

❖ **เจ้าของ**

วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

❖ **สำนักงาน**

179/30 ถนนประชาสโมสร ตำบลในเมือง อำเภอเมือง
จังหวัดขอนแก่น 40000
โทรศัพท์ 043-246537 ต่อ 625 โทรสาร 043-246539
<https://casjournal.cas.ac.th>

❖ **วัตถุประสงค์**

1. เพื่อเผยแพร่บทความทางวิชาการ และผลงานวิจัย
ที่เกี่ยวกับ กลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์การแพทย์ สาขา
วิศวกรรมศาสตร์และอุตสาหกรรม สาขาปรัชญา สาขา
นิติศาสตร์ สาขารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
สาขาเศรษฐศาสตร์ สาขาสังคมวิทยา สาขาเทคโนโลยี
สารสนเทศ และนิเทศศาสตร์ สาขาการศึกษา ใน
แนวทางสร้างสรรค์และเป็นประโยชน์ทางวิชาการ
2. เพื่อเป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์
วิชาการ และประสบการณ์วิชาชีพ ในสาขาวิทยาศาสตร์
การแพทย์ สาขาวิศวกรรมศาสตร์และอุตสาหกรรม
สาขาปรัชญา สาขานิติศาสตร์ สาขารัฐศาสตร์และรัฐ
ประศาสนศาสตร์ สาขาเศรษฐศาสตร์ สาขาสังคมวิทยา
สาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ และนิเทศศาสตร์ สาขา
การศึกษา รวมถึงเป็นแหล่งเผยแพร่ผลงานของสมาชิก
วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

❖ **ที่ปรึกษา**

นายกสภาวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
อธิการบดีวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
รองอธิการบดีวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

❖ **บรรณาธิการ**

ศาสตราจารย์ ดร.นายแพทย์กระแส ชนะวงศ์

❖ **บรรณาธิการผู้ช่วย**

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สนใจ ไชยบุญเรือง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาทิตย์ ฉัตรชัยพลรัตน์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กุหลาบ บุริสาร

❖ **กองบรรณาธิการ**

ศาสตราจารย์ ดร.กนกกร สมปราชญ์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.วิเชียร ชิวพิมาย
วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
รองศาสตราจารย์ ดร.วัลลภา อารีรัตน์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.สุรัชย์ จันทร์จรัส
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.สุวกิจ ศรีปัดดา
วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
รองศาสตราจารย์ ดร.เชษฐา โทณะวนิก
วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
รองศาสตราจารย์ ดร.จุฬามาศ จันทร์ศรีสุด
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.อักรพนธ์ เนื้อไม้หอม
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
รองศาสตราจารย์ วิณา อิศรางกูร ณ อยุธยา
วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
รองศาสตราจารย์ นฤมล สีนสุพรรณ
วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาทิตย์ ฉัตรชัยพลรัตน์
วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยยุทธ สิริสุทธิ
มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารีย์ นัยพินิจ
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงคินิตย์ จันทร์จรัส
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นวมินทร์ ประชานันท์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

❖ กองบรรณาธิการ (ต่อ)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สนใจ ไชยบุญเรือง

วิทยาลัยบัณฑิตเอเซีย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำนาจ ชนวงษ์

วิทยาลัยบัณฑิตเอเซีย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กุหลาบ ปุริสาร

วิทยาลัยบัณฑิตเอเซีย

ดร.นิกัญชลา ลั่นเหลือ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

ขอนแก่น

ผศ.ดร.ดาววรรณ ฤทธิการ

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

❖ ฝ่ายจัดการและเลขานุการ

อาจารย์กุสุมา ดำรงชัย

อาจารย์ชัยวัฒน์ วัลลภา

นางสาวอัญชลี มูลทิพย์

นางสาวกัญญาลักษณ์ กว้างสวัสดิ์

❖ กำหนดออก ปีละ 4 ฉบับ

ฉบับที่ 1 มกราคม – มีนาคม

ฉบับที่ 2 เมษายน – มิถุนายน

ฉบับที่ 3 กรกฎาคม – กันยายน

ฉบับที่ 4 ตุลาคม – ธันวาคม

❖ การส่งเรื่องลงตีพิมพ์

<https://casjournal.cas.ac.th>

❖ พิมพ์ที่

โรงพิมพ์ เค.ปรินท์

เลขที่ 12/27 ถนนศรีจันทร์ อำเภอเมือง

จังหวัดขอนแก่น 40000

โทรศัพท์ 081-6611883

E-mail kprint999@gmail.com

- บทความทุกเรื่องได้รับการตรวจสอบทางวิชาการโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ต่อ 1 เรื่อง จากภายในและภายนอกวิทยาลัยบัณฑิตเอเซีย
- การตีพิมพ์และเผยแพร่ของวารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเซียนี้ เนื้อหาบทความ ทัศนะและข้อคิดเห็นใด ๆ ในวารสารถือว่าเป็นของผู้เขียน โดยเฉพาะทางกองบรรณาธิการวารสาร หรือวิทยาลัยบัณฑิตเอเซีย ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาอ่านบทความที่ตีพิมพ์ในวารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย ประจำปี 13 ฉบับที่ 1 มกราคม - มีนาคม 2566

ศาสตราจารย์ ดร.กนกอร สมปราษฎ์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.วิเชียร ชิวพิมาย	วิทยาเขตขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.จุฬารณย์ โสตะ	วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
รองศาสตราจารย์ ดร.ชนะพล ศรีฤชา	วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
รองศาสตราจารย์ ดร.อัศรพนธ์ เนื้อไม้หอม	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
รองศาสตราจารย์ ดร.วัลลภา อารีรัตน์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวณี สิริสุขศิลป์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.พรรณี บัณชรหัตถกิจ	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
รองศาสตราจารย์ ดร.ภูมิ โชคเหมาะ	มหาวิทยาลัยศรีปทุม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สนใจ ไชยบุญเรือง	วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาทิตย์ ฉัตรชัยพลรัตน์	วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำนาจ ชนะวงศ์	วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กุหลาบ ปุริสาร	วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธิดารัตน์ เลิศวิทยากุล	วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิระพร ชะโน	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุมินทร เป้าธรรม	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล สกลนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยยนต์ เพาพาน	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยยุทธ สิริสุทธิ	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นวมินทร์ ประชานันท์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนิวัช แก้วจำนงค์	มหาวิทยาลัยทักษิณ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล พรหมกุล	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรทิพย์ อนันตกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรวิทย์ ตันทนะเทวินทร์	วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ เต็มเตชาติพงศ์	วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
ดร.สายัณห์ ผาน้อย	วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
ดร.จิราพร วิชระโกชน์	วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
ดร.นพดล มั่งมี	วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
ดร.ชีวิน อ่อนละอ	วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
ดร.สงคราม นากา	วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
ดร.กฤษภาพันธ์ พงษ์บริบูรณ์	วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
ดร.ประสงค์ ต่อโชติ	วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
ดร.ประสิทธิ์ ดวงตะวงษ์	ศาลแรงงานภาค 4
ดร.ทรงสุตา หมั่นไธสง	วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ขอนแก่น
ดร.สุทิน ชนะบุญ	วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น
ดร.ชีวัน ทองสอดแสง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ขอนแก่น
ดร.นิกัญชา ลั่นเหลือ	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

บทบรรณาธิการ

วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชียฉบับนี้เป็น ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 มกราคม - มีนาคม 2566 เป็นวารสารที่มีคุณภาพฐาน TCI (ศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย) กลุ่มที่ 2 โดยมีเป้าหมายมุ่งมั่นเพื่อขึ้นสู่ฐาน TCI (ศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย) กลุ่มที่ 1 ให้ได้ในอนาคตอันใกล้ ซึ่งวิทยาลัยบัณฑิตเอเชียมีความภาคภูมิใจ และได้พัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องตลอดมา รวม 13 ปี บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชียฉบับนี้ เป็นบทความวิจัยของ คณาจารย์ นักวิจัย บทความวิจัย วิทยานิพนธ์ ในแต่ละกลุ่มสาขาวิชา ทางบรรณาธิการและบรรณาธิการผู้ช่วยร่วมกับเจ้าของบทความที่ต้องแก้ไขปรับปรุง ให้ได้มาตรฐาน แยกเป็นผลงานภายในสถาบัน 9 เรื่อง และภายนอกสถาบัน 13 เรื่อง รวม 22 เรื่อง ผลงานทุกเรื่องล้วนได้ มาตรฐานและมีคุณภาพ โดยมีเกณฑ์การพิจารณาบทความเชิงวิชาการในด้านความถูกต้องของกระบวนการวิจัย อย่างเป็นระบบ สามารถนำผลวิจัยไปใช้อ้างอิงและใช้ประโยชน์ต่อชุมชน สังคม และประเทศชาติ กองบรรณาธิการได้ตระหนักถึง มาตรฐานคุณภาพของวารสารจึงมุ่งมั่นพัฒนาให้วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย เป็นวารสารที่ได้มาตรฐานคุณภาพสามารถใช้ เป็นแหล่งค้นคว้าอ้างอิงทางวิชาการในระดับชาติและระดับสากล อันจะก่อให้เกิดคุณประโยชน์ต่อสังคม และวงพหุวิทยาการได้ อย่างหลากหลายทันต่อการเปลี่ยนแปลง สำหรับฉบับนี้มีผลงานวิจัยจากหลากหลายด้าน อาทิ ด้านการศึกษา จำนวน 12 เรื่อง ด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์ จำนวน 2 เรื่อง ด้านบริหารธุรกิจ จำนวน 5 เรื่อง ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 1 เรื่อง และ ด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ จำนวน 1 เรื่อง ด้านนิติศาสตร์ จำนวน 1 เรื่อง ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อนิสิตนักศึกษา ครู อาจารย์ นักวิชาการ และผู้สนใจใฝ่เรียนรู้จะได้ใช้เป็นแหล่งสารสนเทศในการพัฒนาองค์ความรู้ที่ทันสมัยสามารถ ประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสังคม วงวิชาชีพและประเทศชาติต่อไป

กองบรรณาธิการมีความยินดีรับบทความในกลุ่ม สาขาวิทยาศาสตร์การแพทย์ สาขาวิศวกรรมศาสตร์และ อุตสาหกรรม สาขาปรัชญา สาขานิติศาสตร์ สาขารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ สาขาเศรษฐศาสตร์ สาขาสังคมวิทยา สาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ และนิเทศศาสตร์ สาขาการศึกษา และมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ จากทุกองค์กรทั้งภาครัฐ และ เอกชน บทความทุกเรื่องจะได้รับการพิจารณาตรวจสอบคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิประจำกองบรรณาธิการ 3 ท่าน ต่อ 1 เรื่อง ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาเพื่อให้ได้คุณภาพและมาตรฐานวิชาการตามเกณฑ์มาตรฐานของ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และมาตรฐาน TCI (ศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย) ที่กำหนดไว้ เริ่มตั้งแต่ ปีที่ 12 ฉบับที่ 2 เป็นต้นไป

ท้ายที่สุดนี้กองบรรณาธิการวารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย มีความมุ่งมั่นในการสรรค์สร้างผลงานวิจัย บทความวิชาการ ที่หลากหลายศาสตร์เพื่อเผยแพร่นวัตกรรมแนวคิดใหม่ ๆ สำหรับนักวิชาการ นักวิจัย นักศึกษา และผู้อ่านอย่างเต็มความสามารถ และขอขอบคุณเจ้าของบทความทางวิชาการ และบทความวิจัยทุกเรื่องที่ท่านได้ให้ความเชื่อมั่นในคุณภาพ และสนใจส่งมา ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย ตลอดจนขอขอบพระคุณท่านผู้อ่านที่ให้ความสนใจติดตามวารสารวิทยาลัย บัณฑิตเอเชีย มาอย่างต่อเนื่องตลอดมา และทางกองบรรณาธิการมีความมุ่งมั่นอย่างแน่วแน่ที่จะพัฒนามาตรฐานคุณภาพให้สูงขึ้น เพื่อก้าวสู่ฐาน TCI กลุ่ม 1 พบกันใหม่ฉบับหน้าปีที่ 13 ฉบับที่ 2 ปี 2566 ในเดือนมิถุนายนนี้ และ ท่านผู้อ่านสามารถติดตาม บทความวารสารทุกฉบับได้ โดยได้ Up load ไว้ใน Website ของวารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชียได้ที่ <https://casjournal.cas.ac.th> ขอขอบคุณท่านผู้อ่านทุกท่าน มา ณ โอกาสนี้

ด้วยความปรารถนาดี

กองบรรณาธิการ

สารบัญ

	หน้า
ผลของโปรแกรมการสนทนาเพื่อสร้างแรงจูงใจแบบสั้น และการติดตามเยี่ยมบ้าน โดยทีมหมอครอบครัว ในผู้ป่วยเบาหวานประเภท 2 ที่ควบคุมระดับน้ำตาลได้ไม่ดี	1
อภิสราร อารางวรางกูร, นิภา ไทโส, สุรดา โพธิ์ตาทอง	
มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์: กรณีศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	12
วิทวัส ผาปลิมมา	
กลยุทธ์การตลาดกล่องส้มในยุคดิจิทัล	24
วิภาวดี พรโคกสูง	
ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสังฆาริมทรัพย์ประเภทที่อยู่อาศัยในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ในยุคโควิด-19	31
พวนชัย โคตรชนะ, ธนาพันธ์ นัยพินิจ, สมัย สียาโง, ทิพวรรณ พรหมลาย, ประมินทร์ นวลอินทร์, ภาณุวีร์ ไชยศรี	
การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิตและดุษฎีนิพนธ์ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาวิทยาศาสตรการออกกำลังกายและการกีฬา คณะวิทยาศาสตรการกีฬา มหาวิทยาลัยบูรพา	43
วนิษา ศรีรอบรู้	
เชอร์เมนูดิกส์ : ศาสตรแห่งการพัฒนาหลักสูตร	59
คมสันต์ หลาวเหล็ก	
แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3	65
สิริกรรย์ ดิษยชนะพงศ์, อำนาจ ชนะวงศ์, จิราพร วิชะโรจน์	
สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรแบบเร่งรัดเพื่อเตรียมความพร้อมความสามารถด้านภาษาจีน สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงสาขาระบบขนส่งทางราง ก่อนศึกษาต่อในสาธารณรัฐประชาชนจีน	72
ศราวุธ จันดีวันทา, อีรัชย์ เนตรอนอมศักดิ์, เบญญาทิพย์ ศุภะกะลิน	
ประสิทธิผลของโปรแกรมการเตรียมความพร้อมฉีดวัคซีนโควิด-19 ในผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป หมู่ที่ 4 ตำบลชนบท อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น	85
อรพรรณ โสโพธิ์, จุฬารณ โสตะ, กุหลาบ ปุริสาร	
การพัฒนาบัณฑิตสาขาวิชาการจัดการและการสอนกีฬาให้สอดคล้องความต้องการในการเข้าฝึกประสบการณ์ตามแนวสหกิจศึกษา	95
ไพโรจน์ สว่างไพร, เดชา เดชานพพงศ์, ปัญญา อินทเจริญ	
Blended Instruction using e-learning with problem-based learning. Approach for developing academic achievement and creative skills. Graduate Diploma Program in Teaching Profession Students College of Asian Scholars	106
Woravit Tantanatewin, Artit Chutchaipolrut, Kurab Purisan, WaraKorn Tantanatewin	

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การปรับปรุงกระบวนการผลิตป้ายจราจร ของโรงงานผลิตป้ายจราจร บริษัท ABC จำกัด ณัฐดา พ่อคำ, อารีย์ นัยพินิจ	114
ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานบริการขององค์กรการกุศลในระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉินจังหวัด กาฬสินธุ์ เก่งกาจ บังกาวงค์, ธนาพันธ์ นัยพินิจ, กุสุมา ดำรงชัย ปิยาภรณ์ พละกุล, ปานศิริ ธรรมศิรินิเวศ, บุษบา ชุนอยู่	126
ผลสัมฤทธิ์ของการฝึกอบรมหลักสูตรนักเรียนนายสิบตำรวจ ประจำปีงบประมาณ 2564 ศูนย์ฝึกอบรม ตำรวจภูธรภาค 4 อนุวัฒน์ จินดา	138
รูปแบบภาวะผู้นำแบบร่วมสมัยของผู้นำชุมชนที่มีผลต่อการลดขยะต้นทางโดยใช้แนวคิด 3Rs กรณีศึกษาชุมชนบ้านหัวถนน ตำบลพระลับ จังหวัดขอนแก่น ธิดารัตน์ เลิศวิทยากุล, โสภิษฐ์ นามขำ, อาทิตย์ ฉัตรชัยพลรัตน์, อาบจิตร กอมาตย์, สุวิมล ตอบุตร, อรุณฯ ยังเจริญ, ภูมิภักดิ์ พิทักษ์เขื่อนขันธุ์	150
การพัฒนาแบบการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาหลักสูตร ประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู สถิตย์ กุลสอน, ประหยัด ฤชากุล, วิรัตน์ วะสายงูร	162
Teachers' Perspective on Managing School Facilities in Classroom Management: The case of Indonesian Elementary Schools in Indonesia Sujitra Arampongpun, Yingsan Hapha, Agung Purwa Widiyan	170
การพัฒนาแบบกิจกรรมศิลปะเพื่อเสริมสร้างสุขภาวะทางจิตวิญญาณของผู้สูงอายุ วีณา ธนาไชยสกุล, อริยพร คุโรตะ, ปณิตดา ญวนกระโทก	180
การเรียนการสอนรูปแบบผสมผสาน(Blended learning) ในยุคโควิด 19 ในวิชาปฏิบัติการพยาบาล มารดาทารก และการผดุงครรภ์ กัลยา ปังประเสริฐ, สุภาพร สิทธิกร	190
ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาระบบการเรียนการสอนออนไลน์ระบบ เปิดสำหรับมวลชน (MOOC) เพื่อพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาสายสามัญ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคใต้ ไพโรจน์ คเชนทองสุวรรณ, ชัชวาล ชุมรักษา, จินตนา กลิ่นนันท, นพเก้า ณ พัทลุง	200
แนวทางการพัฒนาคุณภาพบริการของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสระแก้ว วีรณัฐ พรหมสุวรรณ, สีนินาถ เริ่มลาวรรณ	216
การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 วิภารัตน์ นิราราช, อาทิตย์ ฉัตรชัยพลรัตน์, ธิดารัตน์ เลิศวิทยากุล	230

ผลของโปรแกรมการสนทนาเพื่อสร้างแรงจูงใจแบบสั้น และการติดตามเยี่ยมบ้าน โดยทีมหมอครอบครัว
ในผู้ป่วยเบาหวานประเภท 2 ที่ควบคุมระดับน้ำตาลได้ไม่ดี

Effect of brief motivational interviewing program and home health care by family care
team among poor controlled type 2 diabetes patients

อภิสรารัณวารังกูร¹ นิภา ไทโส² สุรดา โพธิ์ตาทอง³

Aphitsara Thamrongwarangoon¹ Nipa Thaiso² Surada Photatong³

¹นายแพทย์ชำนาญการ โรงพยาบาลอุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น

^{2,3}พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ โรงพยาบาลอุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น

¹⁻³Ubonratana hospital, Khonkaen province

Corresponding author. Email: chickdz@gmail.com

(Received: September 1, 2022; Revised: September 14, 2022; Accepted: September 19, 2022)

บทคัดย่อ

การวิจัยกึ่งทดลองนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการสนทนาเพื่อสร้างแรงจูงใจแบบสั้น และการติดตามเยี่ยมบ้าน โดยทีมหมอครอบครัว ในผู้ป่วยเบาหวานประเภท 2 ที่ควบคุมระดับน้ำตาลได้ไม่ดี ต่อดัชนีน้ำตาลในเลือด และระดับน้ำตาลสะสมของผู้ป่วย กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการสุ่มแบบคลัสเตอร์ ได้ผู้ป่วยเข้ากลุ่มทดลอง 200 คน ใช้โปรแกรมการสนทนาเพื่อสร้างแรงจูงใจแบบสั้นโดยแพทย์ประจำคลินิก และการติดตามเยี่ยมบ้าน อีก 2 ครั้ง และเลือกผู้ป่วยเข้ากลุ่มควบคุม 200 คน ได้รับการตรวจรักษาตามปกติในคลินิกโรคเรื้อรัง เก็บข้อมูลโดยใช้ แบบสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไปและแบบบันทึกพฤติกรรม, แบบประเมินความรู้เรื่องเบาหวาน, แบบประเมินความพึงพอใจ ผลการศึกษาพบว่า ระดับน้ำตาลในเลือดของทั้งสองกลุ่ม มีแนวโน้มที่ลดลง โดยกลุ่มทดลองลดลงมากกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (P-value <0.001) ส่วนระดับน้ำตาลสะสมในเลือดของทั้งสองกลุ่มลดลง แต่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (P-value = 0.107) สรุปได้ว่าโปรแกรมการสนทนาเพื่อสร้างแรงจูงใจแบบสั้น และการติดตามเยี่ยมบ้าน โดยทีมหมอครอบครัว ทำให้ระดับน้ำตาลในเลือดหลังอดอาหารของผู้ป่วยลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ โปรแกรมการสนทนาเพื่อสร้างแรงจูงใจแบบสั้น, เบาหวาน, เยี่ยมบ้าน, ทีมหมอครอบครัว

Abstract

This Quasi-experimental research was aimed to study the effect of a brief motivational interviewing program and home visits by family care team in type 2 diabetic patients whose were blood sugar levels poorly controlled. The cluster sampling was used. The results were measured before and after the experiment. Trial group recruited 200 patients use brief motivational interviewing program was conducted by the physician and home visits. Control group recruited 200 patients for normal treatment program at hospital. Collecting data using General information interview form and behavioral record form, diabetes knowledge assessment form, satisfaction assessment form. The results of research founded that; The blood sugar levels of both groups trends to decrease, experimental group decreased more than the control group significantly (P-value <0.001). The blood sugar level of both groups decreased but not statistically significantly different (P-value = 0.107). Summary: The Brief motivational interviewing program and follow-up home visits by family care team were statistically significant decrease in fasting blood sugar levels among patients.

Keywords: Brief Motivational Conversation program, Diabetes mellitus, Home visit, Family care team

1. บทนำ

ปัจจุบันโรคเบาหวานมีอุบัติการณ์การเกิดโรคที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง นับเป็นปัญหาสุขภาพที่สำคัญของทั่วโลก รวมถึงประเทศไทย ประชากรไทยวัยผู้ใหญ่ป่วยเป็นโรคเบาหวานถึง 4.8 ล้านคน และมักเกิดภาวะแทรกซ้อนเมื่ออายุเพิ่มขึ้น ในจำนวนนี้มีผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยและดูแลรักษาเพียง 2,843,106 คน ควบคุมโรคได้ดี 312,866 คน คิดเป็นร้อยละ 11 ทำให้อัตราการเสียชีวิตจากโรคเบาหวานในเมืองไทยมีมากถึง 200 รายต่อวัน คาดการณ์ว่าความชุกของโรคเบาหวานจะเพิ่มขึ้นถึง 5.3 ล้านคนภายในปี 2583 ซึ่งหากดูแลรักษาได้ไม่ดีอาจทำให้เกิดภาวะแทรกซ้อนในผู้ป่วยได้ ภาวะแทรกซ้อนที่สำคัญและพบได้บ่อยในผู้ป่วยโรคเบาหวานแบ่งออกเป็นภาวะแทรกซ้อนเรื้อรังและเฉียบพลัน การเกิดภาวะน้ำตาลสูงหรือต่ำในเลือด ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อตรงต่อการปฏิบัติตามแผนการรักษาอาจต้องรักษาอยู่ในโรงพยาบาลเป็นเวลานาน

จากการทบทวนวรรณกรรม พบงานวิจัยเกี่ยวกับการสัมภาษณ์เพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจ (Brief motivational interviewing) ในผู้ป่วยเบาหวานร่วมกับการให้ความรู้ มีผลลดระดับน้ำตาลสะสมในเลือด (HbA1c) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ งานวิจัยแบบทดลองเชิงสุ่มพบว่า ในการศึกษาที่มีระยะไม่เกิน 6 เดือน MI เพิ่มความสามารถในการจัดการตนเองและลด HbA1c ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (P -value < 0.05) และพบว่าการใช้หลักเวชศาสตร์ครอบครัว มีผลต่อความรู้ในการดูแลตนเอง และการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยเบาหวาน

องค์การอนามัยโลกได้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการบริการระดับปฐมภูมิว่ามีประโยชน์ต่อระบบสุขภาพโดยในปี พ.ศ. 2551 ได้กระตุ้นให้ทุกประเทศปฏิรูประบบสุขภาพด้วยการเพิ่มศักยภาพของการบริการระดับปฐมภูมิ ในปี พ.ศ. 2553 กระทรวงสาธารณสุขและสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) สนับสนุนการบริการระดับปฐมภูมิมากขึ้น โดยมีการสนับสนุนทีมสหวิชาชีพ ลงไปปฏิบัติงานในชุมชน ในปีพ.ศ. 2558 มีการดำเนินนโยบาย “หมอครอบครัว” ประชาชนอุ่นใจ มีญาติทั่วไทยเป็นทีมหมอครอบครัวมีการตั้งทีมหมอครอบครัว คือ ทีมผู้ดูแลสุขภาพประจำครอบครัว กระจายครอบคลุมในทุกครัวเรือนทั่วไทย พร้อมให้คำปรึกษาและดูแลสุขภาพถึงที่บ้าน และสามารถส่งต่อผู้ป่วย โดยมีแพทย์เป็นที่ปรึกษา เป้าหมายคือครอบครัว ชุมชน มีสุขภาพดี ได้รับความเป็นธรรมในการเข้าถึงบริการ ลดค่าใช้จ่ายเพื่อการรักษาสุขภาพมีระบบการดูแลสุขภาพที่ตอบสนองปัญหาด้านสุขภาพและดูแลกลุ่มเสี่ยงต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพโดยทีมหมอครอบครัว 1 ทีมดูแลประชากร 1,250 - 2,500 คน โดยมีการตั้งทีมหมอครอบครัวในระดับชุมชน ตำบล และอำเภอ ดูแลซึ่งกันและกัน ปัจจุบันอำเภออุบลรัตน์มีทีมหมอครอบครัวทั้งหมด 7 ทีม มีแพทย์เวชปฏิบัติทั่วไป (ที่ผ่านการอบรมเวชศาสตร์ครอบครัว) และแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัว เป็นหัวหน้าทีม กระจายครบทุกตำบลได้พัฒนาระบบการเยี่ยมบ้านของผู้โดยมีการใช้หลักการทางเวชศาสตร์ครอบครัว นอกจากนี้ยังมีทีมสหวิชาชีพพ่วงอยู่ในทีมหมอครอบครัวประกอบด้วย พยาบาลชุมชนซึ่งเป็นบุคลากรที่ต้องถนัดคัดเลือกมารับทุนของโรงพยาบาลเพื่อไปเรียนต่อและกลับมาทำงานที่บ้านเกิด) เกษตรกร ทันตแพทย์ กายภาพบำบัด แพทย์แผนไทย และบุคลากรอื่นๆตามเหมาะสมเฉพาะราย อาทิเช่น นักสังคมสงเคราะห์ โภชนากร และได้พัฒนาเรื่องอัตรากำลังซึ่งเป็นปัญหา โดยพัฒนา “โครงการนักบริบาลชุมชนของพ่อ” โดยการคัดเลือกบุคคลทั่วไปที่มีใจรักหรือเคยดูแลผู้ป่วยที่เป็นญาติพี่น้องของตนเอง มาฝึกอบรมการดูแลผู้ป่วย และเสริมแนวความคิดเกี่ยวกับการใช้ชีวิตโดยหลักเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเป็นคนต้นแบบในชุมชนและช่วยดูแลผู้ป่วยติดบ้านติดเตียง ผู้ป่วยโรคเรื้อรังช่วยกันกับเจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาล ทำให้มีผู้ช่วยและกำลังในการดูแลผู้ป่วยมากขึ้นจากบริบทเดิม ซึ่งในการออกเยี่ยมบ้านโดยทีมสหวิชาชีพมีการออกเป็นประจำ ในกลุ่มผู้ป่วยโรคเรื้อรัง โดยเฉพาะผู้ป่วยเบาหวานควบคุมไม่ได้ ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญของอำเภออุบลรัตน์ ปัจจุบันมีการออกเยี่ยมดูแลผู้ป่วยที่บ้านในกลุ่มของผู้ป่วยเบาหวานควบคุมไม่ได้ ได้แก่ ผู้ป่วยที่มีค่าน้ำตาลสะสมในเลือดมากกว่า 7 แต่ยังไม่มีการประเมินผลการดำเนินการที่ชัดเจน

จากการสำรวจทะเบียนการตรวจรักษาของผู้ป่วยเบาหวานที่มารับบริการในคลินิกโรคเรื้อรังโรงพยาบาลอุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่นและข้อมูลจากคลังข้อมูลสุขภาพจังหวัดขอนแก่น (HDC สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น) พบว่าในปี พ.ศ. 2560 - 2563 มีผู้ป่วยเบาหวาน จำนวน 2,278 คน 2,420 คน 2,392 คน และ 2,383 คน ตามลำดับ อัตราความชุกผู้ป่วยที่ควบคุมน้ำตาลได้ (ค่าน้ำตาลสะสมในเลือดน้อยกว่าหรือเท่ากับ 7) ปี พ.ศ. 2560 - 2563 คิดเป็นร้อยละ 24.5, 12.93, 11.79 และ 13.76 ตามลำดับ ซึ่งมีอัตราใกล้เคียงกันกับความชุกของประเทศ แต่ยังถือว่าควบคุมได้น้อยและต่ำกว่าเกณฑ์ที่เป็นตัวชี้วัดของประเทศ กล่าวคือควรมีอัตราความชุกผู้ป่วยที่ควบคุมน้ำตาลได้ (ค่าHbA1c น้อยกว่าหรือเท่ากับ 7) มากกว่าร้อยละ 40

คลินิกโรคเรื้อรังโรงพยาบาลอุบลรัตน์มีนโยบายในการดูแลผู้ป่วยโรคเบาหวานให้เป็นไปตามเป้าหมายของกระทรวงสาธารณสุข และเน้นการดูแลโดยให้ความสะดวกแก่ผู้ป่วย โดยจัดระบบการนัดหมายเป็นหมู่บ้าน หมู่บ้านเดียวกันจะถูกนัดหมายมารับการรักษาในวันเดียวกัน เพื่อสะดวกในการเดินทางและให้ผู้ป่วยได้มีเพื่อนในการแลกเปลี่ยน พูดคุยเรื่องยา เรื่องการดูแลตนเอง ทางคลินิกจะแบ่งผู้ป่วยเป็น สามกลุ่ม ตามระดับการควบคุมโรค ผู้ป่วยกลุ่มแรกคือ ผู้ป่วยที่ควบคุมน้ำตาลได้ดี ตรวจน้ำตาลหลังอดอาหาร ได้น้อยกว่า 180 mg/dl จะถูกนัดมาพบแพทย์ทุก 6 เดือนและเข้ากลุ่ม (เพื่อได้รับการตรวจจอประสาทตา ตรวจเท้า และตรวจฟัน) ในช่วง 3 เดือนระหว่างรอมารับแพทย์จะส่งยาไปให้ที่รพสต.ใกล้บ้านช่วยแจกและตรวจระดับน้ำตาลปลายนิ้ว ผู้ป่วยกลุ่มที่ 2 คือ ผู้ป่วยที่ควบคุมน้ำตาลได้ปานกลาง ตรวจน้ำตาลหลังอดอาหาร ได้ 180-250 mg/dl หรือมียาผิด หรือมียาหลายชนิดจะถูกนัดมาพบแพทย์ทุก 3 เดือน ส่วนผู้ป่วยกลุ่มที่ 3 คือผู้ป่วยที่ควบคุมน้ำตาลไม่ได้ ตรวจน้ำตาลหลังอดอาหาร ได้มากกว่า 250 mg/dl หรือมียาผิด หรือมียาหลายชนิดจะถูกนัดมาพบแพทย์ทุก 1 เดือน (หรือตามพิจารณาของแพทย์) หลังจากได้จัดระบบการดูแลแบบนี้ตั้งแต่ปี 2550 ทำให้ผู้ป่วยมาตามนัดได้ดี มีจำนวนการขาดนัดคิดเป็นร้อยละ 26 แต่ด้วยปัจจัยอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ บุคลากรในการให้บริการในคลินิก เช่น แพทย์ พยาบาล นักเทคนิคการแพทย์ มีจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับปริมาณผู้ป่วยเบาหวานในแต่ละวัน พฤติกรรมการดูแลสุขภาพของผู้ป่วยที่เปลี่ยนไป ความเชื่อที่ผิดในการรับประทานยา การที่ชุมชนมีความเจริญมากขึ้น ทั้งจากการคมนาคมขนส่งที่สะดวกสบายขึ้นจากในอดีต การเปลี่ยนจากสังคมชนบทเข้าสู่การเป็นสังคมเมือง การเข้าถึงร้านสะดวกซื้อและพฤติกรรมการบริโภคที่เปลี่ยนแปลงไปจากในอดีต และอีกหลายปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมสุขภาพ ส่งผลให้การดูแลผู้ป่วยเบาหวานยากขึ้นกว่าในอดีต ผู้ป่วยที่ควบคุมระดับน้ำตาลและระดับน้ำตาลสะสมได้ดีมีจำนวนน้อยลงทางคณะผู้วิจัยจึงได้ศึกษาค้นคว้าเพื่อหาวิธีการแก้ไขปัญหาในการดูแลผู้ป่วยเบาหวานที่ควบคุมได้ไม่ดี จึงมีความสนใจในการใช้หลักการสนทนาเพื่อสร้างแรงจูงใจแบบสั้น และการติดตามเยี่ยมบ้าน โดยทีมหมอครอบครัว ในงานวิจัยนี้

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

วัตถุประสงค์ทั่วไป

เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการสนทนาเพื่อสร้างแรงจูงใจแบบสั้น และการติดตามเยี่ยมบ้านโดยทีมหมอครอบครัว ต่อระดับน้ำตาลในเลือดและระดับน้ำตาลสะสมของผู้ป่วยเบาหวานที่ควบคุมระดับน้ำตาลได้ไม่ดี

วัตถุประสงค์เฉพาะ

1. เพื่อเปรียบเทียบน้ำตาลในเลือด ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม ก่อนกับหลังการทดลอง
2. เพื่อเปรียบเทียบน้ำตาลสะสมในเลือด ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม ก่อนกับหลังการทดลอง

3. กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดดังนี้

3.1 หลักการเสริมสร้างแรงจูงใจโดยใช้หลักการ DARES คือ การทำให้ผู้ป่วยมองเห็นถึงข้อดีและข้อเสียที่เกิดขึ้นเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลง (develop discrepancy) โดยการโต้แย้ง (avoid argumentation) โอนอ่อนตามแรงต้านทาน (roll and resistance) แสดงความเห็นใจ เข้าใจในบริบทของผู้ป่วยในแต่ละราย (express empathy) และส่งเสริมให้ผู้ป่วยเกิดความเชื่อมั่นในการปฏิบัติ (support and self-efficacy) ในขณะที่คำปรึกษา

3.2 การเยี่ยมบ้าน หลังโปรแกรมการสนทนาเพื่อสร้างแรงจูงใจแบบสั้น โดยในการเยี่ยมบ้านแต่ละครั้งจะมีการวัดสัญญาณชีพ (ความดันโลหิต ชีพจร) เจาะระดับน้ำตาลในเลือดปลายนิ้ว การพูดคุยสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการรับประทานอาหาร การรับประทานยา การสำรวจตรวจห้องครัว อาหารของผู้ป่วย รวมถึงการตรวจสอบยาที่ใช้ประจำและยาเสริมหรือสมุนไพร หรืออาหารเสริมที่ผู้ป่วยรับประทาน สรุปผลการเยี่ยมบ้านแก่ผู้ป่วยและทีมเยี่ยม และให้การนัดหมาย

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง ดังนี้

4.1 ประชากร คือ ผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ที่ขึ้นทะเบียนผู้ป่วยโรคเรื้อรังในคลินิกเบาหวานโรงพยาบาลอุบลรัตน์ ตั้งแต่เดือน ตุลาคม 2562 - มกราคม 2564 จำนวน 2,471 ราย

กลุ่มทดลอง จะมีการใช้โปรแกรมการสนทนาเพื่อสร้างแรงจูงใจแบบสั้นโดยแพทย์ประจำคลินิกเบาหวาน ในวันที่มาตรวจและร่วมโครงการ และการติดตามเยี่ยมบ้าน (โดยมีการสนทนาเพื่อสร้างแรงจูงใจแบบสั้นและเก็บข้อมูล พฤติกรรมของผู้ป่วย) อีก 2 ครั้ง โดยทีมหมอครอบครัว

กลุ่มควบคุม จะมีการตรวจรักษาตามปกติโดยแพทย์ประจำคลินิกเบาหวานในวันที่มาตรวจ ได้แก่ การเจาะระดับน้ำตาลในเลือดปลายนิ้วขณะอดอาหาร การเจาะระดับน้ำตาลสะสม 1 ครั้งต่อปี และการติดตามเยี่ยมบ้านตาม เกณฑ์เยี่ยมบ้านของโรงพยาบาลอุบลรัตน์ (มีการกำหนดเกณฑ์ไว้ว่า หากผู้ป่วยมีระดับน้ำตาลสะสม 7-10 เยี่ยมบ้านโดย โรงพยาบาลชุมชน และถ้าน้ำตาลสะสมมากกว่า 10 เยี่ยมบ้านโดยทีมสหวิชาชีพ โดยเยี่ยมอย่างน้อย 1 ครั้งใน 1 ปีงบประมาณ)

การคำนวณขนาดตัวอย่างและการสุ่มตัวอย่าง

แสดงสูตรคำนวณ

$$\text{แทนค่า } \sigma = 1.3$$

$$e = 0.10 \sigma$$

$$Z = 1.96$$

) เมื่อต้องการประมาณค่าเฉลี่ยของประชากร การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจะใช้สูตร

$$n = \frac{NZ^2\sigma^2}{(N-1)e^2 + Z^2\sigma^2}$$

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ

N = ขนาดของประชากร

σ = ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากร(สามารถหาได้จากงานวิจัยที่ผ่านมา)

e = ระดับความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้ (กรณีไม่ทราบค่า

σ สามารถกำหนดค่า e เป็นเปอร์เซ็นต์ของ σ เช่น 8% ของ σ ($e = 0.08\sigma$) หรือ 10% ของ σ ($e = 0.10\sigma$)

Z = ค่า Z ที่ระดับความเชื่อมั่นหรือระดับนัยสำคัญ

- ถ้าระดับความเชื่อมั่น 95% หรือระดับนัยสำคัญ 0.05 มีค่า Z = 1.96

การกำหนดขนาดตัวอย่างคำนวณโดยใช้สูตรการประมาณค่าเฉลี่ยของประชากร กรณีทราบจำนวนประชากร พารามิเตอร์ที่ใช้ในการคำนวณอ้างอิงจากงานวิจัยของพุทธิดา โภคภิรมย์ ค่า HbA1c ของผู้ป่วยหลังจากได้รับการ สัมภาษณ์เพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจแบบสั้นร่วมกับการให้ความรู้เรื่องเบาหวานโดยเภสัชกร (กลุ่มทดลอง) เท่ากับ 7.6 (ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน 1.3) ความคลาดเคลื่อนชนิดที่ 1 และ 2 เท่ากับ 0.05 และ 0.20 ตามลำดับ ระดับค่าความคลาดเคลื่อนของการสุ่ม ตัวอย่างที่ยอมรับได้ เท่ากับ 10% ของค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากร ได้จำนวนตัวอย่างทั้งหมด 354.99 ราย การวิจัยใช้การเพิ่มขนาดตัวอย่างร้อยละ 10 เมื่อกรณีตัวอย่างถอนตัวจากงานวิจัย ได้จำนวนตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย แบ่งเป็น กลุ่มทดลอง 200 ราย และกลุ่มควบคุม 200 ราย รวมเป็น 400 ราย

การสุ่มตัวอย่าง

การสุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster sampling) โดยมีการนำรายชื่อผู้ป่วยเบาหวานที่เข้าเกณฑ์คัดเข้าของการวิจัย (ได้ทั้งหมด 2045 คน) มาแยกเป็นตำบลตามที่อยู่อาศัย (รวม 6 ตำบล) จากนั้นมีการจับฉลากสุ่มเลือกตำบล ได้ตำบลที่ถูกเลือกคือ ตำบลเขื่อนอุบลรัตน์ และ ตำบลโคกสูง มีจำนวนผู้ป่วย ทั้งหมด 802 คน ทำการสุ่มอย่างง่ายโดยการจับฉลากอีกครั้งเพื่อเลือกผู้ป่วยเข้ากลุ่มทดลอง 200 คน และกลุ่มควบคุม 200 คน

เกณฑ์การรับอาสาสมัครเข้าร่วมโครงการ (Inclusion criteria)

ผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ที่ขึ้นทะเบียนผู้ป่วยโรคเรื้อรังในคลินิกเบาหวานโรงพยาบาลอุบลรัตน์และรักษาโรคเบาหวานที่โรงพยาบาลอุบลรัตน์ ตั้งแต่เดือน ตุลาคม 2562 - มกราคม 2564 ที่มีผลตรวจระดับน้ำตาลสะสมล่าสุด $HbA1c \geq 7\%$ สามารถสื่อสารได้และสมัครใจเข้าร่วมโครงการ รวมทั้งยินยอมให้ติดตามเยี่ยมที่บ้าน

เกณฑ์ไม่รับอาสาสมัครเข้าร่วมโครงการ (Exclusion criteria)

ผู้ป่วยที่เดินทางมาหรือมีญาติที่อาศัยในบ้านเดียวกันมาจากจังหวัดที่มีการระบาดของโรคโควิด-19 (พื้นที่ที่มีการควบคุมและควบคุมเข้มงวด) ในช่วงเวลายังไม่ครบ 14 วัน ในช่วงวันที่ทำการศึกษาหรือเก็บข้อมูล

เกณฑ์การให้เลิกจากการศึกษา

ผู้ป่วยที่ไม่สามารถติดตามผลได้ ผู้ป่วยขาดนัด ผู้ป่วยย้ายไปรักษาที่อื่น

4.2 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลองแบบสุ่มที่มีกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง งานวิจัยนี้ได้รับการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยเกี่ยวกับมนุษย์ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น เลขที่ KEC 64008

การทดลอง

การทดลองในการวิจัยมี 2 อย่าง คือ โปรแกรมการสนทนาเพื่อสร้างแรงจูงใจแบบสั้น (brief motivational interviewing : BMI) และการติดตามเยี่ยมบ้าน โดยทีมหมอครอบครัว ดังนี้

1) โปรแกรมการสนทนาเพื่อสร้างแรงจูงใจแบบสั้น เป็นการเริ่มเข้าสู่กระบวนการ ใช้โปรแกรมนี้ที่คลินิกโรคเรื้อรังในวันที่ผู้ป่วยมาตามนัด ใช้เวลาประมาณ 10 นาที เน้นหลักการดูแลโดยยึดผู้ป่วยเป็นศูนย์กลาง โดยคำนึงถึงความคิด ความกังวล ความรู้สึกผลกระทบต่อชีวิตประจำวันและความคาดหวัง (expectation) ขณะสัมภาษณ์ผู้วิจัยใช้หลักการเสริมสร้างแรงจูงใจโดยใช้หลักการ DARES คือ การทำให้ผู้ป่วยมองเห็นถึงข้อดีและข้อเสียที่เกิดขึ้นเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลง (develop discrepancy) โดยการโต้แย้ง (avoid argumentation) โอนอ่อนตามแรงต้านทาน (roll and resistance) แสดงความเห็นใจ เข้าใจในบริบทของผู้ป่วยในแต่ละราย (express empathy) และส่งเสริมให้ผู้ป่วยเกิดความเชื่อมั่นในการปฏิบัติ (support and self-efficacy) ในขณะให้คำปรึกษา ผู้วิจัยตั้งคำถามโดยใช้เทคนิคให้ผู้รับคำปรึกษาเสมือนพูดคุยกับตัวเองเพื่อให้ได้อินสิ่งที่ตัวเองคิดและรู้สึก เหมือนเป็นกระจก โดยลักษณะคำถามเป็นคำถามปลายเปิด ผู้วิจัยรับฟังอย่างชื่นชม ถ้าสิ่งที่ผู้ป่วยพูดหรือตอบถูกต้อง ผู้วิจัยจะช่วยยืนยันและรับรองความถูกต้อง (affirmation) มีการฟังอย่างตั้งใจ สะท้อนคำพูดของผู้ป่วย (reflective listening) และการสรุปความเพื่อความเข้าใจที่ตรงกัน (summarization) แบ่งเป็น 2 ช่วง ช่วงที่ 1 การสำรวจเพื่อประเมินพฤติกรรมการดูแลตนเอง ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคเบาหวานและการรับประทานยา โดยใช้ข้อมูลจากแบบสอบถามพฤติกรรมและความรู้เรื่องเบาหวาน ช่วงที่ 2 การสร้างแรงจูงใจในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และวางแผนแก้ปัญหาด้วยกัน โดยผู้วิจัยอภิปรายปัญหาและสะท้อนปัญหาของผู้ป่วย เพื่อความเข้าใจที่ตรงกัน ให้ผู้ป่วยวางแผนแก้ปัญหา เลือกแนวทางวางแผนเป้าหมายร่วมกัน

2) การติดตามเยี่ยมบ้าน โดยทีมหมอครอบครัว (ได้แก่ ทีมพยาบาลชุมชน ทีมนักบริบาลชุมชน ทีม อสม. ซึ่งผ่านการอบรมและสร้างความเข้าใจในการใช้แบบสัมภาษณ์) โดยจะมีการติดตามเยี่ยมทั้งหมด 2 ครั้ง (ที่สัปดาห์ที่ 2 และ 4) หลังได้รับการทำ โปรแกรมการสนทนาเพื่อสร้างแรงจูงใจแบบสั้น ที่คลินิกโรคเรื้อรัง โดยติดตามพฤติกรรมควบคุมระดับน้ำตาล ได้แก่ การควบคุมอาหาร การออกกำลังกาย และการรับประทานยาตามเป้าหมายที่ผู้ป่วยวางไว้ ทั้งสองครั้งจะมีการเจาะ random blood sugar และในวันนัดครั้งต่อไปจะมีการตรวจระดับน้ำตาลสะสมในเลือด (1-3 เดือน)

4.3 เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

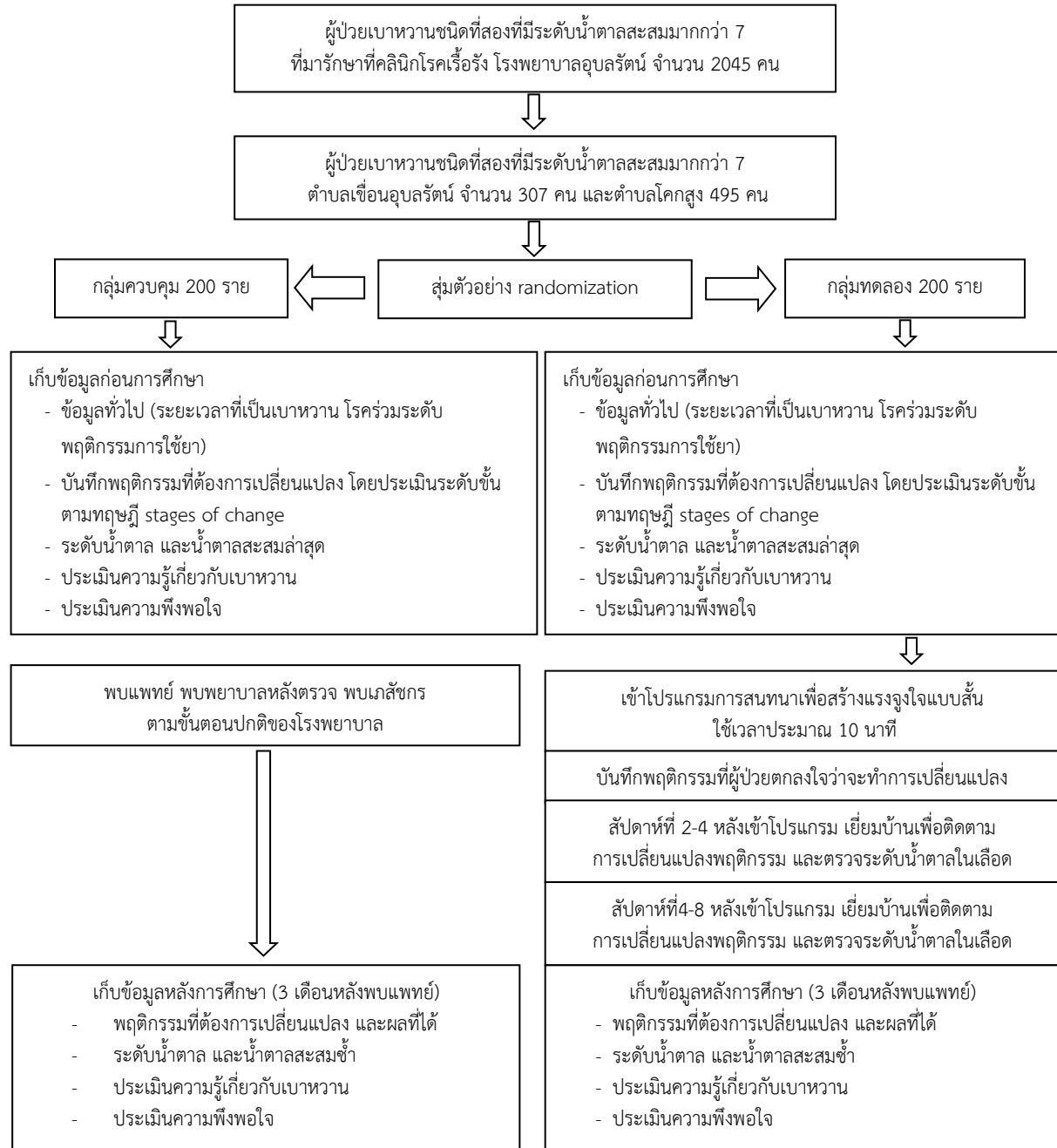
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล 3 อย่าง ได้แก่

1) แบบสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไป (ระยะเวลาที่เป็นเบาหวาน โรคร่วมระดับน้ำตาลในเลือดหลังอดอาหาร ระดับน้ำตาลสะสมในเลือด พฤติกรรมการใช้ยา) และแบบบันทึกพฤติกรรมที่ต้องการเปลี่ยนแปลง โดยประเมินระดับขั้นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามทฤษฎี stages of change ซึ่งแบ่งระดับขั้นตามความพร้อมของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

2) แบบประเมินความรู้เรื่องเบาหวาน มีทั้งหมด 10 ข้อ ประเมินก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมที่พัฒนาขึ้นเองโดยผู้วิจัย

3) แบบประเมินความพึงพอใจต่อการให้บริการโดยทีมหมอครอบครัว จำนวน 5 ข้อที่พัฒนาจากงานวิจัยในอดีต คะแนนรวม 25 คะแนน (ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง=1-เห็นด้วยอย่างยิ่ง=5)

4.4 ขั้นตอนการเก็บข้อมูล

ภาพที่ 1 แสดงขั้นตอนการเก็บข้อมูล

ขั้นตอนการดำเนินงาน

ขณะที่ผู้ป่วยรอพบแพทย์ ผู้วิจัยเข้าพบกลุ่มตัวอย่างรายบุคคลเพื่อแนะนำตัว ชี้แจงวัตถุประสงค์การทำวิจัย ประโยชน์ของการวิจัย ขั้นตอนการดำเนินการ ระยะเวลาในศึกษาและการสิทธิของผู้ป่วย แล้วเชิญผู้ป่วยเข้าร่วมการวิจัย กรณีผู้ป่วยยินยอมเข้าร่วมงานวิจัยให้ลงนามในใบยินยอมเข้าร่วมการวิจัย หลังจากนั้นเก็บข้อมูลครั้งที่ 1 ก่อนทำการศึกษาทั้งในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยสัมภาษณ์ด้วยเครื่องมือเก็บข้อมูล ได้แก่

1) แบบสัมภาษณ์ ข้อมูลทั่วไป (ระยะเวลาที่เป็นเบาหวาน โรคร่วม พฤติกรรมการใช้ยา ระดับน้ำตาลและน้ำตาลสะสมล่าสุด) และแบบประเมินระดับขั้นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ตามทฤษฎี stages of change ซึ่งแบ่งระดับขั้นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเป็น 5 ระดับ คือ

ระดับ	แปลผล
1	ยังไม่คิดจะปรับเปลี่ยนพฤติกรรม
2	คิดจะเริ่มปรับเปลี่ยนพฤติกรรมภายใน 6 เดือน
3	คิดจะเริ่มปรับเปลี่ยนพฤติกรรมภายใน 1 เดือน มีการวางแผนหรือเตรียมอุปกรณ์ต่างๆแล้ว
4	มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมแล้ว <6เดือน
5	มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมแล้ว ≥ 6เดือน

2) แบบประเมินความรู้เรื่องเบาหวาน เป็นคำถาม ถูก-ผิด จำนวน 10 ข้อ คิดคะแนน 0-10 คะแนน

3) แบบประเมินความพึงพอใจต่อการให้บริการโดยทีมหมอครอบครัว

เป็นแบบประเมินระดับความพึงพอใจ มี 5 ระดับ พอใจน้อยที่สุด พอใจน้อย พอใจปานกลาง พอใจมาก และพอใจมากที่สุด มีคำถาม 2 ข้อ คิดคะแนน 0-10 คะแนน และเก็บข้อมูลหลังการศึกษาในเดือนที่ 3 สัมภาษณ์ด้วยเครื่องมือเก็บข้อมูลดังที่กล่าวข้างต้น งานวิจัยนี้ให้การแทรกแซงกับผู้ป่วยกลุ่มทดลองจำนวน 3 ครั้ง คือ

ครั้งที่	กิจกรรม	ดำเนินการโดย	ระยะเวลา
1	การสนทนาเพื่อสร้างแรงจูงใจแบบสั้น ใช้เวลาประมาณ 10 นาที	แพทย์เวชศาสตร์ครอบครัว	ในครั้งแรกที่ร่วมโครงการ
2	การเยี่ยมบ้านเพื่อติดตาม	ทีมหมอครอบครัว (ประกอบด้วย พยาบาลชุมชน/นักบริบาลชุมชน/อสม.)	สัปดาห์ที่ 2-4
3	การเยี่ยมบ้านเพื่อติดตาม	ทีมหมอครอบครัว (ประกอบด้วย พยาบาลชุมชน/นักบริบาลชุมชน/อสม.)	สัปดาห์ที่ 4-8
4	ติดตามผลที่โรงพยาบาล	พยาบาลประจำคลินิกโรคเรื้อรัง	เดือนที่ 3

ส่วนกลุ่มควบคุม ดำเนินการตามขั้นตอนปกติของโรงพยาบาล โรงพยาบาลอุบลรัตน์ ให้บริการคลินิกโรคเรื้อรังในลักษณะเป็นระบบบริการแบบจุดเดียว (one stop service) มีการวัดสัญญาณชีพ ตรวจเลือดปลายนิ้ว ชั่งปรอทวัดผล ข้อมูลในระบบคอมพิวเตอร์ ลงข้อมูลในสมุดประจำตัว ส่งเข้าพบแพทย์ หากน้ำตาลเกิน 250 mg% จะมีการให้คำแนะนำรายบุคคลโดยพยาบาลผู้จัดการเฉพาะกรณี (Case manager) และมีการรับยาที่จุดจ่ายยาของคลินิกโรคเรื้อรังโดยมีการแนะนำการใช้ยาโดยเภสัชกรอีกครั้ง

4.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูป กำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 การวิเคราะห์ การวิเคราะห์ตัวแปรต่อเนื่องระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมใช้ independent sample t-test

5. สรุปผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไป กลุ่มทดลอง เป็นเพศชาย ร้อยละ 54.5 และเป็นเพศหญิง ร้อยละ 45.5 กลุ่มควบคุม เป็นเพศชาย ร้อยละ 68.5 และเป็นเพศหญิง ร้อยละ 31.5 อายุเฉลี่ยของกลุ่มทดลอง 54.6 ± 9.5 ปี และกลุ่มควบคุม 55.9 ± 9.4 ปี อยู่ในแนวโน้มที่ใกล้เคียงกัน ระยะเวลาที่ป่วยเป็นเบาหวานของผู้ป่วย กลุ่มทดลอง 4.6 ± 2.8 ปี และกลุ่มควบคุม 4.8 ± 2.4 ปี ทั้งสองกลุ่มมีแนวโน้มใกล้เคียง ค่า BMI เฉลี่ยของกลุ่มทดลอง 22 ± 3.7 และกลุ่มควบคุม 20.8 ± 2 ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลทั่วไปของผู้ป่วย	กลุ่มทดลอง (n=200)	กลุ่มควบคุม (n=200)
เพศ (ร้อยละ)		
ชาย	109 (54.5)	137 (68.5)
หญิง	91 (45.5)	63 (31.5)
อายุเฉลี่ย ($\pm$ SD ปี)	54.6 $\pm$ 9.5	55.9 $\pm$ 9.4
ระยะเวลาที่ป่วยเป็นเบาหวาน ($\pm$ SD ปี)	4.6 $\pm$ 2.8	4.8 $\pm$ 2.4
BMI	22 $\pm$ 3.7	20.8 $\pm$ 2

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ระดับน้ำตาลในเลือดหลังอดอาหารของทั้งสองกลุ่ม หลังการทดลองมีแนวโน้มที่ลดลง โดยกลุ่มทดลองมีแนวโน้มลดลงมากกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (P-value <0.001) ส่วนระดับน้ำตาลสะสมในเลือดของทั้งสองกลุ่ม มีแนวโน้มที่ลดลง แต่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (P-value = 0.107) การทดสอบความรู้เรื่องเบาหวาน พบว่าคะแนนหลังการทดลองมีแนวโน้มสูงขึ้นทั้งสองกลุ่ม โดยกลุ่มทดลองมีคะแนนสูงกว่ากลุ่มควบคุม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (P-value < 0.001) ส่วนคะแนนความพึงพอใจในการให้บริการของทีมหมอครอบครัวและระบบบริการ พบว่า ทั้งสองกลุ่มมีความพึงพอใจในระดับมาก ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 วิเคราะห์เปรียบเทียบผลของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง

รายการ	กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม		P-value*
	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	
ระดับน้ำตาลในเลือด (อดอาหาร) FBS (Mg/dl)	157.2 $\pm$ 37.1	139.1 $\pm$ 20.8	162.7 $\pm$ 25.1	154.7 $\pm$ 29.4	<0.001
ระดับน้ำตาลสะสมในเลือด (HBA1C %)	9.4 $\pm$ 1.8	8.4 $\pm$ 1.6	9.2 $\pm$ 1.5	8.6 $\pm$ 1.2	0.107
ความรู้ (คะแนนเต็ม 10)	7.4 $\pm$ 0.6	9.7 $\pm$ 0.5	7.0 $\pm$ 0.7	8.8 $\pm$ 0.9	<0.001
ความพึงพอใจ (คะแนนเต็ม 10)	9.6 $\pm$ 0.6	9.9 $\pm$ 0.2	9.6 $\pm$ 0.6	9.9 $\pm$ 0.3	0.11

*P-value ใช้ independent t-testระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในช่วงหลังการทดลอง

วิเคราะห์พฤติกรรมจากแบบสัมภาษณ์พฤติกรรมผู้ป่วยเบาหวาน โดยมีการสัมภาษณ์พฤติกรรมที่ต้องการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้สามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้ดีขึ้น 5 พฤติกรรมได้แก่ พฤติกรรมการรับประทานอาหาร พฤติกรรมการออกกำลังกาย พฤติกรรมการรับประทานยา พฤติกรรมการสูบบุหรี่ และพฤติกรรมการดื่มสุรา พบว่า

1) พฤติกรรมการรับประทานอาหาร กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีพฤติกรรมการรับประทานอาหารที่ต้องการเปลี่ยนแปลง ได้แก่ อันดับ 1 การรับประทานอาหารข้าวเหนียวทั้งสามคาบอาหาร อันดับ 2 การรับประทานผลไม้มาก อันดับ 3 การรับประทานของหวานมาก โดยกลุ่มทดลองมีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมส่วนใหญ่อยู่ในระดับขั้น 4 คือมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมแล้ว น้อยกว่า 6 เดือน (คิดเป็น 92%) ส่วนกลุ่มควบคุมมีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมส่วนใหญ่อยู่ในระดับขั้น 3 คือ คิดจะเริ่มปรับเปลี่ยนพฤติกรรมภายใน 1 เดือน (คิดเป็น 89.5%)

2) พฤติกรรมการออกกำลังกาย กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีพฤติกรรมการออกกำลังกาย ได้แก่ อันดับ 1 ออกกำลังกายโดยการทำงาน อันดับ 2 ไม่ออกกำลังกายเลย โดยกลุ่มทดลองมีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมส่วนใหญ่อยู่ในระดับขั้น 3 และ 4 คือ คิดจะเริ่มปรับเปลี่ยนพฤติกรรมใน 1 เดือนและบางส่วนมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมแล้ว น้อยกว่า 6 เดือน (คิดเป็น ร้อยละ 45 และ 32.5 ตามลำดับ) ส่วนกลุ่มควบคุมมีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมส่วนใหญ่อยู่ในระดับขั้น 2 คือ คิดจะเริ่มปรับเปลี่ยนพฤติกรรมภายใน 6 เดือน (คิดเป็น 94.5%) และมีความคิดว่าการออกกำลังกายโดยการทำงานนั้นเพียงพอแล้ว

3) **พฤติกรรมการรับประทานยา** กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีผู้ที่มีพฤติกรรมปรับลดยาเองใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 2.5 และ 2 ตามลำดับ) โดยทั้งสองกลุ่มมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมส่วนใหญ่อยู่ในระดับชั้น 4 คือมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมแล้ว น้อยกว่า 6 เดือน

4) **พฤติกรรมการดื่มสุรา** กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีผู้ที่มีพฤติกรรมการดื่มสุราใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 2 และ 1.5 ตามลำดับ) โดยกลุ่มทดลองมีผู้ที่มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอยู่ระดับ 1 หลังการทดลองคือ คิดจะเปลี่ยนพฤติกรรมภายใน 6 เดือน ร้อยละ 100 ส่วนกลุ่มควบคุม ผู้ที่ใช้สุรายังคงใช้ต่อ

5) **พฤติกรรมการสูบบุหรี่** กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีผู้ที่ใช้บุหรี่ใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 3 และ 2.5 ตามลำดับ) โดยกลุ่มทดลองมีผู้ที่มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเป็นเลิกสูบบุหรี่ได้คิดเป็นร้อยละ 33 ส่วนกลุ่มควบคุมส่วนใหญ่ยังไม่คิดจะปรับพฤติกรรม

6. การอภิปรายผล

โปรแกรมการสนทนาเพื่อสร้างแรงจูงใจแบบสั้น และการติดตามเยี่ยมบ้าน โดยทีมหมอครอบครัว ทำให้ระดับน้ำตาลในเลือดของกลุ่มทดลองลดลงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาในอดีตที่ใช้การแทรกแซงโดยการสนทนาเพื่อสร้างแรงจูงใจแบบสั้น^(8,22-23) ส่วนระดับน้ำตาลสะสมในเลือด หรือ HbA1c หลังการศึกษาของทั้ง 2 กลุ่ม แตกต่างกันอย่างไม่มีความนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากค่าน้ำตาลที่สะสมในเม็ดเลือดที่ต้องใช้เวลาในการเปลี่ยนแปลง มีการวิจัยที่ใช้การสนทนาเพื่อสร้างแรงจูงใจแบบสั้นในผู้ป่วยเบาหวานโดยมีระยะเวลาในการเก็บข้อมูล 3 เดือน พบว่ามีผลลด HbA1c อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นโอกาสพัฒนาในการศึกษาในระยะเวลาที่ยาวมากขึ้นและมีการติดตามผู้ป่วยต่อเนื่อง นอกจากนี้มีงานวิจัยที่กล่าวถึงผลของการเยี่ยมบ้าน โดยแพทย์ พยาบาล เภสัชกร ทีมสหวิชาชีพและอสม. โดยเฉพาะอย่างยิ่งโดยการใช้หลักเวชศาสตร์ครอบครัว มีผลต่อความรู้ในการดูแลตนเอง และการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยเบาหวาน^(15,17,19,21) ซึ่งสอดคล้องกับผลของการวิจัยครั้งนี้ การสัมภาษณ์เพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจแบบสั้นร่วมกับการให้ความรู้และการติดตามทางโทรศัพท์โดยเภสัชกรในผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ทำให้ลดระดับน้ำตาลในเลือดและเพิ่มความรู้เรื่องโรคเบาหวาน ความร่วมมือในการใช้ยา การรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการจัดการโรคเบาหวาน และความพึงพอใจต่อการให้บริการโดยเภสัชกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นแทรกแซงในกลุ่มทดลองที่ใกล้เคียงกับงานวิจัยนี้คือมีการใช้หลักการสนทนาเพื่อสร้างแรงจูงใจแบบสั้น และการติดตามเยี่ยมบ้าน แตกต่างกันที่ผู้ทำการวิจัยเป็นคนละกลุ่มวิชาชีพ แต่ก็ได้ผลการวิจัยที่สอดคล้องกัน

วิเคราะห์พฤติกรรมจากแบบสัมภาษณ์พฤติกรรมผู้ป่วยเบาหวาน โดยมีการสัมภาษณ์พฤติกรรมที่ต้องการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้สามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้ดีขึ้น 5 พฤติกรรม ได้แก่ พฤติกรรมการรับประทานอาหาร พฤติกรรมการรับประทานยา พฤติกรรมออกกำลังกาย พฤติกรรมการสูบบุหรี่ และพฤติกรรมการดื่มสุรา พบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยที่ผ่านมา^(8,18,21-22) คือมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการรับประทานอาหารมากที่สุด โดยจากการสัมภาษณ์พบว่าผู้ป่วยในภาคอีสานส่วนใหญ่มีการรับประทานข้าวเหนียวเป็นหลัก ทำให้ควบคุมน้ำตาลได้ยาก เนื่องจากข้าวเหนียวเป็นอาหารประเภทคาร์โบไฮเดรตที่มีค่าดัชนีน้ำตาลสูง ทำให้ระดับน้ำตาลในเลือดขึ้นสูงและเร็วกว่าอาหารที่มีค่าดัชนีน้ำตาลต่ำ การได้รับความรู้ที่ถูกต้องในการควบคุมอาหารส่งผลให้สามารถควบคุมน้ำตาลได้ดียิ่งขึ้น แต่เมื่อผู้ป่วยรับรู้ถึงการรับประทานอาหารที่เหมาะสม รวมทั้งได้รับคำแนะนำและการสนทนาโดยสร้างแรงจูงใจ จะเกิดแรงจูงใจนำไปสู่ขั้นตอนการปฏิบัติจริง⁽²³⁾ ด้านพฤติกรรมการออกกำลังกายพบว่ากลุ่มทดลองมีแนวโน้มที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการออกกำลังกายมากกว่ากลุ่มควบคุม สอดคล้องกับงานวิจัยที่ผ่านมาซึ่งมีการจัดโปรแกรมส่งเสริมพฤติกรรมการออกกำลังกาย ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการออกกำลังกายในผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 เพิ่มขึ้นกว่าก่อนการทดลองและสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ⁽²⁴⁾ จึงควรมีโปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพที่เหมาะสม โดยพิจารณาจากชนิดและระยะเวลาของการออกกำลังกายที่ทำให้ลดระดับน้ำตาลได้ดี และเหมาะสมกับกลุ่มวัย⁽²⁵⁻²⁶⁾ พฤติกรรมการรับประทานยาพบว่าส่วนใหญ่มีการรับประทานยาที่ถูกต้อง แต่ที่น่าสนใจคือพบพฤติกรรมเรื่องการปรับลดยาเอง สอบถามเพิ่มเติมพบว่าในกลุ่มนี้มีพฤติกรรมเช่นนี้เนื่องจาก มีความกังวลเกี่ยวกับผลข้างเคียงของยาต่อไต กลัวไตวาย หรือรับประทานยาแล้วเกิดผลข้างเคียง แต่หลังจากได้รับความรู้ที่ถูกต้องและให้คำแนะนำเรื่องการรับประทานยาที่ถูกต้อง ผู้ป่วยก็สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนี้ได้ สอดคล้องกับ

งานวิจัยที่ผ่านมาพบว่าทำให้ความรู้โดยเภสัชกรร่วมกับการให้คำแนะนำทางโทรศัพท์ รวมถึงการสนทนาโดยใช้แรงจูงใจโดยเภสัชกร พบว่ามีผลเพิ่มความร่วมมือในการใช้ยาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ^(8,25)

จุดเด่นของงานวิจัยนี้ คือเป็นงานวิจัยแบบทดลองที่มีกลุ่มควบคุม และมีการให้การแทรกแซง 2 วิธี คือ การใช้โปรแกรมการสนทนาโดยการสร้างแรงจูงใจ ร่วมกับการเยี่ยมบ้านโดยทีมหมอครอบครัว ซึ่งในงานวิจัยที่ผ่านมายังไม่พบงานวิจัยที่แสดงผลของการแทรกแซงสองวิธีนี้ร่วมกัน ข้อจำกัดในงานวิจัยนี้คือ การที่มีกลุ่มตัวอย่างจำนวนมากทำให้ใช้ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลค่อนข้างนาน โดยเฉพาะการแทรกแซงด้วยวิธีการเยี่ยมบ้านใช้เวลาค่อนข้างมาก และสถานการณ์ของโรคระบาดทำให้ต้องมีการเลื่อนการนัดหมาย หรือไม่ปฏิบัติตามแผนการดำเนินการที่วางไว้ การวิจัยในอนาคต อาจมีการใช้เทคโนโลยีอื่นร่วม เช่น telemedicine การสนทนาทางไลน์หรือทางช่องทางอื่นๆนอกเหนือจากการเยี่ยมบ้าน

7. สรุปผลและข้อเสนอแนะ

ระดับน้ำตาลในเลือดหลังอดอาหารของทั้งสองกลุ่ม หลังการทดลองมีแนวโน้มที่ลดลง โดยกลุ่มทดลองมีแนวโน้มลดลงมากกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.001$) ส่วนระดับน้ำตาลสะสมในเลือดของทั้งสองกลุ่ม มีแนวโน้มที่ลดลง แต่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P = 0.107$) การทดสอบความรู้เรื่องเบาหวาน พบว่าคะแนนหลังการทดลองมีแนวโน้มสูงขึ้นทั้งสองกลุ่ม โดยกลุ่มทดลองมีคะแนนสูงกว่ากลุ่มควบคุม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.001$) ส่วนคะแนนความพึงพอใจในการให้บริการของทีมหมอครอบครัวและระบบบริการ พบว่า ทั้งสองกลุ่มมีความพึงพอใจในระดับมาก ข้อเสนอแนะจากการทำวิจัยนี้ ในการดูแลผู้ป่วยเบาหวานและผู้ป่วยโรคเรื้อรัง ซึ่งเป็นผู้ป่วยที่พฤติกรรมมีส่วนสำคัญในการป้องกันและควบคุมรักษาโรค การใช้การสนทนาเพื่อสร้างแรงจูงใจและการเยี่ยมบ้าน เป็นกิจกรรมที่สามารถทำให้เกิดพฤติกรรมดูแลสุขภาพได้ดีและส่งผลกระทบต่อผลการรักษาในทางที่ดีขึ้น อาจนำไปปรับใช้กับการดูแลรักษาผู้ป่วยโรคอื่นๆ หรือผู้ป่วยกลุ่มเสี่ยงที่ยังไม่เป็นโรค เพื่อป้องกันโรคได้อีกด้วย นอกจากนี้ยังสามารถทำงานวิจัยต่อยอดในอนาคต เพื่อให้แม่นยำในการยืนยันผลของการใช้การสนทนาเพื่อสร้างแรงจูงใจ และการเยี่ยมบ้าน ต่อการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดว่าแตกต่างกันอย่างไร โดยอาจจัดการทดลองเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ใช้การสนทนาเพื่อสร้างแรงจูงใจอย่างเดียว กลุ่มที่ใช้การเยี่ยมบ้านอย่างเดียว กลุ่มที่ไม่ใช่การสนทนาเพื่อสร้างแรงจูงใจร่วมกับการเยี่ยมบ้าน และกลุ่มควบคุม ซึ่งเป็นโอกาสพัฒนาต่อไปของทีมผู้วิจัย

8. เอกสารอ้างอิง

- กฤษณา คำลอยฟ้า. (2552). พฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวาน โรงพยาบาลแก้งสนามนาง อำเภอแก้งสนามนาง จังหวัดนครราชสีมา. วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครราชสีมา, 17(1); 17–30.
- กฤษณา กังหลิ. (2557). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดของผู้เป็นเบาหวาน ชนิดที่สอง โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า. วารสารพยาบาลทหารบก, 15(3); 256–67.
- จุฬาลักษณ์ บาร์มี. (2551). สถิติเพื่อการวิจัยทางสุขภาพและการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม SPSS. ชลบุรี: ศรีศิลป์การพิมพ์.
- ชรินทร์ ดีปิตตา. (2553). ผลของการเยี่ยมบ้านต่อการดูแลตนเองในผู้ป่วยเบาหวานโรงพยาบาลท่าวังผา จังหวัดน่าน. วารสารสาธารณสุขล้านนา, 6(3); 279–86.
- ถาวร สายสวรรค์. (2563). การพัฒนารูปแบบการดูแลผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 โดยทีมสหสาขาวิชาชีพด้วยหลักเวชศาสตร์ครอบครัว. วารสารวิชาการสาธารณสุข, 29(1).
- ถาวร สายสวรรค์. (2563). การพัฒนารูปแบบการดูแลผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 โดยทีมสหสาขาวิชาชีพด้วยหลักเวชศาสตร์ครอบครัว. วารสารวิชาการสาธารณสุข, 29(1).
- เทพลักษ์ ศิริธนะวุฒิชัย. (2553). ประสิทธิภาพการเยี่ยมบ้านผู้ป่วยเบาหวานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม. J Sci Technol MSU, 29(4); 439–45.
- เทิดศักดิ์ เดชคง. (2560). สนทนาสร้างแรงจูงใจเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ. กรุงเทพมหานคร: ปิยอนด์พับลิชชิง.
- ธนวัฒน์ สุวัฒนกุล. (2561). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2. วารสารวิจัยระบบสาธารณสุข, 12(3); 515–22.

- ธีรพล ผังดี. (2560). ประสิทธิภาพของโปรแกรมการส่งเสริมพฤติกรรมการออกกำลังกายในผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2. **วารสารพยาบาลทหารบก**, 18(1).
- พนันดา กานทอง. (2562). ผลงานนวัตกรรมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้ป่วยโรคเบาหวานที่ยากต่อการรักษา โดยใช้ทักษะการเสริมสร้างแรงจูงใจ. [อินเทอร์เน็ต]. โรงพยาบาลท่าตะเกียบ. Available at: <https://www.thatakiabhospital.com>
- พุทธิดา โภคภิรมย์. (2562). ผลของการสัมภาษณ์เพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจแบบสั้นร่วมกับการให้ความรู้และการติดตามทางโทรศัพท์โดยเภสัชกร ในผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 : การศึกษาเชิงทดลองแบบสุ่มและมีกลุ่มควบคุม. **วารสารเภสัชกรรมไทย**, 12(4); 984–996.
- รุ่งฤดี อ่อนทา. (2559). การพัฒนารูปแบบการเยี่ยมบ้านแบบมีส่วนร่วมระหว่างพยาบาลวิชาชีพและ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านสำหรับผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2. **วารสารการพยาบาลและการดูแลสุขภาพ**, 34(4); 19–27.
- วิวัฒน์ โรจนพิทยากร. (2562). สถานการณ์และแนวโน้มทางสุขภาพของประเทศไทย 2561 – 2563. **วารสารวิชาการสาธารณสุข**, 28(2).
- สมาคมโรคเบาหวานแห่งประเทศไทย. (2560). **แนวทางเวชปฏิบัติสำหรับโรคเบาหวาน พศ. 2560**. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ร่มเย็น มีเดีย.
- สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. (2557). **ทีมหมอครอบครัว. ในทีมหมอครอบครัว**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย. 14–20.
- สำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ. (2557). รายงาน สถานการณ์โรค NCDs วิฤตสุขภาพ วิฤตสังคม. อดิชาติ วงศ์วุฒิวัฒน์. (2564). **เปิดสถิติผู้ป่วยเบาหวาน**. สมาคมโรคเบาหวานแห่งประเทศไทย [อินเทอร์เน็ต]. Available at: <https://news.trueid.net/detail/pYrMjplnApZ4>
- Hawkins SY. (2010). Improving glycemic control in older adults using a videophone motivational diabetes self management intervention. **Res Theory Nurs Pract**, 24; 217–32.
- Jones A. (2014). Motivational interventions in the management of HbA1c levels: A systematic review and meta-analysis. **Prim Care Diabetes**, 8; 91–100.
- Phimsri N. (2016). Effects of efficacy enhancement program on food consumption behaviors among patients with uncontrolled diabetes mellitus. **Journal of Nursing and Health Care**, 3; 25–31.
- Pethchit R. (2015). Self care behaviors and blood sugar control among patients with diabetes mellitus at Khiensa hospital. **Journal of Nursing and Public Health**, 2; 15–28.
- Racic M. (2015). Impact of motivational Interviewing on treatment outcomes in patients with diabetes type 2: A randomized controlled trial. **J Fam Med**, 2; 1–6.
- Suratana S. (2018). The result of motivation theory program application on blood sugar controlling behavior of diabetic patient in Mae Kham sub-district, Mae Chan district, Chiang Rai province. **Journal of the Office of Disease Prevention and Control 7 Khon Kaen**, 25; 11
- Somton T. (2016). Effectiveness of health promotion program among diabetes mellitus type 2 patients in Powai primary care unit. **Region 11 Medical Journal**, 30; 243–9.

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่ม
แอลกอฮอล์: กรณีศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
Legal Measures Regarding People's Participation in the Alcoholic Beverage Control
Committee: A Case Study of a Local Administrative Organization

วิทวัส ผาบสิมมา

Withawas Pharbsimmar

อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ วิทยาลัยบัณฑิตเอเซีย

Lecturer at the Faculty of Law College of Asian Scholars

Corresponding author. Email: withawas@cas.ac.th

(Received: February 15, 2023; Revised: March 13, 2023; Accepted: March 16, 2023)

บทคัดย่อ

การวิจัยเอกสารเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กรณีศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับคณะกรรมการควบคุมแอลกอฮอล์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในต่างประเทศและประเทศไทย เพื่อให้ทราบถึงปัญหาทางกฎหมายและแนวทางการแก้ไขปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนของคณะกรรมการควบคุมแอลกอฮอล์ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรกำหนดให้ประชาชนมีส่วนร่วมต่อคณะกรรมการควบคุมแอลกอฮอล์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการกำหนดกฎหมายกลไกการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระ ในการตัดสินใจกำหนดแผนเพื่อการบริหารจัดการปัญหาเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้อย่างเต็มที่ โดยกำหนดให้มีการจัดทำนโยบายแอลกอฮอล์ระดับท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดแผนปฏิบัติการด้านนโยบายเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การกำหนดการมีส่วนร่วมของประชาชนของคณะกรรมการควบคุมแอลกอฮอล์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะส่งผลทำให้ประเทศไทยสามารถแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ การมีส่วนร่วมของประชาชนของคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กรณีศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีกลไกการมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งผลทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีอำนาจในการตัดสินใจกำหนดแผนเพื่อการบริหารจัดการปัญหารวมไปถึงการกำหนดนโยบายเพื่อควบคุมแอลกอฮอล์ในระดับท้องถิ่น

คำสำคัญ : เครื่องดื่มแอลกอฮอล์, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, คณะกรรมการ , การมีส่วนร่วม

Abstract

The purpose of this research paper was to study the concept of legal measures on public participation of the Alcoholic Beverage Control Committee, a case study of a local government organization. Study the laws related to public participation regarding alcohol control committees of local governments in foreign countries and Thailand. To make aware of legal problems and legal solutions regarding the participation of the people of the Alcohol Control Committee in local government organizations. There should be public participation of the alcohol control committees of local governments. by establishing laws, mechanisms for public participation to local government organizations which local government organizations are independent in deciding on a plan to fully manage alcohol-related problems by establishing a local alcohol policy The local administrative organization has the authority to formulate an action plan for

alcohol-related policy. Determination of public participation of the alcohol control committees of local governments. will result in Thailand being able to solve problems effectively.

Recommendation: A case study on public participation of alcohol control committee of local administrative organization There should be a mechanism for public participation in local administrative organizations, leading to local administrative organizations. Have the right to decide to develop plans to manage relevant issues, including the development of local alcohol control policies.

Keywords: Alcoholic Beverages, Local Government Organization, Board, participation

1. บทนำ

ในอดีตปัญหาของการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามที่รัฐบาลได้วางนโยบายในการแก้ไขปัญหา ยังไม่มีประสิทธิภาพและบังเกิดผลที่ชัดเจน การบังคับใช้กฎหมายพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 ไม่สามารถที่จะควบคุมปัญหาที่เกิดขึ้นให้ตรงตามวัตถุประสงค์และตามเจตนารมณ์ที่กฎหมายบัญญัติไว้ได้ ด้วยเหตุจากปัจจัยที่เกี่ยวข้องด้วยกันหลายประการ ทั้งจากตัวบทกฎหมายที่ออกมาบังคับใช้ สภาพแวดล้อมของสังคมในแต่ละภูมิภาค วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคมท้องถิ่นชนบทและสังคมเมืองที่มีความแตกต่างกัน ประเพณี วัฒนธรรม ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ในการบังคับใช้กฎหมาย ให้ความเหมาะสมภาค ยุติธรรม และทัดเทียมกันในสังคม การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบยังขาดความรู้ ความเข้าใจตามวัตถุประสงค์ของกฎหมาย รวมถึงนโยบายของรัฐยังมีประเด็นปัญหาตามนโยบายเปิดประเทศเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แนวมาตรการต่างๆ ที่รัฐออกมาควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ยังไม่มีผลการปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่อง การมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องด้วยกันหลายฉบับ เช่น พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ.2493 พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.2522 พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ.2535 พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ.2546 เป็นต้น แต่กฎหมายเหล่านี้ไม่ได้มีวัตถุประสงค์ที่ลดการบริโภคและรักษาผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แต่อย่างใด

นอกจากนี้เจตนารมณ์ในการบังคับใช้กฎหมายพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 เนื่องจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ก่อให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพ ครอบครัว อุบัติเหตุและอาชญากรรม ส่งผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ สมควรกำหนดมาตรการต่างๆ ในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมทั้งการบำบัดรักษา หรือฟื้นฟูสภาพผู้ติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพื่อช่วยลดปัญหาและผลกระทบทั้งด้านสังคมและเศรษฐกิจ ช่วยสร้างเสริมสุขภาพของประชาชนโดยให้ตระหนักถึงพิษภัยของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตลอดจนช่วยป้องกันเด็กและเยาวชนมิให้เข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้โดยง่าย จึงจำเป็นต้องมีการบังคับใช้พระราชบัญญัตินี้

จากการดื่มสุราเป็นเหตุให้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ก็โดยที่เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ก่อให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพ ปัญหาครอบครัว ปัญหาในด้านอุบัติเหตุและอาชญากรรมซึ่งมีผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ ได้มีการกำหนดมาตรการต่างๆ ในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์รวมทั้งการบำบัดรักษาหรือฟื้นฟูสภาพผู้ติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อช่วยลดปัญหาและผลกระทบทั้งด้านสังคมและเศรษฐกิจ ช่วยสร้างเสริมสุขภาพของประชาชนโดยให้ตระหนักถึงพิษภัยของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตลอดจนช่วยป้องกันเด็กและเยาวชนมิให้เข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้โดยง่าย โดยที่พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 มีบทบัญญัติบางประการที่ไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน โดยควรปรับปรุงบทนิยาม องค์ประกอบ อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการชุดต่างๆ และอำนาจหน้าที่ของรัฐมนตรีผู้รักษาการรวมทั้งของโครงสร้างของสำนักงาน บทบัญญัติการโฆษณา การส่งเสริมและสนับสนุนบำบัดรักษา หรือฟื้นฟูสภาพผู้ติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือผู้มีปัญหาจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อำนาจและหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ และบทกำหนดโทษ เพื่อการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ควรมีการรณรงค์ให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจโทษและพิษภัยของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และเร่งประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับทราบถึงการบังคับใช้ พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 รวมถึงบทกำหนดโทษ ที่กำหนดไว้ทั้งโทษจำคุก และโทษปรับ และควรมีการลงโทษอย่างจริงจังต่อผู้ที่ฝ่าฝืนตามบทบัญญัติดังกล่าว ทำให้ผู้ศึกษาเห็นถึง มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระดับท้องถิ่น

นับตั้งแต่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 มาตรา 5 ให้มีคณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติ ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข เป็นรองประธานกรรมการคนที่หนึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เป็นรองประธานกรรมการคนที่สอง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม และปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นกรรมการให้ปลัดกระทรวงสาธารณสุขเป็นเลขานุการ และให้อธิบดีและผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลังเป็นผู้ช่วยเลขานุการ ซึ่งคณะกรรมการดังกล่าวมีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 8 นอกจากนี้ตามมาตรา 9 คณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ยังมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อปฏิบัติการตามที่คณะกรรมการมอบหมาย ตามพระราชบัญญัติดังกล่าว ยังมีคณะกรรมการอีกชุดหนึ่งซึ่งเรียกว่า คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยให้มีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 16 อาทิ เช่น เสนอนโยบาย แผนงาน และการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เกี่ยวกับมาตรการด้านภาษี รวมทั้งมาตรการต่าง ๆ ในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตลอดจนการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสภาพผู้ติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อคณะกรรมการ ฯ ในส่วนพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 ยังได้มีการกำหนดการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แยกหน่วยงานในระดับ การปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบพิเศษ คือกรุงเทพมหานคร แยกเป็นอิสระจากคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ชุดใหญ่ตามมาตรา 18 คือ คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กรุงเทพมหานคร และราชการส่วนกลางได้มีการแบ่งอำนาจในการควบคุมไปยังองค์กรส่วนภูมิภาคโดยให้มีคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จังหวัด โดยประกอบด้วยหน่วยงานต่างๆซึ่งอยู่ภายใต้การบริหารงานของจังหวัดและยังให้อำนาจในการแต่งตั้งไปยังผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายในเขตจังหวัดที่ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งจังหวัดละไม่เกินสี่คน

จากที่กล่าวมาข้างต้น ส่งผลทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับกลไกการมีส่วนร่วมของประชาชนในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยการกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการออกข้อบัญญัติท้องถิ่นที่เกี่ยวกับควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นมีหน้าที่ในการส่งเสริมให้ประชาชนได้เล็งเห็นถึงปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และเป็นการให้ความรู้กับประชาชนผ่านการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรู้จักโทษจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องการบังคับใช้กฎหมายและในเรื่องของจารีตประเพณี การบำบัดรักษาหรือฟื้นฟูสภาพผู้ติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อช่วยลดปัญหาและผลกระทบทั้งด้านสังคมและเศรษฐกิจ ช่วยสร้างเสริมสุขภาพของประชาชนโดยให้ตระหนักถึงพิษภัยของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตลอดจนช่วยป้องกันเด็กและเยาวชนมิให้เข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้โดยง่าย นอกจากนี้การให้ความรู้เกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก็นับว่ามีความสำคัญและมีอิทธิพลทางสังคมและสิ่งแวดล้อม ที่จะต้องมีการดำเนินการร่วมกันทั้งในระดับครอบครัว โรงเรียนและชุมชน และมีการกำหนดเป้าหมายร่วมกันการเปิดโอกาสประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับท้องถิ่น และภาคประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินการติดตามผลในความรู้เกี่ยวกับผลเสียที่เกิดขึ้นจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จะทำให้ประเทศไทยสามารถแก้ไขปัญหานี้ และลดปัญหาของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ที่เลวเลวเข้าไปอาจจะเกิดอุบัติเหตุในการเดินทางรวมถึง ในด้านความปลอดภัยในชีวิต และเป็นการลดความสูญเสียที่อาจจะเกิดขึ้น ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นออกข้อบัญญัติท้องถิ่นที่เกี่ยวกับควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจกำหนดแผนเพื่อการบริหารจัดการปัญหาเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้อย่างเต็มที่ เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนกำหนดให้มีการจัดทำนโยบายแอลกอฮอล์ระดับท้องถิ่น ทำหน้าที่ให้บรรลุเจตนารมณ์และวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 อย่างแท้จริง

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า แม้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนหลายหน่วยงานจะพยายามรณรงค์เกี่ยวกับการ ลดละเลิกอบายมุข โดยเฉพาะการดื่มสุร่าไม่ว่าจะเป็นส่วนของกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงวัฒนธรรม หรือแม้แต่ภาคเอกชน เช่น มูลนิธิเมาไม่ขับ เป็นต้น พยายามที่จะกระตุ้นให้คนไทยลดละเลิกสิ่งเสพติด อันจะก่อให้เกิดผลเสียทั้งแก่ตนเองและส่วนรวม แต่ผลที่ตามมาก็ยังไม่ค่อยจะประสบความสำเร็จ ดังจะเห็นได้จากกรณีการกระตุ้นหรือให้งดการดื่มสุร่าในช่วงเทศกาลต่างๆไม่ว่าจะเป็นเทศกาลสงกรานต์ หรือเทศกาลปีใหม่สุดท้ายก็ยังถือว่าไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรเพราะแม้คนทั่วไปจะรู้ว่าสาเหตุส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุสูงสุดถึงขั้นเสียชีวิตและมีผู้บาดเจ็บคือผลสะท้อนจากการดื่มสุร่าแล้วขับ

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาแนวคิด มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อคณะกรรมการควบคุมแอลกอฮอล์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.2 เพื่อศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อคณะกรรมการควบคุมแอลกอฮอล์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยและต่างประเทศ

2.3 เพื่อศึกษาแนวทางการบัญญัติกฎหมายการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อคณะกรรมการควบคุมแอลกอฮอล์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3. ขอบเขตการวิจัย

ศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนของคณะกรรมการควบคุมแอลกอฮอล์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประเทศนอร์เวย์ ประเทศนิวซีแลนด์ ประเทศแคนาดา และประเทศไทย เนื่องจากในกฎหมายของประเทศไทย ประเทศนิวซีแลนด์ ประเทศแคนาดา มีการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการจัดทำนโยบายแอลกอฮอล์ระดับท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดแผนปฏิบัติการด้านนโยบายเกี่ยวกับเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ เพื่อให้ทราบถึงปัญหาทางกฎหมายและแนวทางการแก้ไขปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อคณะกรรมการควบคุมแอลกอฮอล์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 ส่งผลทำให้ประเทศไทยสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และจะทำให้ประเทศไทยสามารถแก้ไขปัญหาทางกฎหมายที่เกิดขึ้นได้อย่างยั่งยืนสืบต่อไป

4. วิธีการวิจัย

การดำเนินการศึกษาวิธีวิจัยทางเอกสาร (Documentary Research) ตลอดจนวิธีวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) เพื่อศึกษาวิเคราะห์เชิงคุณภาพ (Qualitative research) จากข้อมูลในเอกสารโดยทำการศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ เอกสาร บทความ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนของคณะกรรมการควบคุมแอลกอฮอล์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวมทั้งศึกษากฎหมายอื่นๆ ตลอดจนข้อมูลทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องในการค้นคว้าทั้งประเทศไทยและต่างประเทศ เพื่อวิเคราะห์และสรุปผลทางการศึกษาและข้อเสนอแนะต่อไป

5. ผลการวิจัย

5.1 มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อคณะกรรมการควบคุมแอลกอฮอล์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การกระจายอำนาจเป็นปรากฏการณ์ทางการเมืองและการบริหารเป็นเป้าหมายสำคัญของรัฐในการกระจายอำนาจจากส่วนกลางให้ท้องถิ่นปกครองตนเอง เป็นแนวคิดที่มีพลวัตการที่รัฐบาลกลางได้ถ่ายโอนอำนาจและกลไกในรูปแบบต่าง ๆ ไปสู่ท้องถิ่นในรูปแบบการปกครองของรัฐ เพื่อลดสถานะการรวมศูนย์อำนาจและกระจายการจัดบริการสาธารณะให้ทั่วถึงและครอบคลุมรวมถึงกระจายอำนาจการบริหารและการตัดสินใจให้กับหน่วยการปกครองท้องถิ่นซึ่งเป็นองค์กรที่มีสิทธิตามกฎหมาย มีพื้นที่ประชากรของตนเอง เป็นการส่งเสริมบทบาทภาคประชาชนมีอำนาจในการตัดสินใจเลือกบนความอิสระในการตัดสินใจและบริหารท้องถิ่นในการดูแลปกครองตนเอง เพื่อสร้างความตระหนักในทางการเมือง ความเป็นพลเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนตามเจตนารมณ์ของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยยึดหลักการกระจายอำนาจปกครองและเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตย โดยประชาชนมีส่วนร่วมภายใต้หลักการปกครองตนเองในการพัฒนาทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองในพื้นที่ อย่างไรก็ตาม การกระจายอำนาจภายในรัฐชาติสมัยใหม่มีความสำคัญต่อการแก้ไขข้อจำกัดในมิติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการรวมศูนย์อำนาจลักษณะขององค์กรแบบระบบราชการที่ใหญ่โต ไม่สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาและบริการสาธารณะเพื่อตอบสนองต่อความต้องการและความคาดหวังของประชาชนภายในประเทศได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ จนเกิดความจำเป็นในการกระจายอำนาจในทางการเมืองการปกครองให้อยู่ในมือขององค์กรหรือสถาบันที่อยู่นอกศูนย์กลางออกไปบนพื้นฐานความจำเป็นความต้องการ และสภาพปัญหาในแต่ละท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้าง

ความเข้มแข็งให้กับท้องถิ่นผ่านการกระจายอำนาจจากรัฐบาลที่อยู่นอกศูนย์กลางย่อมส่งผลให้เกิดข้อดีและข้อเสีย (นันทวัฒน์ บรมานันท์, 2541)

จากการที่ประเทศไทยมิได้มีการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนของคณะกรรมการควบคุมแอลกอฮอล์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้ขาดกลไกความร่วมมือทุกภาคส่วนและพัฒนานโยบายและมาตรการในการจัดการกับปัญหาจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับท้องถิ่น ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระ ในการตัดสินใจกำหนดแผนเพื่อการบริหารจัดการปัญหาเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้อย่างเต็มที่ กำหนดให้มีการจัดทำนโยบาย แอลกอฮอล์ระดับท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดแผนปฏิบัติการด้านนโยบายเกี่ยวกับ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีอิสระในการตัดสินใจกำหนดแผนเพื่อการบริหารจัดการปัญหาเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้อย่างเต็มที่การทำงานแบบแยกส่วนเป็นเอกเทศจากกันส่งผลทำให้การปฏิบัติงานของคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ระดับท้องถิ่นขาดประสิทธิภาพ และไม่สามารถทำหน้าที่ให้บรรลุเจตนารมณ์และวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติควบคุม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 นอกจากนี้ยังไม่สอดคล้องกับการจัดรูปแบบอย่างแท้จริงองค์กรทางปกครองยังอาจจัดแบ่งใน รูปของ คณะกรรมการ ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังต่อไปนี้ คณะกรรมการความหมายของคำว่า “คณะกรรมการ” ในทางวิชาการ นั้นได้มีผู้ให้นิยามความหมายต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ (วรเจตน์ ภาคีรัตน์, 2557)

1) คณะกรรมการ คือ กลุ่มของบุคคลซึ่งได้รับมอบหมายให้กระทำการบางอย่าง ซึ่งมีลักษณะที่เป็นการกระทำของกลุ่ม (Group Action)

2) คณะกรรมการ คือ กลุ่มบุคคลที่กำหนดขึ้นเพื่อให้ดำเนินการด้านบริหารบางอย่าง คณะกรรมการนี้ทำงานเฉพาะแต่ในรูปของกลุ่ม (Group) และต้องการความอิสระในการแลกเปลี่ยนแนวความคิดระหว่างกรรมการด้วยกัน สำนักงานคณะกรรมการมักจะเป็นแบบกำหนดให้ทำงานบางอย่างพิเศษจากงานประจำตามปกติ

3) คณะกรรมการ หมายถึง คณะบุคคลซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากบุคคลหรือองค์กร ที่คณะบุคคลนั้นสังกัดอยู่ เพื่อทำหน้าที่ด้วยการประชุมพิจารณาปรึกษาหารือเฉพาะเรื่องที่คณะกรรมการชุดนั้นได้รับมอบหมายแล้วรวบรวมข้อวินิจฉัยหรือข้อเสนอแนะต่อองค์กรนั้น

ดังนั้น จะเห็นว่าแนวคิดการกระจายอำนาจ (Decentralization) คือการถ่ายโอนกิจการบริหารสาธารณะ บางเรื่องจากรัฐหรือส่วนกลางไปให้ชุมชนซึ่งตั้งอยู่ในท้องถิ่นต่าง ๆ ของประเทศรับผิดชอบจัดทำอย่างเป็นอิสระในการปกครองตนเองพอสมควรจากส่วนกลางโดยการมอบอำนาจให้ท้องถิ่นจัดทำบริการสาธารณะในการกระจายอำนาจตามอาณาเขตและการกระจายอำนาจทางเทคนิคในการโอนภาระหน้าที่ความรับผิดชอบ ในการวางแผนการจัดการและการจัดสรรทรัพยากรจากส่วนกลางไปสู่ท้องถิ่นให้มีอำนาจอิสระในการบริหารการคลังและการเมือง เพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตัดสินใจอย่างเหมาะสมและมีความถูกต้องมากขึ้นตอบสนองได้ตรงตามความต้องการเพราะใกล้ชิดกับปัญหาต่าง ๆ อย่างแท้จริงในการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

5.2 มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อคณะกรรมการควบคุมแอลกอฮอล์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยและต่างประเทศ

ประเทศไทยได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 ซึ่งจากการศึกษามาตรการกฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์พบว่า มาตรการกฎหมายยังขาดประสิทธิภาพและไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ที่มุ่งจะควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทั้งในส่วนของการบัญญัติกฎหมายที่ไม่ชัดเจนเกิดการตีความกฎหมายรวมถึงบทบัญญัติที่บังคับใช้ยังไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ของสังคม วัฒนธรรมที่เปลี่ยนไปตลอดจนอำนาจในการบังคับใช้กฎหมาย และแนวทางขั้นตอนการปฏิบัติงานไม่เอื้อต่อการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและสอดคล้องกับเจตนารมณ์ในการบังคับใช้กฎหมาย มาตรการกฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จึงจำเป็นต้องมีการทบทวนและแก้ไขให้เข้ากับสภาพปัจจุบัน

ประเทศนิวซีแลนด์ กฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนิวซีแลนด์ หน้าที่ของผู้ถือใบอนุญาต เกี่ยวกับธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ผู้รับอนุญาต ผู้จัดการร้าน พนักงานเสิร์ฟ) หน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมาย ที่เกี่ยวข้อง และจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขในการขอใบอนุญาตของร้านที่จำหน่ายหรือจัดหาเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ ข้อสำคัญคือ ผู้จัดการร้านมีหน้าที่ที่จะกำหนดแนวปฏิบัติของร้านค้าโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อลดอันตรายจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (reduction of alcohol-related harm) การห้ามขายหรือจัดหา เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้แก่ผู้ที่มีการเมินเมา การห้ามขายหรือจัดหาเครื่องดื่ม

แอลกอฮอล์โดยไม่มี ใบอนุญาต ความผิดกรณียินยอมให้ผู้ดื่มมีอาการเมา รวมถึงการกำหนดความผิดของผู้รับอนุญาตหรือผู้จัดร้านในกรณีอื่น ๆ ความผิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยปราศจากความ รับผิดชอบ และประเด็นการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการพิจารณาออกใบอนุญาตขายเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ในนิวซีแลนด์ โดยหน่วยงานท้องถิ่นมีอำนาจออก “นโยบายแอลกอฮอล์ท้องถิ่น” (local alcohol policies) (ไพศาล ถัมสถิตย์ และ จุมพล แดงสกุล, 2564)

ประเทศนอร์เวย์ ให้ความสำคัญกับกฎหมายและนโยบายเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาอย่าง จริงจังและต่อเนื่อง และมีหน่วยงานรับผิดชอบคือ Norwegian Directorate for Health and Social Affairs (Helsedirektoratet) ซึ่งทำหน้าที่กำกับดูแล ติดตามผล และปรับปรุงเนื้อหาในประเด็นที่เกี่ยวข้อง โดยตลอด มีกลไกการกระจายอำนาจไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระ ในการตัดสินใจกำหนดแผนเพื่อการบริหารจัดการปัญหาเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้อย่างเต็มที่ ซึ่งถือเป็นมาตรการสำคัญที่ประเทศนอร์เวย์นำมาใช้เพื่อให้เกิดการจัดการปัญหาเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ บรรลุเป้าหมายได้ กฎหมาย Alcohol Act กำหนดให้มีการจัดทำนโยบายแอลกอฮอล์ระดับท้องถิ่น โดย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดแผนปฏิบัติการด้านนโยบายเกี่ยวกับเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ สำหรับ ประเด็นการโฆษณาเกี่ยวกับการผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใด ๆ จะต้องได้รับอนุญาต จากรัฐมนตรีเสียก่อน ซึ่งการโฆษณาสามารถยื่นขอคำอนุญาตผ่านสื่อประเภทต่าง ๆ รวมถึงการโฆษณา ณ ร้านค้าที่จำหน่ายเครื่องดื่ม ๆ มีมาตรการห้ามการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในลักษณะที่เป็นการจูงใจให้มีการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากขึ้น (Norway Alcohol act 2020)

ประเทศแคนาดา มลรัฐออนแทรีโอมีระบบการออกใบอนุญาตเพื่อควบคุมการจำหน่ายและการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในหมู่ประชาชนทั่วไป โดยมีการผสมผสานระหว่างการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดย ร้านค้าของรัฐกับร้านค้าของเอกชนทั่วไป และมีมาตรการที่เกี่ยวข้องทั้งในเรื่องของการจำกัดอายุของผู้ซื้อ ข้อกำหนดการให้บริการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมไปถึงมาตรการที่เป็นการกำหนดราคาขั้นต่ำต่อหน่วย เอาไว้ด้วย มลรัฐบริติชโคลัมเบีย มีกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับมลรัฐและท้องถิ่น โดยกลไกหลักที่สำคัญคือการควบคุมผ่านระบบของการออกใบอนุญาต ประกอบกิจการที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กำหนดให้มีประเภทใบอนุญาตที่หลากหลายตามลักษณะการประกอบกิจการแต่ละประเภท ข้อที่น่าสนใจคือ การทำหน้าที่ขององค์กรที่กำกับดูแลให้การดำเนินการเป็นไปตามกฎหมาย ซึ่งก็คือ Liquor and Cannabis Regulation Branch (LCRB) รวมทั้งได้จัดทำคู่มือเพื่อการปฏิบัติให้ เป็นไปตามกฎหมายสำหรับผู้ประกอบกิจการแต่ละประเภทไว้โดยละเอียด ทำให้ผู้ประกอบการสามารถ ทราบถึงภาระหน้าที่ตามกฎหมายของตนได้อย่างชัดเจน (canada alcohol act 1990)

จากการศึกษา ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พบว่า ประเทศไทย มีกฎหมายเกี่ยวข้อง ได้แก่ พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 มาตรา 5 ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติ” ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่ นายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข เป็นรองประธานกรรมการคนที่หนึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เป็นรองประธานกรรมการคนที่สอง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม และปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นกรรมการให้ปลัดกระทรวงสาธารณสุขเป็นเลขานุการ และให้อธิบดีและผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลังเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา 8 คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- 1) กำหนดนโยบาย แผนงาน และการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เกี่ยวกับมาตรการด้านภาษี รวมทั้ง มาตรการต่าง ๆ ในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตลอดจนการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสภาพผู้ติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรี
- 2) ติดตามประเมินผลและตรวจสอบการดำเนินงานตาม (1)
- 3) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นหรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

หมวด 2 คณะกรรมการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ มาตรา 10 ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์” ประกอบด้วย

- 1) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข เป็นประธานกรรมการ
- 2) ปลัดกระทรวงสาธารณสุขเป็นรองประธานกรรมการคนที่หนึ่ง ปลัดกระทรวงการคลังเป็นรองประธานกรรมการคนที่สอง และปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นรองประธานกรรมการคนที่สาม
- 3) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงยุติธรรม ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ปลัดกรุงเทพมหานคร และผู้จัดการกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ
- 4) ผู้แทนองค์กรเอกชน จำนวนสามคน ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจากบุคคลซึ่งได้รับการคัดเลือกจากองค์กรเอกชนที่มีวัตถุประสงค์มิใช่เป็นการแสวงหากำไร และดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับด้านการสนับสนุนและรณรงค์ให้มีการลดการบริโภคเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ ด้านการคุ้มครองเด็กและเยาวชนหรือสตรี ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค โดยมีผู้แทนองค์กรเอกชนในแต่ละด้านไม่เกินหนึ่งคน ทั้งนี้ ตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด
- 5) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนสามคน ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ด้านการแพทย์ จิตวิทยาหรือการสาธารณสุข ด้านสังคมสงเคราะห์ สังคมศาสตร์ เศรษฐศาสตร์หรือนิติศาสตร์ ด้านการศึกษา การศาสนาหรือวัฒนธรรมโดยมีผู้ทรงคุณวุฒิในแต่ละด้านไม่เกินหนึ่งคน ให้อิทธิพลเป็นกรรมการและเลขานุการ อธิบดีกรมสรรพสามิตเป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ และให้ผู้อำนวยการเป็น ผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา 16 คณะกรรมการควบคุมมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- 1) เสนอนโยบาย แผนงาน และการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์เกี่ยวกับมาตรการด้านภาษี รวมทั้งมาตรการต่าง ๆ ในการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ ตลอดจนการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสภาพผู้ติดเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ต่อคณะกรรมการ
- 2) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์ ฉลาก พร้อมทั้งข้อความคำเตือนสำหรับเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ที่ผลิต หรือนำเข้า
- 3) เสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีในการกำหนดเวลาขายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ สถานที่ห้ามขายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ วิธีหรือลักษณะการขายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ที่ต้องห้าม สถานที่หรือบริเวณห้ามบริโภคเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ และสิ่งอื่นใดที่ใช้เป็นการโฆษณาเครื่องตี้มแอลกอฮอล์
- 4) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ในการบำบัดรักษาหรือฟื้นฟูสภาพผู้ติดเครื่องตี้มแอลกอฮอล์
- 5) เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการหรือรัฐมนตรีในการออกประกาศหรือระเบียบเพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ แล้วแต่กรณี
- 6) ให้คำปรึกษาแนะนำ และประสานงานแก่หน่วยงานของรัฐและเอกชนเกี่ยวกับการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ รวมทั้งการเสนอมาตรการในการป้องกันผลกระทบจากการบริโภคเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ ตลอดจนการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสภาพผู้ติดเครื่องตี้มแอลกอฮอล์
- 7) จัดให้มีหรือส่งเสริมและสนับสนุนการเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการให้แก่เยาวชนและประชาชนโดยทั่วไป ให้เข้าใจถึงโทษและพิษภัยของเครื่องตี้มแอลกอฮอล์
- 8) เชิญข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือบุคคลหนึ่งบุคคลใดมาให้ข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็น หรือให้จัดส่งเอกสารหรือข้อมูล เพื่อประกอบการพิจารณาดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้
- 9) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ หรือตามมติคณะกรรมการ

มาตรา 18 ให้มีคณะกรรมการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นประธานกรรมการ ปลัดกรุงเทพมหานครเป็นรองประธานกรรมการ ผู้แทนกองบัญชาการตำรวจนครบาล ผู้แทนกรมประชาสัมพันธ์ ผู้แทนกรมสรรพสามิต หัวหน้าสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาสังคม ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในกรุงเทพมหานครซึ่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

แต่งตั้งหนึ่งคน ผู้อำนวยการสำนักการศึกษา ผู้อำนวยการสำนักการแพทย์ และผู้อำนวยการเป็นกรรมการ และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสี่คนซึ่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ด้านสังคมสงเคราะห์ การแพทย์ จิตวิทยา และกฎหมายด้านละหนึ่งคน ให้ผู้อำนวยการสำนักอนามัยเป็นกรรมการและเลขานุการ คณะกรรมการควบคุมเครื่องดัดแอลกอฮอล์กรุงเทพมหานครจะแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ในสำนักอนามัยไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการก็ได้

มาตรา 19 ให้มีคณะกรรมการควบคุมเครื่องดัดแอลกอฮอล์จังหวัด ประกอบด้วยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานกรรมการ รองผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นรองประธานกรรมการ ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด สรรพสามิตพื้นที่ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งหนึ่งคน หัวหน้าสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งหนึ่งคน ประชาสัมพันธ์จังหวัด พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ผู้อำนวยการสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่รับผิดชอบในเขตจังหวัด ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายในเขตจังหวัดซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งจังหวัดละไม่เกินสี่คน เป็นกรรมการ และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสี่คน ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ด้านสังคมสงเคราะห์ การแพทย์ จิตวิทยา และกฎหมายด้านละหนึ่งคน ให้นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดเป็นกรรมการและเลขานุการ คณะกรรมการควบคุมเครื่องดัดแอลกอฮอล์จังหวัดจะแต่งตั้งข้าราชการในสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการก็ได้

มาตรา 22 คณะกรรมการควบคุมเครื่องดัดแอลกอฮอล์กรุงเทพมหานครและคณะกรรมการควบคุมเครื่องดัดแอลกอฮอล์จังหวัด มีอำนาจและหน้าที่ในเขตกรุงเทพมหานครหรือในเขตจังหวัด แล้วแต่กรณี ดังต่อไปนี้

- 1) เสนอความเห็นเกี่ยวกับมาตรการต่าง ๆ ในการควบคุมเครื่องดัดแอลกอฮอล์และการบำบัดรักษาหรือฟื้นฟูสภาพผู้ติดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ต่อคณะกรรมการควบคุม
- 2) ให้คำปรึกษาแนะนำ และประสานงานแก่หน่วยงานของรัฐและเอกชนเกี่ยวกับการควบคุมการผลิต การนำเข้า การขาย การโฆษณา และการบริโภคเครื่องดัดแอลกอฮอล์ รวมทั้งการเสนอมาตรการในการป้องกันผลกระทบจากการบริโภคเครื่องดัดแอลกอฮอล์ ตลอดจนการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสภาพผู้ติดเครื่องดัดแอลกอฮอล์
- 3) กำหนดแนวทางปฏิบัติเพื่อเฝ้าระวังและป้องกันมิให้เด็กและเยาวชนไปเกี่ยวข้องกับเครื่องดัดแอลกอฮอล์
- 4) กำหนดแนวทางปฏิบัติให้สอดคล้องกับนโยบายของคณะกรรมการในการลดและเลิกการบริโภคเครื่องดัดแอลกอฮอล์
- 5) ติดตาม ประเมินผลและตรวจสอบการดำเนินงานเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายเพื่อลดและเลิกการบริโภคเครื่องดัดแอลกอฮอล์ แล้วรายงานผลต่อคณะกรรมการควบคุม
- 6) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการหรือคณะกรรมการควบคุมมอบหมาย

นอกจากนี้พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 กำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะ มาตรา 16 ให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ดังนี้ (30) การรักษาความสงบเรียบร้อย การส่งเสริมและสนับสนุนการป้องกันและรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มาตรา 17 ภายใต้บังคับมาตรา 16 ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ดังนี้ (24) จัดทำกิจการใดอันเป็นอำนาจและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่อยู่ในเขต และกิจการนั้นเป็นการสมควรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นร่วมกันดำเนินการหรือให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดทำ ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด (27) การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส (29) กิจการอื่นใดที่เป็นผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด มีกฎหมายในการกำหนดมาตรการจากการส่งเสริมและสนับสนุนการป้องกันและรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง

ทำให้พบว่าประเทศไทยมิได้กำหนดมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งผลให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับกลไกโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ขององค์กรควบคุมเครื่องดัดแอลกอฮอล์ คณะกรรมการนโยบายเครื่องดัดแอลกอฮอล์แห่งชาติกับคณะกรรมการควบคุมเครื่องดัดแอลกอฮอล์และยังมีความไม่ชัดเจนในเรื่องอำนาจหน้าที่ที่ทับซ้อนกันในบางเรื่อง นอกจากนี้ ที่ปรึกษาของคณะกรรมการนโยบายเครื่องดัดแอลกอฮอล์แห่งชาติยัง

เปิดช่องให้ธุรกิจเครื่องตี้มแอลกอฮอล์สามารถแทรกแซงนโยบายควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ได้ และการปฏิบัติงานของคณะกรรมการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ขาดกลไกเชื่อมโยงการทำงานกับคณะกรรมการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ระดับท้องถิ่น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต้องเป็นแกนหลักในการสนับสนุนให้เกิดกลไกความร่วมมือทุกภาคส่วนและพัฒนานโยบายและมาตรการในการจัดการกับปัญหาจากเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ในระดับท้องถิ่น ซึ่งองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระ ในการตัดสินใจกำหนดแผนเพื่อการบริหารจัดการปัญหาเกี่ยวกับเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ได้อย่างเต็มที่ กำหนดให้มีการจัดทำนโยบาย แอลกอฮอล์ระดับท้องถิ่น โดยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดแผนปฏิบัติการด้านนโยบายเกี่ยวกับ เครื่องตี้มแอลกอฮอล์ มีอิสระในการตัดสินใจกำหนดแผนเพื่อการบริหารจัดการปัญหาเกี่ยวกับเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ได้อย่างเต็มที่ มีการทำงานแบบแยกส่วนเป็นเอกเทศจากกันส่งผลทำให้การปฏิบัติงานของคณะกรรมการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ ระดับท้องถิ่นขาดประสิทธิภาพ และไม่สามารถทำหน้าที่ให้บรรลุเจตนารมณ์และวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติควบคุม เครื่องตี้มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 อย่างแท้จริง

ดังนั้น ประเทศไทยควรมีการกำหนดกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกำหนดให้มีมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำนโยบายแอลกอฮอล์ระดับท้องถิ่น โดยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนด แผนปฏิบัติการด้านนโยบายเกี่ยวกับเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ มีอิสระในการตัดสินใจกำหนดแผนเพื่อการบริหารจัดการปัญหา เกี่ยวกับเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ได้อย่างเต็มที่ มีการทำงานแบบแยกส่วนเป็นเอกเทศจากกันส่งผลทำให้การปฏิบัติงานของ คณะกรรมการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ระดับท้องถิ่นมีประสิทธิภาพ และบรรลุเจตนารมณ์และวัตถุประสงค์ของ พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 อย่างแท้จริง

5.3 แนวทางการบัญญัติกฎหมายของมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนของคณะกรรมการ ควบคุมแอลกอฮอล์ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

เจตนารมณ์ในการบังคับใช้กฎหมายพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 เนื่องจากเครื่องตี้ม แอลกอฮอล์ได้ก่อให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพ ครอบครวั อุบัติเหตุและอาชญากรรม ส่งผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจโดยรวม ของประเทศ สมควรกำหนดมาตรการต่างๆ ในการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ รวมทั้งการบำบัดรักษา หรือฟื้นฟูสภาพผู้ติด เครื่องตี้มแอลกอฮอล์ เพื่อช่วยลดปัญหาและผลกระทบทั้งด้านสังคมและเศรษฐกิจ ช่วยสร้างเสริมสุขภาพของประชาชนโดยให้ ตระหนักถึงพิษภัยของเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ ตลอดจนช่วยป้องกันเด็กและเยาวชนมิให้เข้าถึงเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ได้โดยง่าย จึงจำเป็นต้องมีการบังคับใช้พระราชบัญญัตินี้

จากเจตนารมณ์ในการบังคับใช้กฎหมายพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 ทำให้พบว่า ประเทศไทยขาดแนวทางการบัญญัติกฎหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนของคณะกรรมการควบคุมแอลกอฮอล์ของ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ที่จะต้องมีกลไกการกระจายอำนาจไปยังองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมี อิสระ ในการตัดสินใจกำหนดแผนเพื่อการบริหารจัดการปัญหาเกี่ยวกับเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ได้อย่างเต็มที่ ซึ่งถือเป็น มาตรการสำคัญที่นำมาใช้เพื่อจัดการปัญหาเกี่ยวกับเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ จึงเห็นควรให้มีการบัญญัติกฎหมาย พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 การกำหนดอำนาจ และหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะ มาตรา 16 ให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจ และหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง เกี่ยวกับกำหนดให้มีการ จัดทำนโยบายแอลกอฮอล์ระดับท้องถิ่น โดยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดแผนปฏิบัติการด้าน นโยบายเกี่ยวกับเครื่องตี้ม แอลกอฮอล์ สำหรับประเด็นการโฆษณาเกี่ยวกับการผลิตเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ใด ๆ จะต้องได้รับ อนุญาต

ดังนั้น มาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยยังขาดประสิทธิภาพและไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ที่มุ่งจะควบคุมการบริโภคเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ ทั้งในส่วนของการบัญญัติกฎหมายที่ไม่ชัดเจนเกิดการตีความกฎหมายรวมถึง บทบัญญัติที่บังคับใช้ยังไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ของสังคม วัฒนธรรมที่เปลี่ยนไปตลอดจนอำนาจในการบังคับใช้กฎหมาย และแนวทางขั้นตอนการปฏิบัติงานไม่เอื้อต่อการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิด ประสิทธิภาพและสอดคล้องกับเจตนารมณ์ในการบังคับใช้กฎหมาย มาตรการกฎหมายควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์จึง จำเป็นต้องมีการทบทวนและแก้ไขให้เข้ากับสภาพปัจจุบัน

6. อภิปรายผล

จากการพิจารณาศึกษาถึงการที่ประเทศไทยประสบปัญหาจากเครื่องยนต์แอลกอฮอล์ได้ก่อให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพ ปัญหาครอบครัว ปัญหาในด้านอุบัติเหตุและอาชญากรรมซึ่งมีผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ ได้มีการกำหนดมาตรการต่างๆ ในการควบคุมเครื่องยนต์แอลกอฮอล์รวมทั้งการบำบัดรักษาหรือฟื้นฟูสภาพผู้ติดเครื่องยนต์แอลกอฮอล์เพื่อช่วยลดปัญหาและผลกระทบทั้งด้านสังคมและเศรษฐกิจ ช่วยสร้างเสริมสุขภาพของประชาชนโดยให้ตระหนักถึงพิษภัยของเครื่องยนต์แอลกอฮอล์ ตลอดจนช่วยป้องกันเด็กและเยาวชนมิให้เข้าถึงเครื่องยนต์แอลกอฮอล์ได้โดยง่าย โดยที่พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องยนต์แอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 มีบทบัญญัติบางประการที่ไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน โดยควรปรับปรุงบทนิยาม องค์ประกอบ อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการชุดต่างๆ และอำนาจหน้าที่ของรัฐมนตรีผู้รักษาการ รวมทั้งของโครงสร้างของสำนักงาน บทบัญญัติการโฆษณา การส่งเสริมและสนับสนุนบำบัดรักษา หรือฟื้นฟูสภาพผู้ติดเครื่องยนต์แอลกอฮอล์ หรือผู้มีปัญหาจากการบริโภคเครื่องยนต์แอลกอฮอล์ อำนาจและหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ และบทกำหนดโทษ เพื่อการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ควรมีการรณรงค์ให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจโทษและพิษภัยของการดื่มเครื่องยนต์แอลกอฮอล์ และเร่งประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับทราบถึงการบังคับใช้ พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องยนต์แอลกอฮอล์ พ.ศ.2551

6.1 มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อคณะกรรมการควบคุมแอลกอฮอล์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ทั้งนี้ตามกฎหมายบัญญัติจากการที่ประเทศไทยได้มีการกำหนดโครงสร้างและองค์ประกอบของคณะกรรมการควบคุมแอลกอฮอล์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามลักษณะของการกระจายอำนาจ หมายถึง การจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยรัฐกระจายอำนาจให้เป็นอิสระในการตัดสินใจทางการเมือง การเงินการคลัง และการบริหารตามหลักแห่งการปกครองตนเอง ตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นเพื่อสามารถแก้ปัญหาและตอบสนองความต้องการประชาชน และส่งเสริมให้เป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำบริการสาธารณะและมีส่วนร่วม ในการตัดสินใจแก้ปัญหาในพื้นที่ทำให้ขาดกลไกความร่วมมือทุกภาคส่วนและพัฒนานโยบายและมาตรการในการจัดการกับปัญหาจากเครื่องยนต์แอลกอฮอล์ในระดับท้องถิ่น มีกลไกการมีส่วนร่วมของประชาชนไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระ ในการตัดสินใจกำหนดแผนเพื่อการบริหารจัดการปัญหาเกี่ยวกับเครื่องยนต์แอลกอฮอล์ได้อย่างเต็มที่ กำหนดให้มีการจัดทำนโยบายแอลกอฮอล์ระดับท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดแผนปฏิบัติการด้านนโยบายเกี่ยวกับเครื่องยนต์แอลกอฮอล์ มีอิสระในการตัดสินใจกำหนดแผนเพื่อการบริหารจัดการปัญหาเกี่ยวกับเครื่องยนต์แอลกอฮอล์ได้อย่างเต็มที่ที่มีการทำงานแบบแยกส่วนเป็นเอกเทศจากกันส่งผลทำให้การปฏิบัติงานของคณะกรรมการควบคุมเครื่องยนต์แอลกอฮอล์ระดับท้องถิ่นขาดประสิทธิภาพ และไม่สามารถทำหน้าที่ให้บรรลุเจตนารมณ์และวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องยนต์แอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 นอกจากนี้ยังไม่สอดคล้องกับการจัดรูปแบบอย่างแท้จริงองค์กรทางปกครองยังอาจจัดแบ่งในรูปของ คณะกรรมการ

ดังนั้น ประเทศไทย ควรมีตรากฎหมาย มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนของคณะกรรมการควบคุมแอลกอฮอล์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยให้มีการกำหนดกฎหมายกลไกการมีส่วนร่วมของประชาชนไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระ ในการตัดสินใจกำหนดแผนเพื่อการบริหารจัดการปัญหาเกี่ยวกับเครื่องยนต์แอลกอฮอล์ได้อย่างเต็มที่ ซึ่งถือเป็นมาตรการสำคัญที่นำมาใช้เพื่อให้เกิดการจัดการปัญหาเกี่ยวกับเครื่องยนต์แอลกอฮอล์ บรรลุเป้าหมายได้ กฎหมาย กำหนดให้มีการจัดทำนโยบายแอลกอฮอล์ระดับท้องถิ่น โดย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดแผนปฏิบัติการด้านนโยบายเกี่ยวกับเครื่องยนต์ แอลกอฮอล์

6.2 มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อคณะกรรมการควบคุมแอลกอฮอล์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยและต่างประเทศ

การบังคับใช้กฎหมายพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องยนต์แอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 ไม่สามารถที่จะควบคุมปัญหาที่เกิดขึ้นให้ตรงตามวัตถุประสงค์และตามเจตนารมณ์ที่กฎหมายบัญญัติไว้ได้ ด้วยเหตุจากปัจจัยที่เกี่ยวข้องด้วยกันหลายประการ ทั้งจากตัวบทกฎหมายที่ออกมาบังคับใช้ สภาพแวดล้อมของสังคมในแต่ละภูมิภาค วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคมท้องถิ่น ชนบทและสังคมเมืองที่มีความแตกต่างกัน ประเพณี วัฒนธรรม ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ในการบังคับใช้กฎหมายให้มีความเสมอภาค ยุติธรรม และทัดเทียมกันในสังคม การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบยังขาดความรู้ ความเข้าใจ ตามวัตถุประสงค์ของกฎหมาย รวมถึงนโยบายของรัฐยังมีประเด็นปัญหาตามนโยบายเปิดประเทศเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ

ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งในการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ แนวมาตรการต่างๆ ที่รัฐออกมาควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ ยังไม่มีการปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

ทำให้พบว่าประเทศไทยได้กำหนดมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อคณะกรรมการควบคุมแอลกอฮอล์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งผลให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกลไกโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ขององค์กรควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ คณะกรรมการนโยบายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์แห่งชาติกับคณะกรรมการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์และยังมีความไม่ชัดเจนในเรื่องอำนาจหน้าที่ที่ทับซ้อนกันในบางเรื่อง นอกจากนี้ที่ปรึกษาของคณะกรรมการนโยบายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์แห่งชาติยังเปิดช่องให้ธุรกิจเครื่องตี้มแอลกอฮอล์สามารถแทรกแซงนโยบายควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ได้ และการปฏิบัติงานของคณะกรรมการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ขาดกลไกเชื่อมโยงการทำงานกับคณะกรรมการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ระดับท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องเป็นแกนหลักในการสนับสนุนให้เกิดกลไกความร่วมมือทุกภาคส่วนและพัฒนานโยบายและมาตรการในการจัดการกับปัญหาจากเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ในระดับท้องถิ่น มีกลไกการกระจายอำนาจไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระ ในการตัดสินใจกำหนดแผนเพื่อการบริหารจัดการปัญหาเกี่ยวกับเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ได้อย่างเต็มที่ กำหนดให้มีการจัดทำนโยบายแอลกอฮอล์ระดับท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดแผนปฏิบัติการด้านนโยบายเกี่ยวกับเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ มีอิสระในการตัดสินใจกำหนดแผนเพื่อการบริหารจัดการปัญหาเกี่ยวกับเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ได้อย่างเต็มที่ มีการทำงานแบบแยกส่วนเป็นเอกเทศจากกันส่งผลทำให้การปฏิบัติงานของคณะกรรมการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ระดับท้องถิ่นขาดประสิทธิภาพ และไม่สามารถทำหน้าที่ให้บรรลุเจตนารมณ์และวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 อย่างแท้จริง

ดังนั้น ประเทศไทยควรมีการกำหนดกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกำหนดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำนโยบายแอลกอฮอล์ระดับท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดแผนปฏิบัติการด้านนโยบายเกี่ยวกับเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ มีอิสระในการตัดสินใจกำหนดแผนเพื่อการบริหารจัดการปัญหาเกี่ยวกับเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ได้อย่างเต็มที่ มีการทำงานแบบแยกส่วนเป็นเอกเทศจากกันส่งผลทำให้การปฏิบัติงานของคณะกรรมการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ระดับท้องถิ่นมีประสิทธิภาพ และบรรลุเจตนารมณ์และวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 อย่างแท้จริง

6.3 แนวทางการบัญญัติกฎหมายของมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อคณะกรรมการควบคุมแอลกอฮอล์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากเจตนารมณ์ในการบังคับใช้กฎหมายพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 ทำให้พบว่าประเทศไทยขาดแนวทางการบัญญัติกฎหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนของคณะกรรมการควบคุมแอลกอฮอล์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่จะต้องมีกลไกการมีส่วนร่วมของประชาชนไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระ ในการตัดสินใจกำหนดแผนเพื่อการบริหารจัดการปัญหาเกี่ยวกับเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ได้อย่างเต็มที่ ซึ่งถือเป็นมาตรการสำคัญที่นำมาใช้เพื่อให้การจัดการปัญหาเกี่ยวกับเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ บรรลุเป้าหมายได้ กำหนดให้มีการจัดทำนโยบายแอลกอฮอล์ระดับท้องถิ่น โดย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดแผนปฏิบัติการด้านนโยบายเกี่ยวกับเครื่องตี้ม แอลกอฮอล์ สำหรับประเด็นการโฆษณาเกี่ยวกับการผลิตเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ใด ๆ จะต้องได้รับอนุญาต

ดังนั้น มาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยยังขาดประสิทธิภาพและไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายที่มุ่งจะควบคุมการบริโภคเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ ทั้งในส่วนของการบัญญัติกฎหมายที่ไม่ชัดเจนเกิดการตีความกฎหมายรวมถึงบทบัญญัติที่บังคับใช้อยู่ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ของสังคม วัฒนธรรมที่เปลี่ยนไปตลอดจนอำนาจในการบังคับใช้กฎหมาย และแนวทางขั้นตอนการปฏิบัติงานไม่เอื้อต่อการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและสอดคล้องกับเจตนารมณ์ในการบังคับใช้กฎหมาย มาตรการกฎหมายควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์จึงจำเป็นต้องมีการทบทวนและแก้ไขให้เข้ากับสภาพปัจจุบัน

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ควรมีมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อคณะกรรมการควบคุมแอลกอฮอล์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยให้มีการกำหนดกฎหมายกลไกการมีส่วนร่วมของประชาชนไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระ ในการตัดสินใจกำหนดแผนเพื่อการบริหารจัดการปัญหาเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้อย่างเต็มที่ ซึ่งถือเป็นมาตรการสำคัญที่นำมาใช้เพื่อให้การจัดการปัญหาเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ บรรลุเป้าหมายได้ กฎหมาย กำหนดให้มีการจัดทำนโยบายแอลกอฮอล์ระดับท้องถิ่น โดย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดแผนปฏิบัติการด้านนโยบายเกี่ยวกับเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์

7.2 นำเอาแนวทางของประเทศนอร์เวย์ที่ให้ความสำคัญกับกฎหมายและนโยบายเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาอย่างจริงจังและต่อเนื่อง และมีหน่วยงานรับผิดชอบคือ Norwegian Directorate for Health and Social Affairs (Helsedirektoratet) ซึ่งทำหน้าที่กำกับดูแล ติดตามผล และปรับปรุงเนื้อหาในประเด็นที่เกี่ยวข้อง โดยตลอด มีกลไกการมีส่วนร่วมของประชาชนไปยัง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระ ในการตัดสินใจกำหนดแผนเพื่อการบริหารจัดการปัญหาเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้อย่างเต็มที่ ซึ่งถือเป็นมาตรการสำคัญที่ประเทศนอร์เวย์นำมาใช้เพื่อให้การจัดการปัญหาเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ บรรลุเป้าหมายได้ กฎหมาย Alcohol Act กำหนดให้มีการจัดทำนโยบายแอลกอฮอล์ระดับท้องถิ่น โดย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดแผนปฏิบัติการด้านนโยบายเกี่ยวกับเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ สำหรับ ประเด็นการโฆษณาเกี่ยวกับการผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใด ๆ จะต้องได้รับอนุญาต จากคณะกรรมการเสียก่อน ซึ่งการโฆษณาสามารถยื่นขอคำอนุญาตผ่านสื่อประเภทต่าง ๆ รวมถึงการโฆษณา ณ ร้านค้าที่จำหน่ายเครื่องดื่ม ๆ มีมาตรการห้ามการโฆษณา เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในลักษณะที่เป็นการจูงใจให้มีการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากขึ้น

7.3 การออกกฎหมายโดยกำหนดให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในคณะกรรมการควบคุมแอลกอฮอล์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีอำนาจออกนโยบายแอลกอฮอล์ท้องถิ่นการห้ามขายหรือจัดหา เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้แก่ผู้ที่มีอาการเมามา การห้ามขายหรือจัดหาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยไม่มี ใบอนุญาต ความผิดกรณียินยอมให้ผู้ดื่มมีอาการเมามา รวมถึงการกำหนดความผิดของผู้จำหน่ายหรือผู้จัดร้านในกรณีอื่น ๆ ความผิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยปราศจากความ รับผิดชอบ และประเด็นการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการพิจารณาออกใบอนุญาตขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

8. เอกสารอ้างอิง

นันทวัฒน์ บรมานันท์. (2541). **หลักกฎหมายปกครองเกี่ยวกับ บริการสาธารณะ**. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ : วิญญูชน.

พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542

ไพศาล ลิ้มสถิตย์ และ จุมพล แดงสกุล (2564). รายงานวิจัยโครงการ“ศึกษากฎหมายและนโยบายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่างประเทศ เพื่อเสนอแก้ไขปรับปรุง พ.ร.บ. ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551. (สิงหาคม 2564) สนับสนุนโดย ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (ศวส.) คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.).

วรเจตน์ ภาคีรัตน์. (2557). **คำสอนว่าด้วยรัฐและหลักกฎหมายมหาชน**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โครงการตำราและเอกสารการประกอบสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

canada alcohol act 1990

Norway Alcohol act 2020

กลยุทธ์การตลาดกล่องสุ่มในยุคดิจิทัล Mystery box Marketing Strategies in the Digital

วิภาวดี พรโคสูง¹

Wiphawadi Phonkhoksung¹

¹คณะบริหารธุรกิจ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

¹Faculty of Business Administration Panyapiwat Institute of Management

Corresponding author. Email: wiphawadiphon@pim.ac.th

(Received: March 8, 2022; Revised: June 17, 2022; Accepted: June 24, 2022)

บทคัดย่อ

บทความกลยุทธ์การตลาดกล่องสุ่ม ในยุคดิจิทัล มุ่งนำเสนอ Content ที่กระตุ้นพฤติกรรมของผู้บริโภคและการเปิดประสบการณ์ใหม่ในยุคดิจิทัล โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะอธิบายถึงองค์ประกอบและความเข้าใจถึงกลยุทธ์ทางการตลาดของกล่องสุ่ม รวมถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากกลยุทธ์การตลาดในยุคดิจิทัล ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกผันจากสถานการณ์โควิด-19 ซึ่งผู้ประกอบการ พ่อค้า แม่ค้า ที่อยู่ในรูปแบบออนไลน์ รวมถึงผู้บริโภคต่างมีการปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของระบบเศรษฐกิจ การนำความรู้เรื่องกล่องสุ่มไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ และตระหนักถึงคุณธรรมและจริยธรรมในการดำเนินธุรกิจ ซึ่งสิ่งสำคัญที่สามารถสร้างการตลาดที่ยั่งยืนเพื่ออยู่ภายใต้กฎหมายของแต่ละประเทศกำหนดให้ดำเนินกิจกรรมหรือการโฆษณาทางการตลาดที่ถูกต้องกฎหมายและอยู่ภายใต้ธรรมาภิบาล โดยประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับคือ การสร้างประสบการณ์ใหม่ให้กับลูกค้า และสร้างการบอกต่อผ่านช่องทางออนไลน์ ซึ่งเป็นเครื่องมือในยุคดิจิทัล

คำสำคัญ : กล่องสุ่ม, กลยุทธ์

Abstract

Mystery box marketing strategy article in the digital age aims to present content that stimulates consumer behavior and opens up new experiences in the digital age. Its purpose is to discuss the constituents and understanding of mystery box marketing strategies. Including stakeholders from marketing strategies in the digital age. That has changed dramatically from the situation of COVID- 19 which entrepreneurs, merchants, sellers who are in online form Including consumers are adapting for the survival of the economy. Applying the knowledge of mystery boxes to benefit and awareness of morality and ethics in business operations The important thing that can create a sustainable market to be under the laws of each country requires that the activities or marketing advertising be legal and under good governance. The expected benefits are creating new experiences for customers and generate word of mouth through online channels which is a tool in the digital age.

Keywords: Mystery box, strategy

1. บทนำ

กลยุทธ์การตลาด เป็นเครื่องมือสำคัญในการดำเนินธุรกิจทั้งในอดีตจนถึงปัจจุบัน โดยมีรูปแบบและวิธีการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กลยุทธ์การตลาดกล่องสุ่มในยุคดิจิทัล ถือเป็นอีกกลยุทธ์ที่กำลังอยู่ในกระแสนิยมสำหรับผู้ประกอบการค้าปลีกออนไลน์ในยุคดิจิทัลใช้กระตุ้นยอดขาย เช่น สินค้าอุปโภคบริโภค อาหารทะเล เสื้อผ้า เครื่องสำอาง เป็นต้น

กลยุทธ์การตลาดกล่องสุ่ม เป็นการสื่อสารการตลาดที่มีลักษณะท้าทาย มีความคาดหวัง มีความตื่นเต้นเร้าใจ กระตุ้นให้ผู้ซื้อเกิดความต้องการโดยการเพิ่มจำนวนเงินหรือราคาให้สูงขึ้น คล้ายกับการเสี่ยงโชคของนักพนัน เมื่อผู้บริโภคหรือลูกค้าเกิดการรับรู้จริงสูงกว่าที่คาดหวังไว้จะเกิดการบอกต่อหรือในยุคดิจิทัลเรียกว่าการรีวิว และอาจนำมาซึ่งพฤติกรรมการซื้อขายของผู้บริโภค ในการศึกษากลยุทธ์การตลาดกล่องสุ่มในยุคดิจิทัล มีเหตุผลสำคัญ คือ การเพิ่มปริมาณการขายสินค้าได้ในปริมาณสูงในระยะเวลาสั้น และการสร้างเครื่องมือการตลาดในยุคดิจิทัลที่ทรงพลังผ่านช่องทางออนไลน์ เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ทางการตลาดดิจิทัลต่อไปในอนาคต

2. กล่องสุ่ม คืออะไร

ระบบกล่องสุ่ม เป็นคุณลักษณะในเกมอย่างหนึ่งใช้สำหรับสุ่มสิ่งของภายในเกมหรือที่เรียกว่า ไอเทม ซึ่งระบบกล่องสุ่มนี้อาจอยู่ในรูปแบบที่แตกต่างกันไปแล้วแต่เกมกำหนด เช่น อยู่ในรูปแบบของกล่อง หรือวงล้อ หรืออาจมีชื่อเรียกที่แตกต่างกันไป เช่น กล่องปริศนา (Mystery boxes) กacha (Gacha) กล่องลัง (Crates) หรือหีบ (Chests) เป็นต้น (ภัญญิญา สิริบรรพิตพัฒน์ และสิริวิษณุแย้มอาษา, 2564)

ในยุคที่การตลาดมีการพัฒนาและปรับตัวแบบก้าวกระโดด ผู้ประกอบการจากหลากหลายธุรกิจต่างพยายามสร้างกลยุทธ์เพื่อดึงดูดกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย **กล่องสุ่ม** จึงเป็นการสร้างคอนเทนต์ (Content) กลยุทธ์ทางการตลาดของผู้ประกอบการผ่านช่องทางออนไลน์แบบ Live สด โดยอาศัยหลักการด้านความชอบเสี่ยงดวงหรือเสี่ยงโชค หรือชอบความตื่นเต้นเร้าใจหรือลุ้น โดยลูกค้าไม่ทราบว่าในกล่องเมื่อเปิดออกมาจะมีสินค้าอะไรบรรจุอยู่ในกล่อง และลูกค้าต้องชำระเงินในราคาเท่ากัน (Fix Price) ซึ่งเป็นการสร้างโอกาสทางการตลาดในอีกรูปแบบที่มีความน่าสนใจในยุค Digital Disruption

สรุปได้ว่า กล่องสุ่ม คือ กลยุทธ์ทางการตลาดที่มีการสร้างการดึงดูดใจ ตื่นเต้น โดยรูปแบบของกล่องสุ่มอาจอยู่ในรูปแบบเกม วงล้อ หรือกล่องปริศนา โดยผู้บริโภคไม่ทราบว่าในกล่องเมื่อเปิดออกมาจะมีสินค้าอะไรบรรจุอยู่ในกล่อง

3. วิวัฒนาการของกล่องสุ่ม

มีข้อมูลจากหลายบทความกล่าวว่า กล่องสุ่มมีที่มาจากประเทศญี่ปุ่น ดังนี้

กันทรี กล่าวว่า กล่องสุ่ม มีที่มาจากประเทศญี่ปุ่น มานานตั้งแต่สมัยก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งใช้หลักการเดียวกันกับ Lucky Bag ที่ญี่ปุ่นเรียกว่า ฟุกุคุโระ หรือ สินค้าที่วางขายโดยการคลี่สินค้าไว้ในถุง และผู้ซื้อไม่รู้ว่าข้างในนั้นมีอะไร (อ้างถึงใน SPRING, 2563)

กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ กล่าวว่า กล่องสุ่ม เป็นวิธีการทำการตลาดที่มีต้นกำเนิดมาจากประเทศญี่ปุ่น โดยต้องย้อนไปในสมัยยุคเอโดะ (ค.ศ. 1603-1868) ที่ร้านกิโมโนคลี่สินค้าภายในร้านใส่ถุงที่วางขาย ตั้งชื่อว่า ถุงเอบิสี มาจากชื่อเทพเจ้าการค้า และโชคลาภของญี่ปุ่น จากนั้น ยุคเมจิ (ค.ศ. 1868 – ค.ศ. 1912) เปลี่ยนคำว่า ถุงเอบิสี เป็นคำว่า ฟุกุคุโระ (แปลว่าโชคดี) และเริ่มวางขายช่วงปีใหม่ และขยายไปทั่วประเทศช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 (อ้างถึงใน กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์, 2564)

สรุปได้ว่า กล่องสุ่ม มีที่มาจากประเทศญี่ปุ่น สมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 มีชื่อเรียกว่า ฟุกุคุโระ ซึ่งแปลว่า โชคดี โดยผู้ซื้อสินค้าจะไม่สามารถเห็น และไม่รู้ว่าสินค้าภายในเป็นอะไร เมื่อเปิดสินค้าออกจะรู้สึกโชคดีที่ได้รับสินค้านั้น

โดยในแง่มุมของผู้เขียน พบว่า กล่องสุ่มในประเทศไทย มีวิวัฒนาการจากการพนัน การเสี่ยงโชค เช่น การเขย่าไฮโล การเล่นน้ำเต้า ปู ปลา การเล่นหวย หรือสลากกินแบ่งรัฐบาล การจับสลาก การดักไข่ปลาในงานวัดหรืองานกาชาด การสอยดาว เป็นต้น โดยคนไทยส่วนใหญ่ชื่นชอบความตื่นเต้น ท้าทาย และการเสี่ยงดวง เมื่อได้ลุ้นกับสิ่งของที่ยังมองไม่เห็น หรือซื้อหวย และสลากกินแบ่งรัฐบาล ยังไม่ทราบว่าถูกรางวัล เมื่อถูกรางวัลใหญ่จะมีความตื่นเต้น ดีใจ และเกิดการบอกต่อแบบปากต่อปาก จนสร้างพฤติกรรมเลียนแบบให้ลูกค้ากลุ่มอื่นซื้อตาม และสอดคล้องกับเกมออนไลน์ที่มีระบบกล่องสุ่มประเภทที่สามารถซื้อกล่องสุ่มและขายสิ่งของที่ได้รับเป็นเงินที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจได้ ประเทศเนเธอร์แลนด์ได้มีการพิจารณาและสรุปแล้วว่า เกมออนไลน์ที่มีระบบกล่องสุ่ม เป็นการเล่นเสี่ยงโชคอันถือเป็นการพนัน (ภัญญิญา สิริบรรพิตพัฒน์ และสิริวิษณุแย้มอาษา, 2564)

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า วิวัฒนาการของกล่องสุ่มในประเทศไทยในมุมมองของผู้เขียน เกิดจากการพนัน และพัฒนามาใช้กับสินค้าหรือบริการภายใต้การจูงใจทางจิตวิทยา

4. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีเรื่องกลยุทธ์เกี่ยวกับสื่อออนไลน์

กลยุทธ์ (Strategy) เป็นวิธีการที่องค์กรเลือกเพื่อจะดำเนินการจากจุดที่เป็นอยู่ในปัจจุบันเพื่อไปยังจุดหมายปลายทางในอนาคตที่กำหนดไว้ โดยคำว่ากลยุทธ์เป็นคำที่ใช้ในวงการธุรกิจ การใช้กลยุทธ์มีมานานแล้วทั้งในด้านการทหารและการทำสงคราม ในปัจจุบันหน่วยงานภาครัฐจะใช้คำว่ายุทธศาสตร์ ส่วนภาคธุรกิจจะนิยมใช้คำว่ากลยุทธ์ โดยในส่วนของกลยุทธ์การสื่อสาร คือ การสื่อสารที่เน้นอารมณ์ เพื่อโต้ตอบผู้รับสารและเป็นการแสดงบุคลิกอารมณ์ของผู้ส่งสารอีกด้วย ผู้สื่อสารจึงต้องมีความเข้าใจในประเด็นจากมุมมองที่หลากหลาย (Rhetorically Sensitive) คล้ายกับผู้ส่งสารแบบบูรณาการ เพื่อให้ผู้รับสารเกิดความคล้อยตามในสารนั้น กลยุทธ์การสื่อสารที่ดีมีลักษณะ ดังนี้ 1) กลยุทธ์มีความชัดเจนมีจุดเด่น 2) กลยุทธ์มีการประสานกลไกทุกอย่างเข้ากันได้ และ 3) กลยุทธ์ต้องมีการปรับตัวเปลี่ยนแปลงให้ทันกับเหตุการณ์ (อ้างอิงใน ญัณนันท์ กองจิริต และชุติมา เกศดาญรัตน์, 2562) สำหรับหลักการในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ให้ประสบความสำเร็จ คือ 1) เน้นการสื่อสารที่เนื้อหาเกี่ยวกับผู้บริโภคมากกว่าแบรนด์ 2) การสื่อสารที่เน้นให้เกิดการมีส่วนร่วม (Engagement) เพื่อให้เกิดการแชร์และบอกต่อ 3) การสื่อสารแบบ 2 ทางและสื่อสารแบบเปิด และ 4) การสื่อสารผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นแบบ Active Involvement (อ้างอิงใน ญัณนันท์ กองจิริต และชุติมา เกศดาญรัตน์, 2562)

5. แนวคิดและทฤษฎีการตลาดเชิงเนื้อหา (Content marketing)

การตลาดเชิงเนื้อหา หมายถึง การตลาดเชิงเนื้อหาที่ส่งผลต่อการเพิ่มแรงจูงใจในการซื้อสินค้าและ/หรืออยากใช้บริการ โดยเป็นการตลาดในรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาที่ตรงจุด สร้างเนื้อหาให้โดดเด่น มีความแตกต่างจากคู่แข่ง เพื่อเพิ่มคุณค่า ความน่าสนใจ จนผู้บริโภคเกิดความสนใจ และมีทัศนคติที่ดีต่อตราสินค้า/บริการ จนนำไปสู่แรงจูงใจดังกล่าว ตลอดจนเกิดการบอกต่อในโลกออนไลน์

โดยรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาเชิงการตลาด (Content Marketing) บนเฟซบุ๊กแฟนเพจมีลักษณะการนำเสนออยู่ 4 รูปแบบหลักๆ ได้แก่ 1) ประเภทรูปภาพ (Photo) เป็นภาพต่างๆ ที่ใช้สื่อสารกับสมาชิก 2) วิดีโอ (Video) เป็นวิดีโอคลิปโฆษณา และภาพเคลื่อนไหวต่างๆ นำเสนอสมาชิก เช่น YouTube, Facebook Video, Instagram Video เป็นต้น 3) ลิงค์ (Link) เป็นการโพสต์ลิงค์บทความต่างๆบนหน้าแฟนเพจ 4) ข้อความ (Text) เป็นการนำเสนอข้อความตัวอักษรต่างๆรวมถึงสัญลักษณ์ แฮชแท็ก เป็นต้น (อรรถชัย และคณะ, 2556 อ้างถึงใน ญัณนันท์ กองจิริต และชุติมา เกศดาญรัตน์, 2562)

6. แนวคิดและทฤษฎีแรงจูงใจเชิงสุนทรีย์ (Hedonic motivations)

เป็นแนวคิดที่อธิบายความเพลิดเพลินขณะจับจ่าย ของผู้บริโภค โดยใช้แนวคิดแรงจูงใจในการซื้อของผู้บริโภค มาใช้ในการอธิบายพฤติกรรมของผู้บริโภค เนื่องจากแรงจูงใจเป็นสิ่งที่ขับเคลื่อนมุมมองและพฤติกรรม แรงจูงใจเป็นสิ่งที่ทำให้คนชอบทำในสิ่งที่พวกเขาปรารถนา การซื้อของผู้บริโภคในเชิงสุนทรีย์ (Hedonic reasons) ซึ่งเป็นแรงขับเคลื่อนในการบริโภค ประกอบไปด้วยแรงจูงใจ 6 รูปแบบ ได้แก่ การซื้อที่ทำให้รู้สึกตื่นเต้น (Adventure shopping) การซื้อเพื่อเข้าสังคม (Social shopping) การซื้อเพื่อทำให้ตนเองรู้สึกพิเศษ (Gratification shopping) การซื้อเพื่อตามกระแสสังคม (Idea shopping) การซื้อสินค้าให้คนอื่นโดยตนเองรู้สึกเพลิดเพลินขณะเลือกซื้อ (Role shopping) และการซื้อที่ทำให้รู้สึกคุ้มค่า (Value shopping) (อ้างอิงในพัชรพร หงษ์รัตนอุทัย, 2563)

สรุปได้ว่า กลยุทธ์การตลาดในยุคดิจิทัล ต้องมีการใช้กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดที่ดี คือ มีความชัดเจนมีจุดเด่น มีการประสานกลไกทุกอย่างเข้ากันได้ และมีการปรับตัวเปลี่ยนแปลงให้ทันกับเหตุการณ์ รวมถึงการนำเสนอเนื้อหาเชิงการตลาด (Content Marketing) ใหม่ๆ ผ่านช่องทางออนไลน์ เพื่อกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจเชิงสุนทรีย์ซึ่งเป็นแรงขับเคลื่อนในการบริโภคสินค้า

7. วัตถุประสงค์ของกล่องสุ่ม

7.1 เพื่อระบายสินค้าในคลัง (Stock) คือ การระบายสินค้าภายใน Stock ผู้ขายสามารถกระทำได้หลายวิธี โดยสำหรับกล่องสุ่มแล้วผู้ขายที่ต้องการระบายสินค้าในโกดังเก็บสินค้า โดยสินค้าดังกล่าวเป็นสินค้าที่ล้าสมัย ตกรุ่น หรือเป็นสินค้าที่ไม่สามารถสร้างยอดขายได้ ไม่เป็นที่ต้องการของตลาด โดยมีเงื่อนไขคือ สินค้าดังกล่าวต้องไม่ใช่สินค้าหมดอายุ หรือใกล้

หมดอายุ เพื่อให้ลูกค้าเกิดความไว้วางใจต่อผู้ขาย เมื่อผู้ขายสามารถระบายสินค้าดังกล่าวที่ค้างไว้ใน Stock ได้ จะสามารถลดต้นทุนในการเก็บรักษาสินค้าหากขายสินค้าได้ไม่หมด เช่น ค่าเช่าโกดัง ค่าจ้างพนักงาน ค่าบำรุงรักษา หรือในกรณีสินค้าที่มีชื่อเสียง เพื่อต้องการรักษาภาพลักษณ์แบรนด์ที่คงภาพลักษณ์สินค้าระดับพรีเมียม หากทำการลดราคาสินค้ามากเกินไปอาจส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของแบรนด์สินค้านั้นๆได้ จึงอาจนำเสนอให้ผู้ขายในราคาส่วนลด เพื่อให้ผู้ขายกล่อกสู่มนำไปใส่ในกล่องเพื่อให้ผู้บริโภคหรือลูกค้ารู้สึกถึงความคุ้มค่าที่ได้รับผลิตภัณฑ์ดังกล่าวภายในกล่องสุ่ม เป็นต้น

7.2 เพื่อแนะนำสินค้าใหม่ หรือสินค้าที่เตรียมนำออกสู่ตลาด คือ ในสถานการณ์ที่ผู้ผลิตต้องการแนะนำสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ใหม่ออกสู่ตลาด เพื่อเป็นการแนะนำผลิตภัณฑ์ใหม่แทนการลด แลก แจก แถม นั้น ผู้ผลิตอาจเสนอต่อผู้ขายกล่อกสู่ม หากซื้อสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ใหม่ดังกล่าว ก่อนการนำออกสู่ตลาด โดยให้ส่วนลด หรือราคาส่ง ในบางกรณี ผู้ผลิตอาจส่งมอบผลิตภัณฑ์ใหม่ให้ผู้ขายเพื่อทำการทดสอบตลาดของผลิตภัณฑ์ดังกล่าว โดยผลิตภัณฑ์ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไข คือ ไม่ระบุห้ามจำหน่าย เป็นของแถม สินค้าทดลอง หรือสินค้าแจกฟรี เป็นต้น

7.3 เพื่อจูงใจลูกค้าทางด้านจิตวิทยา

นักการตลาดหลายท่านได้กล่าวถึง หลักการตลาดด้านจิตวิทยาที่ถูกนำมาประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดการจูงใจผู้บริโภคให้ซื้อสินค้า โดยใช้วิธีการต่างๆ เป็นสิ่งเร้าหรือสิ่งกระตุ้นเพื่อให้เกิดการตัดสินใจซื้อสินค้าอย่างรวดเร็ว เช่น ทฤษฎีแรงจูงใจที่ว่าแรงจูงใจมีพลังบางอย่างที่กระตุ้นให้ผู้บริโภค หรือคนเรากระทำบางอย่างโดยใช้เหตุผลเข้าข้างตนเอง เช่น ผู้บริโภคต้องการซื้อกล่อกสู่มในราคากล่อกสู่ม 100,000 บาท โดยไม่รู้ว่สินค้าที่อยู่ในกล่อกสู่มคืออะไร โดยในส่วนลึกแล้วอาจจะต้องการโชว์ หรือต้องการแสดงฐานะทางการเงินของตนเองว่าสามารถตัดสินใจซื้อสินค้าโดยไม่จำเป็นต้องเห็นสินค้าภายในกล่อกสู่มได้ โดยสอดคล้องกับแนวคิดแนวคิดและทฤษฎีแรงจูงใจเชิงสุนทรียรส ที่ว่า การซื้อที่ทำให้รู้สึกตื่นเต้น (Adventure shopping) การซื้อเพื่อเข้าสังคม (Social shopping) การซื้อเพื่อให้ตนเองรู้สึกพิเศษ (Gratification shopping) การซื้อเพื่อตามกระแสสังคม (Idea shopping) การซื้อสินค้าให้คนอื่นโดยตนเองรู้สึกเพลิดเพลินขณะเลือกซื้อ (Role shopping) และการซื้อที่ทำให้รู้สึกคุ้มค่า (Value shopping) (อ้างถึงในพัชรพร หงษ์รัตนอุทัย, 2563)

สรุปได้ว่า วัตถุประสงค์ของกล่อกสู่ม คือ การนำสิ่งที่อยู่ในกระแสสร้างการตลาดเชิงเนื้อหา (Content) ให้เกิดความบันเทิง เพื่อระบายสินค้าในคลัง เพื่อแนะนำสินค้าใหม่ หรือสินค้าที่เตรียมนำออกสู่ตลาด และเพื่อจูงใจลูกค้าทางด้านจิตวิทยา โดยมีเครื่องมือทางการตลาดออนไลน์

8. องค์ประกอบของคอนเทนต์ (Content) กล่อกสู่ม

องค์ประกอบของคอนเทนต์กล่อกสู่มโดยใช้หลักการ Surprise Marketing โดยทั่วไปผู้ขายสินค้า (seller) ต้องสร้างภาพลักษณ์ที่น่าเชื่อถือ ต้องเป็นที่ยอมรับของสังคม โดยสามารถใช้ตนเองเป็นแบรนด์สินค้า หรือเป็นผู้นำเสนอขายสินค้าเพื่อให้สังคมเป็นที่รู้จัก ซึ่งสอดคล้องกับบทความของ วิภาวดี พรโคสูง และศศิยาพัชร พลสังข์กิติภพ (2565) ที่ว่า การสร้างความเชื่อถือ คือ การสร้างความซื่อสัตย์ ความไว้วางใจ และสร้างการสื่อสารให้กับกลุ่มลูกค้าเป้าหมายที่เป็นผู้รับชมรับฟังให้ไว้วางใจเนื้อหาหรือเรื่องราวที่สื่อสารออกไปด้วยความจริงใจ โดยใช้บุคคลที่มีความน่าเชื่อถือในการสร้างการสื่อสาร และการให้ข้อมูลการติดต่อหรือช่องทางการติดต่อเพื่อให้ผู้รับชมรับฟังทราบถึงการมีตัวตนอยู่จริงของนักการตลาดหรือผู้ประกอบการนั้น เพื่อนำไปสู่การสร้างคอนเทนต์ (Content) กล่อกสู่ม โดยสามารถอธิบาย แบ่งเป็น 3 ประเด็น (เวิร์คพอยท์ทูเดย์, 2565) ดังนี้

1. ความตื่นเต้น คือ การสร้างความตื่นเต้นเพื่อให้เกิดการลุ้น การเสี่ยง เพื่อให้เกิดความน่าสนใจ โดยอาจใช้ข้อจำกัดด้านจำนวน หรือข้อจำกัดด้านเวลาเป็นสิ่งเร้า เพื่อให้เกิดการตัดสินใจซื้อโดยเร็ว สอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรพร หงษ์รัตนอุทัย (2563) ที่ว่า การสร้างความน่าสนใจให้เกิดขึ้นขณะเลือกซื้อสินค้า และทำให้ได้ผลลัพธ์คือความเพลิดเพลินใจ ซึ่งเกี่ยวข้องกับแรงจูงใจเชิงสุนทรียรส โดยนำไปสู่ความตั้งใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภค และยังคงสอดคล้องงานวิจัยของณัฐพร พิชัย (2563) ที่ว่า ระบบกล่อกสุ่มปริศนาถูกออกแบบ มาเพื่อดึงดูดให้อยากที่จะเปิดกล่อกต่อไป เป็นการกระตุ้นและสร้างความรู้สึกลุ้นตื่นเต้นให้กับผู้ซื้อทุกครั้งที่ยจ่ายเงินเปิด กล่อก ความรู้สึกนี้ไม่ต่างกับการโยกตู้สล็อตในบ่อนแต่อย่างใด

2. คุ้มค่า คือ การสร้างความรู้สึทางด้านจิตวิทยาให้กับผู้บริโภค หรือลูกค้า หากได้รับสินค้าภายในกล่อกสู่มเกิดความรู้สึกคุ้มค่ากับราคาที่ชำระไป โดยผู้ขายต้องสร้างความคุ้มค่าแบบยั่งยืน สามารถทำได้โดยการแจ้งราคาสินค้ากับผู้บริโภคในราคาท้องตลาด โดยไม่ต้องแจ้งราคาสินค้าภายในกล่อกสู่มเป็นแบบราคาส่ง ซึ่งผู้ขายอาจจะซื้อสินค้านั้นในปริมาณมากเพื่อให้ได้ราคาส่วนลดหรือราคาส่ง ซึ่งสิ่งสำคัญที่จะก่อให้เกิดความยั่งยืนในการทำกล่อกสู่ม คือ สินค้าภายใน

กล่องไม่ควรเป็นสินค้าใกล้เคียงตาย สินค้าชำรุด มีตำหนิ หากยังสามารถมองเห็นด้วยตาเปล่าจะก่อให้เกิดผลกระทบในแง่ลบต่อผู้ขายทันที และสอดคล้องกับบทความ ที่ว่า การซื้อกล่องสุ่มยังอาจทำให้ลูกค้ารู้สึกถึง ความคุ้มค่า เนื่องจากบางครั้ง การซื้อสินค้าทั้งหมด โดยไม่ซื้อผ่านโปรโมชั่นกล่องสุ่ม อาจมีราคาสูงกว่าในมุมของผู้ขาย (แฟรนซ์บิช, 2564)

3. สามารถรีวิว (review) หรืออวดโชว์ คือ กล่องสุ่มเป็นกล่องสินค้าที่ผู้บริโภคไม่สามารถทราบล่วงหน้าว่าสินค้าภายในกล่องสุ่มถูกบรรจุภายในเป็นอะไร ดังนั้นเพื่อให้เกิดพฤติกรรมเลียนแบบ ให้เกิดการซื้อตามในครั้งหน้า ผู้ขายจำเป็นต้องสร้างความตื่นเต้นแบบ Big Surprise Marketing เช่น กล่องสุ่มราคา 100,000 บาท เปิดกล่องออกมาเป็นกุญแจรถยนต์เพียง 1 ดอก และพนักงานขนส่งได้นำรถยนต์มาส่งเพื่อให้นักบุญแก่ภายในกล่องเพื่อเปิดรถยนต์ โดยในระหว่างที่ผู้บริโภคเปิดกล่องได้มีการถ่ายคลิปจากพนักงานขนส่งเพื่อทำการส่งมอบ และเมื่อผู้บริโภคเกิดความรู้สึกตื่นเต้น รู้สึกถึงความคุ้มค่า สุดท้ายแล้วผู้บริโภคจะนำสินค้าที่อยู่ในกล่องสุ่มรีวิว (review) หรืออวดโชว์ผู้อื่น ผ่านช่องทางออนไลน์(Online) เช่น สื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook, Instagram, Twitter, YouTube และออฟไลน์ (Offline) เช่น ปากต่อปาก เป็นต้น โดยผู้ขายจะได้พื้นที่โฆษณาที่ดีที่สุด แบบไม่ต้องลงทุนค่าประชาสัมพันธ์ (ธนาคารกรุงเทพ, 2564) และยังสามารถต่อยอดกับงานวิจัยของ พัชรพร หงษ์รัตนอุทัย (2563) อิทธิพลจากกลุ่มอ้างอิงส่งผลกระทบทางตรงต่อการรับรู้ถึงความประสงค์ได้ครอบครองสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์ กล่าวว่า อิทธิพลจากกลุ่มอ้างอิงส่งผลกระทบต่อการรับรู้ถึงความประสงค์ได้ครอบครองสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kang and Kim (2012) กล่าวว่า ผู้บริโภค ที่มีการรับรู้ถึงความประสงค์ได้ครอบครองสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์ในระดับสูงจะมีความตั้งใจซื้อสินค้ามากกว่า ซึ่งเป็นผล มาจากปัจจัยอิทธิพลจากกลุ่มอ้างอิง และยังสอดคล้องกับกัญญา จิตติจรัสลาภ (2562) ที่กล่าวว่า การรับข้อมูลของสื่อแบบปากต่อปากอิเล็กทรอนิกส์ส่งผลให้ผู้บริโภครู้จักตราสินค้าในระดับที่มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นตราสินค้าใหม่หรือตราสินค้าที่เคยรู้จักมาก่อน

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของคอนเท้นต์กล่องสุ่ม ประกอบด้วย ความตื่นเต้น ความคุ้มค่า สามารถรีวิวหรืออวดโชว์ ซึ่งนำไปสู่การสื่อสารการตลาดและการสร้างกลยุทธ์การตลาดที่มีประสิทธิภาพในยุคดิจิทัล

9. ประโยชน์จากกลยุทธ์การตลาดกล่องสุ่มในยุคดิจิทัล

ผู้ที่ได้รับประโยชน์จากกล่องสุ่ม สามารถอธิบายได้ 3 ส่วน ได้แก่ ผู้ขาย ลูกค้า และ ผู้ผลิต ดังนี้

1. ผู้ขาย (seller)

ผู้ขาย คือผู้ที่ได้รับประโยชน์โดยตรงจากการขายสินค้า ในการขายสินค้าในลักษณะกล่องสุ่มนี้ จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้ขายต้องเป็นผู้ที่มีชื่อเสียง มีความน่าเชื่อถือ เป็นที่ยอมรับในสังคม ในการสร้างคอนเท้นต์ (Content) เพื่อให้เกิดการโฆษณาแบบไวรัลในสื่อสังคมออนไลน์โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายหรือได้รับผลประโยชน์ดังกล่าว ต้องเป็นการสร้างความประทับใจให้ลูกค้าหรือผู้บริโภคให้เกิดการรับรู้จริงที่เกินความคาดหวัง ภายใต้ความสนุกสนาน ความเสี่ยงโชค และตื่นเต้น และสอดคล้องกับบทความที่ว่า กล่องสุ่มยังช่วยให้ผู้ขายไม่ต้องกำจัดสินค้าทิ้ง ทั้ง ๆ ที่สภาพสินค้ายังดีอยู่ แต่หากเก็บไว้ในสต็อกและรอจนกว่าจะขายหมดอาจใช้เวลาาน และมีค่าเก็บรักษาที่เป็นต้นทุนต้องจ่ายอยู่เรื่อยๆ (ลงทุนเกิร์ล, 2563)

2. ลูกค้า (customer)

ลูกค้าหรือผู้บริโภคได้รับสินค้าที่ตนเองสั่งซื้อและเกิดความพึงพอใจเมื่อสินค้าภายในกล่องสุ่มนั้น ผู้บริโภครู้สึกถึงความคุ้มค่า โดยผู้บริโภคส่วนใหญ่คาดหวังกับสินค้าที่ถูกบรรจุลงในกล่องสุ่ม โดยคาดหวังว่าภายในจะมีสินค้าที่มีมูลค่าและราคาแพงกว่าจำนวนเงินที่สูญเสียไป เมื่อกล่องสุ่มส่งถึงมือผู้บริโภค หรือลูกค้า ต้องมีการประเมินการรับรู้จริงว่าเมื่อเปิดกล่องแล้วจะรู้สึกคุ้มค่า จนสามารถเกิดความพึงพอใจ เมื่อลูกค้าเกิดความพึงพอใจอาจส่งผลให้กลับมาซื้อกล่องสุ่มซ้ำ และเกิดการบอกต่อในลักษณะรีวิว หรืออวดโชว์ในสื่อสังคมออนไลน์ โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของสุวรรณี เนียมประสา (2564) ที่ว่าสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media Marketing) และการตลาดเชิงเนื้อหา (Content Marketing) ส่งผลต่อพฤติกรรมการตลาดสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของผู้บริโภค

3. ผู้ผลิต (supplier)

ผู้ผลิต สามารถขายสินค้าในปริมาณมาก โดยเป็นการขายส่ง เน้นปริมาณ เพื่อเป็นการระบายสินค้าจากโกดังคลังสินค้า ผู้ผลิตจึงเกิดความพึงพอใจที่สามารถระบายสินค้าออกได้โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับการเก็บรักษา ซึ่งหากสินค้าดังกล่าวมีอายุของสินค้าสั้น จะส่งผลให้สินค้าเกิดความเสียหายได้หากไม่สามารถระบายสินค้าใน Stock ได้ทันเวลา

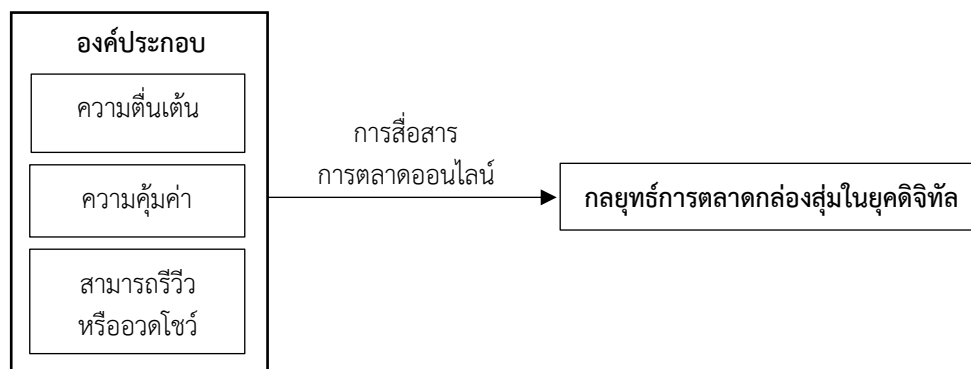
สรุป ผู้ได้รับประโยชน์จากกลยุทธ์การตลาดกล่องส้มในยุคดิจิทัล มี ผู้ขาย ลูกค้า และผู้ผลิต ซึ่งทั้งหมดมีความเชื่อมโยงกันในภาคธุรกิจ เป็นการขับเคลื่อนธุรกิจในยุคดิจิทัลที่มีประโยชน์ร่วมกันทุกฝ่าย โดยทั้ง 3 ส่วนมีความสำคัญในการดำเนินกลยุทธ์การตลาดกล่องส้ม

10. บทสรุปของกล่องส้ม

ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่าหากท่านที่สนใจในบทความฉบับนี้ จักเกิดแรงบันดาลใจในการสร้างคอนเทนต์ (Content) ทางการตลาดที่สามารถสร้างยอดขาย หรือพลิกบทบาทที่สำคัญทางด้านการตลาดในยุคที่สถานการณ์ทั่วโลกกำลังเผชิญกับโรคระบาดโควิด-19 โดยความคาดหวัง กับการรับรู้จริง ที่อาจเกิดขึ้นทั้งในแง่มุมมองที่เป็นด้านบวก และแง่มุมมองที่เป็นด้านลบ และสิ่งสำคัญที่สามารถสร้างการตลาดที่ยั่งยืนต้องอยู่ภายใต้กฎหมายของแต่ละประเทศกำหนดให้ดำเนินกิจกรรมหรือการโฆษณาทางการตลาดที่ถูกกฎหมายและอยู่ภายใต้ธรรมาภิบาล เพื่อความยั่งยืนและภักดีต่อตราสินค้าต่อไปในอนาคต

โดยองค์ความรู้ที่ได้รับจากการเรียนรู้ทางด้านการตลาดกล่องส้มนี้ พบว่า แรงจูงใจเป็นสิ่งสำคัญที่เป็นตัวขับเคลื่อนพฤติกรรมของผู้บริโภคให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและการสร้างสรรค์กลยุทธ์ทางการตลาดเพื่อให้เข้าถึงกลุ่มลูกค้าเป้าหมายมากที่สุด โดยความท้าทายที่เกิดขึ้นจากการกลยุทธ์การตลาดนี้ สามารถวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค กระบวนการตัดสินใจซื้อ การรับรู้ด้านความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการซื้อสินค้าผ่านกลยุทธ์กล่องส้ม ซึ่งในอนาคตกลยุทธ์การตลาดต้องมีการปรับตัวเพื่อให้ทันต่อสถานการณ์โลกเสมือนจริงต่อไปในอนาคต

สรุป กลยุทธ์การตลาดกล่องส้มในยุคดิจิทัล มีการใช้การสื่อสารการตลาดออนไลน์ผ่านช่องทาง YouTube, Facebook Video, Instagram Video หรือ TikTok โดยมีองค์ประกอบสำคัญ คือ ความตื่นเต้น ความคุ้มค่า สามารถรีวิวหรืออวดโชว์ ซึ่งนำไปสู่การสื่อสารการตลาดและการสร้างกลยุทธ์การตลาดที่มีประสิทธิภาพในยุคดิจิทัล สามารถอธิบายได้จากโมเดลด้านล่างนี้

ภาพที่ 1 โมเดลกลยุทธ์การตลาดกล่องส้มในยุคดิจิทัล

11. เอกสารอ้างอิง

- กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์. (2564). **ไวรัลคอนเทนต์กล่องส้ม: การตลาด ความบันเทิง หรือส่งเสริมการพนัน?**. สืบค้นออนไลน์จาก : <https://www.thaimediafund.or.th/20220104-2/>. [16 กุมภาพันธ์ 2565].
- กันทภี. (2563). **เทียบมุมมอง "กล่องส้ม" เทรนด์การตลาดฮิต แม่ค้าได้ระบายของ ลูกค้าได้ลุ้น?**. สืบค้นออนไลน์จาก : <https://www.springnews.co.th/spring-life/819362>. [16 กุมภาพันธ์ 2565].
- แฟรนซ์บิช. (2564). **การตลาดแบบ “กล่องส้ม” เปลี่ยนสินค้าที่ขายไม่ออก ให้มีคนอยากได้!**. สืบค้นออนไลน์จาก : <https://franzbiz.com/a-fc-news/%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%95%E0%B8%A5%E0%B8%B2%E0%B8%94%E0%B9%81%E0%B8%9A%E0%B8%9A-%E0%B8%81%E0%B8%A5%E0%B9%88%E0%B8%AD%E0%B8%87%E0%B8%AA%E0%B8%B8%E0%B9%88%E0%B8%A1-%E0%B9%80/>. [16 มิถุนายน 2565].

- ณัฐพงษ์ สายพิน. (2563). พฤติกรรมการติตเกมการซื้อขายสินค้าเสมือนในเกมลูทบ็อกซ์และการติตพนันในเกมออนไลน์ของวัยรุ่นไทย. ธันวาคม 2563.
- ณัฐนันท์ กองจรัส และชุตินา เกศดาอยู่รัตน์. (2562). การศึกษากลยุทธ์การสื่อสารออนไลน์ที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านเสริมสวยสตรีวเลียง. สืบค้นออนไลน์จาก : <https://app.gs.kku.ac.th/gs/th/publicationfile/item/20th-ngrc-2019/HMO36/HMO36.pdf>. [16 มิถุนายน 2565].
- ธนาคารกรุงเทพ. (2564). เจาะเทรนด์อีตการตลาด ‘กล่องสุ่ม’ พลิกธุรกิจ สร้างออเดอร์รัวๆ. สืบค้นออนไลน์จาก : <https://www.bangkokbanksme.com/en/mysterious-box-marketing-generating-orders>. [16 กุมภาพันธ์ 2565].
- พัชรพร หงส์รัตนอุทัย (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อกล่องเครื่องสำอางแบบสุ่ม:กรณีศึกษา SEPHORA PLAY!. วารสารระบบสารสนเทศด้านธุรกิจ (JISB), 6(3), กันยายน-ธันวาคม; 6. สืบค้นออนไลน์จาก : https://jisb.tbs.tu.ac.th/wp-content/uploads/1_Patcharaporn.pdf, [16 มิถุนายน 2565].
- ภัญญิญา สิริบริพัตพัฒน์ และสิริวิษณุแย้มอาษา (2564). มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมเกมออนไลน์ที่มีระบบกล่องสุ่มตามพระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. 2551. สืบค้นออนไลน์จาก : <http://www.dspace.spu.ac.th/handle/123456789/8064>. [16 มิถุนายน 2565].
- ลงทุนเกิร์ล. (2563). การตลาดแบบ “กล่องสุ่ม” เปลี่ยนสินค้าที่ขายไม่ออก ให้มีคนอยากได้. สืบค้นออนไลน์จาก : <https://www.longtunggirl.com/4382>. [16 มิถุนายน 2565].
- วิภาวดี พรโคสูง และศศิยาพัชร พลสังข์กิตติภพ. (2565). การสร้างเนื้อหา (Content) ทางการตลาดสำหรับธุรกิจค้าปลีกออนไลน์ กรณีศึกษา ยูทูบ. วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย, 12(2), เมษายน - มิถุนายน.
- เวิร์คพอยท์ทูเดย์. (2565). เจาะมุม “การตลาด-กฎหมาย” กลยุทธ์กล่องสุ่ม “พิมรี่พาย”. สืบค้นออนไลน์จาก : <https://www.youtube.com/watch?v=cPkWNdoVJoU> [16 กุมภาพันธ์ 2565]
- สุวรรณี เนียมประชา. (2564). ความสัมพันธ์การตลาดแบบดิจิทัลกับพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตเทศบาลเมืองนครขอนแก่น. วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย, 11(1), มกราคม – มีนาคม.

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้ออสังหาริมทรัพย์ ประเภทที่อยู่อาศัย ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ในยุคโควิด-19

Market Mix Factors Affecting Decision-Making for Purchasing Housing Properties During the COVID-19 Period in Mueang Khon Kaen District, Khon Kaen Province

พนชัย โคตรชนะ¹, ธนาพันธ์ นัยพินิจ², สมัย สียาโง³, ทิพวรรณ พรหมลาย⁴, ประมินทร์ นวลอินทร์⁵, ภาณุวีร์ ไชยศรี⁶

Phuanchai Kotechana¹, Thanapan Naipinit², Samai Seeyango³, Thiphawan Promlai⁴, Paramin Nuan-in⁵, Panuweer chaisri⁶

¹นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

²อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

³⁻⁶อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

¹Master of Business Administration students Faculty of Business Administration, College of Asian Scholars

²Lecturer of the Master of Business Administration Program Faculty of Business Administration, College of Asian Scholars

³⁻⁶Lecturer at the Faculty of Business Administration, College of Asian Scholars

Corresponding author. Email: noppadol@cas.ac.th

(Received: February 20, 2023; Revised: March 2, 2023; Accepted: March 5, 2023)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) พฤติกรรมการตัดสินใจซื้ออสังหาริมทรัพย์การตัดสินใจซื้ออสังหาริมทรัพย์ ประเภทที่อยู่อาศัย 2) ความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อส่วนประสมทางการตลาดและการตัดสินใจซื้ออสังหาริมทรัพย์ 3) เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้ออสังหาริมทรัพย์ ประเภทที่อยู่อาศัย 4) ศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้ออสังหาริมทรัพย์ ประเภทที่อยู่อาศัย ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ในยุคโควิด-19 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริโภคที่มีความต้องการเลือกซื้ออสังหาริมทรัพย์ประเภทที่อยู่อาศัย ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 400 คน ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ค่าความแปรปรวน และการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ ผลการวิจัย พบว่า

1. พฤติกรรมการตัดสินใจการตัดสินใจซื้ออสังหาริมทรัพย์ ประเภทที่อยู่อาศัย ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ในยุคโควิด-19 ลักษณะที่อยู่อาศัยที่ทันต้องการส่วนใหญ่มีความต้องการ บ้านเดี่ยว ทำเล/ เขตพื้นที่ชานเมือง ระดับราคาในการเลือกอสังหาริมทรัพย์ ส่วนใหญ่เลือก ต่ำกว่า 1,500,000 บาท จำนวนห้องนอนที่ต้องการในการซื้อ 3 บุคคลที่มีอิทธิพลในการตัดสินใจซื้อ ครอบครัว

มาตรการการใช้บริการ เข้าการเลือกซื้ออสังหาริมทรัพย์ บันทึกประวัติผู้ให้บริการและผู้รับบริการมากที่สุด รองมา สวมใส่หน้ากากอนามัยและถุงมือตลอดเวลาและจัดให้มีสถานที่ล้างมือและจุดบริการแอลกอฮอล์

2. การตัดสินใจซื้ออสังหาริมทรัพย์ ประเภทที่อยู่อาศัย ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ในยุคโควิด-19 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับ พบว่า ด้านการประเมินทางเลือก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านพฤติกรรมภายหลังการซื้อ และ ด้านการตัดสินใจซื้อและส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้ออสังหาริมทรัพย์ ประเภทที่อยู่อาศัย ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ในยุคโควิด-19ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับ พบว่า ด้านราคา มีค่าเฉลี่ยสูงสุดรองลงมาคือ ด้านการส่งเสริมการขายและด้านกระบวนการให้บริการและ ด้านผลิตภัณฑ์

3. การเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมการตัดสินใจการตัดสินใจซื้ออสังหาริมทรัพย์ ประเภทที่อยู่อาศัย ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ในยุคโควิด-19 จำแนกตามเพศ ไม่แตกต่าง และ จำแนกตาม อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้และสถานภาพ โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณพบว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 7 ตัว ร่วมกันอธิบายปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้ออสังหาริมทรัพย์ ประเภทที่อยู่อาศัย ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ในยุคโควิด-19 ได้ร้อยละ 92.00 โดยพบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ (7P's) คือ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ (X_1) ปัจจัยด้านราคา (X_2) ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย

(X₃) ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด (X₄) ปัจจัยด้านบุคคล (X₅) ปัจจัยด้านกระบวนการให้บริการ (X₆) และ ปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพ (X₇) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเมื่อพิจารณาตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้ออสังหาริมทรัพย์ ประเภทที่อยู่อาศัย ได้ดีที่สุดคือ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ (X₁) รองลงมาเป็น ปัจจัยด้านราคา (X₂) ปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพ (X₇) ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด (X₄) ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (X₃) ปัจจัยด้านกระบวนการให้บริการ (X₆) ปัจจัยด้านบุคคล (X₅) และ ตามลำดับ โดยสามารถเขียนเป็นสมการถดถอยได้ดังนี้

$$Y = 0.367 + (0.473X_1) + (0.453X_2) + (0.429X_7) + (0.427X_4) + (0.310X_3) + (0.274 X_6) + (0.254X_5)$$

คำสำคัญ: ส่วนประสมทางการตลาด, การตัดสินใจเลือกซื้อ, อสังหาริมทรัพย์

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the behavior of real estate purchase decisions; Types of housing 2) consumer opinions on the Marketing Mix and purchasing decisions 3) Compare different personal factors that affect the decision to buy real estate. Type of residence 4) Study the marketing mix factors that affect the decision to buy real estate. Housing type in the municipality Khon Kaen in of COVID-19. The sample group consisted of consumers who wanted to buy residential real estate in the municipality Khon Kaen Province, 400 people used a questionnaire to collect data. The statistics used in the analysis were percentage, mean, and standard deviation t- test One-way ANOVA and multiple regression analysis.

The research findings were as follows:

1. The decision-making behavior of real estate purchase decisions housing type in the municipality Khon Kaen in the era of COVID-19 most of the types of housing you want are single-detached houses, location/suburb areas price level in choosing real estate Most choose less than 1,500,000 baht, the number of bedrooms needed to buy 3, influential people in making purchasing decisions Family service utilization measures enter to buy real estate recorded the most history of service providers and service recipients, followed by wearing masks and gloves all the time and providing hand washing facilities and alcohol service points.

2. The purchasing decisions for properties type in the municipality Khon Kaen in the era of COVID-19 at a high level When considering the aspect with the highest average of the 3 ranks, it was found that the alternative assessment aspect and marketing mix that affects real estate purchase decisions Housing type in the municipality Khon Kaen In the era of COVID-19, the overall picture is at a high level. When considering each side with the highest average of 3 ranks, it was found that the price side had the highest average, followed by sales promotion and service process product side

3. The comparison of differences in real estate purchase decision-making behavior with the highest mean, followed by post-purchase behavior and purchase decision housing type in the municipality Khon Kaen In the COVID-19 era, classified by sex, not different and classified by age, occupation, education level overall income and status were significantly different at the .05 level.

4. Multiple regression analysis found that All 7 independent variables together explained the factors affecting the decision to buy real estate housing type in the municipality Khon Kaen In the COVID-19 era, it was 92.00 percent. It was found that service marketing mix factors (7P's) were product factors (X₁), price factors (X₂), distribution channel factors (X₃), marketing promotion factors. (X₄), the personal factor (X₅), the service process factor (X₆), and the physical factor (X₇), with statistical significance at the 0.05 level housing type. The best is Product factor (X₁), followed by price factor (X₂), physical factor (X₇), marketing

promotion factor (X4), distribution channel factor (X3), service process factor (X6), human factor (X5) and, respectively, can be written as an equation regression can be as follows.

$$Y = 0.367 + (0.473X_1) + (0.453X_2) + (0.429X_7) + (0.427X_4) + (0.310X_3) + (0.274 X_6) + (0.254X_5)$$

Keywords: Marketing Mix, Decision - Making, Housing Properties

1. บทนำ

ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ในปัจจุบันได้ให้ความสำคัญกับการสร้างตราสินค้าและภาพลักษณ์ทัศนคติของผู้บริโภค และการตลาดเป็นอย่างมาก สิ่งเหล่านี้ขององค์กรจะไม่สามารถเกิดขึ้นได้เลยในระยะเวลาอันสั้น ในหลายองค์กรชั้นนำจะต้องมีการสะสมประสบการณ์การทำธุรกิจ การรับรู้ซึ่งต้องเป็นที่ยอมรับทั้งบุคคลภายใน รวมไปถึงด้านภายนอกองค์กร ไม่ว่าจะเป็นบุคคลที่เป็นลูกค้า หรือแม้กระทั่งนักลงทุน และด้านการสื่อสารสร้างการรับรู้ทางด้านธุรกิจ ด้านการตลาด นโยบายในการบริหารจัดการงานด้านสินค้า และในด้านการให้บริการ ที่จะส่งผลไปยังผู้บริโภค ซึ่งได้มีความสำคัญมากแม้กระทั่งรวมไปถึงภาพลักษณ์ขององค์กร ที่จะส่งผลเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงการจัดการดำเนินงานการจัดการของธุรกิจนั้น ๆ ว่าเป็นเช่นใด ซึ่งจะมีผลทำให้ตัวสินค้า หรือการบริการนั้นๆ มีคุณค่า และจะเพิ่มความน่าเชื่อถือ ความเชื่อมั่นมากขึ้นเท่าใด องค์กรต่างๆในระดับผู้นำในการทำธุรกิจจึงได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของตราสินค้าและส่วนประสมการตลาด เป็นลำดับแรกๆที่ผู้ให้บริการจะระบุลงไว้ในแผนงานธุรกิจขององค์กร พร้อมกับแผนการพัฒนาคุณภาพของในด้านสินค้าและการให้บริการ เพื่อที่จะสามารถทำให้องค์กรมีสถานะที่จะได้เป็นผู้นำในการดำเนินธุรกิจตามวิสัยทัศน์ได้อย่างก้าวหน้ามั่นคงและยั่งยืน ภาพรวมธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ในปี 2564 มีการเติบโตมากกว่าสถิติ ซึ่งในปีนี้อัตราการเติบโตของการขยายตัวได้ประมาณ 4% และคาดว่าธุรกิจอสังหาริมทรัพย์จะเติบโตได้มากกว่า 5-10% จากปีที่ผ่านมา ที่มีอัตราการเติบโตที่ 5% เมื่อเทียบกับปี 2563 (ฐานเศรษฐกิจ, 2564)

จากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 จะส่งผลกระทบต่อตลาดสินค้าเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยแล้ว ยังเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนผู้บริโภคในปัจจุบัน ให้เข้ามาใช้บริการ ต่าง ๆ ผ่านช่องทางออนไลน์มากยิ่งขึ้น ซึ่งรวมถึงการค้นหาที่อยู่อาศัย ทั้งการซื้อ-ขาย-เช่า โดยเฉพาะ ช่วงที่มีการเคอร์ฟิว จากผลสำรวจ พบว่า พฤติกรรมในการเข้าชมและทำการค้นหาอสังหาริมทรัพย์ผ่าน ช่องทางต่าง ๆ ของผู้บริโภคใช้ช่องทางออนไลน์มากที่สุด ดังนี้

- ผู้บริโภคถึง 79% ใช้ช่องทางโซเชียลมีเดีย เช่น เฟซบุ๊ก, อิน스타그램, ทวิตเตอร์ ฯลฯ ในการค้นหาข้อมูล
- ผู้บริโภค 73% ใช้เว็บไซต์สื่อกลางซื้อ-ขาย-เช่าอสังหาฯ
- ผู้บริโภค 29% ใช้บล็อก/บทความออนไลน์ ในการค้นหาอสังหาฯ นอกจากนี้ยังพบว่าผู้บริโภค 13% ใช้

บริการเอเจนท์ โดยเฉพาะในกลุ่มผู้ที่มีรายได้สูง มีถึง 15% ที่ใช้บริการเอเจนท์ ที่มา: Thailand Consumer Sentiment Study H2 2020, 2563

จังหวัดขอนแก่น ถือเป็นจังหวัดที่ตลาดอสังหาริมทรัพย์มีการเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง ด้วยความที่เป็นจังหวัดที่มีความพร้อมในหลายๆ ด้าน ทำให้ขอนแก่นเป็นจังหวัดที่น่าจับตามองอย่างมากแห่งหนึ่งของภาคอีสานจะเห็นว่าตลาดอสังหาริมทรัพย์ของขอนแก่น มีความน่าสนใจเป็นอย่างมากแทบทุกด้าน ทั้งในเรื่องของมูลค่า เรื่องข้อมูลการซื้อขาย ทำเลไหนขายดีที่สุด เรียกได้ว่าเป็นข้อมูลที่มีประโยชน์ทั้งสำหรับผู้สนใจจะมาลงทุนในจังหวัดขอนแก่นรวมถึงผู้ที่กำลังมองขอนแก่นเป็นจังหวัดสำหรับการเริ่มต้น ลงหลักปักฐาน สร้างครอบครัว หรือคนจะย้ายออกมาจากกรุงเทพฯ

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ดังนั้น ผู้วิจัยได้ทำธุรกิจบ้านจัดสรรในจังหวัดขอนแก่น จึงมีความสนใจศึกษา ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้ออสังหาริมทรัพย์ ประเภทที่อยู่อาศัย ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ในยุคโควิด-19 ซึ่งจะศึกษาเกี่ยวกับประชากรศาสตร์พฤติกรรม และปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการตัดสินใจซื้ออสังหาริมทรัพย์ ประเภทที่อยู่อาศัย ซึ่งผลจากงานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดให้มีประสิทธิภาพด้านธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ประเภทที่อยู่อาศัยในจังหวัดขอนแก่น โดยสามารถเข้าถึงความต้องการของกลุ่มผู้บริโภค และนำไปสู่ความได้เปรียบทางการแข่งขันในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ประเภทที่อยู่อาศัยสำหรับผู้ประกอบการต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสิ่งหาิรมทรัพย์ ประเภทที่อยู่อาศัย ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ในยุคโควิด-19

2.2 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อส่วนประสมทางการตลาดและการตัดสินใจซื้อสิ่งหาิรมทรัพย์ ประเภทที่อยู่อาศัย ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ในยุคโควิด-19

2.3 เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยทางประชากรศาสตร์ต่อการตัดสินใจซื้อสิ่งหาิรมทรัพย์ ประเภทที่อยู่อาศัย ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ในยุคโควิด-19

2.4 เพื่อศึกษาส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสิ่งหาิรมทรัพย์ ประเภทที่อยู่อาศัย ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ในยุคโควิด-19

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 ปัจจัยทางประชากรศาสตร์ที่ต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจซื้อสิ่งหาิรมทรัพย์ ประเภทที่อยู่อาศัย ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ในยุคโควิด-19 แตกต่างกัน

3.2 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสิ่งหาิรมทรัพย์ ประเภทที่อยู่อาศัย ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ในยุคโควิด-19

4. แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีส่วนประสมทางการตลาด

ส่วนประสมทางการตลาด หมายถึง ตัวแปรทางการตลาดที่ควบคุมได้ซึ่งบริษัทใช้ร่วมกันเพื่อสนองความพึงพอใจแก่กลุ่มเป้าหมาย (ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ, 2546) ซึ่งแนวคิดทางการส่วนประสมทางการตลาดถูกพูดถึงในวงการธุรกิจส่วนใหญ่มักจะพูดถึง 7Ps โดยแต่ละ P นั้นคือสิ่งสำคัญในการดำเนินธุรกิจประกอบด้วย (Phillip Kotler, 1994 อ้างถึงใน มนสิณี พัฒนสุวรรณ และคณะ, 2560)

Product	หมายถึง สินค้าและบริการ
Price	หมายถึง ราคา
Place	หมายถึง ช่องทางที่ลูกค้าสามารถเข้าถึงได้
Promotion	หมายถึง การส่งเสริมการตลาด หรือการสื่อสารการตลาด
People	หมายถึง บุคคลที่อาศัยการคัดเลือกการฝึกอบรมเพื่อสร้างความพึงพอใจให้แก่ลูกค้า
Physical Evidence	หมายถึง การแสดงให้เห็นเป็นรูปธรรม
Process	หมายถึง ระเบียบวิธีการ และงานปฏิบัติในการบริการที่นำเสนอให้กับผู้ใช้บริการ

4.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภคและการตัดสินใจซื้อ

อดุลย์ จาตุรงค์กุล (2556) ได้ให้คำจำกัดความของพฤติกรรมของผู้บริโภคไว้ว่า “ปฏิกิริยาที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการได้รับและใช้สินค้าและบริการทางเศรษฐกิจ รวมทั้งกระบวนการต่างๆของการตัดสินใจซึ่งเกิดก่อนและเป็นตัวกำหนดปฏิกิริยาต่างๆเหล่านั้น”

ชูชัย สมธิไกร (2556) ได้ให้ความหมายไว้ว่า พฤติกรรมผู้บริโภค หมายถึง การกระทำของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือก การซื้อ การใช้ และการกำจัดส่วนที่เหลือของสินค้าหรือบริการต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการและความปรารถนาของตน การศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ 4 ประการ คือ เพื่อบรรยาย ทำความเข้าใจ ทำนาย และควบคุมพฤติกรรม

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2556) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมผู้บริโภค หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้บริโภคทำการค้นหา/การคิด/การซื้อ/การใช้/การประเมินผล ในสินค้าและบริการ ซึ่งคาดว่าจะตอบสนองความต้องการ หรือเป็นขั้นตอนซึ่งเกี่ยวกับความคิดประสบการณ์ การซื้อ การใช้สินค้าและบริการของผู้บริโภคเพื่อตอบสนองความต้องการและความพึงพอใจ หรือหมายถึงการศึกษาถึงการตัดสินใจและการกระทำของผู้บริโภคที่เกี่ยวข้องกับการซื้อและการใช้สินค้า ซึ่งกล่าวโดยสรุป ในงานวิจัยนี้ จะศึกษาภายใต้กรอบความหมายของพฤติกรรมของผู้บริโภค คือ กระบวนการในการหาข้อมูล ประมวลผลข้อมูล จน

เกิดการตัดสินใจซื้อ และประเมินผลการตัดสินใจโดยในการตัดสินใจอาจมีสิ่งเร้าหรือสิ่งกระตุ้น (Stimulus) ซึ่งอาจเกิดขึ้นเองภายใน (Inside Stimulus) และสิ่งกระตุ้นจากภายนอก (Outside Stimulus) โดยสิ่งกระตุ้นที่ผู้วิจัยสนใจศึกษาในงานวิจัยครั้งนี้เป็นสิ่งกระตุ้นทางการตลาด (Marketing Stimulus) ซึ่งเป็นสิ่งกระตุ้นที่ผู้ผลิตหรือผู้ขายสามารถควบคุมและต้องจัดให้มี เป็นสิ่งกระตุ้นที่เกี่ยวข้องกับส่วนผสมทางการตลาด (Marketing Mix) ประกอบด้วย

- สิ่งกระตุ้นด้านผลิตภัณฑ์ (Product)
- สิ่งกระตุ้นด้านราคา (Price)
- สิ่งกระตุ้นด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place)
- สิ่งกระตุ้นด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion)

4.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค

ความหมายของกระบวนการตัดสินใจซื้อ กระบวนการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค สืบชาติ อันทะไชย (2552, 163) กล่าวว่ากระบวนการตัดสินใจซื้อประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ 5 ขั้นตอน อันจะนำไปสู่การตัดสินใจซื้อ กระบวนการตัดสินใจซื้อประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ 5 กระบวนการ คือ การตระหนักถึงความต้องการ (Need Recognition) ที่ผู้บริโภคจะต้องตระหนักว่าความต้องการของตนเองเป็นอย่างไร และความต้องการดังกล่าว จะเริ่มต้นมาจากแรงผลักดันอย่างไร ที่มาจากประสบการณ์ และจากเหตุการณ์ต่างๆ ที่ประสบพบเจอ หลังจากนั้น ผู้บริโภคก็จะแสวงหาข่าวสาร (Information Search) เพื่อศึกษาว่าสินค้าและบริการที่ตนเองต้องการนั้น เป็นอย่างไร ทั้งทางบวกและทางลบ อันจะส่งผลทำให้ผู้บริโภคทำการประเมินทางเลือก (Evaluation of Alternative) ว่าจะตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการอย่างไร และหากผู้บริโภคมีการตัดสินใจซื้อแล้ว (Purchase Decision) ก็จะพิจารณาว่าภายหลังจากที่ซื้อสินค้าและบริการนั้น พฤติกรรมหลังซื้อ (Post purchase Behavior) หรือว่าพึงพอใจต่อการซื้อสินค้าและบริการที่ซื้อมาเป็นอย่างไร และหากเกิดความพึงพอใจ ผู้บริโภคก็จะซื้อสินค้าและบริการนั้นต่อไป

ฐานิสรา สรรค์วิทยากุล (2559) พฤติกรรมผู้บริโภคจะขึ้นอยู่กับลักษณะทางกายภาพและลักษณะทางกายภาพจะถูกกำหนดด้วยสภาพจิตวิทยาโดยสังคมหรือตนเอง รวมถึงวัฒนธรรมที่แตกต่างของแต่ละท้องถิ่น โดยที่ปัจจัยต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อผู้บริโภค ได้แก่

1. ลักษณะทางสรีระ (Physiological Characteristic) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของผู้บริโภค ซึ่งทุกคนจำเป็นต้องมีเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ การวิเคราะห์ความเปลี่ยนแปลงทางด้านสรีระจึงเป็นสิ่งแรกที่ต้องพิจารณาถึงเนื่องจากมีบทบาทมากที่สุดในการตัดสินใจของผู้บริโภค
2. สภาพจิตวิทยา (Psychological Condition) คือ ลักษณะของความต้องการของแต่ละบุคคลที่เกิดจากสภาพจิตใจที่แตกต่างกัน โดยอาจเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของผู้บริโภคโดยรวม
3. ครอบครัว (Family) คือ กลุ่มสังคมระดับแรก โดยครอบครัวเป็นแหล่งให้ความรู้อบรมและสร้างประสบการณ์ของบุคคลให้แตกต่างกัน ถ่ายทอดลักษณะนิสัย ครอบครัวจึงมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมผู้บริโภค
4. สังคม (Social) ระบบสังคมเป็นสิ่งที่อยู่รอบตัวของแต่ละบุคคล ซึ่งจะมีผลทำให้บุคคลนั้นต้องปฏิบัติตามสอดคล้องกับลักษณะของสังคมนั้นๆ ซึ่งแต่ละชนชั้นก็จะมีพฤติกรรมที่ต่างกันอย่างออกไป
5. วัฒนธรรม (Culture) คือ วิถีชีวิตที่บุคคลในสังคมยอมรับ ยินดี และพร้อมใจประพฤติปฏิบัติพร้อมกัน

4.4 แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีการลงทุนเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย

ความหมายและประเภทของที่อยู่อาศัย ที่อยู่อาศัยเป็นหนึ่งในปัจจัยสี่ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ จากสภาพเศรษฐกิจและ สังคมในปัจจุบัน จะเห็นได้ว่าประชากรมีการเคลื่อนย้ายที่อยู่อาศัยด้วยเหตุผลต่างๆตลอดเวลา ซึ่งการศึกษาเรื่องการเลือกทำเลที่ตั้งที่อยู่อาศัย ผู้ที่ศึกษาและเสนอแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องนี้ส่วนมาก มี วัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมในการเลือกที่อยู่อาศัยของประชากร และปัจจัย ที่มีอิทธิพลต่อการเลือกที่อยู่อาศัยของประชากร โดยเน้นจุดสำคัญของ ทำเลที่ตั้ง สภาพแวดล้อม ราคา สาธารณูปโภค และสภาพแวดล้อม ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย พอสรุปดังนี้ ที่อยู่อาศัย หมายถึง ที่อยู่อาศัยเป็นทางการที่ได้รับการยอมรับจากราชการ เช่น บ้านเดี่ยว บ้านแฝด ทาวน์เฮาส์ แฟลต และอาคารชุด เป็นต้น ซึ่งบ้านหรือที่อยู่อาศัยที่จดทะเบียนกับ กระทรวงมหาดไทย ได้แบ่งออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้ (Multh, 1969 อ้างถึงใน รุ่งนภา บุชปะบุตร, 2552)

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อมรเทพ ปักครีก ญัฐวัฒน์ แสงภูเขียวและณฐาพัชร วรพงศ์พัชร (2564) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อบ้านของกลุ่มผู้บริโภค ในอำเภอเมืองจังหวัดเพชรบูรณ์

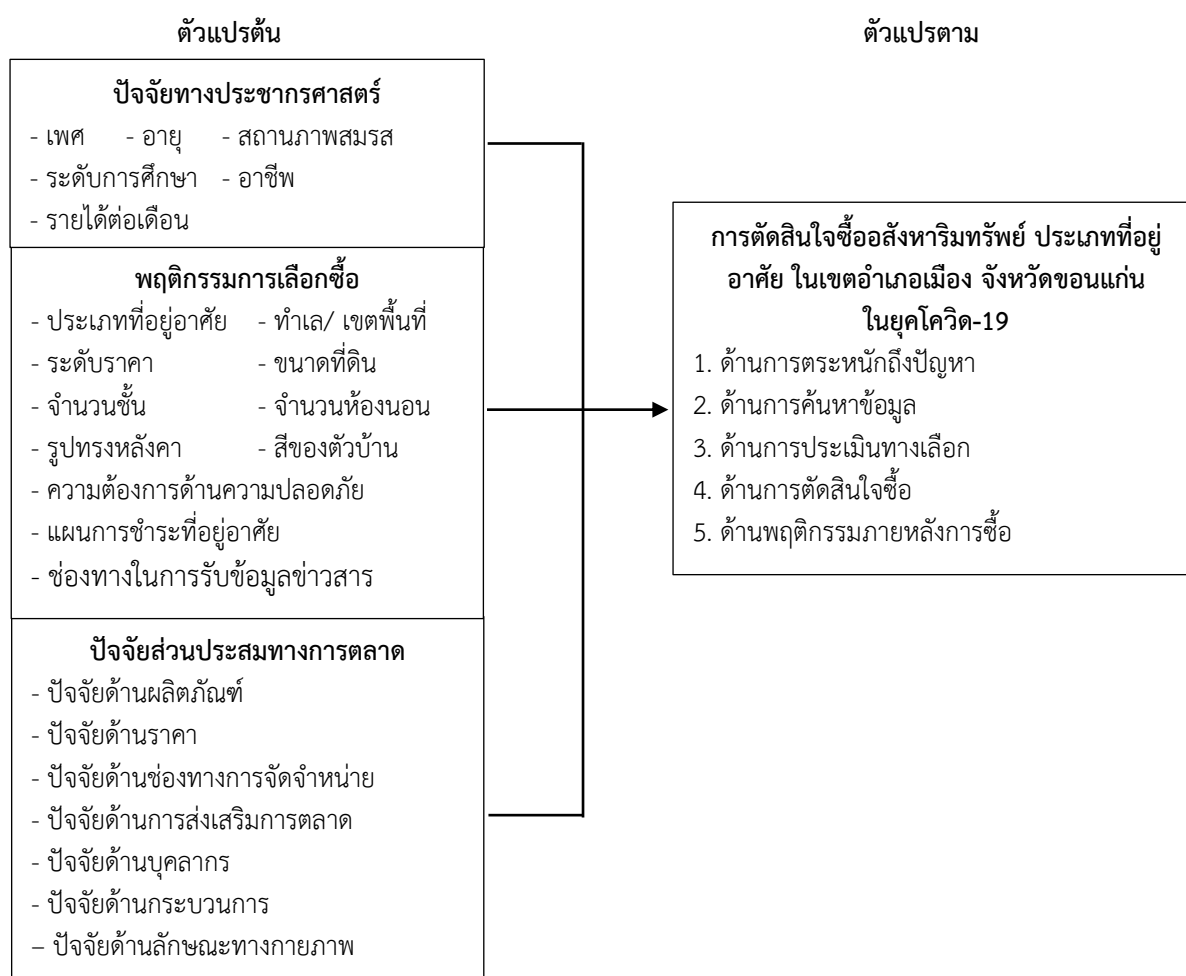
ชูศักดิ์ ศรีโสภ (2564) ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อที่อยู่อาศัยของกลุ่มผู้บริโภคเจนวายในกรุงเทพมหานคร

จิราวรรณ ศรีเปรม และ บุญกา ปันทุรอำมพ (2564) ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อที่อยู่อาศัยของประชากร ในเขตกรุงเทพมหานครภายหลังการเกิดสถานการณ์ Covid-19

พลช เพชรปานวงศ์ แหลมทอง เหล่าคงถาวร และ พิศกันต์ แก้ววงศ์วัฒนา (2563) การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อบ้านจัดสรรของคนเจนเนอเรชันวาย

นราธิป แนวคำดี ประพัฒสอน เปียกสอน กฤษณ์ ทักษุพา และธัญพร เลี้ยงรักษา (2563) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อบ้านจัดสรรในเขตจังหวัดนครปฐม

6. กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

7. วิธีดำเนินการวิจัย

7.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ขอบเขตด้านประชากร แบ่งได้ 2 กลุ่ม ดังนี้

7.1.1 ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริโภคที่มีความต้องการเลือกซื้อสังหาริมทรัพย์ประเภทที่อยู่อาศัย ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ซึ่งไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน

7.1.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เนื่องจากไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอนผู้วิจัยจึงใช้วิธีการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณแบบไม่ทราบจำนวนประชากร โดยใช้สูตรกำหนดขนาดตัวอย่างของ W. G. Cochran คำนวณของ W.G. Cochran (1953) คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยกำหนดระดับความเชื่อมั่น 95% ความผิดพลาดไม่เกิน 5% ดังนั้น จะคำนวณกลุ่มตัวอย่างที่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 385 คน เพื่อความมั่นใจในข้อมูลผู้วิจัยจึงขอเก็บกลุ่มตัวอย่าง 400 คน

7.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามแบ่งเป็น 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check - List) ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสังหาริมทรัพย์ ประเภทที่อยู่อาศัย ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ในยุคโควิด-19 โดยลักษณะของแบบสอบถามเป็นคำถามแบบเลือกตอบ (Multiple Choice) และวิธีการเรียงลำดับ (Ranking)

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อสังหาริมทรัพย์ ประเภทที่อยู่อาศัย ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ในยุคโควิด-19

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสังหาริมทรัพย์ ประเภทที่อยู่อาศัย ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ในยุคโควิด-19 ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคคล ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านกระบวนการให้บริการ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิด ของลิเคิร์ท คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ดังต่อไปนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

7.3 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

7.3.1 แบบสอบถาม ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

7.3.2 แบบสอบถาม ส่วนที่ 2 และ 3 นำมาวิเคราะห์หาพฤติกรรม ส่วนผสมทางการตลาดและการตัดสินใจการตัดสินใจซื้อสังหาริมทรัพย์ ประเภทที่อยู่อาศัย ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ในยุคโควิด-19 โดยการคำนวณค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และนำมาแปลผลเปรียบเทียบกับเกณฑ์ของ บุญชม ศรีสะอาด (2560) เพื่อแปลผลดังนี้

4.51 – 5.00 คะแนน หมายถึง ระดับความคิดเห็น มากที่สุด

3.51 – 4.50 คะแนน หมายถึง ระดับความคิดเห็น มาก

2.51 – 3.50 คะแนน หมายถึง ระดับความคิดเห็น ปานกลาง

1.51 – 2.50 คะแนน หมายถึง ระดับความคิดเห็น น้อย

1.00 – 1.50 คะแนน หมายถึง ระดับความคิดเห็น น้อยที่สุด

7.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบ โดยใช้สถิติแบบ t-test และ วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – Way – ANOVA) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสังหาริมทรัพย์ ประเภทที่อยู่อาศัย ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ในยุคโควิด-19

7.4 สถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis - MRA) โดยเลือกตัวแปรอิสระเข้าสมการถดถอยด้วยเทคนิค Enter ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตาม (Dependent Variable) จำนวนหนึ่งตัวแปรกับตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ตั้งแต่ 2 ตัวแปรขึ้นไป ในปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสังหาริมทรัพย์ ประเภทที่อยู่อาศัย ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ในยุคโควิด-19

8. สรุปการวิจัย

8.1 เพื่อศึกษาพฤติกรรมการตัดสินใจซื้ออสังหาริมทรัพย์ ประเภทที่อยู่อาศัย ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ในยุคโควิด-19

8.1.1 พฤติกรรมการตัดสินใจการตัดสินใจซื้ออสังหาริมทรัพย์ ประเภทที่อยู่อาศัย ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ในยุคโควิด-19 ลักษณะที่อยู่อาศัยที่ทันต้องการส่วนใหญ่มีความต้องการ บ้านเดี่ยว จำนวน 173 คน คิดเป็นร้อยละ 43.25 รองลงมา ทาวน์เฮาส์/ทาวน์โฮม จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 25.25 ทำเล/เขตพื้นที่ มีความตั้งใจจะซื้อในเมือง จำนวน 234 คน คิดเป็นร้อยละ 58.50 และในเมือง จำนวน 166 คน คิดเป็นร้อยละ 41.50 ระดับราคาในการเลือกอสังหาริมทรัพย์ ส่วนใหญ่เลือก ต่ำกว่า 1,500,000 บาท จำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 34.50 รองลงมา 1,500,001 - 2,500,000 บาท จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 28.00

8.1.2 จำนวนห้องนอนที่ต้องการในการซื้อ 3 ห้องนอน จำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 44.00 รองลงมา 2 ห้องนอน จำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 36.50 บุคคลที่มีอิทธิพลในการตัดสินใจซื้อ ครอบครัว จำนวน 257 คน คิดเป็นร้อยละ 64.50 รองลงมา ตนเอง จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 19.00

8.1.3 ขนาดที่ดินที่ต้องการในการที่อยู่อาศัย 41-60 ตารางวา มากที่สุด รองลงมา 61-80 ตารางวา และ 20-40 ตารางวา ช่องทางใดในการรับข้อมูลข่าวสารเพื่อการตัดสินใจ การค้นหาทาง Search Engine มากที่สุด รองลงมา ป้ายโฆษณา และเฟซบุ๊กแฟนเพจ

8.1.4 มาตรการการใช้บริการ เข้าการเลือกซื้ออสังหาริมทรัพย์ บันทึกประวัติผู้ให้บริการและผู้รับบริการมากที่สุด รองลงมา สวมใส่หน้ากากอนามัยและถุงมือตลอดเวลาและจัดให้มีสถานที่ล้างมือและจุดบริการแอลกอฮอล์ ตามลำดับ

8.2 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อส่วนประสมทางการตลาดและการตัดสินใจซื้ออสังหาริมทรัพย์ ประเภทที่อยู่อาศัย ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ในยุคโควิด-19

8.2.1 ส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้ออสังหาริมทรัพย์ ประเภทที่อยู่อาศัย ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ในยุคโควิด-19 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$) เมื่อพิจารณาทางด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับ พบว่า ด้านราคา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.40$) รองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมการตลาดและด้านกระบวนการให้บริการ ($\bar{X} = 4.38$) ด้านผลิตภัณฑ์ ($\bar{X} = 4.37$) ด้านลักษณะทางกายภาพ ($\bar{X} = 4.36$) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านบุคคล ($\bar{X} = 4.35$) ตามลำดับ

8.2.2 การตัดสินใจซื้ออสังหาริมทรัพย์ ประเภทที่อยู่อาศัย ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ในยุคโควิด-19 อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$) เมื่อพิจารณาทางด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับ พบว่า ด้านการประเมินทางเลือก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.430$) รองลงมาคือ ด้านพฤติกรรมภายหลังการซื้อ ($\bar{X} = 4.23$) และ ด้านการตัดสินใจซื้อ ($\bar{X} = 4.26$) ด้านการค้นหาข้อมูล ($\bar{X} = 4.26$) และด้านตระหนักถึงปัญหา ($\bar{X} = 4.06$) ตามลำดับ

8.3 เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยทางประชากรศาสตร์ต่อการตัดสินใจซื้ออสังหาริมทรัพย์ ประเภทที่อยู่อาศัย ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ในยุคโควิด-19

การเปรียบเทียบความแตกต่างด้านประชากรศาสตร์ต่อการตัดสินใจการตัดสินใจซื้ออสังหาริมทรัพย์ ประเภทที่อยู่อาศัย ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ในยุคโควิด-19 จำแนกตามเพศ ไม่แตกต่าง

การเปรียบเทียบความแตกต่างด้านประชากรศาสตร์ต่อการตัดสินใจการตัดสินใจซื้ออสังหาริมทรัพย์ ประเภทที่อยู่อาศัย ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ในยุคโควิด-19 จำแนกตาม อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้และสถานภาพโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

8.4 เพื่อศึกษาส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้ออสังหาริมทรัพย์ ประเภทที่อยู่อาศัย ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ในยุคโควิด-19

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ (7P's) คือ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ (X_1) ปัจจัยด้านราคา (X_2) ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (X_3) ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด (X_4) ปัจจัยด้านบุคคล (X_5) ปัจจัยด้านกระบวนการให้บริการ (X_6) และ ปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพ (X_7) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเมื่อพิจารณาตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้ออสังหาริมทรัพย์ ประเภทที่อยู่อาศัย ได้ดีที่สุดคือ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ (X_1) ($\beta = 0.473$) รองลงมา

เป็น ปัจจัยด้านราคา (X_2) ($\beta = 0.453$) ปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพ (X_7) ($\beta = 0.429$) ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด (X_4) ($\beta = 0.427$) ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (X_3) ($\beta = 0.310$) ปัจจัยด้านกระบวนการให้บริการ (X_6) ($\beta = 0.274$) ปัจจัยด้านบุคคล (X_5) ($\beta = 0.254$) ตามลำดับ โดยสามารถเขียนเป็นสมการถดถอยได้ดังนี้

$$Y = 0.367 + (0.473X_1) + (0.453X_2) + (0.429X_7) + (0.427X_4) + (0.310X_3) + (0.274 X_6) + (0.254X_5)$$

9. การอภิปรายผล

พฤติกรรมการตัดสินใจการตัดสินใจซื้อสิ่งของหรือบริการ ประเภทที่อยู่อาศัย ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ในยุคโควิด-19 ลักษณะที่อยู่อาศัยที่ทันต้องการส่วนใหญ่มีความต้องการ บ้านเดี่ยว จำนวน 173 คน คิดเป็นร้อยละ 43.25 รองลงมา ทาวน์เฮาส์/ทาวน์โฮม จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 25.25 ท่าเล/ เขตพื้นที่ มีความตั้งใจจะซื้อบ้านเมือง จำนวน 234 คน คิดเป็นร้อยละ 58.50 และในเมือง จำนวน 166 คน คิดเป็นร้อยละ 41.50 ระดับราคาในการเลือกซื้อสิ่งของหรือบริการ ส่วนใหญ่เลือก ต่ำกว่า 1,500,000 บาท จำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 34.50 รองลงมา 1,500,001 - 2,500,000 บาท จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 28.00 จำนวนห้องนอนที่ต้องการในการซื้อ 3 ห้องนอน จำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 44.00 รองลงมา 2 ห้องนอน จำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 36.50 บุคคลที่มีอิทธิพลในการตัดสินใจซื้อ ครอบครัว จำนวน 257 คน คิดเป็นร้อยละ 64.50 รองลงมา ตนเอง จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 19.00 ขนาดที่ดินที่ต้องการในการที่อยู่อาศัย 41-60 ตารางวา มากที่สุด รองลงมา 61-80 ตารางวา และ 20-40 ตารางวา ช่องทางใดในการรับข้อมูลข่าวสารเพื่อการตัดสินใจ การค้นหาทาง Search Engine มากที่สุด รองลงมา ป้ายโฆษณาและเฟสบุ๊คแฟนเพจมาตรการการใช้บริการ เข้าการเลือกซื้อสิ่งของหรือบริการ บ้านที่ก่ประวัติผู้ให้บริการและผู้รับบริการมากที่สุด รองมา สวมใส่หน้ากากอนามัยและงดมือตลอดเวลาและจัดให้มีสถานที่ล้างมือและจุดบริการแอลกอฮอล์ ตามลำดับการตัดสินใจซื้อสิ่งของหรือบริการ ประเภทที่อยู่อาศัย ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ในยุคโควิด-19 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาทางด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับ พบว่า ด้านการประเมินทางเลือก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านพฤติกรรมภายหลังการซื้อ และ ด้านการตัดสินใจซื้อซึ่งสอดคล้องกับปรมา ทิพย์ธนทรัพย์, ณัฐพล อัสสะรัตน์ และพลวัฒน์ ชูเจริญ (2563) พบว่า คนรู้สึกไม่สบายใจถ้าจะต้องอยู่ในพื้นที่สาธารณะที่มีความแออัด และจะรู้สึกต้องเว้นระยะห่างใน พื้นที่สาธารณะเพิ่มมากขึ้น ความปกติใหม่ที่เป็นการเปลี่ยนแปลงในระดับมาก มีแนวโน้มเกิดพฤติกรรมการออกกำลัง ภายในที่พักอาศัย กับ ทิตาพร รุ่งสถาพร (2563) ผู้บริโภคเปรียบเทียบสินค้ากับร้านต่าง ๆ โดยตรวจสอบข้อมูลราคาสินค้าจาก อินเทอร์เน็ต ในช่วงภาวะวิกฤตโควิด-19 นี้ผู้บริโภคมีแนวโน้มที่จะจัดลำดับความสำคัญของการใช้จ่ายมากกว่าที่จะตัด ทุกอย่างในคราวเดียวกัน คนไทยมีความกังวลมากขึ้นในเรื่องความปลอดภัย และสถานภาพทางการเงินตนเองจาก สถานการณ์ภาวะวิกฤตนี้ จึงมีการระมัดระวังการใช้จ่ายมากกว่าก่อนช่วงภาวะวิกฤตโควิด-19 สอดคล้องกับงานวิจัยของอมรเทพ ปักศรี ญญฐวัฒน์ แสงภูเขียวและณฐาพัชร วรพงศ์พัชร (2564) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อบ้านของกลุ่มผู้บริโภค ในอำเภอเมืองจังหวัดเพชรบูรณ์ปัจจัยการตัดสินใจเลือกซื้อบ้านของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์พฤติกรรมและการตัดสินใจเลือกซื้อบ้านของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่เป็นบ้านประเภททาวน์เฮาส์ มีบ้านปัจจุบันที่อยู่อาศัยมีราคา 1-3 ล้านบาท มีระดับราคาของบ้านที่สนใจ 1-3 ล้านบาท มีสถานภาพการอยู่อาศัยในปัจจุบันอาศัยอยู่กับผู้อื่น มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในบ้านในปัจจุบัน 6-10 ปี มีเหตุผลในการซื้อบ้านเพราะต้องการความสะดวกในการเดินทาง มีประเภทบ้านที่ต้องการเลือกซื้อเป็นแบบกำลังก่อสร้างและมีแหล่งข้อมูลจากข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต

การตัดสินใจซื้อสิ่งของหรือบริการ ประเภทที่อยู่อาศัย ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ในยุคโควิด-19 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาทางด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับ พบว่า ด้านการประเมินทางเลือก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านพฤติกรรมภายหลังการซื้อ และ ด้านการตัดสินใจซื้อซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอมรเทพ ปักศรี ญญฐวัฒน์ แสงภูเขียวและณฐาพัชร วรพงศ์พัชร (2564) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อบ้านของกลุ่มผู้บริโภค ในอำเภอเมืองจังหวัดเพชรบูรณ์ปัจจัยการตัดสินใจเลือกซื้อบ้านของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านพฤติกรรมภายหลังการซื้อมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการตัดสินใจซื้อด้านการรับรู้ปัญหา ด้านการประเมินทางเลือก และด้านการค้นหาข้อมูลข่าวสารมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

การเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสิ่งของหรือทรัพย์สิน ประเภที่อยู่อาศัย ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ในยุคโควิด-19 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่า ระดับการศึกษามีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสิ่งของหรือทรัพย์สิน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภูสุภารัตน์ คามบุตร (2562) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อคอนโดมิเนียมตามแนวเส้นทางรถไฟฟ้าสายสีม่วงของผู้บริโภคในเขต นนทบุรีพบว่า ปัจจัยด้านระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อที่อยู่อาศัยประเภทบ้านเดี่ยว และทาวน์โฮมระดับการศึกษา รายได้งบประมาณ ภาระหนี้สิน และระยะเวลาการผ่อนชำระหนี้โดยรวมมีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อคอนโดมิเนียมตามแนวเส้นทางรถไฟฟ้าสายสีม่วงของผู้บริโภคในเขตนนทบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

การเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสิ่งของหรือทรัพย์สิน ประเภที่อยู่อาศัย ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ในยุคโควิด-19 จำแนกตามอายุ โดยรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สรุปได้ว่า อายุมีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสิ่งของหรือทรัพย์สินที่แตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรารวรรณ ศรีเปรม และ บุญกา ปันพชรอัมพ (2564) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อที่อยู่อาศัยของประชากร ในเขตกรุงเทพมหานครภายหลังการเกิดสถานการณ์ Covid-19 พบว่าอายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และ อาชีพ ต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจซื้อที่อยู่อาศัยของประชากร ในเขตกรุงเทพมหานคร ภายหลังการเกิดสถานการณ์ Covid-19 ต่างกัน และปัจจัยภายหลังการเกิดสถานการณ์ Covid-19 ด้านส่งเสริมการตลาด ด้านราคา ด้านผลิตภัณฑ์ด้านทัศนคติของผู้บริโภค ด้านผลิตภัณฑ์และด้านทำเลที่ตั้ง มีผลต่อการตัดสินใจซื้อที่อยู่อาศัยของประชากร ในเขตกรุงเทพมหานคร ภายหลังการเกิดสถานการณ์ Covid-19 ต่างกัน

การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณพบว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 7 ตัว ร่วมกันอธิบายปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสิ่งของหรือทรัพย์สิน ประเภที่อยู่อาศัย ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ในยุคโควิด-19 ได้ร้อยละ 922.00 โดยพบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ (7P's) คือ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ (X_1) ปัจจัยด้านราคา (X_2) ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (X_3) ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด (X_4) ปัจจัยด้านบุคคล (X_5) ปัจจัยด้านกระบวนการให้บริการ (X_6) และ ปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพ (X_7) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเมื่อพิจารณาตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสิ่งของหรือทรัพย์สิน ประเภที่อยู่อาศัย ได้ดีที่สุดคือ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ รองลงมาเป็น ปัจจัยด้านราคา ปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพ ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ปัจจัยด้านกระบวนการให้บริการ ปัจจัยด้านบุคคล สรุปได้ว่าการพิจารณาราคาควบคู่ไปกับความเหมาะสมทั้งด้านทำเลที่ตั้งของโครงการ ด้านความเหมาะสมของราคาเมื่อเทียบกับขนาดที่ดิน และด้านความเหมาะสมของราคาเมื่อเทียบกับคุณภาพของบ้าน จะเป็นการกระตุ้นและดึงดูดให้ผู้บริโภคเกิดความต้องการในการตัดสินใจซื้อ ควบคู่กับการตั้งกลยุทธ์ด้านการบริการที่ดี ทั้งการบริการทั้งก่อนและหลังการขายที่ดี มีเจ้าหน้าที่ให้คำปรึกษาอย่างเป็นมิตร และใกล้ชิด มีบ้านตัวอย่างให้ชมก่อนการตัดสินใจเลือกซื้อการรับประกันบ้าน ก็จะเป็นปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมการตัดสินใจเลือกซื้อสิ่งของหรือทรัพย์สิน กับงานวิจัยของจิราวรรณ ศรีเปรม และ บุญกา ปันพชรอัมพ (2564) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อที่อยู่อาศัยของประชากร ในเขตกรุงเทพมหานครภายหลังการเกิดสถานการณ์ Covid-19 ประชากรในเขตกรุงเทพมหานครที่มีเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และ อาชีพ ต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจซื้อที่อยู่อาศัยของประชากร ในเขตกรุงเทพมหานคร ภายหลังการเกิดสถานการณ์ Covid-19 ต่างกัน และปัจจัยภายหลังการเกิดสถานการณ์ Covid-19 ด้านส่งเสริมการตลาด ด้านราคา ด้านผลิตภัณฑ์ด้านทัศนคติของผู้บริโภค ด้านผลิตภัณฑ์และด้านทำเลที่ตั้ง มีผลต่อการตัดสินใจซื้อที่อยู่อาศัยของประชากร ในเขตกรุงเทพมหานคร ภายหลังการเกิดสถานการณ์ Covid-19 ต่างกัน

10. ข้อเสนอแนะ

10.1 จากผลการวิจัย พบว่า ผู้ประกอบการธุรกิจสิ่งของหรือทรัพย์สิน ควรคำนึงถึงการดำเนินงานให้ครอบคลุมปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านกระบวนการให้บริการและ ปัจจัยด้านบุคคล เพื่อให้เป็นที่ประทับใจแก่ผู้บริโภค เพราะจะทำให้มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อบ้านจัดสรร รัชขายออกขายหรือเพิ่มยอดการจัดจำหน่ายสิ่งของหรือทรัพย์สิน ต้องอาศัยทฤษฎีส่วนประสมทางการตลาด ให้คำแนะนำในสิ่งที่ดีจริงใจต่อลูกค้า ทำให้ธุรกิจเจริญเติบโต ยั่งยืนและมั่นคง

10.2 จากผลการวิจัย พบว่า การตัดสินใจซื้อสิ่งของหรือบริการประเภทที่อยู่อาศัย ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ในยุคโควิด-19 ดังนั้น ควรส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสร้างความมั่นใจและประยุกต์ใช้เพื่อลดการติดต่อโดยตรงระหว่างบุคคล จัดให้มีเครื่องมืออุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคลที่ได้มาตรฐานให้เพียงพอ เช่น มาตรการป้องกันโควิด 19 ตามหลัก D-M-H-T-T (D : Social Distancing เว้นระยะห่าง 1-2 เมตร M : Mask Wearing สวมหน้ากากผ้าหรือหน้ากากอนามัยตลอดเวลา H : Hand Washing ล้างมือบ่อยๆ ด้วยน้ำและสบู่ หรือเจลแอลกอฮอล์ T : Testing และ T : Thai Cha Na สแกนไทยชนะ ก่อนเข้า-ออกสถานที่) เพื่อสร้างความมั่นใจทุกครั้งที่ใช้บริการ

11. เอกสารอ้างอิง

- จิราวรรณ ศรีเปรม และ บุญกา ปันทุรอำมพ. (2564). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อที่อยู่อาศัยของประชากร ในเขตกรุงเทพมหานครภายหลังการเกิดสถานการณ์ Covid-19. การเงินและการธนาคาร หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เจริญจิตต์ ผงวิริยาพร. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อคอนโด มิเนียมในกรุงเทพมหานครของประชากรในกรุงเทพมหานคร. หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชัยยะ พัฒนะเจริญ. (2559). การเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้อาศัยในทาวน์เฮาส์ 2 ชั้น ที่อยู่อาศัยในโครงการที่อยู่อาศัยขนาดเล็ก-ขนาดกลางและใหญ่ในย่านบางบัวทอง จังหวัด นนทบุรี. วิทยานิพนธ์เคหะพัฒน์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเคหการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชูศักดิ์ ศรีโสภณ. (2564). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อที่อยู่อาศัยของกลุ่มผู้บริโภคเจนวายในกรุงเทพมหานคร. ปริญญาการจัดการมหาบัณฑิต วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ชุตินันท์ ศิริสรชัย. (2557). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อคอนโดมิเนียม ในเขต กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าคุณทหารลาดกระบัง.
- ฐานเศรษฐกิจ. (2564). วิเคราะห์แนวโน้มอสังหาริมทรัพย์. ฐานเศรษฐกิจออนไลน์. ออนไลน์. สืบค้น 30 มิถุนายน 2565 จาก www.thansettakij.com/content/255028.
- ฐานิสรา สรรค์วิทยากุล. (2549). ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ที่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อเบเกอรี่ ยี่ห้อซื้อเบเกอรี่ ในร้าน 7-Eleven ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธนาคารอาคารสงเคราะห์. (2565). สถานการณ์ธุรกิจที่อยู่อาศัยปี 2564 และแนวโน้มปี 2565 .ออนไลน์. สืบค้น 20 มิถุนายน 2565 จาก [www. https://www.reic.or.th/Activities/Event/273](https://www.reic.or.th/Activities/Event/273).
- ธัญพร เลิศวรรณพงษ์. (2554). ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการบ้านเพลินจิตร์ อพาร์ทเมนต์. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธงชัย ชูสุน. (2558). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อคอนโดมิเนียม. หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ณภัทคอร ปุณยาภาภัสสร. (2561). AIDA Model. Retrieved 19 พฤษภาคม 2565, from <http://punyapapassorn.blogspot.com/2010/08/aida-model.html>.
- นิรันดร์ ภิญโญวัฒนาพร. (2560). ปัจจัยการตัดสินใจซื้อบ้านจัดสรรของผู้บริโภคในเขตเทศบาลเมืองพังงา. ภาคนิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.
- นิตย หทัยสรวงศ์ สุขศรี. (2550). ภาพลักษณ์เกาะสมุยในทัศนะของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ. งานวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
- นภาพร มโนรุ่งเรืองรัตน์. (2561). ความพึงพอใจต่อที่พักอาศัยประเภทเช่าของผู้ทำงานที่ศึกษาภาคสมทบ : กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาสน.
- ปัทมา ตุงคะเสรีรักษ์และไพโรจน์ ธนเลิศโคภิต. (2563). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าในตลาดชุมชน ของผู้บริโภคในอำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

- พิบูล ทีปะปาล. (2559). การบริหารการตลาด ยุคใหม่ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: อมรการพิมพ์.
- พลช เพชรปานวงศ์ แหล่มทอง เหล่าคงถาวร และ พิศกันต์ แก้ววงศ์วัฒนา. (2563). การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อบ้านจัดสรรของคนเจนเนอเรชันวาย. ภาควิชาวิศวกรรมโยธา คณะวิศวกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, กรุงเทพมหานคร.
- พิรพัฒน์ ใจแก้วมา. (2563). การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในช่วงวิกฤตการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19. วารสารชัยภูมิปริทรรศน์. วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ.
- ภัสร์เดช มาเจริญ. (2555). ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อบ้านจัดสรรของผู้บริโภคในจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- มนธิดา ศรีพวงพันธ์. (2558). ความต้องการด้านอสังหาริมทรัพย์ประเภทที่อยู่อาศัยแนวราบ ของกลุ่มผู้บริโภคเปรียบเทียบ Generation X กับ Generation Y ในเขตกรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ลัดดา บุษบา. (2558). การศึกษาปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการบริโภคเบียร์พรีเมียมของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมืองจังหวัดสมุทรปราการ. การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยศรีปทุมวิทยาเขตชลบุรี.
- วิณา ศรีเจริญ. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อบ้านจัดสรรของข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจในเขตจังหวัดนนทบุรี. การค้นคว้าอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน. (2555). หลักเศรษฐศาสตร์จุลภาค. (พิมพ์ครั้งที่ 19). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วีรภัทร พุทธิรักษา. (2561). พฤติกรรมของผู้เช่าที่มีผลต่อการให้ความสำคัญของ กลยุทธ์ทางการตลาดของที่พักอาศัยในอำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง. หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด มหาวิทยาลัยศรีปทุมวิทยาเขตชลบุรี.
- วัชรพงศ์พงษ์ ลีรัตน์. (2556). พฤติกรรมและความสัมพันธ์ของปัจจัยการเลือกซื้อคอนโดมิเนียมกรณีศึกษา คอนโดมิเนียมลุมพินีคอนโดทาวน์โครงการบดินทรเดชา – รามคำแหงผล. สาขาวิชาการประกอบการ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2558). การจัดการและพฤติกรรมองค์กร. กรุงเทพฯ : ซีระฟิล์มและไซเท็กซ์.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์, ปริญ ลักขิตานนท์ และศุภร เสรีรัตน์. (2560). การบริหารการตลาดยุคใหม่. กรุงเทพฯ: เพชรจรัสแสงธุรกิจ.
- ศรินทร์ ชั่งสุนทร (2562). การเปิดรับทัศนคติและพฤติกรรมการซื้อของกลุ่มวัยทำงานตอนต้นที่มีต่อการตลาดทางตรง. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศูนย์วิจัยกรุงศรี. (2565). แนวโน้มธุรกิจ/อุตสาหกรรม ปี 2564-2566 : ธุรกิจที่อยู่อาศัยต่างจังหวัด (6 จังหวัดหลัก). (ออนไลน์). แหล่งที่มา <https://www.krungsri.com/th/research/industry/industry-outlook/Real-Estate/housing-in-upcountry/IO/io-Housing-in-Upcountry-21>.
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2564). เจาะพฤติกรรมท่องเที่ยวใน New Normal: เมื่อโควิดทำชีวิตเปลี่ยน. สืบค้น 22 ตุลาคม 2563, จาก <https://rb.gy/ewwy5articles/16148>.
- ศูนย์ข้อมูลอสังหาริมทรัพย์ ธนาคารอาคารสงเคราะห์. (2565). กรุงเทพฯธุรกิจ. ออนไลน์. สืบค้น 30 มิถุนายน 2565 จาก <https://www.bangkokbiznews.com/business/972329>.

การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิตและดุษฎีนิพนธ์ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การออกกำลังกายและการกีฬา คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยบูรพา
Thesis analysis Master of Science and Dissertation Doctor of Philosophy in Exercise and
Sports Science Program, Faculty of Sports Science Burapha University

วนิษา ศรีรอบรู้¹

Wanisa Srirobru¹

¹คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยบูรพา

¹Faculty of Sport Science Burapha University

Corresponding author. Email: wanisa@go.buu.ac.th

(Received: April 26, 2022; Revised: June 22, 2022; Accepted: June 29, 2022)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ (1) เพื่อรวบรวมวิทยานิพนธ์และดุษฎีนิพนธ์ของคณะวิทยาศาสตร์การกีฬา (2) เพื่อวิเคราะห์วิทยานิพนธ์และดุษฎีนิพนธ์ของคณะวิทยาศาสตร์การกีฬาในด้านทิศทางการวิจัย และกระบวนการวิจัย และสถิติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นวิทยานิพนธ์และดุษฎีนิพนธ์ของคณะวิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยบูรพา ตั้งแต่ปีการศึกษา 2540 – 2563 จำนวน 231 เรื่อง โดยใช้แบบสำรวจเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีการทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Means), ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัยพบว่า

1. วิทยานิพนธ์และดุษฎีนิพนธ์ที่ผลิตออกมาโดยนักศึกษาในระดับมหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิต กลุ่มวิชาที่มีจำนวนมากที่สุดคือ กลุ่มวิชาการบริหารและการจัดการออกกำลังกายและการกีฬา ปีการศึกษาที่พิมพ์เผยแพร่ผลงานออกมามากที่สุด คือ ปีการศึกษา 2561 งานวิจัยส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจทั่วไป สมมติฐานการวิจัยส่วนใหญ่มีและทดสอบโดยวิธีการทางสถิติโดยการมีการระบุตัวแปรต้นและตัวแปรตาม 1 ตัวแปร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยส่วนใหญ่เป็นนักเรียนรองลงมาเป็นนักกีฬากลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยส่วนใหญ่มีการใช้กลุ่มทดลอง 1 กลุ่ม เป็นการสุ่มตัวอย่าง วิธีการที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลส่วนใหญ่ได้มาโดยใช้แบบสอบถามเป็นการสร้างเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นใหม่

2. การวิเคราะห์ข้อมูลจากวิทยานิพนธ์และดุษฎีนิพนธ์มีการใช้สถิติส่วนใหญ่เป็นแบบอื่น ๆ และเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติพื้นฐาน นิยมใช้วัดค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติอ้างอิง ใช้การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวน

คำสำคัญ: การวิเคราะห์/วิทยานิพนธ์หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต /ดุษฎีนิพนธ์หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

Abstract

The objectives of this research were (1) to collect thesis and dissertation of the Faculty of Sports Science, (2) to analyze the thesis and dissertation of the Faculty of Sports Science in terms of research direction, and research processes and statistics. The sample group used in this research was the thesis and dissertation of the Faculty of Sports Science, Burapha University From the academic year 1997 - 2020, 231 subjects were used survey as a data collection tool. The statistical methods used in the analysis were Percentage, Means, Standard Deviation (S.D.).

The result of research was found that:

Theses and dissertations are produced by students at the master's and doctoral level. The largest group of subjects is Exercise and Sports Administration and Management The most published battle year was the 2018 academic year. Most of the research is general survey research. The majority of research

hypotheses were established and tested by statistical methods, with the identification of primary variable and one dependent variable. The population used in the research was mostly students, followed by athletes. One experimental group was used as a random sample. Most of the methods for collecting data were obtained by using questionnaires, creating a new level of tool for the researcher to create and the analysis of the data from the thesis and dissertation using statistics mostly in other ways. and tools to collect data, basic statistics are commonly used to measure frequency, percentage, mean and standard deviation; and analysis of variance.

Keywords: Analysis, Master of Science, Dissertation Doctor of Philosophy

1. บทนำ

ความสำคัญของการวิเคราะห์งานวิจัย โดยใช้วิธีการสังเคราะห์งานวิจัย (synthesis research) ในความหมายของ คูเปอร์ (Harris Cooper, 2010) เป็นการรวบรวมที่เกี่ยวข้องหลายคำ ได้แก่ การทบทวนวรรณกรรม (literature review) การทบทวนงานวิจัย (research review) การทบทวนอย่างเป็นระบบ (systemic review) และ Cooper and Hedges (Cooper and Hedges, 1997) ให้ความหมายว่าเป็นการบูรณาการงานวิจัย (research integration) ที่เกี่ยวข้องกับความสามารถที่จะค้นหาความสอดคล้องและพิจารณาความเปลี่ยนแปลงหรือความแตกต่างของผลการศึกษาในการศึกษาที่คล้ายกัน ให้สามารถที่จะสรุปอ้างอิงได้ ประเภทของการสังเคราะห์งานวิจัย จึงขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของการสังเคราะห์และลักษณะของงานวิจัย โดยถ้าการสังเคราะห์นั้นมีจุดมุ่งหมายเพื่อคงสาระของงานวิจัยแต่ละเรื่อง หรือสรุปภาพรวมของเนื้อหาสาระ จะเหมาะกับการสังเคราะห์เชิงคุณลักษณะ แต่ถ้าการสังเคราะห์มีจุดมุ่งหมายในการนำเสนอข้อค้นพบจากงานวิจัยทุกเรื่องในหน่วยมาตรฐานเดียวกัน และบูรณาการข้อค้นพบของรายงานการวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ โดยแสดงให้เห็นถึงความเกี่ยวข้องระหว่างลักษณะของงานวิจัย จะเหมาะกับการสังเคราะห์เชิงปริมาณ ในประเทศไทย อุทุมพร (ทองอุทัย) จามรมาน, 2531) ระบุขั้นตอนการสังเคราะห์งานวิจัยว่า เหมือนกับการวิจัยทั่วไป คือ การกำหนดปัญหาวิจัย การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์แปลผล และการนำเสนอผล ในขั้นตอนผู้วิจัยต้องระบุสาระที่สนใจศึกษา ซึ่งในขั้นนี้คือ การกำหนดปัญหาวิจัย การระบุตัวแปรสมมติฐาน และวัตถุประสงค์ในการศึกษา ต่อมาก็ แสวงหาข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ หลังจากนั้นจึงเป็นขั้นตอนการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ตีความ และนำเสนอผลตามวัตถุประสงค์ ซึ่งการหาความสอดคล้อง และพิจารณาความเปลี่ยนแปลงหรือความแตกต่างของผลการศึกษา ในการศึกษาที่คล้ายกันงานวิจัยจำนวนมากที่ศึกษาปัญหาเดียวกัน โดยใช้รูปแบบวิธีวิจัยคล้ายกันแต่ใช้กลุ่มตัวอย่างต่างกัน ผลการวิจัยมีทั้งสอดคล้องกันและขัดแย้งกัน อันเป็นผลที่ทำให้ผู้วิจัยและผู้ที่ต้องการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยเกิดความสับสน จนอาจจะทำให้ไม่สามารถหาข้อสรุปได้ ด้วยเหตุนี้จึงมีนักวิจัยหลายท่านที่ให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์งานวิจัย และพยายามพัฒนาวิธีการวิเคราะห์งานวิจัย ให้เป็นระบบมีความเที่ยงตรงและเชื่อถือได้ เพื่อให้ได้ผลการวิเคราะห์งานวิจัยที่มีคุณค่าเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยและการนำผลการวิจัยไปสร้างความยั่งยืนให้กับสังคมได้อย่างแท้จริง การวิเคราะห์รายงานการวิจัยสามารถดำเนินการได้ทั้งงานวิจัยระดับตัวบุคคลจนถึงสถาบันการศึกษาที่สามารถทำการวิเคราะห์งานวิจัยของอาจารย์ในหน่วยงานของตนและหน่วยงานต้นสังกัด สามารถทำการวิเคราะห์งานวิจัยของบุคลากรในสังกัดของตนเองซึ่งการวิเคราะห์งานวิจัยจึงเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นในอนาคตเพราะเนื่องจากปัจจุบันมีการทำการศึกษา และงานวิจัยจำนวนมากอันที่จริงจะมีประเด็นปัญหาตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น การป้องกันการเกิดวิกฤตนี้สามารถจัดการได้โดยการนำเอารายงานการวิจัยที่มีจำนวนมากมาวิเคราะห์เข้าด้วยกัน ก็จะได้ข้อมูลที่รู้ความรู้อันมีค่ามหาศาลที่ทำให้เพื่อนร่วมวิชาชีพได้เห็นแนวทางการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในลักษณะเดียวกัน ได้มีโอกาสเรียนรู้และนำไปใช้ประโยชน์โดยไม่ต้องเสียเวลาคิดค้นใหม่และอีกทั้ง ยังเปิดโอกาสให้มีการตรวจสอบเข้าถึงความตรงของข้อค้นพบที่เกิดขึ้นจากการวิจัยอันที่นับได้ว่าถูกต้องตามกระบวนการวิจัยนอกจากนั้นยังจะทำให้งานวิจัยเป็นงานวิจัยที่มีคุณภาพระดับมืออาชีพยิ่งขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถาบันการศึกษาทั้งหลายที่เป็นแหล่งของการพัฒนาองค์ความรู้ที่จะมีการวิเคราะห์งานวิจัยของนิสิตเพื่อยกระดับและพัฒนาองค์ความรู้ให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป

คณะวิทยาศาสตร์การกีฬามีจุดเริ่มต้นมาจากหน่วยงานชื่อ "หมวดพลานามัย" ของวิทยาลัยวิชาการศึกษาบางแสน (วศ.บางแสน) ในปีพุทธศักราช 2517 วิทยาลัยวิชาการศึกษาบางแสนได้รับการยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน ในปีพุทธศักราช 2545 ภาควิชาพลศึกษาและสันทนาการ ได้รับการอนุมัติจากสภามหาวิทยาลัยบูรพา เมื่อวันที่ 8 มีนาคม

ให้จัดตั้งเป็น “วิทยาลัยวิทยาศาสตร์การกีฬา” ซึ่งเป็นส่วนราชการหนึ่งในมหาวิทยาลัยบูรพาที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ วันที่ 9 มกราคม 2551 มหาวิทยาลัยบูรพา มีการเปลี่ยนแปลงสถานะจากมหาวิทยาลัยในระบบราชการ เป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ หรือที่เรียกว่า “มหาวิทยาลัยนอกระบบ” ที่มีการบริหารจัดการอิสระแยกจากระบบราชการ (autonomous university) โดยประกาศในพระราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 125 ทำให้มีการปรับเปลี่ยนสถานภาพและชื่อหน่วยงานต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยอีกครั้ง และในวันที่ 10 เมษายน พุทธศักราช 2551 สภามหาวิทยาลัยได้มีประกาศมหาวิทยาลัยบูรพา เรื่องการจัดตั้งส่วนงานและภาระหน้าที่ของส่วนงาน ให้เปลี่ยนชื่อหน่วยงานวิทยาลัยวิทยาศาสตร์การกีฬาเป็น “คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา” มีพัฒนาการที่ก้าวกระโดดและต่อเนื่อง จากการที่เป็นองค์กรที่มุ่งเน้นการผลิตบุคลากรทางการกีฬา พัฒนามาสู่การขยายตัวและความหลากหลายของการสร้างองค์ความรู้ การวิจัยและหรือศาสตร์ต่าง ๆ ทางวิทยาศาสตร์การออกกำลังกายและการกีฬา จนปัจจุบันมีการเปิดการเรียนการสอนทั้ง 3 ระดับ คือระดับปริญญาตรี 3 สาขาวิชา 1) สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การออกกำลังกายและการกีฬา (Exercise and Sport Science) 2) สาขาวิชาการศึกษาและการจัดการกีฬา (Sport Studies and Sport Management) และ 3) สาขาวิชาสื่อสารมวลชนทางกีฬา (Sport Mass Communications) ระดับบัณฑิตศึกษาทั้งระดับปริญญาโทและปริญญาเอกใน 5 กลุ่มวิชาด้วยกัน ได้แก่ 1) กลุ่มวิชาสรีรวิทยาการออกกำลังกายและการกีฬา 2) กลุ่มวิชาจิตวิทยาการออกกำลังกายและการกีฬา 3) กลุ่มวิชาการสอนทางการออกกำลังกายและการกีฬา 4) กลุ่มวิชาการบริหารและการจัดการออกกำลังกายและการกีฬา 5) กลุ่มวิชาสื่อสารมวลชนทางกีฬา ทั้งนี้เพื่อสนองตอบต่อโจทย์ความต้องการของประเทศในการพัฒนาและให้บริการด้านวิทยาศาสตร์การออกกำลังกายและการกีฬาเพื่อสุขภาพและคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนและภายใต้แผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพาสู่ความเป็นเลิศ พ.ศ.2553-2562 คณะวิทยาศาสตร์การกีฬามหาวิทยาลัยบูรพาพร้อมแล้วที่จะเป็นองค์กรทางการกีฬาชั้นนำของประเทศในการผลิตบุคลากรทางการกีฬา ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ และนักสื่อสารมวลชนทางกีฬาที่มีศักยภาพสูง เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนและพัฒนาวงการกีฬาของชาติให้ก้าวสู่เวทีระดับโลก ตลอดจนมุ่งเน้นการวิจัยสู่ความเป็นเลิศ ทางด้านวิทยาศาสตร์การออกกำลังกายและการกีฬาโดยมุ่งเน้นเพื่อเป็นองค์กรที่มีความสุขบนฐานความรู้และปัญญาภายใต้สโลแกนที่ว่า “Better Faculty Better Education.”

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อรวบรวมวิทยานิพนธ์และดัชนีนิพนธ์ของคณะวิทยาศาสตร์การกีฬา และวิเคราะห์วิทยานิพนธ์และดัชนีนิพนธ์ของคณะวิทยาศาสตร์การกีฬาในด้านทิศทางการวิจัย และกระบวนการวิจัยและสถิติ

3. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างกรอบแนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ หลักสูตรวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต และดัชนีนิพนธ์ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาวิทยาศาสตร์การออกกำลังกายและการกีฬา คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยบูรพา ผลงานวิจัยวิทยานิพนธ์ดัชนีนิพนธ์ คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ. 2540-2563 นำมาวิเคราะห์งานวิจัยวิทยาศาสตร์การกีฬาเชิงปริมาณ เชิงคุณภาพ ผู้วิจัยประเมินองค์ความรู้วิจัยที่นำเสนอทิศทางการวิจัย และกระบวนการวิจัยและสถิติที่ใช้ในการวิจัยเพื่อวิทยานิพนธ์และดัชนีนิพนธ์

4. ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากรและแหล่งข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้คือผลงานวิจัยวิทยาศาสตร์การกีฬา งบประมาณเงินรายได้ ส่วนงานของคณะวิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ. 2540-2563 ผลงานวิจัยที่ตีพิมพ์และงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ และขอบเขตด้านเนื้อหาของการศึกษาในครั้งนี้เป็นรวบรวมวิทยานิพนธ์และดัชนีนิพนธ์ของคณะวิทยาศาสตร์การกีฬา และวิเคราะห์วิทยานิพนธ์และดัชนีนิพนธ์ของคณะวิทยาศาสตร์การกีฬาในด้านทิศทางการวิจัยและกระบวนการวิจัยและสถิติ

5. วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

วิทยานิพนธ์และดัชนีของคณะวิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยบูรพา ตั้งแต่ปีการศึกษา 2540 – 2563 จำนวน 231 เรื่อง

6. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และการพัฒนา

เป็นแบบสำรวจงานวิจัย ปรับปรุงมาจากแบบสำรวจของ วีรพงษ์ แสงชูโต (2540) โดยปรับปรุงเครื่องมือ ให้สอดคล้องกับวิทยานิพนธ์และดัชนีของคณะวิทยาศาสตร์การกีฬาที่ต้องศึกษาในการเก็บข้อมูลและทดลองนำไปเก็บข้อมูลจากงานวิทยานิพนธ์และดัชนีในคณะอื่นเพื่อดูความแม่นยำและเที่ยงตรงในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. สืบค้นและรวบรวมรายชื่อวิทยานิพนธ์และดัชนีของคณะวิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยบูรพา ตั้งแต่ปีการศึกษา 2540 – 2563 จำนวน 231 เรื่อง

2. ค้นหาตัวเล่มและไฟล์จากห้องสมุดมหาวิทยาลัย โดยใช้บริการสืบค้นข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ของห้องสมุด

3. อ่านรายละเอียดแล้วบันทึกข้อมูลลงในแบบสำรวจงานวิจัย จากนั้นจึงใช้แบบประเมินงานวิจัยประเมินงานวิจัยที่พบทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการสังเคราะห์วิทยานิพนธ์และดัชนีของคณะวิทยาศาสตร์การกีฬาด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน จากแบบสำรวจงานวิจัยและวิทยานิพนธ์และดัชนีของคณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จำนวน 231 เรื่อง โดยแยกประเด็นการวิเคราะห์เป็น 2 ส่วน คือ

1 เพื่อสรุปภาพรวมของวิทยานิพนธ์และดัชนีของคณะวิทยาศาสตร์การกีฬาหัวข้อต่าง ๆ โดยนำลงในตารางเพื่อแจกแจงความถี่แล้วแปลงเป็นคำร้อยละ สรุปเชิงบรรยายเพื่อให้เห็นภาพรวมชัดเจน สำหรับหัวข้อเหล่านั้น ได้แก่

1.1.1 ประเภทงานวิจัย

1.1.2 สาขาวิชา

1.1.3 ปีที่พิมพ์เผยแพร่ผลงาน

1.1.4 วิธีการวิจัย

1.1.5 สมมติฐานการวิจัย

1.1.6 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1.1.7 ประชากร

1.1.8 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1.1.9 ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

1.1.10 การได้มาของกลุ่มตัวอย่าง

1.1.11 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.1.12 วิธีการสร้างเครื่องมือ

1.1.13 คุณภาพเครื่องมือ

1.1.14 การวิเคราะห์ข้อมูล

2. เพื่อสรุปผลวิทยานิพนธ์และดัชนีของคณะวิทยาศาสตร์การกีฬาซึ่งดูจากผลการวิจัยและการอภิปรายโดยจำแนกออกเป็น 5 กลุ่มวิชา ได้แก่

2.1 กลุ่มวิชาสรีรวิทยาการออกกำลังกายและการกีฬา

2.2 กลุ่มวิชาจิตวิทยาการออกกำลังกายและการกีฬา

2.3 กลุ่มวิชาการสอนทางการออกกำลังกายและการกีฬา

2.4 กลุ่มวิชาการบริหารและการจัดการออกกำลังกายและการกีฬา

2.5 กลุ่มวิชาสื่อสารมวลชนทางกีฬา

7. สรุปผลการวิจัย

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 14 ส่วนดังนี้

1. ประเภทงานวิจัย

ตารางที่ 1 จำแนกประเภทงานวิจัย

ประเภทงานวิจัย	จำนวน	ร้อยละ
ระดับวิทยานิพนธ์	131	56.71
ระดับคุณวุฒิพนธ์	100	43.29
รวม	231	100.00

2. สาขาวิชา

ตารางที่ 2 จำแนกตามกลุ่มวิชา

กลุ่มวิชา	จำนวน	ร้อยละ
สรีรวิทยาการออกกำลังกายและการกีฬา	56	28.14
จิตวิทยาการออกกำลังกายและการกีฬา	68	29.44
การสอนทางการออกกำลังกายและการกีฬา	14	6.06
การบริหารและการจัดการออกกำลังกายและการกีฬา	79	34.20
สื่อสารมวลชนทางกีฬา	5	2.16
รวม	231	100.00

จากตารางที่ 2 พบว่าวิทยานิพนธ์และคุณวุฒิพนธ์ที่ผลิตออกมาโดยนักศึกษาในระดับมหาบัณฑิตและคุณวุฒิบัณฑิต กลุ่มวิชาที่มีจำนวนมากที่สุดคือ กลุ่มวิชาการบริหารและการจัดการออกกำลังกายและการกีฬา จำนวน 79 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 34.20 รองลงมาคือกลุ่มวิชาจิตวิทยาการออกกำลังกายและการกีฬาจำนวน 68 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 29.44 ส่วนกลุ่มวิชาสรีรวิทยาการออกกำลังกายและการกีฬา จำนวน 56 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 56 ส่วนกลุ่มวิชาสื่อสารมวลชนทางกีฬามีจำนวนน้อยที่สุด คือ 5 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 2.16

3. ปีที่พิมพ์เผยแพร่ผลงาน

ตารางที่ 3 จำแนกตามปีที่พิมพ์เผยแพร่ผลงาน

ปีที่พิมพ์เผยแพร่ผลงาน	จำนวน	ร้อยละ
พ.ศ. 2540	2	0.87
พ.ศ. 2541	2	0.87
พ.ศ. 2542	2	0.87
พ.ศ. 2543	3	1.30
พ.ศ. 2544	4	1.73
พ.ศ. 2545	2	0.87
พ.ศ. 2546	0	0.00
พ.ศ. 2547	0	0.00
พ.ศ. 2548	3	1.30
พ.ศ. 2549	10	4.33
พ.ศ. 2550	0	0.00
พ.ศ. 2551	15	6.49
พ.ศ. 2552	9	3.90
พ.ศ. 2553	7	3.03

ปีที่พิมพ์เผยแพร่ผลงาน	จำนวน	ร้อยละ
พ.ศ. 2554	12	5.19
พ.ศ. 2555	20	8.66
พ.ศ. 2556	15	6.49
พ.ศ. 2557	18	7.79
พ.ศ. 2558	15	6.49
พ.ศ. 2559	22	9.52
พ.ศ. 2560	13	5.63
พ.ศ. 2561	26	11.26
พ.ศ. 2562	16	6.93
พ.ศ. 2563	15	6.49
รวม	231	100.00

จากตารางที่ 3 พบว่าปีการศึกษาที่พิมพ์เผยแพร่ผลงานออกมามากที่สุด คือ ปีการศึกษา 2561 จำนวน 26 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 11.26 รองลงมาคือ ปีการศึกษา 2559 จำนวน 22 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 9.52 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 20 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 8.66 ส่วนปีการศึกษา 2546, 2547 และ 2550 ไม่มีการพิมพ์เผยแพร่ผลงาน คิดเป็นร้อยละ 0.00 ตามลำดับ

4. วิธีการวิจัย

ตารางที่ 4 จำแนกตามวิธีการวิจัย

วิธีการวิจัย	จำนวน	ร้อยละ
การวิจัยเชิงสำรวจทั่วไป	83	35.93
การวิจัยเชิงทดลอง	80	34.63
การวิจัยเชิงสำรวจและเพื่อศึกษาความสัมพันธ์	17	7.36
การวิจัยเชิงพัฒนาการ	51	22.08
รวม	231	100.00

จากตารางที่ 4 พบว่าประเภทของงานวิจัยส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจทั่วไป จำนวน 83 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 35.93 รองลงมาเป็นงานวิจัยเชิงทดลอง จำนวน 80 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 34.63 ส่วนงานวิจัยเชิงสำรวจและเพื่อศึกษาความสัมพันธ์น้อยที่สุด คือ 17 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 7.36 ตามลำดับ

5. สมมติฐานการวิจัย

ตารางที่ 5 จำแนกตามสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มี	80	34.63
มีและทดสอบโดยวิธีการทางสถิติ	140	60.61
มีและทดสอบโดยวิธีการอื่น ๆ	11	4.76
รวม	231	100.00

จากตารางที่ 5 พบว่าการระบุถึงสมมติฐานการวิจัย วิทยานิพนธ์และดุษฎีนิพนธ์ส่วนใหญ่มีและทดสอบโดยวิธีการทางสถิติ จำนวน 140 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 60.61 รองลงมาคือ ไม่มีการระบุสมมติฐานในการวิจัย จำนวน 80 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 34.63 ส่วนงานวิจัยที่มีการทดสอบสมมติฐานการวิจัยโดยวิธีการอื่น ๆ มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 11 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 4.76 ตามลำดับ

6. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตารางที่ 6 จำแนกตามตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

จำนวนตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มี	125	54.11
มี	106	45.89
รวม	231	100.00

จากตารางที่ 6 พบว่าการระบุตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยของวิทยานิพนธ์และดุษฎีนิพนธ์ส่วนใหญ่ไม่มีการระบุตัวแปร จำนวน 125 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 54.11 และมีการระบุตัวแปร จำนวน 106 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 45.89 ตามลำดับ

6.1 จำนวนตัวแปรต้นที่ใช้ในการวิจัย

ตารางที่ 7 จำแนกผลงานวิจัยที่กำหนดตัวแปรต้นที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรต้นที่ใช้ในการวิจัย	จำนวน	ร้อยละ
จำนวน 1 ตัวแปร	57	24.68
จำนวน 2 ตัวแปร	29	12.55
จำนวน 3 ตัวแปร	12	5.19
จำนวน 4 ตัวแปร	6	2.60
จำนวน 5 ตัวแปร	0	0.00
จำนวน 6 ตัวแปร	0	0.00
จำนวน 7 ตัวแปร	2	0.87
กำหนดตัวแปรต้นไม่ชัดเจน	125	54.11
รวม	231	100.00

จากตารางที่ 7 พบว่าการการระบุกำหนดจำนวนตัวแปรต้นที่ใช้ในงานวิจัยส่วนใหญ่มี จำนวน 1 ตัวแปร จำนวน 57 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 24.68 รองลงมาระบุ จำนวน 2 ตัวแปร จำนวน 29 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 12.55 ส่วนการระบุจำนวนตัวแปร 7 ตัวแปรมีจำนวนน้อยที่สุด คือ 2 จำนวน คิดเป็นร้อยละ 0.87 ตามลำดับ ทั้งนี้ยังม้งานวิจัยที่ตัวแปรต้นไม่ชัดเจน จำนวน 125 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 54.11

6.2 จำนวนตัวแปรตามที่ใช้ในการวิจัย

ตารางที่ 8 จำแนกผลงานวิจัยที่กำหนดตัวแปรตามที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรตามที่ใช้ในการวิจัย	จำนวน	ร้อยละ
จำนวน 1 ตัวแปร	56	24.24
จำนวน 2 ตัวแปร	21	9.09
จำนวน 3 ตัวแปร	18	7.79
จำนวน 4 ตัวแปร	7	3.03
จำนวน 5 ตัวแปร	2	0.87
จำนวน 6 ตัวแปร	1	0.43
จำนวน 7 ตัวแปร	0	0.00
ไม่มีการกำหนดตัวแปรตาม	126	54.55
รวม	231	100.00

จากตารางที่ 8 พบว่าการการระบุกำหนดจำนวนตัวแปรตามที่ใช้ในงานวิจัยส่วนใหญ่มี จำนวน 1 ตัวแปร จำนวน 56 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 24.24 รองลงมาระบุ จำนวน 2 ตัวแปร จำนวน 21 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 9.09 ส่วนการระบุจำนวนตัวแปร 6 ตัวแปรมีจำนวนน้อยที่สุด คือ 1 จำนวน คิดเป็นร้อยละ 0.43 ตามลำดับ ทั้งนี้ยังม้งานวิจัยที่ไม่กำหนดตัวแปรตาม จำนวน 126 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 54.55

7. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ตารางที่ 9 จำแนกตามประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย	จำนวน	ร้อยละ
นักเรียน	70	30.30
ครู / อาจารย์	2	0.87
ผู้บริหาร	3	1.30
นักกีฬา	60	25.97
ประชาชนทั่วไป	96	41.56
รวม	231	100.00

จากตารางที่ 9 พบว่าประชากรที่ใช้ในการวิจัยส่วนใหญ่เป็นประเภทประชาชนทั่วไป จำนวน 96 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 41.56 รองลงมาคือนักเรียน จำนวน 70 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 30.30 นักกีฬา จำนวน 60 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 25.97 ส่วนประเภทครู/อาจารย์มีจำนวนน้อยที่สุดคือ 2 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 0.87 ตามลำดับ

8. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ตารางที่ 10 จำแนกตามการกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนกลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม	25	10.82
จำนวนกลุ่มควบคุม 2 กลุ่ม	3	1.30
จำนวนกลุ่มควบคุม 3 กลุ่ม	0	0.00
จำนวนกลุ่มควบคุม 4 กลุ่ม	0	0.00
จำนวนกลุ่มทดลอง 1 กลุ่ม	94	40.69
จำนวนกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม	72	31.17
จำนวนกลุ่มทดลอง 3 กลุ่ม	31	13.42
จำนวนกลุ่มทดลอง 4 กลุ่ม	6	2.60
รวม	231	100.00

จากตารางที่ 10 พบว่าจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยส่วนใหญ่มีการใช้จำนวนกลุ่มทดลอง 1 กลุ่ม จำนวน 94 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 40.69 รองลงมาคือ จำนวนกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม จำนวน 72 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 31.17 จำนวนกลุ่มทดลอง 3 กลุ่ม จำนวน 31 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 13.42 จำนวนกลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม จำนวน 25 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 10.82 จำนวนกลุ่มทดลอง 4 กลุ่ม จำนวน 6 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 2.60 และจำนวนกลุ่มควบคุม 2 กลุ่ม จำนวน 3 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 1.30 ตามลำดับ

9. ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 11 จำแนกตามขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 30 คน	63	27.27
ตั้งแต่ 30 – 60 คน	57	24.68
ตั้งแต่ 61 – 90 คน	14	6.06
ตั้งแต่ 91-120 คน	4	1.73
ตั้งแต่ 121-150 คน	9	3.90
ตั้งแต่ 151-180คน	5	2.16
ตั้งแต่ 181-200 คน	4	1.73
มากกว่า 200 คน	75	32.47
รวม	231	100.00

จากตารางที่ 11 พบว่าขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่พบในวิทยานิพนธ์และดุษฎีนิพนธ์ส่วนใหญ่อยู่ในขนาดกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 200 คน จำนวน 75 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 32.47 รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างต่ำกว่า 30 คน จำนวน 63 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 27.27 กลุ่มตัวอย่างตั้งแต่ 30-60 คน จำนวน 57 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 24.68 ส่วนกลุ่มตัวอย่างตั้งแต่ 91-120 คน และตั้งแต่ 181-200 คน น้อยที่สุดคือ 4 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 1.73 ตามลำดับ

10. การได้มาของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 12 จำแนกตามการได้มาของกลุ่มตัวอย่าง

การได้มาของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	ร้อยละ
โดยการสุ่ม	148	64.07
โดยใช้กลุ่มเป้าหมาย	83	35.93
รวม	231	100.00

จากตารางที่ 12 พบว่าการได้มาของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ของวิทยานิพนธ์และดุษฎีนิพนธ์ได้มาจากการสุ่ม จำนวน 148 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 64.07 และกลุ่มตัวอย่างที่ได้มาโดยใช้กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 83 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 35.93ตามลำดับ

11. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ตารางที่ 13 จำแนกตามวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
การสังเกต	10	4.33
การสอบถาม	95	41.13
การทดสอบ	66	28.57
การสัมภาษณ์	60	25.97
รวม	231	100.00

จากตารางที่ 13 พบว่าวิธีการที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลส่วนใหญ่ได้มาโดยใช้แบบสอบถาม จำนวน 95 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 41.13 รองลงมาคือการใช้แบบทดสอบ จำนวน 66 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 28.57 การใช้แบบสัมภาษณ์ จำนวน 60 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 25.97 และการใช้แบบสังเกตจำนวน 10 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 4.33 ตามลำดับ

12. วิธีการสร้างเครื่องมือ

ตารางที่ 14 จำแนกตามวิธีการสร้างเครื่องมือ

วิธีการสร้างเครื่องมือ	จำนวน	ร้อยละ
ผู้วิจัยสร้างขึ้นใหม่	182	78.79
ปรับปรุงจากเครื่องมือเดิม	18	7.79
ใช้เครื่องมือที่มีอยู่แล้ว	31	13.42
รวม	231	100.00

จากตารางที่ 14 พบว่าวิธีการสร้างเครื่องมือในวิทยานิพนธ์และดุษฎีนิพนธ์ส่วนใหญ่ผู้วิจัยจะสร้างขึ้นใหม่ จำนวน 182 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 78.79 รองลงมาคือ ใช้เครื่องมือที่มีอยู่แล้ว จำนวน 31 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 13.42 และปรับปรุงจากเครื่องมือเดิม จำนวน 18 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 7.79 ตามลำดับ

13. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือก่อนดำเนินการเก็บรวบรวมและประเมินผลการวิจัย

ตารางที่ 15 จำแนกตามการตรวจสอบวิธีการหาคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

คุณภาพเครื่องมือ	จำนวน	ร้อยละ
ความเที่ยงตรง (Validity)	95	41.13
ความเชื่อมั่น (Reliability)	124	53.68
ความยากง่าย	3	1.30
อำนาจจำแนก	9	3.90
รวม	231	100.00

จากตารางที่ 15 พบว่าการตรวจสอบวิธีการหาคุณภาพเครื่องมือการวิจัยในวิทยานิพนธ์และดุษฎีนิพนธ์ ส่วนใหญ่ของความเชื่อมั่น (Reliability) มีการระบุชัดเจน จำนวน 124 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 53.68 ส่วนความเที่ยงตรง (Validity) มีการระบุชัดเจน จำนวน 95 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 41.13 สำหรับอำนาจจำแนกมีการระบุชัดเจน จำนวน 9 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 3.90 และความยากง่ายมีการระบุชัดเจนจำนวน 3 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 1.30 ตามลำดับ

14. การวิเคราะห์ข้อมูล

ตารางที่ 16 จำแนกการวิเคราะห์ข้อมูลวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
เชิงปริมาณ	127	54.98
เชิงคุณภาพ	104	45.02
รวม	231	100.00

จากตารางที่ 16 พบว่าการวิเคราะห์ข้อมูลจากวิทยานิพนธ์และดุษฎีนิพนธ์มีการวิเคราะห์ข้อมูลวิจัยเชิงปริมาณ จำนวน 127 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 54.98 รองลงมามีการวิเคราะห์ข้อมูลวิจัยเชิงคุณภาพ จำนวน 104 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 45.02 ตามลำดับ

ทิศทางการวิจัย ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์จากวิทยานิพนธ์และดุษฎีนิพนธ์ ของคณะวิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยบูรพา ตั้งแต่ปีการศึกษา 2540 – 2563 จำนวน 231 เรื่องพบว่าทิศทางการวิจัยจากวิทยานิพนธ์และดุษฎีนิพนธ์ ของคณะวิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยบูรพา ตั้งแต่ปีการศึกษา 2540 – 2563 ส่วนใหญ่มีทิศทางการเรียนในกลุ่มวิชาการบริหารและการจัดการออกกำลังกายและการกีฬา จำนวน 79 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 34.20 รองลงมากลุ่มวิชาจิตวิทยาการออกกำลังกายและการกีฬามีจำนวน 68 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 29.44 ส่วน กลุ่มวิชาสรีรวิทยาการออกกำลังกายและการกีฬา จำนวน 56 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 24.24 ส่วนกลุ่มวิชาสื่อสารมวลชนทางกีฬามีจำนวนน้อยที่ คือ 5 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 2.16 ตามตารางที่ 2

กระบวนการวิจัยและสถิติ ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์จากวิทยานิพนธ์และดุษฎีนิพนธ์ ของคณะวิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยบูรพา ตั้งแต่ปีการศึกษา 2540 – 2563 จำนวน 231 เรื่อง พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ของวิทยานิพนธ์และดุษฎีนิพนธ์ได้มาจากการสุ่ม จำนวน 148 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 64.07 วิธีการที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลส่วนใหญ่ได้มาโดยการใช้แบบสอบถาม จำนวน 133 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 46.18 วิธีการสร้างเครื่องมือในวิทยานิพนธ์และดุษฎีนิพนธ์ส่วนใหญ่ผู้วิจัยจะสร้างขึ้นใหม่ จำนวน 182 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 78.79 โดยมีการหาคุณภาพเครื่องมือในวิทยานิพนธ์และดุษฎีนิพนธ์ส่วนใหญ่ของความเชื่อมั่น (Reliability) มีการระบุชัดเจน จำนวน 148 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 48.37 ส่วนความเที่ยงตรง (Validity) มีการระบุชัดเจน จำนวน 146 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 47.71

การวิเคราะห์ข้อมูลจากวิทยานิพนธ์และดุษฎีนิพนธ์มีการใช้สถิติส่วนใหญ่เป็นแบบอื่น ๆ จำนวน 195 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 48.39 รองลงมามีการใช้สถิติพื้นฐานค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานจำนวน 143 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 35.48 การใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำนวน 33 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 8.19 การใช้ร้อยละ จำนวน 19 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 4.71 ส่วนการใช้ค่าเฉลี่ย ร้อยละและค่าเฉลี่ย ร้อยละและเบี่ยงเบนมาตรฐาน อย่างละ 1 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 0.25 ตามลำดับ

8. สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต และดุษฎีนิพนธ์ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาวิทยาศาสตร์การออกกำลังกายและการกีฬา คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยบูรพา สามารถสรุปสาระสำคัญของการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

8.1 ภาพรวมของวิทยานิพนธ์และดุษฎีนิพนธ์สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การออกกำลังกายและการกีฬา คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยบูรพา ตั้งแต่ปีการศึกษา 2540 – 2563 จำนวน 231 เรื่อง สามารถสรุปได้ดังนี้

8.1.1 ประเภทงานวิจัยที่ผลิตออกมาโดยมากที่สุดคือ ระดับวิทยานิพนธ์ จำนวน 131 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 56.71 รองลงมาระดับดุษฎีนิพนธ์ จำนวน 100 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 43.29 โดยแบ่งตามกลุ่มวิชาที่มีจำนวนมากที่สุดคือ กลุ่มวิชาการบริหารและการจัดการออกกำลังกายและการกีฬา จำนวน 79 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 34.20 รองลงมาคือกลุ่มวิชาจิตวิทยาการออกกำลังกายและการกีฬาจำนวน 68 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 29.44 ส่วนกลุ่มวิชาสรีรวิทยาการออกกำลังกายและการกีฬาจำนวน 56 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 28.14 ส่วนกลุ่มวิชาสื่อสารมวลชนทางกีฬามีจำนวนน้อยที่สุด คือ 5 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 2.16

8.1.2 ปีการศึกษาที่พิมพ์เผยแพร่ผลงานออกมามากที่สุด คือ ปีการศึกษา 2561 จำนวน 26 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 11.26 รองลงมาคือ ปีการศึกษา 2559 จำนวน 22 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 9.52 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 20 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 8.66 ส่วนปีการศึกษา 2546, 2547 และ 2550 ไม่มีการพิมพ์เผยแพร่ผลงาน คิดเป็นร้อยละ 0.00

8.1.3 ประเภทของงานวิจัยส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจทั่วไป จำนวน 83 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 35.93 รองลงมาเป็นงานวิจัยเชิงทดลอง จำนวน 80 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 34.63 การวิจัยเชิงพัฒนาการ จำนวน 51 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 22.08 ส่วนงานวิจัยเชิงสำรวจและเพื่อศึกษาความสัมพันธ์น้อยที่สุด คือ 17 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 7.36

8.1.4 การระบุถึงสมมติฐานการวิจัย วิทยานิพนธ์และดุษฎีนิพนธ์ส่วนใหญ่มีและทดสอบโดยวิธีการทางสถิติจำนวน 140 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 60.61 รองลงมาคือ ไม่มีการระบุสมมติฐานในการวิจัย จำนวน 80 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 34.63 ส่วนงานวิจัยที่มีการทดสอบสมมติฐานการวิจัยโดยวิธีการอื่น ๆ มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 11 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 4.76 โดยในการทำวิจัยเพื่อวิทยานิพนธ์และดุษฎีนิพนธ์มีการกำหนดระบุตัวแปรชัดเจนที่ใช้ในการวิจัยของวิทยานิพนธ์และดุษฎีนิพนธ์ส่วนใหญ่ไม่มีการระบุตัวแปร จำนวน 125 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 54.11 และมีการระบุตัวแปร จำนวน 106 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 45.89 ในการจัดกลุ่มการระบุตัวแปรต้นที่ชัดเจนที่ใช้ในงานวิจัยส่วนใหญ่มี 1 ตัวแปร จำนวน 57 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 24.68 รองลงมาระบุ 2 ตัวแปร จำนวน 29 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 12.55 ส่วนการระบุตัวแปร 7 ตัวแปรมีจำนวนน้อยที่สุด คือ 2 จำนวน คิดเป็นร้อยละ 0.87 ทั้งนี้ยังม้งานวิจัยที่ตัวแปรต้นไม่ชัดเจน จำนวน 125 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 54.11 และการระบุกำหนดจำนวนตัวแปรตามที่ใช้ในงานวิจัยส่วนใหญ่มี จำนวน 1 ตัวแปร จำนวน 56 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 24.24 รองลงมาระบุจำนวน 2 ตัวแปร จำนวน 21 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 9.09 ส่วนการระบุจำนวนตัวแปร 6 ตัวแปรมีจำนวนน้อยที่สุด คือ 1 จำนวน คิดเป็นร้อยละ 0.43 ทั้งนี้ยังม้งานวิจัยที่ไม่กำหนดตัวแปรตาม จำนวน 126 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 54.55

8.1.5 ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยส่วนใหญ่เป็นประเภทประชาชนทั่วไป จำนวน 96 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 41.56 รองลงมาเป็นนักเรียน จำนวน 70 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 30.30 นักกีฬา จำนวน 60 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 25.97 ส่วนประเภทครู/อาจารย์มีจำนวนน้อยที่สุดคือ 2 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 0.871 โดยจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยส่วนใหญ่มีการใช้จำนวนกลุ่มทดลอง 1 กลุ่ม จำนวน 94 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 40.69 รองลงมาคือ จำนวนกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม จำนวน 72 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 31.17 จำนวนกลุ่มทดลอง 3 กลุ่ม จำนวน 31 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 13.42 จำนวนกลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม จำนวน 25 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 10.82 จำนวนกลุ่มทดลอง 4 กลุ่ม จำนวน 6 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 2.60 และจำนวนกลุ่มควบคุม 2 กลุ่ม จำนวน 3 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 1.30

การแบ่งงานวิจัยจากขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่พบในวิทยานิพนธ์และดุษฎีนิพนธ์ส่วนใหญ่อยู่ในขนาดกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 200 คน จำนวน 75 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 32.47 รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างต่ำกว่า 30 คน จำนวน 63 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 27.27 กลุ่มตัวอย่างตั้งแต่ 30-60 คน จำนวน 57 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 24.68 ส่วนกลุ่มตัวอย่างตั้งแต่ 91-120 คน และตั้งแต่ 181-200 คน น้อยที่สุดคือ 4 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 1.73

ส่วนวิธีการได้มาของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ของวิทยานิพนธ์และดุษฎีนิพนธ์ได้มาจากการสุ่ม จำนวน 148 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 64.07 และกลุ่มตัวอย่างที่ได้มาโดยใช้กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 83 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 35.93

8.1.6 วิธีการที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย และการสร้างเครื่องมือการวิจัย ส่วนใหญ่ได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม จำนวน 95 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 41.13 รองลงมาคือการใช้แบบทดสอบ จำนวน 66 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 28.57 การใช้แบบสัมภาษณ์ จำนวน 60 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 25.97 และ การใช้แบบสังเกตจำนวน 10 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 4.33 และในวิธีการสร้างเครื่องมือในวิทยานิพนธ์และดุษฎีนิพนธ์ส่วนใหญ่ผู้วิจัยจะสร้างขึ้นใหม่ จำนวน 182 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 78.79 รองลงมาคือ ใช้เครื่องมือที่มีอยู่แล้ว จำนวน 31 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 13.42 และปรับปรุงจากเครื่องมือเดิม จำนวน 18 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 7.79 ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย ผู้วิจัยจะมีการตรวจสอบวิธีการหาคุณภาพเครื่องมือการวิจัยในวิทยานิพนธ์และดุษฎีนิพนธ์ ซึ่งส่วนใหญ่จะหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) มีการระบุชัดเจน จำนวน 124 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 53.68 ส่วนความเที่ยงตรง (Validity) มีการระบุชัดเจน จำนวน 95 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 41.13 สำหรับอำนาจจำแนกมีการระบุชัดเจน จำนวน 9 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 3.90 และความยากง่ายมีการระบุชัดเจนจำนวน 3 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 1.30

8.1.7 ด้านวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลจากวิทยานิพนธ์และดุษฎีนิพนธ์มีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ จำนวน 127 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 54.98 รองลงมาได้มีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ จำนวน 104 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 45.02

8.2 การสรุปผลการวิเคราะห์วิทยานิพนธ์และดุษฎีนิพนธ์ของคณะวิทยาศาสตร์การกีฬา ทิศทางในการวิจัยจากวิทยานิพนธ์และดุษฎีนิพนธ์ ของคณะวิทยาศาสตร์การกีฬามหาวิทยาลัยบูรพา ตั้งแต่ปีการศึกษา 2540 – 2563 ส่วนใหญ่มีทิศทางในการเรียนในกลุ่มวิชาการบริหารและการจัดการออกกำลังกายและการกีฬา จำนวน 79 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 34.20 รองลงมาคือกลุ่มวิชาจิตวิทยาการออกกำลังกายและการกีฬาจำนวน 68 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 29.44 ส่วน กลุ่มวิชาสรีรวิทยาการออกกำลังกายและการกีฬา จำนวน 56 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 26.36 ส่วนกลุ่มวิชาสื่อสารมวลชนทางกีฬามีจำนวนน้อยที่สุด คือ 5 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 2.16 ตามลำดับ

ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์จากวิทยานิพนธ์และดุษฎีนิพนธ์ ของคณะวิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยบูรพา ตั้งแต่ปีการศึกษา 2540 – 2563 จำนวน 231 เรื่อง พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ของวิทยานิพนธ์และดุษฎีนิพนธ์ได้มาจากการสุ่ม จำนวน 148 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 64.07 วิธีการที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลส่วนใหญ่ได้มาโดยใช้แบบสอบถาม จำนวน 133 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 46.18 วิธีการสร้างเครื่องมือในวิทยานิพนธ์และดุษฎีนิพนธ์ส่วนใหญ่ผู้วิจัยจะสร้างขึ้นใหม่ จำนวน 182 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 78.79 โดยมีการหาคุณภาพเครื่องมือในวิทยานิพนธ์และดุษฎีนิพนธ์ส่วนใหญ่ของความเชื่อมั่น (Reliability) มีการระบุชัดเจน จำนวน 148 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 48.37 ส่วนความเที่ยงตรง (Validity) มีการระบุชัดเจน จำนวน 146 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 47.71

การวิเคราะห์ข้อมูลจากวิทยานิพนธ์และดุษฎีนิพนธ์มีการใช้สถิติส่วนใหญ่เป็นแบบอื่น ๆ จำนวน 195 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 48.39 รองลงมาได้มีการใช้สถิติพื้นฐานค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานจำนวน 143 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 35.48 การใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำนวน 33 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 8.19 การใช้ร้อยละ จำนวน 19 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 4.71 ส่วนการใช้ค่าเฉลี่ย ร้อยละและค่าเฉลี่ย ร้อยละและเบี่ยงเบนมาตรฐาน อย่างละ 1 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 0.25 ตามลำดับ

9. อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ หลักสูตรวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต และดุษฎีนิพนธ์ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาวิทยาศาสตร์การออกกำลังกายและการกีฬา คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยบูรพา ผู้วิจัยของอภิปรายผล ดังนี้

การจำแนกตามกลุ่มวิชา พบว่าวิทยานิพนธ์และดุษฎีนิพนธ์ที่ผลิตออกมาโดยนักศึกษาในระดับมหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิต กลุ่มวิชาที่มีจำนวนมากที่สุดคือ กลุ่มวิชาการบริหารและการจัดการออกกำลังกายและการกีฬา อาจเนื่องมาจากผู้เรียนได้ศึกษาในเชิงปฏิบัติการ และแนวคิดเชิงนวัตกรรมด้านวิทยาศาสตร์การกีฬา โดยครอบคลุมพื้นฐานของวิทยาศาสตร์กีฬา สุขภาพ เทคโนโลยี และการวิเคราะห์ นอกจากนั้นแล้วยังให้ผู้เรียนได้ทำความเข้าใจด้านสังคม องค์การกีฬาระหว่างประเทศ มีคุณธรรม จรรยาบรรณในวิชาชีพ สอดคล้องกับความต้องการ การขยายตัวของเศรษฐกิจสังคมและการเมืองของกลุ่มในประชาคมอาเซียน ให้เป็นผู้ที่มีความรู้ มีทักษะทางปัญญา มีการประยุกต์ใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในกลุ่มวิชานี้ โดยเฉพาะ พร้อมทั้งสามารถนำไปบูรณาการกับการปฏิบัติงาน และเป็นทางเลือกในการประกอบอาชีพได้ ไม่ว่าจะเป็นนัก

จัดการการศึกษา ผู้จัดและควบคุมดูแลการแข่งขันกีฬา นักธุรกิจทางด้านการกีฬา นักการตลาดการกีฬา นักวิชาการทางการกีฬา เป็นต้น ทำให้แสดงถึงมโนทัศน์การวิจัยของนิสิต ที่สะท้อนผ่านทางงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ชนิชา เพชรปฐมชล (2561) การสังเคราะห์งานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อกำหนดมโนทัศน์และกลยุทธ์ส่งเสริมการทำวิจัย ผลการวิเคราะห์มโนทัศน์การวิจัยของนิสิต ที่สะท้อนผ่านทางงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันทุกข้อเกี่ยวกับความถูกต้องและความเหมาะสมของมโนทัศน์การวิจัยของนิสิต โดยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องกับเกณฑ์การแปลผลการประเมินคุณภาพงานวิจัยที่กำหนดไว้ และผลจากการวิเคราะห์มโนทัศน์การวิจัยพบประเด็นที่ควรได้รับการพัฒนาโดยเร่งด่วน ได้แก่ ประเด็นเกี่ยวกับการให้ความสำคัญต่อการเขียนข้อจำกัดและข้อตกลงเบื้องต้นของการวิจัย รวมถึงประเด็นเกี่ยวกับการปฏิบัติตามข้อตกลงเบื้องต้นทางสถิติเมื่อมีการใช้สถิติพารามетริกในการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งปีการศึกษาที่พิมพ์เผยแพร่ผลงานออกมามากที่สุด คือ ปีการศึกษา 2561 ประเภทของงานวิจัยส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจทั่วไปซึ่งเป็นวิธีที่นิยมอย่างมาก เป็นการเน้นการศึกษารวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันการดำเนินการวิจัยไม่มีการสร้างสถานการณ์ เพื่อศึกษาผลที่ตามมาแต่เป็นการค้นหาข้อเท็จจริงหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอยู่แล้ว ซึ่งสอดคล้องกับ ฉัตรวุฒิ อิมขมชื่น (2563) การสังเคราะห์งานวิจัยระดับดุษฎีบัณฑิต สาขาทางการบริหารจัดการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นขั้นที่มีกระบวนการ สํารวจงานวิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษาที่เสร็จสมบูรณ์จากมหาวิทยาลัยราชภัฏ 13 แห่ง โดยวิเคราะห์ข้อมูลภาพรวมของวิทยานิพนธ์แต่ละเรื่องตามองค์ประกอบของงานวิจัยเพื่อหาความถูกต้องและความสมบูรณ์ของวิทยานิพนธ์แต่ละเล่มโดยใช้สถิติพื้นฐานสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วยค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย (Mean)

นอกจากนั้นในการจำแนกตามสมมติฐานการวิจัยพบว่า การระบุถึงสมมติฐานการวิจัย วิทยานิพนธ์และดุษฎีนิพนธ์ส่วนใหญ่มีและทดสอบโดยวิธีการทางสถิติ เป็นการระบุตัวแปรต้นและตัวแปรตามที่ใช้ในงานวิจัยส่วนใหญ่มี 1 ตัวแปร การวิจัยเชิงสำรวจ เป็นการรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยเชิงสำรวจนั้นส่วนใหญ่ใช้แบบสอบถาม ในบางครั้งใช้การสัมภาษณ์ หรือใช้ทั้งการส่งแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ การส่งแบบสอบถามส่วนใหญ่ใช้การรวบรวมข้อมูลในกรณีที่กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนมาก เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติพื้นฐาน นิยมใช้วัดค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติอ้างอิง ใช้การทดสอบค่าที่ วัดความแปรปรวน ด้านคุณภาพ เครื่องมือวัดความตรงตามเนื้อหาและโครงสร้างคุณภาพ เครื่องมือวิจัยด้านความเที่ยง จีราภรณ์ สุธัมมสภาและสุรีย์ เข้มทอง (2562) การสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ของหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช การเลือกใช้สถิติเชิงพรรณนาเป็นพื้นฐานร่วมด้วยสถิติเชิงอนุมานทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยกันทั้งสถิติการทดสอบที (Independent t-test) ร่วมกับการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance)

10. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

10.1 ผลการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์จำแนกประเภทงานวิจัยเพื่อวิทยานิพนธ์และดุษฎีนิพนธ์ คณะศึกษาศาสตร์การกีฬา ทำให้ทราบข้อสรุปที่เป็นภาพรวมของงานวิจัยเท่านั้น ในการศึกษาครั้งต่อไปควรมีการศึกษาในแต่ละประเด็นให้ลึกซึ้ง เช่น เปรียบเทียบ หาค่าความสัมพันธ์ เป็นต้น

10.2 ผลการวิจัยในครั้งนี้รวบรวมเฉพาะงานวิจัยเพื่อวิทยานิพนธ์และดุษฎีนิพนธ์ของบัณฑิต หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ระดับปริญญาโท และหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต ระดับปริญญาเอก สาขาวิชาศึกษาศาสตร์การออกกำลังกายและการกีฬา คณะศึกษาศาสตร์การกีฬา ยังไม่มีการรวบรวมถึงการศึกษาวิจัยของนักวิชาการ หรืออาจารย์ ดังนั้น ในการศึกษาครั้งต่อไปควรมีการรวบรวมไปถึงการศึกษาวิจัยโดยนักวิชาการ อาจารย์ ที่อาจมีการทำการศึกษามาก่อน

10.3 ผลการวิจัยในครั้งนี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงงานวิจัยให้มีคุณภาพต่อไปสำหรับนักวิจัยรุ่นใหม่ของคณะศึกษาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยบูรพาเท่านั้น การศึกษาที่มีการรวบรวมข้อมูลในแขนงสาขาอื่น ๆ จะสร้างผลกระทบที่ดีที่เป็นวงกว้างมากขึ้นต่องานวิจัยต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต

งานวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษา รวบรวมและวิเคราะห์วิทยานิพนธ์และดุษฎีนิพนธ์ของคณะศึกษาศาสตร์การกีฬาในด้านทิศทางการวิจัย กระบวนการวิจัยและสถิติ พบว่าการทำงานวิจัยในลักษณะประเมินคุณภาพของวิทยานิพนธ์และดุษฎี

นิพนธ์เป็นสิ่งที่มิใช่ประโยชน์ต่อการส่งเสริมงานที่ดีส่งต่อสู่สังคม แต่งานวิจัยนี้พบถึงข้อจำกัดเนื่องจากขอบเขตอยู่แค่คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยบูรพา ไม่ได้รวมถึงมหาวิทยาลัยอื่น ที่อาจมีการศึกษาเช่นเดียวกัน จึงทำให้การวิจัยที่ได้นั้นไม่ครอบคลุมเท่าที่ควร อีกทั้งความหลากหลายของประเภทงานวิจัยยังมีน้อยประเภทอาจทำให้ไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการในบริบทต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมได้เท่าที่ควร

งานวิจัยต่อไปในอนาคตจึงควรมีการพิจารณาเพิ่มเติมถึงการส่งเสริมให้มีการทำวิทยานิพนธ์และดุษฎีนิพนธ์ที่มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้นเพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของสังคมได้ในมุมกว้าง มากไปกว่านั้นงานวิจัยในอนาคตสามารถศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพของบัณฑิตในรุ่นปีการศึกษานั้น ๆ เพื่อทำการสำรวจและเก็บข้อมูลที่อาจเป็นประโยชน์ในการพัฒนาหรือปรับปรุงหลักการสอนให้สอดคล้องกับความหลากหลายของประเภทวิทยานิพนธ์และดุษฎีนิพนธ์ในอนาคตต่อไป

11. เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทยระหว่างปี พ.ศ. 2530-2539. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ประภาวดี สืบสนธิ์. (2524ก). การวิจัยบรรณารักษศาสตร์. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

_____. (2530). การวิจัยบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์. กรุงเทพฯ : ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

_____. (2533). พัฒนาการของงานวิจัยบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ในประเทศไทย. วารสารห้องสมุด, 34(4); 14-31.

_____. (2543). สารสนเทศในบริบทสังคม. กรุงเทพฯ : สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย.

ประทุม ฤกษ์กลาง. (2553). การวิจัยเพื่อการประชาสัมพันธ์. พิมพ์ครั้งที่ 15. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

พรณี ลิกิจวัฒน์. (2547). เรื่องเต็มการประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 43. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

_____. (2548). การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ทางการศึกษาของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาครุศาสตร์อุตสาหกรรม, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ .

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

พิรดา คักดีแสง. (2548). การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ทางการฝึกอบรมทรัพยากรมนุษย์ในองค์กร. ปริญญานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพัฒนทรัพยากรมนุษย์, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

เพ็ญสุภา นาทอง. (2543). การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ในประเทศไทยที่เผยแพร่ระหว่างปีการศึกษา 2537-2541. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

มาเรียม นิลพันธุ์. (2554). วิธีวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 5 นครปฐม : ศูนย์วิจัยและพัฒนาทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

มันตรี จุลสมัย. (2533). วิทยาศาสตร์การกีฬากับกีฬายุคใหม่. วารสารสมาคมสุขศึกษาพลศึกษาและสันทนาการ 16 (กรกฎาคม-กันยายน) : 20-24.

ยุทธ ไกยวรรณ. (2546). สถิติเพื่อการวิจัย = Statistics for research. กรุงเทพฯ : พิมพ์ลักษณ์.

ยุทธศิลป์ สุขชัยบรร. (2551). การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีการศึกษา 2538-2548. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการศึกษา , บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

รัชนิกรณ์ วิชาการ. (2530). การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาพยาบาลในประเทศไทยตั้งแต่ปีการศึกษา 2517 - 2527. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาล, บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ลักขณา บรรพกาญจน์. (2542). วิธีการวิจัย. กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏธนบุรี.

- วลัยพร ศรีเชียงราย. (2542). รายงานการวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พ.ศ. 2537 – 2539. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วรรณภา โตพิบูลย์พงศ์. (2527ก). การวิเคราะห์เนื้อหาวารสารธรรมศาสตร์. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2527ข). การวิเคราะห์เนื้อหาวารสารธรรมศาสตร์. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรรณภา โพธิ์น้อย. (2545). ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการวิจัยทางสังคมศาสตร์. ในเอกสารการสอนชุดวิชาสถิติและการวิจัยทางสังคมศาสตร์, (หน่วยที่ 1 หน้า 1-29).
- วรรณทิพา รอดแรงคำ. (2536). งานวิจัยทางวิทยาศาสตร์ศึกษาในช่วง 14 ปี ที่ผ่านมา (2519-2532). วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์ พฤศจิกายน 91-180.
- วิราพร พงศ์อาจารย์. (2542). ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการวิจัย. พิษณุโลก : สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม.
- วิรัช ลภีรัตนกุล. 2546. การประชาสัมพันธ์. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศุภกรณ์ ดิษฐ์พันธ์. (2540). เอกสารประกอบคำสอนวิชา 3500-300 การวิจัยและการเขียนรายงาน. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.chula.ac.th/college/fineart/research/index.html>. [2564, 25 เมษายน].
- สมบัติ กาญจนกิจ. (2536). บทบาทวิทยาศาสตร์การกีฬาต่อการออกกำลังกาย กีฬาเพื่อสุขภาพและสมรรถภาพ. วารสารไนท์ไทม์ 78 (มกราคม) : 5-6.
- สาตี งานศิริและคณะ. (2548). การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สิริพันธ์ รุ่งวิชานีวัฒน์. (2552). การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์สาขาบรรณารักษศาสตร์ และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พ.ศ. 2533-2550. วารสารวิทยบริการ. 20(3) : 1-22.
- สุภางศ์ จันทวานิช. (2540). วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุพัฒน์ สุขมลสันต์. (2535). การอภิเคราะห์และสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ในระหว่างปี พ.ศ. 2515-2530. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุพัตรา ศิริวัฒน์. (2547). การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่เผยแพร่ระหว่างปีพ.ศ. 2540-2546. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุรเดช พันธุ์วิเศษ. (2532). การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต สาขาการศึกษานอกโรงเรียน ในประเทศไทย พ.ศ. 2519-2529. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอกโรงเรียน, บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ตีรกันันท์. (2542). ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์ : แนวทางสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุทุมพร จามรมาน. (2531). การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณลักษณะ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุเทน ปัญโญ. (2539). การวิจัยการศึกษา. เชียงใหม่ : สาขาวิชาวิจัยและสถิติการศึกษา, ภาควิชาประเมินผลและวิจัยการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อัญชิสา ธรรมคุณ. (2547). การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในช่วงปีการศึกษา 2543-2545. ปริญญานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพื้นฐานการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Berelson, D. (1952). *Content Analysis in Communicative Research*. New York : The Free Press.
- Best, John W. (1981). *Research in Education*. 4th ed. New Jersey : Prentice-Hall.
- Best, John W. & Kahn, James V. (1998). *Research in Education*. 8th ed. Boston : Allyn & Bacon.

- Busha, Charles H ; & Harter, Stephen P. (1980). **Research Methods in Librarianship : Techniques and Interpretation**. New York : Academic Press.
- Holsti, Ole R. (1969). **Content Analysis for the Social Sciences and Humanities**. MA : Addison-Wesley.
- Julien, Heidi ; Jen, Pecoskie; & Reed, Kathleen. (2011). **Trends in Information Behavior research, 1999-2008 : A Content Analysis**. Library & Information Science Research. 33 : 19-24.
- Kerlinger, Fred N. (1986). **Foundations of behavioral research. 3rd ed**. New York : Holt, Rinehart and Winston.
- Krippendorff, K. (1980). **Content Analysis**. Beverly Hills : Sage Publications.
- Neuendorf, Kimberly A. (2002). **The Content Analysis Guidebook**. Thousand Oaks, CA : sage.
- Overview: Content Analysis. Retrieved April 12, 2021, from <http://writing.colostate.edu/references/research/content/>.
- Urguhart, Christine. (2010). **Meta-synthesis of research on Information Seeking Behavior**. Retrieved April 12, 2021, from <http://InformationR.net/ir/16-1/paper 455.html>.
- Vakkari, Pertti. (2008). **Trends and Approaches in Information Behaviour Research**. Information Research. 13(4) paper 361. Retrieved April 12, 2021, from <http://InformationR.net/ir/13-4/ paper 361.html>.

เฮอริเมนูติกส์ : ศาสตร์แห่งการพัฒนาหลักสูตร Hermeneutics : Science of Curriculum Development

คมสันต์ หลาวเหล็ก¹

Komson Laowlek¹

¹หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

¹Supervision Center Office of the Basic Education Commission

Corresponding author. Email: komson.laowlek@gmail.com

(Received: April 26, 2022; Revised: June 22, 2022; Accepted: June 29, 2022)

บทคัดย่อ

เฮอริเมนูติกส์เป็นศาสตร์และศิลป์การตีความ เพื่อความเข้าใจศาสตร์ด้านการพัฒนาหลักสูตรเพราะหลักสูตรมีวิวัฒนาการเหมือนเช่นเดียวกับสิ่งมีชีวิตที่ไม่สามารถวางแผนควบคุมไว้ล่วงหน้าได้ ซึ่งต่างกับเครื่องจักรกลที่สามารถควบคุมได้ด้วยกระบวนการที่มีระเบียบแบบแผนทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งจะช่วยให้การปฏิรูปกระบวนการทัศน์เดิมของการพัฒนาหลักสูตรไปสู่นิยามความหมายใหม่ของการพัฒนาหลักสูตร อันเป็นวัฒนธรรมและแนวปฏิบัติขององค์กรหรือสังคมที่นำไปสู่ผลิตผลจากกระบวนการไตร่ตรองหรือปรึกษาหารือร่วมกัน หลักสูตรจึงกลายเป็นเครื่องมือในการกำหนดหรือการจัดการเทศสภาพและเพศวิถีของคนในสังคม นอกจากนี้หลักสูตรยังเป็นเรื่องส่วนตัวหรือเรื่องเล่าของบุคคลที่มีประวัติความเป็นมาจำเพาะ เป็นศิลปะ มีความสุนทรีย์และเจรจาต่อรองกันได้

ดังนั้น เฮอริเมนูติกส์จึงเป็นศาสตร์และศิลป์การตีความการพัฒนาหลักสูตร เพื่อทำความเข้าใจพื้นที่ความคิดและความเชื่อทางการศึกษาในการต่อรองอุดมการณ์ ความคิด ความเชื่อและวัฒนธรรมทางการศึกษาที่นักพัฒนาหลักสูตรจะต้องอาศัยเฮอริเมนูติกส์เพื่อทำความเข้าใจถึงศาสตร์การพัฒนาหลักสูตร ทั้งนี้ศาสตร์การพัฒนาหลักสูตรมีความเป็นพลวัตและเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา อันจะเป็นประโยชน์ต่อนักพัฒนาหลักสูตรในการศึกษาและสร้างความเข้าใจศาสตร์การพัฒนาหลักสูตรที่มีความหลากหลายภายใต้พื้นที่การต่อรองอุดมการณ์ทางการศึกษาของกลุ่มคนในสังคมที่มีความเป็นพหุวัฒนธรรมและหลากหลายทางการเรียนรู้

คำสำคัญ: เฮอริเมนูติกส์, การพัฒนาหลักสูตร

Abstract

Hermeneutics is the science and art of interpretation. To understand the science of curriculum development because the curriculum evolves like an unplanned organism. Unlike a machine that can be controlled by a scientifically methodical process. This will help to transform the old paradigm of curriculum development into a new definition of curriculum development. It is the culture and guideline of an organization or society that leads to the product of a process of deliberation or consultation. Thus, the curriculum has become a tool to manage the gender identity of people in society. In addition, the courses are specific personal stories with artistic, aesthetic and negotiable history.

Therefore, Hermeneutics is the science and art of interpreting curriculum development. To understand the scope of educational thought and belief in negotiating ideologies, ideas, beliefs and educational culture that curriculum developers rely on Hermeneutics to understand the science of curriculum development. However, curriculum development science is dynamic and constantly changing. This will benefit developers to learn and make understanding for the science of developing a diverse curriculum in the scope of negotiating educational ideology among people in a multicultural and diverse learning society.

Keywords: Hermeneutics, Curriculum Development

1. บทนำ

ปัจจุบัน คำว่า “Hermeneutics” เป็นที่กล่าวถึงกันมากขึ้นในวงการปรัชญาของไทย โดยเฉพาะศาสตร์ด้านหลักสูตร ยังพบว่าคำนี้มักมีความหมายโดยรวมที่ใช้เวลากล่าวถึงกระแสทางความคิดอย่างกว้างๆ และไม่เจาะจง เพื่อแก้ปัญหาคำสับสนเหล่านี้ บทความนี้มุ่งให้ความกระจ่างแก่ความหมายของคำดังกล่าวในบริบททางการศึกษา พร้อมทั้งการนำเสนอสถานภาพของศาสตร์ด้านหลักสูตรที่ได้รับอิทธิพลจากแนวคิด วิธีการทางเฮอร์เมเนูติกส์ ที่ได้รับการประกอบสร้างขึ้นภายใต้บริบททางสังคม วัฒนธรรม การเมืองและประวัติศาสตร์ในยุคโลกาภิวัตน์ รวมถึงอุดมการณ์ทางการศึกษาและสหวิทยาการทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ในหลากหลายแขนง ซึ่งสาระสำคัญของบทความนี้ได้พยายามฉายภาพของการตีความศาสตร์ด้านหลักสูตร ในมุมมองใหม่ที่เกี่ยวข้องกับนิยามของหลักสูตรที่มีใช้เทคนิควิธีการทางวิทยาศาสตร์ตามกระบวนการทัศน์ปฏิฐานนิยมที่จะต้องอาศัยหลักการของเฮอร์เมเนูติกส์ ในการตีความปรากฏการณ์ที่ปรากฏอยู่รอบๆ ตัวเราอย่างรู้ตัวและไม่รู้ตัว อย่างที่น่าสนใจและกำลังถูกมองข้าม หากแต่หลักสูตรมีลักษณะเชิงปรัชญา เกี่ยวกับปัจเจกบุคคล และกระบวนการไตร่ตรองอย่างลึกซึ้งว่าทฤษฎีหลักสูตรดังกล่าวได้รับอิทธิพลจากนักการศึกษา/นักวิชาการด้านหลักสูตร เช่น Elliot Eisner, Henry Giroux, Peter McLaren, William Reid, Maxine Greene, Michael Apple, William Pinar และ Patrick Slattery นักการศึกษาเหล่านี้มองว่า โลกใบนี้เต็มไปด้วยความละเอียดอ่อนซับซ้อน การรับรู้ของบุคคลจึงมีความงาม ความเป็นพลวัต เป็นการรับรู้ที่อยู่เหนือความคิดและเป็นพฤติกรรมในระดับบุคคล

ดังนั้นหลักสูตรจึงมีวิวัฒนาการแตกต่างกันไปกับสิ่งมีชีวิตที่ไม่สามารถวางแผนควบคุมไว้ล่วงหน้าได้ ซึ่งต่างกับเครื่องจักรกลที่สามารถควบคุมได้ด้วยกระบวนการที่มีระบบระเบียบแบบแผนทางวิทยาศาสตร์

2. ความหมายที่หลากหลายของเฮอร์เมเนูติกส์

คำว่า “Hermeneutics” มีรากจากศัพท์ภาษากรีกว่า “Hermeneuein” (หรือ Hermeneia หรือ Hermeneus) ซึ่งเป็นคำที่มีหลายความหมาย ได้แก่ “แสดงออก” (Express) “อธิบาย” (Explain) “แปล” (Translate) หรือ “ตีความ” (Interpret) อย่างไรก็ตาม คำนี้โดยพื้นฐานแล้วมีความหมายสัมพันธ์กับการตีความ แม้คำนี้จะปรากฏใช้ครั้งแรกในปี ค.ศ. 1654 ในงานของ เจ. ซี. แดนนอเวอร์ (J. C. Dannhauer) เรื่อง Hermeneutica Sacra แต่กิจกรรมการตีความที่คำนี้บ่งถึงมีมาก่อนนานแล้ว อย่างไรก็ตาม การกล่าวเพียงว่าเฮอร์เมเนูติกส์ เกี่ยวกับการตีความ นับเป็นคำอธิบายที่กว้างมาก เนื่องจากเฮอร์เมเนูติกส์มีความหมายที่หลากหลายและการใช้คำนี้ก็ยังเป็นที่สับสนและถกเถียงกันอยู่ในบางจุด เพื่อให้เห็นภาพของความหลากหลายนั้น ควรเริ่มต้นกับความหมายต่างๆ ที่อาจจัดประเภทความหมายต่างๆ ข้างต้นเพื่อช่วยในการทำความเข้าใจเบื้องต้นได้ ดังนี้

ประเภทที่ 1 กลุ่มปรัชญาที่ศึกษาเกี่ยวกับการทำความเข้าใจ

ประเภทที่ 2 กลุ่มทฤษฎีและวิธีวิทยาว่าด้วยหลักการตีความ

ประเภทที่ 3 กลุ่มหลักการตีความ

ประเภทที่ 4 กลุ่มกิจกรรมการตีความ

ประเภทที่ 5 กลุ่มตัวบทที่บันทึกผลการตีความ

สรุปได้ว่า เฮอร์เมเนูติกส์จึงเป็นศาสตร์และศิลป์ของหลักการตีความ รวมถึงวิธีวิทยาและปรัชญาอันเป็นผลจากการไตร่ตรองศึกษาเกี่ยวกับหลักการตีความ ดังนั้นการให้ความกระจ่างแก่ความหมายของเฮอร์เมเนูติกส์ที่ใช้ในปัจจุบัน จึงควรให้ความสำคัญกับเรื่องหลักการ 5 ประเภทนี้

3. ศาสตร์ด้านหลักสูตรจากประสบการณ์ทางการศึกษาสู่การทำความเข้าใจการพัฒนาหลักสูตร

ในช่วงปลายศตวรรษที่ 20 มีนักการศึกษาและนักวิชาการด้านหลักสูตรหลายท่านได้พยายามให้ความหมายของหลักสูตรแตกต่างกันไป มีตำราภาษาต่างประเทศที่เขียนเกี่ยวกับหลักสูตรมากกว่า 1,100 เล่ม และแต่ละเล่มก็ให้นิยามความหมายของหลักสูตรแตกต่างกันออกไปตามปรัชญา/แนวคิด/กระบวนการทัศน์ที่ตนยึดถือ สำหรับในวงการวิชาการด้านทฤษฎีหลักสูตรของประเทศไทยนั้นเป็นที่ยอมรับกันส่วนใหญ่ว่าอย่างน้อยที่สุด กระบวนการพัฒนาหลักสูตรควรเริ่มต้นจากการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของหลักสูตรเป็นลำดับแรกและการประเมินผลผลิตของหลักสูตรว่าบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้มากน้อยเพียงใดเป็นลำดับสุดท้าย รวมถึงการมองว่าสถานศึกษาหรือโรงเรียนเป็นสถานที่ที่จัดการศึกษาอย่างเป็นทางการ เป็นแหล่งให้ความรู้พื้นฐานที่ได้มาตรฐานที่ผู้เรียนทุกคนจะต้องได้รับการเรียนรู้ตามแนวทางกระบวนการพัฒนา

หลักสูตรดังกล่าวนี้ถือเป็นหลักการพื้นฐานที่ยอมรับได้ในวงวิชาการด้านทฤษฎีหลักสูตร เนื่องจากว่าตำราและหนังสือส่วนใหญ่จะกล่าวถึงกระบวนการพัฒนาหลักสูตรตามแนวทางนี้ทั้งนั้น

เป็นที่น่าสังเกตว่าตำราและหนังสือเหล่านี้ล้วนแต่กล่าวถึงความหมายและการดำเนินการพัฒนาหลักสูตร ตลอดจนเสนอแนะวิธีการนำหลักสูตรไปใช้การประเมินผลหลักสูตรโดยอ้างอิงนักหลักสูตรชาวต่างประเทศในยุคสมัยที่ใกล้เคียงกันและใช้มิติการพัฒนาหลักสูตรคล้ายคลึงกัน ซึ่งนักหลักสูตรเหล่านี้มีมิติการมองความหมายและบทบาทของหลักสูตรต่อการจัดการเรียนการสอนที่คล้ายคลึงกันเป็นส่วนใหญ่ แม้จะมีความแตกต่างอยู่บ้างแต่ก็ไม่มากนัก ส่งผลให้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรที่มีกระบวนการทัศน์การมองระบบการศึกษาเดียวกันในประเทศไทยให้ความหมายของคำว่า หลักสูตรเป็นแนวทางสำหรับวิธีการในการกำหนดเป้าหมายกระบวนการพัฒนาหลักสูตร การใช้และประเมินหลักสูตรเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

อย่างไรก็ตามการสร้างหลักสูตรที่สอดคล้องกับความหมายและเป้าหมายของการจัดการศึกษาภายใต้บริบทสังคมในปัจจุบัน ดังที่เสนอนักหลักสูตร นักการศึกษาไทยจะต้องก้าวผ่านมิติการพัฒนาหลักสูตรแบบเดิม ศึกษาและทำความเข้าใจความหมายของคำว่า การศึกษา (Education) และผู้มีการศึกษาในมิติที่แตกต่างไปจากการมองว่า การศึกษาคือการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่จัดไว้ในโรงเรียน เมื่อพูดถึงการศึกษาทุกคนจำเป็นต้องนึกถึงโรงเรียนเสมอไปหรือไม่ อย่างไรก็ตามจะต้องทำความเข้าใจความหมายของคำว่าผู้มีการศึกษาที่แตกต่างไปจากเดิมที่ว่า ต้องเป็นผู้จบการศึกษาตามหลักสูตรที่กำหนดในโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาระดับต่าง ๆ เท่านั้น

อนึ่งสถานภาพของเฮอร์เมนูติกส์ในฐานะศาสตร์แห่งการตีความด้านหลักสูตร ซึ่งหลักสูตรเป็นเสมือนสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นจากกระบวนการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่เรียกว่า วาทกรรม (Discourse) ในบริบททางสังคม วัฒนธรรม การเมือง เศรษฐกิจ และประวัติศาสตร์ที่มีลักษณะจำเพาะ รวมทั้งอธิบายประเด็นคำถามที่ว่านิยามใหม่แก่หลักสูตรว่าเป็น การเดินทางเพื่อค้นหาตนเองโดยการตีความและสร้างความหมายใหม่ให้กับชีวิตของตนเองด้วยกระบวนการสร้างและสะท้อนความคิดจากปัจเจกบุคคล โดยการศึกษาแนวปฏิรูปต่อมาได้พัฒนาเป็นกระบวนการทัศน์ทางการศึกษาเชิงวิพากษ์และหลังสมัยใหม่นิยม (Critical and Postmodern Paradigm) ซึ่งได้อธิบายประเด็นคำถามว่าการศึกษาแนวปฏิรูปคืออะไร ในทรรศนะของนักวิชาการแนวปฏิรูป หมายถึง การมีท่าที/ปฏิบัติ/การสะท้อนความคิดต่อสถานสภาพของศาสตร์ด้านหลักสูตรและการกำหนดสถานสภาพที่เหมาะสมในยุคหลังสมัยใหม่ และเนื่องด้วยสภาพของศาสตร์ด้านหลักสูตรที่ไม่ถูกจำกัดด้วยระเบียบ/กฎเกณฑ์จากภายนอกอีกต่อไป จึงนำไปสู่การเปิดพื้นที่แห่งการเรียนรู้เพื่อการศึกษาวิเคราะห์ ตีความ และทำความเข้าใจว่าหลักสูตรคืออะไร โดยการทำเช่นนั้นเข้าใจว่าเป็นเครื่องมือเชิงกลยุทธ์ในการศึกษาทฤษฎี/ศาสตร์ด้านหลักสูตรของกลุ่มนักวิชาการด้านหลักสูตรแนวปฏิรูปที่มีกระบวนการทัศน์ร่วมกันและแตกต่างกันออกไปในแต่ละวาทกรรมทางหลักสูตร หากแต่ในกลุ่มนักวิชาการด้านหลักสูตรแนวปฏิรูปก็ได้มีแนวคิดที่เป็นแก่นแกนชัดเจนว่าการศึกษาแนวปฏิรูปคืออะไร เรื่องนี้มองว่าการศึกษาแนวปฏิรูปเป็นสัญญาณที่แสดงถึงความเคลื่อนไหวของประชาคมนักวิชาการเพื่อให้มีการเปลี่ยนแปลงศาสตร์ด้านหลักสูตรจากภายในไปสู่การทำความเข้าใจและตีความอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับหลักสูตรรวมถึงการเกิดบรรยากาศทางอารมณ์และปัญญา การใคร่ครวญหรือทบทวน เพื่อให้ก้าวไปสู่อนาคตด้วยความไม่สับสน เป็นการสร้างจินตนาการ ภาพแห่งอนาคตและเกิดการวิพากษ์เพื่อให้เห็นปัญหาและรู้ทางอนาคตอย่างที่ไม่เคยปรากฏมาก่อนนั่นเอง

กระบวนการทัศน์การศึกษาแนวปฏิรูปที่ Pinar นำมาใช้เพื่อปฏิรูปนิยามและสถานภาพของศาสตร์ด้านหลักสูตรในทศวรรษ 1970's เมื่อการวางแผนและพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Planning and Development) ที่ให้ความสำคัญกับการวางแผนการจัดการศึกษาอย่างมีระบบระเบียบมีกระบวนการในการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผลอย่างชัดเจนนั้น กลับมีอิทธิพลหลัก (Dominant Discourse) ของการศึกษาในศาสตร์ด้านหลักสูตรอีกต่อไป โดยศาสตร์ด้านหลักสูตรเกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่กรอบของประสบการณ์ทางการศึกษา (Educational Experiences) ที่มีความละเอียดอ่อน ลึกซึ้ง และเน้นที่ความเข้าใจอย่างลุ่มลึก (Understanding Curriculum) จึงกล่าวได้ว่า Pinar เปรียบเสมือนสถาปนิกผู้รังสรรค์และวางรากฐานสำคัญของการศึกษาในศาสตร์ด้านหลักสูตรแนวปฏิรูปตั้งแต่ทศวรรษที่ 1970's จนถึงปัจจุบัน

สรุปได้ว่า หลักสูตรจึงเป็นเสมือนสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นจากกระบวนการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่เรียกว่า วาทกรรม (Discourse) ในบริบททางสังคม วัฒนธรรม การเมือง เศรษฐกิจ และประวัติศาสตร์ที่มีลักษณะจำเพาะ ดังนั้นเฮอร์เมนูติกส์จึงเป็นเครื่องมือเชิงกลยุทธ์ในการศึกษาทฤษฎี/ศาสตร์ด้านหลักสูตรของกลุ่มนักวิชาการด้านหลักสูตรแนวปฏิรูปที่มีกระบวนการทัศน์ร่วมกันและแตกต่างกันออกไปในแต่ละวาทกรรมทางหลักสูตร

4. จุดหมายปลายทางของการพัฒนาหลักสูตรในกระบวนทัศน์ใหม่

ศาสตร์ด้านหลักสูตรหรือทฤษฎีหลักสูตรในปัจจุบันให้ความสำคัญกับการทำความเข้าใจหลักสูตร (Curriculum Understanding) มากกว่าการวางแผนและพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development) ตามกระบวนทัศน์ปฏิฐานนิยม/แนวกระบวนทางวิทยาศาสตร์ การศึกษาและทำความเข้าใจหลักสูตรได้รับอิทธิพลจากกระบวนทัศน์หลังสมัยใหม่นิยมในหลากหลายแนวทาง เช่น แนวประวัติศาสตร์ (Historical) แนวสุนทรียศาสตร์ (Aesthetic) แนวสตรีนิยม (Feminism) แนวชาติพันธุ์นิยม (Racism) แนวนิเวศวิทยา (Ecological) แนวเทววิทยา (Theological) และแนววิทยาศาสตร์ใหม่ (New Sciences) ดังนั้นแนวคิดและวิธีการพัฒนาหลักสูตรตามกระบวนทัศน์หลังสมัยใหม่นิยมจึงมีความหลากหลายตามไปด้วยเช่นกัน อาจกล่าวได้ว่า ไม่มีรูปแบบที่แน่นอนตายตัวในการพัฒนาหลักสูตรหรือมีรูปแบบหลักสูตรที่สามารถใช้ได้ในทุกบริบทเนื่องจากหลักสูตรเปรียบได้กับสิ่งมีชีวิตที่มีวิวัฒนาการมาจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบหลายอย่างที่มีอิทธิพลต่อหลักสูตร เช่น ผู้สอน ผู้เรียน รวมถึงบริบททางสังคม วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ที่มีความแตกต่างหลากหลาย และเป็นพลวัต ความรู้จึงไม่มีสถานภาพเป็นสากลที่เป็นอิสระจากความคิดและการรับรู้ของมนุษย์ฉะนั้นเนื้อหาวิชา (Subject matter) จึงมิใช่ปัจจัยหลักของหลักสูตร การแสวงหาความรู้ก็อาจมิใช่หน้าที่หลักของการศึกษาหรือการเรียนการสอน แต่เป็นการแสวงหาความเข้าใจและการรับรู้ของตนเอง ศาสตร์ด้านหลักสูตรจึงเป็นการศึกษาและทำความเข้าใจหลักสูตรจากผู้เรียนในยุคโลกาภิวัตน์ที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติ ชาติพันธุ์ และเพศสภาพ และเรียกร้องให้หลักสูตรเปิดพื้นที่ให้กับองค์ความรู้ที่หลากหลายของกลุ่มคนเหล่านี้ให้มีพื้นที่ในสังคมโลกอย่างมีศักดิ์ศรีและความเป็นมนุษย์ที่เสมอภาคกัน

นอกจากนี้ ศาสตร์ด้านหลักสูตรที่เกิดขึ้นจากวาทกรรมในบริบททางสังคม วัฒนธรรม การเมือง เศรษฐกิจ และประวัติศาสตร์ที่มีลักษณะจำเพาะส่งผลให้การศึกษาในศาสตร์ทางด้านหลักสูตรต้องอาศัย Hermeneutics ในฐานะ “ศาสตร์และศิลป์” นั่นคือ หลักการตีความ เพื่อความเข้าใจศาสตร์ด้านหลักสูตรให้ได้รับการปฏิรูปกระบวนทัศน์เดิมไปสู่นิยามความหมายใหม่ ได้แก่ หลักสูตรเป็นวัฒนธรรมและแนวปฏิบัติขององค์กรหรือสังคมอันเป็นผลิตผลจากกระบวนการไตร่ตรองหรือปรึกษาหารือร่วมกัน หลักสูตรเป็นเครื่องมือในการกำหนด หรือการจัดการเพศสภาพและเพศวิถีของคนในสังคม หลักสูตรเป็นเรื่องส่วนตัวหรือเรื่องเล่าของบุคคลที่มีประวัติความเป็นมาจำเพาะ เป็นศิลปะ มีความสุนทรีย์ และเจรจาต่อรองกันได้ ดังนั้นหลักสูตรจึงเป็นสมรภูมิในการต่อสู้และการต่อรองทางอุดมการณ์ ความคิด ความเชื่อ และวัฒนธรรม ที่นักพัฒนาหลักสูตรจะต้องเข้าไปถึง ความหมายของการเดินทางเพื่อค้นหาตนเองของหลักสูตร

สรุปได้ว่า ศาสตร์ด้านหลักสูตรที่เกิดขึ้นจากวาทกรรมในบริบททางสังคม วัฒนธรรม การเมือง เศรษฐกิจ และประวัติศาสตร์ที่มีลักษณะจำเพาะส่งผลให้การศึกษาในศาสตร์ทางด้านหลักสูตรต้องอาศัย Hermeneutics ในฐานะ “ศาสตร์และศิลป์” เพื่อศึกษาและทำความเข้าใจหลักสูตรจากผู้เรียนในยุคโลกาภิวัตน์ที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติ ชาติพันธุ์ และเพศสภาพ และที่เรียกร้องให้หลักสูตรเปิดพื้นที่ให้กับองค์ความรู้ที่หลากหลายของกลุ่มคนในสังคมพหุวัฒนธรรม

5. เฮอร์เมนุติกส์ในการพัฒนาหลักสูตรตามกระบวนทัศน์เชิงปลดปล่อย (Emancipatory paradigm)

สังคมตะวันตกช่วงกลางคริสต์ศตวรรษที่ 20 เป็นสังคมที่มีความเจริญในด้านอุตสาหกรรม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างสูงสุด ระบบเศรษฐกิจและการเมืองแบบทุนนิยมได้ก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมและความเหลื่อมล้ำทางสังคมอย่างมากนำไปสู่กระแสเรียกร้องให้ปลดปล่อยผู้คนในสังคมทุนนิยมโดยเฉพาะอย่างยิ่งชนชั้นล่างที่ด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจให้ก้าวพ้นจากสภาพสังคมที่กดขี่ นักวิชาการและนักการศึกษา mong ว่าการให้การศึกษาที่สามารถยกระดับจิตสำนึกให้คนตระหนักถึงกลไกและโครงสร้างทางสังคมที่มีการกดขี่ การเอารัดเอาเปรียบและขาดความยุติธรรมได้นั้นจะทำให้ผู้คนเหล่านั้นมีบทบาทเชิงรุกในการปฏิรูปสังคมโดยกระบวนทัศน์เชิงปลดปล่อยมีรากฐานมาจากปรัชญาการศึกษาเชิงสร้างสรรค์สังคมใหม่ (Social Reconstructionism) ซึ่งเกิดขึ้นในช่วงปี ค.ศ. 1940 และแนวปฏิรูปสังคมใหม่ นอกจากนั้นกระบวนทัศน์เชิงปลดปล่อยยังเป็นที่รู้จักกันในชื่อต่าง ๆ เช่น การศึกษาเชิงวิพากษ์ การศึกษาเชิงปฏิรูปและสังคมวิทยาแนวใหม่ เป็นต้น กระบวนทัศน์เชิงปลดปล่อยให้มุมมองต่อการศึกษาและหลักสูตรโดยเฉพาะว่าหลักสูตรเกิดจากกระบวนการสร้างความหมายร่วมกันระหว่างครูและผู้เรียน โดยมีหัวใจสำคัญคือการสะท้อนคิดเชิงวิพากษ์ควบคู่กับการปฏิบัติ (Praxis) แต่ไม่ได้อธิบายว่าการพัฒนาหลักสูตรเป็นการวางแผนการศึกษาอย่างเป็นระบบระเบียบเพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียนแต่อย่างใด โดยการพัฒนาหลักสูตรเป็นกระบวนการที่เป็นพลวัต ดังนั้นจึงไม่สามารถกำหนดหลักสูตรเพื่อตัดสินความรู้ที่ถูกต้องได้แน่นอนหลักสูตรควรเกิดจากการสร้างความหมายร่วมกันในบริบททางสังคม มีการตรวจสอบความจริงแท้ของข้อมูลจากมุมมองของกลุ่มคนที่

หลากหลายที่อยู่ในสถานการณ์นั้นได้จริง เนื่องจากการตีความปรากฏการณ์จะมีความแตกต่างกันไปตามภูมิหลังทางสังคม วัฒนธรรม การเมือง เศรษฐกิจ และบริบททางประวัติศาสตร์ของผู้ตีความ

นอกจากนี้การนิยามความรู้ความจริงตามกระบวนทัศน์นี้จะมีมิติทางการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้องในแง่ที่ว่ากลุ่มคนที่มีภูมิหลังหลากหลายต่างพยายามต่อสู้เพื่อให้การนิยามความรู้ความจริงในทัศนะของตนได้รับการยอมรับและมีความชอบธรรม ในฐานะที่เป็นความรู้กระแสหลักในวงวิชาการ อนึ่ง การพัฒนาหลักสูตรตามกระบวนทัศน์เชิงปลดปล่อยนั้นมิได้แบ่งแยกขั้นตอนการออกแบบหลักสูตรและแนวทางการจัดการศึกษาในการปฏิบัติออกจากกัน แต่มองกระบวนการนี้ว่าเป็นองค์รวมว่าการวางแผน การดำเนินการและการประเมินผลเป็นองค์ประกอบของการพัฒนาหลักสูตรที่มีการปฏิสัมพันธ์กันและมีการบูรณาการระหว่างกันโดยมีแก่นสำคัญคือ การสะท้อนคิดเชิงวิพากษ์ควบคู่กับการปฏิบัติ

สรุปได้ว่า เฮอร์เมนูติกส์ในการพัฒนาหลักสูตรตามกระบวนทัศน์เชิงปลดปล่อยเป็นการวางแผนการศึกษาอย่างเป็นระบบระเบียบเพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียนแต่อย่างใดก็ตามการพัฒนาหลักสูตรยังเป็นกระบวนการที่เป็นพลวัต ดังนั้นจึงไม่สามารถกำหนดหลักสูตรเพื่อตัดสินความรู้ที่ถูกต้องได้แน่นอนหลักสูตรควรเกิดจากการสร้างความหมายร่วมกันในบริบททางสังคมด้วยการตีความของนักพัฒนาหลักสูตรที่จะต้องอาศัยเฮอร์เมนูติกส์ในฐานะศาสตร์แห่งการพัฒนาหลักสูตรนั่นเอง

6. บทสรุป

ในศาสตร์ด้านหลักสูตรและทฤษฎีหลักสูตรของประเทศไทยนั้น เป็นที่ยอมรับกันส่วนใหญ่ว่าอย่างน้อยที่สุด กระบวนการพัฒนาหลักสูตรควรเริ่มต้นจากการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของหลักสูตรเป็นลำดับแรกและการประเมินผลผลิตของหลักสูตรว่าบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้มากน้อยเพียงใดเป็นลำดับสุดท้าย รวมถึงการมองว่าสถานศึกษาหรือโรงเรียนเป็นสถานที่ที่จัดการศึกษาอย่างเป็นทางการ (Formal Education) และเป็นแหล่งให้ความรู้พื้นฐานที่ได้มาตรฐานที่ผู้เรียนทุกคนจำเป็นต้องได้รับ กระบวนการพัฒนาหลักสูตรดังกล่าวนี้ถือเป็นหลักการพื้นฐานที่ยอมรับได้ในวงวิชาการด้านทฤษฎีหลักสูตร เนื่องจากว่าตำราและหนังสือทุกเล่มในประเทศไทยจะกล่าวถึงกระบวนทัศน์หรือมุมมองการพัฒนาหลักสูตรตามแนวทางนี้ทั้งสิ้น แท้จริงแล้วศาสตร์ด้านหลักสูตรและการสอนมีวิวัฒนาการ มีการวิจัยและพัฒนาอยู่ตลอดเวลาและเป็นการพัฒนาที่ควบคู่กันไปทั้งเรื่องของหลักสูตรและการสอน ในส่วนของการสอนนั้นได้มีงานวิจัยศึกษาค้นคว้าและพัฒนารูปแบบการสอนวิธีการสอน เทคนิคการสอน และสื่อวัตกรรมการต่าง ๆ อย่างแพร่หลาย ยกตัวอย่างเช่น วัตกรรมการสอนทั้งหลายที่ใช้ในการออกแบบและพัฒนาบนพื้นฐานลักษณะเฉพาะของหลักสูตรที่เป็นกรอบการจัดการเรียนการสอน ดังนั้นวิธีการสอนใหม่ ๆ เหล่านี้จึงล้วนแต่มีความสัมพันธ์และสอดคล้องกับการให้ความหมายและเป้าหมายของการศึกษาที่เป็นกรอบการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดโดยหลักสูตรแนวใหม่ แต่เป็นที่น่าเสียดายว่านักการศึกษาไทยหรืออย่างผู้เขียนเองหรือผู้อ่านเอง อาจจะรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ตามที กับมุ่งให้ความสำคัญในเรื่องรูปแบบการสอน วิธีสอน และเทคนิคการสอนใหม่ๆ ในขณะที่ กระบวนทัศน์หรือกรอบแนวคิดสำคัญของหลักสูตรที่ถูกกำหนดให้ใช้อยู่ภายใต้มิติเดิม

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า เฮอร์เมนูติกส์จึงเป็นศาสตร์และศิลป์แห่งการตีความแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรของนักพัฒนาหลักสูตร ซึ่งนักพัฒนาหลักสูตรเองจะต้องทำความเข้าใจว่า เฮอร์เมนูติกส์ในฐานะศาสตร์ด้านการพัฒนาหลักสูตร อันจะนำไปสู่การเปิดพื้นที่ทางความคิดและความคิดความเชื่อทางการศึกษาท่ามกลางกระแสสังคม วัฒนธรรมที่มีความเป็นพลวัตตลอดจนกลุ่มคนในสังคมที่ต่อรองอุดมการณ์ ความคิด ความเชื่อและวัฒนธรรมทางการศึกษาผ่านหลักสูตรทางการศึกษาดังนั้น การเข้าถึงความหมายจากการตีความศาสตร์แห่งการตีความเฮอร์เมนูติกส์นี้ จะช่วยให้นักพัฒนาหลักสูตรสร้างและออกแบบหลักสูตรที่มีความหลากหลายและตอบสนองต่อพื้นที่การต่อรองอุดมการณ์ทางการศึกษาของกลุ่มคนในสังคมที่มีความเป็นพลวัตและมีความหลากหลายในการเรียนรู้

7. เอกสารอ้างอิง

- กิริติ บุญเจือ. (2545). **ปรัชญาหลังนวยุค: แนวคิดเพื่อการศึกษาแผนใหม่**. กรุงเทพฯ, ดวงกมล.
- ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. (2549). **วาทกรรมการพัฒนา: อำนาจ ความรู้ ความจริง เอกสิทธิ์ และความเป็นอื่น**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิภาษา.

- สำลี ทองจิ้ว. (2551). วิวัฒนาการทฤษฎีหลักสูตรและกรอบแนวคิดในการพัฒนานวัตกรรมหลักสูตรทางเลือก. **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร**, 10(3), 91-124.
- อภิภา ปรัชญพฤทธิ. (2554). **หลังสมัยใหม่นิยมและการอุดมศึกษา**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อินทภาษ จำกัด.
- ออมสิน จตุพร และอมรรัตน์ วัฒนาธร. (2557). ศาสตร์ด้านหลักสูตร: การบรรจบกันของโลกาภิวัตน์ อุดมการณ์ทางการศึกษา และสหวิทยาการทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร**, 16(1), 158-171.
- Cuban, L. (1992). **Curriculum Stability and Change**. In P. W. Jackson (Ed.), *Handbook of Research on Curriculum* (pp. 216-247). NY: Macmillan.
- Giroux, H. (2011). Rejecting Academic Labor as a Subaltern Class: Learning from Paulo Freire and the Politics of Critical Pedagogy. **Fast Capitalism**, 8, 35 - 40.
- Pinar, W.F. (1979). What is the Reconceptualization?. **Journal of Curriculum Theorizing**, 1(1), 93 - 104.
- Pinar, W.F. (Ed.). (1975). **Curriculum Theorizing: The Reconceptualists**. Berkeley, CA: McCutchan.
- Slattery, P. (2013). **Curriculum development in the postmodern era**. 3rd ed. New York: Routledge.

แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3

The Guidelines for the Development of Internal Quality Assurance Operation of Opportunity Expansion School Under Buriram Primary Educational Service Area Office 3

สิริการย์ ดิษย์ชนะพงศ์¹, อำนาจ ชนะวงศ์², จิราพร วิชระโกชน³

Sirigarn Dischanapong¹, Amnaj Chanawongse², Jiraporn Wicharapote³

¹นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

²ประธานหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

³รองคณบดีคณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

¹Master of Education Program in Educational Administration, College of Asian Scholars

²Chairperson of Education Program in Educational Administration, College of Asian Scholars

³Deputy Dean of Faculty of Education and Liberal Arts, College of Asian Scholars

Corresponding author. Email: Sirigarn9@gmail.com

(Received: February 13, 2023; Revised: March 9, 2023; Accepted: March 12, 2023)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นและศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ประกอบด้วย 2 ระยะ ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน ประชากร ประกอบด้วย ผู้บริหารและครูที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายใน จำนวน 79 โรงเรียนละ 2 คน รวมจำนวน 158 คน และ ระยะที่ 2 การศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน โดยการสัมภาษณ์ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีเยี่ยม (Best Practices) ด้านการประกันคุณภาพภายใน และประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย 1) แบบสอบถาม 2) แบบสัมภาษณ์ 3) แบบประเมิน สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ร้อยละ ดัชนีความสอดคล้อง ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบันการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง
2. สภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด
3. ความต้องการจำเป็นในการดำเนินงานเพื่อยกระดับประกันคุณภาพภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 อันดับที่ 1 คือ การจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง 1 อันดับที่ 2 การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา อันดับที่ 3 การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา
4. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ประกอบด้วย 1) การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2) การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 3) การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 4) การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา 5) การติดตามผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา 6) การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง (Self-Assessment Report : SAR) 7) การพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดและความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : แนวทางการพัฒนา, การประกันคุณภาพภายใน, โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

Abstract

The purpose of this research was to 1) To study current conditions desirable conditions of insurance work Internal quality of Opportunity Expansion School Under Buriram Primary Educational Service Area Offices 3. This research is Mixed Methods Research population and sample consists of executives and teachers responsible for internal quality assurance work from Opportunity Expansion School : 79 Schools, 2 people in each school, a total of 158 people using purposive sampling. The Research instrument used was a questionnaire. The statistics for analysis included mean and standard deviation

The results of the research showed that:

1. The current condition of quality assurance operations in Opportunity Expansion School Under Buriram Primary Educational Service Area Offices 3, overall, it was found that the current condition of internal quality assurance at the operational level as a whole was at a moderate level.

2. Desirable Conditions for Developing Quality Assurance in Opportunity Expansion School Under Buriram Primary Educational Service Area Offices 3, the overall operational level was at the highest level

3. Requirements and necessities for operations to improve quality assurance in Opportunity Expansion School Under Buriram Primary Educational Service Area Offices 3, the first place was the development of quality educational institutions based on the self-assessment report. (Self-Assessment Report: SAR) and as recommended by the Office of Education Area or Office of the Basic Education Commission. To ensure the quality of education is effective and continually developed.

Keywords : The Guidelines for the Development, Quality Assurance Guidelines, Opportunity Expansion School

1. บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ได้กำหนดไว้ชัดเจนในหมวด 6 ว่าด้วยมาตรฐานและการประกันคุณภาพ การศึกษา มาตรา 47 ระบุว่า “ให้มีการประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพ ภายนอก” และมาตรฐาน 48 “ให้หน่วยงานต้นสังกัด และสถานศึกษาจัดให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ต้นสังกัด และสถานศึกษาหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชนนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเพื่อรองรับการประกัน คุณภาพภายนอก” สถานศึกษาเป็นหน่วยงานสำคัญที่จัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและปฐมวัย จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและเป็นการที่ต้องทำอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ มีหลักเกณฑ์ที่แน่นอน การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพการบริหารจัดการ และการดำเนินกิจการของสถานศึกษาในการพัฒนามาตรฐาน และคุณภาพผู้เรียนตามข้อ ก หนดอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง (สุพิชญา กลั่นนุรักษ์, 2559) การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการรวบรวมข้อมูลต่างๆ ในการดำเนินการจัดการศึกษาของสถานศึกษาของตนที่ทุกสถานศึกษาต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง (ภักติวิภา ลูกเงาะ, 2562) การประกันคุณภาพภายใน หมายถึง แนวทางการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบโดยบุคลากรและหน่วยงานต้นสังกัดที่คอยสนับสนุนให้เกิดการประเมินตนเองของสถานศึกษาและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยให้ครูและบุคลากร คณะกรรมการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดการศึกษา ได้เข้ามีส่วนร่วมมากขึ้น (กานต์สินี วาตวงศ์, 2560)

จะเห็นได้ว่าการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา มีความสำคัญและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น สถานศึกษาจึงควรที่จะส่งเสริมสนับสนุนให้มีการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ตามที่กำหนดในระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างครบถ้วนและสม่ำเสมอ ทำให้

สถานศึกษาส่วนใหญ่มีการจัดการศึกษาและการจัดระบบการบริหารงานวิชาการที่ต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน เพราะถ้าสถานศึกษาใดที่มีระบบการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ โดยการพัฒนากระบวนการศึกษาตามแนวทางประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ทั้งด้านคุณภาพผู้เรียน ด้านกระบวนการบริหารและจัดการ และด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จะทำให้สถานศึกษามีผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาบรรลุเป้าหมาย ก็จะได้รับผลตอบแทนจากสังคม ชุมชน ได้รับความไว้วางใจส่งมอบบุตรหลานให้เข้าเรียนในสถานศึกษานั้น ๆ จากความสำคัญดังกล่าวจะเห็นได้ว่า แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีความสำคัญต่อการพัฒนาสถานศึกษา เพื่อให้การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นระบบตามกฎหมายกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2561

ดังนั้นสถานศึกษาทุกแห่งจึงจำเป็นต้องมีความพร้อมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อเตรียมตัวไปสู่การรองรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกสถานศึกษา การประกันคุณภาพสถานศึกษาจึงเป็นการบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรม ตามภารกิจปกติของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเป็นการสร้างเชื่อมั่นให้ผู้รับบริการการศึกษา ทั้งยังเป็นการป้องกันการศึกษาค้นคว้าและสร้างสรรค์การศึกษาให้เป็นกลไกที่มีพลังในการพัฒนาประชากรให้สูงขึ้นด้านการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ได้ดำเนินการตามแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง จากสภาพดังกล่าวทำให้ ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญจึงทำการวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน อันจะ เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษารวมทั้งเป็นข้อมูลให้กับผู้บริหารและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในการกำหนดแนวทาง และส่งเสริมให้การดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ให้ได้คุณภาพและมาตรฐานตามความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการดำเนินการดำเนินการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3

2.2 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ครั้งนี้ มีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการดำเนินการดำเนินการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 กลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 79 คน ครูผู้สอน 79 รวมจำนวน 158 คน และหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็นและจัดลำดับความต้องการ (PNI modified)

ระยะที่ 2 แนวทางการพัฒนาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยการสัมภาษณ์ จากโรงเรียนที่มีวิธีการปฏิบัติที่ดี (Best Practices) ในการดำเนินการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาจำนวน 3 แห่ง รวบรวมและสังเคราะห์แนวทางการพัฒนาการดำเนินการดำเนินการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาและประเมินแนวทางการพัฒนาการดำเนินการดำเนินการประกันคุณภาพภายในโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้

การดำเนินการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ตามกฎกระทรวงว่า ด้วยระบบ หลักเกณฑ์ วิธีการประกันคุณภาพการศึกษา มี 7 ด้าน ดังนี้ 1) การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2) การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของ สถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา 3) การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 4) การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา 5) การติดตามผลการดำเนินงานเพื่อ

พัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา 6) การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง 7) การจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

4. ผลการวิจัย

4.1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยรวมและรายด้าน

ด้าน ที่	การดำเนินงานการประกัน คุณภาพภายใน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			ความต้องการจำเป็น	
		μ	σ	ระดับ	μ	σ	ระดับ	PNI modified	อันดับ
1	การกำหนดมาตรฐาน การศึกษาของสถานศึกษา	2.44	0.54	น้อย	4.84	0.42	มากที่สุด	0.98	2
2	การจัดทำแผนพัฒนาการจัด การศึกษาของสถานศึกษา	2.74	0.70	ปานกลาง	4.87	0.33	มากที่สุด	0.78	7
3	การดำเนินงานตาม แผนพัฒนาการจัดการศึกษา ของสถานศึกษา	2.49	0.67	น้อย	4.82	0.41	มากที่สุด	0.94	4
4	การประเมินผลและ ตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ภายในสถานศึกษา	2.43	0.55	น้อย	4.81	0.44	มากที่สุด	0.97	3
5	การติดตามผลการดำเนินงาน เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มี คุณภาพตามมาตรฐาน การศึกษา	2.64	0.64	ปานกลาง	4.93	0.28	มากที่สุด	0.87	5
6	การจัดทำรายงานผลการ ประเมินตนเอง (Self Assessment Report : SAR)	2.73	0.75	ปานกลาง	4.91	0.33	มากที่สุด	0.80	6
7	การพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้มีประสิทธิภาพอย่าง ต่อเนื่อง	2.47	0.55	น้อย	4.92	0.34	มากที่สุด	0.99	1
ภาพรวม		2.56	0.63	ปานกลาง	4.87	0.36	มากที่สุด		

จากตาราง 1 พบว่าระดับการปฏิบัติของสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 พบว่า สภาพปัจจุบันระดับการดำเนินงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น ในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 พบว่า อันดับความต้องการจำเป็นแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

บุรีรัมย์ เขต 3 มีอันดับความต้องการจำเป็นอันดับที่ 1 (PNI = 0.99) การจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง อันดับที่ 2 (PNI = 0.98) การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา อันดับที่ 3 (PNI = 0.97) การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

2. การศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3

2.1 จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีด้านการประกันคุณภาพภายใน (Best Practice) และจากการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 7 ท่าน พบว่าโดยรวมมีความเหมาะสม และความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด

2.2 การประเมินแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยรวมและรายด้านทุกด้านมีความเหมาะสม และความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด

5. สรุปผล

แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การศึกษาสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 สภาพปัจจุบัน โดยภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์ โดยภาพรวมพบว่ามีอยู่ในระดับมากที่สุด ความต้องการจำเป็นอันดับ 1 ได้แก่ การจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

2. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 มี 7 ด้าน มีความเหมาะสม และความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด

6. อภิปรายผล

จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายผลการวิจัย ในแต่ละประเด็น ดังต่อไปนี้

1. การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3

1.1 สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยภาพรวมพบว่ามีอยู่ในระดับ ปานกลางและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีอยู่ในระดับปานกลางและระดับน้อย โดยด้านที่มีคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง เรียงคะแนนจากมากไปน้อย 2 อันดับแรก ได้แก่ จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง (Self-Assessment Report : SAR) สอดคล้องกับงานวิจัยของกานต์สินี วาดวงศ์ (2560) ที่ได้ทำการศึกษาการพัฒนาแนวทางการประกันคุณภาพภายใน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬสอดคล้องกับ งานวิจัยของนวลฉวี ทานุกรม (2558) ที่ได้ศึกษาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 และสอดคล้องกับงานวิจัยของเพ็ญนภา เป๊ะชาญ (2559) ที่ได้ทำการศึกษาการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัด ขอนแก่น และงานวิจัยของเพ็ญพักตร์ บุรณะเสน (2559) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 และงานวิจัยของรัตนดา ชื้อสัตย์ (2559) ได้ศึกษาแนวทางการดำเนินงาน การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7

1.2 สภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของ รัตนา ชื่อสัตย์ (2559) นิรดา เวชญาลักษณ์ (2561) และสอดคล้องกับ นุจนาง ชูนาพร (2560)

ความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 พบว่า เรียงลำดับจากมากไปน้อย 2 อันดับแรก ได้แก่ การจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องและการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับกานต์สินี วาดวงศ์ (2560) และสอดคล้องกับพิทักษ์ ดวงอาสงศ์ (2558)

2. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 มีดังนี้ 1) ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2) ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 3) ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 4) ด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา 5) ด้านการติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานของสถานศึกษา 6) ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง (Self-Assessment Report : SAR) 7) ด้านการพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับบวรลวิ ทานุกรม (2558) เพ็ญพักตร์ บุณยะเสน (2559) รัตนา ชื่อสัตย์ (2559) เพ็ญญา เป๊ะชาญ (2559) สอดคล้องกับ นิรดา เวชญาลักษณ์ (2561)

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

7.1.1 จากผลการวิจัย แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 หน่วยงานต้นสังกัดสามารถนำด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ไปส่งเสริมโดยการอบรม สัมมนา ประชุมเชิงปฏิบัติการผู้บริหาร ครูและบุคลากร ให้มีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะเกี่ยวกับการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายในอย่างถูกต้องเหมาะสม เพื่อให้การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง วิเคราะห์มาตรฐาน ประเด็นการพิจารณาว่าด้วยการประกันคุณภาพภายใน ให้ชัดเจนก่อนการดำเนินการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาที่กระทรวงประกาศใช้ เพื่อใช้เชื่อมโยงความสัมพันธ์กับการประเมินคุณภาพภายนอกให้ชัดเจน เพื่อการดำเนินการให้สอดคล้องกัน

7.1.2 ควรนำแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ที่ได้ไปเผยแพร่และนำไปใช้ในโรงเรียนเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

7.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

7.2.1 นำผลการวิจัยไปศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาในระดับอื่นๆ เช่น การประกันคุณภาพการศึกษาในระดับชั้นเรียน เป็นต้น

7.2.2 การวิจัยครั้งต่อไปมีการศึกษาในเชิงเปรียบเทียบตามแนวทางการดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนขนาดต่างๆที่มีบริบทของสถานศึกษาแตกต่างกัน

8. เอกสารอ้างอิง

กานต์สินี วาดวงศ์. (2560).การพัฒนาแนวทางการประกันคุณภาพภายในสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ 1. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
นิรดา เวชญาลักษณ์. (2561). สภาพและแนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, 11(1), 185-197

- นวลฉวี ทานุกรม. (2558). การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- นุจนาจ ชูนาพรหม. (2560). แนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย มหาสารคาม.
- พิทักษ์ ดวงอาจงค์. (2558). สภาพความต้องการและแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการประกัน คุณภาพภายใน สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เพ็ญญา เป็ชาญ. (2559). การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะ ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เพ็ญพักตร์ บุรณะเสน. (2559). การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ภักติภา ลูกเงาะ. (2562). สภาพและแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาของโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 1. บัณฑิตวิทยาลัย:มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- รัตนา ชื้อสตัย. (2559). แนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7. วิทยานิพนธ์ปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการ บริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย มหาสารคาม
- สุพิชญา กลั่นนุรักษ์. (2559). การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของ โรงเรียนขนาดกลางในกลุ่มเกาะแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา.

สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรแบบเร่งรัดเพื่อเตรียมความพร้อม
ความสามารถด้านภาษาจีน สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง

สาขาระบบขนส่งทางราง ก่อนศึกษาต่อในสาธารณรัฐประชาชนจีน

Condition and Needs for the Development of Chinese Intensive Curriculum for
High Vocational Certificate in Railway Transportation before Studying
in The People's Republic of China

ศราวุธ จันดีวันทา¹, ธีรชัย เนตรถนอมศักดิ์², เบนญัตติ สุภะกะลิน³

Sarawut Chandeewanta¹, Teerachai Nethanomsak², Benyati Suphakalin³

นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น¹

สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น²

สาขาวิชาภาคตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น³

Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Khon kaen University¹

Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Khon kaen University²

Eastern Languages, Faculty of Humanities and Social Sciences, Khon Kaen University³

Corresponding author. Email: sarapao_kku@hotmail.com

(Received: June 15, 2022; Revised: August 2, 2022; Accepted: August 7, 2022)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรแบบเร่งรัดเพื่อเตรียมความพร้อมความสามารถด้านภาษาจีน สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาระบบขนส่งทางราง ก่อนศึกษาต่อในสาธารณรัฐประชาชนจีน โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ 1) ผู้บริหารวิทยาลัย 2) ครูอาจารย์ในสาขาระบบขนส่งทางรางและที่เกี่ยวข้อง 3) นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงในสาขาระบบขนส่งทางราง และ 4) ผู้ปกครองนักศึกษาจากวิทยาลัยที่เปิดสอนในหลักสูตรเตรียมสาขาระบบขนส่งทางรางในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา รวมทั้งสิ้น 340 คน โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และหาค่าความต้องการจำเป็นโดยวิธี Priority Need Index (PNI_{modified})

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของภาษาจีน โดยรวมทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.50, S.D.=0.16) และสภาพที่คาดหวังของภาษาจีน โดยรวมทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.40, S.D.=0.19) 2) สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน โดยรวมทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.12, S.D.=0.64) และสภาพที่คาดหวังปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน โดยรวมทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.86, S.D.=0.32) 3) การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรแบบเร่งรัดเพื่อเตรียมความพร้อมความสามารถด้านภาษาจีน โดยภาพรวมทุกด้านมีความจำเป็นทุกรายการ โดยมีค่าความต้องการจำเป็น (PNI Modified) อยู่ระหว่าง 0.23 – 0.31 ซึ่งด้านที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะได้รับการพัฒนา คือ มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรแบบเร่งรัดเพื่อเตรียมความพร้อมความสามารถด้านภาษาจีน เมื่อจบหลักสูตรฯ นี้แล้วสามารถไปศึกษาต่ออย่างสาธารณรัฐประชาชนจีนมีความต้องการจำเป็น (PNI=0.31)

คำสำคัญ : การประเมินความต้องการจำเป็น, การพัฒนาหลักสูตรแบบเร่งรัด, ภาษาจีน

Abstract

This study aimed to investigate the current condition, problems and needs of the development of Chinese intensive curriculum for students in the diploma of rail transport prior to their further study in the People's Republic of China. The samples used in this study included 340 individuals: (1) institution administrators; (2) academic staff of the high vocational certificate of rail transport and related fields; (3) high vocational diploma students in the field of rail transportation; and (4) students' parents from institutions offering premium rail transportation courses under the Office of the Vocational Education Commission. The statistics employed in the data analysis were mean ($\bar{x}$), standard deviation (S.D.), and the Priority Need Index ($PNI_{modified}$).

The results showed that: (1) the level of realistic perceptions of overall current condition of the Chinese language was at its highest ($=4.50$, $S.D.=0.16$) while that of idealistic expectations were at the high mean level ($=4.40$, $S.D.=0.19$); (2) the overall problems of Chinese teaching and learning in all areas were at a high level ($=4.12$, $S.D.=0.64$) whereas the idealistic expectations of the problems in general, all areas are averaged out at a high level ($=3.86$, $S.D.=0.32$); (3) all items in need assessments were necessary in order to develop an intensive course to prepare for Chinese language proficiency. In terms of the Priority Needs Index ($PNI_{Modified}$), the values ranged from 0.23 to 0.31. The area that is extremely necessary to be developed is the need for development of an intensive curriculum to prepare for Chinese language proficiency. At successful completion of the course, the PNI of Chinese language proficiency students acquired to further their study in the People's Republic of China was 0.31 ($PNI=0.31$).

Keywords: need assessment, intensive curriculum development, Chinese language

1. บทนำ

ราชอาณาจักรไทยและสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นชาติที่มีความสัมพันธ์กันอย่างยาวนานตามที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ตั้งแต่สมัยสุโขทัย ผ่านการติดต่อค้าขาย ศิลปวัฒนธรรม การเมืองการปกครอง จนกระทั่งมีการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่าง 2 ประเทศ เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2518 ยังเป็นการกระชับความสัมพันธ์ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ขยายความร่วมมือเชิงลึกและประสานประโยชน์ร่วมกันในหลากหลายมิติซึ่งจะเห็นได้ชัดเจนในด้านความเป็นหุ้นส่วนยุทธศาสตร์ไทย-จีนในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต ไทย-จีน ต้องสร้างความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ เพื่อเสริมความแข็งแกร่งภายใต้สถานะเศรษฐกิจโลกที่เปลี่ยนแปลงและจีนในยุคสถานการณ์ใหม่ “New Normal” ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการประสานความร่วมมือในด้านต่างๆ ระหว่างไทยกับจีน โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจที่ถือเป็นคู่ค้าสำคัญมายาวนาน อันจะนำไปสู่การแลกเปลี่ยนวิชาการ เทคโนโลยี นวัตกรรม แรงงาน โดยเฉพาะการขนส่งทางรถไฟหรือระบบราง อันเป็นพื้นฐานสำคัญในการขนส่งสินค้าและบริการ ยิ่งในสถานการณ์ที่นานาประเทศได้พยายามเชื่อมโยงเส้นทางระหว่างประเทศและภูมิภาค ระบบการขนส่งทางรางยิ่งทวีความสำคัญขึ้นเป็นลำดับ ด้วยเหตุปัจจัยที่การรถไฟแห่งประเทศไทยต้องสานรับนโยบายที่สอดคล้องกับความร่วมมือระหว่างประเทศ และนโยบายและแผนระดับชาติที่เกิดขึ้นใหม่ ได้แก่ ความตกลงปารีส ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ (พ.ศ. 2560 – 2579) ในเรื่องสิ่งแวดล้อม การลดภาวะเรือนกระจก โดยมียุทธศาสตร์ชาติเป็นตัวกำหนดการดำเนินงานกิจการในภาคส่วนของกระทรวงคมนาคม (ศิริพงศ์ พงษ์พิพันธุ์, 2553)

จากผลการรายงานการประมาณการความต้องการกำลังคนด้านปฏิบัติการเดินรถและซ่อมบำรุง โดยสำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมแห่งชาติ (2558) ได้ระบุว่าเมื่อโครงการได้ลงทุนด้านระบบขนส่งทางรางแล้วเสร็จตามแผนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของกระทรวงคมนาคม จะมีความต้องการบุคลากรรถไฟทางคู่ 1 เมตร จำนวน 9,688 คน รถไฟฟ้าทางคู่ 1.435 เมตร จำนวน 5,936 คน และรถไฟฟ้ามหานครจำนวน 9,263 คน และการประมาณการความต้องการบุคลากรในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (ECC) ปี 2562-2566 ในด้านขนส่งระบบรางจำแนกตามระดับ

การศึกษาที่สำเร็จระดับอาชีวศึกษา จำนวน 20,589 คน ระดับปริญญาตรี จำนวน 3,230 คน ระดับปริญญาโท-เอก จำนวน 427 คน กล่าวได้ว่าสถานประกอบการ ธุรกิจภาคอุตสาหกรรมของประเทศไทยยังมีความต้องการบุคลากรในด้านนี้เป็นอย่างสูง

ดังนั้นในการเตรียมความพร้อมด้านกำลังคนและแรงงานในสาขาที่ต้องการเร่งด่วน นอกจากการพัฒนาทักษะวิชาชีพเฉพาะด้านแล้ว การให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะด้านภาษาต่างประเทศก็เป็นสิ่งที่จะต้องเตรียมความพร้อมด้วยเช่นกัน ปัจจุบันภาษาจีนกลางเป็นภาษาที่มีคนใช้มากที่สุดในโลก รองจากภาษาอังกฤษ การเรียนภาษาจีนกลางจะช่วยให้เราเข้าถึงข่าวสารได้อย่างสะดวกและทันสมัย ประเทศจีนมีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจสูงและมีธุรกิจการค้าที่หลากหลายกับประเทศต่างๆ ทำให้ภาษาจีนกลางมีแนวโน้มว่าจะกลายเป็นภาษาหลักในการสื่อสารทางธุรกิจในอนาคต (ปุนญิตา คงทน, 2561) กล่าวได้ว่าภาษาจีนกลางจึงกลายเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้ประกอบการหรือนักธุรกิจและแรงงานทุกคนต้องเรียนรู้และภาษาจีนกลางจะเพิ่มขึ้น โอกาสในการสื่อสารกับชาวต่างชาติจึงทำให้เกิดกระแสนิยมในการเลือกเรียนภาษาจีนในเวลาอันสั้น นอกจากนี้ การเรียนภาษาจีนยังมีบทบาทสำคัญในตลาดแรงงานทั้งในด้านการท่องเที่ยว อุตสาหกรรม หรือการลงทุนร่วมกับนักธุรกิจชาวจีน ทำให้จำเป็นต้องมีผู้มีความรู้ด้านการใช้ภาษาจีนเป็นอย่างมาก จึงมีผู้สนใจเรียนภาษาจีนเป็นปริมาณที่มากกว่า ทั้งนี้ยังแสดงให้เห็นว่าภาษาจีนมีบทบาทสำคัญในการประกอบอาชีพและการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ และเป็นอีกหนึ่งทักษะที่แรงงานไทยควรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาความสามารถ

อย่างไรก็ตามจากรายงานความก้าวหน้าในการจัดการศึกษาในการผลิตบุคลากรด้านอาชีวศึกษาภายใต้นโยบายประเทศไทย 4.0 เพื่อรองรับอุตสาหกรรมเป้าหมาย First S-Curve และ New-S Curve ในโครงการความร่วมมือหลักสูตรระบบขนส่งทางราง ได้กล่าวถึงอุปสรรคเกี่ยวกับการดำเนินการที่เป็นปัญหามากที่สุด คือ นักศึกษามีความรู้และทักษะความสามารถในด้านภาษาจีนไม่เพียงพอ ซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อวงกว้างในการจัดการเรียนการสอนทั้งในและต่างประเทศ ทำให้การเรียนการสอนเกิดความล่าช้าขึ้นกว่ากำหนดและไม่สามารถเป็นไปตามข้อเงื่อนไขในการส่งนักศึกษาไปศึกษาต่อในสาธารณรัฐประชาชนจีนได้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561)

ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบและผลิตแรงงานเพื่อรองรับเศรษฐกิจในอนาคต และได้รับมอบหมายจากนโยบายของรัฐให้ดำเนินการผลิตหลักสูตรอาชีวะพริ่เมี่ยมในสาขาอุตสาหกรรมเป้าหมายเร่งด่วนของประเทศ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างกำลังคนที่มีสมรรถนะสูงสำหรับงานอุตสาหกรรมและยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของอาชีวะให้ทันก้าวยุคสมัย ซึ่งเป็นโครงการพัฒนาศูนย์การบุคคลตามโครงการยกระดับหลักสูตรตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งหลักสูตรระบบขนส่งทางรางเป็นหนึ่งในหลักสูตรพริ่เมี่ยมที่ตอบโจทย์ของรัฐบาลในการขับเคลื่อนพัฒนาประเทศและเป็นสาขาวิชาที่มีความจำเป็นเร่งด่วนอย่างยิ่งที่จะต้องผลิตแรงงานให้เป็นที่ต้องการของอุตสาหกรรม ซึ่งมีการจัดการเรียนการสอน 3 สาขาวิชา ดังนี้ 1) ระบบราง 2) อาณัติสัญญาณและโทรคมนาคม 3) ช่างซ่อมตู้รถไฟ โดยการลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษากับวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาการรถไฟฟ้่ออื่น แต่ทั้งนี้กลับพบกับปัญหาเกี่ยวกับการยกระดับคุณภาพในหลักสูตรสาขาระบบขนส่งทางรางด้านผู้เรียนมีความพร้อมความสามารถด้านภาษาจีนไม่เพียงพอที่จะสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากผู้เรียนในสาขาฯ จะได้เรียนเพียง 3-4 คาบต่อสัปดาห์ และเนื้อหาในการจัดการเรียนการสอนเป็นเพียงเนื้อหาเบื้องต้นและคำศัพท์พื้นฐานทั่วไปในการสื่อสารและการใช้ชีวิตประจำวัน ซึ่งไม่เพียงพอต่อการเรียนรู้ในวิชาชีพเชิงลึก จึงส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนทั้งในและต่างประเทศ ทำให้การเรียนการสอนเกิดความล่าช้าและไม่สามารถเป็นไปตามเงื่อนไขของการส่งนักศึกษาไปศึกษาต่อในสาธารณรัฐประชาชนจีนตามข้อตกลงความร่วมมือระหว่างประเทศได้ และยังส่งผลกระทบต่อผู้เรียนทำให้ขาดศักยภาพในการเรียนรู้เฉพาะด้านของวิชาชีพในเชิงลึก

จากสภาพและปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะศึกษาวิจัยศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรแบบเร่งรัดเพื่อเตรียมความพร้อมความสามารถด้านภาษาจีน สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาขนส่งระบบราง ก่อนศึกษาต่อในสาธารณรัฐประชาชนจีนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอันจะส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนต่อไป

2. คำถามวิจัย

สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการจำเป็นต่อการพัฒนาหลักสูตรแบบเร่งรัดเพื่อเตรียมความพร้อมความสามารถด้านภาษาจีน สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาขนส่งระบบทางราง ก่อนศึกษาต่อในสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นอย่างไร

3. วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรแบบเร่งรัดเพื่อเตรียมความพร้อมความสามารถด้านภาษาจีน สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาขนส่งระบบทางราง ก่อนศึกษาต่อในสาธารณรัฐประชาชนจีน

4. แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงความต้องการจำเป็น (Needs Assessment Research) โดยมุ่งศึกษาถึงความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรแบบเร่งรัดเพื่อเตรียมความพร้อมความสามารถด้านภาษาจีน สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาขนส่งระบบทางราง ก่อนศึกษาต่อในสาธารณรัฐประชาชนจีน มีแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. กรอบมาตรฐานการศึกษาในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2563 โดยมีหลักการและวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากำลังคนระดับเทคนิคให้มีสมรรถนะ มีคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ สามารถประกอบอาชีพได้ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและแผนการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้อย่างกว้างขวางและสามารถเลือกวิธีการเรียนตามศักยภาพ ที่เน้นสมรรถนะเฉพาะด้านด้วยการปฏิบัติจริง ผสมกับการจัดการศึกษาร่วมระหว่างหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้มีทักษะและสมรรถนะในงานอาชีพตามมาตรฐานวิชาชีพ สามารถบูรณาการความรู้ ทักษะจากศาสตร์ต่างๆ ประยุกต์ในงานอาชีพ สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563)

2. แนวคิดความต้องการจำเป็น คือ กระบวนการที่เป็นระบบเพื่อใช้กำหนดความแตกต่างระหว่างสภาพที่คาดหวังกับสภาพที่เป็นอยู่จริง ซึ่งจะเน้นที่ความแตกต่างของผลลัพธ์ (out come) จากนั้นมีการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความแตกต่างนั้น แล้วเลือกความต้องการจำเป็นที่สำคัญมาแก้ไขตามขั้นตอนการประเมินความต้องการจำเป็น โดยการกำหนดจุดมุ่งหมาย กรอบการประเมิน วิธีการ การเก็บรวบรวมข้อมูล กำหนดวิธีวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล และจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นที่เกิดขึ้น (สุวิมล ร่องวาณิช, 2558)

3. แนวคิดการพัฒนาหลักสูตร ประกอบด้วย

3.1 แนวคิดการพัฒนาหลักสูตร Tyler (1949) คือ รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรที่มีแนวคิดที่สำคัญ คือ “เป้าหมายและวิธีการ (ends and mean approach)” และมีจุดเด่นที่การศึกษาวิเคราะห์สิ่งกำหนดหลักสูตร แล้วนำมากำหนดเป็นจุดมุ่งหมายการศึกษาชั่วคราว จากนั้นใช้ทฤษฎีทางการศึกษามาก่อนการจุดมุ่งหมายอีกครั้ง จนกระทั่งสามารถได้จุดมุ่งหมายที่แท้จริง เพื่อเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาหลักสูตร และเป็นกลไกที่จะเชื่อมโยงไปสู่การคัดเลือกประสบการณ์เรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ (อ้างถึงใน ทศนีย์ บุญเติม, 2551)

3.2 แนวคิดการพัฒนาหลักสูตร Taba (1962) คือ รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรที่ให้ความสำคัญกับความเป็นระบบ (system approach) และรูปแบบการออกแบบสามารถแบ่งออกเป็น 4 ระบบ ได้แก่ 1) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร 2) การคัดเลือกเนื้อหาสาระ 3) การจัดลำดับเนื้อหาสาระ และ 4) การจัดลำดับประสบการณ์การเรียนรู้ โดยแต่ละระบบนั้นมีความเชื่อมโยงต่อกัน (อ้างถึงใน ทศนีย์ บุญเติม, 2551)

3.3 แนวคิดการพัฒนาหลักสูตร Saylor & alexander (1974) คือ รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรที่เน้นความเป็นระบบ (curriculum as a system) ประกอบด้วย การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่เป็นปัจจัยภายนอกเพื่อนำไปสู่การกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ส่งผลไปกับการวางแผนและการออกแบบหลักสูตร การนำหลักสูตรไปปฏิบัติ การประเมินหลักสูตร และการให้ข้อมูลย้อนกลับไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร (อ้างถึงใน มารุต พัฒนาผล, 2562)

3.4 แนวคิดการพัฒนาหลักสูตรแบบเร่งรัด คือ รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรที่มีพื้นฐานมาจากหลักสูตรเสริม (Enrichment Curriculum) ได้พัฒนาขึ้นเพื่อจุดมุ่งหมายอย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะเจาะจงที่มีระยะเวลาในการใช้หลักสูตรไม่มากนัก เน้นการเสริมสร้างสมรรถนะในการปฏิบัติหน้าที่หรือพัฒนาศักยภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียนเฉพาะด้าน ซึ่งเป็นการจัดกระบวนการเรียนการสอนของเนื้อหาที่กระชับ หรืออาจเป็นเนื้อหาที่ไม่มีในหลักสูตรปกติเป็นเนื้อหาที่ลึกและกว้างขึ้น หรือการจัดการเรียนการสอนให้แตกต่างไปจากเดิม เพื่อช่วยให้ผู้เรียนนั้นใช้เวลาเรียนในเนื้อหาดังกล่าวด้วยเงื่อนไขเวลาได้อย่างคุ้มค่าที่สุด (วิชัย วงษ์ใหญ่ (2533), วิจิตร หล่อสุวรรณกุล (2544))

5. ขอบเขตของการวิจัย

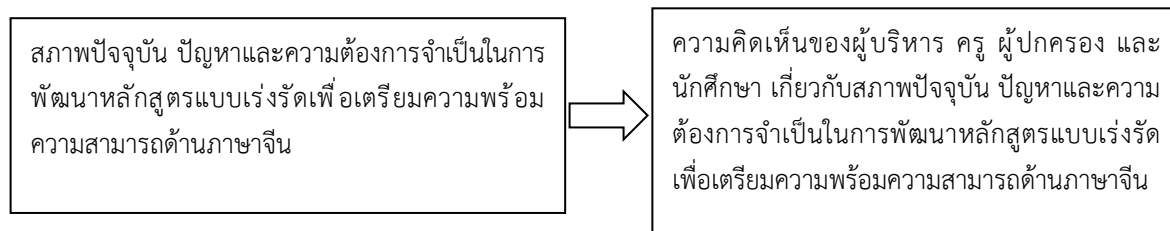
ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองและนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาระบบขนส่งทางราง จากสถาบันอาชีวศึกษาที่เปิดสอนในหลักสูตรอาชีวปริเยียม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 340 คน

ตัวแปรต้นที่ศึกษา คือ สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแบบเร่งรัดเพื่อเตรียมความพร้อมความสามารถด้านภาษาจีน

ตัวแปรตามที่ศึกษา คือ ความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูอาจารย์ ผู้ปกครองและนักศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแบบเร่งรัดเพื่อเตรียมความพร้อมความสามารถด้านภาษาจีน

6. กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

7. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการประเมินความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) ซึ่งมีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรแบบเร่งรัดเพื่อเตรียมความพร้อมความสามารถด้านภาษาจีน โดยกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหาร ครู อาจารย์ ผู้ปกครองและนักศึกษาระบบขนส่งทางรางจากสถาบันอาชีวศึกษาที่เปิดสอนในหลักสูตรอาชีวปริเยียม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 340 คน และแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้ใช้เป็นชุดคำถามเดียวกัน จำนวน 30 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ชนิดแบบตอบสองคู่ (dual-response format) ครอบคลุมถึงประเด็น 1) ด้านสภาพปัจจุบันของภาษาจีน 2) ด้านปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน และ 3) ด้านความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตร โดยผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ในช่วง 0.60 – 1.00 และนำแบบสอบถามไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

3. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม แบบเลือกตอบ (Check list) โดยสอบถามเกี่ยวกับเพศ ตำแหน่ง ระดับการศึกษาและสังกัด

ตอนที่ 2 ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามสภาพความเป็นจริงและความคาดหวังของผู้บริหาร ครูอาจารย์ ผู้ปกครองและนักศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ วิเคราะห์หาความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นสภาพที่เป็นจริงและค่าเฉลี่ยความคิดเห็นตามสภาพที่คาดหวังด้วยสถิติเชิง

บรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลผล และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบความเรียง โดยมีเกณฑ์การแปลผลการวิเคราะห์ค่าความหมายตามวิธีของเบสท์ (Best, 1980) มี 5 ระดับคะแนนตั้งแต่ 1 ถึง 5 โดย 1 หมายถึงระดับน้อยที่สุดและจนหมายถึงระดับมากที่สุดตามลำดับ จากนั้นดำเนินการเรียงลำดับของผลต่างของคะแนนเฉลี่ย โดยใช้วิธี Modified Priority Needs Index : PNI Modified (สุมิตล ว่องวานิช, 2550) สูตร $PNI\ Modified = (I - D) / D$ ซึ่งเป็นวิธีหาความแตกต่างของสภาพที่ควรจะเป็นและสภาพที่เป็นอยู่แล้วหารด้วยสภาพที่เป็นอยู่และจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นใช้การเรียงค่าดัชนีจากมากไปหาน้อย

8. ผลการวิจัย

ผลจากการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรแบบเร่งรัดเพื่อเตรียมความพร้อมความสามารถด้านภาษาจีนนี้ ประกอบด้วยผลการศึกษา 3 ส่วน ดังนี้ 1) สภาพปัจจุบันของภาษาจีน 2) สภาพปัญหาในการจัดการเรียนการสอน 3) ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรแบบเร่งรัด ซึ่งสามารถสรุปผลการสำรวจ ดังนี้

1. ด้านสภาพปัจจุบันของภาษาจีน

ผลการศึกษาสภาพที่คาดหวัง สภาพที่เป็นจริง และความต้องการจำเป็นด้านสภาพปัจจุบันของภาษาจีนพบว่า

1.1 สภาพปัจจุบันของภาษาจีน มีผลรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.50$, S.D.=0.16) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ลำดับแรก คือ ภาษาจีนมีอิทธิพลต่อการศึกษาต่อในสาธารณรัฐประชาชนจีน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.73$, S.D.=0.26) รองลงมาคือ ภาษาจีนมีอิทธิพลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.69$, S.D.=0.30) และลำดับสุดท้าย คือ ภาษาจีนได้รับความนิยมแพร่หลายและการยอมรับในประเทศไทยและสังคมโลกมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.62$, S.D.=0.18) ตามลำดับ

1.2 สภาพที่คาดหวังของภาษาจีน มีผลโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.40$, S.D.=0.19) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ลำดับแรก คือ จำนวนผู้สอนชาวจีนไม่เพียงพอต่อความต้องการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.61$, S.D.=0.17) รองลงมาคือ จำนวนชั่วโมงเรียนที่น้อยเกินไป มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.59$, S.D.=0.14) และลำดับสุดท้าย คือ ความรู้ที่ได้รับสามารถที่จะนำไปต่อยอดในการศึกษาหรือฝึกประสบการณ์ในสาธารณรัฐประชาชนจีน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ ($\bar{X}=4.52$, S.D.=0.07) ตามลำดับ

1.3 ความต้องการจำเป็น พบว่า ลำดับแรก คือ ภาษาจีนมีอิทธิพลต่อการศึกษาต่อในสาธารณรัฐประชาชนจีน (PNI modified=0.08) ลำดับรองลงมาคือ ภาษาจีนมีอิทธิพลต่อการประกอบอาชีพและการสร้างอาชีพ (PNI modified=0.07) และลำดับสุดท้ายภาษาจีนมีอิทธิพลต่อการใช้ชีวิตประจำวัน การเรียน การฝึกประสบการณ์ในสาธารณรัฐประชาชนจีน (PNI modified=0.06) ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของภาษาจีน

รายการ	สภาพปัจจุบันของภาษาจีน			สภาพที่คาดหวังของภาษาจีน			PNI	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
1. ภาษาจีนได้รับความนิยมแพร่หลายและการยอมรับในประเทศไทยและสังคมโลก	4.62	0.18	มากที่สุด	4.57	0.63	มากที่สุด	0.01	3
2. ภาษาจีนเป็นภาษาที่ได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชน	4.53	0.31	มากที่สุด	4.50	0.57	มากที่สุด	0.01	5
3. ภาษาจีนมีอิทธิพลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ	4.69	0.30	มากที่สุด	4.70	0.60	มากที่สุด	0.00	6

รายการ	สภาพปัจจุบันของภาษาจีน			สภาพที่คาดหวังของภาษาจีน			PNI	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
4. ภาษาจีนมีอิทธิพลต่อตลาดแรงงานในประเทศไทย	4.52	0.32	มากที่สุด	4.53	0.63	มากที่สุด	0.00	6
5. ภาษาจีนมีอิทธิพลต่อการประกอบอาชีพและการสร้างอาชีพ	4.44	0.15	มาก	4.13	0.43	มาก	0.07	2
6. ภาษาจีนมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของคนไทย	4.17	0.20	มาก	4.17	0.70	มาก	0.00	6
7. ภาษาจีนมีอิทธิพลต่อการศึกษาของประเทศไทย	4.40	0.33	มาก	4.37	0.61	มาก	0.01	5
8. ภาษาจีนมีอิทธิพลต่อการศึกษาต่อในสาธารณรัฐประชาชนจีน	4.73	0.26	มากที่สุด	4.37	1.03	มาก	0.08	1
9. ภาษาจีนมีอิทธิพลต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้หรือฝึกประสบการณ์ทำงานของผู้เรียนอาชีวศึกษา	4.53	0.12	มากที่สุด	4.43	0.73	มาก	0.02	4
10. ภาษาจีนมีอิทธิพลต่อการใช้ชีวิตประจำวัน/การเรียนรู้/ฝึกประสบการณ์ในสาธารณรัฐประชาชนจีน	4.38	0.28	มาก	4.10	1.12	มาก	0.06	3
ค่าเฉลี่ยรวม	4.50	0.07	มากที่สุด	4.40	0.19	มาก		

2. ด้านปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในระดับอาชีวศึกษา

ผลการศึกษาสภาพที่คาดหวัง สภาพที่เป็นจริง และความต้องการจำเป็นด้านปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในระดับอาชีวศึกษา พบว่า

2.1 สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในระดับอาชีวศึกษา มีผลโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.12, S.D.=0.64) และพิจารณาเป็นข้อพบว่า ลำดับแรก คือ ปัญหาด้านจำนวนผู้สอนชาวจีนไม่เพียงพอต่อความต้องการมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.59, S.D.=0.19) และด้านจำนวนชั่วโมงเรียนที่น้อยเกินไปมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.59, S.D.=0.12) รองลงมา คือ ด้านปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมสอดคล้องกับผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.53, S.D.=0.13) และลำดับสุดท้าย คือ ด้านความรู้ที่ได้รับสามารถที่จะนำไปต่อยอดในการศึกษาต่อหรือฝึกประสบการณ์ในจีน ($\bar{X}$ =4.52, S.D.=0.07) ตามลำดับ

2.2 สภาพปัญหาที่คาดหวัง มีผลโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.86, S.D.=0.32) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ลำดับแรก คือ ปัญหาด้านจำนวนผู้สอนชาวจีนไม่เพียงพอต่อความต้องการ ($\bar{X}$ =4.33, S.D.=0.71) รองลงมา คือ ปัญหาด้านความเหมาะสมของเนื้อหาหลักสูตรกับผู้เรียนในแต่ละช่วงวัย ($\bar{X}$ =4.23, S.D.=0.73) และลำดับสุดท้าย คือ ปัญหาด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตรภาษาจีนยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและสังคมในปัจจุบัน ($\bar{X}$ =4.03, S.D.=1.38) และปัญหาด้านสื่อการสอนและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนมีความทันสมัยและความเหมาะสมกับผู้เรียน ($\bar{X}$ =4.03, S.D.=0.89) ตามลำดับ

2.3 ความต้องการจำเป็น พบว่า ลำดับแรก คือ ความรู้ที่ได้รับสามารถที่จะนำไปต่อยอดในการศึกษาต่อหรือฝึกประสบการณ์ในสาธารณรัฐประชาชนจีน (PNI modified=0.17) รองลงมา คือ จำนวนชั่วโมงเรียนที่น้อยเกินไป (PNI modified=0.14) และลำดับสุดท้าย คือ วัตถุประสงค์ของหลักสูตรภาษาจีนยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและสังคมในปัจจุบัน (PNI modified=0.10) ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน

รายการ	สภาพปัญหา			สภาพปัญหาที่คาดหวัง			PNI	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
1. วัตถุประสงค์ของหลักสูตรภาษาจีนยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและสังคมในปัจจุบัน	4.15	0.15	มากที่สุด	4.03	1.38	มาก	0.10	3
2. เนื้อหาของหลักสูตรภาษาจีนมีเนื้อหาที่มุ่งพัฒนาความรู้ของผู้เรียนในทักษะต่างๆ	4.31	0.03	มาก	4.00	1.46	มาก	0.07	4
3. เนื้อหาหลักสูตรเหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละช่วงวัย	4.37	0.07	มาก	4.23	0.73	มาก	0.03	8
4. จำนวนชั่วโมงเรียนที่น้อยเกินไป	4.59	0.12	มากที่สุด	3.97	0.89	ปานกลาง	0.14	2
5. หนังสือ ตำรา เอกสารประกอบการเรียนมีความทันสมัยและความเหมาะสมกับผู้เรียน	4.21	0.18	มาก	3.97	1.13	ปานกลาง	0.06	5
6. สื่อการสอนและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนมีความทันสมัยและความเหมาะสมกับผู้เรียน	4.21	0.15	มาก	4.03	0.89	มาก	0.04	7
7. การจัดการเรียนการสอนมีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับผู้เรียน	4.53	0.13	มากที่สุด	4.27	1.01	มาก	0.06	5
8. แหล่งสารสนเทศเพียงพอต่อการเรียนรู้ภาษาจีนของผู้เรียน	4.14	0.18	มาก	3.93	0.83	ปานกลาง	0.05	6
9. จำนวนผู้สอนชาวจีนไม่เพียงพอต่อความต้องการ	4.59	0.19	มากที่สุด	4.33	0.71	มาก	0.06	5
10. ความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนของผู้สอนภาษาจีน	4.23	0.13	มาก	4.00	1.02	มาก	0.05	6
11. การสื่อสารระหว่างผู้สอนชาวจีนกับผู้เรียน	4.07	0.14	มาก	3.80	0.96	ปานกลาง	0.07	4
12. การให้คำแนะนำ คำอธิบาย คำปรึกษา ในการให้ความรู้ที่ชัดเจนแก่ผู้เรียน	4.06	0.11	มาก	3.97	0.76	มาก	0.02	9
13. ความรู้ที่ได้รับสามารถที่จะนำไปต่อยอดในการศึกษาต่อหรือฝึกประสบการณ์ในสาธารณรัฐประชาชนจีน	4.52	0.07	มากที่สุด	3.73	1.78	น้อย	0.17	1
14. ความกระตือรือร้นในการเรียนภาษาจีนของผู้เรียน	4.15	0.17	มาก	3.97	1.03	มาก	0.04	7

รายการ	สภาพปัญหา			สภาพปัญหาที่คาดหวัง			PNI	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
15. การเตรียมตัวของผู้เรียน	3.99	0.18	มาก	3.80	0.92	ปานกลาง	0.05	6
16. การสนับสนุนและส่งเสริมจากผู้ปกครอง	1.82	0.09	น้อยที่สุด	1.80	1.63	น้อย	0.01	10
ค่าเฉลี่ยรวม	4.12	0.64	มาก	3.86	0.32	มาก		

3. ด้านความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตร

ผลการศึกษาสภาพที่คาดหวัง สภาพที่เป็นจริง และความต้องการจำเป็นด้านการพัฒนาหลักสูตรแบบเร่งรัดพบว่า

3.1 สภาพความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรจริง มีโดยผลรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.67, S.D.=0.70) และพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ลำดับแรก คือ มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรแบบเร่งรัดเพื่อเตรียมความพร้อมความสามารถด้านภาษาจีน เมื่อจบหลักสูตรฯ นี้แล้วสามารถได้รับโอกาสในการพัฒนาตนเองในอนาคตค่อนข้างสูง ($\bar{X}$ =3.80, S.D.=0.71) รองลงมา คือ มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรแบบเร่งรัดเพื่อเตรียมความพร้อมความสามารถด้านภาษาจีน เมื่อจบหลักสูตรฯ นี้แล้วสามารถแลกเปลี่ยนฝึกประสบการณ์ยังสาธารณรัฐประชาชนจีน ($\bar{X}$ =3.73, S.D.=0.70) และลำดับสุดท้าย คือ มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรแบบเร่งรัดเพื่อเตรียมความพร้อมความสามารถด้านภาษาจีน เมื่อจบหลักสูตรฯ นี้แล้วสามารถเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน ($\bar{X}$ =3.67, S.D.=0.61) ตามลำดับ

3.2 สภาพที่คาดหวังในการพัฒนาหลักสูตร มีผลโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.66, S.D.=0.47) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ลำดับแรก คือ มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรแบบเร่งรัดเพื่อเตรียมความพร้อมความสามารถด้านภาษาจีน เมื่อจบหลักสูตรฯ นี้แล้วสามารถแลกเปลี่ยนฝึกประสบการณ์ยังสาธารณรัฐประชาชนจีน ($\bar{X}$ =4.80, S.D.=0.40) รองลงมาคือ มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรแบบเร่งรัดเพื่อเตรียมความพร้อมความสามารถด้านภาษาจีน เมื่อจบหลักสูตรฯ นี้แล้วสามารถได้รับโอกาสในการพัฒนาตนเองในอนาคตค่อนข้างสูง ($\bar{X}$ =4.65, S.D.=0.52) และลำดับสุดท้ายคือ มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรแบบเร่งรัดเพื่อเตรียมความพร้อมความสามารถด้านภาษาจีน เมื่อจบหลักสูตรฯ นี้แล้วสามารถเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน ($\bar{X}$ =4.62, S.D.=0.37) ตามลำดับ

3.3 ด้านความต้องการจำเป็น พบว่า ลำดับแรก คือ มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรแบบเร่งรัดเพื่อเตรียมความพร้อมความสามารถด้านภาษาจีน เมื่อจบหลักสูตรฯ นี้แล้วสามารถไปศึกษาต่อยังสาธารณรัฐประชาชนจีน (PNI modified=0.31) รองลงมาคือ มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรแบบเร่งรัดเพื่อเตรียมความพร้อมความสามารถด้านภาษาจีน เมื่อจบหลักสูตรฯ นี้แล้วสามารถแลกเปลี่ยนฝึกประสบการณ์ยังสาธารณรัฐประชาชนจีน (PNI modified=0.29) และลำดับสุดท้ายคือ มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรแบบเร่งรัดเพื่อเตรียมความพร้อมความสามารถด้านภาษาจีน เมื่อจบหลักสูตรฯ นี้แล้วสามารถเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน (PNI modified=0.26) ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตร

รายการ	สภาพความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรจริง			สภาพที่คาดหวังในการพัฒนาหลักสูตร			PNI	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
1. มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรแบบเร่งรัดเพื่อเตรียมความพร้อมความสามารถด้านภาษาจีน เมื่อจบหลักสูตรฯ นี้แล้วสามารถไปศึกษาต่อยังสาธารณรัฐประชาชนจีน	3.48	0.78	ปานกลาง	4.56	0.60	มากที่สุด	0.31	1
2. มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรแบบเร่งรัดเพื่อเตรียมความพร้อมความสามารถด้านภาษาจีน เมื่อจบหลักสูตรฯ นี้แล้วสามารถแลกเปลี่ยนฝึกประสบการณ์ยังสาธารณรัฐประชาชนจีน	3.73	0.70	มาก	4.80	0.40	มากที่สุด	0.29	2
3. มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรแบบเร่งรัดเพื่อเตรียมความพร้อมความสามารถด้านภาษาจีน เมื่อจบหลักสูตรฯ นี้แล้วสามารถได้รับโอกาสในการพัฒนาตนเองในอนาคตค่อนข้างสูง	3.80	0.71	มาก	4.65	0.50	มากที่สุด	0.23	4
4. มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรแบบเร่งรัดเพื่อเตรียมความพร้อมความสามารถด้านภาษาจีน เมื่อจบหลักสูตรฯ นี้แล้วสามารถเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน	3.67	0.61	มาก	4.62	0.37	มากที่สุด	0.26	3
ค่าเฉลี่ยรวม	3.67	0.70	มาก	4.66	0.47	มากที่สุด		

5. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรแบบเร่งรัดเพื่อเตรียมความพร้อมความสามารถด้านภาษาจีน อภิปรายได้ว่า

1) สภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่คาดหวังในการพัฒนาหลักสูตรแบบเร่งรัดเพื่อเตรียมความพร้อมความสามารถด้านภาษาจีน พบว่า ปัจจุบันภาษาจีนมีอิทธิตต่อการศึกษาต่อในสาธารณรัฐประชาชนจีนมากเป็นอันดับ 1 (PNI modified=0.08) ทั้งนี้เนื่องจากภาษาจีนเป็นภาษาประจำชาติเป็นเครื่องหมายที่สามารถแสดงให้เห็นวัฒนธรรมของจีนและยังเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร ซึ่งในปัจจุบันก็ยอมรับว่าสาธารณรัฐประชาชนจีนได้ก้าวขึ้นมาเป็นประเทศที่มีอิทธิพลระดับโลกทางเศรษฐกิจ จึงส่งผลให้ภาษาจีนเป็นภาษาที่มีความสำคัญมากขึ้นตามไปด้วยเช่นเดียวกัน ดังนั้นกล่าวได้ว่าภาษาจีนจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งในการเรียนต่อหรือฝึกประสบการณ์ยังสาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งสอดคล้องกับบทความของสุภิญญา เรือนแก้ว (2552) ได้กล่าวว่า ภาษาจีนได้ทวีความสำคัญขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งในแง่ของการติดต่อสื่อสารและการธุรกิจด้วยปัจจัยเรื่องขนาดของประเทศและจำนวนประชากร ทำให้ภาษาจีนเป็นภาษาที่มีผู้ใช้มากที่สุดในโลกและถือเป็นหนึ่งในห้าภาษาหลักขององค์การสหประชาชาติ ซึ่งรัฐบาลไทยก็ได้กำหนดให้ภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศที่สองสำหรับคนไทย จึงปฏิ

เสรีไม่ได้ว่าการรู้ภาษาย่อมมีประโยชน์อย่างยิ่ง ผู้ที่สามารถใช้ภาษาจีนในการติดต่อสื่อสารได้ จะนำไปสู่การสร้างความสัมพันธ์ การประกอบอาชีพ การขยายโอกาสทางธุรกิจ และสิ่งที่สำคัญไปกว่านั้นก็คือการศึกษาความรู้ในวิทยาการแขนงต่างๆ อีกด้วย

2) สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนคือความรู้ที่ได้รับที่จะนำไปต่อยอดในการศึกษาต่อหรือฝึกประสบการณ์ในสาขารัฐประชาชาจีนมากเป็นอันดับ 1 (PNI modified=0.17) ซึ่งสอดคล้องกับการรายงานการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย สำหรับระดับอาชีวศึกษาของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2559) ได้กล่าวไว้ว่า ปัญหาการจัดการเรียนการสอนของระดับอาชีวศึกษาเนื่องจากในด้านหลักสูตรที่ไม่มีการต่อเนื่องและการเชื่อมกับการศึกษาในระดับอื่น ด้านผู้สอนที่สอนใหญ่ยังพึ่งพาครูอาสาสมัครชาวจีน ส่วนครูสัญชาติไทยนั้นอยู่ในลำดับที่สอง ที่เหลือคือครูสัญชาติจีนที่สถานศึกษาจัดหาเองในบรรดาครูสอนภาษาจีนทั้งหมด โดยส่วนใหญ่แล้วไม่ได้สำเร็จการศึกษาด้านการสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศโดยตรง และในด้านของผู้เรียนปัญหาที่สำคัญที่สุดคือผู้เรียนขาดสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ทางภาษาจีน นอกจากนี้ยังขาดความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นในการพัฒนาการสอนภาษาจีนที่เป็นรูปประเทศ ส่งผลกระทบต่อความรู้ที่ได้รับไม่เพียงพอต่อการประกอบอาชีพและการศึกษาต่อในสาขารัฐประชาชาจีน

3) ความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรนั้นมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรแบบเร่งรัดเพื่อเตรียมความพร้อมความสามารถด้านภาษาจีน เพื่อจบหลักสูตรฯ นี้แล้วสามารถไปศึกษาต่อยังสาขารัฐประชาชาจีน (PNI modified=0.31) เนื่องเพราะการพัฒนาหลักสูตรแบบเร่งรัดเพื่อเตรียมความพร้อมความสามารถด้านภาษาจีนเป็นหลักสูตรที่สามารถใช้ได้ในทุกระดับการศึกษาและใช้กับผู้เรียนที่มีภูมิหลังหรืออายุที่แตกต่างกัน ผวนกับการจัดการเรียนการสอนที่เข้มข้นในระยะเวลา 108 ชั่วโมงและมีเนื้อหาที่กระชับมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนและมุ่งพัฒนาทักษะเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นวิธีการที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่คุ้มค่าที่สุดในการใช้เวลาเรียน ซึ่งได้สอดคล้องกับแนวคิดของ อติศา เทียว (2550) ได้กล่าวว่า การทำให้หลักสูตรนั้นกระชับและเหมาะสมกับผู้เรียนตามความต้องการ เพื่อให้มีความรู้และความสามารถในการเนื้อหาใดด้านหนึ่งด้วยเวลาที่จำกัด ซึ่งเป็นวิธีการที่ช่วยให้ผู้เรียนใช้เวลาเรียนคุ้มค่าที่สุด และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Scott (2003) ที่ได้ทำการศึกษาถึงการจัดการเรียนการสอนแบบเข้มหรือแบบเร่งรัดในรายวิชาการวรรณกรรมอังกฤษและรายวิชาการตลาด ในระยะเวลาหนึ่งภาคเรียนการศึกษา พบว่า การจัดหลักสูตรหรือการจัดการเรียนการสอนแบบเร่งรัดมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลโดยเฉพาะหลักสูตรหรือการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งการพัฒนาทักษะเป็นสำคัญ สอดคล้องกับ คมสันต์ หลาวเหล็ก (2564) ได้เสนอบทความวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะผู้นำด้านภูมิคุ้มกันโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี สำหรับนักเรียนระดับอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลทุกกลุ่มเห็นด้วยกับความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียน ซึ่งสามารถนำไปปรับใช้กับหลักสูตรหรือเพิ่มเติมในสถานศึกษา และสอดคล้องกับ สายัณห์ ผาน้อย และคณะฯ (2563) ได้เสนอบทความวิจัยเรื่อง สภาพความต้องการจำเป็นในการพัฒนาเป็นชุมชนอัจฉริยะ และจัดลำดับความสำคัญของชุมชนหนองใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสนทนากลุ่ม และการประชุม ผลการวิจัย พบว่า ทุกชุมชนมีความต้องการการพัฒนาชุมชนอัจฉริยะด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพอนามัย เป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาได้แก่ ด้านกีฬา ด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษ ด้านความรู้ด้านกฎหมายในชีวิตประจำวัน และด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ตามลำดับ นอกจากนี้ชุมชนยังให้ข้อเสนอแนะด้านการมีส่วนร่วมระหว่างสถาบันการศึกษากับชุมชน ภายใต้แนวคิดการจัดการศึกษาที่ว่า “โรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน”

6. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรแบบเร่งรัดเพื่อเตรียมความพร้อมความสามารถด้านภาษาจีน พบว่า หลักสูตรแบบเร่งรัดเพื่อเตรียมความพร้อมความสามารถด้านภาษาจีนควรได้รับการพัฒนาในด้านความรู้ความสามารถที่ส่งผลผู้เรียนในการนำเอาความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการศึกษาต่อหรือฝึกประสบการณ์ยังสาขารัฐประชาชาจีน ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรแบบเร่งรัดเพื่อเตรียมความพร้อมความสามารถด้านภาษาจีนนั้น จะต้องเน้นความรู้และทักษะความสามารถทางภาษาจีนที่นำไปศึกษาต่อหรือฝึกประสบการณ์ในสาขารัฐประชาชาจีนได้จริง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำผลการวิจัยครั้งนี้เป็นฐานแนวคิดในการวิจัยพัฒนาหลักสูตรแบบเร่งรัดเพื่อเตรียมความพร้อมความสามารถด้านภาษาจีน สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาระบบขนส่งทางราง ก่อนศึกษาต่อในสาธารณรัฐประชาชนจีน
2. ควรมีการศึกษาแบบเจาะลึกโดยการสัมภาษณ์บุคลากรในสถานศึกษาหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อจะเป็นการสะท้อนภาพของหลักสูตรได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
3. การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรแบบเร่งรัดเพื่อเตรียมความพร้อมความสามารถด้านภาษาจีน ซึ่งเป็นข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามเท่านั้น ดังนั้นหากมีการวิจัยต่อไป ควรจะนำแนวทางที่ได้ไปทดลองปฏิบัติและทำการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพและประสิทธิผลของหลักสูตรต่อไป

7. เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ (2559). ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ให้ใช้มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ลงวันที่ 11 ตุลาคม 2559. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ
- กระทรวงศึกษาธิการ (2563). ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ให้ใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2563 ลงวันที่ 6 มีนาคม 2563. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ
- เขียน ธีระวิทย์และคนอื่นๆ. (2551) การเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย ระดับอาชีวศึกษา. สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย:กรุงเทพฯ
- คมสันต์ หลาวเหล็ก (2564) การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะผู้นำด้านภูมิคุ้มกันโรคพยาธิใบไม้ตับและมะเร็งท่อน้ำดี สำหรับนักเรียนระดับอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย, 11(3) ,138 – 150.
- ปุนญิตา คงทน. (2561). สภาพและปัจจัยที่ทำให้เกิดผลกระทบต่อแรงจูงใจในการเรียนภาษาจีนของ นักเรียนไทยที่ประเทศจีน. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย. ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์. ปีที่ 8. ฉบับที่ 1.
- ทัศนีย์ บุญเติม. (2551). การสร้างหลักสูตร. สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ทิตินา เขมมณี. (2555). ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มารุต พัฒนาผล. (2562). รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรร่วมสมัย. กรุงเทพฯ : ศูนย์ผู้นำวัฒนธรรมและการเรียนรู้
- ศิริพงศ์ พลฤทธิพันธุ์. (2553). ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับธุรกิจ. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : ฮาซันพรีนติ้ง.
- สายัณห์ ผาน้อย และคณะฯ (2563). สภาพความต้องการจำเป็นการพัฒนาเป็นชุมชนอัจฉริยะ. วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย, 10(2), 25 – 29.
- วิจิตร หล่อสุวรรณ. (2544). การพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในกระบวนการพยาบาล. ปริญญาโท กศ.ด. สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2533). การพัฒนาหลักสูตรแบบครบวงจร. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมแห่งชาติ. (2558). กรุงเทพฯ:สำนักงาน.
- สุภิญญา เรือนแก้ว. (2552). ความสำคัญของภาษาจีนในปัจจุบัน. สืบค้น 10 ตุลาคม 2562, จาก <http://ning-50010110079.blogspot.com/2009/09/blog-post.htm>
- สุวิมล ว่องวานิช. (2558). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุริพร ไตรจันทร์. (2557). สภาพปัญหาการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยยุคปัจจุบันของนักเรียนระดับอาชีวศึกษา. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี. ปีที่6. ฉบับที่ 2.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2559). รายงานการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอน ภาษาจีนในประเทศไทยระดับอาชีวศึกษา. กรุงเทพฯ: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). อนาคตภาพของการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาตามความต้องการของตลาดแรงงานและทิศทางการพัฒนาประเทศ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ :บริษัท 21 เซ็นจูรี่ จำกัด
- อดิศา เทียว. (2550). รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์การจัดการเรียนการสอนทักษะการฟังและพูดภาษาอังกฤษแบบเข้มภาคฤดูร้อน: กรณีศึกษานักศึกษาศิลปะศาสตรมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. สงขลา: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- Best J. W. (1981). **Research in Education**. (4th Ed.). New Delhi: Prentice Hall of India Pvt. Ltd.
- Scott, P.A. (2003). **Attributes of high-quality intensive course**. New Directions for Adult and Continuing Education, 97.

ประสิทธิผลของโปรแกรมการเตรียมความพร้อมฉีดวัคซีนโควิด-19 ในผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป

หมู่ที่ 4 ตำบลชนบท อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น

The Effectiveness of Covid-19 Vaccination Readiness Program Among the Elderly 60 Years and Over, Village No. 4, Chonnabot Sub-District, Chonnabot District, Khon Kaen Province

อรพรรณ โสโพธิ์¹, จุฬารณ โสตะ², กุหลาบ บุริสาร³

Oraphan Sopho¹, Chulaporn Sota², Kularb Purisarn³

¹นักศึกษาหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาวะผู้นำและนวัตกรรมการจัดการสุขภาพ วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

²คณบดีคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

³รองคณบดีคณะวิทยาศาสตร์และศิลปศาสตร์ วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

¹Master of Public Health in Leadership and Innovative Health Management, College of Asian Scholars

²Dean of Faculty of Science and Technology, College of Asian Scholars

³Deputy Dean of Faculty of Education and Liberal Arts, College of Asian Scholars

Corresponding author. Email: Epidchonnabot@gmail.com

(Received: February 13, 2023; Revised: March 9, 2023; Accepted: March 12, 2023)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (quasi-experimental research) แบบกลุ่มเดียววัดผลก่อนและหลังการทดลอง ตามกรอบแนวคิดการยอมรับตามแนวคิดของ โรเจอร์ (Rogers, 1995) มีวัตถุประสงค์ทั่วไป เพื่อศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการเตรียมความพร้อมฉีดวัคซีนโควิด-19 ในผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป หมู่ 4 ตำบลชนบท อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น โดยแบ่งการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 3 ระยะ คือ 1) ระยะเตรียมการ ศึกษาสภาพปัญหา/บริบทของปัญหา 2) ระยะดำเนินการวิจัยโดยการประเมินระดับพฤติกรรมการยอมรับวัคซีนโควิด-19 ในผู้สูงอายุก่อนเข้าโปรแกรม และเข้าโปรแกรมการเตรียมความพร้อมในการฉีดวัคซีน Covid-19 กลุ่มผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป และ 3) ระยะติดตามประเมินระดับพฤติกรรมการยอมรับวัคซีนโควิด-19 ในผู้สูงอายุหลังเข้าโปรแกรม กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป ที่ยังไม่ได้รับวัคซีนโควิด-19 ในหมู่ที่ 4 ตำบลชนบท อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น คัดเลือกแบบจำเพาะเจาะจง โดยใช้เครื่องมือในการศึกษา ได้แก่ 1) เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย คือ แผนการให้ความรู้เกี่ยวกับวัคซีนโควิด-19 เป็นแบบ PowerPoint แผ่นพับเกี่ยวกับวัคซีนโควิด-19 การประชาสัมพันธ์เสียงตามสายตามตาราง โทรศัพท์ติดตามผล 2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เก็บข้อมูลโดย การสัมภาษณ์ อบรมให้ความรู้และประเมินผล การวิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติเชิงพรรณนาและใช้ Pair simple t-test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ผลการวิจัยพบว่าหลังการดำเนินการให้โปรแกรมกลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยคะแนนประเมินพฤติกรรมการยอมรับวัคซีนโควิด-19 ความรู้และการยอมรับการฉีดวัคซีนโควิด-19 ความพึงพอใจต่อระบบการเข้ารับการฉีดวัคซีนโควิด-19 มีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงกว่าก่อนให้โปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ P-value <0.001 ผลการศึกษาแสดงว่าโปรแกรมนี้ช่วยส่งเสริมให้ผู้สูงอายุยินยอมฉีดวัคซีนโควิด-19 เพิ่มมากขึ้น จึงควรนำไปประยุกต์ใช้ในหน่วยงานบริการด้านวัคซีนต่อไป

คำสำคัญ : ผู้สูงอายุ, โปรแกรมการเตรียมความพร้อมฉีดวัคซีนโควิด-19

Abstract

This research is a quasi-experimental research. It was a quasi-experimental research, a one-group pre- and post-test measurement. According to Rogers' conceptual acceptance framework (Rogers, 1995), there is a general purpose. To study the effectiveness of the COVID-19 vaccination preparation program in the elderly aged 60 years and over, Village 4, rural sub-district, rural district, Khon Kaen province. This research was divided into 3 phases: 1) preparation phase study the problem condition/context of the problem 2) the research phase by evaluating the acceptance level of the COVID-19 vaccine in the elderly before entering the program and enter the Covid-19 vaccination preparation program for the elderly group aged 60 years and over, and 3) the follow-up period to assess the acceptance of the COVID-19 vaccine in the elderly after entering the program. The sample group were elderly people aged 60 years and over who had not received the COVID-19 vaccine in Village No. 4, Rural Subdistrict, Rural District, Khon Kaen Province. selected by using purposive sampling. The research tools used in the study were: 1) The research tools were the COVID-19 Vaccine awareness plan in powerpoint form, the COVID-19 vaccine Brochure, voice publicity according to the schedule follow up phone 2) Tools were used to collect data created by the researcher. Data collection by questionnaires via interviewing, knowledge training and evaluation. Data were analyzed by descriptive statistics and Paired sample t-test was used at a statistical significance level of 0.05.

The results showed that after the implementation of the program, the sample group had the mean scores for assessing the acceptance of the COVID-19 vaccine. Knowledge and acceptance of COVID-19 vaccination satisfaction with the COVID-19 vaccination system. The mean score were significantly higher than before the program, P-value <0.001. The results show that this program helps to encourage the elderly to accept more vaccination against COVID-19, so it should be applied in the unit. Next vaccination service

Keywords: Elderly Person, COVID-19 Vaccination Preparation Program

1. บทนำ

การฉีดวัคซีนป้องกันโรคโควิด-19 สามารถลดความรุนแรงของอาการป่วยและลดการเสียชีวิตได้เนื่องจากสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 ถือเป็นภาวะฉุกเฉินของโลก ซึ่งมีจำนวนผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) สถิติการติดเชื้อทั่วโลกมากถึง 269,615,826 คน มีผู้เสียชีวิตมากถึง 5,315,387 คน ซึ่งการฉีดวัคซีนโควิด 19 จะช่วยปกป้องร่างกายจากโรคโควิดโดยกระตุ้นการสร้างภูมิคุ้มกันที่ตอบสนองต่อไวรัส SARS-Cov-2 เมื่อร่างกายของเราได้สร้างภูมิคุ้มกันผ่านการรับวัคซีน ความเสี่ยงที่จะเกิดโรคและผลกระทบอื่น ๆ ที่ตามมาก็จะลดลง และในกรณีที่เรารับเชื้อมา ภูมิคุ้มกันนี้ก็จะช่วยให้ร่างกายต่อสู้กับไวรัสได้ การรับวัคซีนยังสามารถปกป้องคนรอบข้างได้ด้วย เพราะหากเราได้รับการปกป้องจากการติดเชื้อและการเกิดโรค โอกาสที่เราจะแพร่เชื้อให้คนอื่นก็น้อยลง ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อปกป้องผู้ที่มีความเสี่ยงที่จะป่วยหนักจากโควิด-19 เช่น ผู้ให้บริการด้านสุขภาพ ผู้สูงอายุ และผู้ที่มีโรคประจำตัว

สถิติของประเทศไทยพบว่าผู้ติดเชื้อโควิด-19 จำนวน 2,164,859 คน เสียชีวิตมากถึง 21,151 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 11 ธันวาคม 2564) แม้วัคซีนป้องกันโรคโควิด-19 มีระยะเวลาการศึกษาไม่นานและมีการผลิตใช้ในช่วงเวลาอันสั้นแต่วัคซีนป้องกันโรคโควิด-19 ที่นำมาใช้ในประเทศไทย ผ่านการขึ้นทะเบียนและได้รับการอนุมัติจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) แห่งประเทศไทยตามมาตรฐาน รวมถึงมีข้อมูลประสิทธิภาพและความปลอดภัยของวัคซีนจากการใช้ในหลากหลายประเทศ อีกทั้งมีการติดตามอาการไม่พึงประสงค์หลังฉีดและรายงานตามระบบที่กำหนดไว้ แม้จะมีรายงานผลข้างเคียงที่พบบ่อย เช่น อ่อนเพลีย ปวดหัว ปวดกล้ามเนื้อ และมีไข้ แต่สามารถหายได้เองหลังฉีดยาประมาณ 2 – 3 วัน ส่วนผลข้างเคียงรุนแรงนั้นพบน้อยมาก เช่น การแพ้ชนิดรุนแรง (anaphylaxis) (กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข, 2563)

สถานการณ์โควิด-19 ในจังหวัดขอนแก่น ยอดติดเชื้อสะสม 25,333 ราย เสียชีวิต 99 ราย (ข้อมูล ณ วันที่ 11 ธันวาคม 2564) ทำให้เห็นได้ว่ามีอัตราการเสียชีวิตขึ้นและในจำนวนผู้ป่วยเสียชีวิตจากการติดเชื้อโควิด-19 เป็นผู้สูงอายุและยังไม่ได้รับวัคซีนโควิด-19 (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น, 2563)

ในส่วนของอำเภอชนบทพบผู้ติดเชื้อโควิด-19 สะสม 622 ราย รักษาหาย 550 ราย มีรายงานผู้เสียชีวิต 2 ราย (ข้อมูล ณ วันที่ 11 ธันวาคม 2564) ทั้งนี้มีรายงานการเข้ารับวัคซีนโควิด-19 จากจำนวนประชากรที่ต้องรับวัคซีนโควิด-19 ตามเกณฑ์ทั้งหมด 22,768 คน และประชาชนกลุ่มผู้สูงอายุจำนวน 9,341 ราย ฉีดไปแล้ว 5,125 ราย คิดเป็นเพียงร้อยละ 54.87 ซึ่งถือว่าเป็นจำนวนที่ยังน้อยมาก ผู้วิจัยจึงอยากทำเรื่องประสิทธิผลของโปรแกรมการเตรียมความพร้อมฉีดวัคซีนโควิด-19 ของกลุ่มผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป หมู่ที่ 4 ตำบลชนบท อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น (ข้อมูลจากโปรแกรม Hosxp โรงพยาบาลชนบท, 2563)

หมู่ที่ 4 ตำบลชนบท อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น มีผู้สูงอายุทั้งหมด 69 ราย มีผู้สูงอายุที่ยังไม่ได้รับการฉีดวัคซีนทั้งหมด 36 ราย คิดเป็นร้อยละ 52 ซึ่งเป็นหมู่บ้านที่มีผู้สูงอายุรับการฉีดวัคซีนโควิด-19 น้อยที่สุด ผู้วิจัยจึงได้สนใจทำการศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการเตรียมความพร้อมฉีดวัคซีนโควิด-19 ในผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป หมู่ที่ 4 ตำบลชนบท อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น ในครั้งนี้ (ข้อมูลจากโปรแกรม Hosxp โรงพยาบาลชนบท, 2563)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญและจำเป็นเรื่องประสิทธิผลของโปรแกรมการเตรียมความพร้อมฉีดวัคซีนโควิด-19 ในผู้สูงอายุ 60 ปี ขึ้นไป หมู่ 4 ตำบลชนบท อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น เพื่อเป็นประโยชน์ในการเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุในการเตรียมฉีดวัคซีน Covid-19 ต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

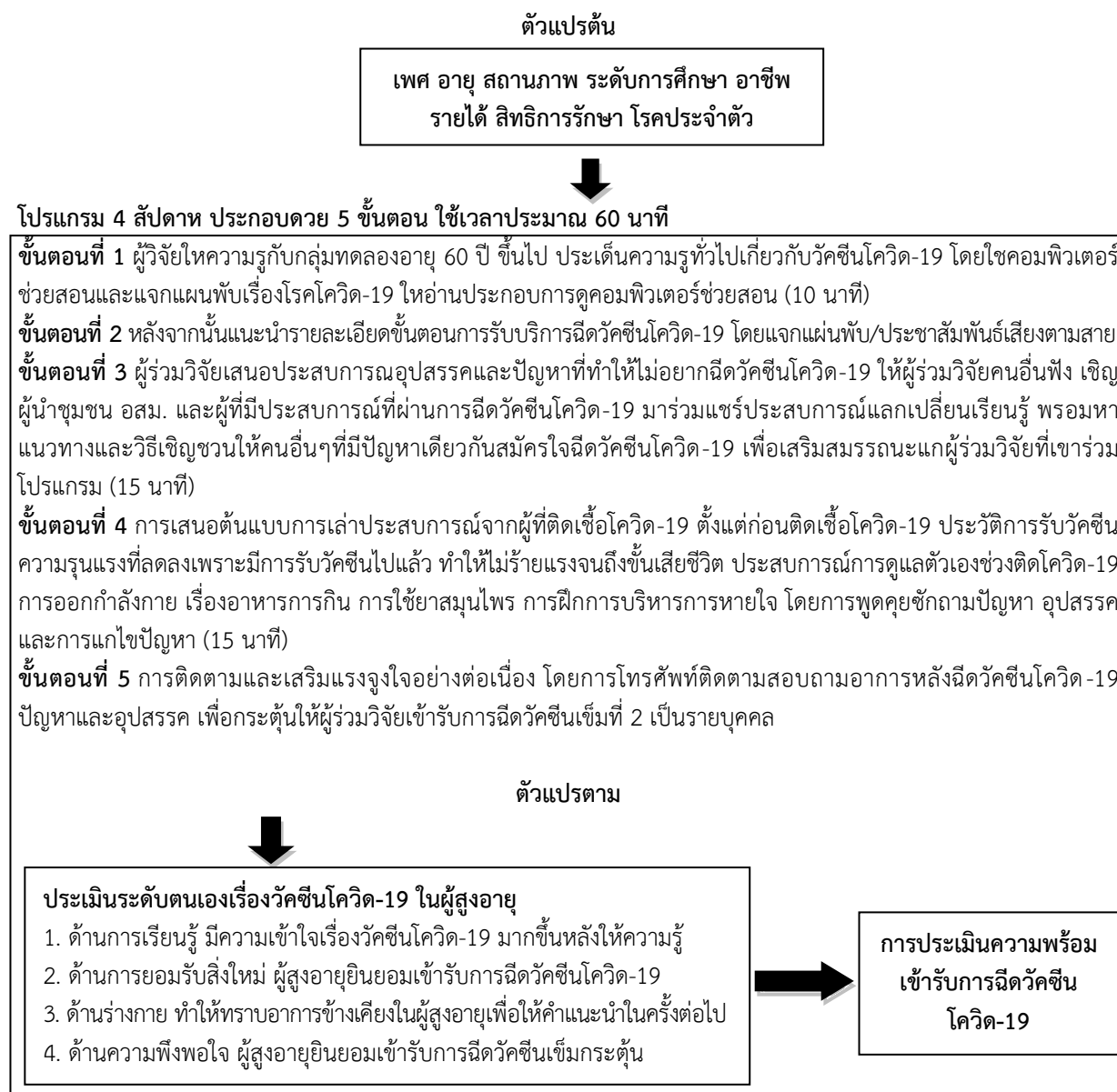
2.1 วัตถุประสงค์ทั่วไป

1. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการเตรียมความพร้อมฉีดวัคซีนโควิด-19 ในผู้สูงอายุ 60 ปี ขึ้นไป หมู่ 4 ตำบลชนบท อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น

2.2 วัตถุประสงค์เฉพาะ

1. เพื่อประเมินระดับการยอมรับการฉีดวัคซีนในผู้สูงอายุก่อนและหลังดำเนินการ
2. เพื่อสร้างการยอมรับวัคซีนของผู้สูงอายุ
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้สูงอายุในการเตรียมความพร้อมฉีดวัคซีน Covid-19

3. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

4. วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้จำนวน 36 คน เป็นผู้สูงอายุทั้งหมด เป็นเพศชาย 18 คน เพศหญิง 18 คน ตามหลักเกณฑ์และคุณสมบัติดังต่อไปนี้ อยู่ในหมู่ 4 ตำบลชนบท เขตรับผิดชอบของโรงพยาบาลชน มีอายุ 60 ปีขึ้นไป มีโรคประจำตัวหรือไม่ก็ได้ยังไม่ได้รับวัคซีนโควิด-19 เปรียบเทียบการยอมรับการเข้าฉีดวัคซีนโควิด-19 ก่อนได้รับโปรแกรมและหลังได้รับโปรแกรม

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ โปรแกรมการให้ความรู้เรื่องการป้องกันโรคโควิด-19 ด้วยวัคซีน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วยแผนการจัดกิจกรรม ประโยชน์ของการรับวัคซีน อุปสรรคของการมีพฤติกรรมต่อต้านการไม่รับวัคซีนโควิด-19 การเตรียมตัวให้พร้อมก่อนรับการฉีดวัคซีนโควิด-19

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป แบบสอบถามเกี่ยวกับ ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริม ที่ส่งผลต่อพฤติกรรม การรับวัคซีนและแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรม การป้องกันโควิด-19 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

4.3 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) นำแบบสัมภาษณ์และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน พิจารณา 3 ประการ คือ ตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ตรงตามเกณฑ์ (Criterion Validity) และตรงตามแนวคิด (construct Validity) ปรับปรุงแก้ไข เพื่อหาความชัดเจนอีกครั้งโดยผู้วิจัยให้ค่าดัชนีความสอดคล้อง วัตถุประสงค์ (Index of Objective Congruence : IOC) >0.6 และนำไปทดลองใช้ในหมู่ 10 ต.ชนบท อ.ชนบท จ.ขอนแก่น จำนวน 30 ชุด เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ได้ค่าความเที่ยง (Reliability) 0.8

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลเชิงปริมาณเพื่อวิเคราะห์ สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ สถิติ การแจกแจงความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2 ข้อมูลเปรียบเทียบความรู้ก่อนและหลังการวิจัย สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ได้แก่ Paired Sample T-Test

5. สรุปผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้สามารถสรุปผลได้ดังนี้

5.1 ลักษณะทั่วไป

ข้อมูลลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 36 คน เป็นเพศหญิง 18 คน (ร้อยละ 50.0) เพศชาย 18 คน (ร้อยละ 50.0) ส่วนใหญ่อายุอยู่ในช่วง 66-70 ปี 12 คน (ร้อยละ 33.3) รองลงมาอายุช่วง 60-65 11 คน (ร้อยละ 30.6) สถานภาพสมรส 23 คน (ร้อยละ 63.9) ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี 34 คน (ร้อยละ 94.4) ส่วนใหญ่อยู่บ้าน/ว่างงาน 21 คน (ร้อยละ 58.3) มีรายได้น้อยกว่า 3,000 บาท 20 คน (ร้อยละ 55.6) ส่วนใหญ่ใช้สิทธิการรักษาบัตรประกันสุขภาพ 30 คน (ร้อยละ 83.3) มีโรคประจำตัว 13 คน (ร้อยละ 36.1) ได้แก่ โรคเบาหวาน 9 คน (ร้อยละ 25.0) โรคหลอดเลือดสมอง 4 คน (ร้อยละ 11.1) ไม่พบโรคประจำตัวอื่น 23 คน (ร้อยละ 63.9)

5.2 พฤติกรรมการยอมรับวัคซีนโควิด-19 ในผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป หมู่ 4 ตำบลชนบท อำเภอนนทบุรี จังหวัดขอนแก่น

พฤติกรรมการยอมรับวัคซีนโควิด-19 ของกลุ่มตัวอย่าง ก่อนและหลังการได้รับโปรแกรมการเตรียมความพร้อมฉีดวัคซีนโควิด-19 ทดลองแยกตามรายชื่อ ดังนี้

5.2.1 คะแนนเฉลี่ยรายด้านข้อมูลความรู้เกี่ยวกับวัคซีนโควิด-19 ของพฤติกรรมการยอมรับวัคซีนโควิด-19 ก่อนเข้าโปรแกรมการเตรียมความพร้อมฉีดวัคซีนโควิด-19 ในผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป พบว่าภาพรวมรายด้านค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.20 (S.D.= 0.35) หากพิจารณารายข้อพบว่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อ 2 ท่านคิดว่าวัคซีนโควิด-19 มีประโยชน์หรือไม่ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.44 (S.D.= 0.81) และคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 6 ท่านคิดว่าเมื่อฉีดวัคซีนโควิด-19 แล้วจะไม่ติดโควิด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.44 (S.D.= 0.74) หากพิจารณาคะแนนเฉลี่ยรายด้านข้อมูลความรู้เกี่ยวกับวัคซีนโควิด-19 ของพฤติกรรมการยอมรับวัคซีนโควิด-19 หลังเข้าโปรแกรมการเตรียมความพร้อมฉีดวัคซีนโควิด-19 ในผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป พบว่าภาพรวมรายด้านค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.29 (S.D.= 0.09) หากพิจารณารายข้อพบว่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อ 1 ท่านคิดว่าท่านทราบข้อมูลเกี่ยวกับวัคซีนโควิด-19 มากน้อยเพียงใด และข้อ 6 ท่านคิดว่าเมื่อฉีดวัคซีนโควิด-19 แล้วจะไม่ติดโควิด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.00 (S.D.= 0) และคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 7 ท่านคิดว่าคนที่ไม่มีโรคประจำตัวยังต้องรับวัคซีนโควิด-19 มากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.89 (S.D.= 0.39) สรุปได้ว่าผลคะแนนเฉลี่ยรายด้าน ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับวัคซีนโควิด-19 ของพฤติกรรมการยอมรับวัคซีนโควิด-19 ก่อนและหลังการเข้าโปรแกรมการเตรียมความพร้อมฉีดวัคซีนโควิด-19 ในผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ P-Value <.001

5.2.2 คะแนนเฉลี่ยรายด้านสาเหตุการติดเชื้อโควิด-19 ของพฤติกรรมการยอมรับวัคซีนโควิด-19 ก่อนเข้าโปรแกรมการเตรียมความพร้อมฉีดวัคซีนโควิด-19 ในผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป พบว่าภาพรวมรายด้านค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.49 (S.D.= 0.58) หากพิจารณารายข้อพบว่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อ 3 ใจจามรดกันและสัมผัสใกล้ชิดกับผู้ป่วยโควิด-19 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.89 (S.D.= 1.70) และคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 6 อยู่ในห้องทำงานเดียวกัน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.33 (S.D.= 0.86) หากพิจารณาคะแนนเฉลี่ยรายด้านสาเหตุการติดเชื้อโควิด-19 ของพฤติกรรมการยอมรับวัคซีนโควิด-19 หลังเข้าโปรแกรมการเตรียมความพร้อมฉีดวัคซีนโควิด-19 ในผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป พบว่าภาพรวมรายด้านค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.92 (S.D.= 0.13) หากพิจารณารายข้อพบว่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อ 2 พุดคุยกันใกล้ชิดและไม่สวมหน้ากากอนามัย ข้อ 3 ใจจามรดกันและสัมผัสใกล้ชิดกับผู้ป่วยโควิด-19 และข้อ 5 ไปในแหล่งชุมชนที่มีผู้คนพลุกพล่าน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.00 (S.D.= 0) และคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 6 อยู่ในห้องทำงานเดียวกัน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.81 (S.D.= 0.53) สรุปได้ว่าผลคะแนนเฉลี่ยรายด้านสาเหตุการติดเชื้อโควิด-19 ของพฤติกรรมการยอมรับวัคซีนโควิด-19 ก่อนและหลังการเข้าโปรแกรมการเตรียมความพร้อมฉีดวัคซีนโควิด-19 ในผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป มีความแตกต่างมีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ P-Value <.001

5.2.3 คะแนนเฉลี่ยรายด้านอาการของผู้ติดเชื้อโควิด-19 ของพฤติกรรมการยอมรับวัคซีนโควิด-19 ก่อนเข้าโปรแกรมการเตรียมความพร้อมฉีดวัคซีนโควิด-19 ในผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป พบว่าภาพรวมรายด้านค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.45 (S.D.= 0.31) หากพิจารณารายข้อพบว่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อ 3 สูญเสียความสามารถในการดมกลิ่นและรับรส ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.58 (S.D.= 0.60) และคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 5 มีผื่นบนผิวหนัง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.36 (S.D.= 0.76) หากพิจารณาคะแนนเฉลี่ยรายด้านอาการของผู้ติดเชื้อโควิด-19 ของพฤติกรรมการยอมรับวัคซีนโควิด-19 หลังเข้าโปรแกรมการเตรียมความพร้อมฉีดวัคซีนโควิด-19 ในผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป พบว่าภาพรวมรายด้านค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.92 (S.D.= 0.12) หากพิจารณารายข้อพบว่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อ 1 มีไข้ ไอ เจ็บคอ มีน้ำมูก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.00 (S.D.= 0) และคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 6 ตาแดงหรือระคายเคืองตา ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.89 (S.D.= 0.47) สรุปได้ว่าผลคะแนนเฉลี่ยรายด้านอาการของผู้ติดเชื้อโควิด-19 ของพฤติกรรมการยอมรับวัคซีนโควิด-19 ก่อนและหลังการเข้าโปรแกรมการเตรียมความพร้อมฉีดวัคซีนโควิด-19 ในผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป มีความแตกต่างมีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ P-Value <.001

5.2.4 คะแนนเฉลี่ยรายด้านความวิตกกังวลต่อการรับวัคซีนโควิด-19 ของพฤติกรรมการยอมรับวัคซีนโควิด-19 ก่อนเข้าโปรแกรมการเตรียมความพร้อมฉีดวัคซีนโควิด-19 ในผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป พบว่าภาพรวมรายด้านค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.45 (S.D.= 0.25) หากพิจารณารายข้อพบว่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อ 1 ท่านเคยมีประวัติการแพ้วัคซีนชนิดรุนแรง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.61 (S.D.= 0.73) และคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 4 ท่านคิดว่าก่อนฉีดวัคซีนโควิด-19 ควรนอนหลับพักผ่อนให้เพียงพอ ไม่เครียด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.28 (S.D.= 0.88) หากพิจารณาคะแนนเฉลี่ยรายด้านความวิตกกังวลต่อการรับวัคซีนโควิด-19 ของพฤติกรรมการยอมรับวัคซีนโควิด-19 หลังเข้าโปรแกรมการเตรียมความพร้อมฉีดวัคซีนโควิด-19 ในผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป พบว่าภาพรวมรายด้านค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.95 (S.D.= 0.07) หากพิจารณารายข้อพบว่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อ 6 ท่านมีความรู้สึกตึงเครียดอยู่ตลอดเวลา ข้อ 7 ท่านทราบอาการข้างเคียงที่อาจจะเกิดขึ้นคือ ไข้ ปวด บวมแดงบริเวณที่ฉีด และข้อ 8 ท่านคิดว่าควรเผื่อระวังสังเกตอาการ 30 นาที หลังฉีดวัคซีนโควิด-19 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.00 (S.D.= 0) และคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 4 ท่านคิดว่าก่อนฉีดวัคซีนโควิด-19 ควรนอนหลับพักผ่อนให้เพียงพอ ไม่เครียด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.83 (S.D.= 0.51) สรุปได้ว่าผลคะแนนเฉลี่ยรายด้านความวิตกกังวลต่อการรับวัคซีนโควิด-19 ของพฤติกรรมการยอมรับวัคซีนโควิด-19 ก่อนและหลังการเข้าโปรแกรมการเตรียมความพร้อมฉีดวัคซีนโควิด-19 ในผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป มีความแตกต่างมีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ P-Value <.001

5.2.5 คะแนนเฉลี่ยรายด้านความตั้งใจในการรับวัคซีนโควิด-19 ของพฤติกรรมการยอมรับวัคซีนโควิด-19 ก่อนเข้าโปรแกรมการเตรียมความพร้อมฉีดวัคซีนโควิด-19 ในผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป พบว่าภาพรวมรายด้านค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.53 (S.D.= 0.33) หากพิจารณารายข้อพบว่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อ 1 ท่านมีความตั้งใจที่จะเข้ารับการฉีดวัคซีนโควิด-19 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.58 (S.D.= 0.77) และคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 3 ท่านจะรับวัคซีนต่อเนื่องทุกปีเมื่อมีการเปิดให้บริการ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.44 (S.D.= 0.73) หากพิจารณาคะแนนเฉลี่ยรายด้านความตั้งใจในการรับวัคซีนโควิด-19 ของพฤติกรรมการยอมรับวัคซีนโควิด-19 หลังเข้าโปรแกรมการเตรียมความพร้อมฉีดวัคซีนโควิด-19 ในผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป พบว่าภาพรวมรายด้านค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.95 (S.D.= 0.12) หากพิจารณารายข้อพบว่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อ 2 ท่านจะรับวัคซีนโควิด-19 ให้ครบ 2 เข็ม ตามนัด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.97 (S.D.= 0.17) และคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 1 ท่านมีความ

ตั้งใจที่จะเข้ารับการฉีดวัคซีนโควิด-19 และ ข้อ 3 ท่านจะรับวัคซีนต่อเนื่องทุกปีเมื่อมีการเปิดให้บริการ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.94 (S.D.= 0.23) สรุปได้ว่าผลคะแนนเฉลี่ยรายด้านความตั้งใจในการรับวัคซีนโควิด-19 ของพฤติกรรมการยอมรับวัคซีนโควิด-19 ก่อนและหลังการเข้าโปรแกรมการเตรียมความพร้อมฉีดวัคซีนโควิด-19 ในผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ P-Value <.001

เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการยอมรับวัคซีนโควิด-19 ก่อนและเข้าโปรแกรมการเตรียมความพร้อมฉีดวัคซีนโควิด-19 ในผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป ของกลุ่มตัวอย่าง 36 คน พบว่า

1. ด้านข้อมูลความรู้เกี่ยวกับวัคซีนโควิด-19 ก่อนเข้าโปรแกรมฯ กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการยอมรับวัคซีนโควิด-19 ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.20 อยู่ในระดับปานกลาง และหลังเข้าโปรแกรมฯ ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.96 อยู่ในระดับสูง พบว่าหลังเข้าโปรแกรมฯ กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการยอมรับด้านข้อมูลความรู้เกี่ยวกับวัคซีนโควิด-19 เป็น 12.37 เท่าของก่อนเข้าโปรแกรม ค่า t-test เท่ากับ -12.374 มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญเชิงสถิติที่ระดับ P-Value < .001

2. ด้านสาเหตุการติดเชื้อโควิด-19 ก่อนเข้าโปรแกรมฯ กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการยอมรับวัคซีนโควิด-19 ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.49 อยู่ในระดับสูง และหลังเข้าโปรแกรมฯ ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.92 อยู่ในระดับสูง พบว่าหลังเข้าโปรแกรมฯ กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการยอมรับด้านสาเหตุการติดเชื้อโควิด-19 เป็น 4.58 เท่าของก่อนเข้าโปรแกรม ค่า t-test เท่ากับ -4.587 มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญเชิงสถิติที่ระดับ P-Value < .001

3. ด้านอาการของผู้ติดเชื้อโควิด-19 ก่อนเข้าโปรแกรมฯ กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการยอมรับวัคซีนโควิด-19 ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.45 อยู่ในระดับสูง และหลังเข้าโปรแกรมฯ ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.96 อยู่ในระดับสูง พบว่าหลังเข้าโปรแกรมฯ กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการยอมรับด้านสาเหตุการติดเชื้อโควิด-19 เป็น 9.28 เท่าของก่อนเข้าโปรแกรม ค่า t-test เท่ากับ -9.282 มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญเชิงสถิติที่ระดับ P-Value < .001

4. ด้านความวิตกกังวลต่อการรับวัคซีนโควิด-19 ก่อนเข้าโปรแกรมฯ กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการยอมรับวัคซีนโควิด-19 ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.45 อยู่ในระดับสูง และหลังเข้าโปรแกรมฯ ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.95 อยู่ในระดับสูง พบว่าหลังเข้าโปรแกรมฯ กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการยอมรับด้านสาเหตุการติดเชื้อโควิด-19 เป็น 12.99 เท่าของก่อนเข้าโปรแกรม ค่า t-test เท่ากับ -12.993 มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญเชิงสถิติที่ระดับ P-Value < .001

5. ด้านความตั้งใจในการรับวัคซีนโควิด-19 ก่อนเข้าโปรแกรมฯ กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการยอมรับวัคซีนโควิด-19 ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.53 อยู่ในระดับสูง และหลังเข้าโปรแกรมฯ ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.95 อยู่ในระดับสูง พบว่าหลังเข้าโปรแกรมฯ กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการยอมรับด้านสาเหตุการติดเชื้อโควิด-19 เป็น 7.86 เท่าของก่อนเข้าโปรแกรม ค่า t-test เท่ากับ -7.869 มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญเชิงสถิติที่ระดับ P-Value < .001

ผลการวิจัยพบว่าเมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการยอมรับวัคซีนโควิด-19 ก่อนและเข้าโปรแกรมการเตรียมความพร้อมฉีดวัคซีนโควิด-19 ในผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป ของกลุ่มตัวอย่าง 36 คน พบว่าก่อนเข้าโปรแกรมฯ กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการยอมรับวัคซีนโควิด-19 ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.41 อยู่ในระดับสูง และหลังเข้าโปรแกรมฯ ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.95 อยู่ในระดับสูง พบว่าหลังเข้าโปรแกรมฯ กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการยอมรับด้านสาเหตุการติดเชื้อโควิด-19 เป็น 18.8 เท่าของก่อนเข้าโปรแกรม ค่า t-test เท่ากับ -18.807 มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญเชิงสถิติที่ระดับ P-Value < .001

5.3 ความรู้และการยอมรับการฉีดวัคซีนโควิด-19

จากการศึกษาความรู้และการยอมรับการฉีดวัคซีนโควิด-19 ผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป ในหมู่ 4 ตำบลชนบท อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น จำนวน 36 คน พบว่าส่วนใหญ่ไม่เคยกักตัวหรือติดโควิด 19 คน (ร้อยละ 52.8) เคยกักตัวหรือติดโควิด 17 คน (ร้อยละ 47.2) เคยตรวจโควิด 34 คน (ร้อยละ 94.4) ส่วนใหญ่รับข่าวสารเกี่ยวกับโรคโควิด-19 ทางโทรทัศน์ 29 คน (ร้อยละ 80.6) รองลงมาคือ เฟสบุ๊ค/ไลน์ 12 คน (ร้อยละ 33.3) และเพื่อนบ้าน 7 คน (ร้อยละ 19.4) ส่วนใหญ่ทำตามมาตรการโดยรักษาระยะห่าง/ล้างมือ/สวมหน้ากากอนามัยตลอด 32 คน (ร้อยละ 88.9) เคยรับวัคซีนโควิด-19 35 คน (ร้อยละ 97.2) คิดว่าวัคซีนโควิด-19 มีผลดีต่อสุขภาพ 35 คน (ร้อยละ 97.2) คิดว่าจะรับการฉีดวัคซีนโควิด-19 35 คน (ร้อยละ 97.2) ส่วนใหญ่รับวัคซีนไฟเซอร์ 19 คน (ร้อยละ 52.8) รองลงมาวัคซีนแอสตราเซนเนกา 16 คน (ร้อยละ 44.4) วัคซีนซิโนแวค 12 คน (ร้อยละ 33.3) วัคซีนโมเดอร์นา 10 คน (ร้อยละ 27.8) และคิดว่าทุกคนควรได้รับวัคซีนโควิด-19 36 คน (ร้อยละ 100.0) รองลงมาคือ ผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป 33 คน (ร้อยละ 91.7) ผู้ป่วยที่มีโรคประจำตัว 30 คน (ร้อยละ 83.3) และบุคลากรทางการแพทย์ 16 คน (ร้อยละ 44.4)

5.4 ผลการประเมินความพึงพอใจต่อระบบการเข้ารับการฉีดวัคซีนโควิด-19

ของผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไปที่มีมารับบริการที่โรงพยาบาลชนบท กลุ่มตัวอย่าง 36 คน พบว่าโดยรวมค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.30 (S.D.= 0.28) อยู่ในการพึงพอใจระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

5.4.1 ด้านกระบวนการขั้นตอนการให้บริการ พบว่าโดยรวมค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 (S.D.= 0.47) อยู่ในการพึงพอใจระดับมาก หากพิจารณารายข้อพบว่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 1.1 การประชาสัมพันธ์เรื่องวัคซีนโควิด-19 ค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.31 (S.D.= 0.47) อยู่ในการพึงพอใจระดับมากที่สุด และคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 1.4 การจัดลำดับขั้นตอนของการฉีดวัคซีน ค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.78 (S.D.= 0.45) อยู่ในการพึงพอใจระดับมาก

5.4.2 ด้านการอำนวยความสะดวก พบว่าโดยรวมค่าคะแนนเฉลี่ย 4.16 (S.D.= 0.38) อยู่ในการพึงพอใจระดับมาก หากพิจารณารายข้อพบว่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 2.1 เอกสารแผ่นพับการให้ความรู้ ค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.86 (S.D.= 0.35) อยู่ในการพึงพอใจระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ข้อ 2.4 น้ำดื่ม ค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 (S.D.= 0.62) อยู่ในการพึงพอใจระดับมาก และคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 2.2 โสตทัศนูปกรณ์ ค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 (S.D.= 0.78) อยู่ในการพึงพอใจระดับมาก

5.4.3 ด้านคุณภาพการให้บริการ พบว่าโดยรวมค่าคะแนนเฉลี่ย 4.30 (S.D.= 0.28) อยู่ในการพึงพอใจระดับมากที่สุด หากพิจารณารายข้อพบว่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 3.6 ท่านได้รับประโยชน์จากการจัดกิจกรรมในครั้งนี้ ค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.89 (S.D.= 0.32) อยู่ในการพึงพอใจระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ข้อ 3.1 ท่านได้รับความรู้ แนวคิด ทักษะและประสบการณ์ใหม่ๆจากเจ้าหน้าที่ ค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.83 (S.D.= 0.38) อยู่ในการพึงพอใจระดับมากที่สุด และคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 3.3 สิ่งที่ท่านได้จากการจัดกิจกรรมในครั้งนี้ตรงตามความคาดหวังของท่าน ค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 (S.D.= 0.66) อยู่ในการพึงพอใจระดับมาก รองลงมาคือ ข้อ 3.5 ท่านได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมในครั้งนี้ ค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 (S.D.= 0.58) อยู่ในการพึงพอใจระดับมาก

6. อภิปรายผล

จากการวิจัยประสิทธิผลของโปรแกรมการเตรียมความพร้อมฉีดวัคซีนโควิด-19 ในผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป หมู่ที่ 4 ตำบลชนบท อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยสามารถตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ ดังนี้

จากสมมุติฐานข้อที่ 1 กลุ่มตัวอย่างเมื่อได้รับโปรแกรมมีระดับการยอมรับมากกว่าก่อนการรับโปรแกรม ผลการศึกษาพบว่า เป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 1 กลุ่มตัวอย่างมีระดับการยอมรับมากกว่าก่อนการรับโปรแกรมการเตรียมความพร้อมฉีดวัคซีนโควิด-19 รายด้านข้อมูลความรู้เกี่ยวกับวัคซีนโควิด-19 ก่อนเข้าโปรแกรมฯ กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการยอมรับวัคซีนโควิด-19 ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.20 อยู่ในระดับปานกลาง และหลังเข้าโปรแกรมฯ ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.96 อยู่ในระดับสูง พบว่าหลังเข้าโปรแกรมฯ กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการยอมรับด้านข้อมูลความรู้เกี่ยวกับวัคซีนโควิด-19 เป็น 12.37 เท่าของก่อนเข้าโปรแกรม ค่า t-test เท่ากับ -12.374 มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญเชิงสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับการวิจัยของ ยุพเรศ พญาพรหม (2565) ได้ศึกษาการยอมรับวัคซีนโควิด-19 จากมุมมองของประชาชนในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน พบว่าการสำรวจทั่วโลกพบว่าอัตราการยอมรับวัคซีนโควิดอยู่ในช่วงตั้งแต่ 55% ถึง 90% (Lazarus et al., 2021) อัตราการยอมรับวัคซีนที่ต่ำของผู้ใหญ่ชาวไทยเป็นความท้าทายอย่างยิ่งต่อผู้กำหนดนโยบายในแง่ของการบรรลุความครอบคลุมของวัคซีนอย่างกว้างขวาง

จากสมมุติฐานข้อที่ 2 ค่าเฉลี่ยของระดับพฤติกรรมการยอมรับวัคซีนโควิด-19 เพิ่มขึ้น

ผลการศึกษาพบว่า เป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 2 กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยของระดับพฤติกรรมการยอมรับวัคซีนโควิด-19 เพิ่มขึ้นหลังได้รับโปรแกรมการเตรียมความพร้อมฉีดวัคซีนโควิด-19 ทั้ง 5 ด้าน เช่น รายด้านข้อมูลความรู้เกี่ยวกับวัคซีนโควิด-19 รายด้านสาเหตุการติดเชื้อโควิด-19 รายด้านอาการของผู้ติดเชื้อโควิด-19 มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญเชิงสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับการวิจัยของ เกศสุตา ขาวสร้อย พย.ม.1, สมจิต ยาใจ วท.ม.2 (2565) ผลการวิเคราะห์ปัจจัยตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนที่มีผลต่อความตั้งใจในการฉีดวัคซีนโควิด 19 ในผู้สูงอายุพบว่าทัศนคติมีผลต่อความตั้งใจในการฉีดวัคซีนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือผู้ที่เห็นว่าวัคซีนมีความจำเป็นจะตั้งใจไปรับการฉีดวัคซีนมากกว่าผู้ที่ไม่เห็นด้วย 10.16 เท่า (95%CI; 5.30-19.46, $P<0.001$) ผู้ที่เห็นด้วยว่าวัคซีนจะช่วยลดความรุนแรงและมีโอกาสตายน้อยลงเมื่อติดเชื้อจะตั้งใจไปฉีดวัคซีนโควิด-19 มากกว่าผู้ที่ไม่เห็นด้วย 3.03 เท่า

6. จริยธรรมในการวิจัย

ในการจัดทำวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการขอพิจารณาจริยธรรมจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ของวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย โครงการวิจัย เลขที่ CASHE6500012

7. ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพของโปรแกรมการเตรียมความพร้อมฉีดวัคซีนโควิด-19 ในผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป หมู่ที่ 4 ตำบลชนบท อำเภอนบพ จังหวัดขอนแก่น มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

7.1. ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษาและข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

7.1.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการศึกษาประสิทธิภาพของโปรแกรมการเตรียมความพร้อมฉีดวัคซีนโควิด-19 ในผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป หมู่ที่ 4 ตำบลชนบท อำเภอนบพ จังหวัดขอนแก่น พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ที่อยู่บ้านเฉยๆ พักอาศัยอยู่ตามป่า กระท่อม ไม่ได้ออกไปไหน ไม่ได้รับความรู้ ข่าวสารที่เพียงพอ ทำให้ไม่ยอมรับวัคซีนเพราะคิดว่าไม่ได้ไปในแหล่งชุมชน บางคนได้รับเข็มแรกแล้วมีอาการไข้ ปวดบริเวณที่ฉีด ลูกหลานก็ไม่ให้ฉีดอีกเพราะกลัวว่าจะเป็นอันตราย นำเสนอผู้บริหารเพื่อทำการวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ เพื่อให้ ผู้สูงอายุได้รับรู้ข่าวสารและข้อมูลวัคซีนโควิด 19 มากขึ้น คลายความวิตกกังวลแก่ญาติและผู้สูงอายุ

7.1.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

7.1.2.1 ควรมีการติดตามศึกษาผู้ป่วยที่ได้รับโปรแกรมการเตรียมความพร้อมฉีดวัคซีนโควิด-19 ในผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป หมู่ที่ 4 ตำบลชนบท อำเภอนบพ จังหวัดขอนแก่น ในระยะยาวขึ้น หรือจนกว่าจะรับวัคซีนโควิด-19 ครบ 2 เข็มขึ้นไป เพื่อให้ร่างกายมีการสร้างภูมิคุ้มกัน

7.1.2.2 ควรมีการประยุกต์โปรแกรมการเตรียมความพร้อมฉีดวัคซีนโควิด-19 ในผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป ในช่วงอายุอื่นๆ ในหมู่บ้านอื่นๆ

8. เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. (2564). **วัคซีนโควิด 19 ของประเทศไทย**. <https://ddc.moph.go.th/index.php> (สืบค้นเมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2564).
- กองส่งเสริมและพัฒนาสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต. (2563). **นวัตกรรมวัคซีนใจในชุมชน สู้ภัย COVID-19**. (สืบค้นเมื่อ 20 พฤษภาคม 2564), จาก <https://dmh.go.th/covid19/pnews/files>.
- โครงการตำราภาควิชาสุขภาพศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์. (2546). **ทฤษฎีและโมเดลการประยุกต์ใช้ในงานสุขภาพศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร: ยุทธินทร์การพิมพ์.
- จุฬารัตน์ โสตะ. (2554). **แนวคิด ทฤษฎี และการประยุกต์ใช้เพื่อการพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ**. ขอนแก่น: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ภาษิตา นิลบรรพต, นฤมล สีนสุพรรณ และกุลลาบ ปุริสาร (2564). ประสิทธิภาพของโปรแกรมส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตนต่อพฤติกรรมการจัดการตนเองของผู้ป่วยโรคหืด วิทยาลัยพยาบาลขอนแก่น. **วารสารสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 7 ขอนแก่น**, 29(2), 76-86. ค้นเมื่อ 5 พฤษภาคม 2564, จาก <https://he01.tcithaijo.org/index.php/jdpc7kk/article/view/253217/174097>.
- ภาสกร ขาญจิราวดี, ณัฐฤดา ศิริโสภณ, ประเสริฐศักดิ์ กายนาคา และสมบัติ อ่อนศิริ. (2560). ประสิทธิภาพของโปรแกรมการป้องกันการหกล้มต่อพฤติกรรม การป้องกันการหกล้มในผู้สูงอายุโรคความดันโลหิตสูง. **วารสารทหารบก**, 18(2), 41-48. ค้นเมื่อ 17 พฤษภาคม 2565, จาก <https://he01.tci-thaijo.org/index.php/JRTAN/article/view/101581>.
- รัชนิกร ทะน้อย. (2564). **การพัฒนาเครือข่าย อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการเฝ้าระวังป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา-2019 ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลวังแสงอำเภอนบพจังหวัดขอนแก่น**. รายงานการวิจัยของวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย จังหวัดขอนแก่น.
- โรงพยาบาลชนบท. (2564). **ข้อมูลพื้นฐาน งานประกันสุขภาพ โปรแกรม HOSXP**. (สืบค้นเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2564)

- ศูนย์การศึกษาต่อเนื่องทางเภสัชศาสตร์. (2564). การขอรับการรับรองหน่วยกิตการศึกษาต่อเนื่องกิจกรรมสืบเนื่องการระบาดของโรคไวรัสโคโรนา-2019.
- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น. (2563). สถานการณ์โควิด-19 ในจังหวัดขอนแก่น. khonkean.go.th/khonkean6/COVID19. (สืบค้นข้อมูล ณ วันที่ 11 ธันวาคม 2564).
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.
- Likert, R. (1967). *The Method of Constructing an Attitude Scale*, Reading in Attitude Theory and Measurement. edited by Martin Fishbein. New York: John Wiley & Son.

การพัฒนาบัณฑิตสาขาวิชาการจัดการและการสอนกีฬาให้สอดคล้องความต้องการ
ในการเข้าฝึกประสบการณ์ตามแนวสหกิจศึกษา

The Readiness of Establishments for Accepting Students in the Field to Sport
Management and Sport Pedagogy Practice Their Experiences According
to the Cooperative Education

ไพโรจน์ สว่างไพร¹, เดชา เดชานพพงศ์², ปัญญา อินทเจริญ³

Pairot Sawangpai¹, Decha Dechanoppong², Panya Intacharoen³

¹อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรการจัดการและการสอนกีฬา คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยบูรพา

²นักวิจัย สมาคมกีฬาเรือเร็วแห่งประเทศไทย

³อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรการจัดการและการสอนกีฬา คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยบูรพา

¹Sport Management and Sport Pedagogy Faculty of Sport Science Burapha University

²Thailand Powerboat Association

³Sport Management and Sport Pedagogy Faculty of Sport Science Burapha University

Corresponding author. Email: Pairot@go.buu.ac.th

(Received: June 9, 2022; Revised: September 30, 2022; Accepted: October 5, 2022)

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาความคิดเห็นของผู้ประกอบการที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรการจัดการและการสอนกีฬาที่จะรับนิสิตเข้าทำงานในระบบสหกิจศึกษา 2. ศึกษาแนวทางการพัฒนานิสิตสาขาวิชาการจัดการและการสอนกีฬาให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการในการเข้าฝึกประสบการณ์ ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ใช้นิติตจากสถานประกอบการ จำนวน 40 แห่ง โดยการสุ่มอย่างง่ายซึ่งกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาด้วยการใช้สูตร (Krejcie & Morgan, 1970) โดยใช้ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบอาศัยความน่าจะเป็น โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling) และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามแยกตามสถานประกอบการ จากการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างจำนวน 36 หน่วยงาน ส่วนใหญ่เป็นเจ้าหน้าที่ฝ่าย/พนักงาน คิดเป็นร้อยละ 33.3 รองลงมาเป็นหัวหน้าส่วน/หัวหน้าฝ่าย คิดเป็นร้อยละ 22.2 รองลงมาเป็นผู้บริหาร/เลขาธิการสมาคมกีฬา คิดเป็นร้อยละ 16.7 รองลงมาเป็นผู้บริหาร/ผู้บริหารส่วนราชการ คิดเป็นร้อยละ 13.9 และเจ้าของสถานประกอบการ คิดเป็นร้อยละ 13.9

ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณสมบัติของพนักงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการจัดการและการสอนกีฬา โดยกำหนดให้เลือก 10 อันดับจาก 22 อันดับ จากการศึกษา พบว่า 1) มีความรู้ด้านภาษาต่างประเทศ คิดเป็น 88.89% 2) มีความรู้ด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีใหม่ๆ คิดเป็น 77.78% 3) มีความสามารถในการวิเคราะห์และนำเสนอ คิดเป็น 66.67% 4) มีความขยันอดทนในการทำงาน คิดเป็น 58.33% 5) มีบุคลิกภาพที่ดีและมีวิสัยทัศน์ในการทำงาน คิดเป็น 55.56% 6) มีจริยธรรมและมีความซื่อสัตย์และสถาบันการศึกษาที่จบ คิดเป็น 44.44% 7) มีความรู้ด้านการสอนทักษะกีฬา และมีความรู้รอบตัว คิดเป็น 41.67% 8) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และมีประสบการณ์ในด้านการจัดการและการสอนทักษะกีฬา คิดเป็น 38.89% 9) สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ คิดเป็น 36.11% 10) มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี คิดเป็น 33.33%

แนวทางการพัฒนานิสิตสาขาวิชาการจัดการและการสอนกีฬาให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการในการเข้าฝึกประสบการณ์ประกอบไปด้วย 3 องค์ประกอบ 1) ด้านความรู้ความสามารถ 2) ด้านทักษะการปฏิบัติงาน 3) ด้านบุคลิกภาพ จากการศึกษาพบว่า 1) ด้านความรู้ความสามารถ พบว่า นิสิตมีความรู้ทางด้านภาษาอังกฤษ

- ($\bar{X}$ =4.83, S.D.=0.48) เป็นอันดับแรก ถัดมา มีความรู้ทางด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีใหม่ๆ ($\bar{X}$ =4.42, S.D.=0.73)
2) ด้านทักษะในการปฏิบัติงาน พบว่า มีความสามารถในการแก้ปัญหาและคิดวิเคราะห์ ($\bar{X}$ =4.47, S.D.=0.67)
3) ด้านบุคลิกภาพ พบว่า มีความซื่อสัตย์ต่อองค์กรและมีระเบียบวินัยในการทำงาน ระดับดีมาก ($\bar{X}$ =4.44, S.D.=0.72)

คำสำคัญ: การพัฒนาบัณฑิต, ความต้องการ, สหกิจศึกษา

Abstract

This study was survey research quantitative research, The objectives were to 1. study the opinions of entrepreneurs towards teaching and learning management in sport management and sport pedagogy curriculum that would accept students to work in the cooperative education system. 2. with regard to the guideline for developing students in the field of sport management and sport pedagogy in accordance with the needs of the establishments for the internship Data were collected from users of graduates from 32 establishments by the random sampling method, and the sample group was determined by using the formula according to Krejcie and Morgan (1970), and the confidence level of 95% was used. The questionnaire was employed in this study as the research instrument to collect the data. Then, the data were analyzed by using the descriptive statistics, including frequency, percentage, mean and standard deviation.

Research results;

Regarding the general information of the respondents classified by establishments, the results revealed that the sample group of 32 departments was mostly department officials/employees (37.5%), followed by the heads of divisions/departments (25%), deputy directors/secretary generals of the Sports Association (15.6%), directors/executives of government agencies (12.5%) and the owners of the establishments (9.3%) respectively.

According to the opinions about the qualifications of employees who were responsible for sport management and sport pedagogy, it was chosen from 10 out of 22 places. The findings showed that the employees should have 1) knowledge of foreign languages (100%), 2) knowledge of computers and new technologies (87.50%), 3) abilities for analysis and presentation (75%), 4) hard work and patience (65.63%), 5) good personality and vision of work (62.50%), 6) morality and honesty from graduated educational institutions (50%), 7) Knowledge of teaching sports skills and general knowledge (46.88%), 8) creativity and experience in managing and teaching sports skills (43.75%), 9) regular learning and self-improvement (40.63%) and 10) good interpersonal skills (37.50%).

With regard to the guideline for developing students in the field of sport management and sport pedagogy in accordance with the needs of the establishments for the internship, it consisted of 3 components: 1) knowledge and competence, 2) operational skills and 3) personality. In terms of knowledge and competence, it was found that the Students have knowledge of the English language. ($\bar{X}$ =4.83, S.D.=0.48) first, then knowledge of computers and new technologies ($\bar{X}$ =4.42, S.D.=0.73) 2) In terms of working skills, it was found that they were able to solve problems and think critically ($\bar{X}$ = 4.47, S.D. = 0.67) 3) Personality, it was found that they were honest with the organization and had good working discipline. Very ($\bar{X}$ = 4.44, S.D.=0.72)

Keywords: graduate development, needs, cooperative education

1. บทนำ

เป้าหมายการพัฒนาการศึกษาในประเทศไทยคือการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ด้วยกระบวนการเรียนรู้ เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการศึกษาความรู้จากการปฏิบัติการและการฝึกอบรม เพื่อสร้างองค์ความรู้ให้เกิดขึ้นจริงตามสภาพสังคม สิ่งแวดล้อม และสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์จริงในการเรียนในทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ เพื่อนำบัณฑิตไปใช้งานตรงตามความต้องการขององค์กรและหน่วยงาน ซึ่งปัจจุบันตลาดแรงงานมีการแข่งขันกันสูงมากขึ้นโดยมีการกำหนดลักษณะของบัณฑิตที่ตลาดแรงงานต้องการจึงเปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือ คุณลักษณะของบัณฑิตต้องสอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็นของงานพร้อมที่จะทำงานได้ในสภาพของการเปลี่ยนแปลง โดยมีความรู้พื้นฐานที่ครบถ้วน รอบด้านเพียงพอและนำไปประยุกต์ใช้งานได้ (ไพฑูรย์ ลิลารัตน์, 2548) โดยสถานประกอบการส่วนมากเห็นว่าบัณฑิตในสถาบันอุดมศึกษาที่ผลิตขึ้นมา นั้นยังขาดประสิทธิภาพในการทำงานโดยอาจสืบเนื่องมาจากคุณภาพของระบบการศึกษาของไทยที่มุ่งเน้นผลิตบัณฑิต รัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย (นายสุวัจน์ ลิปตพัลลภ) ในขณะนั้นได้มีนโยบายที่จะพัฒนาศักยภาพของบัณฑิตในสถาบันอุดมศึกษาให้เป็นผู้มีคุณภาพและศักยภาพเป็นที่พึงพอใจของสังคมและช่วยพัฒนาประเทศได้จึงได้จัดทำโครงการ สหกิจศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาขึ้น ในปี 2545 โดยได้นำวิธีการผสมผสานการเรียนในห้องเรียน ร่วมกับการปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการที่เรียกว่า ระบบการศึกษาแบบสหกิจศึกษา (co-operative education) ในขณะนั้นได้มีนโยบายที่จะพัฒนาศักยภาพของบัณฑิตในสถาบันอุดมศึกษาให้เป็นผู้มีคุณภาพและศักยภาพเป็นที่พึงพอใจของสังคมและช่วยพัฒนาประเทศได้จึงได้จัดทำโครงการสหกิจศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาขึ้น ในปี 2545 โดยได้นำวิธีการผสมผสานการเรียนในห้องเรียน ร่วมกับการปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการที่เรียกว่า ระบบการศึกษาแบบสหกิจศึกษา (co-operative education) ซึ่งเป็นคุณลักษณะของบัณฑิตตามแนวกลุ่มปฏิบัตินิยมโดยมีสถาบันอุดมศึกษาที่เข้าร่วมโครงการนำร่องในปี 2545 จำนวน 17 สถาบัน ปี พ.ศ. 2546 จำนวน 37 สถาบันและในปี 2547 จำนวน 54 สถาบัน ยกเว้นมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีและมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ซึ่งได้จัดการศึกษาแบบสหกิจศึกษาอยู่ก่อนแล้ว (พรชัย มงคลวนิช, 2548)

การเตรียมความพร้อมด้านการสร้างบุคลากร เป็นหลักพื้นฐานที่มีความสำคัญในลำดับเริ่มต้นในการพัฒนาประเทศ เพราะมนุษย์เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีค่าที่สุดของประเทศที่เรียกว่า “ทรัพยากรมนุษย์” (ยุลันดา ใฝ่ฝัน, 2552) ซึ่งการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดแผนพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขหรืออีกนัยหนึ่งก็คือการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมคนให้สามารถเข้าสู่ตลาดแรงงานได้อย่างเหมาะสม สถาบันการศึกษาในปัจจุบันมุ่งเน้นประเด็นนโยบายการผลิต บุคลากรให้มีคุณภาพ ลดภาวะช่องว่างของทักษะ คือ ภาวะที่ทักษะของแรงงานในตลาดไม่เพียงพอ หรือไม่ ตรงตามคุณสมบัติตามความต้องการของแรงงานในตลาด และปัจจัยด้านการศึกษาต่อการเกิดช่องว่างทาง ทักษะที่ไม่สามารถผลิตคนที่ตอบสนองต่อความต้องการแรงงานของตลาดได้เป็นสาเหตุหลักในการเกิด ปัญหาช่องว่างทางทักษะ ดังนั้น ในการปรับปรุงและแก้ไขปัญหาคาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ และทักษะ จำเป็นจะต้องรับรู้ถึงปัญหาหรือประเด็นที่ควรได้รับการพัฒนาเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการ ของตลาดแรงงาน หรือสถานประกอบการต่าง ๆ พร้อมทั้งปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเกิดความพึงพอใจ และประทับใจต่อการบริการ เกิดรายได้ และการจ้างงานอย่างยั่งยืน(บุรินทร์ ศิริเนตร์ และคณะ 2563)

สหกิจศึกษา (Cooperative Education) เป็นระบบการศึกษาที่มุ่งเน้นกระบวนการการเรียนรู้ด้วยการส่งนักศึกษาไปปฏิบัติงานจริง ณ สถานประกอบการ (Work-Based Learning) ที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับสถานประกอบการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพตรงตามที่ต้องการ ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสหกิจศึกษานั้นได้กำหนดให้นักศึกษาปฏิบัติงานในสถานประกอบการในฐานะพนักงานชั่วคราวเป็นระยะเวลาอย่างน้อยหนึ่งภาคการศึกษาหรือไม่ต่ำกว่า 16 สัปดาห์ โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา (Cooperative Advisor) และผู้นิเทศงาน (Job Mentor) เป็นผู้ดูแลและให้คำปรึกษา เพื่อให้ นักศึกษาสามารถเชื่อมโยงความรู้ทางทฤษฎีที่เรียนมาเพื่อประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพตลอดจนได้เรียนรู้จักการแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงาน โดยใช้หลักวิชาการได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้สหกิจศึกษาถือเป็นส่วนสำคัญของการเตรียมความพร้อมที่จะเลือกอาชีพและเข้าสู่ระบบการทำงานทันทีที่จบการศึกษา ทำให้บัณฑิตสหกิจศึกษามีวิชาชีพติดตัว ดังคำกล่าวของ ศาสตราจารย์ดร.วิจิตร ศรีสอ้าน ที่ว่า “รู้จักตน รู้จักคน และรู้จักงาน”

ผู้วิจัยทำหน้าที่ผู้รับผิดชอบโดยได้รับข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการตรวจประเมินการประกันคุณภาพการศึกษา ภายใน ในเรื่องแนวทางการจัดการสหกิจศึกษา ควรสอบถามข้อมูลของสถานประกอบการที่จะนำนิสิตเข้าฝึกประสบการณ์

หน่วยงานมีความต้องการเรื่องใดบ้าง เพื่อนำข้อมูลทำเป็นแนวทางในการพัฒนานิสิตให้ตรงกับความต้องการของสถานประกอบการให้มากที่สุด ซึ่งผู้วิจัยจึงสนใจการเตรียมความพร้อมในการพัฒนานิสิตสาขาวิชาการจัดการและการสอนกีฬาให้สอดคล้องความต้องการในการเข้าฝึกประสบการณ์ตามสหกิจศึกษา

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 ศึกษาความคิดเห็นของผู้ประกอบการที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรการจัดการและการสอนกีฬาที่จะรับนิสิตเข้าทำงานในระบบสหกิจศึกษา

2.2 ศึกษาแนวทางการพัฒนานิสิตสาขาวิชาการจัดการและการสอนกีฬาให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการในการเข้าฝึกประสบการณ์

3. วิธีการการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ สถานประกอบการจำนวน 40 หน่วยงานตามทีมนิสิตออกฝึกงาน ได้แก่ เจ้าของสถานประกอบการจำนวน 5 ท่าน ผู้อำนวยการ/ผู้บริหารส่วนราชการ จำนวน 5 ท่าน รองผู้อำนวยการ/เลขาธิการสมาคมกีฬาจำนวน 8 ท่าน หัวหน้าส่วน/หัวหน้าฝ่าย จำนวน 10 ท่าน เจ้าหน้าที่ฝ่าย/พนักงาน จำนวน 12 ท่าน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ สถานประกอบการที่รับนิสิตเข้าฝึกปฏิบัติงานจำนวน 40 หน่วยงาน ซึ่งกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาด้วยการใช้สูตร (Krejcie & Morgan, 1970) โดยใช้ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบอาศัยความน่าจะเป็น โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling) ได้จำนวน จำนวน 36 แห่ง ประกอบด้วยเจ้าของสถานประกอบการจำนวน 5 ท่าน ผู้อำนวยการ/ผู้บริหารส่วนราชการ จำนวน 5 ท่าน รองผู้อำนวยการ/เลขาธิการสมาคมกีฬาจำนวน 6 ท่าน หัวหน้าส่วน/หัวหน้าฝ่าย จำนวน 8 ท่าน เจ้าหน้าที่ฝ่าย/พนักงาน จำนวน 12 ท่าน

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามเรื่องแบบสำรวจความต้องการบุคลากรทางด้านการจัดการและการสอนกีฬา คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยบูรพา ในสถานประกอบการ 3 ตอนดังนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปของสถานประกอบการ

4.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณสมบัติของพนักงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการจัดการและการสอนกีฬาให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ

4.3 ความคิดเห็นของสถานประกอบการที่มีต่อการปฏิบัติงานของนิสิตสาขาวิชาการจัดการและการสอนกีฬา

5. การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ

แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นผู้วิจัยได้ผ่านกระบวนการหาค่าความเชื่อมั่นโดยผ่านผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งจากการผ่านผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน หาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม โดยได้ค่า (IOC : Index of item objective congruence) ผลการวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม มีค่าเฉลี่ยของดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้เท่ากับ 0.702

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

5.1 แบบสอบถาม ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามแยกตามสถานประกอบการ วิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละ

5.2 แบบสอบถาม ตอนที่ 2 ความคิดเห็นด้านคุณสมบัติของพนักงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการจัดการและการสอนกีฬาให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ วิเคราะห์โดยหาค่าโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

5.3 แบบสอบถาม ตอนที่ 3 ความคิดเห็นที่มีต่อผลการปฏิบัติงานในปัจจุบันของพนักงานในภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการและการสอนกีฬาโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา

7. สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการพัฒนาบัณฑิตสาขาวิชาการจัดการและการสอนกีฬาให้สอดคล้องความต้องการในการเข้าฝึกประสบการณ์ตามแนวสหกิจศึกษาดังตารางต่อไปนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามแยกตามสถานประกอบการ

ตารางที่ 1 จำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตำแหน่งในสถานประกอบการ

ตำแหน่งงาน	จำนวน (แห่ง) ($\bar{X}$)	ร้อยละ (S.D.)
เจ้าของสถานประกอบการ	5	13.9
ผู้อำนวยการ/ผู้บริหารส่วนราชการ	5	13.9
รองผู้อำนวยการ/เลขาธิการสมาคมกีฬา	6	16.7
หัวหน้าส่วน/หัวหน้าฝ่าย	8	22.2
เจ้าหน้าที่ฝ่าย/พนักงาน	12	33.3
ผลรวม	36	100

จากตารางที่ 1 ผู้ตอบแบบสอบถามที่จำแนกตามตำแหน่งในสถานประกอบการจำนวน 36 แห่งพบว่า เป็นเจ้าของสถานประกอบการจำนวน 5 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 13.9 ผู้อำนวยการ/ผู้บริหารส่วนราชการจำนวน 5 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 13.9 รองผู้อำนวยการ/เลขาธิการสมาคมกีฬาจำนวน 6 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 16.7 หัวหน้าส่วน/หัวหน้าฝ่ายจำนวน 8 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 22.2 เจ้าหน้าที่ฝ่าย/พนักงาน จำนวน 12 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 33.3

2. ความคิดเห็นด้านคุณสมบัติของพนักงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดการและการสอนกีฬาให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ

ตารางที่ 2 ความคิดเห็นด้านคุณสมบัติของพนักงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดการและการสอนกีฬาให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ

คุณสมบัติ	จำนวน(คน) ($\bar{X}$)	ร้อยละ (S.D.)
มีความรู้ด้านภาษาต่างประเทศ	32	88.89
มีความรู้ด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีใหม่ๆ	28	77.78
มีความสามารถในการวิเคราะห์และนำเสนอ	24	66.67
มีความขยันอดทนในการทำงาน	21	58.33
มีบุคลิกภาพที่ดี	20	55.56
มีวิสัยทัศน์ในการทำงาน	20	55.56
มีจริยธรรมและมีความซื่อสัตย์	16	44.44
สถาบันการศึกษาที่จบ	16	44.44
มีความรู้ด้านการจัดการกีฬา	16	44.44
มีความรู้ด้านการสอนทักษะกีฬา	15	41.67
มีความรู้รอบตัว	15	41.67
มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	14	38.89
มีประสบการณ์ในด้านการจัดการและการสอนทักษะกีฬา	14	38.89

คุณสมบัติ	จำนวน(คน) ($\bar{x}$)	ร้อยละ (S.D.)
มีความรับผิดชอบในหน้าที่	14	38.89
สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ	13	36.11
มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี	12	33.33
มีความสามารถในการสื่อสารในองค์กร	10	27.78
กล้าแสดงความคิดเห็น	6	16.67
มีความเป็นผู้นำและมีความเชื่อมั่นในตัวเอง	5	13.89
มีความพร้อมในการทำงานทั้งในที่ตั้งและนอกที่ตั้ง	3	8.33
มีความสามารถพิเศษนอกเหนือจากสาขาวิชาที่เรียน	3	8.33
ผลรวม	36	100

จากตารางที่ 2 จากการเก็บข้อมูลหน่วยงานที่รับนิสิตสาขาวิชาการจัดการและการสอนกีฬาเข้าฝึกงานพบว่า หน่วยงานทุกหน่วยงานที่ได้ตอบแบบสอบถามเรื่องคุณสมบัติของพนักงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการจัดการและการสอนกีฬาเลือก 10 อันดับจาก 22 อันดับในการพิจารณาคุณสมบัติของพนักงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการจัดการและการสอนกีฬาเข้าทำงานในองค์กร พบว่า 1) มีความรู้ด้านภาษาต่างประเทศ คิดเป็น 88.89% 2) มีความรู้ด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีใหม่ๆ คิดเป็น 77.78% 3) มีความสามารถในการวิเคราะห์และนำเสนอ คิดเป็น 66.67% 4) มีความขยันอดทนในการทำงาน คิดเป็น 58.33% 5) มีบุคลิกภาพที่ดีและมีวิสัยทัศน์ในการทำงาน คิดเป็น 55.56% 6) มีจริยธรรมและมีความซื่อสัตย์และสถาบันการศึกษาที่จบมีความรู้ทางด้านการจัดการ คิดเป็น 44.44% 7) มีความรู้ด้านการสอนทักษะกีฬาและมีความรู้รอบตัว คิดเป็น 41.67% 8) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และมีประสบการณ์ในด้านการจัดการและการสอนทักษะกีฬา คิดเป็น 38.89% 9) สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ คิดเป็น 36.11% 10) มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี คิดเป็น 33.33%

3. ความคิดเห็นของสถานประกอบการที่มีต่อการปฏิบัติงานของนิสิตสาขาวิชาการจัดการและการสอนกีฬา

ตารางที่ 3 ความคิดเห็นของสถานประกอบการที่มีต่อการปฏิบัติงานของนิสิตสาขาวิชาการจัดการและการสอนกีฬา

การปฏิบัติงาน	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
ด้านความรู้ความสามารถ		
1. มีความรู้และทักษะทางด้านการจัดการและการสอนกีฬา	4.11	0.71
2. มีความรู้และทักษะเกี่ยวกับงานที่รับผิดชอบ	4.08	0.69
3. มีความสามารถในการวิเคราะห์งาน	4.14	0.72
4. มีความรู้ทางด้านภาษาอังกฤษ	4.83	0.48
5. มีความรู้ทางด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีใหม่ๆ	4.42	0.73
6. มีความสามารถในการสื่อสาร	4.31	0.52
7. มีความรู้รอบตัวทั่วไป	4.36	0.59
8. มีความสามารถในการนำเสนองาน	4.08	0.65
9. มีประสบการณ์ในการทำงาน	4.36	0.68
10. มีวุฒิการศึกษาตรงกับงาน	3.97	0.88
รวม	4.27	0.67
ด้านทักษะในการปฏิบัติงาน		
1. มีความสามารถในการทำงานด้วยตนเอง	4.14	0.83
2. มีความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย	4.28	0.79
3. มีความขยันอดทนในการทำงาน	4.41	0.76

การปฏิบัติงาน	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
4. มีความสามารถในการบริหารจัดการที่เป็นระบบ	4.34	0.86
5. มีความสามารถในการแก้ปัญหาและคิดเชิงวิเคราะห์	4.47	0.67
6. มีความสนใจในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง	4.16	0.75
7. มีวิสัยทัศน์ และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำงาน	4.44	0.64
8. มีการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์กับหน่วยงาน	4.09	0.72
9. มีการใช้เวลาในการทำงานให้เกิดประโยชน์กับหน่วยงาน	4.25	0.98
10. มีความพร้อมในการปฏิบัติงานนอกสถานที่	4.13	0.72
11. คุณภาพของผลงานที่ทำโดยรวม	4.38	0.71
รวม	4.28	0.77
ด้านบุคลิกภาพ		
1. ความเป็นผู้นำเชื่อมั่นในตนเอง	4.03	0.67
2. กล้าแสดงความคิดเห็น	4.41	0.72
3. รับฟังความคิดเห็นและให้ความร่วมมือ	4.38	0.84
4. มีความกระตือรือร้นในการทำงาน	4.31	0.70
5. มีจริยธรรมและมีความซื่อสัตย์	4.44	0.72
6. มีความตรงต่อเวลาในการทำงาน	4.00	0.86
7. มีระเบียบวินัยในการทำงาน	4.44	0.73
8. มีการปรับตัวและมนุษย์สัมพันธ์ที่ดี	4.22	0.75
9. มีความสามารถในการควบคุมอารมณ์	4.26	0.77
10. มีสุขภาพที่แข็งแรง	4.19	0.78
11. มีบุคลิกภาพที่ดี	4.28	0.64
12. มีความซื่อสัตย์ต่อองค์กร	4.06	0.65
รวม	4.25	0.74

จากตารางที่ 3 จากการเก็บรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นที่มีต่อผลการพัฒนานักศึกษาด้านวิชาการจัดการและการสอนก็ทำให้สอดคล้องกับความต้องการในการฝึกประสบการณ์ในเรื่องการปฏิบัติงานประกอบด้วย 3 ด้านดังนี้ 1) ด้านความรู้ความสามารถ 2) ด้านทักษะในการปฏิบัติงาน 3) ด้านบุคลิกภาพ พบว่า

1) ด้านความรู้ความสามารถโดยภาพรวม ($\bar{X} = 4.27$, S.D.= 0.67) เมื่อพิจารณารายด้านแล้วพบว่า 1. มีความรู้และทักษะทางด้านการจัดการและการสอนก็หา ($\bar{X} = 4.11$, S.D.= 0.71) 2. มีความรู้และทักษะเกี่ยวกับงานที่รับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.28$, S.D.= 0.79) 3. มีความสามารถในการวิเคราะห์งาน ($\bar{X} = 4.14$, S.D.= 0.73) 4. มีความรู้ทางด้านภาษาอังกฤษ ($\bar{X} = 4.83$, S.D.= 0.48) 5. มีความรู้ทางด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีใหม่ๆ ($\bar{X} = 4.42$, S.D.= 0.73) 6. มีความสามารถในการสื่อสาร ($\bar{X} = 4.31$, S.D.= 0.52) 7. มีความรู้รอบตัวทั่วไป ($\bar{X} = 4.36$, S.D.= 0.59) 8. มีความสามารถในการนำเสนองาน ($\bar{X} = 4.08$, S.D.= 0.65) 9. มีประสบการณ์ในการทำงาน ($\bar{X} = 4.36$, S.D.= 0.68) 10. มีวุฒิการศึกษาตรงกับงาน ($\bar{X} = 3.97$, S.D.= 0.88)

2) ด้านทักษะในการปฏิบัติงานโดยภาพรวม ($\bar{X} = 4.28$, S.D.= 0.77) เมื่อพิจารณารายด้านแล้วพบว่า 1. มีความสามารถในการทำงานด้วยตนเอง ($\bar{X} = 4.14$, S.D.= 0.83) 2. มีความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย ($\bar{X} = 4.28$, S.D.= 0.79) 3. มีความขยันอดทนในการทำงาน ($\bar{X} = 4.41$, S.D.= 0.76) 4. มีความสามารถในการบริหารจัดการที่เป็นระบบ ($\bar{X} = 4.34$, S.D.= 0.86) 5. มีความสามารถในการแก้ปัญหาและคิดเชิงวิเคราะห์ ($\bar{X} = 4.47$, S.D.= 0.67) 6. มีความสนใจในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง ($\bar{X} = 4.16$, S.D.= 0.75) 7. มีวิสัยทัศน์ และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำงาน ($\bar{X} = 4.44$,

S.D.= 0.64) 8. มีการใช้เวลาในการทำงานให้เกิดประโยชน์กับหน่วยงาน ($\bar{X}$ = 4.25, S.D.= 0.98) 9. มีความพร้อมในการปฏิบัติงานนอกสถานที่และมีการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์กับหน่วยงาน ($\bar{X}$ = 4.13, S.D.= 0.72) 10. คุณภาพของผลงานที่ทำโดยรวม ($\bar{X}$ = 4.38, S.D.= 0.71)

3) ด้านบุคลิกภาพโดยภาพรวม ($\bar{X}$ = 4.25, S.D.= 0.76) เมื่อพิจารณารายด้านแล้วพบว่า 1. มีความเป็นผู้นำเชื่อมั่นในตนเอง ($\bar{X}$ = 4.03, S.D.= 0.69) 2. กล้าแสดงความคิดเห็น ($\bar{X}$ = 4.41, S.D.= 0.73) 3. รับฟังความคิดเห็นและให้ความร่วมมือ ($\bar{X}$ = 4.38, S.D.= 0.88) 4. มีความกระตือรือร้นในการทำงาน ($\bar{X}$ = 4.31, S.D.= 0.70) 5. มีจริยธรรมและมีความซื่อสัตย์ ($\bar{X}$ = 4.44, S.D.= 0.75) 6. มีความตรงต่อเวลาในการทำงาน ($\bar{X}$ = 4.00, S.D.= 0.87) 7. มีระเบียบวินัยในการทำงาน ($\bar{X}$ = 4.44, S.D.= 0.75) 8. มีการปรับตัวและมนุษย์สัมพันธ์ที่ดี ($\bar{X}$ = 4.22, S.D.= 0.79) 9. มีความสามารถในการควบคุมอารมณ์ ($\bar{X}$ = 4.26, S.D.= 0.78) 10. สุขภาพร่างกายแข็งแรง ($\bar{X}$ = 4.19, S.D.= 0.82) 11. มีบุคลิกภาพที่ดี ($\bar{X}$ = 4.28, S.D.= 0.65) 12. มีความซื่อสัตย์ต่อองค์กร ($\bar{X}$ = 4.06, S.D.= 0.67)

8. อภิปรายผล

ผลการวิจัยเบื้องต้นสามารถนำมาบูรณาการใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาบัณฑิตสาขาวิชาการจัดการและการสอนกีฬาให้สอดคล้องความต้องการในการฝึกประสบการณ์ตามแนวสหกิจศึกษา เพื่อให้หลักสูตรนำผลการวิจัยไปพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและการทำกิจกรรมโครงการในการพัฒนานิสิตให้ตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ โดยสามารถสรุปประเด็นสำคัญจากผลการวิจัยพบว่า

1. ความคิดเห็นด้านคุณสมบัติของพนักงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการจัดการและการสอนกีฬาให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ ซึ่งความคิดเห็นของสถานประกอบการด้านคุณสมบัติโดยเลือก 10 อันดับจาก 22 อันดับ พบว่า 1) ผู้ประกอบการต้องการนิสิตที่มีความรู้ด้านภาษาต่างประเทศ ซึ่งปัจจุบันสถานประกอบการต่างๆมีความต้องการให้พนักงานมีความรู้และความสามารถทางด้านภาษาต่างประเทศมากขึ้นโดยเริ่มจากกระบวนการรับเข้าทำงานและมีการพัฒนาผ่านระบบการอบรม สอดคล้องกับ (รุ่งฤดี แผลงสร, 2560) การเรียนรู้ภาษาของมนุษย์เป็นพฤติกรรมที่สำคัญสำหรับการอยู่ร่วมกันเป็นสังคม มนุษย์จำเป็นต้องสื่อสารด้วยภาษาเพื่อบอกเล่าความรู้สึนึกคิด รวมถึงสาระข้อเท็จจริงต่าง ๆ ตามที่ต้องการ ดังนั้นมนุษย์ทุกคนจึงจำเป็นต้องเรียนรู้ภาษา เริ่มต้นจากภาษาแม่เป็นภาษาแรก แล้วจึงมีการเรียนภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศเพิ่มขึ้นเพื่อการใช้ประโยชน์บางประการ เช่น การศึกษาการค้าขาย การเจริญสัมพันธไมตรี 2) มีความรู้ด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีใหม่ๆ โดยปัจจุบันมีการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการจัดการและการให้บริการกับลูกค้ามากยิ่งขึ้นอีกทั้งยังสถานประกอบการยังมีความต้องการให้นิสิตทางด้านจัดการและการสอนกีฬาสามารถใช้เทคโนโลยีได้ดีด้วย สอดคล้องกับ (วราภรณ์ ศรีบุญ, 2556) ศึกษาเรื่องความต้องการแรงงานของผู้ประกอบการในจังหวัดเพชรบุรี ต้องการแรงงานที่มีประสบการณ์ในการทำงาน เนื่องจากสามารถปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดีไม่ต้องมีการฝึก อบรมใหม่หลายครั้ง สามารถใช้คอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงานได้ มีทักษะในการอยู่ร่วมกันกับคนอื่น และสามารถทำงานให้เสร็จตามระยะเวลาที่กำหนด ทำให้เห็นว่าสถานประกอบการต้องการแรงงานที่มีความรู้ความสามารถในการทำงานมากกว่าแรงงานที่ไม่มีความรู้ความสามารถเข้ามาทำงาน 3) มีความสามารถในการนำเสนองาน ในปัจจุบันสถานประกอบการมีความต้องการให้พนักงานในองค์กรสามารถที่จะกล้าเป็นผู้นำในการคิดวิเคราะห์และสามารถนำเสนอข้อคิดเห็นจากการทำงานเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลเพื่อสร้างระบบการทำงานและสร้างภาวะการเป็นผู้นำ 4) มีบุคลิกภาพที่ดีและมีวิสัยทัศน์ในการทำงาน สถานประกอบการมีความต้องการให้พนักงานมีบุคลิกภาพที่ดีทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สอดคล้องกับ รอบบินส์และ โคเตอร์ (Robbins and Coulter, 1999: 9) บุคลิกภาพจะส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน ให้ประสบความสำเร็จ ในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร ประกอบด้วยคุณลักษณะที่สำคัญประสิทธิภาพขององค์กร อีกทั้งการมีวิสัยทัศน์ในการทำงานที่กว้างไกลจะส่งผลให้งานมีคุณภาพและเพิ่มประสิทธิภาพของงานมากขึ้น สอดคล้องกับ กุญชรี คำชาย (2545) ให้ความหมายว่าการพัฒนาตน หมายถึง กระบวนการปรับเปลี่ยนและ จัดระบบพฤติกรรมให้สอดคล้องกลมกลืนเหมาะสมทั้งในด้านของตนเอง และในด้านการสร้าง ความสัมพันธ์ กับสังคม เพื่อให้เกิดความปึกติสุขในการดำรงชีวิต 5) มีความรู้ทางด้านการจัดการกีฬาและมีจริยธรรมและความซื่อสัตย์และสถาบันที่จบ สถานประกอบการมีความคาดหวังว่านิสิตที่เรียนในหลักสูตรการจัดการและการสอนกีฬาควรจะมีพื้นฐานในด้านการจัดการและการสอนกีฬาเบื้องต้นมาเป็นอย่างดี สอดคล้องกับ (Kritsuda

Khiaoubon, 2557) คุณลักษณะของแรงงานตามความต้องการของสถานประกอบการ ภาคธุรกิจบริการ ในจังหวัดพิษณุโลก ทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้านตามลำดับดังนี้ คือ ด้านคุณธรรมจริยธรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน และด้านความรู้ ส่วนแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของแรงงาน ได้ดังนี้ สถานประกอบการต้องการแรงงานที่มีความรับผิดชอบต่องานในหน้าที่ มีระเบียบวินัยในการทำงาน มีความขยันอดทน และเสียสละ การเคารพในสิทธิและทรัพย์สินของผู้อื่นปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริตเจตคติที่ดีต่อหน่วยงานมี ความรับผิดชอบในสังคม และมีการประพฤติตนอยู่ในศีลธรรมอันดี 6) มีความรู้ด้านการสอนทักษะกีฬา สถานประกอบการต้องการให้นิสิตมีความรู้พื้นฐานในสาขาวิชาชีพสอดคล้องกับการศึกษาของ (Deita และ อาคม เผือกจันทิก, 2556) ความเชี่ยวชาญเฉพาะ สาขาที่ตนเรียนนั้นจะ ส่งผลให้มีความกล้าในการจัดการ แก้ปัญหา และตัดสินใจ รวมทั้งมีความคิดเชิงวิเคราะห์ สังเคราะห์ และริเริ่มสร้างสรรค์ ได้มากยิ่งขึ้น 7) มีความรู้รอบตัว สถานประกอบการปัจจุบันมีความต้องการให้นิสิตมีความรู้รอบตัวมาก สอดคล้องกับ การศึกษาของ (จริยา ต้นติวราชัย และอนุชิต จันทโรทัย, 2560) พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ บุคลากรในอุตสาหกรรมการบริการและการท่องเที่ยวด้าน ความรู้ความสามารถทางด้านวิชาการมีความ ต้องการเป็นลำดับสุดท้ายในความต้องการของผู้ประกอบการ 8) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มีประสบการณ์ในด้านการจัดการและการสอนทักษะกีฬาและมีความรับผิดชอบในหน้าที่ 9) สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเอง 10) มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สถานประกอบการมีความต้องการให้พนักงานมีบุคลิกภาพที่ดีทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สอดคล้องกับ รอบบีนส์และ โคเตอร (Robbins and Coulter. 1999) บุคลิกภาพจะส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน ให้ประสบความสำเร็จ ในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร ประกอบด้วยคุณลักษณะที่สำคัญประสิทธิภาพ ขององค์กร อีกทั้งการมีวิสัยทัศน์ในการทำงานที่กว้างไกลจะส่งผลให้งานมีคุณภาพและเพิ่มประสิทธิภาพของงานมากขึ้น

2. ความคิดเห็นของสถานประกอบการที่มีต่อการปฏิบัติงานของนิสิตสาขาวิชาการจัดการและการสอนกีฬา 3 ด้าน คือ 1) ด้านความรู้ความสามารถ 2) ด้านทักษะการปฏิบัติงาน 3) ด้านบุคลิกภาพ ทั้ง 3 ด้านนั้นได้ข้อสรุปในการพัฒนานิสิตดังนี้

2.1 ด้านความรู้ความสามารถ นิสิตทางด้านการจัดการและการสอนกีฬาต้องมีความรู้ความสามารถที่สำคัญ คือ 1) มีความรู้มีความรู้ทางด้านภาษาอังกฤษ 2) มีความรู้ทางด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีใหม่ ๆ 3) มีความรู้รอบตัวทั่วไป และมีประสบการณ์ในการทำงาน 4) มีความสามารถในการสื่อสาร 5) มีความสามารถในการวิเคราะห์งาน 6) มีความรู้และทักษะทางด้านการจัดการและการสอนกีฬา 7) มีความรู้และทักษะเกี่ยวกับงานที่รับผิดชอบและมีความสามารถในการนำเสนอ งาน 8) มีวุฒิการศึกษาตรงกับงานสถานประกอบการเห็นว่าคุณสมบัติด้านความรู้ความสามารถของพนักงานที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการจัดการและการสอนกีฬาส่วนมากอยู่ในระดับดีโดยยังไม่ถึงระดับดีมากและส่วนใหญ่นิสิตที่เข้าฝึกประสบการณ์ในสถานประกอบการยังพบจุดด้อยในหลายๆคุณสมบัติ ดังนั้นในการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนในแต่ละรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับ โครงการสหกิจศึกษา เพื่อให้ นิสิตสาขาวิชาการจัดการและการสอนกีฬามีคุณสมบัติด้านความรู้ความสามารถสอดคล้องกับ ความต้องการของสถานประกอบการจึงควรมีการปรับปรุงเพิ่มเติมรายวิชาและกิจกรรมต่างๆดังนี้ การพัฒนาความรู้ทางด้าน ภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศ ซึ่งพบว่าเป็นจุดด้อยที่สำคัญของนิสิตสาขาวิชาการจัดการและการสอนกีฬา จึงควรมีการ ปรับปรุงรายวิชาในกลุ่มภาษาอังกฤษทั้งในหมวดรายวิชาศึกษาทั่วไปและรายวิชาแกน โดยมุ่งเน้นและเพิ่มความรู้ในเชิงทฤษฎี และเพิ่มทักษะการสื่อสาร การอ่าน การเขียน ให้มาก เน้นความทันสมัยและปฏิบัติงานได้เพื่อเพิ่มทักษะให้มากขึ้น สอดคล้องกับ รุ่งฤดี แผลงสร (Rungrudee Prangson, 2560) การเรียนรู้ภาษาของมนุษย์เป็นพฤติกรรมที่สำคัญสำหรับการ อยู่ร่วมกันเป็นสังคม มนุษย์จำเป็นต้องสื่อสารด้วยภาษาเพื่อบอกเล่าความรู้สึกรู้สึกนึกคิด รวมถึงสาระข้อเท็จจริงต่าง ๆ ตามที่ ต้องการ ดังนั้นมนุษย์ทุกคนจึงจำเป็นต้องเรียนรู้ภาษา เริ่มต้นจากภาษาแม่เป็นภาษาแรก แล้วจึงมีการเรียนภาษาที่สองหรือ ภาษาต่างประเทศเพิ่มขึ้นเพื่อการใช้ประโยชน์บางประการ เช่น การศึกษาการค้าขาย การเจริญสัมพันธไมตรี เป็นต้น และใน การพัฒนาความรู้ความสามารถในการประยุกต์ใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีใหม่ๆ เช่น Social Network คอมพิวเตอร์ พื้นฐาน เช่น Microsoft office และคอมพิวเตอร์ขั้นสูง การตัดต่อวิดีโอ ของนิสิตด้านการจัดการและการสอนกีฬา จึงควรมี การปรับปรุงรายวิชาและเพิ่มรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อเพิ่มความรู้ความสามารถและทักษะด้านความรู้ใน การใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ สอดคล้องกับการศึกษาของ (Deita และ อาคม เผือกจันทิก, 2556) ที่พบว่า ความสามารถในการใช้ โปรแกรมสำหรับพนักงานทั่วไปเป็นความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ที่สถานประกอบการมีความต้องการอันดับหนึ่ง โดย โปรแกรมที่ จำเป็นมากที่สุดคือ Excel และ Word ความเชี่ยวชาญเฉพาะ สาขาและความรู้อื่น ๆ นอกเหนือจากสาขาที่ตน

เรียนนั้นจะส่งผลให้มีความกล้าในการจัดการ แก้ปัญหา และตัดสินใจ รวมทั้งมีความคิดเชิงวิเคราะห์ สังเคราะห์ และริเริ่มสร้างสรรค์ ได้มากยิ่งขึ้น

2.2 ด้านทักษะในการปฏิบัติการ นิสิตทางด้านการจัดการและการสอนกีฬาที่สถานประกอบการต้องการควรมีทักษะในด้านการปฏิบัติการที่สำคัญคือ 1) มีความสามารถในการแก้ปัญหาและคิดเชิงวิเคราะห์ 2) มีวิสัยทัศน์ และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำงาน 3) มีความขยันอดทนในการทำงาน 4) คุณภาพของผลงานที่ทำโดยรวม 5) มีความสามารถในการบริหารจัดการที่เป็นระบบ 6) มีความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย 7) มีการใช้เวลาในการทำงานให้เกิดประโยชน์กับหน่วยงาน 8) มีความสนใจในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง 9) มีความสามารถในการทำงานด้วยตนเอง 10) มีความพร้อมในการปฏิบัติงานนอกสถานที่ 11) มีการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์กับหน่วยงาน สถานประกอบการเห็นว่าคุณสมบัติด้านทักษะในการปฏิบัติงาน เข้าฝึกประสบการณ์ในสถานประกอบการยังพบจุดด้อยในหลายๆคุณสมบัติ เพื่อให้บัณฑิตสาขาวิชาการจัดการและการสอนกีฬามีคุณสมบัติด้านความรู้ความสามารถสอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการมีการปรับปรุงเพิ่มเติมรายวิชาและกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้ การพัฒนาทักษะการปฏิบัติงานในด้านการแก้ปัญหาและการคิดเชิงวิเคราะห์ ควรมีการปรับปรุงรายวิชาศึกษาทั่วไปและรายวิชาแกนให้มุ่งเน้นให้นิสิตได้รู้จักการคิดวิเคราะห์ เช่นรายวิชาการจัดการสโมสรรสุขภาพ รายวิชาวิจัยเบื้องต้น รายวิชาโครงการเฉพาะเรื่อง เน้นให้นิสิตเห็นความสำคัญของทักษะในด้านนี้ มีการเพิ่มเติมทักษะความรู้ในด้านการคิดวิเคราะห์ในการจัดกิจกรรมเพิ่มทักษะ Upskill สอดคล้องกับการศึกษาของ (สุทธิพรพรรณ ชิตินทร, 2561) พบว่าผู้บริหารสถานประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีความเห็นต่อ คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านทักษะในการวิเคราะห์เชิงตัวเลขและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเรื่องที่ต้องพัฒนาบัณฑิตเพื่อให้บัณฑิตรับทราบและเข้าใจในการคิดวิเคราะห์ระบบการทำงานที่มีความยุ่งยากและซับซ้อน สามารถแก้ปัญหาในระบบการทำงานได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับ (Kritsuda Khiaoubon, 2557) คุณลักษณะของแรงงานตามความต้องการของสถานประกอบการ ภาคธุรกิจบริการ ในจังหวัดพิษณุโลก ทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้านตามลำดับดังนี้ คือ ด้านคุณธรรมจริยธรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน และด้านความรู้ ส่วนแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของแรงงาน ได้ดังนี้ สถานประกอบการต้องการแรงงานที่มีความรับผิดชอบต่องานในหน้าที่ มีระเบียบวินัยในการทำงาน มีความขยันอดทน และเสียสละ การเคารพในสิทธิและทรัพย์สินของผู้อื่นปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริตเจตคติที่ดีต่อหน่วยงานมีความรับผิดชอบในสังคม และมีการประพฤติตนอยู่ในศีลธรรมอันดี การทำให้แรงงานมีความคิดช่วยเหลือกันและกัน อย่างเต็มใจการสร้างเจตคติที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น ส่งผลต่อการเพิ่มศักยภาพในการทำงานของแรงงานแนวทางการ เรียนรู้ มีช่องทางหลากหลาย คือเรียนรู้ด้วยตนเองในช่องทางจากสื่อประเภทต่าง ๆ เรียนรู้จากหัวหน้า และเพื่อน ร่วมงาน การนำความรู้ทางทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ในการทำงานได้เป็นการปฏิบัติหน้าที่เพื่อการทำงานที่ถูกต้อง

2.3 ด้านบุคลิกภาพ นิสิตทางด้านการจัดการและการสอนกีฬาที่สถานประกอบการต้องการควรมีทักษะด้านบุคลิกภาพที่สำคัญคือ 1) มีจริยธรรมและมีความซื่อสัตย์และมีระเบียบวินัยในการทำงาน 2) กล้าแสดงความคิดเห็น 3) รับฟังความคิดเห็นและให้ความร่วมมือ 4) มีความกระตือรือร้นในการทำงาน 5) มีบุคลิกภาพที่ดี 6) มีความสามารถในการควบคุมอารมณ์ 7) มีการปรับตัวและมนุษยสัมพันธ์ที่ดี 8) มีสุขภาพที่แข็งแรง 9) มีความซื่อสัตย์ต่อองค์กร 10) มีความเป็นผู้นำเชื่อมั่นในตนเอง 11) มีความตรงต่อเวลาในการทำงาน สถานประกอบการเห็นว่าคุณสมบัติด้านทักษะในการปฏิบัติงานสาขาวิชาการจัดการและการสอนกีฬาที่เข้าฝึกประสบการณ์ในสถานประกอบการต้องพัฒนารายวิชาที่เกี่ยวข้องกับ การพัฒนาทักษะด้านบุคลิกภาพของนิสิตสาขาวิชาการจัดการและการสอนกีฬาให้สอดคล้องกับสถานประกอบการ ควรมีการปรับปรุงเนื้อหาวิชารายวิชา จรรยาบรรณทางด้านการจัดการและการสอนกีฬา การพัฒนาภาวะผู้นำ บุคลิกภาพและภาวะผู้นำ ผู้นำทางด้านการออกกำลังกายและการกีฬา และเพิ่มเติมกิจกรรมโครงการพัฒนาบุคลิกภาพ โดยมุ่งเน้นในเรื่อง บุคลิกภาพ มารยาท การวางตัว เทคนิคการปรับตัวเข้ากับองค์กร การแต่งกายที่เรียบร้อย ปลูกฝังในเรื่องความขยัน อดทน กระตือรือร้น ความตั้งใจในการทำงาน ความมีจริยธรรมสอดคล้องกับ (สมศิริ วัฒนสิน และ ยุวดีกุศล, 2554) การพัฒนาด้านบุคลิกภาพตามคุณสมบัติของนิสิตสหกิจศึกษาและบัณฑิตสาขาการตลาดให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ ต้องมีการปรับปรุงเนื้อหาวิชาที่มุ่งเน้นในเรื่องบุคลิกภาพ มารยาท การแต่งกาย การมีความภาคภูมิใจต่อองค์กรเพื่อให้นักศึกษามีการพัฒนาด้านบุคลิกภาพที่สอดคล้องกับสถานประกอบการมากขึ้น สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุเทวี คงคุณ (2556) ที่พบว่า ความต้องการด้านคุณธรรมจริยธรรมที่สถานประกอบการ ต้องการมากที่สุด คือ การปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และมีคุณธรรม

อย่างไรก็ดีการพัฒนาบัณฑิตให้สอดคล้องความต้องการของสถานประกอบการให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลกับนิสิตมากที่สุดนั้น ต้องดำเนินการร่วมกันระหว่างสถาบันการศึกษา หลักสูตร สถานประกอบการ ในการร่วมผลิตบัณฑิตให้ตรงตามความต้องการของสถานประกอบการให้มากที่สุด เพื่อให้สถานประกอบการสามารถนำบัณฑิตไปใช้ในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป

9. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

9.1 ควรมีการทบทวนวิจัยโครงการสหกิจศึกษาในสาขาอื่นๆเพื่อนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาบัณฑิตของแต่ละสาขาให้สอดคล้องกับความต้องการบัณฑิตของสถานประกอบการต่อไปในอนาคต

9.2 ควรประสานความร่วมมือกันระหว่างสถานประกอบการกับสถาบันการศึกษาเพื่อคอยติดตามพัฒนาการทางทักษะในด้านต่างๆ ของนิสิตสหกิจศึกษาในแต่ละรุ่นอย่างต่อเนื่อง ภายหลังจากการนำผลวิจัยไปใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรปรับปรุงการเรียนการสอน

10. เอกสารอ้างอิง

- กฤตสุตา เขียวอุบล ทศนีย์ ปัทมสนธิ์ และธนัช กนกเทศ. (2557). **แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของแรงงานตามความต้องการของสถานประกอบการ ภาคธุรกิจบริการในจังหวัดพิษณุโลก**. รายงานสืบเนื่องจากการประชุมสัมมนาวิชาการนำเสนองานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ (Proceedings) เครือข่ายบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ ครั้งที่ 15.
- กฤษณ์ คาซาย. (2545). **พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตนเอง**. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.
- จริยา ตันติวรราชย์ และอนุชิต จันทรโรทัย. (2560). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบุคลากรในอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยว. **วารสารสารสนเทศ**, 16(1).
- พรชัย มงคลวนิช. (2548). ปัจจัยที่ส่งเสริมและอุดหนุนความสำเร็จในการจัดการศึกษาแบบสหกิจศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย. **วารสารกระแสนวัตกรรม**, 7(12); 23.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2548). การพัฒนารอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย. **วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากร**, 3(1); 105.
- ยุวัลดา ใฝ่ฝัน. (2552). **การจัดการสหกิจศึกษากับการพัฒนาศักยภาพบัณฑิตมหาวิทยาลัยหาดใหญ่**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- รุ่งฤดี แผลงสร. (2560). **ศาสตร์การสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรารณ ศรีบุญ. (2556). **ความต้องการแรงงานของผู้ประกอบการในจังหวัดเพชรบุรี**. วิทยานิพนธ์ ร.ป.ม. ภาควิชาวิทยาการจัดการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, เพชรบุรี.
- สุทธิพรพรรณ ชิตินทร. (2561). คุณลักษณะบัณฑิตด้านการท่องเที่ยวที่พึงประสงค์ตามความต้องการของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวพื้นที่ภาคใต้. **วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี**, 6(2), กรกฎาคม – ธันวาคม.
- สุเทวี คงคุณ. (2556). **ความพึงพอใจของสถานประกอบการที่มีต่อนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ พ.ศ. 2556**. มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.
- Deita, H. C. H. and Puakchantuk, A. (2013). Desirable characteristics of interns in the English Language Communication Department. Business according to the needs of the establishment. **Academic Journal Sripatum Chonburi**, 9(3); 27-33.
- Robbin, S. P. and Coulter, M. (1999). **Management (6th ed.)** New Jersey: Prentice Hall. Inc.

Blended Instruction using E-learning with A problem-based Learning Approach for Developing Academic achievement and creative skills Under Graduate Diploma Program in Teaching Profession Students College of Asian Scholars

Woravit Tantanatewin¹, Artit Chutchaipolrut², Kurab Purisarn³, WaraKorn Tantanatewin⁴

¹Chairperson of the Graduate Diploma Program in Teaching Profession Faculty of Education and Liberal Arts,
College of Asian Scholars

²Dean of the Faculty of Education and Liberal Arts, College of Asian Scholars

³Associate Dean of the Faculty of Education and Liberal Arts, College of Asian Scholars

⁴Head of Department of Construction Technology Mahasarakham Technical College

Corresponding author. Email: Vittam2005@gmail.com

(Received: February 15, 2023; Revised: March 13, 2023; Accepted: March 16, 2023)

Abstract

By blended instruction using e-learning with a problem-based learning approach, the purposes of this research were to study 1) the effectiveness, 2) the effectiveness index, 3) to compare the achievement of students of pre- and post-study, 4) to study the creative skills of students 5) to assess the satisfaction of the students, and 6) to assess the professional ethics of teacher taught teaching and learning for developing academic achievement and creative skills under Graduate Diploma Program in Teaching Profession Students College of Asian Scholars.

The target group of this research consisted of 60 students who learned by teaching and learning blended instruction using e-learning with a problem-based learning approach of the Learning Measurement and Evaluation Course, Graduate Diploma Program in Teaching Profession Students College of Asian Scholars in the Semester 2 of the academic year 2022. The purposive sampling tools were used in the research including of 1) Learning management plan, 2) Academic achievement test, 3) Creativity Skills Assessment Form, 4) Student satisfaction assessment form, and 5) the professional ethics of teacher assessment form. The descriptive statistics namely Percentage (%), Mean (μ), Standard Deviation (σ) and t-test (t-test for dependent sample) were used to analyze the quantitative data.

The results of the study revealed that:

With the teaching and learning by blended instruction using e-learning with a problem-based learning approach;

1) The effectiveness of Learning Measurement and Evaluation Course, Graduate Diploma Program in Teaching Profession Students College of Asian Scholars showed the process efficiency (E1) at 81.72 and the resultant efficiency (E2) at 86.85, or E1/E2 of 81.72 / 86.85 which was higher than the standard criteria set at 80/80.

2) The effectiveness index was 0.7021 or 70.21 percent higher than the specified criteria.

3) The comparison results revealed that the academic achievement after learning was higher than before learning (significantly increased at the .01 level). The average score before learning was at the average level (μ =35.08, σ =3.14), while the average score after learning was higher (μ =53.72, σ =2.94).

4) The creative skills of students were at the highest level (μ =4.72, σ =0.45)

- 5) The student satisfaction was also at the highest level ($\mu = 4.67$, $\sigma = 0.48$)
- 6) The professional ethics of teacher was at the highest level ($\mu = 4.71$, $\sigma = 0.45$)

Keywords: blended instruction using e-learning, e-learning and problem-based learning.

1. Introduction

The rapid change of today's world with the advancement of information technology (ITs) impacts the economic, social, political, and governance systems in the country level expanding to the global level. Also, teaching and learning to equip children (learners) in the 21st century with the knowledge, competence, and essential skills in various fields is the challenge. To achieve this, teachers must design activities for the learner to learn from real experiences. Practicing must allow the learner to be able to think, to do, to love to read, and to have a constant curiosity for knowledge (Vijarn Panich, 2012). Modern teachers have to be the facilitators for the learners to learn which the teaching profession plays the important role of in this process. There is a production process and development system for teachers, faculty members, and educational personnel with quality standards suitable for high-level professions. Therefore, the problem has been solved by changing the format from normal teaching to a teaching style that is blended (Blended Learning), which is a flexible learning model. Respond to individual differences, thinking styles, interests, and abilities of individual learners (Bonk & Graham, 2004). And from the study of teaching techniques, it was found that e-Learning is a systematic teaching which have a clear objectives and could create a ready-made lesson using Internet network transmission (Krutus , 2000) and problem-based learning is a learning that arises from building knowledge that is connected, helping to remember and recall information, prior knowledge is linked to learning new things (Gijsselaers ,1996). In the 21st century, there is a teaching approach to develop individuals with creative skills (Creativity), skills in systematic thinking (Critical Thinking), communication skills and working with others (Communication and Collaboration), Information Literacy, Media Literacy, and ICT Literacy.

From the above, the researcher is interested in bringing blended Instruction using E-learning with a problem-based learning approach for developing academic achievement and creative skills under Graduate Diploma Program in Teaching Profession Students College of Asian Scholars for the daily life with efficiency and effectiveness.

2. Purpose

Under Graduate Diploma Program in Teaching Profession Students College of Asian Scholars, the purpose of this study is:

2.1 To study the effectiveness of teaching and learning blended Instruction using E-learning with a problem-based learning approach for developing academic achievement and creative skills.

2.2 To study the effectiveness index of teaching and learning of teaching and learning blended Instruction using E-learning with a problem-based learning approach for developing academic achievement and creative skills.

2.3 To compare the achievement of students for pre- and post-study by teaching and learning blended Instruction using E-learning with a problem-based learning approach for developing academic achievement and creative skills.

2.4 To assess creative skills of students by teaching and learning blended Instruction using E-learning with a problem-based learning approach for developing academic achievement and creative skills.

2.5 To assess the satisfaction of the students who studied by teaching and learning blended Instruction using E-learning with a problem-based learning approach for developing academic achievement and creative skills.

2.6 To assess the professional ethics of teacher taught teaching and learning blended Instruction using E-learning with a problem-based learning approach for developing academic achievement and creative skills.

3. Theoretical concepts and related research

3.1 Blended learning has been mentioned as follows.

Valiathan. (2002) states that blended learning management What it means is that different teaching methods come together to help solve problems.

3.2 E-learning management has been mentioned as follows.

Krutus (2000) said, “e-Learning is a form of content that creates ready-made lessons. It can be a transmission medium or can be used for transmission within the Internet network.”

3.3 Problem-based learning management (Problem-based Learning, PBL) has been mentioned as follows:

Gijssels (1996) discussed the principles of problem-based learning, which can be summarized as follows: (1) Learning is a process of building knowledge, (2) Metacognition (Metacognition) is a component of skills necessary for learning, and (3) Social and environmental factors enable learners to use cognitive knowledge to solve problems.

4. Procedure

To study the teaching and learning blended Instruction using E-learning with a problem-based learning approach for developing academic achievement and creative skills of Learning Measurement and Evaluation Course under Graduate Diploma Program in Teaching Profession Students, College of Asian Scholars. The research has been conducted as follows.

4.1 Study theories and research which related to blended learning management by using e-learning together with problem-based learning.

4.2 Proceed to create tools, including learning management plan, achievement test, Creativity, and satisfaction and professional ethics of teacher’s assessment form.

4.3 Take the tools that have already been done and presented to research collaborators and experts.

4.4 Take an achievement test before class and conduct the teaching according to the learning plan. The assessment during class and learning achievement after study are also evaluated with creative skills, student satisfaction and professional ethics of teachers.

5. Results

Table 1 The process efficiency (E1) and resultant efficiency (E2) of blended Instruction using E-learning with a problem-based learning approach.

No.	Score during class						total score during study (process: E ₁)	Total score after school (result: E ₂)
1-60	Plan 1	Plan 2	Plan 3	Plan 4	Plan 5	Plan 6		
sum	895	921	1025	1004	1017	1022	5884	6253
E	74.58	76.75	85.42	83.67	84.75	85.17	81.72	86.85

5.1 From Table 1, it was found that the process efficiency (E1) was 81.72 percent, and the resultant efficiency (E2) was 86.85 percent or E1/E2 was 81.72 / 86.85, which was higher than the standard criteria. 80/80

Table 2 The effectiveness of blended Instruction using E-learning with a problem-based learning approach.

No	pre-test score / post-test score						pre-test score	post-test score
1- 60	plan 1	plan 2	plan 3	plan 4	plan 5	plan 6		
sum	666/1057	675/1043	670/1044	672/1036	669/1045	669/1028	4021/6253	
Ei	0.73	0.70	0.71	0.69	0.71	0.68	0.70	

5.2 From Table 2, it was found that the overall effectiveness index was 0.7021 or the learning progress was 70.21% higher than the specified criteria.

Table 3 Pre- and post-learning achievement of students that learn by blended Instruction using E-learning with a problem-based learning approach.

NO 1 - 60	pre-test score (60)	post-test score (60)	Score difference (D)	difference of number squared (D ²)
Sum	2105	3223	1118	21976
Mean	35.08	53.72	18.63	366.27
S.D.	3.14	2.94	4.40	

test	N	μ	σ	$\sum D$	$\sum D^2$	t	P value
pre-test	60	35.08	3.14	1118	21976	32.78**	0.00
post-test	60	53.72	2.94				

** Statistically significant at the .01 level

5.3 From Table 3, the result showed that the mean of pre-learning achievement score was $\mu = 35.08$ with $\sigma = 3.14$, and the mean of post-learning $\mu = 53.72$ with $\sigma = 2.94$. Mean of post-learning was higher than pre-learning, the difference was statistically significant at the .01 level.

Table 4 Student creativity assessment results of blended Instruction using E-learning with a problem-based learning approach.

Item	list	Assessment level		
		μ	σ	interpret
1	Fluency	4.77	0.42	The most
2	Flexible thinking	4.74	0.43	The most
3	Creativity	4.69	0.47	The most
4	Detailed thinking	4.66	0.48	The most
Total		4.72	0.45	The most

5.4 From Table 4, it was found that the assessment of students' creative skills of blended Instruction using E-learning with a problem-based learning approach was at highest level ($\mu = 4.72$, $\sigma = 0.45$).

Table 5 Student satisfaction assessment results of blended Instruction using E-learning with a problem-based learning approach.

List	Assessment level			number
	μ	σ	interpret	
1. Skills and teaching techniques of teachers	4.70	0.46	The most	1
2. Content	4.65	0.48	The most	5
3. Teaching and learning activities	4.67	0.48	The most	3
4. Learning media	4.63	0.49	The most	4
5. Measurement and evaluation	4.68	0.47	The most	2
Total	4.67	0.48	The most	

From Table 5, it was found that the mean student satisfaction ($\mu = 4.67$, $\sigma = 0.48$) was at the highest level.

Table 6 Teacher Professional Ethics Assessment Results of blended Instruction using E-learning with a problem-based learning approach

List	Assessment level			number
	μ	σ	interpret	
1. Ethics towards oneself	4.77	0.42	The most	1
2. Professional ethics	4.73	0.44	The most	3
3. Ethics towards service recipients	4.75	0.42	The most	2
4. Ethics towards Professional co-workers	4.67	0.48	The most	4
5. Ethics towards society	4.63	0.49	The most	5
Total	4.71	0.45		

From Table 5.6, it was found that the evaluation of professional ethics of teachers which is taught by blended Instruction using E-learning with a problem-based learning approach was at the highest level ($\mu = 4.71$, $\sigma = 0.45$).

6. Discussion and Conclusions

6.1 The effectiveness of teaching and learning of blended Instruction using E-learning with a problem-based learning approach was high. The process efficiency (E1) was 81.72 and the resultant efficiency (E2) was 86.85, or E1/E2 of 81.72 / 86.85. This number is higher than the standard criteria set at 80/80, which agrees well with the learning objectives. The results correspond to the study of Kanarak Srisomboon, (2020), which develops the e-learning courses on humans and the environment for Graduated students, Faculty of Information Technology, North Bangkok University. The efficiency of this study was 84.52/86.04, higher than the 80/80 criteria set. Plus, this results also align well with the study of Phakamon Taub (2016), which develop the e-learning lessons in the course of innovation and information technology in education, Faculty of Education, bachelor's degree Kamphaeng Phet Rajabhat University with the efficiency of 80.80/85.90, also higher than the 80/80 criteria set.

6.2 The effectiveness index of teaching and learning of blended Instruction using E-learning with a problem-based learning approach was 0.7021 or 70.21 percent, which is higher than the specified criteria because the instructor has studied the preparation of the plan in accordance with the course objectives. This result is consistent with the study of Woravit Tantanatewin (2022), which manages the problem-based learning and cooperates the learning STAD techniques for Graduate Diploma Program in Teaching Profession Students College of Asian Scholars. It was found that the overall effectiveness index was 0.6668 or 66.68 percent progress, higher than the specified criteria.

6.3 The comparison the academic achievement of teaching and learning of blended Instruction using E-learning with a problem-based learning approach showed that the academic achievement of post-learning was higher. The average score of pre-learning was at the average level ($\mu = 35.08$, $\sigma = 3.14$), while the academic achievement of post-learning was higher ($\mu = 53.72$, $\sigma = 2.94$), significantly increased at the .01 level because designing achievement tests for the pre- and post-study has met the quality criteria. This corresponds to the study of Kanarak Srisomboon (2020). The development of e-learning courses on humans and the environment for graduate students Faculty of Information Technology North Bangkok University which found that the academic achievement of post-learning was higher than pre-learning at the statistical significance level of .05. This also aligns with the study of Kitipong Luenam (2016) which developed the learning outcomes and research process skills from learning management by applying the problem as a base in conjunction with research of students in the Bachelor of Education program. The results of this study also showed higher academic achievement of post-learning than pre-learning with the statistical significance at the .01 level.

6.4 The mean of student's creative skills that learned by teaching and learning of blended Instruction using E-learning with a problem-based learning approach was at the highest level ($\mu = 4.72$, $\sigma = 0.45$) since the teachers also promote problem-solving thinking, helping to promote creative skills. These results correspond to the study of Siripol Sanboonsong (2015), which used the blended teaching and learning management by using the project-based learning process to foster creativity and teamwork skills, Faculty of Education, Department of Computer Education ($\bar{x} = 4.19$, S.D. = 0.74).

6.5 The mean of student satisfaction that learned by teaching and learning of blended Instruction using E-learning was at the highest level ($\mu = 4.67$, $\sigma = 0.48$). This is because the organization of teaching and learning activities allows students with different proficiency levels to work together as a group. Centered on the student makes the learner has fun without being bored which corresponds to the study of Kanarak Srisomboon (2020) which developed the e-learning courses of humans and the environment for Graduated

students, Faculty of Information Technology, North Bangkok University. In overall, the mean was at a high level ($\bar{x} = 4.38$, S.D. = 0.75). In addition, this result also agrees well with Phakamon Taub (2016) which developed the e-learning lessons in the course of innovation and information technology in education, Faculty of Education, bachelor's degree Kamphaeng Phet Rajabhat University having the mean at high level ($\bar{x} = 3.77$, S.D. = 0.82)

6.6 The mean of teacher professional ethics taught by teaching and learning of blended Instruction using E-learning was at the highest level ($\mu = 4.71$, $\sigma = 0.45$) because teachers have the intention to pay attention to students. This outcome corresponds to study of In Chancharoen (2017) about the factors affecting self-development according to teacher professional ethics of students, Graduate Diploma Program Teacher profession, Chiang Rai College, showing mean at a high level ($\bar{x} = 4.24$, S.D. = 0.42). Also, the result of Wirat Wannarat (2012) about Ethical Leadership Characteristics and Teacher Professional Ethics of faculty at the higher education level, Benjamit Academic Network and the Prachachuen Research Network was found that they were related in a positive direction and at a high level ($r = 0.698$)

7. Suggestions

7.1 Proposal for applying research results

7.1.1 Teachers should consider teaching and learning management to suit the abilities of the learners by continuously monitoring and evaluating the interest of the learner.

7.1.2 Problem situations should be interesting and relevant to daily life for students to participate in problem solving based on prior knowledge linking in learning new things or new solving problems.

7.2 Recommendations for use

7.2.1 In order to prepare, the instructor must try teaching and reviewing the teaching process to ensure that all techniques are consistent and skillfully combined.

7.2.2 Before implementing the learning management plan, teachers should study the learning management plan, course description teaching objectives, content, teaching activities, media use, measurement, and evaluation methods.

7.3. Recommendations for further studies

7.3.1 Study should be done using different teaching techniques, and interspersed with the prescribed teaching.

7.3.2 Other dependent variables should be adjusted to examine teaching effectiveness this time.

8. References

- Curtis J. Bonk and Charles R. Graham. (2004). **Handbook of Blended Learning: Global Perspectives, Local Designs**. Pfeiffer Publishing.
- Gijsselaers, W.H. (1996). **Connecting Problem-Based Practices with Educational Theory**. San Francisco: Jossey-Bass.
- In Chancharoen. (2017). Factors affecting self-development according to teacher professional ethics of Graduate Diploma Program Students Teacher Professional Program, Chiang Rai College. **Journal of Humanities, Social Sciences and Arts**, (September-December).

- Kanarak Srisomboon. (2020). **The Development of Electronic Lessons in the Human and Environment Course.** For graduate students undergraduate students Faculty of Information Technology North Bangkok University.
- Kitipong Luenam. (2016). Development of learning outcomes. and research process skills from learning management by applying the problem as a base in conjunction with research practice of students in the Bachelor of Education program. **Ratchaphruek Journal**, 14(2), (May - August).
- Krutus, B. (2000). **E-learning**. Retrieve from <http://www.nectec.or.th/courseware/cai/0018.html>.
- Pakamon Taub. (2016). Development of e-learning lessons for innovation subjects. and educational information technology, Faculty of Education, undergraduate students in Music Education. **Journal of Education, Faculty of Education, Kamphaeng Phet Rajabhat University**, 1(2), July – December.
- Siripol Saenboonsong. (2015). **Results of blended learning management.** using the learning process the project is the base to promote creative works and team working skills of Students of the Faculty of Education, Department of Computer Education.
- Wijarn Panich. (2012). **Ways of creating learning for students in the 21st century.** Bangkok: Sodsri Foundation Saritwong
- Wirat Wannarat. (2012). **Khun Laksana, the ethical leader and teacher professional ethics of the faculty.** Higher Education Benjamit Academic Network and the Prachachuen. Research Network Ratchaphruek University.
- Woravit Tantanatewin. (2022). **Management of problem-based learning and cooperative learning STAD techniques to develop academic achievement and creative skills Educational Quality Assurance Course.** Graduate Diploma Program in Teaching Profession Students College of Asian Scholars.
- Valiathan, Purnima. (2002). **Blended Learning Models.** Learning Circuits www.learningcircuits.org/2002/aug2002/valiathan.html.

การปรับปรุงกระบวนการผลิตป้ายจราจร ของโรงงานผลิตป้ายจราจร บริษัท ABC จำกัด Improvement of Traffic Sign Production Process of ABC Traffic Sign Production Company

ณัฐรดา พอค้า¹, อารีย์ นัยพินิจ²

Nutrada Phoka¹, Aree Naipinit²

¹นักศึกษาปริญญาโท สาขาการจัดการโลจิสติกส์ คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยขอนแก่น

²คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยขอนแก่น

¹Master of Faculty of Business Administration, Khon Kaen University

²Faculty of Business Administration, Khon Kaen University

Corresponding author. Email: kullakarn.p@kkumail.com

(Received: August 4, 2022; Revised: September 15, 2022; Accepted: September 19, 2022)

บทคัดย่อ

ธุรกิจการผลิตป้ายจราจรเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมกระบวนการผลิตที่สร้างความปลอดภัยให้กับผู้ใช้รถใช้ถนนในประเทศ ในการระบุทิศทางและสัญลักษณ์ต่าง ๆ หรือเปรียบเสมือนเครื่องมือสื่อสารที่มีประสิทธิภาพสำหรับผู้ขับขี่รถใช้ถนนได้เป็นอย่างมาก ทั้งนี้สำนักอำนวยความปลอดภัยได้นำวิธีการตรวจสอบความปลอดภัยทางถนน (Road Safety Audit) มาใช้ตรวจสอบอัตราการเกิดอุบัติเหตุและอัตราความปลอดภัย พบว่าคะแนนเฉลี่ยรวมของความพึงพอใจด้านความปลอดภัยของงานอุปกรณ์จากแบบสอบถาม อันดับหนึ่งคือ งานป้ายจราจร (สำนักอำนวยความปลอดภัย, 2562). การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการเกิดของเสียในกระบวนการผลิตป้ายจราจรของโรงงานผลิตป้ายจราจรบริษัท ABC จำกัด ในจังหวัดหนองคาย และเพื่อกำหนดแนวทางการปรับปรุงกระบวนการผลิตป้ายจราจร ของโรงงานผลิตป้ายจราจร บริษัท ABC จำกัด ให้เกิดความสูญเปล่าน้อยที่สุด การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงทดลอง โดยใช้เครื่องมือดังต่อไปนี้ การเข้าไปสังเกต (Observe) เครื่องมือใช้จับเวลา (Time record แบบบันทึกข้อมูลในการปฏิบัติงาน (Form) การสัมภาษณ์แบบมีเค้าโครง (Structured Interview) โดยการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการผลิตป้ายจราจรของ บริษัท ABC จำกัด 8 ท่าน ได้แก่ ผู้ประกอบการ 1 ท่าน ผู้ควบคุมกระบวนการผลิต 1 ท่าน และพนักงานในกระบวนการผลิต 6 ท่าน และในการศึกษาครั้งนี้ได้ใช้เครื่องมือคุณภาพ 7 อย่าง (7 QC Tools) โดยเลือกใช้ 2 อย่าง ได้แก่ กราฟ (Graph) และ แผนภูมิพาเรโต (Pareto Diagram) ในการวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้น ต่อมานำทฤษฎีลีน (LEAN) และโปรแกรม PERT (Program Evaluation and Review Technique) เข้ามาแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า สาเหตุของปัญหามาจากการกำหนดจำนวนของพนักงาน/แรงงานซึ่งไม่สอดคล้องกับระยะเวลาในกระบวนการผลิตที่กำหนดในแต่ละขั้นตอน รวมถึงสภาพอากาศในแต่ละวันที่ไม่สามารถควบคุมได้ จึงส่งผลทำให้มีของเสีย ซึ่งจากการปรับปรุงกระบวนการผลิต พบว่าของเสียที่เกิดขึ้นลดลงโดยคิดเป็น ร้อยละ 3.2 โดยเฉลี่ย และอยู่ในเกณฑ์ที่ผู้ประกอบการได้กำหนดไว้

คำสำคัญ : กระบวนการผลิต, ลีน, การเขียนข่ายงาน

Abstract

Traffic signs production business is a part of production industry which builds security for road users in the country. To indicate directions and symbols. Traffic signs compared as effective communication tools for road users. The Bureau of safety has adopted roads safety audit method to verify accident rates and safety rates. The result found that the overall average score of safety satisfaction in equipment from questionnaires, the first place is traffic signs (Office of Safety Administration, 2019). The propose of this research was to study the problem of waste in the production process of traffic signs of ABC company in Nong Khai province and to determine guidelines for improving the production process of traffic signs of ABC

company to change to minimize waste. This study was a Experimental research study by using the following tools, Observe, Time Record, Form and Structured Interview which interview 8 people who relate in traffic sign production process of ABC company including the owner business, the controller production process and 6 workers. This study collected previous - after improvement data for compare the difference. This study used 2 tools in 7 QC tools which are graph and Pareto diagram to analyze the problem. Apply lean and PERT (Program Evaluation and Review Technique) to solve the problem. The result of the study shown that the cause of the problem was the number of workers did not correspond to time required in production process in each step including uncontrollable dairy weather conditions, which result was the waste. The improvement production process found that lead to minimize waste by 3.2% on average approximately and the number was in the owner criteria.

Keywords: production process, lean, PERT

1. บทนำ

ในปัจจุบันป้ายจราจรมีบทบาทสำคัญบนท้องถนนในการระบุทิศทางและสัญลักษณ์ต่าง ๆ หรือเปรียบเสมือนเครื่องมือสื่อสารที่มีประสิทธิภาพสำหรับผู้ใช้รถใช้ถนน ดังนั้นเพื่อให้ป้ายจราจรเกิดประสิทธิภาพมากที่สุด ผู้ใช้รถใช้ถนนจึงจำเป็นต้องเรียนรู้ความหมายสัญลักษณ์ต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจ และขับขึ้นถนนอย่างปลอดภัย (Al-Madani, 2002). ในปี 2562 ประเทศไทยมีทาง/ถนน รวมทั้งสิ้นประมาณ 702,000 กิโลเมตร ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของกรมทางหลวง, กรมทางหลวงชนบท, การทางหลวงพิเศษแห่งประเทศไทยและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้สำนักอำนวยความปลอดภัยได้นำวิธีการตรวจสอบความปลอดภัยทางถนน (Road Safety Audit) มาใช้ตรวจสอบอัตราการเกิดอุบัติเหตุและอัตราความปลอดภัยในสายทาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก และภาคใต้ พบว่าคะแนนความปลอดภัยสำหรับรถยนต์อยู่ในระดับ 3 ดาวหรือคิดเป็นร้อยละ 53.51 และรถจักรยานยนต์ ระดับคะแนนความปลอดภัยอยู่ที่ 2 ดาว คิดเป็นร้อยละ 58.60 และพบว่าคะแนนเฉลี่ยรวมของความพึงพอใจด้านความปลอดภัยของงานอุปกรณ์จากแบบสอบถาม อันดับหนึ่งคือ งานป้ายจราจร อันดับสองคืองานเครื่องหมายจราจรบนผิวหน้ง และลำดับสามคืองานสัญญาณไฟจราจร (สำนักอำนวยความปลอดภัย, 2562). ในอนาคตยังมีโครงการก่อสร้างเพิ่มช่องจราจรอีกมากมาย เพื่อรองรับปริมาณจราจรที่เกินกว่าจะรับได้ ในปัจจุบัน และเพื่อส่งเสริมการพัฒนาประเทศทั้งด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ การค้า อุตสาหกรรมและการขนส่ง (สำนักแผนงานกรมทางหลวง, 2564)

บริษัท ABC จำกัด เป็นบริษัทผลิตสีเทอร์โมพลาสติก พร้อมรับเหมาตีเส้นจราจร และผลิตป้ายจราจรพร้อมติดตั้งที่ตั้งอยู่จังหวัดหนองคาย โดยสัดส่วนของธุรกิจนี้ คือ 70:30 หมายถึง การผลิตสีเทอร์โมพลาสติก และการรับเหมาตีเส้นจราจร คิดเป็นร้อยละ 70 การผลิตป้ายจราจรคิดเป็นร้อยละ 30 โดยงานวิจัยนี้มุ่งเน้นในการศึกษากระบวนการผลิตป้ายจราจรเนื่องจากเกิดของเสียในกระบวนการผลิตสูงสุดถึงร้อยละ 20 โดยเฉลี่ยจากสินค้าสำเร็จรูปภายใน 1 ปีทั้งหมด (ผู้ประกอบการ, 2564)

ดังนั้นการศึกษาวิจัยในประเด็นนี้ จึงมีความสำคัญในการศึกษาระบบกระบวนการผลิตป้ายจราจร เพื่อหาสาเหตุของความสูญเสียในกระบวนการผลิต และนำผลสรุปของปัญหาวิเคราะห์และหาวิธีการแก้ไขเพื่อเป็นแนวทางให้ระบบการผลิตมีประสิทธิภาพและลดการเกิดความสูญเสียอย่างมากที่สุด โดยการปรับปรุงกระบวนการผลิตสามารถลดกิจกรรมที่ไม่เพิ่มมูลค่าที่ไม่จำเป็นได้ทั้งหมด และส่งผลให้จำนวนขั้นตอนลดลง (จิรกาล กัลยาโพธิ์, 2564)

2. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์ข่ายงาน PERT (Program Evaluation and Review Technique) คือการวางแผนการกำหนดเวลาการจัดระเบียบและควบคุมของกิจกรรมที่ไม่แน่นอน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหาเส้นวิกฤตของโครงการการเขียนข่ายงาน (Draw Network) คือการเขียนข่ายงานโดยอาศัยหลักการที่ได้มาเบื้องต้น ที่เขียนแทนกิจกรรมต่าง ๆ โดยแสดงรายละเอียดละลำดับขั้นตอนต่าง ๆ ในโครงการ และระบุกิจกรรมก่อนและหลังให้ชัดเจน การสร้างข่ายงานมี 2 แบบ ได้แก่ กิจกรรมบนจุดเชื่อม

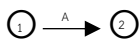
Activities on Arrow (AOA) และ กิจกรรมบนจุดเชื่อมแบบ Activities on Node (AON) กิจกรรมบนจุดเชื่อม Activities on Arrow (AOA) คือ การเขียนช่ายงานโดยใช้เส้นเป็นตัวเชื่อม arrow แทนกิจกรรม โดยมีสัญลักษณ์ที่ใช้ ดังนี้

แทนจุดเชื่อมต่อกับ โหนด (Node) แสดงถึงระยะเริ่มต้นและสิ้นสุดของกิจกรรม ซึ่งในวงกลมจะมีตัวเลขระบุ โดยเริ่มจากเลขน้อยไปเลขมาก เริ่มจากซ้ายไปขวาของช่ายงาน

แทนกิจกรรมที่ต้องทำ โดยหัวลูกศรคือการสิ้นสุดของกิจกรรมนั้น ๆ โดยแต่ละกิจกรรม จะมีลูกศร 1 อัน เป็นตัวกำหนด

เส้นตรงที่เชื่อมระหว่าง 2 โหนด สามารถตั้งชื่อ และมีเวลาเท่ากับเท่าใด และระบุเลขในโนด สำหรับกิจกรรม A

เส้นประคือเส้นที่แสดงถึงกิจกรรมสมมติ (Dummy Activities) คือกิจกรรมที่ไม่มีตัวตนในโครงการ แต่นำมาใส่เพื่อช่วยในการแสดงการดำเนินงานของกิจกรรมให้สอดคล้องกับความเป็นจริง

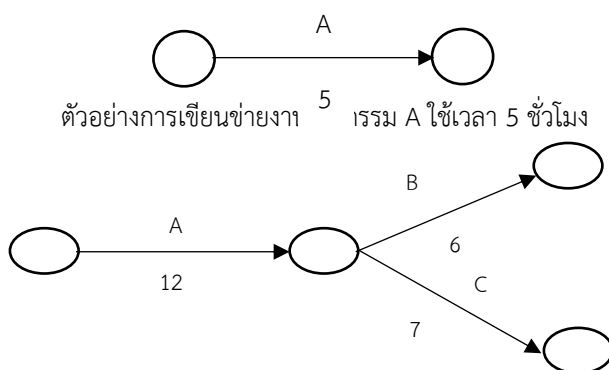
กิจกรรมบนจุดเชื่อมแบบ Activities on Node (AON) คือ การเขียนช่ายงานโดยใช้จุดเชื่อมแทนกิจกรรม โดยมีสัญลักษณ์ ดังนี้

แทนจุดเชื่อม แสดงกิจกรรม A สามารถใช้ได้ทั้งวงกลม หรือสี่เหลี่ยม

ลูกศรที่เชื่อมระหว่างจุดเชื่อม แสดงความสัมพันธ์ของกิจกรรม เช่น กิจกรรม A ไปกิจกรรม B ตามภาพ หมายถึงถึงกิจกรรม B จะทำงานหลัง กิจกรรม A เสร็จแล้ว ตามลำดับ โดยวิธีนี้เป็นวิธีที่นิยม เนื่องจากการเขียนงานแบบ activities on node (AON) เขียนง่ายกว่า และยังไม่จำเป็นต้องมีกิจกรรมสมมติเข้ามาช่วย และบางครั้งจำเป็นต้องใส่ระยะเวลาเข้าไปกำกับอีกด้วย ทำให้แสดงข้อมูลได้มากกว่า (สุรพงศ์ และคณะ, 2557)

ตัวอย่างการเขียนช่ายงาน โดยกิจกรรม B และ C จะสามารถเริ่มได้ก็ต่อเมื่อ กิจกรรม A เสร็จสิ้น

การวิเคราะห์หาวิถีวิกฤต (Critical Path Analysis) วิธีนี้จะทำให้ทราบเวลาของโครงการจะแล้วเสร็จเป็นเท่าไร และกิจกรรมใดบ้างอยู่ในเส้นวิถีวิกฤต ซึ่งจะนำไปสู่การวางแผนและตัดสินใจในการคุมโครงการ หรือเร่งรัดโครงการต่อไป

ทฤษฎีลีน (LEAN) คือการผลิตแบบลีน (Lean) (พฤทธิพงศ์ โพธิ์วาพรรณ, 2548) โดยมุ่งเน้นถึงเรื่องการลดความสูญเปล่าจากการใช้ทรัพยากรที่ไม่ได้สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้า และรวมถึงแนวทางปรับปรุงกระบวนการอย่างต่อเนื่อง โดยไม่เน้นการลงทุนในเทคโนโลยีขั้นสูง แต่จะมุ่งการปรับปรุงโดยมีพนักงานเป็นตัวขับเคลื่อนที่สำคัญ และมุ่งเน้นการไหลของงานเป็นหลัก โดยสิ่งที่ขัดขวางการไหลของงานจะเรียกว่า เป็นความสูญเปล่าที่จะต้องกำจัดออกไป และสอดคล้องกับ Allen et al. (2001) ได้ให้คำจำกัดความของการผลิตแบบลีนไว้ว่าเป็นการติดตาม ความสูญเปล่าเพื่อกำจัดให้หมดไปจากระบบอย่างต่อเนื่อง โดยความสูญเปล่านั้นคือ สิ่งที่ไม่ก่อให้เกิดคุณค่าต่อผลิตภัณฑ์ และ ลัคนา กวินกิจจาพร (2555) ได้ให้ความหมายระบบการผลิตแบบลีนว่าเป็นการผลิตเพื่อลดความสูญเปล่าที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมอันไม่ก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่ม และลดต้นทุนของระบบ ยกกระตือรือร้นการดำเนินงานเพื่อนำไปสู่ประสิทธิภาพที่เพิ่มขึ้น และเน้นถึงการตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้อย่างรวดเร็วเป็นหลักสำคัญ งานวิจัยนี้ได้นำลีนไปประยุกต์โดยนำไปวิเคราะห์หาความสูญเปล่าและกิจกรรมที่ไม่เกิดคุณค่า เพื่อคัดแยกออกจากระบบ

3. วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยฉบับนี้ ใช้วิธีการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental research) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย การเข้าไปสังเกต เครื่องมือจับเวลา แบบบันทึกข้อมูล และการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยมีกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยผู้บริหาร 1 ท่าน ผู้คุมกระบวนการผลิต 1 ท่าน และพนักงานในส่วนของการผลิตป้ายจราจร 6 ท่าน รวมจำนวนทั้งหมด จำนวน 8 ท่าน ซึ่งการเลือกกลุ่มตัวอย่าง จะเป็นการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) คือการเลือกกลุ่มที่ผู้วิจัยต้องใช้เหตุผลในการเลือกเพื่อความเหมาะสมในงานวิจัย ดังนั้นการเลือกในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกเฉพาะผู้ที่มีประสบการณ์ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการผลิตป้ายจราจรใน บริษัท ABC จำกัด ซึ่งเป็นผู้ที่มีความเข้าใจเป็นอย่างดี เพื่อหาแนวทางการแก้ปัญหาและปรับปรุงในส่วนของการสูญเสียที่เกิดขึ้นในกระบวนการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. ขั้นตอนและการทำวิจัย

กระบวนการดำเนินงาน ศึกษา วิเคราะห์และประยุกต์ใช้เพื่อปรับปรุงกระบวนการผลิตป้ายจราจร โดยการนำหลักการจัดการมาเรียบเรียงขั้นตอนตามลำดับ ดังนี้

4.1 ศึกษากระบวนการผลิตป้ายจราจรและเก็บข้อมูลการผลิตเบื้องต้น

4.2 วิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุที่ทำให้เกิดของเสีย โดยเลือกใช้เครื่องมือคุณภาพ 7 อย่าง (7 QC tools)

4.3 ระบุสาเหตุของของเสียและทำการวิเคราะห์ถึงแนวทางการแก้ไข โดย PERT (Program Evaluation and Review Technique) และลีน (LEAN)

5. สรุปผลการวิจัย

ข้อมูลของเสียในกระบวนการผลิต

จากการเก็บข้อมูลเบื้องต้น ในเดือน กันยายน และ ตุลาคม 2564 เป็นระยะเวลา 2 เดือน แสดงผลตามตารางที่ 1,2 และ ตารางที่ 3 ตามลำดับ

ตารางที่ 1 ปริมาณการผลิตป้ายจราจรทั้งหมด

เดือน/ปี	ปริมาณผลิต (ชิ้น)	จำนวนของเสีย (ชิ้น)	ร้อยละของของเสียเฉลี่ย
กันยายน 2564	1240	94	7.58
ตุลาคม 2564	1460	121	8.29
รวม	2700	215	7.96

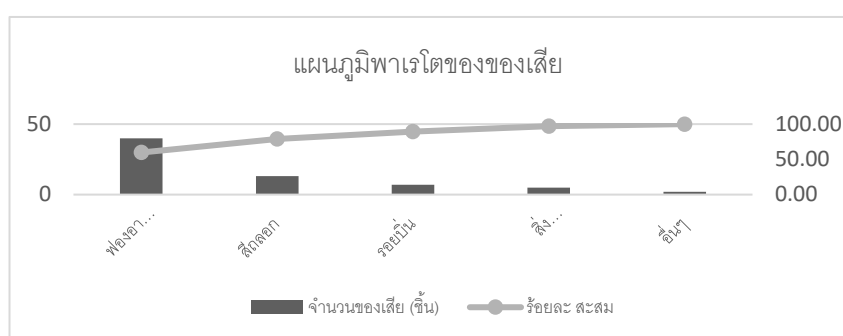
ตารางที่ 2 ปริมาณการผลิตป้ายจราจรและของเสียขนาด 75*60 เซนติเมตร

เดือน/ปี	ปริมาณผลิต (ชิ้น)	จำนวนของเสีย (ชิ้น)	ร้อยละของของเสียเฉลี่ย
กันยายน 2564 (1/2)	140	15	10.7
กันยายน 2564 (2/2)	140	20	14.2
ตุลาคม 2564 (1/2)	140	15	10.7
ตุลาคม 2564 (2/2)	140	17	12.1
รวม	560	67	11.9

ตารางที่ 3 ประเภทของเสีย และจำนวนของเสียที่เกิดขึ้นในแต่ละประเภท ในระยะเวลา 2 เดือน

ประเภทของเสีย	จำนวนของเสีย (ชิ้น)	คิดเป็นร้อยละ	ร้อยละของของเสียเฉลี่ย
ฟองอากาศ	40	59.7	59.7
รอยบิน	13	19.4	79.1
สีถลอก	7	10.4	89.5
สิ่งปนเปื้อน	5	7.5	97
อื่น ๆ	2	3	100
รวม	67	100	

จากตารางที่ 3 สามารถนำไปสร้างแผนภูมิพาริตได้ดังนี้

ภาพที่ 1 แผนภูมิพาริตแสดงข้อมูลของเสีย (ผู้ประกอบการโรงงานผลิตป้ายจราจรบริษัท ABC จำกัด, 2564)

ภาพที่ 2 การถลอก (โรงงานผลิตป้ายจราจรบริษัท ABC จำกัด, 2564)

ภาพที่ 3 การเกิดฟองอากาศ (โรงงานผลิตป้ายจราจรบริษัท ABC จำกัด, 2564)

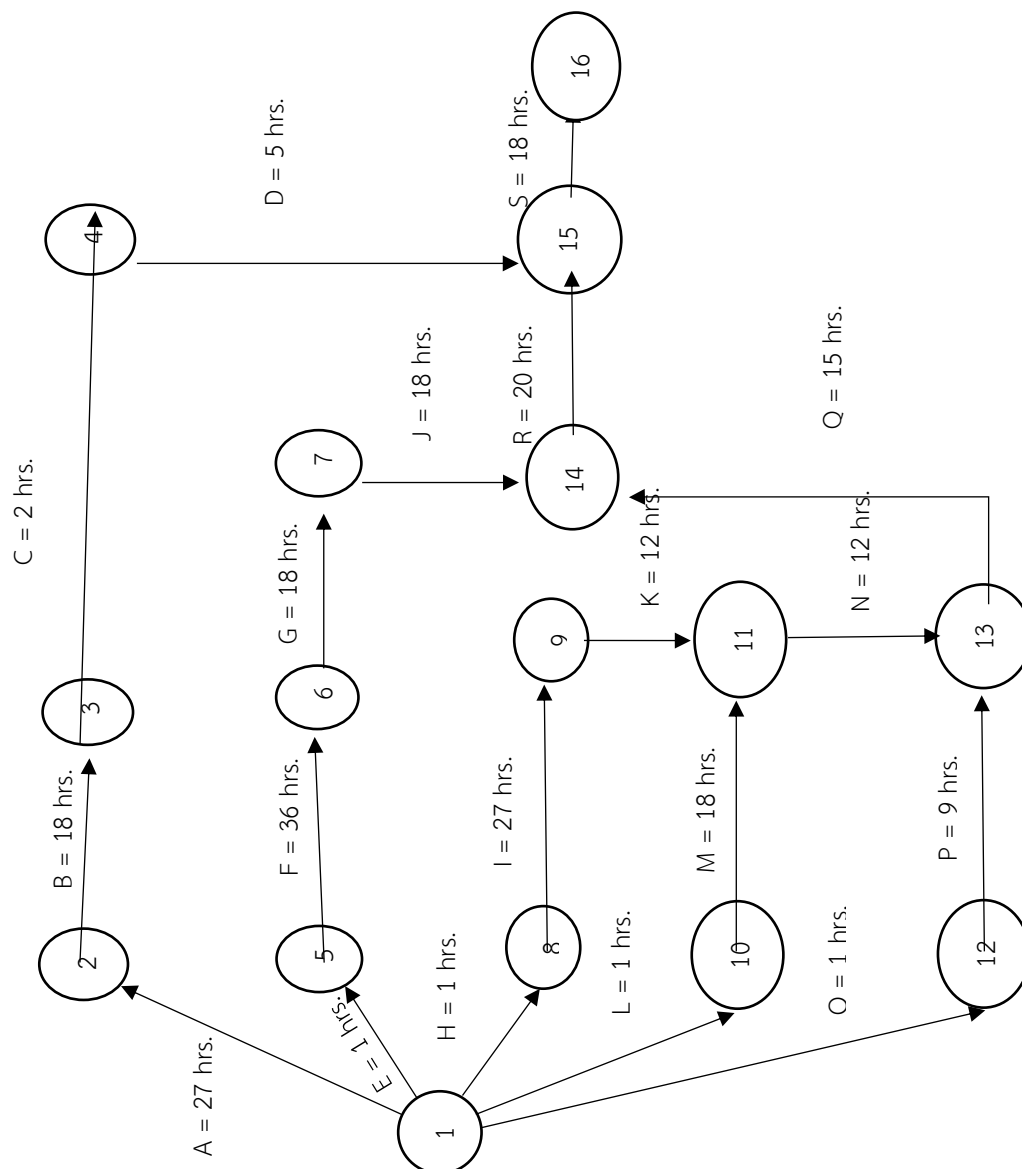
วิเคราะห์สาเหตุการเกิดของเสียในกระบวนการผลิต

สาเหตุของปัญหาที่ทำให้เกิดรอยบิ่นของแผ่นซิงค์ และการถลอกของสี คือการทำงานของคนงาน ซึ่งเกี่ยวเนื่องมาจากสภาพอากาศ ความร้อนในการทำงาน และการขาดการตรวจสอบด้วยตัวเองก่อนเคลื่อนย้ายไปในขั้นตอนการผลิตต่อไป ต่อมาปัญหาของการเกิดฟองอากาศและสิ่งปนเปื้อน พบว่ามีสาเหตุมาจากสภาพแวดล้อม เช่น อากาศร้อน ส่งผลให้แผ่นป้ายที่กำลังวางพักให้แห้งก่อนนำเก็บเข้าที่เก็บสินค้าเกิดฟองอากาศ และแรงลม ส่งผลให้เกิดสิ่งปนเปื้อน เช่น เศษทราย เศษหิน เข้ามาในขณะที่ติดแผ่นสติ๊กเกอร์ เนื่องจากบริเวณที่ผลิตแผ่นป้ายเป็นพื้นที่เปิด

ตารางที่ 4 การวางแผนเค้าโครง PERT (Program Evaluation and Review Technique)

กิจกรรม	คำอธิบาย	กิจกรรมที่ต้องทำก่อนหน้า	ระยะเวลา (ชั่วโมง)	ค่าใช้จ่าย (บาท)
A	- ผสมปูนและเตรียมแม่แบบในการผลิตเสาปูน	-	27	30,000
B	- เทลงแม่แบบ/เกลี่ยตามรูปทรง	A	18	6,800
C	- ตรวจสอบความสมบูรณ์ของเสา	B	2	1,700
D	- เรียบเรียงเข้าที่เก็บสินค้า, นับสินค้า	C	5	1,700
E	- เตรียมเหล็กสำหรับสร้างกรอบ/เค้าโครง	-	1	1,200
F	- ตัดเหล็กตามขนาดแบบที่กำหนด	E	36	70,000
G	- ประกอบ/เชื่อมเค้าโครง	F	18	850
H	- เตรียมแผ่นซิงค์	-	1	33,250
I	- วัด/ตัดแผ่นซิงค์ตามรูปแบบที่กำหนด	H	27	1,275
J	- พ่นสีกรอบ/เค้าโครง	G	18	1,008
K	- พ่นสีแผ่นซิงค์/อะลูมิเนียม	I	12	1,008
L	- เตรียมแผ่นสติ๊กเกอร์สะท้อนแสง	-	1	90,000
M	- วัด/ตัดขนาดแผ่นสติ๊กเกอร์สะท้อนแสงตามรูปแบบ	L	18	850
N	- ติดสติ๊กเกอร์สะท้อนแสง	M,K	12	500
O	- เตรียมแผ่นสติ๊กเกอร์เครื่องหมายต่าง ๆ	-	1	1,500
P	- นำแผ่นสติ๊กเกอร์เข้าเครื่องพิมพ์	O	9	200
Q	- ติดเครื่องหมายต่าง ๆ	N,P	15	850
R	- ประกอบเข้ากับแผ่นป้ายจราจร	J,Q	20	1,000
S	- แรปพลาสติกพร้อมส่ง	D,R	18	1,300

การเขียนข่ายงาน PERT (Program Evaluation and Review Technique) แบบ Activities on Arrow (AOA)

ภาพที่ 5 ข่ายงาน PERT

ตารางที่ 5 คำนวณข่ายงาน PERT

โดยเริ่มจากเส้นทางที่ 1 คือ A, B, C, D, S เส้นทางที่ 2 คือ E, F, G, J, R, S เส้นทางที่ 3 คือ H, I, K, N, Q, R, S เส้นทางที่ 4 คือ L, M, N, Q, R, S และ เส้นทางที่ 5 คือ O, P, Q, R, S โดยการคำนวณข่ายงาน PERT ดังนี้

A	0	27
27	41	68
B	27	45
18	68	86
C	45	47
2	86	88

G	37	55
18	37	55
H	0	1
1	6	7
I	1	28
27	7	34

M	1	19
18	28	46
N	40	52
12	46	58
O	0	1
1	48	49

D	47	52	J	55	73	P	1	10
5	88	93	18	55	73	9	49	58
E	0	1	K	28	40	Q	52	67
1	0	1	12	34	46	15	58	73
F	1	37	L	0	1	R	73	93
36	1	37	1	27	28	20	73	93
						S	93	111
						18	93	111

ตารางที่ 6 เส้นทางวิกฤตที่ได้จากการคำนวณขางาน PERT ในตารางที่ 5

เส้นทาง	ประกอบด้วยกิจกรรม	ระยะเวลารวม (ชั่วโมง)	เส้นทางวิกฤต
1	A, B, C, D, S	$27+18+2+5+18 = 70$	
2	E, F, G, J, R, S	$1+36+18+18+20+18 = 111$	/
3	H, I, K, N, Q, R, S	$1+27+12+12+15+20+18 = 105$	
4	L, M, N, Q, R, S	$1+18+12+15+20+18 = 90$	
5	O, P, Q, R, S	$1+9+15+20+18 = 63$	

เส้นทางวิกฤต คือ การแสดงลำดับการทำงานกิจกรรมของโครงการที่ยาวที่สุด หรือสายงานที่ยาวที่สุด โดยหากเส้นทางวิกฤตเกิดการเปลี่ยนแปลง จะส่งผลกระทบต่อจำนวนวัน และระยะเวลาดำเนินการของโครงการ จากตารางที่ 6 พบว่าเส้นทางที่ 2 เป็นเส้นทางวิกฤต โดยมีระยะเวลารวมในการผลิตถึง 111 ชั่วโมง ซึ่งเป็นระยะเวลาที่ใช้เวลามากที่สุด

6. ผลการวิจัย

การเก็บข้อมูลของของเสียในกระบวนการผลิตที่ผ่านมา 2 เดือน พบว่ามีของเสียทั้งสิ้น 215 ชิ้น โดยคิดเป็นค่าใช้จ่ายทั้งหมด 268,750 บาท โดยพบเป็นของเสียจากการทำปายจราจร 75*60 เซนติเมตรเป็นจำนวน 67 แผ่น โดยเป็นค่าใช้จ่ายทั้งหมด 83,750 บาท จากการสรุปพบว่าสาเหตุที่ทำให้กระบวนการผลิตเกิดของเสียคือ สภาพอากาศ และการกำหนดวันเวลาในกระบวนการผลิต อย่างไม่สอดคล้องกับการใช้พนักงานในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการผลิต ส่งผลให้เกิดขึ้นงานมีความบกพร่อง และต้องถูกนำกลับมาแก้ไข หรือ เสียเปล่าในด้านเวลา ค่าแรง และวัตถุดิบ ซึ่งนำไปสู่ต้นทุนที่สูงขึ้น ดังนั้นสามารถทำให้เห็นถึงสาเหตุหลักๆ และแนวทางการแก้ไขเบื้องต้น โดยวิเคราะห์ขั้นตอน 7 อย่างของการพัฒนาการผลิตแบบลีน (7 wastes) พบ 3 อย่าง เข้ามาช่วยดังนี้ 1. กิจกรรมที่เกิดความสูญเสียเนื่องจากการเคลื่อนไหว (Motion) คือการเกิดการเคลื่อนย้ายเกินความจำเป็น อาจเป็นสาเหตุให้แผ่นซิงค์เกิดการถลอก จากการเคลื่อนย้ายที่มากเกินไป ทั้งการเคลื่อนไหวของคนและตัวสินค้า 2. กิจกรรมที่เกิดความสูญเสียเนื่องจากกระบวนการผลิต คือการเกิดจากความเหนื่อยล้าของแรงงาน/พนักงาน อาจเป็นสาเหตุของต้นทุนกระบวนการผลิตที่เพิ่มขึ้น 3. กิจกรรมที่เกิดความสูญเสียเนื่องจากการผลิตของเสีย คือการเกิดการแก้ไขของเสีย ที่อาจจะเป็นสาเหตุให้ต้นทุนเวลา ต้นทุนของวัตถุดิบสูงขึ้น และส่งผลให้เป็นการสูญเสียของการดำเนินการ และจากการวิเคราะห์เครื่องมือและเทคนิคแบบลีนและผลขางานของ PERT

นำไปสู่แนวทางการแก้ไขปัญหาโดยใช้เครื่องมือ ดังนี้ 1. เครื่องมือที่ช่วยให้เกิดความยืดหยุ่นในกระบวนการ โดยใช้การฝึกอบรมพนักงานข้ามสายงาน เพื่อให้พนักงานสามารถทำงานได้หลายอย่าง และเพิ่มความยืดหยุ่นในการปฏิบัติงานที่สามารถไปทำงานในส่วนอื่น ๆ ของแต่ละกิจกรรมได้ 2. เครื่องมือที่ลดเวลาในการทำงาน ประกอบด้วย การลดเวลาในกลุ่มกระบวนการผลิต การลดเวลาโดยการเตรียมพร้อมใช้งาน ณ จุดปฏิบัติงาน การลดเวลาด้วยการตรวจสอบด้วยตัวเอง และการลดเวลาด้วยการตรวจสอบแบบต่อเนื่อง 3. เครื่องมือที่ใช้พัฒนาอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย การปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง คือการปรับปรุงกระบวนการทำงาน และสภาพแวดล้อมให้ดีขึ้นอย่างสม่ำเสมอ การวิเคราะห์จากสาเหตุ เพื่อให้เจาะลึกถึงสาเหตุ นั้น ๆ

และกลุ่มการแก้ปัญหา คือการประชุมทีมเป็นประจำ เพื่อให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น แนวทางข้างต้นเป็นแนวทางที่จะสามารถลดเวลาในกระบวนการผลิตที่เป็นเส้นวิกฤตได้ และอาจส่งผลให้ลดเวลาในกระบวนการผลิตทั้งหมดได้เช่นกัน

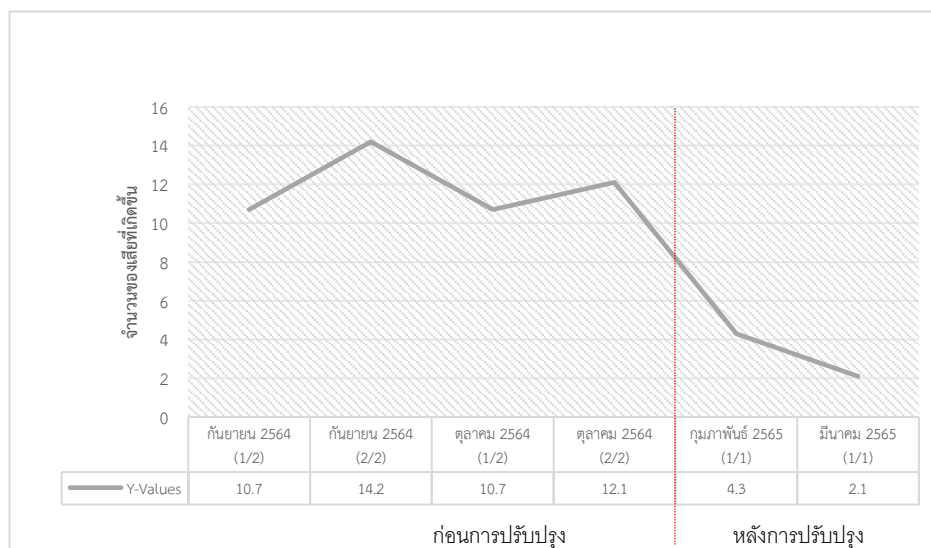
จากการนำแนวทางการปรับปรุงกระบวนการผลิตไปประยุกต์ใช้กับโรงงานผลิตป้ายจราจร บริษัท ABC จำกัด พบผลลัพธ์ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 เปรียบเทียบของเสียก่อนและหลังปรับปรุง

เดือน/ปี	กันยายน 2564 (1/2)	กันยายน 2564 (1/2)	กันยายน 2564 (1/2)	กันยายน 2564 (1/2)	กุมภาพันธ์ 2565(1/1)	กุมภาพันธ์ 2565(1/1)
ปริมาณผลิต (ชิ้น)	140	140	140	140	140	140
จำนวนของเสีย (ชิ้น)	15	20	15	17	6	3
ร้อยละของของเสียเฉลี่ย	10.7	14.2	10.7	12.1	4.3	2.1

ผลจากการปรับปรุงกระบวนการผลิตครั้งที่ 1 ทำให้จำนวนของเสียลดลงเหลือ 6 ชิ้น หรือคิดเป็นร้อยละ 4.3 จากการเปรียบเทียบทำให้เห็นการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นในครั้งแรก ของเสียที่ยังคงพบคือฟองอากาศ และสิ่งปนเปื้อน ในกระบวนการผลิตที่ 4 และ 5 เนื่องจากบริเวณการผลิตเป็นพื้นที่เปิด ซึ่งไม่สามารถเลี้ยงได้

ผลจากการปรับปรุงกระบวนการผลิตครั้งที่ 2 ส่งผลให้จำนวนของเสียเกิดขึ้น 3 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 2.1 ซึ่งยังคงเป็นของเสียที่เกิดจากเศษปนเปื้อน และละอองฝุ่นที่ยังมากจนเกินไป ซึ่งเกินความควบคุมได้ ทั้งนี้ ส่งผลให้มีแนวโน้มที่ดีขึ้นในครั้งใหม่ เนื่องจากการปรับปรุงครั้งที่ 1 และ ครั้งที่ 2 สามารถลดของเสียได้มากกว่าร้อยละ 50 ของของเสียในแต่ละรอบกระบวนการผลิตที่ผ่านมา และจากการนำเครื่องมือลีนเข้ามาประยุกต์ใช้ ส่งผลให้พนักงาน/คนงานมีความสามารถหลายด้านมากขึ้นจากการปรับเปลี่ยนที่เกิดขึ้น มีความเข้าใจ และเรียนรู้จากข้อผิดพลาด มีความเห็นด้วยจากการปรับเปลี่ยน

ภาพที่ 6 กราฟเปรียบเทียบก่อน-หลังปรับปรุง

7. อภิปรายผล

อภิปรายผลการแก้ไขปัญหาของการเกิดของเสียในกระบวนการผลิตป้ายจราจร ที่พบว่าการจัดจำนวนแรงงาน/พนักงานในกระบวนการผลิต ไม่สอดคล้องกับเวลาและส่งผลให้เกิดของเสีย ได้แก่ ฟองอากาศ สีลอก รอยบิ่น และสิ่งปนเปื้อน ที่ถูกนำมาเป็นของเสียที่ต้องการการแก้ไขที่ดีขึ้น โดยจะเห็นได้ว่าปัญหาทั้งหมด มีต้นเหตุมาจากการจัดจำนวนของพนักงาน/แรงงาน และสภาพอากาศในแต่ละวัน จึงทำให้มีของเสียเกิดขึ้น ผู้วิจัยจึงได้นำ PERT มาสร้างแผนการผลิต เพื่อหาเส้นทางวิกฤต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรวมพล จันทศาสตร์ และ ยุติ เปรมวิชัย (2565) ที่กล่าวว่า การใช้ PERT สามารถคำนวณเส้นทางวิกฤต และหาเส้นทางที่เหมาะสมได้ จากนั้นนำเครื่องมือและเทคนิคแบบลีนมาเป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้จริง โดยทำการทดลองจริง 2 รอบของกระบวนการผลิต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชาติศิริ แสงศิริ และคณะ (2562) ที่ได้ใช้หลักการนำการวางแผนโครงการ PERT เพื่อวิเคราะห์และหาเส้นทางวิกฤตในกระบวนการสหกิจศึกษา และการจัดการระบบขนส่ง และใช้หลักการ LEAN ในการวิเคราะห์ปัญหา เพื่อปรับปรุงกระบวนการต่าง ๆ และหาระยะเวลาของกระบวนการสหกิจศึกษาที่จะเสร็จโครงการ ซึ่ง Bernardo Villarreal et. al. (2016) กล่าวว่าแนวคิดลีนเป็นทางเลือกที่มีประสิทธิภาพสำหรับการปรับปรุงการดำเนินงานด้านการขนส่งทางถนน และตรงกับ Nicholas Loyd et. al. (2020) ที่กล่าวว่า การนำเครื่องมือลีนมาประยุกต์ใช้ในองค์กร จะส่งผลให้องค์กรประสบผลสำเร็จ ซึ่งจากการนำของเสียที่เกิดขึ้นในปัจจุบันมาเปรียบเทียบกับของเสียที่เกิดขึ้นในรอบทดลองจริง พบว่ากระบวนการผลิตแบบทดลองจริง ยังเกิดของเสีย แต่อยู่ในที่ผู้ประกอบการได้กำหนดไว้ โดยมีการแก้ปัญหาของฟองอากาศ คือการเพิ่มความละเอียดในการรีดแผ่นสติ๊กเกอร์ให้ติดกับแผ่นซิงค์มากขึ้น และฉีดน้ำในแผ่นสติ๊กเกอร์เครื่องหมายให้มากขึ้น และรีดน้ำออกให้มากขึ้นเช่นเดียวกัน เพื่อลดการเกิดฟองอากาศ และลดสิ่งปนเปื้อนได้มากขึ้น และการจัดพื้นที่ใหม่ ให้พ้นจากแสงแดดมากที่สุด เพื่อลดการโดนแดดในขณะที่พักสินค้าให้แห้ง ในส่วนของรอยบิ่นของแผ่นซิงค์ซึ่งอยู่ในกระบวนการการผลิตแผ่นซิงค์ตามขนาด คือเส้นทางที่ 3 โดยปกติมีพนักงานอยู่ 2 คนในสายการผลิตนี้ ขณะการทดลองจริง การแก้ไขคือการเพิ่มคนงานเข้าไป 1 คน และเพิ่มการตรวจสอบก่อนเคลื่อนย้าย เพราะสาเหตุมาจากการเกิดจากการขาดการตรวจสอบ เนื่องจากเวลาที่มีจำกัด และจำนวนพนักงาน/คนงานไม่พอ จึงไม่มีเวลาให้ตรวจสอบ ทั้งนี้พนักงาน/คนงานที่ถูกเพิ่มเข้ามาต้องถูกฝึกงานข้ามสายงาน เพื่อให้พนักงาน/คนงาน มีทักษะได้หลายด้าน และสามารถยืดหยุ่นในกระบวนการทำงานได้ เมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน หรือเร่งด่วน ซึ่งเป็นสิ่งที่ดีกว่า จ้างแรงงาน/คนงาน รายวันเข้ามาอยู่ในกระบวนการผลิต จากการแก้ไขดังกล่าว ส่งผลให้ของเสียจากการมีสีลอกลดลงเช่นเดียวกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของสุรพงศ์ บางพาน และคณะ (2557) ที่กล่าวว่า การนำ PERT มาพัฒนาในองค์กรส่งผลให้เกิดของเสียและต้นทุนลดลง

8. สรุป

จากการทำวิจัยเรื่องการปรับปรุงกระบวนการผลิตป้ายจราจร ของโรงงานผลิตป้ายจราจร บริษัท ABC จำกัด สามารถตอบวัตถุประสงค์ได้ โดยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 คือ เพื่อศึกษาปัญหาการเกิดของเสียในกระบวนการผลิตป้ายจราจรของโรงงานผลิตป้ายจราจร บริษัท ABC จำกัด ในจังหวัดหนองคาย และวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 คือ เพื่อกำหนดแนวทางการปรับปรุงกระบวนการผลิตป้ายจราจร ของโรงงานผลิตป้ายจราจร บริษัท ABC จำกัด ให้เกิดความสูญเปล่าน้อยที่สุด โดยจากการทำวิจัยพบว่าปัญหาที่เป็นวิกฤตสำคัญของการเกิดของเสียในกระบวนการผลิตป้ายจราจร ได้แก่ จำนวนแรงงานและระยะเวลาในการดำเนินงานในแต่ละรอบกระบวนการผลิต ไม่สอดคล้องกัน และสภาพอากาศที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ได้แก่ อากาศที่ร้อนเกินไป ลมที่พัดฝุ่นและสิ่งสกปรก เข้ามาในกระบวนการผลิต ซึ่งส่งผลให้เกิดของเสีย ได้แก่ ฟองอากาศ สีลอก รอยบิ่น สิ่งปนเปื้อน และอื่น ๆ ตามลำดับ และแนวทางในการปรับปรุงกระบวนการผลิตป้ายจราจร ได้แก่ การนำลีนมาวิเคราะห์ในระบบเพื่อหาความสูญเปล่า และใช้ PERT สร้างข่ายงานเพื่อให้เห็นระบบที่ละเอียดขึ้น จากนั้นนำไปคำนวณหาเส้นทางวิกฤต เพื่อปรับและลดเวลาในกระบวนการ และนำไปปรับใช้ให้เกิดประสิทธิภาพและประโยชน์สูงสุดในระบบ โดยการปรับปรุงดังกล่าวสามารถลดเวลาให้เส้นทางวิกฤตเหลือเพียง 90 ชั่วโมง ตามความต้องการของผู้ประกอบการ ผลลัพธ์ที่ได้ ตามตารางที่ 8

ตารางที่ 8 สรุปผลและเปรียบเทียบสัดส่วนของเสียก่อนและหลังการปรับปรุงกระบวนการผลิต

ลำดับ ที่	สาย งานที่	ปัญหา	สาเหตุ	แนวทางการปรับปรุง	ก่อนปรับปรุง	หลังปรับปรุง
1.	4,5	พองอากาศ	สภาพอากาศ	1. จัดวางสินค้าในพื้นแดด 2. หมั่นตรวจสอบ 3. เพิ่มความละเอียดในการ รีดสติ๊กเกอร์	พบร้อยละ 60 ของการผลิต แต่ละครั้ง	พบว่าลดลงโดยคิด เป็นร้อยละ 3.2 โดย เฉลี่ย และอยู่ใน เกณฑ์ที่ ผู้ประกอบการ กำหนดไว้
2.	4,5	สีถลอก	การ เคลื่อนย้าย	1. เพิ่มพนักงานในกิจกรรม ของสายงาน 2. การตรวจสอบด้วยตัวเอง การจัดวางแผ่นซิงค์ใหม่	พบร้อยละ 20 ของการผลิต แต่ละครั้ง	
3.	3	รอยบิ่นของ แผ่นซิงค์	เวลาและ จำนวน พนักงานไม่ สอดคล้อง	1. เพิ่มจำนวนคนในกรณีที่ งานเร่ง 2. ฝึกพนักงานข้ามสายงาน ตรวจสอบด้วยตัวเองและ ต่อเนื่องก่อนไป กระบวนการถัดไป	พบร้อยละ 10 ของการผลิต แต่ละครั้ง	
4.	4,5	สิ่งปนเปื้อน	สภาพอากาศ	1. ใช้สเปรย์ฉีดอย่างละเอียด และเช็ดแผ่นสติ๊กเกอร์ และแผ่นซิงค์ให้มากขึ้น	พบร้อยละ 7 ของการผลิต แต่ละครั้ง	

9. เอกสารอ้างอิง

- จิรกาล กัลยาโพธิ์. (2564). การลดความสูญเปล่าในกระบวนการผลิตยางรองล้อรถยนต์. วารสารวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 28(1), 78-92.
- ชาติศิริ แสงศิริ. (2562). การวิเคราะห์กระบวนการสหกิจศึกษากรณีศึกษา สาขาเทคโนโลยีโลจิสติกส์และการจัดการระบบขนส่ง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก. วารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการ, 7(2), 18-26.
- พฤทธิพงศ์ โพธิ์วราพรณ. (2548). การประยุกต์ใช้การผลิตแบบลีนในอุตสาหกรรมแบบผสม (แบบต่อเนื่อง-แบบช่วง) : กรณีศึกษาโรงงานผลิตเหล็กรูปพรรณ. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิศวกรรมอุตสาหการ ภาควิชาวิศวกรรมอุตสาหการ คณะวิศวกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- รวมพล จันทศาสตร์ และยุวดี เปรมวิชัย. (2565). การบูรณาการเทคนิค PERT/CPM เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว โดยชุมชน กรณีศึกษาเส้นทางไปท่องเที่ยววัดบางหัวเสือ. วารสารวิชาการเชอร์รี่อีสท์ บางกอก (สาขา มนุษยศาสตร์ และ สังคมศาสตร์), 8(1), 62-75.
- ลัดดา กวินกิจจาพร. (2555). การนำเทคนิคการผลิตแบบลีนมาประยุกต์ใช้ กรณีศึกษา บริษัทจอย สปอร์ต จำกัด. การค้นคว้าอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการบัญชี มหาวิทยาลัย หอการค้าไทย.
- สุรพงศ์ บางพาน, พีรพันธ์ บางพาน และวิบูลลักษณ์ บางพาน. (2557). การบริหารโครงการด้วยการสร้างข่ายงานกิจกรรมในกระบวนการผลิตชุดกระโปรงลำเลียงข้าว. วารสารวิชาการ วิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, 7(1), 1-11.
- สำนักแผนงาน กรมทางหลวง. (2564). โครงการก่อสร้างเพิ่มช่องจราจร. ค้นเมื่อ 7 กุมภาพันธ์ 2565, จาก http://planning.doh.go.th/projects/sub_project_10.
- สำนักอำนวยการความปลอดภัย กรมทางหลวง. (2562). สรุปสถิติวิศวกรรมจราจรกรมทางหลวง ปี 2562 (1ม.ค.-31ธ.ค.) สำหรับผู้บริหารกรมทางหลวง. ค้นเมื่อ 7 กุมภาพันธ์ 2565, จาก http://bhs.doh.go.th/files/download/sum_enstat_62.pdf.

- Al-Madani, H., & Al-Janahi, A. R. (2002). Role of drivers' personal characteristics in understanding traffic sign symbols. **Accident analysis and prevention**, 34(2), 185-196. [https://doi.org/10.1016/S0001-4575\(01\)00012-4](https://doi.org/10.1016/S0001-4575(01)00012-4).
- Allen, J., Robinson, C., & Stewart, D. (Eds.). (2001). **Lean manufacturing: a plant floor guide**. Society of Manufacturing Engineers.
- Loyd, N., Harris, G., Gholston, S., & Berkowitz, D. (2020). Development of a lean assessment tool and measuring the effect of culture from employee perception. **Journal of Manufacturing Technology Management**, 31(7), 1439-1456. <https://doi.org/10.1108/JMTM-10-2019-0375>.
- Villarreal, B., Garza-Reyes, J. A., Kumar, V., & Lim, M. K. (2017). Improving road transport operations through lean thinking: a case study. **International Journal of Logistics Research and Applications**, 20(2), 163-180. <https://doi.org/10.1080/13675567.2016.1170773>.

ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานบริการขององค์กรการกุศลในระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉิน จังหวัดกาฬสินธุ์

The Efficiency in Servicing Performance of Charity Organizations in the Emergency Medical Service System, Kalasin Province

เก่งกาจ บังกาวงค์¹, ธนาพันธ์ นัยพินิจ², กุสุมา ดำรงชัย³, ปิยาภรณ์ พละกุล⁴, ปานศิริ ธรรมศิรินิเวศ⁵, บุษบา ขุนอยู่⁶

Kengkard Bongkawong¹, Thanapan Naipinit², Kusuma Damrongchai³, Piyaporn Parakul⁴,

Pansiri Thamsiriniwes⁵, Busaba Khoonyoo⁶

¹นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยบัณฑิตเอเซีย

²อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยบัณฑิตเอเซีย

³⁻⁶อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยบัณฑิตเอเซีย

¹Master of Business Administration students Faculty of Business Administration, College of Asian Scholars

²Lecturer of the Master of Business Administration Program Faculty of Business Administration, College of Asian Scholars

³⁻⁶Lecturer at the Faculty of Business Administration, College of Asian Scholars

Corresponding author. Email: noppadol@cas.ac.th

(Received: February 15, 2023; Revised: March 13, 2023; Accepted: March 16, 2023)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานบริการขององค์กรการกุศลในระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉิน 2) เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานบริการขององค์กรการกุศลในระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉิน 3) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพปฏิบัติงานบริการขององค์กรการกุศลในระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉินและ 4) เสนอแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานบริการขององค์กรการกุศลในระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉิน จังหวัดกาฬสินธุ์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มเจ้าหน้าที่บุคลากรขององค์กรการกุศลในระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉิน จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 162 คน และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหารและผู้เชี่ยวชาญด้านการปฏิบัติงานของพนักงาน จำนวน 7 คน ใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ค่าความแปรปรวน และการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ

ผลการวิจัย พบว่า

1. ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรการกุศลในระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉิน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับ พบว่า ด้านคุณภาพของงาน รองลงมา ด้านปริมาณงาน และด้านเวลา
2. การเปรียบเทียบความแตกต่างประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรการกุศลในระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉิน จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน รายได้ และสถานภาพ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. การวิเคราะห์ปัจจัยแรงจูงใจในการปฏิบัติงานบริการขององค์กรการกุศลในระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉิน จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านแรงจูงใจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเมื่อพิจารณาตัวแปรอิสระที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานบริการขององค์กรการกุศลในระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉิน ได้ดีที่สุดคือความสำเร็จในการทำงาน (X_5) ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ (X_3) ด้านลักษณะของงาน (X_1) ด้านความรับผิดชอบต่องาน (X_2) ความเจริญก้าวหน้าในการทำงาน (X_4) โดยสามารถเขียนเป็นสมการถดถอยได้ดังนี้

$$Y = 0.419 + (0.289X_5) + (0.254X_3) + (0.127 X_1) + (0.114X_2) + (0.094X_4)$$

การวิเคราะห์ปัจจัยแรงจูงใจในการปฏิบัติงานบริการขององค์กรการกุศลในระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉิน จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านค่าจูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเมื่อพิจารณาตัวแปรอิสระที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานบริการขององค์กรการกุศลในระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉิน ได้ดีที่สุดคือ ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาเพื่อนร่วมงาน ผู้ใต้บังคับบัญชา (X_9) ด้านสภาพการทำงาน (X_7) ด้านเงินเดือน ผลตอบแทน และสวัสดิการ (X_6) ด้านความ

มั่นคงในการทำงาน (X_8) ส่วนด้านนโยบายและการบริหารงานของสมาคม การควบคุมบังคับบัญชา (X_{10}) ไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ สาเหตุเพราะบุคลากรขององค์กรการกุศลในระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉิน อาจจะไม่ให้ความสำคัญปัจจัยด้านอื่นมากกว่าในการปฏิบัติงาน จึงทำให้ไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน โดยสามารถเขียนเป็นสมการถดถอยได้ดังนี้

$$Y = 0.689 + (0.199X_9) + (0.199X_7) + (0.127X_6) + (0.094X_8)$$

4. แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานบริการขององค์กรการกุศลในระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉิน จังหวัดกาฬสินธุ์ องค์กรการกุศลในระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉิน จังหวัดกาฬสินธุ์ ควรส่งเสริมสวัสดิการ ค่าตอบแทนรายได้ ที่เหมาะสม การมอบหมายหน้าที่ในการทำงาน ความรับผิดชอบในการทำงานในแต่ละตำแหน่งงาน ควรจัดสถานที่ในการทำงานให้มีความสะดวก ควรมีการส่งเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ สนับสนุนให้พนักงานทุกคน มีความก้าวหน้าตามขีดความสามารถ ส่งเสริมให้พนักงานเข้าฝึกอบรมระยะยาวตาม ความรู้ ความสามารถ และความถนัดประสบการณ์ ของแต่ละคน สร้างสัมพันธ์กับหน่วยงาน ต้องสร้างความรัก ความผูกพัน ระหว่างกัน กำหนดลายลักษณ์อักษร เพื่อทราบถึง ข้อพึงปฏิบัติต่าง ๆ ตามกฎหมาย กฎระเบียบ และบทบาทการบริการ เพื่อให้ทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ปัจจุบันในสังคม

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ, การปฏิบัติงาน, องค์กรการกุศลในระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉิน

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the performance efficiency of charity organizations in the emergency medical service system, 2) to compare different personal factors affecting the performance of charity organizations in 3) to study factors affecting the service performance of charitable organizations in the emergency medical service system, and 4) to propose guidelines for improving the service efficiency of charitable organizations in the emergency medical service system. Kalasin Province The sample group consisted of personnel of charitable organizations in the emergency medical service system Kalasin Province, 162 people and the informants in the interview, namely executives and specialists in the practice of employees, 7 people, questionnaires and semi-structured interviews were used to collect data. The statistics used in the analysis were percentage, mean, and standard deviation t- test One-way ANOVA and multiple regression analysis.

The results of the research were as follows:

1. Performance efficiency of charitable organization personnel in the emergency medical service system at a high level when considering each aspect with the highest average of 3 ranks, it was found that quality of work followed by quantity of work and time.
2. The comparison of differences in performance efficiency of charitable organization personnel in the emergency medical service system classified by gender, age education level duration of work, income and status were found to be significantly different at the .05 level.
3. The analysis of the motivation factors for the performance of charity organizations in the emergency medical service system Kalasin Province. In terms of motivation there was statistical significance at 0.05. when considering the independent variables affecting the efficiency of the charity's service performance in the emergency medical service system. The best is success in work (X_5), recognition (X_3), job characteristics (X_1), job responsibility (X_2), progress in work (X_4), which can be written as. The regression equation is as follows.

$$Y = 0.419 + (0.289X_5) + (0.254X_3) + (0.127X_1) + (0.114X_2) + (0.094X_4)$$

The analysis motivation factors for charitable organization service performance in the Medical services system Kalasin Province on the supporting side was statistically significant at 0.05 when considering the independent variables that affected the efficiency of the charity's service performance in the emergency medical service system. The best is relationship with supervisors colleague subordinates (X_9) working conditions (X_7) salary, compensation and welfare (X_6) security in work (X_8) and policy administration of the association Supervision (X_{10}) does not affect operational efficiency. This is because charitable organization personnel in the emergency medical service system May pay more attention to other factors than in the performance thus not affecting performance which can be written as a regression equation as follows.

$$Y = 0.689 + (0.199X_9) + (0.199X_7) + (0.127X_6) + (0.094X_8)$$

4. The guidelines for improving the efficiency of service performance of charitable organizations in the emergency medical service system Kalasin Province Charities in the emergency medical service system Kalasin Province should promote welfare, compensation, appropriate income, assignment of work responsibilities to work in each position place should be arranged to work with ease There should be encouragement and encouragement encourage all employees have progress according to their capabilities encourage employees to attend training courses according to their knowledge, abilities and aptitudes and experience of each person. Build relationships with agencies. Must create love, bonds between each other, write to know the various practices according to the law, rules and service roles in order to keep up with the changing situation and to keep pace with the changes in the current situation in society.

Keywords: Efficiency, Servicing Performance, Organizations in the Emergency Medical Service System

1. บทนำ

สถาบันการแพทย์ฉุกเฉิน (สพฉ.) ทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบายการแพทย์ฉุกเฉิน บริหารจัดการระบบบริการ การแพทย์ฉุกเฉินในประเทศไทยให้มีคุณภาพ ได้กำหนดตัวบ่งชี้ไว้ในแผนหลักการแพทย์ฉุกเฉินทั้งในด้านโครงสร้างการ บริหารงาน ได้แก่ ให้มีศูนย์รับแจ้งเหตุฉุกเฉินที่มีมาตรฐานโดย ดำเนินงานภายใต้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ร้อยละ ผู้รับบริการเข้าถึงบริการการแพทย์ฉุกเฉิน ส่วนด้านคุณภาพการบริการ ได้แก่ ระยะเวลา (response time) ตั้งแต่รับแจ้งเหตุ จนชุดปฏิบัติการไปถึงจุดเกิดเหตุสำหรับผู้ป่วยฉุกเฉินวิกฤต ต้องไม่เกิน 8 นาที สำหรับผู้ป่วยฉุกเฉินเร่งด่วน ต้องไม่เกิน 15 นาที ผู้ป่วยฉุกเฉินไม่รุนแรง ต้องไม่เกิน 30 นาที สอดคล้องกับสถิติการเกิดเหตุฉุกเฉินตามการรายงาน ของสำนักงาน ระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉิน พบว่า เกิดเหตุจำนวน 104,199 เหตุ โดยจำแนกเป็น 4 กรณี คือ 1) มีการรักษาและนำส่ง สถานพยาบาล จำนวน 100,631 ราย หรือร้อยละ 94.31 2) รักษาและไม่นำส่ง สถานพยาบาล จำนวน 420 ราย หรือร้อยละ 0.39 3) รักษาและเสียชีวิต ณ จุดเกิดเหตุ 169 ราย หรือร้อยละ 0.16 และ 4) รักษาและเสียชีวิตระหว่างนำส่ง จำนวน 44 ราย ร้อยละ 0.04 โดยมีอัตราการเสียชีวิตของผู้ป่วย ฉุกเฉินก่อนถึงโรงพยาบาลเฉพาะที่ใช้บริการระบบการแพทย์ฉุกเฉิน ปี พ.ศ. 2555-2560 จากฐานข้อมูลระบบ สารสนเทศการแพทย์ฉุกเฉิน พบว่า มีแนวโน้มผู้เสียชีวิตนอกโรงพยาบาลที่ใช้บริการ ระบบการแพทย์ฉุกเฉิน เพิ่มขึ้น จากจำนวน 7,776 คน (ปี 2555) หรือคิดเป็นอัตราเสียชีวิต 12.06 ต่อประชากรแสนคน เพิ่มขึ้น จำนวน 13,580 คน (ปี 2560) หรือคิดเป็นอัตราเสียชีวิต 20.52 ต่อประชากรแสนคน ส่วนใหญ่เป็นการเสียชีวิต ก่อนชุดปฏิบัติการไปถึงจุดเกิดเหตุ มีอัตรา 9.86-14.93 ต่อประชากรแสนคน รองลงมาคือ รักษาแล้ว เสียชีวิต ณ จุดเกิดเหตุ ในอัตรา 1.41 - 4.78 ต่อประชากรแสนคน (สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ, 2561) การที่บุคลากรจะทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพย่อมขึ้นอยู่กับความร่วมมือและเสียสละ ในการทำงานอย่างจริงจังของบุคคลในองค์กร ซึ่งความร่วมมือดังกล่าว อาจมีสาเหตุมาจากหลายประการสาเหตุที่สำคัญประการหนึ่งคือ ความพึงพอใจในการทำงานของบุคลากรภายในองค์กร เพราะความพึงพอใจจะเป็นแรงผลักดันให้บุคคลทำงานด้วยความกระตือรือร้น ด้วยความสมัครใจและมีความเต็มใจในการ ปฏิบัติงาน ทำให้องค์กรบรรลุเป้าหมายและเกิดประสิทธิภาพในที่สุด ความพึงพอใจในงานจึงมีความสำคัญสำหรับผู้ปฏิบัติงาน

ทุกคน ผู้บริหารทุกระดับจึงควรให้ความสนใจและนำมาเป็นองค์ประกอบในการวิเคราะห์งาน และการกำหนดแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ให้เกิดความพึงพอใจในงาน อันนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานและเกิดประโยชน์สูงสุด พร้อมทั้งนำไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ (นลพรรณ บุญฤทธิ์, 2558)

จังหวัดกาฬสินธุ์เป็นอีกหนึ่งพื้นที่ มีประชากรหนาแน่น มีสถานประกอบการและสถานศึกษาทั้งภาครัฐและภาคเอกชนหลายแห่ง มีจำนวนนักเรียน นักศึกษาจำนวนมาก ทั้งเป็นจังหวัดที่กำลังได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง อันเนื่องจากมีจำนวนนักศึกษาเพิ่มขึ้น การก่อสร้างอาคารบ้านเรือน หรือสิ่งปลูกสร้างอื่นๆ ก็ตามมาอย่างมากมาย เมื่อเกิดเหตุการณ์ภัยธรรมชาติ หรือภัยที่เกิดจากมนุษย์ครั้งใด จึงได้รับผลเสียหายอย่างหนัก โดยเฉพาะอุบัติเหตุที่มีการเกิดเหตุทุกวัน จากการที่มีผู้บาดเจ็บจากอุบัติเหตุและเจ็บป่วยฉุกเฉินมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น บ่อยครั้งที่ทำให้เกิดเหตุซ้อนเหตุในเวลาเดียวกันรวมถึงเวลาไล่เรียงกัน ผนวกกับบุคลากรทางการแพทย์ที่มีอยู่อย่างจำกัด จากสถิติการเกิดเหตุและอัตราการสูญเสียที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในช่วงเวลาที่ผ่านมา ส่งผลให้มีการ ผลักดันและขับเคลื่อนระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉิน โดยมีสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ (สพฉ.) เป็น สถาบันหลัก ทำหน้าที่ในการประสานงานระหว่างภาครัฐและเอกชน รวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการปฏิบัติงานด้านการแพทย์ฉุกเฉิน เป้าหมายหลักคือ ให้ผู้ที่มีภาวะการเจ็บป่วยเฉียบพลันได้พ้นภาวะวิกฤติ ป้องกันไม่ให้เกิดการพิการและสูญเสียชีวิต ตลอดจนการจัดการให้ผู้ป่วยได้รับการ ดูแลจนพ้นภาวะฉุกเฉิน หรือได้รับการบำบัดรักษาได้ทันเวลา

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษา ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานบริการขององค์กรการกุศลในระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉิน จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้มาเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการขององค์กรการกุศลในระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉิน เพื่อสนองความต้องการต่อประชาชนผู้ประสบเหตุได้อย่างทันทั่วถึง มีมาตรฐานตามที่เกณฑ์กำหนดและเป็นแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานบริการขององค์กรการกุศลในระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉิน ทั้งยังเป็นเสริมสร้างขวัญและกำลังใจให้กับบุคลากร เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อให้องค์กรบรรลุเป้าหมายตามที่วางไว้

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานบริการขององค์กรการกุศลในระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉิน จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
2. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานบริการขององค์กรการกุศลในระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉิน จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพปฏิบัติงานบริการขององค์กรการกุศลในระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉิน จังหวัดกาฬสินธุ์
4. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานบริการขององค์กรการกุศลในระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉิน จังหวัดกาฬสินธุ์

3. สมมติฐานการวิจัย

1. บุคลากรองค์กรการกุศลในระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉิน ที่มี เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน มีประสิทธิภาพปฏิบัติงาน แตกต่างกัน
2. ปัจจัยในด้านใดบ้างที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานบริการขององค์กรการกุศลในระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉิน จังหวัดกาฬสินธุ์

4. แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

อนันท์ งามสะอาด (2563) กล่าวว่า ประสิทธิภาพ (Efficiency) มีลักษณะดังนี้

1. ประหยัด (Economy) ได้แก่ ประหยัดต้นทุน (Cost) ประหยัดทรัพยากร (Resources) และประหยัดเวลา (Time)

2. เสร็จทันตามกำหนด (Speed)

3. คุณภาพ (Quality) โดยพิจารณาทั้งกระบวนการตั้งแต่ปัจจัยนำเข้า (Input) หรือ วัตถุดิบ มีการคัดสรรอย่างดีมีกระบวนการดำเนินงาน กระบวนการผลิต (Process) ที่ดีและมีผลผลิต (Output) ที่ดี ดังนั้นการมีประสิทธิภาพจึงต้องพิจารณากระบวนการดำเนินงานว่า ประหยัด รวดเร็ว มีคุณภาพของงานซึ่งเป็นกระบวนการดำเนินงานทั้งหมด Petersen และ Plowman (1953, อ้างถึง จิตราวรรณ ถาวรวงศ์สกุล. 2554 ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน หมายถึง การใช้ทรัพยากรในการปฏิบัติงานของพนักงาน ให้ประสบผลสำเร็จ โดยการใช้ทรัพยากรให้น้อยที่สุด ดำเนินการเป็นไปอย่างประหยัดไม่ว่าจะเป็นระยะเวลา ทรัพยากร แรงงานรวมทั้งสิ่งต่าง ๆ ที่ต้องใช้ในการปฏิบัติงานนั้น ๆ ความเพียร พยายามปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จ การเอาใจใส่ในการปฏิบัติงาน การพิจารณาหาเหตุผลและวางแผนในการปฏิบัติงานให้เป็นผลสำเร็จใน 4 ด้าน ได้แก่

ด้านคุณภาพงาน หมายถึง พนักงานมีผลงานที่ปฏิบัติงานออกมาต้อง ถูกต้อง เรียบร้อยทันเวลา ได้มาตรฐานที่กำหนดไว้

ด้านปริมาณงาน หมายถึง พนักงานมีผลงานที่ปฏิบัติงานในปริมาณงานที่ออกมาต้อง สมดุลกับ อัตรากำลังคนในหน่วยงาน มีการสำรวจอุปกรณ์ก่อนใช้ทุกครั้งและมีการเก็บวัสดุอุปกรณ์ไว้ในจำนวนที่เหมาะสม

ด้านเวลา หมายถึง พนักงานมีผลงานเสร็จตามกำหนดเมื่อเทียบกับความยากง่ายของงานใช้เวลาในการปฏิบัติงานน้อย และต้องมีความถูกต้องรวดเร็ว

ด้านค่าใช้จ่าย หมายถึง พนักงานในหน่วยงานใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดที่สุดเพื่อให้ได้ผลงานที่ดีที่สุด มีการวางแผนงานก่อนเริ่มงาน เพื่อขจัดงานซ้ำซ้อนเพื่อลดต้นทุนการผลิต

4.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

Herzberg (1959) ได้กล่าวว่าสิ่งจูงใจมีสองแบบ คือ ทฤษฎีสองปัจจัย (Two-factor) ทฤษฎีปัจจัยแรงจูงใจ-ปัจจัยค่าจูง (motivator-hygiens) เป็นต้น โดย Herzberg (1968) ได้ศึกษาโดยวิธีการสัมภาษณ์เกี่ยวกับความรู้สึกที่ดีและไม่ดีเกี่ยวกับงานของคน จากผลการวิเคราะห์พบว่า ปัจจัยที่จะทำให้เกิดความรู้สึกพึงพอใจและไม่พึงพอใจในการทำงานสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1. ปัจจัยแรงจูงใจ (Motivator Factors) เป็นปัจจัยภายในตัวบุคคล (intrinsic) เป็นสิ่งที่อยู่ในความรู้สึกนึกคิดหรือในจิตใจของแต่ละบุคคลที่จะกระตุ้นให้ผู้ที่ทำงานมีความรู้สึกในด้านดี มีความพึงพอใจในการทำงาน การขาดปัจจัยเหล่านี้ไม่ได้เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความไม่พึงพอใจแก่ผู้ที่ทำงานแต่อย่างใด แต่การมีปัจจัยเหล่านี้จะช่วยเป็นปัจจัยให้เขาทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีผลต่อความพึงพอใจในงานที่ทำ ประกอบด้วย 1.1 ความสำเร็จในงาน (Achievement) 1.2 ลักษณะของงาน (Work Itself) 1.3 การได้รับการยอมรับ (Recognition) 1.4 ความก้าวหน้าในงาน (Advancement) 1.5 ความรับผิดชอบในงาน (Responsibility)

2 ปัจจัยค่าจูง (Hygiene Factors) เป็นปัจจัยภายนอก (extrinsic) เป็นปัจจัยที่มีได้เป็นปัจจัยในการทำงาน แต่ถ้าขาดหรือไม่มีปัจจัยเหล่านี้จะก่อให้เกิดความไม่พึงพอใจแก่ผู้ที่ทำงาน และส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานได้ ดังนั้น การให้ความสนใจต่อปัจจัยค่าจูง จึงเป็นสิ่งจำเป็น ถึงแม้จะมีได้เป็นปัจจัย สำคัญที่จะจูงใจในการทำงานก็ตามประกอบไปด้วย 2.1 นโยบายและการบริหารงาน (Company Policy and Administration) 2.2 เงินเดือนและผลตอบแทน (Salary) 2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal Relation) 2.4 สภาพแวดล้อมในการทำงาน (Working Condition) 2.5 ความมั่นคงในงาน (Job Security) 2.6 เทคนิคการควบคุมดูแล (Technical Supervision)

Maslow (1970) เป็นทฤษฎีการจูงใจที่มีการกล่าวขวัญอย่างแพร่หลายและมองว่าความต้องการของมนุษย์มีลักษณะเป็นลำดับขั้น จากระดับต่ำสุดไปยังระดับสูงสุด ดังนี้ 1) ความต้องการทางร่างกาย (Physiological Needs) 2) ความต้องการความปลอดภัยและมั่นคง (Security or Safety Needs) 3) ความต้องการความผูกพันหรือการยอมรับ (ความต้องการทางสังคม) (Affiliation or Acceptance Needs) 4) ความต้องการการยกย่อง (Esteem Needs) 5) ความต้องการความสำเร็จในชีวิต (Self-actualization)

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศิวา หลาบคำ และกล้าหาญ ณ น่าน (2564) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการทำงานและผล การปฏิบัติงานของพนักงาน กรณีศึกษา : บริษัท โฮม โปรดักส์ เซ็นเตอร์ จำกัด (มหาชน)

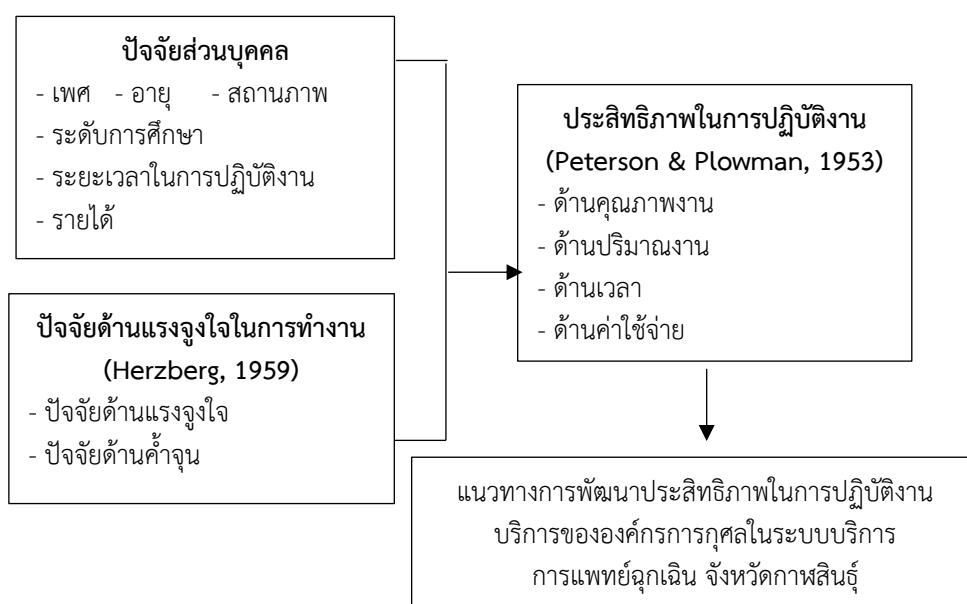
วีระศักดิ์ อินทวงศ์ และกฤษฎา เขียววัฒนสุข (2564) ได้ศึกษาเรื่อง อิทธิพลกำกับของการรับรู้ความสามารถของ ตนเองที่มีต่อปัจจัยจูงใจ ปัจจัยค้ำจุน และประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงาน บริษัท ฟรุ๊กว่าเมท์ทอลล์ (ไทยแลนด์) จำกัด (มหาชน)

กฤษฎา เขียววัฒนสุข และปริญญ์ ศุภรีเขตร (2564) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ของการรับรู้ความสามารถของ ตนเองและแรงจูงใจ ในการทำงานกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารแห่งหนึ่ง ในเขตกรุงเทพมหานคร

พงค์วุฒิ อุปละ (2560) วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของอาสาสมัคร ป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

สถิตย์ แพงแพง (2560) วิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนองค์การ บริหารส่วนตำบลไผ่ล้อม อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดนครพนม

6. กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

7. วิธีดำเนินการวิจัย

7.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ขอบเขตด้านประชากร แบ่งได้ 2 กลุ่ม ดังนี้

7.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ กลุ่มเจ้าหน้าที่บุคลากรขององค์กรการกุศลในระบบบริการ การแพทย์ฉุกเฉิน จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 274 คน

7.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ กลุ่มเจ้าหน้าที่บุคลากรขององค์กรการกุศลในระบบบริการ การแพทย์ฉุกเฉิน จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 162 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยเปิดตารางเทียบหากกลุ่มตัวอย่างของเครจซ์ และมอร์แกน (บุญชม ศรีสะอาด, 2560: 43) และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย

7.1.3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหารและผู้เชี่ยวชาญด้านการปฏิบัติงานของพนักงาน จำนวน 7 คน โดยการสัมภาษณ์ เพื่อตรวจสอบข้อมูลผลการวิจัย และรับฟังความคิดเห็นพร้อมทั้งข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการแนว ทางการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานบริการขององค์กรการกุศลในระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉิน จังหวัดกาฬสินธุ์

7.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check - List) ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับ ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการทำงาน ประกอบด้วย ปัจจัยด้านแรงจูงใจ ปัจจัยด้านค่าจ้าง และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิด ของลิเคิร์ท คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ดังต่อไปนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 :73)

ส่วนที่ 3 แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานบริการขององค์กร การกุศลในระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉิน จังหวัดกาฬสินธุ์

7.3 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

7.3.1 แบบสอบถาม ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

7.3.2 แบบสอบถาม ส่วนที่ 2 นำมาวิเคราะห์หาระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการทำงาน การโดยการคำนวณค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และนำมาแปลผลเปรียบเทียบกับเกณฑ์ของ บุญชม ศรีสะอาด (2560: 103)

7.3.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของประสิทธิภาพการปฏิบัติงานจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ โดยใช้สถิติแบบ t-test วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของประสิทธิภาพการปฏิบัติงานจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ในการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – Way – ANOVA) เมื่อพบแตกต่างทดสอบรายคู่โดยใช้วิธีการทดสอบตามวิธีของเชฟเฟ (Scheffe') และวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุคูณ (Stepwise Multiple)

7.3.4 วิเคราะห์การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์เพื่อสรุปประเด็น เป็นการวิเคราะห์เนื้อหาโดยการรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง โดยการบันทึกเสียงแล้วนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาสรุปเป็นแนวทางพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานบริการขององค์กรการกุศลในระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉิน จังหวัดกาฬสินธุ์ ต่อไป

8. สรุปการวิจัย

8.1 ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการทำงานของบุคลากรในการปฏิบัติงานองค์กรการกุศลในระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉิน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับ พบว่า ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านความสำเร็จในการทำงาน และ ด้านลักษณะของงาน

ปัจจัยด้านค่าจ้างในการทำงานของบุคลากรในการปฏิบัติงานองค์กรการกุศลในระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉิน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับ พบว่า ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน และผู้ใต้บังคับบัญชา รองลงมาคือ ด้านความมั่นคงในการทำงาน และ ด้านนโยบายและการบริหารงานของสมาคม การควบคุมบังคับบัญชา

ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรการกุศลในระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉิน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับ พบว่า ด้านคุณภาพของงาน รองลงมา ด้านปริมาณงาน และด้านเวลาตามลำดับ

8.2 การเปรียบเทียบความแตกต่างประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรการกุศลในระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉิน จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน รายได้ และสถานภาพ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

8.3 การวิเคราะห์ปัจจัยแรงจูงใจในการปฏิบัติงานบริการขององค์กรการกุศลในระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉิน จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านแรงจูงใจคิดเป็นร้อยละ 77.8 โดยพบว่า ปัจจัยประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านแรงจูงใจ ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานบริการขององค์กรการกุศลในระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉิน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเมื่อพิจารณาตัวแปรอิสระที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานบริการขององค์กรการกุศลในระบบบริการ

การแพทย์ฉุกเฉิน ได้ดีที่สุด คือ ความสำเร็จในการทำงาน (X_5) ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ (X_3) ด้านลักษณะของงาน (X_1) ด้านความรับผิดชอบต่องาน (X_2) ความเจริญก้าวหน้าในการทำงาน (X_4) โดยสามารถเขียนเป็นสมการถดถอยได้ดังนี้

$$Y = 0.419 + (0.289X_5) + (0.254X_3) + (0.127X_1) + (0.114X_2) + (0.094X_4)$$

การวิเคราะห์ปัจจัยแรงจูงใจในการปฏิบัติงานบริการขององค์กรการกุศลในระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉิน จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านค่าจูน คิดเป็นร้อยละ 68.2 โดยพบว่า ปัจจัยประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ด้านค่าจูนส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานบริการขององค์กรการกุศลในระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉิน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเมื่อพิจารณาตัวแปรอิสระที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานบริการขององค์กรการกุศลในระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉิน ได้ดีที่สุด คือ ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน ผู้ใต้บังคับบัญชา (X_9) ด้านสภาพการทำงาน (X_7) ด้านเงินเดือน ผลตอบแทน และสวัสดิการ (X_6) ด้านความมั่นคงในการทำงาน (X_8) และ ด้านนโยบายและการบริหารงานของสมาคม การควบคุมบังคับบัญชา (X_{10}) ไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ สาเหตุเพราะบุคลากรขององค์กรการกุศลในระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉิน อาจให้ความสำคัญปัจจัยด้านอื่นมากกว่าในการปฏิบัติงาน จึงทำให้ไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน โดยสามารถเขียนเป็นสมการถดถอยได้ดังนี้

$$Y = 0.689 + (0.199X_9) + (0.199X_7) + (0.127X_6) + (0.094X_8)$$

8.4 แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานบริการขององค์กรการกุศลในระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉิน จังหวัดกาฬสินธุ์ องค์กรการกุศลในระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉิน จังหวัดกาฬสินธุ์ ควรส่งเสริมให้มีสวัสดิการ ค่าตอบแทน รายได้ ที่เหมาะสม การมอบหมายหน้าที่ในการทำงาน ความรับผิดชอบในการทำงานในแต่ละตำแหน่งงาน ควรจัดสถานที่ ในการทำงานให้มีความสะดวก ควรมีการส่งเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ ควรส่งเสริมการทำงานเป็นทีม และส่งเสริมการฝึกอบรม เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ในการประเมินผลการ ควรมีการจัดหาเครื่องมือและอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานให้ เพียงพอต่อการทำงาน ผู้บังคับบัญชาในแต่ละหน่วยงานจะต้องสนับสนุนให้พนักงานทุกคน มีความก้าวหน้าตามขีดความสามารถ ส่งเสริมให้พนักงาน เข้าฝึกอบรมตามความรู้ ความสามารถ และความถนัดประสบการณ์ ของแต่ละคน

สร้างสัมพันธ์กับหน่วยงาน ต้องสร้างความรัก ความผูกพัน ระหว่างกัน ทำให้เกิดความไว้วางใจโดยมอบความ รับผิดชอบและอำนาจในการตัดสินใจให้ ต้องให้รอบความรับผิดชอบที่ มอบให้และเน้นให้รู้จักการทำงานเป็นทีม กิจกรรมที่ เสริมสร้างความสัมพันธ์และต้องรักษาเอาไว้ให้ เป็นการปฏิบัติประจำโดยกำหนดให้เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อทราบถึงข้อ กฎหมาย กฎระเบียบ และข้อพึงปฏิบัติต่าง ๆ ตามกฎหมาย และมุ่งเน้นเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ ในบทบาทการบริการ เพื่อให้ทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปเพิ่มพูนทักษะความรู้อยู่เสมอ โดยเฉพาะในด้านของระเบียบกฎหมายต่าง ๆ เพื่อให้ ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ปัจจุบันในสังคม

9. การอภิปรายผล

ในการศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานบริการขององค์กรการกุศลในระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉิน จังหวัดกาฬสินธุ์ สามารถนำผลการศึกษาวิเคราะห์มาอภิปรายผลได้ดังนี้

9.1 ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรการกุศลในระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉิน อยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับ พบว่า ด้านคุณภาพของงาน รองลงมา ด้านปริมาณงาน และด้าน เวลา และแรงจูงใจในการปฏิบัติงานในด้านแรงจูงใจในการทำงานของบุคลากรในการปฏิบัติงานองค์กรการกุศลในระบบ บริการการแพทย์ฉุกเฉิน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับ พบว่า ด้านการได้รับการ ยอมรับนับถือ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านความสำเร็จในการทำงาน และ ด้านลักษณะของงานด้านค่าจูนในการ ทำงานขององค์กรการกุศลในการปฏิบัติงานองค์กรการกุศลในระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉิน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา รายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับ พบว่า ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน และผู้ใต้บังคับบัญชา รองลงมาคือ ด้านความมั่นคงในการทำงาน และ ด้านนโยบายและการบริหารงานของสมาคม การควบคุมบังคับบัญชา ซึ่งสอดคล้องกับ ทฤษฎีของ Herzberg (1968) ได้เสนอ 2 ปัจจัยที่สำคัญในการสร้างแรงจูงใจในการทำงาน ได้แก่ ปัจจัยจูงใจที่เป็นสิ่งกระตุ้น ให้พนักงานทำงาน และปัจจัยค่าจูนที่ช่วยลดความไม่พึงพอใจในการทำงานกับงานวิจัยของวีระศักดิ์ อินทวงศ์ และกฤษฎา เขียววิวัฒน์สุข (2564) เรื่อง อิทธิพลกำกับของการรับรู้ความสามารถของตนเองที่มีต่อปัจจัยจูงใจ ปัจจัยค่าจูน และ ประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงาน บริษัท ฟรุททิวาเม็ททิล (ไทยแลนด์) จำกัด (มหาชน) ซึ่งหากพนักงานทำงานได้อย่างมี

ประสิทธิภาพในทุก ๆ กระบวนการและทุก ๆ ตำแหน่งงานจะทำให้บริษัทสามารถบรรลุเป้าหมายและสามารถสร้างข้อได้เปรียบทางการแข่งขันได้ การที่จะทำให้ประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานสูงขึ้นอยู่กับการสร้างแรงจูงใจให้กับพนักงาน โดยอาศัยปัจจัยจูงใจ (Motivation Factors) ที่เป็นปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับงานโดยตรงเพื่อกระตุ้นให้เกิดการทำงานที่มี ประสิทธิภาพมากขึ้นจากความพยายามเพื่อให้ผลงานและปฏิบัติงานด้วยความพึงพอใจ ประกอบกับปัจจัยค้ำจุน (Hygiene Factors) หรือ ปัจจัยธำรงรักษา (Maintenance Factors) ที่เป็นปัจจัยที่ไม่อาจสร้างแรงจูงใจให้แก่พนักงาน แต่มีส่วนสำคัญในการป้องกันไม่ให้เกิดความไม่พึงพอใจในการทำงาน ซึ่งหากองค์กรมีการบริหารจัดการปัจจัยทั้งสอง ดังที่กล่าวมาจะทำให้พนักงานมีแรงจูงใจและขวัญกำลังใจที่ดีจะช่วยให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานเพิ่มมากขึ้นกับงานวิจัยของ พงศ์วุฒิ อุปละ (2560) วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ในภาพรวม 4 ด้าน การแปลผลอยู่ในระดับมาก และเมื่อแยกออกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยเรียงตามลำดับมากไปหาน้อย ได้แก่ด้านวัตถุประสงค์ของการบริหารจัดการ อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านบุคลากร และด้านงบประมาณ อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ กับงานวิจัยของศิริพร ไวแสน (2558) วิจัยเรื่อง ปัญหาการปฏิบัติงานของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัยพลเรือนองค์การบริหารส่วนตำบลพังช้าง อำเภอมืองจังหวัดสกลนคร ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี สถานภาพโสด สำเร็จการศึกษาในระดับประถมศึกษา มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 - 20,000 บาท มีประสบการณ์/ระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ อปพร. มากกว่า 5 ปี และประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป ปัญหาการปฏิบัติงานของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน องค์การบริหารส่วนตำบลพังช้าง ในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน

9.2 การเปรียบเทียบความแตกต่างประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรการกุศลในระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉิน จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน รายได้ และสถานภาพ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สามารถอธิบายได้ว่า ไม่ว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน รายได้ และสถานภาพ ที่แตกต่างกัน ย่อมได้รับการปฏิบัติในองค์การเป็นไปในลักษณะเดียวกัน โดยผู้บังคับบัญชาจะให้ความสำคัญเท่าเทียมกัน ทุกคนต่างต้องปฏิบัติงานที่รับผิดชอบให้บรรลุผลสำเร็จตามที่ได้รับมอบหมาย เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และในปัจจุบันสังคมไทยให้การยอมรับในความสามารถของบุคคล มากกว่าที่จะมองที่ลักษณะส่วนบุคคล รวมไปถึงบุคลากรสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันในหน่วยงานเดียวกัน หรือต่างหน่วยงานกันรวมถึงหัวหน้างาน จึงทำให้ความรู้สึกเป็นกันเองในการทำงานไม่ก่อให้เกิดความอึดอัดหรือตึงเครียดในการปฏิบัติงาน และมีความเคารพซึ่งกันและกัน จึงทำให้สามารถทำงานกันอย่างเต็มความสามารถของตน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริพร ไวแสน (2558) วิจัยเรื่อง ปัญหาการปฏิบัติงานของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัยพลเรือนองค์การบริหารส่วนตำบลพังช้าง อำเภอมืองจังหวัดสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า เมื่อเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานของอาสาสมัครป้องกันภัยพลเรือนศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนองค์การบริหารส่วนตำบลพังช้าง ตามคุณลักษณะส่วนบุคคล พบว่า เมื่อจำแนกตามคุณลักษณะด้านเพศ อายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ประสบการณ์ อาชีพ และสถานภาพ พบว่า ปัญหาการปฏิบัติงานของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ในภาพรวมและรายด้านทุกด้าน มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับงานวิจัยของสรวิทย์ บุญสร้าง (2557) วิจัยเรื่อง ปัญหาและอุปสรรคของอาสาสมัครกู้ภัยสมาคมสงเคราะห์การกุศลแห่งเมืองในการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยในเขตพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัย พบว่า ในการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยในเขตพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของอาสาสมัคร พบว่า อาสาสมัครที่มีเพศ สถานภาพ การสมรส อาชีพหลัก ประสบการณ์การฝึกอบรม และประสบการณ์การเป็นอาสาสมัครกู้ภัยต่างก็มีปัญหาและอุปสรรค ในการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยไม่แตกต่างกัน แต่อาสาสมัครกู้ภัยที่มีอายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ต่างกัน มีปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ปัจจัยแรงจูงใจในการปฏิบัติงานบริการขององค์กรการกุศลในระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉิน จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านแรงจูงใจ โดยเมื่อพิจารณาตัวแปรอิสระที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานบริการขององค์กรการกุศลในระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉิน ได้ดีที่สุด คือความสำเร็จในการทำงาน ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะของงาน ด้านความรับผิดชอบต่องาน ความเจริญก้าวหน้าในการทำงาน และปัจจัยแรงจูงใจในการ

ปฏิบัติงานบริการขององค์กรการกุศลในระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉิน จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านคำจูงในการปฏิบัติงานบริการขององค์กรการกุศลในระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉิน ได้ดีที่สุดคือ ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน ผู้ใต้บังคับบัญชา ด้านสภาพการทำงาน ด้านเงินเดือน ผลตอบแทน และสวัสดิการ ด้านความมั่นคงในการทำงาน ด้านนโยบาย และการบริหารงานของสมาคม การควบคุมบังคับบัญชา ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ Herzberg (1968) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องเกี่ยวกับแรงจูงใจในการทำงานของมนุษย์ ซึ่งพบว่าปัจจัยเรื่องแรงจูงใจที่มีผลต่อพฤติกรรมการทำงานของมนุษย์มี 2 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยจูงใจ (Motivation Factors) เป็นปัจจัยภายนอกที่กระตุ้นทำให้บุคคลเกิดแรงจูงใจในการทำงาน ซึ่งเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำงานโดยตรง และปัจจัยค้ำจุน (Hygiene Factors) เป็นปัจจัยภายในที่ถ้าไม่มีปัจจัยนี้จะกระตุ้นให้เกิดความไม่พึงพอใจในการทำงาน ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมของงานในการช่วยส่งเสริมแรงจูงใจในการทำงานของแต่ละบุคคลยังคงอยู่ตลอดเวลา สอดคล้องกับงานวิจัยของ วฐู สวานานนท์ (2560) ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะงาน คุณภาพชีวิตในการทำงาน และความผูกพันของพนักงานต่อองค์กรรัฐวิสาหกิจแห่งหนึ่งคุณภาพ ชีวิตในการทำงานโดยรวมความสัมพันธ์เชิงบวกกับความผูกพันของพนักงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.01 โดยด้านการพัฒนา ศักยภาพบุคคล ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน ด้านสังคม สัมพันธ์ด้านธรรมาภิบาลในองค์กร และด้านความภาคภูมิใจในองค์กร มีความสัมพันธ์กับความผูกพันของ พนักงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ในขณะที่ด้านผลตอบแทน ด้านสภาพการทำงาน และด้าน ภาวะสมดุลระหว่างชีวิตกับงาน มีความสัมพันธ์กับความผูกพันของพนักงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.05 กับงานวิจัยของ พงศ์วุฒิ อุปละ (2560) วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอบาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผลการวิจัย พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอบาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า ในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณารายด้าน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านการบริหารจัดการ พบว่า อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนที่สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอบาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน แตกต่างกัน ก็จะมีปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แตกต่างกัน

9.3 แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานบริการขององค์กรการกุศลในระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉิน จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานบริการขององค์กรการกุศลในระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉิน จังหวัดกาฬสินธุ์ องค์กรการกุศลในระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉิน จังหวัดกาฬสินธุ์ ควรที่จะจัดให้มีสวัสดิการ ค่าตอบแทน รายได้ ที่เหมาะสม การมอบหมายหน้าที่ในการทำงาน ความรับผิดชอบในการทำงานในแต่ละตำแหน่งงาน ควรจัดสถานที่ในการทำงานให้มีความสะดวก ควรมีการส่งเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ ควรส่งเสริมการทำงานเป็นทีม และส่งเสริมการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ในการประเมินผลการ ควรมีการจัดหาเครื่องมือและอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานให้เพียงพอต่อการทำงาน ผู้บังคับบัญชาในแต่ละหน่วยงานจะต้องสนับสนุนให้พนักงานทุกคน มีความก้าวหน้าตามขีดความสามารถ ส่งเสริมให้พนักงานเข้าฝึกอบรมตามความรู้ ความสามารถ และความถนัดประสบการณ์ ของแต่ละคนสร้างสัมพันธ์กับหน่วยงาน ต้องสร้างความรัก ความผูกพัน ระหว่างกัน ทำให้เกิดความไว้วางใจโดยมอบหมาย รับผิดชอบ และอำนาจในการตัดสินใจให้ ต้องให้กรอบความรับผิดชอบที่ มอบให้และเน้นให้รู้จักการทำงานเป็นทีม กิจกรรมที่เสริมสร้างความสัมพันธ์และต้องรักษาเอาไว้ให้ เป็นการปฏิบัติประจำโดยกำหนดให้เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อทราบถึงข้อกำหนด กฎระเบียบ และข้อพึงปฏิบัติต่าง ๆ ตามกฎหมาย และมุ่งเน้นเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ ในบทบาทการบริการ เพื่อให้ทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปเพิ่มพูนทักษะความรู้อยู่เสมอ โดยเฉพาะในด้านของระเบียบกฎหมายต่าง ๆ เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ปัจจุบันในสังคมสอดคล้องกับงานวิจัยของวีระศักดิ์ อินทวงศ์ และกฤษฎา เขียววัฒนสุข (2564) วิจัยเรื่อง อิทธิพลกำกับของการรับรู้ความสามารถของตนเองที่มีต่อปัจจัยจูงใจ ปัจจัยค้ำจุน และประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงาน บริษัท ฟรุททาวเมททิล (ไทยแลนด์) จำกัด (มหาชน)การที่จะทำให้อประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานสูงขึ้นอยู่กับการสร้างแรงจูงใจให้กับพนักงาน โดยอาศัยปัจจัยจูงใจ (Motivation Factors) ที่เป็นปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับงานโดยตรงเพื่อกระตุ้นให้เกิดการทำงานที่มี ประสิทธิภาพมากขึ้นจากความพยายามเพื่อทำให้ผลงานและปฏิบัติงานด้วยความพึงพอใจ ประกอบกับปัจจัยค้ำจุน (Hygiene Factors) หรือ ปัจจัยธำรงรักษา (Maintenance Factors) ที่เป็นปัจจัยที่ไม่อาจสร้างแรงจูงใจให้แก่พนักงาน แต่มีส่วนสำคัญในการป้องกันไม่ให้เกิดความไม่พึงพอใจในการทำงาน ซึ่งหากองค์กรมี

การบริหารจัดการปัจจัยทั้งสอง ดังที่กล่าวมาจะทำให้พนักงานมีแรงจูงใจและขวัญกำลังใจที่ดีจะช่วยให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานเพิ่มมากขึ้น

10. ข้อเสนอแนะ

10.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป

10.1.1 แรงจูงใจเป็นปัจจัยในการปฏิบัติงาน โดยปัจจัยจูงใจเป็นสิ่งที่เกี่ยวกับงานโดยตรงและเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ควรนำผลการศึกษาไปพัฒนาการกำหนดลักษณะงานให้มีความชัดเจนและเหมาะสมกับบุคคลภายในองค์กร เช่น ปรับปรุงการมอบหมายงานภายในองค์กร มีการแจกจ่ายงานตามตำแหน่งหน้าที่อย่างถูกต้องและชัดเจน เพื่อสร้างเกณฑ์มาตรฐานในการปฏิบัติงาน

10.1.2 ด้านปัจจัยแรงจูงใจ กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นใน ควรจัดสภาพแวดล้อมในที่ทำงาน เช่น แสงสว่าง เสียง อุณหภูมิ มีความเหมาะสมในการปฏิบัติงาน เครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน มีสภาพสมบูรณ์พร้อมใช้งาน และมีความเพียงพอ และสิ่งสำคัญในการปฏิบัติงาน สวัสดิการต่างๆของบุคลากรเพื่อให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด รวมถึงส่งเสริมปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานทุกด้านต่อไปเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

10.1.3 ด้านปัจจัยค่าจ้าง กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในเรื่อง ผู้บังคับบัญชามีการส่งเสริมขวัญและกำลังใจให้ผู้ปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ สร้างมิตรภาพและสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงานผลตอบแทน/สวัสดิการที่ได้รับในปัจจุบัน

10.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

10.2.1 ควรศึกษาเพิ่มเติมในเกี่ยวกับปัจจัยที่มีต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อให้สามารถเปรียบเทียบประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และทราบว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีประสิทธิภาพการทำงานแตกต่างกันอย่างไรตลอดจนหาแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในด้านอื่นๆ

10.2.2 การศึกษาครั้งต่อไปอาจนำกรอบความคิดที่ใช้ในครั้งนี้ ไปใช้ใหม่โดยเปลี่ยนตัวแปรต้นและคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของบริษัทที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาวะเศรษฐกิจและสังคม เพื่อนำผลที่ได้ไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในการให้บริการตามความต้องการแก่ผู้รับบริการ

10.2.3 ควรมีการศึกษาในเรื่องของตัวแปรอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานภายในองค์กรเช่น ภาวะผู้นำ ความเครียดในการทำงาน เป็นต้น ซึ่งน่าจะมีส่วนค้นพบอีกหลายประการที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย

11. เอกสารอ้างอิง

กฤษฎา เขียววัฒนสุข และปริญญ์ ศุภรีเชตร (2564). ความสัมพันธ์ของการรับรู้ความสามารถของตนเองและแรงจูงใจ ในการทำงานกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารแห่งหนึ่ง ในเขตกรุงเทพมหานคร. วารสารรัชต์ภาคย์, 15(40), พฤษภาคม – มิถุนายน.

จิตรววรรณ ถาวรวงศ์สกุล. (2554). การศึกษาปัจจัยกระบวนการทัศนคติทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน ของพนักงานระดับ 2-7 ของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค สำนักงานใหญ่. ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

นลพรรณ บุญฤทธิ์. (2558). ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสาธารณะ. มหาวิทยาลัยบูรพา.

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาสน.

พงศ์วุฒิ อุปละ. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอบางยี่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน. การศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

- วีระศักดิ์ อินทวงศ์ และกฤษฎา เขียววัฒนสุข. (2564). อิทธิพลกำกับของการรับรู้ความสามารถของตนเองที่มีต่อปัจจัยจูงใจ ปัจจัยค้ำจุน และประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงาน บริษัท ฟรุททิวาเม็ททิล (ไทยแลนด์) จำกัด (มหาชน). *Burapha Journal of Business Management*, Burapha University, Vol.10 No.1 January – June 2021.
- วธู สวนานนท์. (2560). **ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะงาน คุณภาพชีวิตในการทำงานและความผูกพันของ พนักงานต่อ องค์การรัฐวิสาหกิจแห่งหนึ่ง**. งานวิจัยส่วนบุคคลศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ศิวา หลาบคำ และกล้าหาญ ณ น่าน. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการทำงานและผลการปฏิบัติงานของพนักงาน กรณีศึกษา : บริษัท โฮม โปรดักส์ เซ็นเตอร์ จำกัด (มหาชน). *วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล*, 7(2), กรกฎาคม – ธันวาคม.
- ศิริพร ไวแสน. (2558). ปัญหาการปฏิบัติงานของอาสาสมัครป้องกันฝ่ายพลเรือนศูนย์อาสาสมัครป้องกันฝ่ายพลเรือนองค์การบริหารส่วนตำบลพังช้าง อำเภอมะนัง จังหวัดสตูลนคร. *วารสารบัณฑิตศึกษา*, มหาวิทยาลัยราชภัฏสตูลนคร.
- สรารุณี บุญสร้าง. (2557). **ปัญหาและอุปสรรคของอาสาสมัครกู้ภัยสมาคมสงเคราะห์การกุศลฉะเชิงเทราในการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยในเขตพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา**. งานนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สถิตย์ แพงแพง. (2560). **ประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ล้อม อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดนครพนม**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏสตูลนคร.
- สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ. (2561). **แพทย์หลักการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ ฉบับที่ 3.1 พ.ศ.2562- 2564**. นนทบุรี: อัลติเมจ พรินติ้ง
- erzberg, Frederick. (1968). *Work and Nature of man*. Cleveland: Word Publishing Company.
- Maslow, A. (1970). *Motivation and Personality (2nd ed.)*. New York: Harpers and Row.
- Peterson, E., & Plowman, G.E. (1953). *Business organizational and management*. Illinois: Irwin.

การประเมินผลสัมฤทธิ์ของการฝึกอบรมหลักสูตรนักเรียนนายสิบตำรวจ ประจำปีงบประมาณ 2564
ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค 4

The annual achievements of the Police Sergeant Training Program in the fiscal year 2021, Training
Center of Provincial Police Region 4

อนุวัฒน์ จินดา¹

Anuwat Jinda¹

¹อาจารย์ (สบ3) กลุ่มงานอาจารย์ ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค 4 สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

¹Training Center of Provincial Police Region 4

Corresponding author. Email: nunimaru@gmail.com

(Received: August 9, 2022; Revised: September 12, 2022; Accepted: September 14, 2022)

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาและประเมินผลสัมฤทธิ์ของการฝึกอบรมหลักสูตรนักเรียนนายสิบตำรวจ พ.ศ.2560 ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค 4 ด้านบริบทของหลักสูตร (2) เพื่อศึกษาและประเมินผลสัมฤทธิ์ของการฝึกอบรมหลักสูตรนักเรียนนายสิบตำรวจ พ.ศ.2560 ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค 4 ด้านปัจจัยเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร (3) เพื่อศึกษาและประเมินผลสัมฤทธิ์ของการฝึกอบรมหลักสูตรนักเรียนนายสิบตำรวจ พ.ศ.2560 ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค 4 ด้านกระบวนการใช้หลักสูตร (4) เพื่อศึกษาและประเมินผลสัมฤทธิ์ของการฝึกอบรมหลักสูตรนักเรียนนายสิบตำรวจ พ.ศ.2560 ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค 4 ด้านผลผลิต โดยใช้รูปแบบชิปปี้ โมเดล มาใช้ในการประเมินประชากรในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนนายสิบตำรวจประจำปีงบประมาณ 2564 ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค 4 จำนวน 720 คน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้คำนวณจำนวนกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรการคำนวณของยามาเน่ จำนวนขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 257 คน และทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยสำหรับประเมินผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตรนักเรียนนายสิบตำรวจ พ.ศ.2560 ประจำปีงบประมาณ 2564 ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค 4 เป็นแบบสอบถาม จำนวน 1 ชุดมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .993 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. การประเมินด้านบริบทของหลักสูตร พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ด้านเนื้อหา รายวิชาของหลักสูตร และด้านโครงสร้างของหลักสูตรตามลำดับ อยู่ในระดับมากทุกด้าน
2. การประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านผู้สอน ด้านกิจกรรมการฝึกอบรม ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านผู้เข้ารับการฝึกอบรม ด้านสถานที่ฝึกอบรม และด้านวัสดุอุปกรณ์ตามลำดับ อยู่ในระดับมากทุกด้าน
3. การประเมินด้านกระบวนการใช้หลักสูตร พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านกระบวนการฝึกอบรม ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการบริหารหลักสูตรตามลำดับ อยู่ในระดับมากทุกด้าน
4. การประเมินด้านผลผลิต พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านคุณลักษณะของนายสิบตำรวจตามความต้องการของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และด้านคุณลักษณะของนายสิบตำรวจตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรตามลำดับ อยู่ในระดับมากทุกด้าน

คำสำคัญ : ผลสัมฤทธิ์, การฝึกอบรม, หลักสูตรนายสิบตำรวจ

Abstract

The purpose of this study was to study the evaluation of training achievements for police sergeants in 2017, at the Training Center of Provincial Police Region 4. The CIPP Model was used to assess the effectiveness in context, preliminary factor, process, and productivity. The population of this research was 720 police sergeants for the fiscal year 2021, Training Center of Provincial Police Region 4. In this study, the researcher calculated the number of samples by using Yamane, to obtain a sample size of 257 people, and simple random sampling was adopted. The research instrument used for evaluating the achievement of the Police Sergeant Student Curriculum 2017 for the fiscal year 2021, Training Center of Provincial Police Region 4, was 1 set of a questionnaire with a reliability of .993, created by the researcher. Statistics used to analyze data are frequencies, percentages, mean, and standard deviations.

The research results found that

1. The overall context evaluation was at a high level of appropriateness, and the curriculum objectives, and the structure of curriculum, and the terms of content were at a high level.
2. The overall the assessment of the preliminary factors related to the course implementation was at a high level of appropriateness, and the instructors, and the trainees, and the practice location, and the teaching materials, and the equipment, and the activities of the practicing sector were at a high level.
3. The overall process evaluation was at a high level of appropriateness, and the terms of course management, and the training process, and the measurements and evaluations were at a high level.
4. The overall product evaluation indicated was at a high level. And the characteristics of the police sergeant, and the characteristics of the police sergeant according to the requirements of the Royal Thai Police were at a high level.

Keywords: The annual achievements ; Training ; the Police Sergeant Training Program

1. บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 มาตรา 65 กำหนดให้รัฐจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติ เพื่อเป็นเป้าหมายระยะยาวในการพัฒนาประเทศ มาตรา 257 กำหนดเป้าหมายการปฏิรูปประเทศ (1) ประเทศชาติมีความสงบเรียบร้อย มีความสามัคคีปรองดอง มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านวัตถุกับการพัฒนาด้านจิตใจ (2) สังคมมีความสงบสุขเป็นธรรม และมีโอกาสอันทัดเทียมกันเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำ (3) ประชาชนมีความสุขมีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ประกอบกับ มาตรา 258 ให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศให้เกิดผล โดยกำหนดแผนปฏิรูปประเทศ 11 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการเมือง 2) ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน 3) ด้านกฎหมาย 4) ด้านกระบวนการยุติธรรม 5) ด้านเศรษฐกิจ 6) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 7) ด้านสาธารณสุข 8) ด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ 9) ด้านสังคม 10) ด้านพลังงาน และ 11) ด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2560) โดยประเด็นการปฏิรูปด้านกระบวนการยุติธรรมกำหนดให้ดำเนินการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ โดยแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ และภารกิจของตำรวจให้เหมาะสม และแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการตำรวจให้เกิดประสิทธิภาพ มีหลักประกันว่าข้าราชการตำรวจจะได้ รับค่าตอบแทนที่เหมาะสม ได้รับความเป็นธรรมในการแต่งตั้งและโยกย้าย และการพิจารณาบำเหน็จความชอบตามระบบคุณธรรมที่ชัดเจน ซึ่งในการพิจารณาแต่งตั้งและโยกย้ายต้องคำนึงถึงลำดับอาวุโสและความรู้ความสามารถประกอบกัน เพื่อให้ข้าราชการตำรวจสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ตกอยู่ใต้อาณัติของบุคคลใด มีประสิทธิภาพและภาคภูมิใจในการปฏิบัติหน้าที่ของตน ทั้งนี้ การปฏิรูปที่สำคัญ คือ การปฏิรูปตำรวจ

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) รัฐบาลได้จัดทำยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี เพื่อใช้เป็นกรอบทิศทางการระยะยาวในการพัฒนาประเทศ โดยกำหนดเป้าหมายอนาคตประเทศไทย ปี 2580 “ประเทศ มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1) ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง 2) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน 3) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ 4) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม 5) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม 6) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ โดยกำหนดการขับเคลื่อนเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติเป็นระยะ ๆ ละ 5 ปี (สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562) ซึ่งการเข้ารับการฝึกอบรมจำนวนแตกต่างกันขึ้นอยู่กับงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรในแต่ละปี ตลอดเวลาที่จัดทำโครงการฝึกอบรมมาจนถึงปัจจุบัน ทำให้ไม่ทราบว่าการฝึกอบรมในแต่ละครั้งบรรลุวัตถุประสงค์ของการเข้ารับการฝึกอบรมหรือไม่ และตรงตามความต้องการที่จะเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายมากน้อยเพียงใด (จินตนา ม่วงมะลิชัย, 2560)

ภายใต้สถานการณ์และเงื่อนไขต่าง ๆ ข้างต้น รวมถึงสภาพการเปลี่ยนแปลงทางด้านโครงสร้างประชากร เศรษฐกิจ การเมือง สังคม สิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัล และนวัตกรรม ตลอดจนปัจจัยการพัฒนาประเทศในทุกด้าน ส่งผลให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และความท้าทายในทุกมิติ จึงต้องมีการวางแผนการพัฒนานอกระบบที่รอบคอบและครอบคลุมด้วยการจัดทำยุทธศาสตร์สำนักงานตำรวจแห่งชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561 - 2580) ให้มีความสอดคล้องรองรับกับสถานการณ์ในประเด็นหลักที่เกี่ยวข้องกับภารกิจรับผิดชอบของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อใช้เป็นทิศทางการพัฒนาในระยะยาว โดยมุ่งให้บรรลุวิสัยทัศน์องค์กรที่วางไว้ โดยกำหนดแนวยุทธศาสตร์หลัก และเป้าหมายในการขับเคลื่อนการพัฒนารูปแบบ ซึ่งได้กำหนดยุทธศาสตร์สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติและการรักษาความมั่นคงภายในประเทศ ยุทธศาสตร์ที่ 2 การเพิ่มศักยภาพในการบังคับใช้กฎหมาย การอำนวยความสะดวกทางอาญา และการให้บริการประชาชนอย่างเสมอภาคเป็นธรรม ยุทธศาสตร์ที่ 3 การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมอย่างยั่งยืน และยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนานอกระบบให้ทันสมัย มุ่งสู่ความเป็นเลิศ (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2561)

กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้รับมอบหมายให้เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การปฏิรูปสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้จัดทำยุทธศาสตร์การศึกษา สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (พ.ศ.2560 – 2579) ขึ้น เพื่อเป็นกรอบทิศทางการพัฒนาบุคลากรและนโยบายด้านการศึกษาและฝึกอบรมที่เป็นรูปธรรมชัดเจนสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ในระดับต่าง ๆ ให้ข้าราชการตำรวจได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลา รับราชการและเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนการปฏิรูปด้านการสรรหาและระบบการฝึกอบรม ประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การสร้างและพัฒนาหน่วยฝึกอบรมให้มีมาตรฐาน และมีความพร้อมในทุกด้าน ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม และเพิ่มขีดความสามารถ ของบุคลากรด้านการศึกษาและฝึกอบรม ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาขีดความสามารถของบุคลากรทุกระดับชั้น เพื่อให้เกิดทักษะ ความชำนาญ เชี่ยวชาญ ในการปฏิบัติหน้าที่ (Training Road Map) และยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาสำนักงานตำรวจแห่งชาติให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2561)

ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค 4 เป็นหน่วยงานหนึ่งที่ได้รับมอบหมายจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการให้การฝึกอบรมนักเรียนนายสิบตำรวจ เพื่อบรรจุและแต่งตั้งเป็นข้าราชการตำรวจชั้นประทวน ตำแหน่งผู้บังคับหมู่ (ปฏิบัติงานป้องกันปราบปราม) ตามความต้องการของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยจัดให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ยุทธศาสตร์สำนักงานตำรวจแห่งชาติ 20 ปี และยุทธศาสตร์การศึกษา สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งการจัดการศึกษาทุกระดับจำเป็นต้องมีการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการของสังคม เพราะหลักสูตรเป็นตัวกำหนดกรอบของแนวทางปฏิบัติที่จะทำให้เกิดการจัดการเรียนการสอนบรรลุตามความมุ่งหมายที่วางไว้ เปรียบเสมือนพิมพ์เขียว (blue print) ที่จะดำเนินการต่อไป ถ้าได้พิมพ์เขียวที่ชัดเจนมากเท่าไรก็จะเป็นข้อบ่งชี้ต่อการพัฒนาหลักสูตรได้สะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น การพัฒนาหลักสูตรเป็นกระบวนการต่อเนื่องไปตามความต้องการของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา ดังนั้น กระบวนการพัฒนาหลักสูตร จึงเป็น กระบวนการที่ต่อเนื่องที่มีการเปลี่ยนแปลงรวมอยู่

ด้วยหลักสูตรจึงเป็นสิ่งที่ควรได้รับการแก้ไข ปรับปรุงอยู่เสมอ เพราะหลักสูตรที่ดีควรตอบสนองต่อสังคม และเมื่อสังคมเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา หลักสูตรจึงจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงไปด้วย (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2555)

ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค 4 ได้นำหลักสูตรนักเรียนนายสิบตำรวจ พ.ศ.2560 มาใช้แล้วระยะหนึ่งคือ ปีงบประมาณ 2560 ถึง ปีงบประมาณ 2564 ดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อมุ่งผลิตนักเรียนนายสิบตำรวจทุกคนให้เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต ประกอบด้วยคุณลักษณะ 5 ด้าน ได้แก่ วิชากฎหมาย วิชาการตำรวจ วิชาทางสังคม การฝึกยุทธวิธีทางตำรวจ สมรรถภาพร่างกายและโภชนา พร้อมทั้งจะปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ จึงมีความจำเป็นต้องประเมินหลักสูตรนักเรียนนายสิบตำรวจ พ.ศ.2560 จากนักเรียนนายสิบตำรวจที่ผ่านการฝึกอบรมมาแล้วเป็นเวลา 18 เดือน โดยประเมินจากนักเรียนนายสิบตำรวจ ประจำปีงบประมาณ 2564 ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค 4 อันจะทำให้ได้ ข้อมูลสำคัญที่จะนำมาประกอบการพัฒนาหลักสูตรฉบับต่อไปได้ทันทั่วทั้งที่ และเป็นการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้อย่าง แท้จริง เพราะหลักสูตรเป็นเสมือนเบ้าหลอมให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีคุณภาพ เป็นมาตรฐานของการศึกษา รวมทั้งเป็นเครื่อง กำหนดแนวทางการจัดประสบการณ์ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม หน่วยงาน และสังคมจะได้รับสิ่งใดบ้างที่เป็นประโยชน์แก่ผู้เรียน โดยตรง และเป็นการกำหนดแนวทาง ความรู้ ความสามารถ ความประพฤติ ทักษะและเจตคติของผู้เข้ารับการฝึกอบรมต่อไป (กฤษณล อุมาริ, 2563)

ดังนั้นเพื่อให้หลักสูตรนายสิบตำรวจ เป็นหลักสูตรที่สร้างให้ตำรวจมีคุณภาพยิ่งขึ้น สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของ ยุทธศาสตร์การศึกษา สำนักงานตำรวจแห่งชาติ “เป็นสถาบันพัฒนาข้าราชการตำรวจเชิงยุทธศาสตร์ และเป็นศูนย์กลาง เทคโนโลยีการเรียนรู้ องค์ความรู้ ภูมิปัญญา และนวัตกรรมด้านวิชาชีพตำรวจ ตามมาตรฐานสากลในระดับภูมิภาคอาเซียน” ผู้วิจัยจึงเห็นควรมีการประเมินหลักสูตรนายสิบตำรวจ เพื่อให้ทราบถึงผลสัมฤทธิ์ของการฝึกอบรมหลักสูตรนักเรียนนายสิบ ตำรวจ และเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรนายสิบตำรวจให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้การพัฒนาบุคลากรของ สำนักงานตำรวจแห่งชาติมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน

2. วัตถุประสงค์ของการประเมิน

2.1 เพื่อศึกษาและประเมินผลสัมฤทธิ์ของการฝึกอบรมหลักสูตรนักเรียนนายสิบตำรวจ พ.ศ.2560 ศูนย์ฝึกอบรม ตำรวจภูธรภาค 4 ด้านบริบทของหลักสูตร

2.2 เพื่อศึกษาและประเมินผลสัมฤทธิ์ของการฝึกอบรมหลักสูตรนักเรียนนายสิบตำรวจ พ.ศ.2560 ศูนย์ฝึกอบรม ตำรวจภูธรภาค 4 ด้านปัจจัยเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร

2.3 เพื่อศึกษาและประเมินผลสัมฤทธิ์ของการฝึกอบรมหลักสูตรนักเรียนนายสิบตำรวจ พ.ศ.2560 ศูนย์ฝึกอบรม ตำรวจภูธรภาค 4 ด้านกระบวนการใช้หลักสูตร

2.4 เพื่อศึกษาและประเมินผลสัมฤทธิ์ของการฝึกอบรมหลักสูตรนักเรียนนายสิบตำรวจ พ.ศ.2560 ศูนย์ฝึกอบรม ตำรวจภูธรภาค 4 ด้านผลผลิต

3. ขอบเขตของการประเมิน

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากรในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนนายสิบตำรวจประจำปีงบประมาณ 2564 ศูนย์ฝึกอบรม ตำรวจภูธรภาค 4 จำนวน 720 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้คำนวณจำนวนกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรการคำนวณของ Yamane ได้จำนวนขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 257 คน และทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มอย่างง่าย

3.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้วิจัยได้นำรูปแบบซีบีพี โมเดล (CIPP Model) สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam: 1968) มาใช้ ในการประเมินเพื่อให้ทราบถึงผลสัมฤทธิ์ในด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

3.2.1 การประเมินบริบท คือ การประเมินจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร และเนื้อหารายวิชา ของหลักสูตร

3.2.2 การประเมินปัจจัยเบื้องต้น คือ การประเมินความเหมาะสม สอดคล้องของปัจจัยเบื้องต้น ได้แก่ คุณลักษณะของผู้สอน ผู้เข้ารับการฝึกอบรม สถานที่ฝึกอบรม สื่อการเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์ กิจกรรมการฝึกอบรม เป็นต้น

3.2.3 การประเมินกระบวนการ คือ การประเมินความเหมาะสม สอดคล้องของกระบวนการปฏิบัติงาน ได้แก่ การบริหารหลักสูตร กระบวนการฝึกอบรม การวัดและประเมินผล เป็นต้น

3.2.4 การประเมินผลผลิต คือ การประเมินคุณลักษณะของ ผู้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรนักเรียนนายสิบ ตำรวจของศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค 4 สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เกี่ยวกับคุณลักษณะของนายสิบตำรวจตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและคุณลักษณะของนายสิบตำรวจตามความต้องการของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

4. วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามจำนวน 1 ชุด ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามชนิดตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามในการประเมินหลักสูตร เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณ ค่า (Rating scale) 5 ระดับ ประกอบด้วย ด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการและด้านผลผลิต

4.2 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

4.2.1 การสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารงานวิจัย การประเมินหลักสูตรที่ใช้รูปแบบ CIPP Model เป็นกรอบในการประเมินและในการสร้างเครื่องมือ ได้สร้างเครื่องมือและปรับปรุงเครื่องมือ ภายใต้การตรวจสอบ จากคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญจนได้เครื่องมือที่สมบูรณ์ ตามขั้นตอน การสร้าง เครื่องมือดังนี้

(1) ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินหลักสูตร เพื่อรวบรวม ประเด็นสำคัญ ในการสร้างแบบสอบถาม

(2) กำหนดกรอบและขอบเขตของแบบสอบถาม จากการศึกษาจากเครื่องมืองานวิจัยของ นครินทร์ หงส์ทอง (2558), จินตนา ม่วงมะลิชัย (2560), จุมพล สังขะเกตุ (2560), เอกพงษ์พิชญ ภัคตินรงค์ (2561) และกฤษณล อูมาจิ (2563) แล้วกำหนดกรอบและ ขอบเขตของแบบสอบถามเป็นของตนเอง

(3) สร้างเครื่องมือให้สอดคล้องกับกรอบและขอบเขต

(4) นำเครื่องมือเสนออาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย พิจารณาตรวจสอบ

(5) นำเครื่องมือ ที่ผ่านการพิจารณาแก้ไขจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เป็นผู้พิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยคัดเลือก IOC ตั้งแต่ 0.6 ขึ้นไปและปรับปรุงแก้ไข

(6) นำเครื่องมือที่ผ่านการปรับปรุง แก้ไข เสนออาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยอีกครั้ง เพื่อขอคำแนะนำเพิ่มเติม

(7) จัดพิมพ์เพื่อนำไปหาความเชื่อมั่น (Reliability) และใช้เก็บข้อมูลต่อไป

4.2.2 การหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ

แบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากคณะกรรมการที่ปรึกษางานวิจัย และจากผู้เชี่ยวชาญเมื่อ ปรับปรุง แก้ไขแล้ว ผู้วิจัยนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนนายสิบตำรวจ ประจำปีงบประมาณ 2563 ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค 4 จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha coefficient) ของ Cronbach (บุญชมศรีสาอด, 2543) ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .993

4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้

4.2.1 รวบรวมรายชื่อ ที่อยู่ และสถานที่ปฏิบัติงานของนักเรียนนายสิบตำรวจ ประจำปีงบประมาณ 2564 ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค 4

4.4.2 ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัยถึงศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค 4

4.4.3 สุ่มแบบสอบถามสำหรับนักเรียนนายสิบตำรวจ ประจำปีงบประมาณ 2564 ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค 4 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 257 คน ได้รับแบบสอบถามคืน 257 คน คิดเป็นร้อยละ 100

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามแล้ว ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละชุด และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

4.3.1 แบบสอบถามตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม คำตอบ แต่ละรายการ มาแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละและนำเสนอในรูปตาราง

4.3.2 แบบสอบถามตอนที่ 2 การประเมินบริบทของหลักสูตร การประเมินปัจจัยเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร การประเมินกระบวนการใช้หลักสูตร และด้านการประเมินผลผลิตของหลักสูตร ในส่วนของแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลจากคำตอบแต่ละข้อและรายด้าน หา ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) หาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และนำเสนอในรูปตาราง

5. ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพ	จำนวน (n = 257)	ร้อยละ (%)
1. เพศ		
ชาย	257	100
หญิง	0	0
2. อายุ		
ต่ำกว่า 20 ปี	256	99.61
20 ปีขึ้นไป	1	.39
3. คุณวุฒิสูงสุดทางการศึกษา		
ม.6	152	59.14
ปวช./ปวส.	26	10.12
ปริญญาตรีขึ้นไป	79	30.74

จากตารางที่ 1 พบว่าสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 100 อายุต่ำกว่า 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 99.61 อายุ 20 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 0.39 คุณวุฒิสูงสุดทางการศึกษา ม.6 คิดเป็นร้อยละ 59.14 ปวช./ปวส. คิดเป็นร้อยละ 10.12 และปริญญาตรีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 30.74

ตารางที่ 2 การประเมินผลสัมฤทธิ์หลักสูตรนักเรียนนายสิบตำรวจ พ.ศ.2560

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.การประเมินด้านบริบท (Context)	4.25	.76	มาก
2.การประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input)	4.26	.78	มาก
3.การประเมินด้านกระบวนการ (Process)	4.28	.79	มาก
4.การประเมินด้านผลผลิต (Product)	4.40	.72	มาก
ภาพรวม	4.28	.75	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า การประเมินผลสัมฤทธิ์หลักสูตรนักเรียนนายสิบตำรวจ พ.ศ.2560 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.28, S.D. = .75) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การประเมินด้านผลผลิต ($\bar{X}$ = 4.40, S.D. = .72) รองลงมาคือ การประเมินด้านกระบวนการ ($\bar{X}$ = 4.28, S.D. = .79) และการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้น ($\bar{X}$ = 4.26, S.D. = .78) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การประเมินด้านบริบท ($\bar{X}$ = 4.25, S.D. = .76)

ตารางที่ 3 การประเมินด้านบริบท (Context)

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.จุดมุ่งหมายของหลักสูตร	4.37	.76	มาก
2.โครงสร้างของหลักสูตร	4.10	.89	มาก
3.เนื้อหาวิชาของหลักสูตร	4.28	.79	มาก
ภาพรวม	4.25	.76	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า การประเมินด้านบริบท (Context) ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.25, S.D. =.76) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร ($\bar{X}$ =4.40, S.D. =.72) รองลงมาคือ เนื้อหาวิชาของหลักสูตร ($\bar{X}$ =4.28, S.D. =.79) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ โครงสร้างของหลักสูตร ($\bar{X}$ =4.25, S.D. =.76)

ตารางที่ 4 การประเมินปัจจัยเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร (Input Evaluation)

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.ผู้สอน	4.36	.73	มาก
2.ผู้เข้ารับการฝึกอบรม	4.25	.83	มาก
3.สถานที่ฝึกอบรม	4.21	.88	มาก
4.สื่อการเรียนการสอน	4.27	.85	มาก
5.วัสดุอุปกรณ์	4.17	.93	มาก
6.กิจกรรมการฝึกอบรม	4.27	.83	มาก
ภาพรวม	4.26	.78	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า การประเมินปัจจัยเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร (Input Evaluation) ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.26, S.D. =.78) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผู้สอน ($\bar{X}$ =4.36, S.D. =.73) รองลงมาคือ กิจกรรมการฝึกอบรม ($\bar{X}$ =4.27, S.D. =.83) และสื่อการเรียนการสอน ($\bar{X}$ =4.27, S.D. =.85) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ วัสดุอุปกรณ์ ($\bar{X}$ =4.17, S.D. =.93)

ตารางที่ 5 การประเมินกระบวนการใช้หลักสูตร (Process Evaluation)

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.การบริหารหลักสูตร	4.16	.92	มาก
2.กระบวนการฝึกอบรม	4.32	.78	มาก
3.การวัดและประเมินผล	4.31	.80	มาก
ภาพรวม	4.28	.79	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า การประเมินกระบวนการใช้หลักสูตร (Process Evaluation) ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.28, S.D. =.79) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ กระบวนการฝึกอบรม ($\bar{X}$ =4.32, S.D. =.78) รองลงมาคือ การวัดและประเมินผล ($\bar{X}$ =4.31, S.D. =.80) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การบริหารหลักสูตร ($\bar{X}$ =4.16, S.D. =.92)

ตารางที่ 6 การประเมินผลผลิต (Product Evaluation)

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.คุณลักษณะของนายสิบตำรวจตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	4.40	.75	มาก
2.คุณลักษณะของนายสิบตำรวจตามความต้องการของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ	4.41	.73	มาก
ภาพรวม	4.40	.72	มาก

จากตารางที่ 6 พบว่า การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.40, S.D. =.72) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ คุณลักษณะของนายสิบตำรวจตามความต้องการของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ($\bar{X}$ =4.41, S.D. =.73) รองลงมาคือ คุณลักษณะของนายสิบตำรวจตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ($\bar{X}$ =4.40, S.D. =.75)

6. สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

6.1 สรุปผลการวิจัย

ผลสัมฤทธิ์ของการฝึกอบรมหลักสูตรนักเรียนนายสิบตำรวจ พ.ศ.2560

1) การประเมินด้านบริบทของหลักสูตร พบว่า ภาพรวมมีความเหมาะสมระดับมาก ด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ใช้ภาษาชัดเจนเข้าใจง่าย ครอบคลุม การเรียนรู้ด้านทักษะพิสัย และสามารถนำไปปฏิบัติให้เกิดผลได้จริง ด้านโครงสร้างของหลักสูตรภาคฝึกหัดหลักสูตรพิทักษ์สันติ 1 เดือน ภาคการฝึกหัดปฏิบัติราชการ 4 เดือน มีความเหมาะสม และกิจกรรมบูรณาการ ระยะเวลา 160 ชั่วโมง มีความเหมาะสม ด้านเนื้อหาวิชาของหลักสูตรสามารถนำไปใช้ปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน สามารถประยุกต์เพื่อนำไปปฏิบัติหน้าที่ และส่งเสริมให้นักเรียนนายสิบตำรวจมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ

2) การประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผู้สอนมีบุคลิกภาพที่เหมาะสม ปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบตนเองและสังคม และมีทักษะหรือความเชี่ยวชาญในการสอน ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนในชั้นเรียน มีความประพฤติสามารถปฏิบัติที่เหมาะสม และมีความสัมพันธ์อันดีกับผู้สอน สถานที่ฝึกหัดปฏิบัติราชการมีความเหมาะสมสอดคล้องกับลักษณะรายวิชา ห้องสัมมนามีความเหมาะสมและเพียงพอและสถานที่ปฏิบัติกิจกรรมเสริมหลักสูตรมีความเหมาะสมสอดคล้องกับลักษณะรายวิชา ระบบการบริการด้านเครื่องมืออุปกรณ์ในการใช้และผลิตสื่อ มีความสะดวกเหมาะสม เอกสารประกอบการเรียนการสอน มีความเหมาะสมสอดคล้องกับจุดประสงค์รายวิชา และ สื่อการเรียนการสอนเครื่องมืออุปกรณ์ การใช้สื่อ มีการปรับปรุงพัฒนาเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน เครื่องมืออุปกรณ์โดยรวมอยู่ในสภาพพร้อมต่อการใช้งาน วัสดุภาคการฝึกหัดปฏิบัติราชการและภาคหลักสูตรพิทักษ์สันติมีความเหมาะสมเพียงพอ กิจกรรมภาคการฝึกหัดปฏิบัติราชการและภาควิชาการสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ครู – อาจารย์ที่ปรึกษาด้านกิจกรรมเพียงพอเหมาะสม

3) การประเมินด้านกระบวนการใช้หลักสูตร พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านการบริหารหลักสูตร มีการจัดครู – อาจารย์ที่ปรึกษามีความเหมาะสมและเพียงพอ การติดต่อประสานงานกับหน่วยงานบริหารต่าง ๆ ในศูนย์ฝึกอบรมมีความสะดวกรวดเร็ว และการจัดรายวิชาในแต่ละภาคมีความเหมาะสมกับหลักสูตร ด้านกระบวนการฝึกอบรม ผู้สอนเลือกใช้สื่อการสอน ได้เหมาะสมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์รายวิชา มีการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณระหว่างอบรมและเลือกใช้รูปแบบการสอนได้เหมาะสมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์รายวิชา ด้านการวัดและประเมินผลสอดคล้องกับจุดประสงค์รายวิชา ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์วัดและประเมินผล และ มีการวัดประเมินผลสม่ำเสมอและนำผลการประเมินมาปรับปรุงการเรียนการสอน

4) การประเมินด้านผลผลิต พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านคุณลักษณะของนายสิบตำรวจตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรมีความรู้พื้นฐานของการปฏิบัติงานในหน้าที่ของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนมีเจตคติ วิสัยทัศน์และหล่อหลอมจิตใจ อุปนิสัยและบุคลิกภาพให้เหมาะสมกับการเป็นข้าราชการตำรวจที่ดี เพียบพร้อมไปด้วยคุณธรรม จริยธรรม และความซื่อสัตย์สุจริต เป็นที่เชื่อถือศรัทธาของประชาชน และมีความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถจนเกิดเป็นทักษะในการปฏิบัติงานป้องกันปราบปราม ด้านคุณลักษณะของนายสิบตำรวจตามความต้องการของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ มุ่งผลสัมฤทธิ์ ประสิทธิภาพ และคุณภาพของงาน ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรวดเร็ว เที่ยงธรรม ทนต่อสถานการณ์ปฏิบัติหน้าที่ด้วย

ความเที่ยงธรรม ปราศจากอคติ โดยยึดถือความเสมอภาค และไม่เลือกปฏิบัติ และคิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว มีจิตสาธารณะ ร่วมมือ ร่วมใจ และเสียสละในการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม

6.2 การอภิปรายผล

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ประเมินผลสัมฤทธิ์ของการฝึกอบรมและหาแนวทางในการพัฒนาการฝึกอบรมหลักสูตรนักเรียนนายสิบตำรวจ พ.ศ.2560 ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค 4 ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้ ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ของการฝึกอบรมและหาแนวทางในการพัฒนาการฝึกอบรมหลักสูตรนักเรียนนายสิบตำรวจ พ.ศ.2560 ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค 4 ด้านบริบทของหลักสูตร ด้านปัจจัยเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร ด้านกระบวนการใช้หลักสูตร และด้านผลผลิต สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1) การประเมินด้านบริบทของหลักสูตร พบว่า ในภาพรวมมีความเหมาะสมระดับมาก ด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ใช้ภาษาชัดเจนเข้าใจง่าย ครอบคลุม การเรียนรู้ด้านทักษะพิสัย และสามารถนำไปปฏิบัติให้เกิดผลได้จริง ด้านโครงสร้างของหลักสูตรภาคฝึกหัดหลักสูตรปีที่ 1 เดือน ภาคการฝึกหัดปฏิบัติราชการ 4 เดือนมีความเหมาะสม และกิจกรรมบูรณาการ ระยะเวลา 160 ชั่วโมง มีความเหมาะสม ด้านเนื้อหาสาระวิชาของหลักสูตรสามารถนำไปใช้ปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน สามารถประยุกต์เพื่อนำไปปฏิบัติหน้าที่ และส่งเสริมให้นักเรียนนายสิบตำรวจมีจริยบรรณในวิชาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิทธิพันธ์ ฤทธองคยา (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนดงมอนวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 พบว่า ผลการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาสาระของหลักสูตร กิจกรรมของหลักสูตร สื่อและการเรียนรู้ตามหลักสูตร และการวัดและการประเมินผลหลักสูตร สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชัย แยังหลังทรัพย์ (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรนิเทศศาสตร์บัณฑิต หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2559 มหาวิทยาลัยบูรพา ผลการวิจัยสรุป ภาพรวมของการประเมิน ผู้บริหาร อาจารย์ ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร นิสิต บัณฑิต และผู้ใช้นิเทศหรือบัณฑิตฝึกงานมีความคิดเห็นว่าการประเมินด้านบริบทมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของพงษ์พิชญ ภักดีณรงค์ (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบการบริหารวิชาการที่มีประสิทธิผลสำหรับศูนย์ฝึกอบรมตำรวจ ผลการวิจัยสรุปได้ว่าด้านสภาพแวดล้อมมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก

2) การประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร (Input Evaluation) พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผู้สอนมีบุคลิกภาพที่เหมาะสม ปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบตนเองและสังคม และมีทักษะหรือความเชี่ยวชาญในการสอน ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนในชั้นเรียน มีความประพฤติดีมีมารยาทที่เหมาะสม และมีความสัมพันธ์อันดีกับผู้สอน สถานที่ฝึกหัดปฏิบัติราชการมีความเหมาะสมสอดคล้องกับลักษณะรายวิชา ห้องสัมมนามีความเหมาะสมและเพียงพอและสถานที่ปฏิบัติกิจกรรมเสริมหลักสูตรมีความเหมาะสมสอดคล้องกับลักษณะรายวิชา ระบบการบริการด้าน เครื่องมืออุปกรณ์ในการใช้และผลิตสื่อ มีความสะดวกเหมาะสม เอกสารประกอบการเรียนการสอน มีความเหมาะสมสอดคล้องกับจุดประสงค์รายวิชา และ สื่อการเรียนการสอนเครื่องมืออุปกรณ์ การใช้สื่อ มีการปรับปรุงพัฒนาเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน เครื่องมืออุปกรณ์โดยรวมอยู่ในสภาพดีพร้อมต่อการใช้งาน วัสดุภาคการฝึกหัดปฏิบัติราชการและภาคหลักสูตรปีที่ 1 มีความเหมาะสมเพียงพอ กิจกรรมภาคการฝึกหัดปฏิบัติราชการและภาควิชาการ สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ครู – อาจารย์ที่ปรึกษาด้านกิจกรรมเพียงพอเหมาะสม สอดคล้องกับแนวคิดของ ชีวิน อ่อนละออง (2565) ที่กล่าวว่า การประเมินโครงการที่ดีต้องอาศัยการวิเคราะห์ปัจจัยนำเข้าต่อการใช้ทรัพยากร และหรือค่าใช้จ่ายว่าทรัพยากรที่ใช้ไปกับผลที่ได้รับในเชิงเศรษฐศาสตร์ว่าคุ้มค่าหรือไม่สมควรดำเนินการต่อหรือยุติโครงการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัชจิรา ใบลี และคณะ (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ผลการวิจัยสรุปได้ว่าด้านปัจจัยนำเข้า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เอกพงษ์พิชญ ภักดีณรงค์ (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบการบริหารวิชาการที่มีประสิทธิผลสำหรับศูนย์ฝึกอบรมตำรวจ ผลการวิจัยสรุปได้ว่าด้านวัสดุอุปกรณ์ มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก

3) การประเมินด้านกระบวนการใช้หลักสูตร (Process Evaluation) พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านการบริหารหลักสูตร มีการจัดครู – อาจารย์ที่ปรึกษามีความเหมาะสมและพอเพียง การติดต่อประสานงานกับหน่วยงานบริหาร

ต่าง ๆ ในศูนย์ฝึกอบรมมีความสะดวกรวดเร็ว และการจัดรายวิชาในแต่ละภาคมีความเหมาะสมกับหลักสูตร ด้านกระบวนการฝึกอบรม ผู้สอนเลือกใช้สื่อการสอน ได้เหมาะสมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์รายวิชา มีการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ ระหว่างอบรมและเลือกใช้รูปแบบการสอนได้เหมาะสมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์รายวิชา ด้านการวัดและประเมินผลสอดคล้องกับจุดประสงค์รายวิชา ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์วัดและประเมินผล และ มีการวัดประเมินผล สม่ำเสมอและนำผลการประเมินมาปรับปรุงการเรียนการสอน สอดคล้องกับแนวคิดของ (ศึกษานิเทศก์ภาค 1, 2561) ที่กล่าวว่า กระบวนการการใช้หลักสูตรเพื่อพัฒนาบุคคลมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาบุคคล เป็นการเสริมสร้างให้เกิดการเรียนรู้ สำหรับบุคลากรระดับปฏิบัติการ เพื่อให้สามารถทำงานอย่างใด อย่างหนึ่งได้ตามจุดประสงค์เฉพาะอย่าง ในขณะที่การพัฒนา บุคคลนั้น มุ่งเสริมสร้างให้เกิดการเรียนรู้ในเรื่องต่างๆ ไป อย่างกว้างๆ การฝึกอบรมสำหรับบุคลากรระดับบริหารเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งในทางปฏิบัติแล้วบุคลากรทั้งสองระดับก็ต้องมีทั้งการฝึกอบรมและการพัฒนาบุคลากรรวมๆ กันไป สอดคล้องกับงานวิจัย ของ จินตนา ม่วงมะลิชัย (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการฝึกอบรมหลักสูตรนักเรียนนายสิบตำรวจ พ.ศ.2557 กรณีศึกษานักเรียนนายสิบตำรวจ รุ่น 2 ประจำปีงบประมาณ 2558 ของกองกำกับการ 7 กองบังคับการฝึกพิเศษ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ผลการวิจัยสรุปได้ว่าปัจจัยในการฝึกอบรมหลักสูตรนักเรียนนายสิบตำรวจ พ.ศ. 2557 กรณีศึกษานักเรียนนายสิบ ตำรวจ รุ่น 2 ประจำปีงบประมาณ 2558 ของกองกำกับการ 7 กองบังคับการฝึกพิเศษ กองบัญชาการ ตำรวจตระเวนชายแดนวิธีการที่ใช้ฝึกอบรม และสื่ออุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรมโดยรวมมีผลในการปฏิบัติอยู่ใน ระดับมาก และมีผลในการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ นครินทร์ หงส์ทอง และคณะ (2558) ได้ทำการ วิจัยเรื่อง ผลสัมฤทธิ์ของการฝึกอบรมหลักสูตรนักเรียนนายสิบตำรวจของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ของการฝึกอบรมหลักสูตรนักเรียนนายสิบตำรวจของสำนักงานตำรวจ แห่งชาติ เกี่ยวกับด้านความรู้ความสามารถ ด้านการพัฒนาตนเอง และด้านการพัฒนาองค์กรอยู่ในระดับมากทุกด้าน

4) การประเมินด้านผลผลิต (Product Evaluation) พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านคุณลักษณะของ นายสิบตำรวจตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรมีความรู้พื้นฐานของการปฏิบัติงานในหน้าที่ของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนมี เจตคติ ทัศนคติและหล่อหลอมจิตใจ อุบาสัยและบุคลิกภาพให้เหมาะสมกับการเป็นข้าราชการตำรวจที่ดี เพียบพร้อมไปด้วย คุณธรรม จริยธรรม และความซื่อสัตย์สุจริต เป็นที่เชื่อถือศรัทธาของประชาชน และมีความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถจน เกิดเป็นทักษะในการปฏิบัติงานป้องกันปราบปราม ด้านคุณลักษณะของนายสิบตำรวจตามความต้องการของสำนักงานตำรวจ แห่งชาติ มุ่งผลสัมฤทธิ์ ประสิทธิภาพ และคุณภาพของงาน ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรวดเร็ว เที่ยงธรรม ทนต่อสถานการณ์ปฏิบัติ หน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรม ปราศจากอคติ โดยยึดถือความเสมอภาค และไม่เลือกปฏิบัติ และคิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่า ประโยชน์ส่วนตัว มีจิตสาธารณะ ร่วมมือ ร่วมใจ และเสียสละในการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม สอดคล้องกับแนวคิดของ (ระบบการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์, ม.ป.ป.) ที่กล่าวว่า ประสิทธิภาพที่ดีจะเป็นการพิจารณาย้อนกลับไปที่โครงสร้างองค์กร กระบวนการทำงาน ทรัพยากรบุคคล ความสามารถหลักขององค์กร วัฒนธรรม และค่านิยม ความรู้ความสามารถของบุคลากร ทักษะ จริยธรรม ตลอดจนขวัญกำลังใจในการทำงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ จุมพล สังขะเกตุ (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษานักเรียนนายสิบตำรวจของศูนย์ฝึกอบรมตำรวจ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า การประเมินแนว ทางการจัดการศึกษานักเรียนนายสิบตำรวจของศูนย์ฝึกอบรมตำรวจ ในภาพรวมมีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้เป็นแนว ทางการจัดการศึกษาและ นักเรียนนายสิบตำรวจของศูนย์ฝึกอบรมตำรวจมีคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ งานวิจัยของ กฤษณล อุมาริ (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของนักเรียนนายสิบตำรวจ ศูนย์ฝึกอบรม ตำรวจภูธรภาค 9 ในบริบทสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการวิจัยสรุปได้ว่าในบริบทสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้ง 4 ด้าน ดังนี้ ด้านทักษะในการพูดและการ สื่อสาร ด้านการควบคุมอารมณ์ตนเอง ด้านการศรัทธาต่ออาชีพตำรวจ และด้านความมีวินัย และความ รับผิดชอบ มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้งานจริง และผลการทดลองใช้รูปแบบ โดยการ ฝึกอบรม พบว่า รูปแบบดังกล่าวสามารถพัฒนาทักษะการพูดและการสื่อสารและความศรัทธา ต่ออาชีพตำรวจของนักเรียน นายสิบตำรวจได้ในระดับดีมาก

6.3 ข้อเสนอแนะ

6.3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) จากผลการวิจัยด้านบริบทของหลักสูตร พบว่า ควรปรับปรุงให้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์การ แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-2019) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ควรเพิ่มจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่

มุ่งเน้นทักษะหรือความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจชั้นประทวน ควรปรับลดระยะเวลาที่ใช้ศึกษาตลอดหลักสูตร เหลือ 12 เดือนแต่อีก 6 เดือนให้ทดลองปฏิบัติหน้าที่ ณ สถานที่หรือปฏิบัติงานจริงเพื่อสร้างประสบการณ์ตรง และควรเพิ่มเนื้อหาวิชาที่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ เช่น การขับซึ่รถจักรยานยนต์และการขับซึ่รถยนต์ส่วนบุคคล

2) จากผลการวิจัยด้านปัจจัยเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร พบว่า ด้านครูผู้สอน ด้านผู้เข้าอบรม ด้านสถานที่ฝึกอบรม ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านกิจกรรมการฝึกอบรมยังมีความไม่พร้อม ไม่เพียงพอ สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรมีการปรับเพิ่มจำนวนครูผู้สอนเพื่อให้ผู้สอนแต่ละรายวิชามีความชำนาญและดูแลนักเรียนนายสิบอย่างทั่วถึง ควรมีการแบ่งแต่ละกองร้อยออกเป็นกลุ่มย่อยขนาด 25-30 คน ควรมีการเพิ่มจุดสถานที่พักผ่อนให้มากยิ่งขึ้นเพื่อเป็นการลดภาวะตึงเครียดระหว่างการฝึกอบรม ควรมีการจัดซื้อจัดจ้าง เครื่องมือ อุปกรณ์ วัสดุภาคกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ทันสมัยพร้อมต่อการใช้งาน และควรปรับปรุงกิจกรรมภาคหลักสูตรพิทักษ์สันติเพิ่มเติมด้านการสร้างเจตคติ วิสัยทัศน์และหล่อหลอมจิตใจ อุปนิสัยและบุคลิกภาพให้เหมาะสมกับการเป็นข้าราชการที่ดี เพียบพร้อมไปด้วยคุณธรรม จริยธรรม และความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่เชิดชูศรัทธาของประชาชน

3) จากผลการวิจัยด้านกระบวนการใช้หลักสูตร พบว่า การบริหารหลักสูตรในการจัดเวลาตามหลักสูตร 18 เดือนมีความไม่เหมาะสม ด้านกระบวนการฝึกอบรม ผู้สอนยังขาดการแจ้งจุดมุ่งหมาย ด้านการวัดและประเมินผล การวัดและประเมินผลบางหลักสูตรที่มีความไม่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรมีการปรับเวลาลงเหลือ 12 เดือนและเพิ่มเติมอีก 6 เดือนให้ทดลองปฏิบัติหน้าที่ ณ สถานที่หรือปฏิบัติงานจริงเพื่อสร้างประสบการณ์ตรง ควรมีการร่างหรือกำหนดแนวทางการแจ้งถึงจุดมุ่งหมาย จุดประสงค์ของรายวิชาเนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลของรายวิชาที่ชัดเจนมีปฏิทินการดำเนินงานแต่ละด้านพร้อมมีการติดตามจากผู้บังคับบัญชา ควรมีการจัดทำกำหนดการสอนก่อนฝึกอบรมเพื่อให้ผู้บังคับบัญชาตรวจสอบความสอดคล้องของการวัดและประเมินผลของหลักสูตรตลอดจนการตรวจสอบและหาประสิทธิภาพของเครื่องมือการวัดและประเมินผลเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

4) จากผลการวิจัยด้านผลผลิต พบว่า คุณลักษณะของนายสิบตำรวจตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและคุณลักษณะของนายสิบตำรวจตามความต้องการของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ด้านเป็นผู้ยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขยังไม่เป็นที่น่าพอใจเท่าที่ควร สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรมีการวางแผนแนวทางการปฏิบัติในการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองที่เป็นสากล โดยสามารถแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างอย่างสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนนายสิบมีความรู้ความเข้าใจ และศรัทธาระบอบการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมากยิ่งขึ้น

6.3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการเพิ่มกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเพื่อสะท้อนข้อมูลทุกด้าน เช่น ผู้บังคับบัญชา ครูผู้สอน นักเรียนนายสิบที่จบหลักสูตรไปแล้ว

2) ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงลึกด้านคุณภาพเพิ่มเติม เช่น อาจมีการจัด Focus Group ร่วมกันระหว่างผู้บังคับบัญชา ครูผู้สอน นักเรียนนายสิบที่จบหลักสูตรไปแล้ว และนักเรียนนายสิบที่อยู่ระหว่างฝึกอบรม

7. เอกสารอ้างอิง

- กฤษณล อุมาริ. (2563). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของนักเรียนนายสิบตำรวจ ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค 9. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนอร์ท กรุงเทพ.
- กองบัญชาการศึกษา. (2561). ยุทธศาสตร์การศึกษา สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (พ.ศ.2560 - 2579). สำนักงานตำรวจแห่งชาติ.
- จินตนา ม่วงมะลิชัย. (2560). ประสิทธิภาพการฝึกอบรมหลักสูตรนายสิบตำรวจ พ.ศ.2557 กรณีศึกษานักเรียนนายสิบตำรวจรุ่น 2 ประจำปีงบประมาณ 2558 ของกองกบการ 7 กองบังคับการฝึกพิเศษ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร-มหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด.

- จุมพล สังขะเกตุ. (2560). การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษานักเรียนนายสิบตำรวจของศูนย์ฝึกอบรมตำรวจ. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาวะผู้นำเพื่อการพัฒนาวิชาชีพ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ซัชจรียา ใบลี และคณะ. (2564). การประเมินหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี. วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 8(2), กรกฎาคม – ธันวาคม 2564.
- ชีวิน อ่อนละออ. (2565). การประเมินโครงการ. วารสารบัณฑิตวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย, 12(1), 166-173.
- นครินทร์ หงส์ทอง และคณะ. (2558). ผลสัมฤทธิ์ของการฝึกอบรมหลักสูตรนักเรียนนายสิบตำรวจของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ. วารสารบัณฑิตวิทยาลัย, 6(ฉบับพิเศษ), มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พงษ์พิษณุ รักดีณรงค์. (2561). การพัฒนาระบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพสำหรับศูนย์ฝึกอบรมตำรวจ. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสยาม.
- มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (2555). การพัฒนาหลักสูตรชุมชนเรื่องข้าวสำหรับเยาวชนบ้านดอนเตาอีฐ. การประชุมวิชาการแห่งชาติ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ครั้งที่ 9: ตามรอยพระยุคลบาท เกษตรศาสตร์กำแพงแสน. นครปฐม.
- ระบบบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์. (มปป.). บทความ ISO. สืบค้น 6 มิถุนายน 2565 จาก <https://www.isotoyou.com/index.php/article/200-result-base-management.html>.
- วิชัย แยมหลังทรัพย์. (2562). การประเมินหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2559 มหาวิทยาลัยบูรพา. งานวิจัยได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากงบประมาณเงินรายได้มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศึกษาธิการภาค 1. (2561). ข้อเสนอแนะเพื่อการขับเคลื่อนแผนบูรณาการด้านการศึกษา. ลพบุรี.
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (2561). ยุทธศาสตร์สำนักงานตำรวจแห่งชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561 - 2580). กองยุทธศาสตร์สำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ.
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. (2560). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.
- สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. (2562). ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สิทธิพันธ์ ฦ หนองคาย. (2564). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนดงมอนวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22. วารสารบัณฑิตวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย, 11(3), 46-56.
- เอกพงษ์พิษณุ รักดีณรงค์. (2561). การพัฒนาระบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพสำหรับศูนย์ฝึกอบรมตำรวจ. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม.
- Best, J.W. (1970). *Research in Education*. Boston, M.A. : Allyn and Bacon. P.247.
- Cronbach, Lee J. *Essential of Phychological Testing*. 3rd ed., New York: Harper Row, 1970.
- Good, V. Carter. *Dictionary of Education*. New York: Mc Graw – Hill Book, 1945.
- Saylor. (1981). *Curriculum Planning for Better Teacher and Learning*. 4th ed. New York: Holt Rinehart and Winston.
- Stufflebeam, L. Daniel, et al. (1971). *Educational Evaluation and Decision Making*. California: Wadsworth.
- Taba, Hilda. (1962). *Curriculum Development: Theory and Practice*. New York: Harcourt, Brace & World.
- Yamane. (1967). *Statistic: An Introductory Analysis*. New York: Harper & row.

รูปแบบภาวะผู้นำแบบร่วมสมัยของผู้นำชุมชนที่มีผลต่อการลดขยะต้นทางโดยใช้แนวคิด 3Rs กรณีศึกษาชุมชนบ้านหัวถนน ตำบลพระลับ จังหวัดขอนแก่น

A Case study: Contemporary Leadership Style of Community Leader Effect to Reduce Primary Waste by using 3Rs Conceptual, Ban Hua Thanon Community, Phra Lap Subdistrict, Khon Kaen Province

ธิดารัตน์ เลิศวิทยากุล¹, โสภิต นามขำ², อาทิตย์ ฉัตรชัยพลรัตน์³, อาบจิตร์ กอมาตย์⁴, สุวิมล ตอบุต⁵, อรุณฯ ชัยเจริญ⁶, ภูมิภักดิ์ พิทักษ์เขื่อนขันธุ์⁷

Thidaratana Lertwittayakul¹, Sophit Namkham², Artit Chutchaipolrat³, Arbjit Kormart⁴, Suwimol Tobut⁵,

Oranoot Youngcharoen⁶, Poompak Pitakkaeunkhun⁷

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาการพยาบาลเด็กและวัยรุ่น คณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยบัณฑิตเอเซีย

²อาจารย์ สาขาวิชาการพยาบาลเด็กและวัยรุ่น คณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยบัณฑิตเอเซีย

³ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ วิทยาลัยบัณฑิตเอเซีย

^{4,5}อาจารย์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี วิทยาลัยบัณฑิตเอเซีย

⁶อาจารย์ คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ วิทยาลัยบัณฑิตเอเซีย

⁷อาจารย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

¹Asst. Prof. Dr. in Pediatrics & Adolescence Nursing, Nursing Faculty, College of Asian Scholars

²Instructor in Pediatrics & Adolescence Nursing, Nursing Faculty, College of Asian Scholars

³Asst. Prof. Dr. in Education Administration, Education and Art Liberal Faculty, College of Asian Scholars

^{4,5}Instructor in Faculty of Science and Technology, College of Asian Scholars

⁶Instructor in Education Administration, Education and Art Liberal Faculty, College of Asian Scholars

⁷Instructor in Khon Kaen University

Corresponding author. Email: thidaratana@cas.ac.th

(Received: February 13, 2023; Revised: March 9, 2023; Accepted: March 12, 2023)

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงคุณภาพนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษารูปแบบภาวะผู้นำแบบร่วมสมัยของผู้นำชุมชนที่มีผลต่อการลดขยะต้นทางโดยใช้แนวคิด 3Rs ชุมชนบ้านหัวถนน ตำบลพระลับ จังหวัดขอนแก่น ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ผู้นำชุมชน คณะกรรมการชุมชนครัวเรือน หอพัก และร้านค้าชุมชนหัวถนน เทศบาลตำบลพระลับ จังหวัดขอนแก่น ดำเนินการวิจัยแบบกรณีศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แนวทางการสนทนากลุ่ม แนวทางการสัมภาษณ์ แบบสังเกตชุมชน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา และสรุปเป็นข้อมูลเชิงอุปนัย ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำแบบร่วมสมัยของผู้นำชุมชนที่มีผลต่อการลดขยะต้นทางโดยใช้แนวคิด 3Rs ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ คุณลักษณะการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง การใช้กระบวนการมีส่วนร่วม นักจิตอาสา การสร้างทีม การบริหารความขัดแย้งโดยใช้ศาสตร์และศิลป์ ส่งผลให้เกิดการพึ่งพาตนเองในการจัดการขยะของชุมชน เกิดสิ่งแวดล้อมดี สร้างวัฒนธรรมชุมชนปลอดขยะ เป็นต้นแบบและศูนย์การเรียนรู้ด้านการจัดการขยะ และมีพลังทางสังคมในการขยายผลการดำเนินการด้านการจัดการขยะให้กับชุมชนอื่น จากผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า ปัจจัยของความสำเร็จของการจัดการขยะต้นทางในชุมชนคือ ภาวะผู้นำของชุมชนที่มีวิสัยทัศน์ เป้าหมายและดำเนินการภายใต้กรอบแนวคิดทฤษฎีทางวิชาการ นำสู่การปฏิบัติอย่าง “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนาอย่างต่อเนื่อง สู่ความเปลี่ยนแปลงอย่างยั่งยืน”

คำสำคัญ : รูปแบบภาวะผู้นำแบบร่วมสมัย, ผู้นำชุมชน, การลดขยะต้นทาง, แนวคิดการจัดการขยะต้นทาง 3Rs

Abstract

The objective of this quality research was to studied contemporary leadership style of community leader effect to Reduce Primary Waste by using 3Rs conceptual, Ban Hua Thanon Community, Phra Lap Subdistrict, Khon Kaen Province the Key informants were community leader, community committee, households, dormitories and shops in Hua Thanon community Using qualitative research methods by case

study. The research instruments were the question of the semi-structure of focus group, interview form and community observation form. Data analyzed by content analysis and summarized as inductive data. The result found that contemporary leadership style of community leaders affecting the reduction of primary waste using the 3Rs conceptual that consists of 5 components: transformational leadership attributes, using participatory processes, volunteerism, team building, conflict management by using science and art, effecting to in self-reliance in community waste management, good environment, created a garbage-free community culture, to be model of zero waste management to learning center and has social power to expanded zero waste management operations to other communities. The results of the research reflect that: the key success factor of primary waste management in the community was visionary community leadership goals and operated activities within the framework of academic theory so that lead to practice “with understanding, access- able, continual development towards to change sustainable”

Keywords: Contemporary Leadership Style, Community Leader, Reduce Primary Waste, 3Rs Waste Zero Conceptual

1. บทนำ

ประเทศไทยมีปริมาณขยะสูงขึ้นต่อเนื่องขึ้นทุกปี จากรายงานสถานการณ์ขยะมูลฝอยชุมชนของประเทศไทย ปี 2559 พบว่ามีปริมาณการเกิดขยะรวมกันทั้งประเทศ 27.06 ล้านตันต่อปี คิดเป็นประมาณ 74,130 ตันต่อวัน เฉลี่ยเป็นปริมาณขยะ 1.14 กิโลกรัม ต่อคนต่อวัน ยังไม่รวมขยะตกค้างสะสมที่เพิ่มขึ้นทุกปีไม่ต่ำกว่าปีละ 10 ล้านตัน ประเภทขยะที่พบในชุมชนเป็นขยะมูลฝอยสามารถแบ่งแยกตามประเภทได้ทั้งหมด 4 ประเภท โดยมีสัดส่วนดังนี้ (ปี 2559) ขยะอินทรีย์ หรือขยะที่ย่อยสลายได้ คิดเป็นร้อยละ 64 จากขยะทั้งหมด ส่วนใหญ่มาจากอาหารเหลือทิ้ง ขยะรีไซเคิล เป็นที่ขยะสามารถนำมาหลอมใช้ใหม่ได้หากมีการแยกขยะอย่างถูกต้องและทำความสะอาดก่อนทิ้ง คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 30 ของขยะทั้งหมดขยะทั่วไป เป็นย่อยสลายตามธรรมชาติได้ยาก หรือนำไปรีไซเคิลแล้วไม่คุ้มทุน ต้องนำไปกำจัด ได้แก่ของขนม กล่องโฟม ถุงพลาสติก ร้อยละ 3 ของขยะทั้งหมด ขยะอันตราย เป็น ขยะที่ต้องนำไปกำจัดหรือบำบัดด้วยวิธีเฉพาะ เช่น หลอดไฟ ขวดยา ถ่านไฟฉาย ยาฆ่าแมลง กระป๋องสี ขยะจากภาคการเกษตรและอุตสาหกรรม คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 3 จากข้อมูลจะเห็นได้ว่าถึงแม้ประเทศไทยจะมีความพยายามในการรีไซเคิลและกำจัดขยะอย่างถูกต้องมากขึ้น แต่แนวโน้มปริมาณขยะในแต่ละปีเพิ่มสูงขึ้นเช่นกัน นอกจากนี้ปริมาณขยะกว่าครึ่งยังถูกกำจัดอย่างไม่ถูกวิธี

พ.ศ. 2558 รัฐบาลไทยได้ตรวจสอบเพื่อปรับปรุงสถานที่กำจัดขยะขององค์กรปกครองท้องถิ่นทั่วประเทศ 7,777 แห่ง พบว่ามีเพียง 328 แห่งหรือไม่ถึง 5% ของสถานที่กำจัดทั้งหมดเท่านั้นที่สามารถนำขยะไปใช้ประโยชน์และกำจัดได้อย่างถูกต้อง ปริมาณขยะที่ถูกกำจัดอย่างถูกต้องจากสถานที่เหล่านี้คิดเป็นร้อยละ 26.34 ของปริมาณขยะเกิดใหม่รวมกับขยะตกค้างทั้งหมด และขยะที่เหลือกว่า 73.26% นั้นถูกกำจัดด้วยวิธีที่ไม่ถูกต้อง เกิดสภาพเทกอง เมากลางแจ้ง เมาในเตาที่ไม่มีระบบกำจัดมลพิษทางอากาศ และฝังหลบแบบเทกองควบคุม หรือไม่ถูกจัดการเลย อุปสรรคของการกำจัดขยะให้ถูกวิธี เช่นงบประมาณในการทำสถานที่กำจัดขยะแบบถูกต้องมีค่าใช้จ่ายสูง มีขั้นตอนและเกี่ยวข้องกับคนหลายฝ่าย ทั้งในแง่ของการมาตรฐานการกำจัด และการขออนุญาตให้ถูกต้อง การหาพื้นที่ที่เหมาะสม การเตรียมพื้นที่ การดูแลผลกระทบที่เกิดขึ้นจากขยะและคนในชุมชนใกล้เคียง จุดคุ้มทุนของการลงทุนระบบเนื่องจาก เมาขยะ มีค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง หากแต่บางที่เปิดไปสักพักต้องปิด เพราะไม่มีจำนวนขยะ “ดี” เพียงพอเอามาเปลี่ยนเป็นพลังงานหรือไฟฟ้า เป็นต้น

ปัจจุบัน แนวคิดในการจัดการขยะมีจำนวนมาก ตั้งแต่ 3R ไปจนถึง 7R ตามความเหมาะสมของแต่ละบริบทของพื้นที่ ซึ่งแนวคิดการจัดการขยะที่สากลนียม์ใช้ คือ 4R โดยเรียงลำดับตามความสำคัญเริ่มจาก Reduce การลดปริมาณขยะจากต้นทาง Reuse การใช้ซ้ำ Recycle การนำกลับมาใช้ใหม่ ตามด้วย Recovery หรือ การแปรรูปเป็นพลังงานเชื้อเพลิงและไฟฟ้า และจบที่ Landfill ซึ่งเป็นการจัดการปลายทางด้วยการฝังดินอย่างถูกต้อง ส่วนการจัดการขยะของประเทศไทย รัฐบาลได้ดำเนินการแก้ไขปัญหามาโดยใช้แนวคิด 3R คือ Reduce Reuse และ Recycle โดยจัดทำ Roadmap จัดการขยะมูลฝอยของประเทศ พ.ศ. 2559 – 2564 เพื่อเป็นกรอบและทิศทางการดำเนินการแก้ไขปัญหามลพิษจากการจัดการขยะ โดยวางโครงสร้างให้ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนร่วมกันจัดการปัญหา แบ่งเป็น 4 มาตรการ คือ แก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยเก่าตกค้าง

สะสม สร้างรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยใหม่ วางระเบียบและมาตรการการบริหารจัดการขยะมูลฝอย และการสร้างวินัยคนในชาติ ส่วนภาคเอกชน เองเริ่มรณรงค์คัดแยกขยะในองค์กร นำส่วนที่ยังใช้ประโยชน์ได้ไปรีไซเคิลหรือจำหน่าย ช่วยกันฝังกลบขยะอินทรีย์ให้ย่อยสลายเองตามธรรมชาติหรือทำปุ๋ย ส่วนที่เหลืออยู่ใช้วิธีเผาทำลายด้วยเตาเผาขยะเทคโนโลยีสูงที่มีระบบควบคุมอากาศ โดยไม่ต้องใช้ไฟฟ้า น้ำมัน หรือแก๊ส อีกทั้งยังมีการหารือเพื่อตั้งเป้าหมายที่จะลดขยะที่มีอยู่ในทะเลลงกว่า 50% ภายในปี 2570

เมื่อขยะมากกว่าครึ่งถูกกำจัดด้วยกระบวนการที่ไม่ถูกต้องจึงนำมาซึ่งปัญหาสุขภาพ ปัญหาเศรษฐกิจ และที่สำคัญปัญหาสิ่งแวดล้อมทั้งทางตรงและทางอ้อมผลกระทบต่อสุขภาพจากการไม่แยกขยะและไม่มีการจัดการพื้นที่เทกองให้ถูกต้อง มีได้ตั้งแต่จากการการรับสารเจือปนตั้งแต่ที่เป็นเชื้อโรค ไมโครพลาสติก (พลาสติกขนาดเล็กมากๆ ที่แตกจากการย่อยสลายไม่สมบูรณ์) และสารเคมีอันตราย อย่างสารตะกั่วและโลหะหนักในขยะอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งฝังลงดินและย้อนกลับมาหาคนและสัตว์ในผัก อาหารทะเล เนื้อสัตว์ รวมถึงน้ำ และยังเป็นสาเหตุที่ทำให้สัตว์ทะเล 5-10% พิกการ จากการกินพลาสติกเข้าไป และเสียชีวิต ตามที่เป็นข่าวดังตลอดหลายปีที่ผ่านมา ประเทศไทย เป็นประเทศที่มีขยะในทะเลมากที่สุดเป็นอันดับ 6 โดยมีขยะในทะเลกว่า 11.47 ล้านตัน ซึ่ง 80% มาจากขยะบนบก ข้อมูลจากกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งพบว่า ขยะที่พบในทะเลกว่าครึ่งเป็นขยะพลาสติกนอกจากนี้ การกำจัดขยะที่ไม่ถูกวิธี เผาโดยไม่มีการควบคุม ก่อให้เกิดสารไดออกซิน สร้างมลพิษในดิน อากาศ ทั้งในรูปแบบฝุ่นละออง ก๊าซพิษ และกลิ่นไม่พึงประสงค์ ทำให้เป็นอันตรายต่อผู้คนทั่วไปที่สุดดมหรือสัมผัส ข้อมูลจากสำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร ระบุว่าพนักงานเก็บขยะที่ต้องอยู่กับแหล่งสะสมเชื้อโรคเป็นเวลานานกว่า 8 ชั่วโมงต่อวันป่วยบ่อยกว่าคนทั่วไป 10-15% โดยต้องเสี่ยงต่ออันตรายหลายรูปแบบ ทั้งถูกของมีคมบาดจนอาจเกิดแผลติดเชื้อและบาดเจ็บ อันตรายจากเชื้อโรคในกระดากขยะ ขยะยางอนามัย ผ้าอนามัย เศษอาหารเน่าบูด และซากสัตว์ โดยโรคภัยจากขยะที่เกิดบ่อยได้แก่ โรคระบบทางเดินอาหาร ท้องร่วง โรคจากการติดเชื้อ โรคภูมิแพ้ คลื่นไส้อาเจียนปวดศีรษะ และโรคเมะเร็ง เป็นต้น ในด้านการสูญเสียทางเศรษฐกิจนั้น รัฐบาลไทยใช้งบประมาณในการจัดการขยะมากถึง 13,000 ล้านบาท/ปี โดยในจำนวนนี้ยังไม่รวมค่าใช้จ่ายในการรักษาเมื่อเกิดโรค รวมทั้งการจัดการดินเสียและน้ำท่วมจากการอุดตันของขยะ

ชุมชนบ้านหัวถนน ตำบลพระลับ ติดกับเขตชุมชนเมืองของเทศบาลนครขอนแก่น ปัญหาขยะจึงเป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ เป็นโจทย์ท้าทายชุมชน ผู้ใหญ่บ้านจึงได้ประสานกับทุกหน่วยงานทั้งเทศบาลตำบลพระลับ อบจ.ขอนแก่น และสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จัดส่งนักวิชาการมาทำงานร่วมกับชุมชน จัดตั้งศูนย์เรียนรู้การบริหารจัดการขยะให้ชาวบ้านทั้ง 323 หลังคาเรือนนั้นเข้าร่วมโครงการแก้ไขปัญหามลพิษของชุมชนวามสำเร็จนี้ทำให้บ้านหัวถนนได้รับรางวัลหมู่บ้านปลอดขยะต้นแบบ รางวัลชนะเลิศระดับประเทศ ตามโครงการประกวดชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste) เฉลิมพระเกียรติ 88 พรรษา 88 ชุมชน ประจำปี 2558 จัดโดยกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทำให้หมู่บ้านหัวถนนแห่งนี้เป็นหมู่บ้านต้นแบบระดับประเทศที่ทุกชุมชนได้มาเรียนรู้ถึงกระบวนการและวิธีการดำเนินงานในด้านต่างๆ โดยภาพรวมและต่อยอดไปถึงแผนการบริหารจัดการขยะภายในชุมชนที่สัมฤทธิ์ผลแล้วในหลายจังหวัด และโครงการนี้ชุมชนยังดำเนินการอย่างต่อเนื่องจนเกิด “วัฒนธรรมชุมชนสะอาดบ้านหัวถนน”

จากประเด็นปัญหาขยะ และความสำเร็จของชุมชนหัวถนน ภาวะผู้นำถือเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จของชุมชน ในปัจจุบันมีความเชื่อว่า ผู้นำไม่ได้เป็นมาโดยกำเนิดแต่การเป็นผู้นำนั้นสามารถสร้างขึ้นได้จากการที่ผู้นำใช้ความพยายามและการทำงานหนัก (Leaders are made, not born and they are made by effort and hard work) การเป็นผู้นำจึงเป็นเรื่องที่เรียนรู้ได้ ผู้วิจัยให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อม ที่มนุษย์ทุกคนต้องร่วมมือกันแก้ไขปัญห และป้องกันภาวะอันตรายที่จะเกิดกับโลก หากได้เรียนรู้จากผู้นำชุมชนที่มีภาวะผู้นำร่วมสมัยในการนำชุมชนแก้ไขปัญหในการจัดการขยะต้นทาง

2. วัตถุประสงค์

ศึกษารูปแบบภาวะผู้นำแบบร่วมสมัยของผู้นำชุมชนที่มีผลต่อการลดขยะต้นทางโดยใช้แนวคิด 3Rs กรณศึกษาชุมชนบ้านหัวถนน ตำบลพระลับ จังหวัดขอนแก่น

3. วิธีการวิจัย

วิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้กรณีศึกษา (Case study)

3.1 ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ให้ข้อมูลหลักได้แก่ ผู้นำชุมชน คณะกรรมการชุมชน ครุฑเรือน หอพัก และร้านค้าชุมชนหัวถนน เทศบาลตำบลพระลับ จังหวัดขอนแก่น

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย

3.2.1 กรอบประเด็นและรายการข้อมูลในการถอดบทเรียนการบริหารจัดการขยะของ อปท./กลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย บริบททั่วไป (Context) ปัจจัยนำเข้า (In put) ในการบริหารจัดการขยะ กระบวนการจัดการขยะต้นทาง มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1 กรอบประเด็นและรายการข้อมูลในการถอดบทเรียนการบริหารจัดการขยะ

ประเด็นศึกษา	ข้อมูล	รายละเอียดข้อมูลในการถอดบทเรียน
1. บริบททั่วไป (Context)	1.1 ข้อมูลทั่วไปด้านการปกครอง	ขนาดของพื้นที่ จำนวนหมู่บ้าน/ชุมชน จำนวนประชากร ประชากรตามทะเบียนราษฎร์ ประชากรแฝง จำนวนครัวเรือน/ที่พัก/สถานประกอบการ ฯลฯ
	1.2 ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ	อาชีพ รายได้ ประเภทและจำนวนกิจการค้าและการลงทุน จำนวนกลุ่มอาชีพและวิสาหกิจชุมชน
	1.3 ข้อมูลด้านสังคม	จำนวนสมาคม และ มูลนิธิ ต่าง ๆ ชมรม กลุ่มอาสาสมัครต่าง ๆ
	1.4 ข้อมูลสถานการณ์ปัจจุบันด้านการจัดการขยะของพื้นที่ (3 ปี ย้อนหลัง)	ข้อมูลด้านการจัดการขยะ แหล่งกำเนิดขยะ ปริมาณขยะอัตราการเกิดขยะ อัตราการเกิดขยะ องค์ประกอบขยะ การเก็บรวบรวมขยะ การเก็บขนขยะ การขนส่งขยะ การกำจัดขยะ ข้อมูลด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ความรู้เกี่ยวกับขยะและการจัดการขยะ ทัศนคติเชิงบวก/ลบ ของประชาชน ต่อการจัดการขยะ
2. ปัจจัยนำเข้า (In put) ในการบริหารจัดการขยะ	นโยบายของหน่วยงาน	
	โครงสร้างการบริหารจัดการขยะและบุคลากรด้านการจัดการขยะ	
	กฎระเบียบ/เทศบัญญัติในการจัดการขยะ	

ประเด็นศึกษา	ข้อมูล	รายละเอียดข้อมูลในการถอดบทเรียน	
	แนวทางปฏิบัติ (Code of Content) ในการจัดการขยะ		
	แผนงานและโครงการ/กิจกรรมในการจัดการขยะ (3 ปี ย้อนหลัง)		
	งบประมาณในการจัดการขยะ (3 ปี ย้อนหลัง)	1. งบประมาณของหน่วยงาน 2. งบประมาณของส่วนกลาง 3. งบประมาณจากภาคส่วนอื่น ๆ	
	หน่วยงานอื่น ๆ ที่ให้ความร่วมมือหรือสนับสนุนในการจัดการขยะและลักษณะของความร่วมมือ/สนับสนุน/ประสานงาน (3 ปี ย้อนหลัง)		
3. กระบวนการ (Process) ผลการดำเนินงานหรือผลิต (Products) และผลกระทบ (Impact)			
ประเด็น	กระบวนการ	ผลการดำเนินงานหรือผลิต	ผลกระทบ
การจัดการขยะต้นทาง	1. กิจกรรม เป้าหมาย กระบวนการและกลไกการจัดการขยะที่แหล่งกำเนิด 2. ปริมาณขยะและอัตราการเกิดขยะ 3. การเก็บรวบรวมและการส่งขยะเข้าสู่ระบบขนส่งขยะ 4. การควบคุมและการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามบริบทพื้นที่ 5. การมีส่วนร่วมของชุมชน 6. การรับฟังความคิดเห็น 7. การสร้างจิตสำนึกในการจัดการขยะ 8. ทศนคติเชิงบวก/ลบ ของประชาชนต่อการจัดการขยะต้นทาง 9. การคาดการณ์ปริมาณขยะจากแหล่งกำเนิดที่จะเกิดขึ้นในอนาคต (10 ปีข้างหน้า)	1. ด้านการลดปริมาณขยะ การนำขยะกลับมาใช้ซ้ำและการนำขยะไปใช้ประโยชน์ 2. รายได้จากการจำหน่ายขยะและค่าใช้จ่ายในการจัดการขยะ 3. ปัญหาและข้อจำกัดในด้านต่าง ๆ ทั้งระบบ รูปแบบและกลไกในการจัดการขยะ 4. ประเด็นความสำเร็จในการจัดการขยะ 5. ความรู้ใหม่ที่ค้นพบ 6. ประเด็นความล้มเหลวหรือความไม่สำเร็จ จากการจัดการขยะ 7. ข้อเสนอแนะและแนวทางสู่ความสำเร็จในการจัดการขยะ 8. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	1. ด้านเศรษฐกิจ 2. ด้านสังคม 3. ด้านสิ่งแวดล้อม 4. ด้านการศึกษา 5. ด้านการเมือง 6. ด้านสุขอนามัย 7. ด้านอื่น ๆ

3.2.2 แบบสัมภาษณ์ผู้นำ/แกนนำหมู่บ้าน/ชุมชนและผู้เกี่ยวข้อง มีรายละเอียด ดังนี้

- 1) ปัญหาที่สำคัญที่สุดของการจัดการขยะ คืออะไรบ้าง และมีลักษณะอย่างไร
- 2) ประเภทหรือชนิดของขยะที่จัดการยากที่สุด คือขยะประเภทหรือชนิดใด
- 3) กลุ่มแหล่งกำเนิดขยะใดที่มีปัญหาที่สุดในการจัดการขยะในหมู่บ้าน/ชุมชนของท่าน และปัญหาดังกล่าว ได้แก่อะไรบ้าง ดังนี้

กลุ่มที่ 1 คอนโดมิเนียม/อพาร์ทเมนท์/ หอพัก/ห้องเช่า

ลำดับที่

กลุ่มที่ 2 ร้านค้า ตลาด สถานประกอบการ

ลำดับที่

กลุ่มที่ 3 คริวเรือนในหมู่บ้านจัดสรร/หมู่บ้านทั่วไปในชุมชน	ลำดับที่
กลุ่มที่ 4 โรงงานอุตสาหกรรมระดับต่างๆ	ลำดับที่
กลุ่มที่ 5 โรงเรียน/สถานศึกษา	ลำดับที่
กลุ่มที่ 6 โรงแรม/รีสอร์ท	ลำดับที่
กลุ่มที่ 7 สถานที่สาธารณะและอื่น ๆ	ลำดับที่

4) เหตุผลหรือแรงจูงใจที่ชุมชนของท่านให้ความสำคัญกับการจัดการขยะมูลฝอย คืออะไรและอย่างไรบ้าง

5) การบริหารจัดการของชุมชน / สถานประกอบการ

- (1) กฎ กติกา ข้อบัญญัติหรือมาตรการของชุมชนด้านการจัดการขยะ
- (2) ผู้นำ/กลุ่มแกนนำในการจัดการขยะ และโครงสร้างการบริหารจัดการขยะของชุมชน
- (3) การสร้างความเข้มแข็งหรือการจัดการตนเองในการจัดการขยะ
- (4) อื่นๆ.....

6) แผนงาน/โครงการ - กิจกรรม ที่ประสบผลสำเร็จ (Best Practices) ได้แก่ โครงการ - กิจกรรมอะไรบ้าง และอย่างไร ดังนี้

(1) การจัดการต้นทาง

(2) การลดปริมาณขยะ (Reduce) : กิจกรรมที่ดำเนินการคือกิจกรรมอะไร และอย่างไร กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วยใครบ้าง เป้าหมายที่กำหนดไว้หรือความคาดหวังจากการกิจกรรม คืออะไรหรืออย่างไร มีกระบวนการและกลไกการจัดการ อย่างไรบ้าง กลุ่มเป้าหมายหรือชุมชนมีส่วนร่วมอย่างไรบ้าง และ มีการรับฟังความคิดเห็นของกลุ่มเป้าหมายก่อนการดำเนินกิจกรรม หรือไม่ อย่างไร

(3) ทักษะคติเชิงบวก/ลบ ของประชาชน ต่อการจัดการขยะต้นทาง

(4) การนำไปใช้ประโยชน์ (Reuse)

(5) การนำกลับมาใช้ซ้ำหรือเพิ่มการเข้าระบบหมุนเวียนขยะ (Recycle)

(6) มีกิจกรรมการจัดการขยะที่นอกเหนือจาก 3 กิจกรรมหลักข้างต้น หรือไม่

(7) ผลสำเร็จและปัจจัย/เงื่อนไขที่ทำให้เกิดความสำเร็จในการลดปริมาณขยะและการนำขยะมาใช้ประโยชน์ ได้ตาม เป้าหมาย

(8) แนวทาง/มาตรการ/กลยุทธ์ ฯลฯ ในการต่อยอดและขยายผลความสำเร็จ (ในพื้นที่อปท. เดียวกัน หรือพื้นที่อปท. อื่น ๆ ที่มีขนาดและบริบทใกล้เคียงกัน) เพื่อให้เกิดระบบและกลไกในการจัดการใหม่ๆ เพื่อลดปริมาณขยะและการนำขยะเข้าสู่ระบบหมุนเวียนเพื่อการใช้ประโยชน์ตามเป้าหมายของประเทศ ภูมิภาค หรือจังหวัด ควรมีอะไร และอย่างไรบ้าง อาทิ

(9) ปัญหาที่เกิดขึ้นและปัจจัย/เงื่อนไขที่ทำการจัดการขยะมูลฝอยในหมู่บ้าน/ชุมชนของท่าน ไม่ประสบความสำเร็จ ในการจัดการขยะมูลฝอย

(10) แนวทาง/มาตรการ/กลยุทธ์ ฯลฯ ในการแก้ปัญหาที่ยังไม่เกิดความสำเร็จ ในมิติต่างๆ (แรงบันดาลใจ และความท้าทาย ฯลฯ) เพื่อให้เกิดระบบและกลไกในการจัดการใหม่ๆ เพื่อลดปริมาณขยะและการนำขยะเข้าสู่ระบบหมุนเวียนเพื่อการใช้ประโยชน์ตามเป้าหมายของประเทศ ภูมิภาค หรือจังหวัด ควรมีอะไร และอย่างไรบ้าง

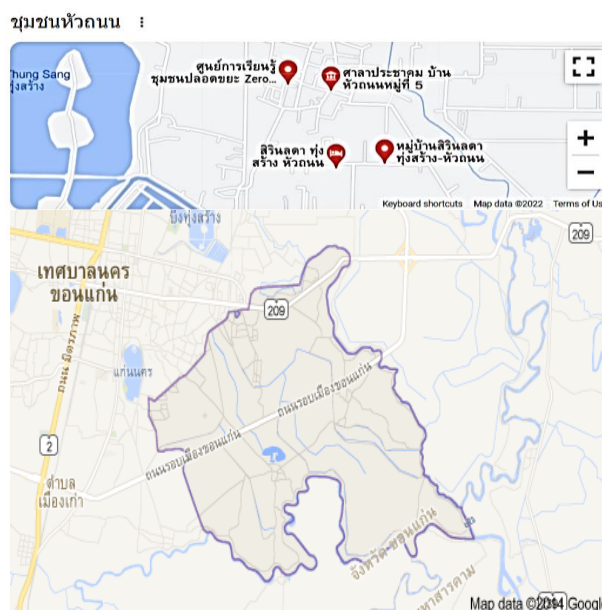
3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการตรวจสอบสามเส้า (Triangulations) ประกอบด้วย ผู้ให้ข้อมูลหลัก ผู้วิจัย และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการขยะต้นทาง

4. ผลการวิจัย

4.1 ข้อมูลทั่วไปของชุมชน

ชุมชนบ้านหัวถนน ตำบลพระลับ หมู่ที่ 5 อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40000 มีจำนวนหลังคาเรือน 323 หลังคาเรือน ประชากร 1,145 คน (ชาย 549 คน / หญิง 596 คน) คณะกรรมการหมู่บ้าน 13 คน อาสามสมัครสาธารณสุข (อสม.) จำนวน 14 คน โรงเรียน 1 แห่ง วัดจำนวน 1 แห่ง

ภาพที่ 1 แผนที่ชุมชนหัวถนน

ทิศเหนือ	จรด	บ้านดอนยาง ตำบลศิลา
ทิศใต้	จรด	เขตเทศบาลเมืองขอนแก่น
ทิศตะวันออก	จรด	บ้านเลิงเปือย หมู่ 9 ตำบลพระลับ
ทิศตะวันตก	จรด	บ้านโนนชัย ตำบลศิลา

4.2 รูปแบบภาวะผู้นำแบบร่วมสมัยของผู้นำชุมชนที่มีผลต่อการลดขยะต้นทางโดยใช้แนวคิด 3Rs

ภาพที่ 2 ผู้นำหมู่บ้าน นายกฤตภาส ประเสริฐปัญญา

จากการศึกษารูปแบบการจัดการขยะในชุมชนของชุมชนบ้านหัวถนน ตำบลพระลับ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น โดยการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม พบว่า ใช้การขับเคลื่อนการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนมุ่งสู่ความสำเร็จชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste) โดยผู้นำหมู่บ้านคือ นายกฤตภาส ประเสริฐปัญญา ปัญหาขยะต้นทางของชุมชนหัวถนน มีประวัติดังนี้

พ.ศ. 2555 เกิดวิกฤตด้านการจัดการขยะในชุมชน จากสถานการณ์ปัญหาของชุมชนหัวถนน ที่ไม่มีที่ทิ้งขยะ เนื่องจากสถานที่กำจัดขยะของเทศบาลนครขอนแก่น ชาวบ้านบ้านคำบอน ไม่ยอมให้เข้าไปทิ้งขยะ ทำให้เกิดปัญหาขยะเน่าเหม็นในชุมชน ระหว่างนั้นนายกเทศมนตรี ตำบลพระลับ (รักษาการ) นายพงศ์ธร พิศาพิทักษ์กุล ได้มีนโยบายลดขยะ โดยใช้แนวคิด 3 R ชุมชนหัวถนนจึงได้ใช้โอกาสนี้ในการขับเคลื่อนการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนมุ่งสู่ความสำเร็จชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste) และได้รับงบประมาณสนับสนุนจากเทศบาลตำบลพระลับ จำนวน 25,000 บาท

พ.ศ. 2556 เริ่มโครงการ ซึ่งรายงานปริมาณขยะ ระหว่าง 2556-2558 มีแนวโน้มลดลงอย่างเป็นรูปธรรม ดังนี้ ปริมาณขยะ พ.ศ. 2556 /2557/2558 ปริมาณ 800 /334 / 318 ตามลำดับ มีแนวโน้มลดลงอย่างเป็นรูปธรรม รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ปริมาณขยะ ของชุมชนหัวถนน ระหว่าง พ.ศ.2556-2558

รายการ	2556	2557	2558
ปริมาณขยะ kg/วัน	800	334	318
ขยะอิทธิฤทธิ์	544	227	219
รีไซเคิล	160	67	64
ทั่วไป	92	38	33
ขยะอันตราย kg/ปี	4	2	2

ที่มา : กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบลพระลับ

การจัดการขยะมูลฝอย ของชุมชนจากต้นทาง ยังใช้วัฒนธรรมชุมชนปลอดขยะการลด ใช้ซ้ำ และการนำกลับมาใช้ใหม่ (3R) อย่างต่อเนื่อง ตามวิสัยทัศน์ของชุมชนที่ว่า “บ้านหัวถนนหมู่บ้านเข้มแข็ง ชาวบ้านอยู่ดีมีสุข ใช้ชีวิตพอเพียง สิ่งแวดล้อมสะอาดสวยงาม ปราศจากมลพิษ รักษาจารีต” ซึ่งสะท้อนให้เห็นกระบวนการจัดการขยะต้นทางอย่างต่อเนื่อง ดังนี้

ตารางที่ 3 กระบวนการลดขยะต้นทาง โดยใช้ 3Rs ชุมชนบ้านหัวถนน ตำบลพระลับ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

1) ประชุมและจัดทำแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม ลดปริมาณขยะต้นทางชุมชนโดยการคัดแยกขยะ	
2) ใช้การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน	
3) แสวงหาการมีส่วนร่วมของชุมชนกับภาคส่วนอื่นๆ	

4) ประชาคมหมู่บ้านชี้แจงโครงการและวางแผนการดำเนินการ ลงมติว่าจะมีการลดและคัดแยกขยะ พร้อมทั้งให้เทศบาลเก็บขนทุกวันจันทร์	
5) ใช้แผนที่เดินดินมาใช้ในการวางแผนการจัดการขยะในหมู่บ้าน	
6) สัญลักษณ์ครัวเรือนที่ร่วมโครงการ	
7) ใช้กติกาชุมชนปลอดขยะ	
8) ดำเนินกิจกรรม 3 R อย่างต่อเนื่อง	

จากกิจกรรม 3 R ที่ลดขยะต้นทางอย่างต่อเนื่อง ก่อเกิดเป็น “วัฒนธรรมชุมชนปลอดขยะ” ส่งผลให้ปริมาณขยะต้นทางลดลง ซึ่งการเข้ามาจัดเก็บขยะจากเทศบาลตำบลพระลับ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง (วันจันทร์) จึงเพียงพอสำหรับชุมชน และไม่มีขยะตกค้างในชุมชน หากมีก็ปริมาณน้อย จากการทิ้งขยะหลังจากวันจันทร์ที่รถขยะมาเก็บ ก็มีปริมาณความถี่ที่เหมาะสม

ดังนั้นระบบการกำจัดขยะมูลฝอยเทศบาลตำบลพระลับ และชุมชนหัวถนน มีระบบการจัดการทั้งต้นทาง ใช้การคัดแยกขยะ และ 3R ดังนี้

1) Reduce (ลดการสร้างขยะ) โดยดัดใช้โฟม ถุงพลาสติก ให้นำภาชนะมาใส่อาหารจากร้านอาหาร ลดราคาสำหรับผู้นำภาชนะมาใส่อาหารหรือเครื่องต้ม ลดการใช้กล่องโฟมในงานบุญ งานประเพณีต่างๆ และกิจกรรมศึกษาดูงานในพื้นที่ เจ้าภาพโรงงานทุกร้านไม่ใช้ถ้วยโฟม กล่องโฟม ผลิตภัณฑ์โฟมทุกชนิด ใช้ปิ่นโตในการใส่อาหารถวายพระ ปฏิเสธถุงพลาสติก กลุ่มผู้ประกอบการร้านค้ามีมติให้ยืมถุงผ้าแทนการใช้ถุงพลาสติก การใช้เครื่องไฟฟ้าแทนพวงหรีด

2) Reuse (การใช้ซ้ำ) ใช้ขวดน้ำซ้ำ ตูยีนเก่านำมาใช้ใหม่โดยไม่ผ่านการปรับสภาพใช้เก็บของชนิดอื่น

3) Recycle (การนำกลับมาใช้ใหม่) ธนาคารปลาแลกขยะรีไซเคิล กองทุนขยะรีไซเคิล รีไซเคิล แลกสิ่งของ ธนาคารปลาแลกขยะรีไซเคิล การจัดการขยะในหอพัก จุดรับบริจาคขยะรีไซเคิล ขยะรีไซเคิลแลกสิ่งของ เมล็ดพันธุ์พืช ต้นไม้ ต้นมะละกอ ต้นพริก ไข่ไก่ ทุกต้นเดือน การรวบรวมและคัดแยกขยะก่อนจำหน่าย กิจกรรมการจัดการขยะ Recycle อย่างมีประสิทธิภาพ มุมคัดแยกขยะครัวเรือน คอกคัดแยกขยะครัวเรือน โครงการขยะบุญทุกวันพระ

กล่าวโดยสรุปกิจกรรม 3 R ในชุมชนหัวถนน ดังนี้

- (1) การใช้ปันโตแทนการใช้ถุงพลาสติก
- (2) การปฏิเสธถุงพลาสติกโดยใช้ถุงผ้า ตะกร้า มีถุงผ้าให้ยืม
- (3) การลด ไม่สร้าง ไม่นำเข้าขยะเข้ามาชุมชน งานบุญ คณะจัดงาน
- (4) การใช้ขวดน้ำซ้ำ
- (5) การใช้ขวดน้ำเป็นภาชนะใส่ขยะอันตราย
- (6) ธนาคารปลาแลกขยะรีไซเคิล
- (7) การจัดการขยะในหอพัก
- (8) ขยะรีไซเคิลแลกสิ่งของ (ต้นไม้ , มะละกอ , พริก)
- (9) กองทุนขยะรีไซเคิล
- (10) งดใช้พวงหรีดประดิษฐ์ดอกไม้สด ใช้ต้นไม้ กล้วยไม้ ไม้ยืนต้นแทน
- (11) ขยะบุญทุกวันพระ

นอกจากนั้นการจัดการขยะอันตรายต้นทาง ชุมชนหัวถนน มีการจัดการขยะอันตราย ดังนี้

- (1) คัดแยกขยะ
- (2) อบรมให้ความรู้ เยาวชน การจัดการขยะอันตราย
- (3) จุดรวมขยะอันตรายประเภทถ่านไฟฉายในครัวเรือน
- (4) กำหนด จุดรวบรวมขยะอันตรายของชุมชน
- (5) มีโครงการขยะอันตรายแลกไข่
- (6) เทศบาลตำบลพระลับรวบรวมส่ง อบจ.ขอนแก่น กำจัด

ภาพที่ 4 กิจกรรม 3 R s

ดังนั้นภาวะผู้นำแบบร่วมสมัยของผู้นำชุมชนที่มีผลต่อการลดขยะต้นทางโดยใช้แนวคิด 3Rs ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบได้แก่ คุณลักษณะการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง การใช้กระบวนการมีส่วนร่วม นักจิตอาสา การสร้างทีม การบริหารความขัดแย้งโดยใช้ศาสตร์และศิลป์ ส่งผลให้เกิดการพึ่งพาตนเองในการจัดการขยะของชุมชน เกิดสิ่งแวดล้อมที่ดี สร้างวัฒนธรรมชุมชนปลอดขยะ เป็นต้นแบบและศูนย์การเรียนรู้ด้านการจัดการขยะ และมีพลังทางสังคมในการขยายผลการดำเนินการด้านการจัดการขยะให้กับชุมชนอื่น สำหรับปัจจัยความสำเร็จของชุมชนหัวถนน ได้แก่ ระยะเวลาการพัฒนา 2556 - 2557-2558 จำนวนประชากร จำนวนประเภทแหล่งกำเนิดขยะ คนในชุมชนส่วนใหญ่เป็นคนในพื้นที่ ทำให้สร้างการมีส่วนร่วมได้อย่างต่อเนื่อง

5. สรุปและอภิปรายผล

จากผลการวิจัยรูปแบบภาวะผู้นำแบบร่วมสมัยของผู้นำชุมชนที่มีผลต่อการลดขยะต้นทางโดยใช้แนวคิด 3Rs กรณีศึกษาชุมชนบ้านหัวถนน ตำบลพระลับ จังหวัดขอนแก่น พบว่า ภาวะผู้นำแบบร่วมสมัยของผู้นำชุมชนที่มีผลต่อการลดขยะต้นทางโดยใช้แนวคิด 3Rs ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ คุณลักษณะการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง การใช้กระบวนการมีส่วนร่วม นักจิตอาสา การสร้างทีม การบริหารความขัดแย้งโดยใช้ศาสตร์และศิลป์ ส่งผลให้เกิดการพึ่งพาตนเองในการจัดการขยะของชุมชน เกิดสิ่งแวดล้อมดี สร้างวัฒนธรรมชุมชนปลอดขยะ เป็นต้นแบบและศูนย์การเรียนรู้ด้านการจัดการขยะ และมีพลังทางสังคมในการขยายผลการดำเนินการด้านการจัดการขยะให้กับชุมชนอื่น สอดคล้องกับทฤษฎีภาวะผู้นำร่วมสมัย ของ อนันต์ บุญสนอง (2565) ที่กล่าวถึงภาวะผู้นำร่วมสมัย : Style หมอกระแส ที่ว่าภาวะผู้นำ คือ ความสามารถของปัจเจก บุคคลที่สามารถสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้ตาม โดยการสร้างแรงบันดาลใจนั้น อาจจะสื่อผ่านการใช้ ภาษา ความคิด และพฤติกรรมที่โดดเด่น เป็นต้น ทฤษฎีที่สำคัญในกลุ่มนี้มีอยู่ 3 ทฤษฎี คือ ภาวะผู้นำเชิงบารมี (Charismatic Leadership) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformation Leadership) และภาวะผู้นำแบบ ผู้รับใช้ (Servant Leadership) และ Warren Bennis (2010) ได้กล่าวไว้ว่า “ Leadership is the capacity to translate vision in to reality” ภาวะผู้นำนั้นต้องสามารถที่จะแปลงวิสัยทัศน์ให้เกิดเป็นการปฏิบัติงานจริงจนเกิดผลสำเร็จให้ได้มากที่สุด ดังเช่น ภาวะผู้นำร่วมสมัยของผู้ใหญ่บ้านชุมชนหัวถนน ที่มีวิสัยทัศน์ กำหนดเป้าหมาย สร้างแรงบันดาลใจ สร้างทีม ใช้กระบวนการมีส่วนร่วม เสียสละ เพื่อให้การแก้ไขปัญหาสำเร็จ เป็นที่ประจักษ์ สร้างชุมชนที่มีวัฒนธรรมชุมชนปลอดขยะได้ในที่สุด

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1) นำรูปแบบภาวะผู้นำร่วมสมัยไปเผยแพร่ เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำชุมชนในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมหรือปัญหาอื่นๆ
- 2) นำไปพัฒนาภาวะผู้นำ กับผู้นำในหน่วยงานที่ต้องนำนโยบายสู่การปฏิบัติในชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม
- 3) นำไปกำหนดคุณสมบัติผู้นำชุมชน เจริญนโยบาย อาทิเช่น การคัดเลือก หรือเลือกตั้ง ผู้ใหญ่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน ในการใช้คุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้นำ ในการนำชุมชนประสบผลสำเร็จ

6.2 ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

- 1) วิจัยและพัฒนาารูปแบบภาวะผู้นำของผู้นำชุมชน ที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนต้นแบบด้านต่างๆ อาทิเช่น ด้านสิ่งแวดล้อม สังคม การศึกษา และเศรษฐกิจ
- 2) ศึกษากำกับติดตามชุมชนต้นแบบด้านสิ่งแวดล้อมสู่ความยั่งยืน

7. กิตติกรรมประกาศ

วิจัยเรื่อง รูปแบบภาวะผู้นำแบบร่วมสมัยของผู้นำชุมชนที่มีผลต่อการลดขยะต้นทางโดยใช้แนวคิด 3Rsกรณีศึกษาชุมชนบ้านหัวถนน ตำบลพระลับ จังหวัดขอนแก่น เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัย การพัฒนาตัวแบบการบริหารจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของชุมชนตามขนาดและบริบทของ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น : ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ผู้วิจัยขอขอบคุณ เทศบาลตำบลพระลับ ผู้ให้ข้อมูล ชุมชนบ้านหัวถนน ตำบลพระลับ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ที่ให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่มในประเด็นสำคัญ รวมถึงการเข้าร่วมสังเกตการณ์กิจกรรม 3Rs ในชุมชน

8. เอกสารอ้างอิง

- ขยะ-ไขมันล้น ท่อระบายน้ำแทบใช้การไม่ได้. (2560). สาเหตุสำคัญน้ำท่วมกรุงเทพฯ (14 มิถุนายน 2560) โพสต์ทูเดย์. (เข้าถึงข้อมูล มิถุนายน 2565)
- คนเก็บขยะกทม. (2558). ป่วยบ่อยกว่าคนปกติ15%. เดลินิวส์ (เข้าถึงข้อมูล มิถุนายน 2565)
- ชีวิตสัตว์ทะเลพิการ เหยื่อขยะพลาสติก (เข้าถึงข้อมูล 5 มิถุนายน 2561) ThaiPBS (เข้าถึงข้อมูล มิถุนายน 2565)

- ปองพล สະสมทรัพย์. (2558). ทายาทรุ่น 3 “กลุ่ม 79” เจ้าพ่อขยะกรุงเทพฯ เล่าเรื่องขยะ ที่มากกว่าขยะ (4 สิงหาคม 2558) ThaiPublica (เข้าถึงข้อมูล มิถุนายน 2565).
- แผนแม่บท การบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ พ.ศ. 2559 – 2564 กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (เข้าถึงข้อมูล มิถุนายน 2565)
- รวมสัตว์โลกหลากชนิด สังเวยชีวิตจากขยะ (เข้าถึงข้อมูล 5 มิถุนายน 2561) ThaiPBS (เข้าถึงข้อมูล มิถุนายน 2565)
- รายงานสถานการณ์ขยะมูลฝอยชุมชนของประเทศไทย ปี 2559 (กุมภาพันธ์ 2560) (เข้าถึงข้อมูล มิถุนายน 2565) สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย กรมควบคุมมลพิษ
- รัฐ-เอกชน-ประชาสังคมจับมือจัดการพลาสติกและขยะ (เข้าถึงข้อมูล 6 มิถุนายน 2561) มติชนออนไลน์ (เข้าถึงข้อมูล มิถุนายน 2565)
- สุขภาพคนเก็บขยะ เนื่องจากไม่มีการคัดแยกขยะ (เข้าถึงข้อมูล 30 มิถุนายน 2556) ThaiPBS.
- หัวถนน หมู่บ้านไร้ถังขยะ ต้นแบบ Zero Waste ระดับชาติ (เข้าถึงข้อมูล 10 ก.ค. 2559) โพสต์ทูเดย์ออนไลน์. (เข้าถึงข้อมูล มิถุนายน 2565)
- อนันต์ บุญสนอง. (2565.) ภาวะผู้นำร่วมสมัย : Style หมอกระแส ทฤษฎีนำมาสู่การปฏิบัติ. เอกสารอัดสำเนา.
- Bennis, W. (2010), Still Surprised: A Memoir of a Life in Leadership co-authored with Patricia Ward Biederman.
- Jambeck, J. R., et al. “Marine Pollution”. Plastic Waste Inputs from Land into the Ocean. Vol. 347, pp. 768–771.
- NYC Reuse Sector Report (2018) New York City Department of Sanitation

การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะทางวิชาชีพครู
ของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู

Development of Participation Supervision Model to Enhance Teacher Competencies
of Students in Graduate Diploma Program in Teaching Profession

สลิษฐ์ กุลสอน¹, ประหยัด ฤชากุล², วิรัตน์ วะสายงู³

Sathit Koonsorn¹, Prayad Ruechakul², Virat Vasayangoon³

¹หัวหน้าหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู วิทยาลัยสันตพล

^{2,3}อาจารย์ประจำหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู วิทยาลัยสันตพล

¹(Head of the Graduate Diploma Program in Teaching Profession, Santapol College)

^{2,3}(Lecturers of the Graduate Diploma Program in Teaching Profession, Santapol College)

Corresponding author. Email: Kulsorn@hotmail.com

(Received: August 6, 2022; Revised: September 22, 2022; Accepted: September 26, 2022)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู 2) เปรียบเทียบสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษา ก่อนและหลังได้รับการนิเทศด้วยรูปแบบการนิเทศที่พัฒนาขึ้น และ 3) ประเมินความพึงพอใจนักศึกษา ครูพี่เลี้ยง ผู้บริหารสถานศึกษา และอาจารย์นิเทศก์ที่มีต่อรูปแบบการนิเทศ กลุ่มตัวอย่างคือ อาจารย์นิเทศก์ จำนวน 5 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 26 คน ครูพี่เลี้ยง จำนวน 26 คน และนักศึกษา จำนวน 26 คน รวมทั้งสิ้น 83 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู และแบบวัดความพึงพอใจ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนการแบ่งปันความรู้ ขั้นตอนการวางแผนการนิเทศ ขั้นตอนการปฏิบัติการนิเทศ ขั้นตอนการสะท้อนผลการนิเทศ และขั้นตอนการประเมินผลการนิเทศ 2) สมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หลังใช้รูปแบบการนิเทศสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ความพึงพอใจของนักศึกษา ครูพี่เลี้ยง ผู้บริหารสถานศึกษา และอาจารย์นิเทศก์ ที่มีต่อรูปแบบการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : การพัฒนารูปแบบ/ การนิเทศแบบมีส่วนร่วม/ สมรรถนะทางวิชาชีพครู

Abstract

The research aimed to 1) develop participation supervision model to enhance teacher competency of students in graduate diploma program in teaching profession 2) compare teacher competency of students before and after supervision by model developed and 3) examine the satisfactions of students, mentors, administrators and supervisor lecturer towards supervision model. This research was carried out with 5 supervisor lecturers, 26 school administrators, 26 mentors and 26 graduate diploma students which were obtained by purposive sampling, totally 83 samples. The instruments used for collecting the data were a teacher competency assessment and a satisfaction survey form. The statistics used for analyzing the data were mean, standard deviation, t-test and content analysis with qualitative data.

This research results 1) Participation supervision model to enhance teacher competency of graduate diploma students in teaching profession composed of 5 steps of supervision: sharing knowledge, planning, operations, reflection and evaluation. 2) The effects of using participation supervision model to

enhance teacher competency of graduate diploma students in teaching profession revealed that teacher competency increased significantly at .05 and 3) the satisfactions of students, mentors, administrators and supervisor lecturer towards this model indicated that it was at the 'highest' level in overall.

Keywords : Development of Participation Supervision Model/Participation Supervision/Teacher Competency

1. บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 กำหนดให้การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและสติปัญญา ความรู้ คุณธรรม และวัฒนธรรมการดำรงชีวิตที่สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และกำหนดแนวทางจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีความสามารถเรียนรู้พัฒนาตนเองได้ตามศักยภาพ ความถนัด และความแตกต่างแต่ละบุคคลอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563) ดังนั้น วิชาชีพครูจึงมีบทบาทสำคัญตามนัยแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการเรียนรู้ และคุณภาพมาตรฐานผู้เรียนในบทบาทของผู้อำนวยความสะดวกในการ จัดเตรียมสื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ และการจัดสภาพแวดล้อมบรรยากาศ รวมทั้งกระตุ้นสร้างแรงบันดาลใจและพัฒนาผู้เรียน ให้รักและศรัทธาการเรียนรู้อย่างมีความสุขและทบทวนการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลง สังคมยุคเทคโนโลยีดิจิทัล ด้วยเหตุนี้ครูจึงควรพัฒนาความรู้ และทักษะด้านการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับสถานการณ์ที่ เปลี่ยนแปลงของโลกยุคเทคโนโลยีดิจิทัล (สุนทร สันธวานนท์, 2560) ด้วยกระบวนการนิเทศที่ส่งเสริมผู้สอนจัดการเรียนรู้ในเชิงสหวิทยาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การนิเทศการจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ที่มุ่งพัฒนา กระบวนการจัดการเรียนรู้และส่งเสริมสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู การนิเทศแบบมีส่วนร่วมจึงเป็นกระบวนการนิเทศที่สอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงยุคเทคโนโลยีดิจิทัล โดยมุ่งพัฒนากระบวนการจัดการ เรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งเป็นรูปแบบการนิเทศแบบแบ่งปันประสบการณ์ร่วมแก้ปัญหาการจัดการ เรียนรู้ ตั้งแต่เริ่มต้นจนสิ้นสุดกระบวนการ และสร้างมาตรฐานการทำงานแบบร่วมมือภายใต้การนิเทศที่ผสมผสานแบบบูรณา การที่มุ่งสู่ความสำเร็จการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งผลลัพธ์อยู่ที่คุณภาพการจัดการศึกษาและ คุณภาพผู้เรียน (Cotabish and Robinson, 2012) ดังนั้น นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จึงต้องตื่นตัว พัฒนาตนเอง ให้มีสมรรถนะและทักษะที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถและคุณลักษณะตามหลักสูตรกำหนด มีโอกาสได้ปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ภายใต้บรรยากาศความเป็นกัลยาณมิตร โดยวิธีการหลากหลายตรงสอดคล้อง กับความต้องการ พร้อมทั้งเน้นความร่วมมือผู้เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ และแก้ไขปัญหาตามต้องการผู้รับการนิเทศ เป็นการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครู และปรับปรุงประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุวัตถุประสงค์ (Carol, 2012)

สำหรับสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เป็นพฤติกรรมที่บ่งชี้ถึงความสามารถใน การใช้ความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการจัดการเรียนรู้ โดยใช้กลวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมและหลากหลาย มี ความสามารถในการใช้สื่อ แหล่งเรียนรู้ ตลอดจนการวัด ประเมินผลการเรียนรู้รวมทั้งการมีคุณลักษณะที่เอื้อต่อการจัดการ เรียนรู้ ดังนั้น สมรรถนะทางวิชาชีพครูจึงเป็นความสามารถในเชิงพฤติกรรมของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ที่เกิดจาก การประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะคุณลักษณะในการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องการวิจัยของ วาสนา บุญมาก และ คณะ (2564) พบว่า ผลการใช้รูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ส่งผลให้ครูมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยซึ่งเป็นอาจารย์วิทยาลัยสันตพล จึงมีความสนใจศึกษาพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบ มีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู เพื่อนำผล การศึกษาเป็นสารสนเทศในการขับเคลื่อนพัฒนาวิธีการนิเทศการจัดการเรียนรู้นักศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ สภาพการณ์เปลี่ยนแปลงของสังคมโลกเทคโนโลยีดิจิทัลต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู

2.2 เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะทางวิชาชีพครู ของนักศึกษา ก่อนและหลังได้รับการนิเทศด้วยรูปแบบการนิเทศที่พัฒนาขึ้น

2.3 เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักศึกษา ครูพี่เลี้ยง ผู้บริหารสถานศึกษา และอาจารย์นิเทศก์ที่มีต่อรูปแบบการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู

3. วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรในการวิจัยคือ อาจารย์นิเทศก์ จำนวน 12 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 179 คน ครูพี่เลี้ยง จำนวน 179 คน และนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู จำนวน 179 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 549 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นอาจารย์นิเทศก์จากวิทยาลัยสันตพล ที่รับผิดชอบนิเทศพื้นที่จังหวัดหนองคาย จำนวน 5 คน ผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพในพื้นที่จังหวัดหนองคาย จำนวน 26 คน ครูพี่เลี้ยงจากสถานศึกษาหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพในพื้นที่จังหวัดหนองคาย จำนวน 26 คน และนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 สถานศึกษาในพื้นที่จังหวัดหนองคาย จำนวน 26 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 83 คน

4. ตัวแปรที่ศึกษา

4.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ รูปแบบการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะทางวิชาชีพครู

4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลการใช้รูปแบบการนิเทศที่พัฒนาขึ้น

4.2.1 สมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

4.2.2 ความพึงพอใจของอาจารย์นิเทศก์ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูพี่เลี้ยง และนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู

5. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย มีจำนวน 4 ชุด ดังนี้

5.1 แบบประเมินความเหมาะสมรูปแบบการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะทางวิชาชีพครู ของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู สำหรับผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมและให้ข้อเสนอแนะ

5.2 แบบประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู พัฒนาจากแบบประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูของคุรุสภา เพื่อประเมินในองค์ประกอบ 3 ด้านคือ 1) การจัดการความรู้ 2) ความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน 3) การปฏิบัติหน้าที่ครูและจรรยาบรรณวิชาชีพ เป็นแบบมาตราวัด 5 ระดับ (Rating Scale) ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (IOC) ระหว่าง 0.67-1.00 และทดลองใช้ (Try out) กับอาจารย์นิเทศก์ ผู้บริหาร ครูพี่เลี้ยง และนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย รวมทั้งสิ้นจำนวน 30 คน มีค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินทั้งฉบับเท่ากับ 0.92

5.3 แบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษา ครูพี่เลี้ยง ผู้บริหาร และอาจารย์นิเทศก์ ที่มีต่อรูปแบบการนิเทศเป็นแบบมาตราวัด 5 ระดับ (Rating Scale) จำนวน 20 ข้อ ตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ค่าดัชนีความสอดคล้องวัตถุประสงค์ (IOC) ระหว่าง 0.67-1.00 และทดลองใช้ (Try out) กับนักศึกษา ครูพี่เลี้ยง ผู้บริหารสถานศึกษา และอาจารย์นิเทศก์ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างการวิจัย รวมทั้งสิ้นจำนวน 30 คน มีค่าความเชื่อมั่นแบบประเมินทั้งฉบับ เท่ากับ 0.94

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู โดยการพิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบและเอกสารประกอบร่างรูปแบบในด้านโครงสร้าง องค์ประกอบ ขั้นตอนกระบวนการ กิจกรรม และการนำรูปแบบไปใช้ในสถานการณ์จริง รวมทั้งข้อเสนอแนะ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการนิเทศการจัดการเรียนรู้

เครื่องมือในการวิจัยได้แก่ 1) คู่มือการใช้รูปแบบ 2) แบบทดสอบก่อนและหลังการใช้รูปแบบ 3) แบบประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูนักศึกษา 4) แบบประเมินความพึงพอใจ และ 6) แบบประเมินร่างรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ

เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษาวิเคราะห์ เอกสาร แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำข้อมูลที่ได้นำมาจัดทำร่างรูปแบบการนิเทศ และเอกสารประกอบร่างรูปแบบ เพื่อเสนอผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้รูปแบบการนิเทศ และเอกสารประกอบร่างรูปแบบ ใช้เวลาเก็บรวบรวมข้อมูล ระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม 2564 ถึง 31 ตุลาคม 2564 และวิเคราะห์ข้อมูล สรุปเพื่อนำไปใช้ในระยะที่ 2 ต่อไป

ระยะที่ 2 การทดลองใช้รูปแบบการนิเทศ ด้วยการนำรูปแบบทดลองกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย โดยใช้แบบแผนการทดลองแบบกลุ่มทดลองเดี่ยว วัดผลก่อนและหลังการทดลอง (One-group Pretest-posttest Design) เก็บรวบรวมข้อมูลในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 เป็นเวลา 1 ภาคเรียน โดยผู้วิจัยประชุมชี้แจงกระบวนการนิเทศให้กับอาจารย์นิเทศก์ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูพี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

จากนั้นนำรูปแบบการนิเทศที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2564 ถึงเดือนมีนาคม 2565 หลังจบการทดลอง ผู้วิจัยได้ประเมินอีกครั้ง ด้วยแบบประเมินชุดเดิม พร้อมทั้งให้ทำแบบประเมินการรับรู้เกี่ยวกับความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการนิเทศ

7. การวิเคราะห์ข้อมูล

7.1 การประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ใช้สถิติพื้นฐานได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test Dependent Sample)

7.2 การประเมินความพึงพอใจสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

8. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

8.1 ผลการพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู วิทยาลัยสันตพล พบว่า รูปแบบการนิเทศ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นตอนการแบ่งปันความรู้ (Sharing Knowledge) 2) การวางแผนการนิเทศ (Supervision Planning) 3) การปฏิบัติการนิเทศ (Supervision Operations) 4) การสะท้อนผลการนิเทศ (Supervision Reflection) และ 5) ขั้นตอนการประเมินผลการนิเทศ (Supervision Evaluation) ดังภาพที่ 1

รูปแบบการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะทางวิชาชีพครูนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

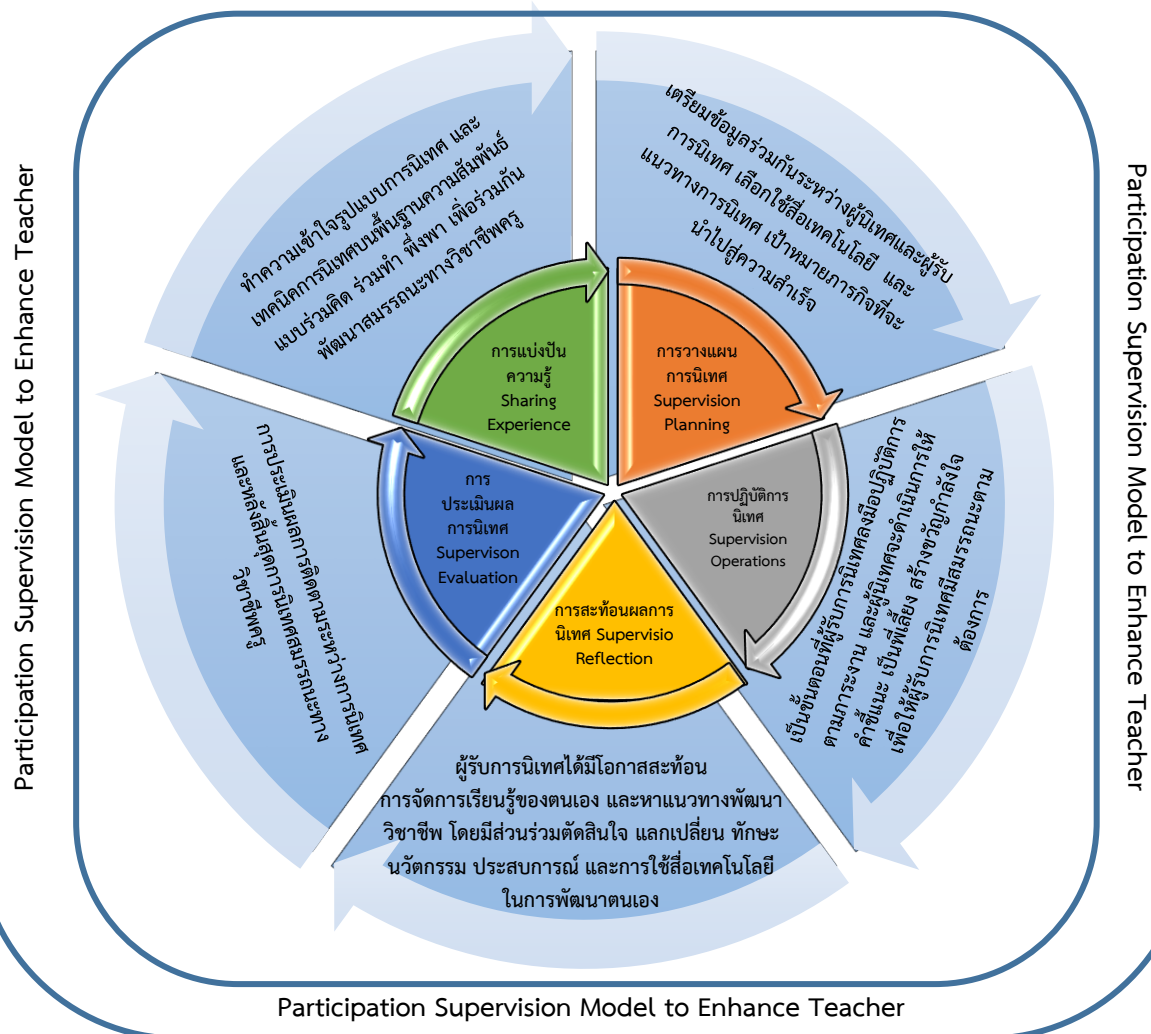
องค์ประกอบของรูปแบบ

1. วัตถุประสงค์ของรูปแบบการนิเทศ
2. หลักการของรูปแบบการนิเทศ
3. กระบวนการนิเทศ

สมรรถนะทางวิชาชีพครู

1. ด้านการจัดการเรียนรู้
2. ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน
3. ด้านปฏิบัติหน้าที่ครูและจรรยาบรรณวิชาชีพปกครองและชุมชน

Participation Supervision Model to Enhance Teacher Competencies

ภาพที่ 1 รูปแบบการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษา

8.2 ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ก่อนและหลังการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลเปรียบเทียบสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษา ก่อนและหลังรับการนิเทศด้วยรูปแบบการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

ค่าสถิติ สมรรถนะทางวิชาชีพครู	ก่อนพัฒนา		หลังพัฒนา		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
ด้านการจัดการเรียนรู้	3.14	0.51	3.87	0.37	4.27*
ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน	3.35	0.38	3.85	0.34	4.97*
ด้านการปฏิบัติหน้าที่ครูและจรรยาบรรณวิชาชีพ	3.54	0.30	3.98	0.27	3.96*
รวม	3.37	0.19	3.72	0.14	6.17*

* $P < .05$

จากตารางที่ 1 พบว่า นักศึกษาที่ได้รับการนิเทศโดยใช้รูปแบบการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะทางวิชาชีพครู มีสมรรถนะทางวิชาชีพครูสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

8.3 การประเมินความพึงพอใจอาจารย์นิเทศก์ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูพี่เลี้ยง และนักศึกษา ที่มีต่อรูปแบบการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความพึงพอใจของอาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่มีต่อการใช้รูปแบบการนิเทศที่พัฒนาขึ้น

รายการ	N	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านองค์ประกอบรูปแบบการนิเทศ	83	4.62	0.19	มากที่สุด
ด้านกระบวนการนำรูปแบบไปใช้	83	4.60	0.21	มากที่สุด
ด้านผลของการนำรูปแบบไปใช้	83	4.60	0.20	มากที่สุด
รวม	83	4.61	0.20	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ความพึงพอใจของอาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง และนักศึกษา ที่มีต่อรูปแบบการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.61$, $S.D.=0.20$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความพึงพอใจระดับมากที่สุดคือ ด้านองค์ประกอบรูปแบบการนิเทศ ($\bar{X}=4.62$, $S.D.=0.19$)

9. สรุปผลการวิจัย

9.1 รูปแบบการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู วิทยาลัยสันตพล พบว่า รูปแบบการนิเทศ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นตอนการแบ่งปันความรู้ (Sharing Knowledge) 2) การวางแผนการนิเทศ (Supervision Planning) 3) การปฏิบัติการนิเทศ (Supervision Operations) 4) การสะท้อนผลการนิเทศ (Supervision Reflection) และ 5) ขั้นตอนการประเมินผลการนิเทศ (Supervision Evaluation) ผลการตรวจสอบความสมเหตุสมผลเชิงทฤษฎี ความเป็นไปได้ และความสอดคล้อง อยู่ระหว่าง (0.80-1.00) ซึ่งเป็นค่าแสดงหลักฐานของความเหมาะสมและความสอดคล้องตามเกณฑ์ที่กำหนด สามารถนำไปใช้ได้

9.2 ผลการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู พบว่า 1) สมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หลังใช้รูปแบบการนิเทศที่พัฒนาขึ้น โดยภาพรวมนักศึกษามีสมรรถนะทางวิชาชีพครูอยู่ในระดับสูง ($\bar{X}=3.72$, $S.D.=0.14$) 2) ผลการประเมิน

สมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หลังใช้รูปแบบการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .50

9.3 ผลการประเมินการรับรู้ความพึงพอใจของนักศึกษา ครูพี่เลี้ยง ผู้บริหารสถานศึกษา และอาจารย์นิเทศก์ ที่มีต่อรูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือเพื่อส่งเสริมสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.61, S.D.=0.20)

10. อภิปรายผล

10.1 รูปแบบการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนคือ 1) การแบ่งปันความรู้ (Sharing knowledge) 2) การวางแผนการนิเทศ (Supervision Planning) 3) การปฏิบัติการนิเทศ (Supervision Operations) 4) การสะท้อนผลการนิเทศ (Supervision Reflection) 5) การประเมินผลการนิเทศ (Supervision Evaluation) โดยได้มีการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการนิเทศจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ได้รูปแบบที่มีประสิทธิภาพ มีความเหมาะสม แล้วนำไปทดลองใช้และพัฒนาปรับปรุงรูปแบบการนิเทศให้มีกระบวนการดำเนินงานที่ชัดเจน มีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้กับสถานการณ์จริง ซึ่งส่งผลให้กระบวนการนิเทศมีแนวทางสนับสนุนส่งเสริมให้นักศึกษาสามารถจัดการเรียนรู้ในทิศทางเดียวกันอย่างเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาที่เป็นหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพ สอดคล้องงานวิจัยของ ปาจารย์ หงส์แก้ว (2564) พบว่า รูปแบบการนิเทศที่มีประสิทธิภาพประกอบด้วย ปัจจัยที่ส่งผลต่อการนิเทศ ขอบข่ายของการนิเทศ กระบวนการนิเทศ และประสิทธิผลการนิเทศ สอดคล้องแนวคิดของ Glickman et al. (2010) ที่ว่า การพัฒนารูปแบบประกอบด้วยขั้นตอนการสร้างและการพัฒนารูปแบบด้วยการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและการวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้รูปแบบตามสมมติฐาน อีกทั้งได้มีการตรวจสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบ ก่อนนำไปทดลองใช้และปรับปรุงให้ใกล้เคียงสถานการณ์จริง และสอดคล้องงานวิจัยของ สุวรรณ สัจจิตบูล (2560) พบว่า รูปแบบการนิเทศที่ส่งเสริมสมรรถนะของนิสิตครู ประกอบด้วย การกำหนดเป้าหมายการนิเทศสภาพจริง การสะท้อนความคิดเกี่ยวกับผลการเรียนรู้ และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการนิเทศการจัดการเรียนรู้

10.2 นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่ได้รับการนิเทศด้วยรูปแบบการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะทางวิชาชีพครู มีสมรรถนะทางวิชาชีพครูสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ รูปแบบการนิเทศแบบมีส่วนร่วม มีการปรับกลยุทธ์สอดคล้องวัฒนธรรมการทำงานสถานศึกษาและสภาพแวดล้อมบรรยากาศการจัดการเรียนรู้จริงที่ส่งผลให้นักศึกษามุ่งมั่นพัฒนาความรู้ และสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงในชั้นเรียนอย่างเต็มศักยภาพ ของความต้องการจำเป็นที่ต้องการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพ ส่งผลให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มีสมรรถนะทางวิชาชีพครูทั้งด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน และด้านปฏิบัติหน้าที่ครูและจรรยาบรรณวิชาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องการวิจัยของ สุวรรณ สัจจิตบูล (2560) ที่พบว่า นิสิตครูที่ได้รับการนิเทศด้วยรูปแบบการนิเทศแบบมีส่วนร่วมมีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้สูงขึ้น สอดคล้องการวิจัย ธนฤต อึ้งน้อย (2563) พบว่า สมรรถนะครูจำแนกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มสมรรถนะหลัก ได้แก่ การทำงานเป็นทีม การพัฒนาตนเอง และจริยธรรมจรรยาบรรณวิชาชีพครู 2) กลุ่มสมรรถนะประจำสายงาน ได้แก่ สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ สมรรถนะการบริหารจัดการชั้นเรียน และสมรรถนะการสร้างความสัมพันธ์และร่วมมือกับชุมชน 3) กลุ่มสมรรถนะส่วนบุคคล ได้แก่ ด้านความฉลาดทางอารมณ์ ด้านสื่อและเทคโนโลยี และด้านความรู้ จึงส่งผลให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมุ่งมั่นพัฒนาความรู้ด้านการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนพอใจ ตามสภาพจริงในชั้นเรียนอย่างเต็มศักยภาพแต่ละคน

10.3 ความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรูปแบบการนิเทศมีกระบวนการทำงานร่วมกันแบบกัลยาณมิตร และมีความสะดวกในกระบวนการนิเทศตามรูปแบบที่พัฒนาการสื่อสารผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์อย่างเป็นระบบ ทำให้การนิเทศสะดวก รวดเร็ว นักศึกษาสามารถรับข้อมูลสะท้อนกลับหลากหลายช่องทาง ไม่จำกัดเวลาและสถานที่ ทั้งการให้ข้อมูลสะท้อนกลับแบบเผชิญหน้าในชั้นเรียนและผ่านช่องทางออนไลน์ จึงทำให้นักศึกษามีความสุขและพึงพอใจ ส่งผลต่อประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้สอดคล้องงานวิจัยของ ศิลา สงอาจันต์ และคณะ (2562) ที่พบว่า ผลการประเมินความพึงพอใจของครูผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ ที่มีต่อรูปแบบการนิเทศเพื่อพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนรู้ของครูตามทักษะการ

เรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องการวิจัยของ มานี แสงหิรัญ และคณะ (2561) ที่พบว่า ความพึงพอใจการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

11. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

11.1 ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

11.1.1 สถานศึกษาหรือหน่วยงานการศึกษาควรบูรณาการรูปแบบการนิเทศไปใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาแต่ละแห่ง

11.1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำรูปแบบการนิเทศแบบร่วมมือไปใช้ในการพัฒนาครูเพื่อส่งเสริม ให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหาร ผู้นิเทศก์ และผู้รับการนิเทศ ให้สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง

11.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

11.2.1 ควรพัฒนารูปแบบและจัดทำคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศที่มีประสิทธิผลต่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อนำไปใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาอย่างเหมาะสม

11.2.2 ควรวิจัยพัฒนารูปแบบการนิเทศเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มเพื่อศึกษาเทคนิคหรือนวัตกรรมการนิเทศที่มีประสิทธิผลต่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

12. เอกสารอ้างอิง

- ธนภฤต อังน้อย. (2563). **รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูใหม่ศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดโรงเรียนองค์กรแห่งการเรียนรู้**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ปจรรย์ หงส์แก้ว, วาโร เฟิงส์วีสต์ และเอกลักษณ์ เพียสา. (2564). การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในที่มีประสิทธิผลสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 . **วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย**. 11(2), 124-130.
- มานี แสงหิรัญ, พนมพร ศิริภาพร และสุกัญญา รุจิเมธภาส. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์. **วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร ฉบับภาษาไทย สาขาสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปะ**. 11(1), 879-894.
- วาสนา บุญมาก และมนสิข สิริสมบุญ. (2564). การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร**. 23(2), 269-280.
- ศิลา สงอาจันต์, นพรัตน์ ชัยเรือง และจำเริญ ชูช่วยสุวรรณ. (2562). การพัฒนารูปแบบการนิเทศการสอนเพื่อพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนรู้ของครูตามทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาในสังกัด เทศบาลนครตรัง. **วารสารศรีนครินทร์วิจัยและพัฒนา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)**. 10(2), 160-175.
- ศุภวรรณ สัจจิตบูล (2560). การพัฒนารูปแบบการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัด การเรียนรู้ของนิสิตครู. **วารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**. 11(2), 117-192.
- สุนันท์ สินธวานนท์. (2560). **ครูยุคใหม่กับการจัดการเรียนรู้สู่การศึกษา 4.0**. กรุงเทพฯ. เทคนิคพรินต์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). **กฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ**. กรุงเทพฯ. อีเลฟเว่น สตาร์ อินเตอร์เนต.
- Carol, A.M. (2012). **The SAGE handbook of mentoring and coaching in education**. London: Thousand Oaks, Calif.
- Cotabish, A. and Robinson, A. (2012). **The Effects of Peer Coaching on the Evaluation Knowledge, Skills and Concerns of Gifted Program Administrators**. AR: National Association for Gifted Children. National Stass Development Council.
- Glickman ,Carl. D., Stephen P. Gordon and Jovita M. Rose-Gordon. (2010). **Supervision and Instruction Leadership: A Developmental Approach**. (8thed.) Boston, MA: Allyn and Bacon.

Teachers' Perspective on Managing School Facilities in Classroom Management: The case of Indonesian Elementary Schools in Indonesia

Sujitra Arampongpun¹, Yingsan Hapha², Agung Purwa Widiyan³

¹⁻³Collage of Asian Scholars

Corresponding author. Email: sujitra@cas.ac.th

(Received: February 15, 2023; Revised: March 13, 2023; Accepted: March 16, 2023)

Abstract

This research aimed at identifying the perspective of teachers on managing school facilities in classroom management and study the relationship between the perceptions of classroom management practice and school facilities level. This research administered a survey to 329 teachers who work at elementary school in Bogor city, Indonesia. Also, this research applied Taro Yamane formula to determine sample size and using the Stratified Random Sampling method to select the sample. To examine the relationships between the variables, inferential statistics (Pearson's correlation coefficient and stepwise multiple regression) were used in this research. The results found that the highest mean score of independent variable of classroom management was namely managing instruction ($\bar{x}=4.49$), followed by managing behaviours ($\bar{x}=4.33$), building a positive interrelationship ($\bar{x}=4.31$) and setting up rules and procedures ($\bar{x}=4.12$). The lowest mean score was namely organizing physical environment ($\bar{x}=4.02$). The overall mean score for classroom management was at a high average ($\bar{x}=4.25$). Meanwhile, the highest mean score of the component of school facilities was namely related to student learning ($\bar{x}=4.44$), followed by the quality is a conducive environment to student behaviors ($\bar{x}=4.25$), Facilities are maintained is related to student performance ($\bar{x}=4.04$), and the quality of school facilities is related to teacher motivation to teach ($\bar{x}=4.23$). The overall mean score for school facilities was high ($\bar{x}=4.30$). The perspective of teachers on Managing School Facilities in classroom management in Bogor City, Indonesia was at a strong and positive correlation with statistically significant at the level of .01 with a very strong correlation ($r=.83$). In the context, the Setting up rules and procedures ($\beta=.44$) was the most important predictor, followed by Building a positive interrelationship ($\beta=.27$), Managing instruction ($\beta=.13$), and Managing behaviors ($\beta=.15$), respectively. The summary statistics of the estimated regression equation showed the variables for which the coefficients are statistically significant. These four independent variables of classroom management practice were successfully contributing 83.5 percent of the variance towards school facilities.

Keywords: Classroom Management, School Facilities, Multiple Regression

1. Introduction

Even though a variety of variables affect student achievement in school, teachers continue to have a significant effect on the intention of that accomplishment (Stronge, Ward, & Grant, 2011). Nonetheless, given the widespread emergence of smartphones linked to the internet, teachers are now confronted with a new set of obstacles compared to the past (Wagner, 2008). For instance, evidence suggests that what students can do with their knowledge is presently the most crucial factor. In light of the

fact that students demand a more suitable approach to learning, it is clear that teachers' teaching skills must be enhanced periodically. It is irrelevant to construct a one-way learning process in which students just listen to the teacher's instructions and remember the material. In other words, the emphasis is on the teacher rather than the possibility for students to study independently.

Teaching and learning processes that are highly favorable to student achievement are intimately tied to the classroom management skills of the teachers. According to Pitsoe & Letseka (2013), classroom management refers to the methods or system used to organize classroom activities, instruction, physical structure, and other features over time, to create a conducive and productive environment, and to minimize behavioral issues and disruption to maximize teaching and learning effectiveness. The purpose of classroom management, according to Sieberer-Nagler (2016), is to offer students with chances to learn everything a teacher does to arrange students, space, time, and resources so that students may learn. Students should be allowed to realize their full potential, allowing them to establish suitable behavioral habits. Teachers must cope with unanticipated situations that arise during instructional time and can effectively manage student conduct by using classroom management techniques. That key moment necessitates classroom management abilities. Effective classroom management and the creation of a healthy classroom atmosphere are vital objectives for all teachers. Teachers are expected to provide such professional instruction.

In the ASEAN educational context, since the early 2000s, each member countries started to develop professional teacher. Including Indonesia was found out that teaching competencies requested teachers to have abilities on managing classroom in their pedagogic competency. Theoretically, classroom management studies examine a variety of organizational factors, including parent-teacher interactions, educational materials, overcrowded classrooms, seating arrangements, noise, and social-cultural activities (Macas, 2018). This is consistent with research reported by Sieberer-Nagler (2016), which revealed that the teacher's roles in the classroom have implications for classroom management, such as creating the setting, decorating the room, arranging the chairs, speaking to children, and managing their responses, establishing routines, developing rules, and communicating those rules to students. In addition, Aliakbari and Heidarzadi (2015) emphasized the need to assess teachers' classroom management skills. The rationale is that teacher performance in the classroom and classroom management practice have a significant impact on student progress and learning. Previously, Pedota (2016) discovered that successful classroom management practice, such as inspiring, challenging, and engaging students, not only enhance students' academic activities but also give the key for students to comprehend how to be aware as an individual who can show a good behavior towards facility in the school.

Classroom management is necessary to conduct in the school effectiveness. As known that student behavior is always changing in every situation that happens in the classroom. Classes will always be dynamic in the form of behavior, actions, attitudes, mental, and emotional students. It is identified that classroom management and teacher teaching abilities are closely related to the process and learning outcomes in schools.

Setyaningsih & Suchyadi (2021) argued that classroom management is an effort to optimize the potential of the class in order to create a conducive atmosphere for students to learn and teachers feel comfortable in teaching. Meanwhile, Emmer (2015) defines classroom management as a set of teacher behaviors and activities directed at attracting reasonable, appropriate, and appropriate student behavior and efforts to minimize distractions. Therefore, classroom management is an effort to manage students in

the classroom which is carried out to create and maintain a classroom atmosphere/condition that supports learning programs by creating and maintaining student motivation to always be involved and participate in the educational process at school.

However, Weda (2018) identified that the instructional problem that happened massively in Indonesian classrooms was based in a teaching technique that excessively emphasized on memory. Teachers tended to lecture on the subject matter rather than encourage student engagement. The teachers' child-centered approach was not well-organized. Accordingly, Students were found to have weak problem-solving, analytical, and synthesis abilities (Weda, 2018). It was determined that the quality of classroom teachers who manage the learning process influences the quality of learning outcomes (Sulisworo, Sulisty, & Akhsan, 2017).

According to Evertson and Weinstein (2006) there are five types of actions to handle the classroom management. Teacher must develop caring, supportive relationships with and among students. Teacher must organize and implement instruction in ways that optimize students' access to learning. Teacher must encourage students' engagement in academic tasks, which can be done by using group management methods. For example, is establishing rules and classroom procedure. The teachers also must promote the development of students' social skills and self-regulation.

Therefore, effective management in the classroom is the responsibility of the teacher leading, directing, motivating, and guiding students to be able to carry out an effective learning and learning process in accordance with the functions and learning objectives. Activities in the classroom are monitored, recorded, and then evaluated so that it can be detected what is lacking and can reflect on what needs to be improved (Alderman, 2013). In addition, R. J. Marzano & Pickering (2010) cited instructional roles, curriculum, and classroom management as the three duties of successful teachers and emphasized that no one position alone is adequate to ensure student learning. Nonetheless, R. J. Marzano & Pickering (2010) said that successful teaching is a combination of classroom management tactics and fascinating teaching approaches that may function and encourage students to increase the attainment of teaching goals.

As known that student-centered do not rely only on their teachers, students actively participate in the learning process, and teachers are responsible for guiding, managing, and directing student acquiring knowledge. In support of this, R. Marzano (2006) asserts that successful teaching and learning cannot occur in classrooms that are insufficiently managed. One factor that influences teaching and learning is the school facilities (Syazali, Erfan, & Khair, 2021). The benchmark for the success of educational programs in schools can be seen through the availability of facilities provided by looking at the development of science and technology that is growing. Facilities and infrastructure need to be considered carefully to ensure effective and efficient learning and teaching activities as stated in the Minister of National Education Regulation No. 24 of 2007 Standards for Facilities and Infrastructure for the school (Alfajri & Andarwulan, 2021).

Educational facilities are all facilities that aim to facilitate direct educational activities and learning processes such as the availability of blackboards, textbooks, educational teaching aids. Permana (2017) writes that educational facilities are divided into several parts, namely school facilities are related to student learning, student behavior, facilities are maintained related to student performance, and quality of school facilities is related to teacher motivation to teach. Therefore, it is necessary to recognize that the classroom management of teachers determines the quality of teaching and learning in schools. This research aimed to determine how teachers' view on school facilities in classroom management in Indonesia.

2. Research Objectives

The main aim of this research was to explore the teachers' perspective on school facilities in classroom management In Bogor city, Indonesia.

- 1) To identify the perceptions of classroom management practice and school facilities level.
- 2) To study the relationship between the perceptions of classroom management practice and school facilities level.

3. Research Methodology

The researchers utilized a survey questionnaire as a method to collect quantitative data. The target group was 1867 elementary teachers who worked in elementary schools in Indonesia. According to Taro Yamane calculation at the 95 percent confident level, the sample size was 329 elementary school teachers in Bogor city, Indonesia. The samples were selected as a stratified random sampling to select sample size.

Survey questions in the form of questionnaires were distributed to the 329 teachers to collect information on their perceptions on classroom management and school facilities. This method benefited in terms of describing phenomena, objects, beings, and various fields (Kaptan, 1998). Hence, it is easier to comprehend and associate concepts by dividing them into groups. Survey model is ideal for studies aiming to describe phenomena as they are (Karasar, 2007). Moreover, providing an excellent means of measuring attitudes and orientations in a large population which can, therefore, be generalized to a larger population (De Lisle, 2011).

The survey questionnaire instrument was administered in Indonesian language to ensure that the respondents were clear about the statements. There were 77 questions in three sections in this instrument.

Section A of the questionnaire was intended to gather information regarding demographic factors of the respondents which included information pertaining to their personal background such as age, gender, level of education, and working experience.

Section B was particularly designed by the researchers to assess the frequency of the classroom management practice. There were five components of classroom management, namely Setting up rules and procedures (8 items), building a positive interrelationship (7 items), organizing physical environment (10 items), managing instruction (8 items), and managing behaviors (12 items), giving a total of 45 items. To measure the respondents' responses toward classroom management practice, a five-point Likert scale was applied.

Section C of the instrument was used to gain information about school facilities. Four criteria of school facilities were assessed, giving a total of 32 items in Section C. This section was used to measure the conditions of school facilities such as school facilities are related to student learning, (8 items), the quality of school facilities creates an atmosphere that is related to student behavior (8 items) facilities are maintained is related to student performance (10 items), and quality of school facilities is related to teacher motivation to teach (6 items). Section C was scored using a five-point Likert scale.

This questionnaire was evaluated by several experts for comment and feedback for validation contents. The experts were selected using the criteria based on their expertise. The five experts were a professor in educational administration, two excellent teachers from elementary schools. The feedback gathered by the experts concluded that some modifications were made to the original instrument.

Pilot testing of the instrument was conducted using 25 teachers, but they were not included as part of the actual study. They were elective so that their structure and population representation were the same as in the actual study. To improve the quality of the items in the instrument, they were also asked to give suggestions and comments on the items in the instrument. Revisions were made based on the suggestions and feedback from the 25 participants from the same place as selected sample. It could be concluded that the instruments were reliable and valid to use as the Cronbach alpha values indicated that all the research variables had high values ranging from .81 for classroom management and to .84 school facilities, respectively.

Descriptive statistics were determined based on the mean score and standard deviation. Furthermore, inferential statistics (Pearson's correlation coefficient and multiple regression analysis) were used to explain the relationships between classroom management practice and the school facilities.

4. Results

The perceptions of classroom management practice and school facilities level

Table 1 shows the mean scores and standard deviations of the components of classroom management including setting up rules and procedures, building a positive interrelationship, organizing physical environment, managing instruction, and managing behaviors. As indicated in Table 1, the mean score for the five components of classroom management ranged from 4.08 to 4.32. The identification of the level of variables based on mean score used the interpretation criteria proposed by Srisa-ard (2003) 4.51 to 5.00 refers to the highest level, 3.51 to 4.50 refers to the high level, 2.51 to 3.50 refers to the medium level, 1.51 to 2.50 refers to the low level, and 1.00 to 1.50 refers to lowest level.

Table 1 Mean and Standard Deviation of teachers' perspective on school facilities in classroom management

No.	Classroom Management Practices (Independent Variables)	Descriptive		No.	School Facilities (Dependent Variable)	Descriptive	
		$\bar{X}$	S.D.			$\bar{X}$	S.D.
1.	Setting up rules and procedures	4.12	.51	1.	related to student learning	4.44	.57
2.	Building a positive interrelationship	4.31	.62	2.	conducive environment to student behavior	4.25	.51
3.	Organizing physical environment	4.02	.55	3.	related to student performance	4.04	.54
4.	Managing instruction	4.49	.53	4.	related to teacher motivation to teach	4.23	.56
5.	Managing behaviors	4.33	.67		Overall	4.30	.54
	Overall	4.25	.57				

The results of the study revealed that all the components of classroom management were at high level. Considering the first three orders, the highest was Managing instruction ($\bar{X}$ = 4.49, S.D.= .53). The second order was managing behaviors ($\bar{X}$ = 4.33, S.D.=.67), followed by building a positive interrelationship ($\bar{X}$ =4.31, S.D.=.62) and setting up rules and procedures ($\bar{X}$ =4.05, S.D.=.56). The lowest mean score was

organizing physical environment ($\bar{X}$ =4.04, S.D.=.70). The overall mean score for classroom management was high ($\bar{X}$ =4.33, S.D.=.57).

Furthermore, the overall average mean score of school facilities was high. Considering each component of school facilities, the ranking in order from high to low of school facilities were namely related to student performance ($\bar{X}$ =4.04, SD=.54), followed by teacher motivation to teach ($\bar{X}$ =4.23, SD=.56), conducive environment to student behavior ($\bar{X}$ =4.25, SD=0.51), and related to student learning ($\bar{X}$ =4.44, SD=.57). The mean scores ranged from 4.04 to 4.44, indicating that all four components were highly practiced. The overall mean score of school facilities was high ($\bar{X}$ = 4.30, SD = 0.54).

The Relationship between the perceptions of classroom management practice and school facilities level.

Based the interpretation of correlation coefficients by De Vaus (2002), he suggested for the absolute value of $r = .00-.19$ referred to relationship between classroom management and school facilities was “very weak”, $.20-.39$ “weak”, $.40-.59$ “moderate”, $.60-.79$ “strong”, $.80-1.0$ “very strong”.

The Pearson’s correlation coefficients between the five independents variables of classroom management and school facilities showed a significant relationship at the .01 level, with the association being strong and positive. Considering the strength of the correlation results, the ranking in order from high to low was managing instruction, setting up rules and procedures, organizing physical environment, managing behaviors, and building a positive interrelationship. The following table shows the r value and p .

Table 2 Correlation coefficient between classroom management with school facilities

No.	Independent Variables of Classroom Management	r value	p
1.	Setting up rules and procedures (X_1)	0.71	.00
2.	Building a positive interrelationship (X_2)	0.64	.00
3.	Organizing physical environment (X_3)	0.74	.03
4.	Managing instruction (X_4)	0.89	.00
5.	Managing behaviors (X_5)	0.81	.01

As indicated in Table 2, the independent variables of classroom management were significant, positive, and very strongly correlated with all components of school facilities. The strongest strength was managing instruction ($r= 0.89$; $p<.00$), followed by Managing behaviors ($r=0.81$; $p<.01$), organizing physical environment ($r=0.74$; $p<.03$), setting up rules and procedures ($r=0.71$; $p<.00$), respectively. The only variable of building a positive interrelationship with the weakest association strength ($r=0.64$; $p<.00$), but it still had a moderate correlation.

To identify the significant predictor for school facilities, Multiple Regression Analysis was calculated. In this analysis, the five components of classroom management were treated as predictor variables, while school facilities were treated as the dependent variable. The result of ANOVA calculation was significant with the sig value .00 as know that $.00<.05$ interpreted as significant. Based on SPSS 24, the score of R^2 was .835. This indicated that the independent variables of classroom management practice were 84% influencing on managing school facilities.

The purpose of calculating multiple regression was to identify the independent variables of classroom management practice that have a significant impact on managing school facilities, that is, the components which constitute the predictors for school facilities. The estimated regression equation was significant at .01 ($p < .01$), implying that from the five predictor variables, four variables (Setting up rules and procedures, building a positive interrelationship, managing instruction, and Managing behaviors) had an impact on school facilities, thereby qualifying these to be the predictors for the next calculation.

In light, these four variables had a linear relationship with school facilities. The adjusted R^2 of .835 shows that the impact of the four significant predictors accounted for 83.5 percent of variation in the dependent variable. The adjusted R^2 of .835 in Table 3 shows that the impact of Setting up rules and procedures was 78.4 percent, building a positive interrelationship was 3.8 percent, managing instruction was 1.0 percent, and the managing behaviors was 0.3 percent. In conclusion, the four variables accounted for 83.5 percent of variation in the dependent variable.

In this analysis, the size of the standardized coefficient (β) directly indicated the importance of these predictors relative to one another. In this context, the Setting up rules and procedures ($\beta = .44$) was the most important predictor, followed by Building a positive interrelationship ($\beta = .27$), Managing instruction ($\beta = .13$), and Managing behaviors ($\beta = .15$), respectively. As shown in Table 3, the summary statistics of the estimated regression equation showed the variables for which the coefficients are statistically significant.

Table 3 Multiple Regression analysis results of classroom management on school facilities

No.	Independent variables of Classroom Management Practice	B	β	t	R^2	Change in R^2	p
	constant	1.108	-	11.440	-	-	-
1.	Setting up rules and procedures (X_5)	0.47	0.44	7.55	.754	-	.00
2.	Building a positive interrelationship (X_4)	0.29	0.27	6.22	.799	.030	.00
3.	Managing instruction (X_2)	0.15	0.13	6.84	.821	.020	.00
4.	Managing behaviors (X_1)	0.05	0.15	4.45	.835	.009	.01

For the independent variables of classroom management practices, the results of data analysis showed that only four out of five predictor variables were significantly correlated ($p < .01$) and thus included in the regression model. This means that only four of these predictor variables are the factors of school facilitators. Table 3 shows the regression analysis results obtained. In conclusion, the four variables accounted for 83.5 percent of variation in the dependent variable.

5. Discussion

This research was conducted to examine teachers' perspective on school facilities in classroom management. The result revealed that the teachers were rated high in the frequency of implementation of the five components of classroom management. Thus, the results indicated that the highest level of average value was managing instruction which means that teachers were emphasized on expertise for conducting conducive to teaching and learning (Emmer et al., 2003). Furthermore, the results indicated that the components of school facilities were high especially related to student learning. This finding was in line with the result of research conducted by Sulisworo et al. (2017) which showed that managing instruction is

the key to creating conducive place to teaching and learning. As the learning climate occurring, the meaningful learning will take place during the students and teachers agree to add and replace knowledge and information.

The results of the present research indicated that the correlation between school facilities and all five components of classroom management was significant, positive, and strong. The evidence from this research shows that teachers' performance is related to their mindset to present and provide students with meaningful learning process. Similarly, the positive relationship between school facilities and all five components of classroom management emphasizes the importance of teachers' creative thinking practice to their competencies in managing classroom. Among the five components of classroom management, setting up rules and procedures was found to be the strongest related to school facilities. This result was in line with Merchant et al. (2014) who found that teachers' ability to obey procedure and rules needed to be included in teacher competence as well as being an important skill of the teaching and learning process in order to promote and support teachers' development. In addition, the findings of this research indicated that setting up rules and procedures, building a positive interrelationship, organizing physical environment, managing behaviors were the four significant predictors for classroom management in managing school facilities.

6. Conclusions

This research concluded that all the components of classroom management and the overall average mean score of school facilities were at high level. This indicated that the gap between what teachers can do with all school facilities required a new development. This means that teachers needed to be upgraded regarding perception that learning process does not need all learning equipment provided to take place. It is rather to be more aware of that teachers are challenged to present creative ways to provide students with the best quality of learning even though environment is less than effectiveness. Therefore, teachers must be provided with professional development that is stimulating teachers to open up mindset and becoming more creative is necessary to conduct.

The independent variables of classroom management were significant, positive, and very strongly correlated with all components of school facilities. The strongest strength was managing instruction ($r=0.89$; $p<.00$), followed by managing behavior ($r=0.81$; $p<.01$), organizing physical environment ($r=0.74$; $p<.03$), setting up rules and procedures ($r=0.71$; $p<.01$), respectively. The only variable of building a positive interrelationship with the weakest association strength ($r=0.64$; $p<.00$), but it still had a moderate correlation. This means that instruction process was the most important that teacher must put a lot of effort. However, the instruction nowadays is most likely shifting the role of teacher to become facilitator in which guide students to develop their own potential and intellectual.

In addition, the size of the standardized coefficient (β) directly indicated the importance of these predictors relative to one another. In this context, the Setting up rules and procedures ($\beta=.44$) was the most important predictor, followed by Building a positive interrelationship ($\beta=.27$), Managing instruction ($\beta=.13$), and Managing behaviors ($\beta=.15$), respectively. This means that the mindset of teachers tend to choose that setting up rules and procedures will affect the learning process. One of teaching beliefs that they have is too conservative in which wishing for the adequate and complete school facilities can be happened with the setting up rules and procedures.

7. Recommendations

From the findings of this study, the researchers recommend that teachers' performance and beliefs should affirm on the four significant predictors— setting up rules and procedures, building a positive interrelationship, organizing physical environment, managing behaviors — so that teachers will be able to manage classroom in an innovative way using proper school facilities. Therefore, teachers should apply classroom management effectively and provide student with learning material and tools that are present already in school not to ask for the best quality and complete one. Additionally, school administrators should recognize all the five components of classroom management appropriately which would result in its student learning effectiveness. Hence, school administrator must have intention for teachers to open up about learning process by providing them with professional development that stimulates teachers to upgrade instruction and mindset. Continued research, such as a carefully designed survey with control group, is suggested to provide evidence on the generalizability of the approach. Moreover, the study of other educational stage or other city is recommended in future studies.

8. References

- Alderman, M. K. (2013). **Motivation for achievement: Possibilities for teaching and learning**: Routledge
- Alfajri, T. A., & Andarwulan, T. (2021). The Implementation of Facility and Infrastructure Management of Elementary School in Malang City, Indonesia. *Erudio Journal of Educational Innovation*, 8(2), 229-238.
- Danielson, C. (2007). **Enhancing professional practice: A framework for teaching**: ASCD.
- Davies, J., & Merchant, G. (2014). **14 Digital literacy and teacher education. Popular culture, pedagogy and teacher education**: International perspectives, 155.
- De Lisle, J. (2011). **The benefits and challenges of mixing methods and methodologies**: Lessons learnt from implementing qualitatively led mixed methods research designs in Trinidad and Tobago.
- De Vaus, D. (2002). **Analyzing social science data: 50 key problems in data analysis**: Sage.
- Emmer, E. T., Evertson, C. M., & Worsham, M. E. (2003). **Classroom management for elementary teachers**: Allyn and Bacon.
- Emmer, E. T., & Sabornie, E. J. (Eds.). (2015). **Handbook of classroom management**. New York: Routledge.
- Innotech, S. (2010). **Teaching competency standards in southeast Asian countries**: Eleven Country Audit. Manila: SEAMEO Innotech.
- Kaptan, S. (1998). **Scientific research and statistical techniques**. Tekişik Ofset, Ankara.
- Karasar, N. (2007). **Bilimsel Araştırma Yöntemi**. (17. Baskı), Nobel Yayın Dağıtım Ltd. Şti. Ankara.
- Marzano, R. (2006). **What works in schools**. Paper presented at the School Improvement Conference. Michigan Department of Education.
- Marzano, R. J., & Marzano, J. S. (2003). **The key to classroom management**. In.
- Marzano, R. J., & Pickering, D. J. (2010). **The highly engaged classroom**: Solution Tree Press.
- McLeod, J., Fisher, J., & Hoover, G. (2003). **The key elements of classroom management: Managing time and space, student behavior, and instructional strategies**: ASCD.
- Pitsoe, V., & Letseka, M. (2013). **Foucault's discourse and power: Implications for instructionist classroom management**. *Open Journal of Philosophy*, 3(01), 23.
- Postlethwaite, T. N., & Thomas, R. M. (2014). **Schooling in the ASEAN region: Primary and secondary education in Indonesia, Malaysia, the Philippines, Singapore, and Thailand**: Elsevier.

- Syazali, M., Erfan, M., & Khair, B. N. (2021). Learning facilities that can develop science process skills in Indonesia: Review of experimental studies. **Jurnal Kependidikan: Jurnal Hasil Penelitian Dan Kajian Kepustakaan Di Bidang Pendidikan, Pengajaran Dan Pembelajaran**, 7(4), 910-923.
- Setyaningsih, S., & Suchyadi, Y. (2021). Classroom Management In Improving School Learning Processes In The Cluster 2 Teacher Working Group In North Bogor City. **JHSS (Journal of Humanities and Social Studies)**, 5(1), 99-104.
- Sieberer-Nagler, K. (2016). **Effective Classroom-Management & Positive Teaching**. English Language Teaching, 9(1), 163-172.
- Srisard, B. (2003). **Preliminary research**. The 8th Edition: Suwiriyasan Printing. Bangkok.
- Stronge, J. H., Ward, T. J., & Grant, L. W. (2011). **What makes good teachers good? A cross-case analysis of the connection between teacher effectiveness and student achievement**. Journal of teacher Education, 62(4), 339-355.
- Sulisworo, D., Sulisty, E. N., & Akhsan, R. N. (2017). **The Motivation Impact of Open Educational Resources Utilization on Physics Learning Using Quipper School App**. Turkish Online Journal of Distance Education, 18(4), 120-128.
- Wagner, T. (2008). **Even our “best” schools are failing to prepare students for 21st-century careers and citizenship**. Educational leadership, 66(2), 20-25.
- Weda, S. (2018). Knowledge Sharing practices in EFL classroom at Higher education Indonesia. **Tesol Indonesia International Journal**, 13(2), 1-8.
- Zhou, W., & Li, G. (2015). **Chinese language teachers' expectations and perceptions of American students' behavior: Exploring the nexus of cultural differences and classroom management**. System, 49, 17-27.

การพัฒนาารูปแบบกิจกรรมศิลปะเพื่อเสริมสร้างสุขภาวะทางจิตวิญญาณของผู้สูงอายุ Development of Arts Activities Model to Enhance Spiritual well-Being for older Adults

วีณา ธนาไชยสกุล¹, อริยพร คุโรดะ², ปนัดดา ญวนกระโทก³

Weena Thanachaisakul¹, Ariyabhorn Kuroda², Panadda Yuankrathok³

¹สาขาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น,

²อาจารย์สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

³ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

¹Curriculum and Instruction Program, Faculty of Education, Khon Kaen University

²Lecturer, Curriculum and Instruction Program, Faculty of Education, Khon Kaen University

³Assistant Professor, Curriculum and Instruction Program, Faculty of Education, Khon Kaen University

Corresponding author. Email: dearweena@gmail.com

(Received: June 1, 2022; Revised: June 12, 2022; Accepted: June 12, 2022)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนารูปแบบกิจกรรมศิลปะเพื่อเสริมสร้างสุขภาวะทางจิตวิญญาณของผู้สูงอายุ ภายใต้ปรากฏการณ์สังคมผู้สูงอายุอันเป็นปรากฏการณ์ระดับโลก คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุนั้น เกี่ยวข้องกับความสามารถในการใช้ชีวิตอย่างมีสุขภาวะที่ดี ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ โดยจิตวิญญาณนั้นคือการส่งเสริมความตระหนักในตนเองเพื่อจัดการกับการเปลี่ยนแปลงในช่วงปลายชีวิตให้เหมาะสม ทำให้เกิดความเข้มแข็งภายในและเป้าหมายใหม่ในชีวิต การศึกษาในครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ระยะที่หนึ่งเป็นการวิเคราะห์และการสังเคราะห์ข้อมูลเอกสาร ระยะที่สองเป็นการสังเคราะห์กิจกรรมศิลปะด้วยกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม และระยะที่สามการคืนความรู้สู่พื้นที่ กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านการดูแล และจัดกิจกรรมเพื่อผู้สูงอายุ และ กลุ่มอาจารย์เกษียณอายุ ของคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผลการศึกษาในระยะที่ 1 พบว่า 1) หลักการของรูปแบบควรเชื่อมโยงกับความสนใจของแต่ละบุคคล และสนับสนุนแง่มุมของการตระหนักรู้ในตนเองกับความสัมพันธ์ในมิติต่าง ๆ 2) จุดประสงค์ของรูปแบบควรเน้นที่การเห็นคุณค่าในตนเอง ความหมายของชีวิต การรับมือกับการเปลี่ยนแปลง และการก้าวข้ามอดีตของตน 3) กระบวนการของรูปแบบควรเป็นการสนทนาลึกซึ้งซึ่งใคร่ครวญ กิจกรรมศิลปะควรขึ้นอยู่กับทางเลือกความสนใจของแต่ละบุคคลและมีเงื่อนไขที่เหมาะสม 4) การประเมินรูปแบบควรอยู่บนพื้นฐานของการพัฒนาตนเองและการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ผลสรุปจากการวิจัยรูปแบบกิจกรรมศิลปะเพื่อเสริมสร้างสุขภาวะทางจิตวิญญาณ ประกอบด้วยกระบวนการ 4 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นตอนการกระตุ้นประสาทสัมผัส 2) ขั้นตอนการสะท้อน 3) ขั้นตอนการตกผลึก และ 4) ขั้นตอนการเก็บเกี่ยว

คำสำคัญ : สุขภาวะทางจิตวิญญาณ, รูปแบบกิจกรรมศิลปะ, ผู้สูงอายุ

Abstract

The purpose of this research was to develop an artistic activity model to enhance the spiritual well-being of the elderly. According to the aging society phenomenon which is a global phenomenon quality of life of the elderly associated with the ability to live a healthy life. Physically, mentally, socially and spiritually. Focusing on the aspect of spiritual health in-depth. Spirituality is about fostering self-awareness in order to manage late-life changes appropriately. It brings inner strength and new goals in life. This study used qualitative research methods divided into 3 phases. Phase one was the analysis and synthesis of documentary data. The second phase is a synthesis of art activities with participatory research processes. and the third phase, the return of knowledge to the area The target audience includes care professionals. and organize activities for the elderly and retired teachers of the Faculty of Education, Chiang Mai University The results of the Phase I study showed that 1) the model principles should be linked to individual interests;

and supporting aspects of self-awareness and its relation to various dimensions. 2) The purpose of the model should be focused on self-esteem, meaning of life dealing with change 3) The pattern process should be a deep, reflective conversation. Art activities should be based on individual interest choices and with appropriate conditions. 4) Assessment of the model should be based on self-improvement and individual change. Conclusions from the research of artistic activities to promote spiritual well-being It consists of 4 steps: 1) Sensory stimulation stage 2) Reflection stage 3) Crystallization stage and 4) Harvesting stage.

Keywords : Spiritual Well-Being, Art Activities Model, Older Adults

1. บทนำ

ประเทศไทยได้เข้าสู่สถานะสังคมสูงวัยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 โดยประชากรสูงอายุเพิ่มขึ้นในอัตรา 4% ต่อปี ซึ่งเป็นอัตราการเพิ่มจำนวนที่สูงขึ้นอย่างไม่เคยมีมาก่อน ผู้สูงอายุกลายเป็นสมาชิกส่วนใหญ่ในสังคมไทย ซึ่งระดับคุณภาพชีวิตของคนกลุ่มนี้เกี่ยวข้องกับความสามารถในการใช้ชีวิตอย่างมีสุขภาวะที่ดี ทั้งนี้ องค์การอนามัยโลก (WHO) อธิบายว่า “สุขภาพ คือ การมีความสมบูรณ์ทางร่างกาย จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ” (กรมสุขภาพจิต, 2560) จากความหมายดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า นอกเหนือจากการใส่ใจดูแลด้านร่างกาย อารมณ์ และสภาพแวดล้อมแล้ว มิติด้านจิตวิญญาณ ก็มีความสำคัญกับผู้สูงอายุเช่นกัน ซึ่งในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ได้มีความสนใจในการศึกษาและพัฒนาแง่มุมในมิตินี้มากขึ้น กระนั้น จิตวิญญาณก็ยังคงมีการตีความแง่มุมที่หลากหลาย ซึ่งส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับความหมายของชีวิต ความเชื่อทางศาสนา และยังมีความสนใจเพิ่มขึ้นในแง่มุมของจิตวิญญาณและความซารภาพ (MacKinlay, 2018) รวมไปถึงการทำความเข้าใจกับการเดินทางไปสู่บั้นปลายของชีวิต ด้วยเหตุที่จิตวิญญาณมีความเชื่อมโยงกับชีวิต ความเชื่อ และวัฒนธรรมของแต่ละบุคคล จึงทำให้การศึกษามิตินี้ทางจิตวิญญาณมีพื้นที่ในกลุ่มชุมชนที่แตกต่างในหลากหลายวัฒนธรรม มีงานวิจัยมากมายเกี่ยวกับศิลปะที่เป็นประโยชน์ต่อชีวิตของผู้สูงอายุ ศิลปะการแสดงออก รวมถึงทัศนศิลป์ ดนตรี การเต้นรำ การเคลื่อนไหว หรือแม้กระทั่งการเขียน กิจกรรมศิลปะจึงได้รับความสนใจในฐานะที่เป็นเครื่องมือเสริมศักยภาพที่สามารถช่วยชะลอความเสื่อมถอยในกระบวนการซารภาพ รวมทั้งเป็นหนึ่งในกระบวนการรักษาเยียวยาสำหรับบุคคลที่ได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นโรคเรื้อรัง (National Institute of aging, 2019) การรับรู้ในผลงานศิลปะสร้างสรรค์เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการเสริมสร้างความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นทั้งในด้านการบำบัดรักษาและส่งเสริมคุณภาพชีวิต แต่กระนั้น กลับมีงานวิจัยเพียงเล็กน้อย ที่กล่าวถึงกลยุทธ์ของกิจกรรมหรือวิธีการดำเนินกิจกรรมศิลปะเหล่านั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสุขภาวะทางจิตวิญญาณในบริบทไทย ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาและพัฒนาแบบจำลองกิจกรรมในการเสริมสร้างสุขภาวะทางจิตวิญญาณ เพื่อนำไปสู่การส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุไทย โดยเป็นการเริ่มศึกษาจากกลุ่มอาจารย์เกษียณอายุ เพราะกลุ่มอาจารย์เกษียณอายุนั้นเป็นกลุ่มผู้ที่เรียนรู้ตลอดชีวิต มีคุณสมบัติสอดคล้องกับคุณลักษณะของผู้ที่สามารถพัฒนาด้านจิตวิญญาณได้ ตามหลักการของ Atchley กล่าวคือ เป็นผู้ได้รับการตอบสนองความต้องการพื้นฐานชีวิต ทั้งด้านความรู้ สุขภาพ และการเงิน หรือมีความกังวลด้านต่างๆต่ำ เมื่อได้รูปแบบการกิจกรรมในการเสริมสร้างสุขภาวะทางจิตวิญญาณแล้วจึงขยายผลไปยังกลุ่มผู้สูงอายุกลุ่มอื่นๆต่อไป

สุขภาวะทางจิตวิญญาณและการพัฒนาทางจิตวิญญาณกับผู้สูงอายุ

สุขภาวะทางจิตวิญญาณเป็นสิ่งที่สามารถพัฒนาได้ โดยอาศัยหลักการด้านต่าง ๆ เช่นเดียวกับหลักการเรียนรู้และพัฒนาในด้านอื่น ๆ ของมนุษย์ และยังมีแง่มุมที่มีการค้นคว้าและศึกษาอยู่เสมอ แต่สิ่งที่ทำให้พัฒนาการทางด้านจิตวิญญาณมีความพิเศษ คือการที่จิตวิญญาณสามารถพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง ถึงแม้ในวันที่พัฒนาการด้านอื่นๆอยู่ในช่วงถดถอย (Atchley, 2018) จากความพิเศษดังกล่าวทำให้การพัฒนาสุขภาวะทางจิตวิญญาณได้รับความสนใจจากนักปรัชญา ศาสนา นักการศึกษา นักจิตวิทยา แพทย์ และนักคิดอื่น ๆ เป็นจำนวนมาก โดย Friedman, Krippner, Riebel และ Johnson (2010) ได้สังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาจิตวิญญาณไว้ 4 รูปแบบดังนี้

1) รูปแบบการพัฒนาจิตวิญญาณแบบดั้งเดิม (Traditional Model of Spiritual Development)

เป็นรูปแบบที่มีการพัฒนามาอย่างยาวนาน มีการใช้ความเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ศาสนา มาเป็นเครื่องชี้นำในการพัฒนาจิตวิญญาณให้มีระดับที่สูงขึ้น

2) **รูปแบบการพัฒนาจิตวิญญาณแบบผสมผสานปรัชญา (Integrative-Philosophical Models of Spiritual Development)** คือ การบูรณาการความรู้ที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านจิตวิทยา สังคมวิทยา ปรัชญา และศาสนาเปรียบเทียบ ตามหลักการการพัฒนาจิตปัญญาอย่างบูรณาการ (Theory of Everything) ของ Ken Wilber (1998) ซึ่งการปฏิบัติเช่นนี้จะช่วยให้ศักยภาพที่ซ่อนเร้นอยู่ในมนุษย์มีการเติบโตและพัฒนาได้เต็มรูปแบบ โดยกล่าวว่า ความฉลาดทางจิตวิญญาณ (Spiritual Intelligence) นั้นไม่ได้หมายความว่าเฉพาะถึงการบรรลุถึงขั้นสูงสุดในสิ่งที่เหนือธรรมชาติ เพียงอย่างเดียว แต่อาจหมายถึงการพัฒนาตนไปจนสูงสุดตามศักยภาพของตนเองไปตามลำดับ (Wilber, 2006)

3) **รูปแบบการพัฒนาจิตวิญญาณทางประสาทวิทยา (Neurobiological Model of Spiritual Development)** การพัฒนาจิตวิญญาณอันส่งผลต่อการทำงานของสมอง ตามแนวคิดของ Francis Crick (1990) กล่าวว่า ประสบการณ์ทางจิตวิญญาณทั้งหลายล้วนมีรากฐานมาจากกระบวนการทางประสาทวิทยาทั้งสิ้น การทำสมาธิทั้งในรูปแบบ การเจริญสติ (Mindfulness) และการทำสมาธิแบบสมถะกรรมฐาน (Concentration) มีผลของการทำงานของสมอง (โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์, 2560) ทั้งในแง่ของการเปลี่ยนแปลงคลื่นไฟฟ้าสมองที่ทำให้สมองมีคลื่นแอลฟาเพิ่มมากขึ้นอย่างชัดเจน การเปลี่ยนแปลงและไหลเวียนโลหิตในส่วนต่างๆ ของสมอง รวมทั้งมีการเปลี่ยนแปลงไปของรูปร่าง ขนาดและโครงสร้างของสมอง

4) **รูปแบบการพัฒนาจิตวิญญาณทางด้านจิตวิทยา (Psychological Model of Spiritual Development)** การพัฒนาทางด้านจิตวิทยามีความเชื่อมโยงกับการพัฒนาจิตวิญญาณอยู่หลายกรณี โดยมักจะนำพัฒนาการทางร่างกาย จิตใจของมนุษย์มาใช้เป็นแนวทางร่วมกับพัฒนาการทางจิตวิญญาณ ในมุมมองที่กล่าวว่า พัฒนาการทางร่างกาย จิตใจ มีการเจริญเติบโตควบคู่ไปกับจิตวิญญาณ สามารถแบ่งออกได้เป็นรูปแบบความสัมพันธ์ควบคู่กับศาสนา (Psychology of religion) และ รูปแบบความสัมพันธ์ที่มีรากฐานมาจากความรู้ (cognitive – Piagetian) และ อารมณ์ความรู้สึก (affective – Freudian และ Erikson)

ในการศึกษารูปแบบการพัฒนาจิตวิญญาณทางด้านจิตวิทยาถือเป็นรูปแบบที่ได้รับความสนใจในช่วงระยะหลังนี้เป็นอย่างมาก เพราะนอกเหนือจากกลุ่มบุคคลที่มีความเชื่อความศรัทธาทางศาสนาเป็นที่ยึดเหนี่ยวแล้ว ยังคงมีกลุ่มบุคคลที่ไม่ได้มีแนวความคิดเช่นนั้น ทำให้มีการพัฒนารูปแบบที่สามารถนำไปใช้กับผู้สูงอายุโดยไม่คำนึงถึงวัฒนธรรม ศาสนา และความเชื่อ แต่อ้างอิงหลักการทางด้านการพัฒนาของมนุษย์ (MacKinley, 2018) สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มมนุษยนิยม มีนักปรัชญาหรือนักจิตวิทยาหลายคนที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับทฤษฎีนี้ เช่น Maslow, Rogers, Combs, Knowles และ Freire ซึ่งนักจิตวิทยามนุษยนิยมเหล่านี้จะเน้นถึงความสำคัญของการพัฒนาอย่างเต็มที่ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล สำหรับการเรียนรู้ของผู้ใหญ่หรือผู้สูงวัยนั้น นิยมใช้แนวทางของ Maslow ที่กล่าวถึงความต้องการจำเป็นของมนุษย์ในแต่ละช่วงชีวิต

Maslow (1943) กล่าวถึง การรู้จักตนเอง (Self-actualization) เพื่อสนับสนุนจุดดีของคนสูงอายุ โดยกล่าวว่า มนุษย์เราจะรู้จักตนเองต่อเมื่อพวกเขาเป็นคนมีอายุแล้ว โดยอธิบาย Self - actualization ว่าเป็นความต้องการที่จะรู้จักตนเองตามสภาพที่แท้จริงของตน จะกล้าที่จะตัดสินใจในเลือกทางเดินของชีวิต รู้จักค่านิยมของตนเอง มีความจริงใจต่อตนเอง ปรารถนาที่จะเป็นคนดีที่สุดเท่าที่จะมีความสามารถทำได้ทั้งทางด้านสติปัญญา ทักษะ และอารมณ์ ความรู้สึกยอมรับตนเอง ทั้งส่วนดีส่วนเสียของตนเองและที่สำคัญที่สุดคือ การมีสติที่จะยอมรับว่าตนใช้กลไกในการป้องกันตนในการปรับตัวและพยายามที่จะเลิกใช้กลไกนั้นเปิดโอกาสให้ตนเองเผชิญกับความจริงของชีวิต เผชิญกับสิ่งแวดล้อมใหม่ๆ โดยคิดว่าเป็นสิ่งที่ท้าทาย น่าตื่นเต้น และมีความหมาย กระบวนการที่จะพัฒนาตนเองเต็มที่ตามศักยภาพของตน เป็นกระบวนการที่ไม่มีจุดจบตลอดเวลาที่มีชีวิตอยู่มนุษย์ทุกคนมีความต้องการที่จะพัฒนาตนเองเต็มที่ สอดคล้องกับ Erik Erikson (1982) ที่กล่าวว่า โดยทั่วไปคนจะบรรลุวุฒิภาวะในช่วงท้ายของชีวิต มีความต้องการที่จะรู้สึกว่าคุณค่า ความต้องการนี้ประกอบไปด้วยความต้องการที่จะประสบความสำเร็จ มีความสามารถ มีคุณค่าและมีเกียรติ ต้องการได้รับความยกย่องนับถือจากผู้อื่น ผู้ที่ได้รับการตอบสนองในความต้องการนี้จะเป็นผู้ที่มีความมั่นใจในตนเอง รู้สึกว่าตนมีประโยชน์และมีค่า ในทางตรงข้าม ผู้ที่ขาดความต้องการประเภทนี้ จะรู้สึกว่าตนไม่มีความสามารถและมีปมด้อย มองโลกในแง่ร้าย (Lindauer, 2003)

Erik Erikson (1982) ผู้เขียนทฤษฎีพัฒนาการทางบุคลิกภาพ กล่าวถึงพัฒนาการทางจิตวิทยาของมนุษย์ตลอดช่วงอายุขัย ตั้งแต่ยังเป็นทารก ไปจนถึงในช่วงบั้นปลายของชีวิต ที่เชื่อมโยงกับความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับสิ่งแวดล้อมภายนอกเรียกว่าจิตสังคม (Psychosocial) โดยErikson กล่าวว่า ความสำคัญของการตอบสนองพัฒนาการทางด้านจิตใจในแต่ละขั้น เช่น ความต้องการด้านความรัก ความสามารถ และความสัมพันธ์ จะช่วยให้มนุษย์สามารถก้าวผ่านช่วงเวลาวิกฤติทางจิตสังคม (Psychosocial Crisis) ทั้งนี้ การที่มนุษย์จะสามารถประสบความสำเร็จในการเปลี่ยนผ่านในแต่ละขั้นนั้น มักจะใช้

กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการ ทบทวน (Review) การกลับไปพิจารณา (Reconsideration) ของการตัดสินใจในช่วงเวลา ก่อนหน้าของชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงวัยสูงอายุ (Erikson, Erikson & Kivnick, 1989) แนวคิดของ Erikson มีมุมมองต่อการ พัฒนาการว่าเป็นกระบวนการภายในของบุคคล การเปลี่ยนผ่านในช่วงวัยของมนุษย์ ไม่ใช่เพียงแต่เป็นอายุที่นับจากเวลา แต่ เป็นการเจริญเติบโตทางด้านร่างกายพร้อมกับกระบวนการคิด การรับมือกับสภาพแวดล้อม สำหรับพัฒนาการทางจิต วิญญาณในมุมมองของ Erikson นั้นคือ การตระหนักรู้ขั้นสูง ที่อาจจะไม่ได้เกิดขึ้นจากหลักแห่งความเป็นจริงทั่วไป ซึ่งการ ตระหนักรู้นั้นหมายถึง “I - ฉัน” การรับรู้การมีอยู่ของตัวตนภายใน ความสำคัญของวัยสูงอายุนั้น คือการเปลี่ยนแปลงไปสู่ ปัญหา ที่เกิดจากการประสบความสำเร็จในการก้าวข้ามความเป็นศูนย์กลางของตัวเอง และรู้สึกได้ถึงความเชื่อมโยงกับคนรอบ ข้าง จนไปถึงการตระหนักในสิ่งที่เหนือกว่าตัวเอง หรือที่เรียกว่า การดำรงอยู่ของจิตวิญญาณ (Existential Spirituality) ในวัย สูงอายุนั้น มีประเด็นอยู่ที่ความมั่นคงทางจิตใจและความสิ้นหวัง ความมั่นคงทางจิตใจนั้นคือความสามารถที่จะมองภาพที่ ประกอบขึ้นจากประสบการณ์ของชีวิตโดยตรง ที่มีทั้งเชิงบวกและเชิงลบ โดยมองว่าทุกอย่างนั้นมีความเชื่อมโยงถึงกัน การมอง เช่นนี้ทำให้เรามองภาพประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น แล้วยอมรับสิ่งเหล่านั้น และก้าวไปสู่ความเป็นตัวตนที่ชัดเจน แนวความคิดนี้ เน้นย้ำการทบทวนตัวเอง โดยโดยมุ่งเน้นที่ “I - ฉัน” เป็นความบริสุทธิ์ แล้วมองดูตัวเองด้วยความเห็นอกเห็นใจ สามารถให้อภัยตัวเราในอดีต และมองเห็นความหวังในหนทางข้างหน้าอย่างชัดเจน (อัจจิมา พชรดำรงกุล, 2559)

นอกจากแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาตนเองของผู้สูงอายุแล้ว การพัฒนาการด้านสังคมในช่วงวัย สูงอายุถือเป็นความสำคัญในมิติของการพัฒนาทางจิตวิญญาณ โดยการสร้างความเชื่อมโยงสัมพันธ์กับสังคม ชุมชนและ สิ่งแวดล้อม ถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะช่วยสนับสนุนให้ผู้สูงอายุสามารถสร้างกระบวนการพัฒนาภายในตนเอง และเชื่อมโยงไปสู่ พัฒนาการทางจิตวิญญาณได้ (Buck, 2006) จากการศึกษาของ Caven and Havighurst and Albroeht (1960) แสดง ความสัมพันธ์ของการร่วมกิจกรรมและความพึงพอใจของผู้สูงอายุ โดยได้อธิบายว่า เมื่อบุคคลเข้าสู่วัยเกษียณอายุราชการ จะมี ความรู้สึกว่า ภาระหรือบทบาทหน้าที่ของตนเองจะลดลง ทำให้ต้องหากิจกรรมอื่น ๆ มาช่วยเสริมสร้างหรือทดแทนสิ่งที่ขาด หายไป การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน จะช่วยสร้างความสุขความภูมิใจในตนเองได้ในระดับหนึ่ง ทำให้พวกเขารู้สึกว่ามี ส่วนร่วมในสังคม มีคุณค่าและมีชีวิตที่ประสบความสำเร็จ นอกจากนี้ ทฤษฎีกิจกรรมได้ทำนายความสัมพันธ์ของการร่วม กิจกรรมกับความพึงพอใจในชีวิตว่า เมื่อบุคคลเสียบทบาทของตนเองต่อตนเองและต่อสังคมมาก กิจกรรมที่เกี่ยวข้องก็จะ น้อยลง ความพึงพอใจก็จะต่ำลง ในขณะที่เมื่อบุคคลมีการร่วมกิจกรรมมาก ก็จะมีบทบาทของตนเอง และต่อสังคมมาก ความ พึงพอใจในชีวิตก็จะสูงขึ้นด้วย (ธนยศ สุมาลัยโรจน์, 2558)

กระนั้น การจัดกิจกรรมเพื่อการพัฒนาตนเองของผู้สูงอายุนั้น ใช่ว่าจะใช้กิจกรรมอะไรก็ได้ แต่ควรเป็นกิจกรรม ที่มีความหมายต่อการพัฒนาที่จำเป็น ซึ่งความเชื่อมโยงระหว่างพัฒนาการทางจิตวิญญาณกับงานศิลปะนั้น ได้รับการกล่าวถึง ทั้งในทางตรงและทางอ้อม หนังสือ The Psychology of Spirituality ของ Larry Culliford (2010) ได้กล่าวถึงความเชื่อมโยง นี้ว่า การพัฒนาทางจิตวิญญาณผ่านการปฏิบัติ นั้น คือการเดินทางในเส้นทางของการเจริญเติบโตทางจิตวิญญาณ (a journey on the paths of spiritual growth) ที่สามารถกระทำได้ทั้ง การทำสมาธิ การภาวนา ตลอดจนความชื่นชอบและ ความพึงพอใจ ความชื่นชมในศิลปะ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสร้างสรรค์ รวมไปถึงการไตร่ตรองการอ่านวรรณกรรม กวีนิพนธ์ การฟัง การร้องเพลง และเล่นดนตรี ศิลปะทุกรูปแบบมีส่วนทำให้เกิดความรู้สึก ความคิด นำไปสู่การพัฒนาทางจิตวิญญาณ ของมนุษย์ ศิลปะแสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของทุกสิ่งในชีวิตทั้งจากอดีต ขณะปัจจุบัน และ อนาคตที่กำลังจะมาถึง ผ่านมิติ ทางจิตวิญญาณและประสบการณ์

ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่า แนวทางในการพัฒนาสุขภาวะทางจิตวิญญาณของผู้สูงอายุนั้น ควรใช้การพิจารณาความ ต้องการจำเป็นของผู้สูงอายุ งานวิจัยครั้งผู้วิจัยจึงใช้แนวทางในการพัฒนาสุขภาวะจิตวิญญาณของผู้สูงอายุ ที่ใช้กิจกรรมศิลปะ ในการแสวงหา ไตร่ตรอง ใคร่ครวญความต้องการจำเป็นของตนเอง โดยเริ่มจากจิตใจ เพื่อพัฒนาต่อเนื่องไปสู่ระดับของจิต วิญญาณ อาศัยประสบการณ์ที่สั่งสมมาตลอดชีวิต ประกอบกับกระบวนการในการทบทวน ใคร่ครวญและหาความหมายใหม่ ของชีวิตในวันที่มีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ เป็นการถอดบทเรียนชีวิตผ่านกระบวนการที่สะท้อนความคิดใหม่เพื่อนำไปสู่ความ เปลี่ยนแปลง

2. วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

เพื่อพัฒนารูปแบบกิจกรรมศิลปะเพื่อเสริมสร้างสุขภาวะทางจิตวิญญาณของผู้สูงอายุ และมีวัตถุประสงค์ย่อยดังต่อไปนี้ 1) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยด้านสุขภาวะทางจิตวิญญาณของผู้สูงอายุ 2) เพื่อพัฒนารูปแบบกิจกรรมศิลปะที่มีผลต่อการเสริมสร้างสุขภาวะทางจิตวิญญาณของผู้สูงอายุ

3. ขอบเขตของงานวิจัย มี 3 ประการ คือ

3.1 ขอบเขตด้านพื้นที่ ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกพื้นที่ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จากการเลือกอย่างเจาะจง คือ เป็นกลุ่มข้าราชการเกษียณอายุ ที่มีการรวมกลุ่มในรูปแบบชมรม และมีกิจกรรมพบปะระหว่างสมาชิกอย่างต่อเนื่อง

3.2 ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มหลัก (1) ผู้เชี่ยวชาญด้านการดูแล การจัดกิจกรรม ที่มีประสบการณ์ทางด้านผู้สูงอายุไม่ต่ำกว่า 5 ปี ตามคำจำกัดความด้านสุขภาวะทั้ง 4 มิติของ WHO จำนวน 5 ท่าน มาจากกระบวนการ Snowball ได้แก่ แพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ นักศิลปะบำบัด และอาจารย์มหาวิทยาลัย เป็นผู้ให้ข้อมูล เสนอแนะรูปแบบจากประสบการณ์และองค์ความรู้ (2) ผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิกชมรมอาจารย์เก่า ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยเป็นผู้เกษียณอายุ มีอายุระหว่าง 60-75 ปี จำนวน 8 ท่าน

3.3 ขอบเขตด้านเนื้อหา เนื้อหาที่ต้องการศึกษาในครั้งนี้คือ รูปแบบของกิจกรรมศิลปะที่มีความเกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างสุขภาวะทางจิตวิญญาณ โดยเป็นกิจกรรมที่สามารถจัดขึ้นภายในสถานศึกษา ได้แก่ กิจกรรมทัศนศิลป์ กิจกรรมดนตรี และกิจกรรมการเคลื่อนไหว

4. วิธีการวิจัย

รูปแบบการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research & Development) ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ทำการศึกษากับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ และ กลุ่มอาจารย์เกษียณอายุ สมาชิกชมรมอาจารย์เก่า โดยการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการการวิจัยในมนุษย์ เมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2564 เลขที่โครงการ HE633166

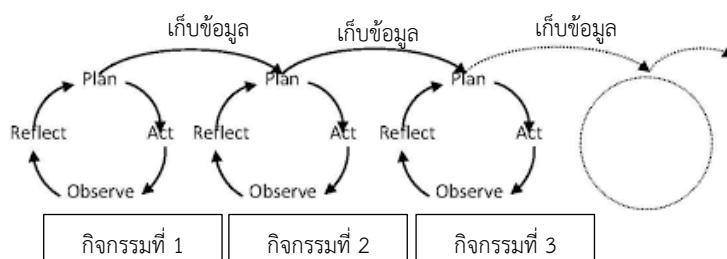
ขั้นตอนและกระบวนการวิจัยแบ่งออกได้ เป็น 3 ระยะ คือ

1) **ระยะที่หนึ่ง** การศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการพัฒนากิจกรรมเสริมสร้างสุขภาวะทางจิตวิญญาณของผู้สูงอายุ ประกอบด้วยวิธีการดำเนินการวิจัย 2 ตอน คือ

ขั้นที่ 1 ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อเสริมสร้างสุขภาวะทางจิตวิญญาณของผู้สูงอายุ ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ รูปแบบกิจกรรม กระบวนการ และการประเมินผล ด้วยวิธีการวิจัยเอกสาร (R1) นำข้อมูลที่ได้มาพัฒนาโครงสร้างของกิจกรรม (D1) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสังเคราะห์เอกสาร

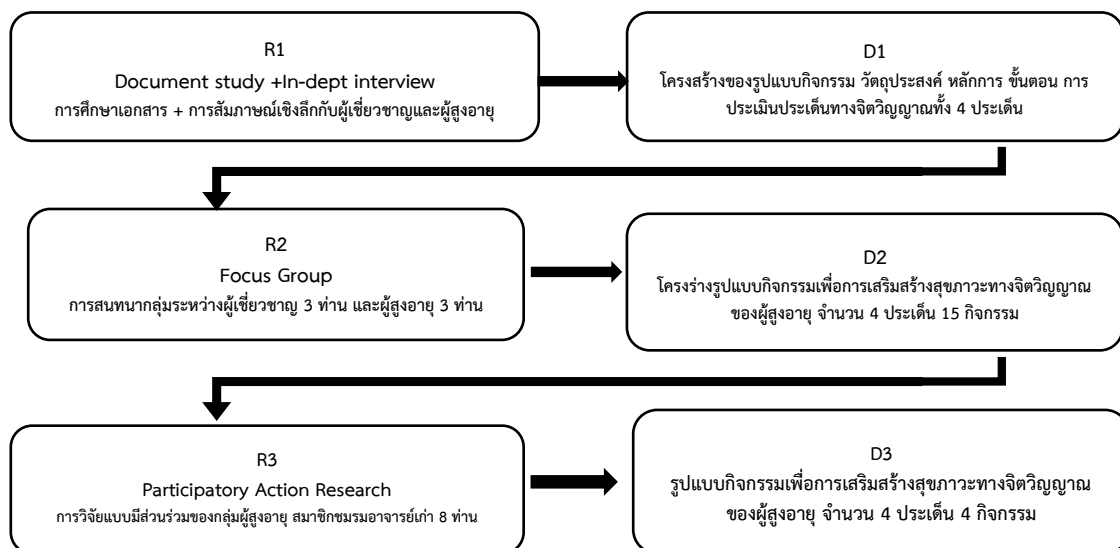
ขั้นที่ 2 สังเคราะห์ร่างกิจกรรมศิลปะเพื่อการเสริมสร้างสุขภาวะทางจิตวิญญาณ ด้วยการสนทนากลุ่ม (Focus group) กับ ผู้เชี่ยวชาญด้านที่มีประสบการณ์ด้านการดูแลและการจัดกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ และกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ สมาชิกชมรมอาจารย์เก่าที่เป็นข้าราชการเกษียณอายุ (R2) นำข้อมูลมาสังเคราะห์ได้ร่างกิจกรรม (D2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และ แบบการบันทึกการสนทนากลุ่ม ใช้กระบวนการถอดเทปแบบคำต่อคำ

2) **ระยะที่สอง** ใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) ในการทดสอบรูปแบบการเสริมสร้างสุขภาวะทางจิตวิญญาณของผู้สูงอายุ (R3) มาพัฒนารูปแบบจากการสังเคราะห์ข้อมูล ประเมินผลการทดลองใช้กิจกรรม ด้วยรูปแบบการประเมินเสริมพลังอำนาจ (Empowerment Evaluation-EE) (D3) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบบันทึกและแบบสังเกต ใช้การบันทึกเทปแล้วนำมาถอดเทปบันทึกแบบคำต่อคำ และแบบประเมินกิจกรรม

ภาพที่ 1 วงจรกระบวนการวิจัย PAOR

3) **ระยะที่สาม** การคืนความรู้สู่พื้นที่ ด้วยนำเสนอรูปแบบกิจกรรมศิลปะเพื่อเสริมสร้างสุขภาวะทางจิตวิญญาณให้กับกลุ่มผู้สูงอายุที่สมัครใจ จำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบประเมินกิจกรรม

ภาพที่ 2 แผนภูมิสรุปวิธีการดำเนินการวิจัย

5. การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และการวิจัยอย่างมีส่วนร่วม มาจัดเก็บอย่างเป็นระบบ จากนั้นจึงนำมาถอดเทปอย่างละเอียด แบบคำต่อคำ (Transcription of Data) เหล่านั้นอย่างละเอียด จับใจความหลัก จัดกลุ่มข้อมูลแต่ละประเภท พิจารณาความเหมือนและความแตกต่าง จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) แล้วจึงนำเสนอเป็นผลการประเมินกิจกรรมศิลปะ ผู้วิจัยทำการสรุปกิจกรรมที่อาสาสมัครทำการเสนอแนะ และปรับปรุง จนได้กิจกรรมตามประเด็น

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 การวิเคราะห์ปัจจัยด้านสุขภาวะทางจิตวิญญาณของผู้สูงอายุ

ปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมสุขภาวะทางจิตวิญญาณประกอบด้วย ปัจจัย 2 ด้าน ได้แก่

- 1) ปัจจัยทางกายภาพ ได้แก่ ปัจจัย 4 ประกอบด้วย ร่างกายที่แข็งแรงตามวัย หรือ อยู่ในสภาวะที่ควบคุมได้ จิตใจที่เปิดกว้างพร้อมรับการฝึกฝน กล่อมเกลา เพื่อพัฒนากระบวนการทางจิตวิญญาณ มีอิสระในการกำหนดแนวทางคามเชื่อด้วยตนเอง มีเป้าหมายและเตรียมพร้อมรับมือกับสิ่งที่เปลี่ยนแปลง
- 2) ปัจจัยทางสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การมีความสัมพันธ์อันดีกับบุคคลรอบข้าง มีเพื่อนร่วมทางที่พร้อมจะฝึกฝนไปด้วยกัน สังคม มีชุมชนที่ดี มีเมตตา เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่

6.2 รูปแบบในการพัฒนาสุขภาวะทางจิตวิญญาณประกอบด้วยโครงสร้างเหล่านี้

6.2.1 หลักการของรูปแบบควรเชื่อมโยงกับความรู้เดิมของและความสนใจของพวกเขา รวมถึงกิจกรรมที่ส่งเสริมการมีสติ ความสงบ และการใคร่ครวญสิ่งต่าง ๆ ภายในตนเอง ในแง่ของสิ่งแวดล้อมคือการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและสังคม

6.2.2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบควรเน้นไปยังมิติทั้งสาม โดย มิติที่หนึ่ง คือ ความสัมพันธ์ส่วนบุคคลหรือภายในบุคคล โดยมีเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างพลังอำนาจในตนเองของผู้สูงอายุ รวมถึงการเห็นคุณค่าในตนเอง ความหมายที่มีต่อตนเอง จุดประสงค์ เป้าหมายชีวิต ความเข้าใจในความจริง และสามารถปรับตัวและรับมือได้ เหตุการณ์และการเปลี่ยนแปลง มิติที่สองคือการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้สูงอายุและสังคมรอบข้างด้วยความเข้าใจและเคารพผู้อื่นรวมถึงความเห็นอกเห็นใจต่อสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ จึงเป็นการเชื่อมโยงตนเองกับธรรมชาติ มิติที่สาม คือการก้าวข้ามอัตตา โดยพยายามเสริมสร้างความเป็น

อิสระ การตระหนักรู้ในความเป็นมนุษย์ ทำให้พวกเขามีพื้นที่ปลอดภัยที่จดจำได้ในการแสดงความคิดเห็นและความรู้สึก และค่อยๆ ละทิ้งอัตตาของตนได้

6.2.3 กระบวนการของรูปแบบสามารถจัดเป็น 5 ขั้นตอน

- 1) ขั้นก่อนกิจกรรม: ทำความรู้จักกับผู้เข้าร่วมผ่านการสนทนาหรือเอกสาร ทำการประเมินสภาพรวมของบุคคลและกลุ่ม อัตลักษณ์ และภูมิหลังของพวกเขา
- 2) ขั้นกิจกรรมการวางแผน: ทำการเลือกกิจกรรมศิลปะร่วมกับผู้เข้าร่วมตามความสนใจในหัวข้อ ตัวอย่างเช่น มีการไตร่ตรองและทบทวนชีวิต การบรรยาย การเสริมอำนาจ หรือการฝึกความคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น
- 3) ขั้นการดำเนินกิจกรรม: สามารถทำตามขั้นตอนเหล่านี้
 - เชื้อคิน: ทำลายกำแพงและละลายตัวเอง สร้างพื้นที่ปลอดภัยโดยทำความรู้จักกันในกลุ่มผ่านการแนะนำในรูปแบบต่าง ๆ เช่น คำพูด การกระทำ หรือผลงานศิลปะ
 - การรับรู้และแสดงออก: ย้อนอดีตโดยใช้วัตถุ รูปภาพ เรื่องราว ความทรงจำ และคำถาม ปลอ่ยให้ช่วงเวลานี้แสดงออกมาในรูปแบบศิลปะ
 - การสะท้อนคิด : นำผลงานที่ได้สร้างขึ้นมาเป็นหัวข้อในการสนทนาเพื่อรับรู้ปัญหาพื้นฐาน ในขั้นตอนนี้ใช้การฟัง บทสนทนา และการใคร่ครวญอย่างลึกซึ้ง
 - การปล่อยวาง : พิจารณา หาข้อสรุป และยอมรับ จากนั้นจึงกลับไปแก้ไขผลงาน หลังจากไตร่ตรองแล้ว
- 4) ขั้นสรุป: ไตร่ตรองถึงแง่มุมต่าง ๆ ของกิจกรรมหรือสิ่งที่เปลี่ยนแปลงไป
- 5) หลังกิจกรรม: ดำเนินการผ่อนคลายหรือกระบวนการสรุปผล นอกจากนี้ยังสามารถพูดคุยเกี่ยวกับรายละเอียดกระบวนการ สะท้อนถึงสิ่งที่เปลี่ยนแปลง

การประเมินของรูปแบบไม่ควรเป็นตัดสินตามมาตรฐานกลาง เนื่องจากวัตถุประสงค์ของกิจกรรมไม่ใช่การวิเคราะห์เพื่อรักษาโรค แต่ควรเป็นการยกระดับโดยเน้นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ดังนั้น การประเมินที่ดีควรสอดคล้องกับเป้าหมายของบุคคล และวัดจากสิ่งที่เปลี่ยนแปลงไปในระยะก่อน - ระหว่าง - หลังการทำกิจกรรม

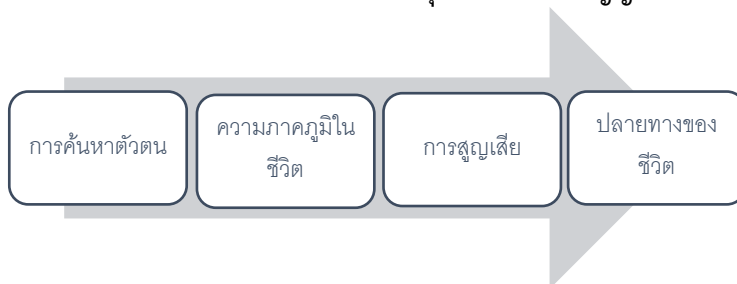
7. อภิปรายผล

จากข้อมูลการสัมภาษณ์และกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมกับกลุ่มอาจารย์เกษียณอายุ ทำให้พบว่า การจัดกิจกรรมศิลปะที่สามารถเสริมสร้างสุขภาวะทางจิตวิญญาณให้กับผู้สูงอายุนั้น ควรเป็นกิจกรรมที่มีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์อันมีความหมายกับชีวิตของพวกเขา โดยเน้นการกระตุ้นความทรงจำจากประสาทสัมผัสต่างๆ ทั้งการมองเห็น การได้ยิน และการสัมผัส ผ่านการทบทวน ใคร่ครวญ สะท้อนคิด ในลักษณะของการเดินทางในแต่ละช่วงวัย สอดคล้องกับที่ Robert C. Atchley (2018) อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาทางจิตวิญญาณและการเดินทางทางจิตวิญญาณที่เกี่ยวข้องกับการสูงวัยด้วยวิธีที่สำคัญหลายประการว่า โดยทั่วไปแล้ว มนุษย์มีประสบการณ์ด้านจิตวิญญาณผ่านร่างกาย และต่อมาเมื่อร่างกายเติบโตเต็มที่และมีอายุมากขึ้น ก็จะมีอิทธิพลต่อการรับรู้ถึงจิตวิญญาณอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นไปอีก ลักษณะของการใช้กิจกรรมศิลปะในกระบวนการเสริมสร้างสุขภาวะทางจิตวิญญาณนั้น สามารถแจกแจงหัวข้อได้ดังต่อไปนี้ 1) สภาพสะท้อนและมุมมองชีวิต ซึ่งเป็นการสะท้อนภาพประสบการณ์ชีวิตของผู้สูงอายุ เชื่อมโยงกับกระบวนการทางจิตบำบัด ที่มีจุดเด่นอยู่ที่การกลับไปสู่จิตสำนึกและประสบการณ์ที่ผ่านมา โดยเน้นการฟื้นคืนความขัดแย้งที่ยังไม่ได้แก้ไข ซึ่งสามารถนำกลับมาพิจารณาใหม่อีกครั้งในมุมมองที่แตกต่างจากเดิม หากการนำเรื่องราวในอดีตกลับมาพิจารณาประสบความสำเร็จ จะทำให้เกิดความหมายใหม่ขึ้นในชีวิตของพวกเขา สอดคล้องกับแนวความคิดของ Model of Experiential ของ Kolb (2014) ที่กล่าวว่า กระบวนการสะท้อนความคิดจากประสบการณ์ชีวิตสามารถช่วยให้บุคคลเกิดความเข้าใจตัวตนและเหตุการณ์ที่อาจจะเป็นเสมือนปมที่ยังไม่สามารถก้าวข้ามได้จากในอดีต 2) การส่งเสริมกำลังใจ เพราะความเดียวดายและการถูกแยกตัวให้อยู่อย่างโดดเดี่ยว เป็นปัจจัยที่มักถูกพบเห็นอยู่บ่อยในกลุ่มผู้สูงอายุ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมศิลปะ จะช่วยส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุด้วยการสร้างความหมายและความเชื่อมโยงระหว่างสิ่งที่อยู่ภายในโลกส่วนตัวกับสังคมที่เป็นโลกภายนอก เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Wilson และคณะ (2019) เกี่ยวกับผลลัพธ์ของการใช้ศิลปะเพื่อส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุ โดยกล่าวว่า ช่วยให้โอกาสในการแสดงออกถึงตัวตน มีปฏิสัมพันธ์จากการรับรู้และตอบสนองต่อผลงานศิลปะ และพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เป็นกิจกรรมที่สามารถส่งเสริมกำลังใจ และเชื่อมโยงผู้สูงอายุเข้าสู่ชุมชนที่ใหญ่ขึ้น 3) การ

แสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์ แสดงผลงานที่แสดงให้เห็นถึงผลลัพธ์ที่ได้จากหลักการหรือการเรียนรู้ อันประกอบไปด้วยความริเริ่ม และความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง แนวความคิดดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษารูปแบบการส่งเสริมสุขภาวะของผู้สูงอายุ National institute of Aging (2019) ที่กล่าวว่าผู้ที่สูงอายุได้เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ในรูปแบบต่างๆ ช่วยส่งเสริมกระบวนการพัฒนาทางด้านอารมณ์ และเกิดผลกระทบในเชิงบวกต่อสุขภาพกายของผู้สูงอายุเหล่านั้น ซึ่งข้อมูลข้างต้นสามารถนำมาสรุปเป็นโครงสร้างรูปแบบของกิจกรรมได้ ดังนี้

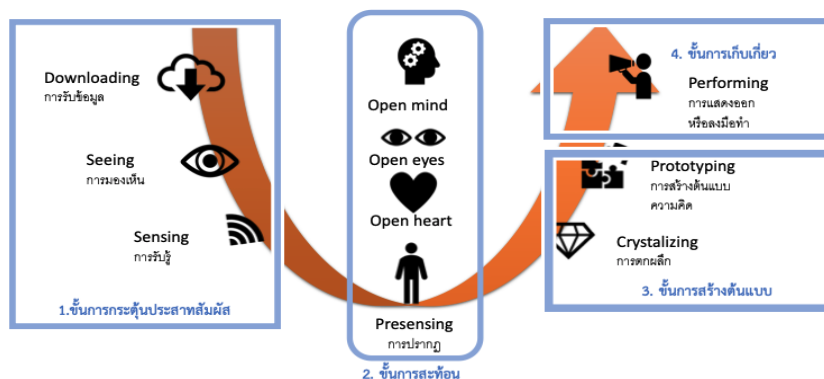
โครงสร้างและกระบวนการในการดำเนินกิจกรรม

1. โครงสร้างของกิจกรรมศิลปะเพื่อเสริมสร้างสุขภาวะทางจิตวิญญาณที่แบ่งออกเป็น 4 ประเด็น

ภาพที่ 3 โครงสร้างกิจกรรมศิลปะเพื่อเสริมสร้างสุขภาวะทางจิตวิญญาณ

2. กระบวนการในการดำเนินกิจกรรมศิลปะเพื่อเสริมสร้างสุขภาวะทางจิตวิญญาณ

ภาพที่ 4 กระบวนการดำเนินกิจกรรมศิลปะเพื่อเสริมสร้างสุขภาวะทางจิตวิญญาณ

ขั้นตอนการกระตุ้นด้วยประสาทสัมผัส ในระยะของ การรับข้อมูล – การมองเห็น – การรับรู้

กำหนดความคาดหวัง สร้างความไว้วางใจในกระบวนการ และส่งเสริมให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดความรู้สึกร่วม และเป็นการเตรียมพร้อมเพื่อเข้าสู่บรรยากาศของกิจกรรม มุ่งเน้นไปที่การทำความเข้าใจความเป็นจริงของแต่ละบุคคล และส่วนรวม โดยคำนึงถึงปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งในระดับอารมณ์และเชิงประจักษ์ โดยการสำรวจและแบ่งปันข้อสังเกตจากสภาพจิตใจที่เราเคยชิน แล้วจึงย้ายไปสู่มุมมองใหม่หรือที่ไม่ค่อยคุ้นเคย ระยะนี้เกี่ยวข้องกับการระงับนิสัยการตัดสินใจแบบเก่า การทำลายรูปแบบที่เป็นนิสัย และการมองเห็น การเปิดรับ และความเห็นอกเห็นใจในมุมมองที่หลากหลาย คุณภาพของผลลัพธ์ถูกกำหนดโดยคุณภาพของการฟัง (ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น) และโดยความสามารถในการระงับความกลัว การตัดสินใจ และความเห็นแก่ตัว ระวังสังเกตคือโอกาสเพื่อเปิดเผยความคิดและเรื่องเล่าเริ่มต้นของเรา และเพื่อเลือกและเสริมกำลังอย่างมีสติซึ่งเพิ่มศักยภาพในการเปลี่ยนแปลงสูงสุด

ขั้นตอนของการสะท้อน การปรากฏขึ้น

การสร้างพื้นที่เพื่อสะท้อนอย่างจริงจังเป็นรากฐานที่สำคัญของกระบวนการเปลี่ยนรูปแบบทฤษฎี U ในชีวิตประจำวันของเรา การวางแผนมักจะย้ายจากการสังเกตไปสู่การปฏิบัติ ทฤษฎี U อย่างไรก็ดีตาม เน้นย้ำว่าเพื่อให้การ

ดำเนินการเปลี่ยนแปลงจะเกิดขึ้นแบบหยั่งราก สิ่งสำคัญคือการกำหนดให้มีเวลา เพื่อไตร่ตรอง เชื่อมต่อการรับรู้เชิงกำเนิดที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น และเพื่อให้มุมมองที่ไม่ค่อยคุ้นเคยมีส่วนสนับสนุนวิธีใหม่ในการทำความเข้าใจและข้อมูลเชิงลึกใหม่ ในระยะสะท้อนของการประชุมเชิงปฏิบัติการของเรา ผู้เข้าร่วมจะได้รับคำแนะนำให้ตระหนักถึงตัวตนเชิงนิเวศที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น การปฏิบัติที่เน้นศิลปะช่วยเพิ่มการเข้าถึงการรับรู้ในอนาคตโดยเชื่อมโยงไปยังภาพและอารมณ์ที่น่าสนใจ ในวรรณคดี Theory U ระยะนี้เรียกอีกอย่างว่า "Presencing" ซึ่งเน้นถึงความสำคัญของการแสดงอย่างมีสติจากจุดที่สอดคล้องกับค่านิยมที่ลึกที่สุดของเรา ตามคำกล่าวของ Scharmer การเลือกความคิดหรือค่านิยมใดที่เราต้องการกระทำโดยเจตนา จากนั้นจึงดำเนินการตามขั้นตอนเพื่อ "แสดงตน" ในกรอบความคิดนั้น เป็นความสามารถในการเป็นผู้นำด้านความยั่งยืนที่สำคัญ

ขั้นตอนการตกผลึก และการสร้างต้นแบบทางความคิด

ขั้นตอนการดำเนินการประกอบด้วยขั้นตอนย่อยหลายขั้นตอน รวมถึงการตกผลึก การเล่นอย่างสร้างสรรค์/การระดมสมองอย่างมีโครงสร้าง และสุดท้าย การตัดสินใจเกี่ยวกับแผนปฏิบัติการ เพื่อนำความคิดไปประยุกต์ใช้ให้เกิดกาเปลี่ยนแปลง ก่อนที่จะเข้าสู่รายละเอียดที่ตามมา สิ่งสำคัญคือต้องสร้างข้อมูลเชิงลึกที่ได้รับจากการสังเกตและไตร่ตรองอย่างลึกซึ้ง ดังนั้น การเกิดขึ้นจากระยะการไตร่ตรองจึงเริ่มต้นโดยการทำให้ความตั้งใจและหลักการในวงกว้างตกผลึก ถัดไป ความจำเป็นคือการทำความเข้าใจ ทำซ้ำ ทำซ้ำ - เต็มใจที่จะทดลองและเล่น ปรับตัว และตอบสนองต่อข้อมูลและแนวคิดใหม่ๆ ที่เกิดขึ้น ในระหว่างกระบวนการวนซ้ำเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อกำหนดโครงสร้างที่สนับสนุนการเกิดปรากฏการณ์ ระหว่างความคิดสร้างสรรค์ส่วนบุคคลและส่วนรวม และที่ช่วยให้ทุกเสียงที่จะได้ยิน สุดท้าย ข้อมูลเชิงลึก แนวคิด และต้นแบบ จะแคบลงและเชื่อมโยงกับแผนสำหรับขั้นตอนต่อไปที่เป็นรูปธรรมและการดำเนินการในอนาคตอย่างต่อเนื่อง

ขั้นตอนการเก็บเกี่ยว Performing หรือการแสดงออกให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลง

การเก็บเกี่ยวจะเปลี่ยนการขับเคลื่อนจากภายในไปสู่การรวบรวมและสรุปบทเรียนที่ได้เรียนรู้ การไตร่ตรองข้อมูลเชิงลึก หรือแผน เพื่อนำสิ่งเหล่านี้กลับเข้าสู่ชีวิตประจำวัน ในขั้นตอนสุดท้ายนี้ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมควรกลั่นกรองข้อความ/การเรียนรู้ เข้าใจความเกี่ยวข้องของงานของตนเอง และสามารถสื่อสารและแบ่งปันข้อมูลเชิงลึกกับผู้อื่นได้

8. สรุป

มีรูปแบบของการพัฒนาจิตวิญญาณได้มีการศึกษาและนำเสนออย่างหลากหลาย แต่สิ่งสำคัญคือการเลือกรูปแบบที่เหมาะสมที่สุดตามลักษณะของผู้สูงอายุแต่ละกลุ่ม วิธีการหนึ่งที่น่าสนใจสำหรับนักวิจัยคือการใช้กิจกรรมศิลปะเป็นแรงจูงใจที่นำไปสู่การใคร่ครวญถึงตัวตนภายในของพวกเขาและเพิ่มความตระหนักในตนเอง เนื่องจากศิลปะเป็นภาษาสากล แต่ยังคงแตกต่างกันไปตามแต่ละบุคคล ด้วยความสัมพันธ์กับความรู้สึก อารมณ์ ประสบการณ์ และความเข้าใจอย่างถ่องแท้ นี่จึงเป็นจุดเริ่มต้นก่อนจะไปสู่บริบทที่กว้างขึ้น ในงานวิจัยครั้งนี้แนวความคิดทางด้านจิตวิญญาณของกลุ่มอาจารย์เกษียณอายุ แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการทบทวนประสบการณ์ของชีวิต ความภาคภูมิใจ การรับมือกับความสูญเสีย และการเตรียมพร้อมไปสู่ปลายทางของชีวิต นำไปสู่การปรับเปลี่ยนมุมมองที่ก่อให้เกิดเป็นพลังเพื่อรับมือกับความเปลี่ยนแปลงทั้งร่างกายและจิตใจผ่านกระบวนการสะท้อนคิด มองเห็นถึงคุณค่าและความหมาย ภายใต้รูปแบบการจัดกระบวนการอย่างเป็นขั้นตอน ตั้งแต่การกระตุ้นประสาทสัมผัสเพื่อสร้างการสังเกตความรู้สึก ไปสู่การสะท้อนคิด จนเกิดการปรากฏของกระตือรือร้น นำไปสู่การตกผลึก ตกตะกอนทางความคิด จนถึงการแสดงออกถึงความเปลี่ยนแปลงอย่างลึกซึ้งภายในตนเอง ข้อมูลที่ได้จากการพัฒนารูปแบบครั้งนี้ยังสามารถนำไปใช้พัฒนาต่อยอดและออกแบบกระบวนการและสื่อการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับผู้สูงอายุที่เหมาะสมต่อไป

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. นักวิจัยและผู้สนใจในด้านการเสริมสร้างสุขภาวะทางจิตวิญญาณ และผู้ที่ทำงานร่วมกับกลุ่มผู้สูงอายุสามารถนำข้อมูล และผลการวิจัยไปใช้ในการเตรียมความพร้อมการเข้าสู่ผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ
2. องค์กร ชุมชน หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุนำกิจกรรมนี้ไปส่งเสริมสนับสนุนกระตุ้นให้ผู้สูงอายุคงไว้ซึ่งสุขภาวะทางจิตวิญญาณ
3. สามารถนำกิจกรรมไปบูรณาการกับหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุ เพื่อใช้ในการเสริมสร้างสุขภาวะทางจิตวิญญาณอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ควรมีการนำรูปแบบกิจกรรมไปขยายผลการใช้ในกลุ่มผู้สูงอายุในบริบทอื่น หรือขยายขนาดกลุ่มเป้าหมายให้มากขึ้น
2. ศึกษาติดตามคุณภาพชีวิตด้านสุขภาวะจิตวิญญาณของผู้สูงอายุ ที่ใช้รูปแบบกิจกรรมที่พัฒนาขึ้น และรูปแบบกิจกรรมอื่นๆ
3. พัฒนาเครื่องมือและอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรม ในลักษณะเป็นชุดเครื่องมือที่สามารถนำไปใช้งานได้หลากหลายพื้นที่ รวมไปถึงกลุ่มผู้สูงอายุในบริบทอื่นที่นอกเหนือจากกลุ่มอาจารย์ผู้เกษียณอายุ

9. เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2560). **การส่งเสริมสุขภาพจิต : แนวคิด หลักฐาน และการปฏิบัติ** แปลจาก the World Health Organization (WHO) : Promotion Mental Health : concept - emerging evidence - practice Summery report. กรุงเทพฯ
- โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์ และนันทา อนุพงศ์พัฒน์. (2560). **สุขภาพทางปัญญา : จิตวิญญาณ ศาสนา และความเป็นมนุษย์**. สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ:นนทบุรี
- ธนยศ สุมาลัยโรจน์ และ ฮานานมุฮิบบะตุตติน นอจิ สุขไสว. (2558). ผู้สูงอายุในโลกแห่งการทำงาน:มุมมองเชิงทฤษฎีทางกาย จิตสังคม. **วารสารปัญญาภิวัฒน์**, 7(3), มกราคม-เมษายน; 242-254.
- Atchley, R.C. (2018). Spirituality and Ageing: Yesterday, Today and Tomorrow. **Spiritual Dimensions of Aging**. (pp.13-33). New York: Cambridge University Press.
- Buck, H.G. (2006). Spirituality: Concept analysis and model development. **Holistic nursing practice**, 20; pp.288-292.
- Culliford, L. (2010). **The Psychology of Spirituality: An Introduction**. Jessica Kingsley Publishers, London.
- Erikson E. H. (1982). **The life cycle completed**. New York: W.W. Norton & Company.
- Erikson, E. H., Erikson, J. M., & Kivnick, H. Q. (1989). **Vital involvement in old age**. W. W. Norton & Company., USA.
- Friedman, H., Krippner, S., Riebel, L., & Johnson, C. (2010). Transpersonal and other models of spiritual development. **International Journal of Transpersonal Studies**, 29(1), 79- 94. <http://dx.doi.org/10.24972/ijts.2010.29.1.79>.
- Kolb, D. A. (2014). **Experiential learning: Experience as the source of learning and development**. Upper Saddle River, NJ: Pearson Education, Inc.
- Lindauer M.S. (2003). Aging, Creativity, and art: A positive perspective on late-life development. **Springer Science+Business Media**. New York. USA.
- Maslow, A.H. A. (1943). Theory of human motivation. **Psychological Review**. 50(4) : 370-94.
- MacKinlay, E.B. (2018). **Aging and Spirituality across faiths and cultures**. Spiritual dimensions of Aging. (pp. 32-50). New York: Cambridge University Press.
- National Institute of Aging. (2019). **Participating in arts creating patch in healthy aging**. <https://www.nia.nih.gov/news/participating-arts-creates-paths-healthy-aging>.
- Wilson C, Dadswell A, Munn-Giddings C, et al. (2020) The impact of participatory arts in promoting social relationships for older people within care homes. **Royal Society of Public health**;140(5). <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/1757913920921204>
- Scharmer, C. Otto. (2007). **Theory of U: Leading from the Future as it Emerge**. The Society for Organization Learning. Cambridge, USA.

การเรียนรู้การสอนรูปแบบผสมผสาน(Blended learning) ในยุคโควิด 19
ในวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดาทารก และการผดุงครรภ์
Blended learning in Maternal and Newborn Nursing and Midwifery
Practicum during COVID 19 pandemic

กัลยา ปังประเสริฐ¹, สุภาพร สิทธิกร²

Kanlaya Pangprasert¹, Supaporn Sittikorn²

^{1,2}คณะพยาบาล วิทยาลัยบัณฑิตเอเซีย

^{1,2}Faculty of Nursing, College of Asian Scholars

Corresponding author. Email: kanlaya@cas.ac.th

(Received: February 15, 2023; Revised: March 1, 2023; Accepted: March 5, 2023)

บทคัดย่อ

การเรียนรู้การสอนรูปแบบผสมผสาน (Blended learning) ในยุคโควิด 19 ในวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดาทารก และการผดุงครรภ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ให้การเรียนรู้การสอนภาคปฏิบัติเป็นไปตามแผนการศึกษาประจำปี (Master plan) 2. พัฒนาการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้านของผู้เรียน ได้แก่ พุทธิพิสัย (Cognitive Domain) จิตพิสัย (Affective Domain) และ ทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) 3. พัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ การแก้ปัญหา การปรับตัว และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ 4. นักศึกษาผ่านการฝึกประสบการณ์ตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ ทั้ง 6 ด้าน โดยเฉพาะมีทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ และ 5. พัฒนาอาจารย์ในการใช้รูปแบบการสอนที่หลากหลาย โดยรูปแบบการเรียนรู้ ผสมผสาน(Blended learning) ได้แก่ การใช้หุ่นจำลอง(simulation) การแสดงบทบาทสมมติ (role play) การประชุมปรึกษา ทางพยาบาล (Nursing care conference) การเชิญสตรีตั้งครรภ์มาตรวจภายในห้องตรวจจำลอง การออกไปฝึกปฏิบัติงานนอก สถาบันการศึกษา เช่น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ศูนย์แพทย์ โรงพยาบาลศูนย์ ขอนแก่น ศูนย์อนามัยที่ 7 ขอนแก่น และ ในชุมชน สำหรับการสอนผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์หรือแบบออนไลน์ ประกอบด้วย การดู clip VDO การสอนผ่าน โปรแกรม Zoom และ Google meet

ผลของการจัดการเรียนรู้การสอนแบบผสมผสาน (Blended learning) ในครั้งนี้ พบว่า สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ ของรายวิชา มีการพัฒนาการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน ทั้งด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) จิตพิสัย (Affective Domain) และ ทักษะ พิสัย (Psychomotor Domain) นักศึกษาได้มีการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ การแก้ปัญหา การปรับตัว และการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศ เกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ ทั้ง 6 ด้าน รวมทั้งอาจารย์ผู้สอน ได้มีการพัฒนาการสอนโดยใช้รูปแบบที่หลากหลาย นักศึกษามีความพึงพอใจกับการจัดการเรียนรู้การสอน และได้สะท้อนว่า ทำให้มี เวลาในการศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเองมากขึ้น มีรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลายทำให้รู้สึกตื่นตัว และตื่นเต้นเมื่อได้เรียนรู้กับคนจริง ไม่ใช่เพียงสัมผัสกับหุ่นจำลอง

คำสำคัญ : การเรียนรู้การสอนรูปแบบผสมผสาน , ยุคโควิด 19, วิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์

Abstract

There are five objectives of blended learning in Maternal and Newborn Nursing and Midwifery Practicum during COVID 19 pandemic. 1. For the practical teaching to follows the master plan. 2. To develop the learner in three aspects which are Cognitive Domain, Affective Domain, and Psychomotor Domain. 3. To develop skills for 21st century which are problem solving, adapting, and using technology. 4. For the learner to

pass in 6 aspects learning outcomes of Thai Qualifications Frame work for Higher Education, especially in the aspect of having professionally practical skills and 5. Improve the teacher to be able to use various ways of teaching by learning the blended learning, which are using simulation, role playing, nursing care conference, invite the pregnant woman for give care in model room, go out to practice outside the educational institution such as Tambon Health Promoting Hospital , medical center, Khon Kaen Hospital , Health Center 7, Khon Kaen and community. In teaching online, it is watching the VDO, Zoom meeting and google meet.

The result of Blended learning indicates that it able to follow the objectives of the subject. There is a development in 3 aspects, Cognitive Domain, Affective Domain, and Psychomotor Domain. The learner developed skills for 21st century, which are problem solving, adapting, and using technology, and also followed 6 aspect of learning outcomes of Thai Qualifications Frame work for Higher Education. The teacher be able to teach in many ways. The learner satisfied in blend learning and said that they have more time for self-studying, having many ways of teaching made them feel awake, and they feel excited to learn with real human, not the model.

Keywords: Blended learning, during COVID 19 pandemic, Maternal and Newborn Nursing and Midwifery Practicum

1. บทนำ

การเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended learning) เป็นระบบการเรียนการสอนที่ผสมผสานกันหลายรูปแบบ เช่น การเรียนแบบเผชิญหน้ากับการสอนผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ (Graham, 2012) หรือ การเรียนรู้ที่ใช้วิธีการผสมผสานระหว่างการเรียนรู้จากสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือ E-learning กับการสอนในชั้นเรียน (Bernath, 2012) ซึ่งโดยสรุปแล้ว การเรียนแบบผสมผสานหรือ Blended Learning คือ การจัดการเรียนการสอนที่มีการผสมผสานรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้อิงในห้องเรียน ผสมผสานกับการเรียนรู้นอกห้องเรียนที่ผู้เรียนกับผู้สอนไม่ได้เผชิญหน้ากัน หรือจะเป็นการใช้แหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่หลากหลาย เช่น การเรียนรู้นอกห้องเรียน การเรียนรู้จากสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือ E-learning หรือการสอนผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ซึ่งเป็นการเรียนการสอนที่มีความยืดหยุ่น โดยมีจุดมุ่งหมายคือให้ผู้เรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนเป็นสำคัญ

ปัจจุบันได้มีการแพร่ระบาดของโคโรนาไวรัส2019 หรือโรคโควิด-19 ส่งผลกระทบต่อทั้งสุขภาพของประชาชน ระบบสาธารณสุข เศรษฐกิจและความมั่นคงระดับชาติ ซึ่งนอกจากจะทำให้มีผู้ติดเชื้อและมีผู้เสียชีวิตเป็นจำนวนมากแล้ว ยังก่อให้เกิดความตื่นตระหนกต่อสถานการณ์การระบาดไปทั่วโลก (พลวัฒน์ ดิ่งเพ็ชร, 2563) จากการสำรวจผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ด้านการศึกษา พบว่า การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อการศึกษาทุกระดับทั่วโลก ทำให้สถานศึกษาเกือบทุกแห่งทั่วโลกต้องปิดการเรียนการสอนในช่วงที่มีการระบาดรุนแรง มีจำนวนนักเรียน-นักศึกษา 1.38 พันล้านคน ได้รับผลกระทบจากการปิดสถานศึกษา ดังนั้นเพื่อให้เกิดการเรียนอย่างต่อเนื่อง จึงมีการปรับการเรียนสอนเป็นรูปแบบใหม่โดยใช้สื่อออนไลน์ (เทื่อน ทองแก้ว, 2563) การเรียนการสอนในสาขาวิชาพยาบาลศาสตร์จำเป็นต้องมีการจัดการเรียนการสอนทั้ง ภาคทฤษฎีในห้องเรียน และภาคปฏิบัติ ซึ่งถือเป็นหัวใจของการศึกษาพยาบาล โดยผู้เรียนจะต้องฝึกปฏิบัติการพยาบาลจริงกับผู้ป่วยโดยผ่านการพูดคุย การสัมผัส และดูแลอย่างใกล้ชิด (วิราพรรณ วิโรจน์รัตน์ และพัสนมณต์ คุ่มทวีพร, 2547)

การเรียนการสอนในสาขาวิชาวิชาการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ ก็เป็นอีกหนึ่งรายวิชาที่มีทั้งการเรียนในภาคทฤษฎี และการเรียนภาคปฏิบัติ ซึ่งได้มีการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในวิชาการพยาบาลมารดา- ทารกแรกเกิดและการผดุงครรภ์ 2 ซึ่งเป็นการเรียนในภาคทฤษฎี ที่ประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งบรรยายและอภิปรายกลุ่มใน ชั้นเรียน พร้อมกับการมอบหมายงานทั้งงานกลุ่มและเป็นรายบุคคลให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การจัดทำรายงาน การใช้ระบบเครือข่ายค้นคว้าและทำแบบฝึกหัดท้ายบท การใช้

บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน และการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์สื่อมัลติมีเดีย โดยผลการศึกษาพบว่า หลังการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานคะแนนทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในทุกทักษะอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.001 และผู้เรียนพึงพอใจต่อวิธีการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในระดับมากถึงมากที่สุดทั้งโดยรวมและในแต่ละวิธีการเรียนรู้ (สุสันหา ยิ้มแย้ม, 2558)

คณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย ได้จัดการเรียนการสอนสำหรับรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดาทารก และการผดุงครรภ์ ซึ่งเป็นการพยาบาลโดยใช้กระบวนการพยาบาลอย่างเป็นองค์รวมด้วยความเอื้ออาทร และความเสมอภาคในการดูแลมารดาและทารก ทั้งที่อยู่ในภาวะปกติภาวะเสี่ยงต่างๆ และมีปัญหาสุขภาพทั้งในระยะตั้งครรภ์ ระยะคลอด และระยะหลังคลอด รวมถึงการให้คำปรึกษา และเสริมสร้างความสามารถของมารดาและครอบครัว โดยผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่นในการดูแลมารดาและทารก ช่วยเหลือแพทย์และการให้การพยาบาลมารดาและทารกในภาวะที่ทาสติศาสตร์หัตถการ โดยมีผลลัพธ์การเรียนรู้ด้านทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ ที่สำคัญคือ สามารถปฏิบัติทักษะทางการพยาบาลอย่างเป็นองค์รวมโดยประยุกต์ทั้งศาสตร์ และศิลปะทางการพยาบาล รวมทั้งใช้กระบวนการพยาบาลและการสื่อสารที่มีคุณภาพในการพยาบาลบุคคล ครอบครัว และชุมชน สามารถและแสดงบทบาทผู้นำ และผู้ตามในสถานการณ์ทางการพยาบาล และสถานการณ์ต่างๆ กับทีมงานวิชาชีพและ สหวิชาชีพ รวมทั้งกับครอบครัวและชุมชนได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ในปัจจุบันที่ยังคงมีการระบาดของโรคโควิด-19 การจัดการเรียนการสอนในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ จึงจำเป็นต้องจัดให้เป็นรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended learning) ที่มีการเรียนรู้หลายรูปแบบ ทั้งแบบ face to face ภายในสถาบัน เช่น การใช้หุ่นจำลอง (simulation) การแสดงบทบาทสมมติ (role playing) สรรหาและคัดกรองสตรีตั้งครรภ์ทุกช่วงอายุครรภ์ ทั้ง 3 ไตรมาส ไม่มีประวัติเสี่ยงติดเชื้อโรคโควิด 19 เพื่อให้นักศึกษาฝึกตรวจครรภ์ ในห้องตรวจครรภ์จำลอง และการออกไปตรวจนอกสถานประกอบการศึกษา เช่น การไปตรวจสตรีตั้งครรภ์นอกสถานที่ และที่ศูนย์แพทย์ และการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือ E-learning การสอนผ่านโปรแกรม Zoom และ Google meet ซึ่งการดำเนินการในการฝึกปฏิบัติจะมีการกำกับให้เป็นไปตามมาตรการของการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 และตามสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของการระบาดของโรคโควิด 19

2. วัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน (Blended learning) ในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดาทารก และการผดุงครรภ์ ในช่วงระบาดของโรคโควิด 19

1. การเรียนการสอนภาคปฏิบัติเป็นไปตามแผนการศึกษาประจำปี (Master plan)
2. พัฒนาการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้านของผู้เรียน ได้แก่ พุทธิพิสัย (Cognitive Domain) จิตพิสัย (Affective Domain) และทักษะพิสัย (Psychomotor Domain)
3. พัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ การแก้ปัญหา การปรับตัว และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
4. นักศึกษาผ่านการฝึกประสบการณ์ตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ ทั้ง 6 ด้าน โดยเฉพาะมีทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ สามารถปฏิบัติทักษะทางการพยาบาลอย่างเป็นองค์รวม รวมทั้งใช้กระบวนการพยาบาลและการสื่อสารที่มีคุณภาพในการพยาบาลบุคคล ครอบครัว และชุมชน สามารถแสดงบทบาทผู้นำ และผู้ตามในสถานการณ์ทางการพยาบาล และสถานการณ์ต่างๆ กับทีมงานวิชาชีพได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ
5. พัฒนาอาจารย์ในการใช้รูปแบบการสอนที่หลากหลาย

3. การเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended learning)

การเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended learning : BL) คือ การเรียนรู้ที่มีการผสมผสานรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้ในห้องเรียน ผสมผสานกับการเรียนรู้นอกห้องเรียนที่ผู้เรียนกับผู้สอนไม่ได้เผชิญหน้ากัน หรือจะเป็นการใช้แหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่หลากหลาย ซึ่งในปัจจุบันกำลังได้รับความนิยมทั้งภาครัฐและเอกชน อันเนื่องมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ที่ไม่สามารถจะจัดการเรียนการสอนแบบในชั้นเรียนได้อย่างเต็มรูปแบบ มีผู้ให้คำนิยามหรือความหมายของการเรียนรู้แบบผสมผสาน และการนำไปใช้ไว้หลายรูปแบบ ดังนี้

University of Wolverhampton (2012) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบผสมผสาน คือ การใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน ด้วยการกำหนดภาระงานต่างๆ (tasks) พร้อมทั้งวัสดุการเรียนรู้ที่มีความหมาย เพื่อให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน

Pennsy (vania State University (2012) ให้นิยาม การเรียนรู้แบบผสมผสาน ว่าเป็นวิธีการที่ผสมระหว่างการเรียนรู้แบบเผชิญหน้าในห้องเรียน กับการใช้คอมพิวเตอร์เป็นสื่อกลางกิจกรรม (Computer-Mediated Activities) เพื่อผนวกเข้าในวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งในอดีตสื่อดิจิทัลใช้เป็นเพียงสื่อเสริมการเรียนรู้ในชั้นเรียนเท่านั้น

INACOL (A K-12 Leadership series, 2009) กล่าวถึง การเรียนรู้แบบผสมผสานว่าเป็นการรวมกันของการนำเสนอเนื้อหาความรู้ทางออนไลน์ กับคุณลักษณะพิเศษของการมีปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน รวมถึงการสอนสดในชั้นเรียนแบบเป็นส่วนตัว ซึ่งส่งผลต่อการสะท้อนความคิดของผู้เรียน และเกิดความเปลี่ยนแปลงของการมีปฏิสัมพันธ์ ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนกลุ่มต่างๆ ซึ่งทำให้ขอบเขตของการขยายความรู้มีมากยิ่งขึ้น

Driscoll, M (2002) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้แบบผสมผสานไว้ 4 แนวคิด ได้แก่

1. การรวมหรือการผสมเทคโนโลยีการเรียนการสอนบนเว็บ (web-based technology) เช่น การเรียนในห้องเรียนเสมือนจริง (live virtual classroom) การเรียนรู้ด้วยตนเอง (self-paced instruction) การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (collaborative learning) วิดีโอสตรีมมิง (streaming video) การใช้เสียงและข้อความ (audio and text) เป็นการผสมผสานเทคโนโลยีเหล่านี้เข้าด้วยกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการศึกษา

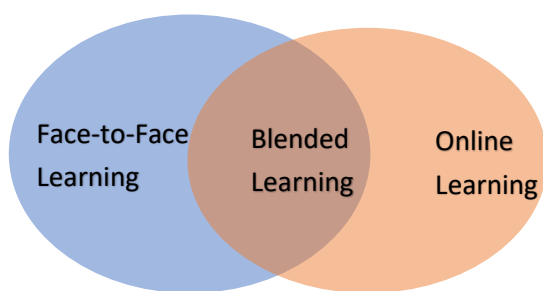
2. การรวมวิธีการสอนที่หลากหลายเข้าด้วยกัน (Combine various pedagogical approaches) เช่น ทฤษฎีการเรียนรู้คอนสตรัคติวิสต์ การเรียนรู้กลุ่มพฤติกรรมนิยม หรือ กลุ่มพุทธิปัญญา เป็นต้น เพื่อสร้างผลการเรียนรู้ที่ดีที่สุด โดยการใช้หรือไม่ใช้เทคโนโลยีการเรียนการสอนก็ได้

3. การรวมเทคโนโลยีการเรียนการสอนทุกรูปแบบ (Combine any form of instructional technology with face to face instruction) เช่น วิดีทัศน์ ซีดีรอม การเรียนผ่านเว็บ หรือภาพยนตร์ โดยผสมผสานกับการเรียนการสอนในชั้นเรียน โดยอาจารย์ผู้สอน ซึ่งแนวคิดนี้ ได้รับการยอมรับและมีการใช้กันอย่างแพร่หลาย

4. การผสมผสานเทคโนโลยีการสอนเข้ากับการงานจริง (Combine instructional technology with actual job tasks) เพื่อสร้างความสอดคล้องกันระหว่างการเรียนรู้และสภาพการทำงานจริง ซึ่งกล่าวโดยสรุปการเรียนรู้แบบผสมผสานนั้น หมายถึง การจัดสภาพการเรียนรู้แบบหลากหลายวิธี การสอนผนวกกับการใช้เทคโนโลยีต่างๆ เป็นองค์ประกอบร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้สูงสุด และเพื่อตอบสนองต่อความเจริญก้าวหน้าของยุคดิจิทัลและเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมทั้งคุณลักษณะของผู้เรียนที่แตกต่างไปจากเดิม

4. แนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended learning)

การเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended learning) เป็นระบบการเรียนการสอนที่ผสมผสานกันระหว่างการเรียนแบบเผชิญหน้ากับการสอนผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ (Graham, 2012)

ภาพที่ 1 แนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended learning) ตามแนวคิดของ Graham (2012)

5. องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended learning)

Carman (2005) ได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน โดยบูรณาการทฤษฎีต่างๆ เข้าด้วยกัน ได้แก่ ทฤษฎีด้านแรงจูงใจของ Keler ทฤษฎีการเรียนรู้ของ Gagne', Bloom, Merrill, Clark และ Gery ไว้ดังนี้

1. เหตุการณ์สด (Live Events) ได้แก่ บรรยายสดหรือการบรรยายในชั้นเรียนร่วมกับผู้เรียนคนอื่นหลายๆ คน หรือจะเป็นลักษณะของห้องเรียนเสมือนที่นำเสนอแบบประสานเวลา (synchronous) เพื่อสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของผู้เรียนตามแนวคิดของ ARCS Model ของ John Keller คือผู้สอนต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึก ทั้ง 4 อย่างคือ ความตั้งใจ ความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้อง ความมั่นใจ และความพึงพอใจ

2. การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-paced Learning) ได้แก่ การศึกษาบทเรียนด้วยตนเองจาก ซีดีรอม หรือจากบทเรียนบนเครือข่าย ตามอัตราความเร็วหรือความพร้อมของผู้เรียนเอง จะทำให้เกิดการเรียนรู้ขึ้นภายในตัวบุคคลตามหลักการหรือทฤษฎีการออกแบบการเรียนรู้ เช่น หลัก 9 ขั้น ของ Gagne

3. การร่วมมือ (Collaboration) ได้แก่ การสร้างสภาพแวดล้อมให้แก่ผู้เรียน มีการสื่อสารกับบุคคลอื่นๆ ทั้งกับกลุ่มผู้เรียนด้วยกันและกลุ่มผู้สอน รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องกับหลักสูตร ตลอดจนผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้นๆ ทั้งในรูปแบบประสานเวลา และไม่ประสานเวลา โดยใช้ Chat room, Web board, e-Mail ตามหลักการของ Carman ได้กำหนดความร่วมมือไว้ 2 ประการ ได้แก่

3.1 ความร่วมมือระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน

3.2 ความร่วมมือระหว่างผู้เรียนกับพี่เลี้ยง

4. การประเมินผล (Assessment) ได้แก่ การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ ทั้งก่อนการเรียนรู้ ระหว่างเรียนและหลังเรียน เพื่อประเมินผลการถ่ายโยงความรู้ของผู้เรียนที่เกิดขึ้นในชั้นต่างๆ

5. การใช้วัสดุอุปกรณ์สนับสนุนการเรียนการสอน (Performance Support Materials) ได้แก่ เครื่องช่วยงานส่วนบุคคลแบบดิจิทัล (Personal Digital Assistant : PDA คอมพิวเตอร์ เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ คอมพิวเตอร์แท็บเล็ต เป็นต้น วัสดุอุปกรณ์เหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่ง ที่ช่วยสนับสนุนการเรียนการสอน และเป็นส่วนส่งเสริมความคงอยู่และการถ่ายโยงของผู้เรียน (Enhance retention and transfer) ตามแนวคิดของ Gagne

6. ผลกระทบของการเรียนรู้แบบผสมผสาน

Masie (2002) กล่าวถึงผลกระทบของการใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานไว้ดังนี้

1. การเรียนการสอนแบบชั้นเรียนจะน้อยลง สถาบันการศึกษาและครูผู้สอนมีความเครียดน้อยลงกับการสอนทุกเนื้อหาวิชาให้ครบตามแผนการสอน ด้วยการบรรยายในชั้นเรียน เนื่องจากมีช่องทางอื่นๆ ที่ผู้สอนสามารถนำมาใช้ทดแทนได้

2. เนื้อหาต่างๆ มีการถ่ายทอดในรูปแบบผสมผสานโดยการสอนในชั้นเรียนจะมีการบรรยายน้อยลง ส่วนการปฏิสัมพันธ์มีมากขึ้น ภาพของนักปราชญ์บนเวทีย่อยลง ขณะที่การจัดการศึกษาแบบกรณีศึกษา งานกลุ่ม และการเรียนรู้ด้วยตนเองมีมากขึ้น อีกนัยหนึ่งก็คือ กิจกรรมที่เหมาะสมนั้นจะเกิดขึ้นในห้องเรียน ส่วนของเนื้อหาความรู้ที่ผู้เรียนสามารถศึกษาได้ด้วยตนเองจะถูกถ่ายทอดอยู่ในสื่อออนไลน์

3. ความเข้มข้นของประสบการณ์การเรียนรู้มีมากขึ้น จากการรวบรวมผลการประเมินพฤติกรรมการเรียนพบว่ามีความถี่ของการสื่อสารระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับครูฝึก และช่วงระยะเวลาของความสนใจมีเพิ่มขึ้นกว่าการเรียนรู้ด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์(e-learning) หรือจากการเรียนในชั้นเรียนเพียงอย่างเดียว

4. ภาระงานของครูเพิ่มมากขึ้น เมื่อเทียบกับการสอนโดยไม่ใช้แบบผสมผสาน เนื่องจากครูต้องเตรียมวิธีการและสื่อสนับสนุนต่างๆ ในการเรียนรู้รูปแบบใหม่นี้เพื่อตอบสนองความคาดหวัง และความต้องการของผู้เรียน

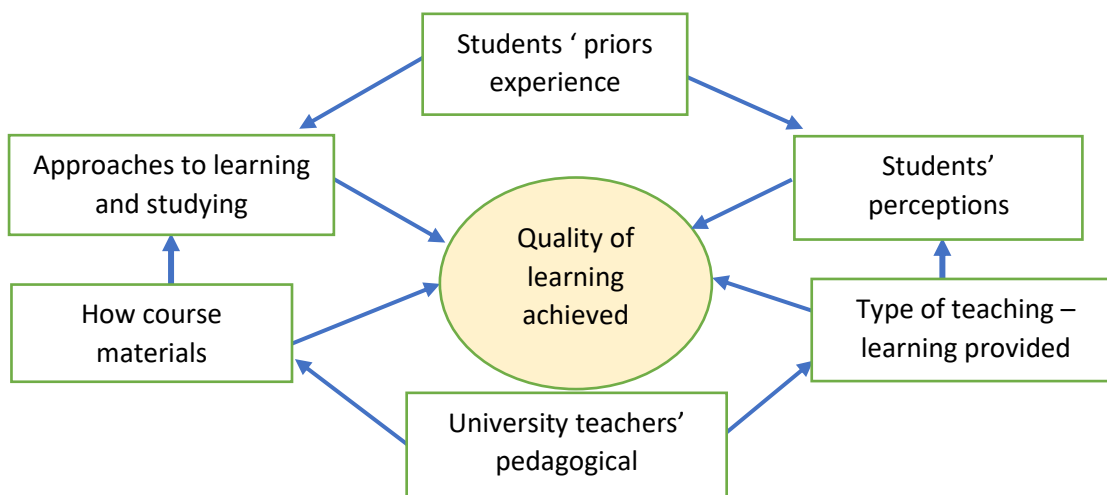
7. องค์ประกอบที่จะทำให้เกิดคุณภาพและความสำเร็จของการเรียนรู้แบบผสมผสาน

Ginns and Ellis (2007) ได้กำหนดเป็นโมเดลแห่งคุณภาพและความสำเร็จของการเรียนรู้แบบ ผสมผสานว่าจะประกอบไปด้วยองค์ประกอบ 6 ประการดังต่อไปนี้คือ

1. ประสบการณ์ของผู้เรียน ความรู้ มโนคติและเหตุผลทางการศึกษาเรียนรู้
2. การรับรู้ของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนการสอนในสถานการณ์หรือสภาพแวดล้อมต่างกัน
3. รูปแบบของการเรียนการสอนที่ถูกกำหนดไว้ในสถานการณ์ต่างกัน
4. องค์ความรู้ของครูอาจารย์ รวมทั้งมโนทัศน์ของการสอนของครูผู้สอน
5. วิธีการด้านสื่อการเรียนรู้ ทั้งในด้านการเลือก การใช้ การนำเสนอรวมทั้งประสิทธิภาพการเข้าถึงสื่อ
6. วิธีการของการศึกษาและการเรียนรู้ มโนทัศน์แห่งความสำเร็จของการเรียนแบบผสมผสานสามารถกำหนดเป็น

Model ต่อไปนี้

มโนทัศน์แห่งความสำเร็จของการเรียนแบบผสมผสานตามแนวคิดของ Ginns & Ellis (2007) สามารถกำหนดเป็น Model ต่อไปนี้

ภาพที่ 2 มโนทัศน์แห่งความสำเร็จของการเรียนแบบผสมผสานตามแนวคิดของ Ginns & Ellis (2007)

จากองค์ประกอบแห่งความสำเร็จของการเรียนแบบผสมผสานตามแนวคิดของ Ginns & Ellis (2007) นั้นจะเห็นว่า ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบหลัก คือ ด้านผู้เรียน (Students) และผู้สอน (Teachers) ที่มีความเชื่อมโยงกันกล่าวคือ ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ได้ดีย่อมเกิดจากความพร้อมที่จะรับรู้ และเรียนรู้ รวมถึงวิธีการของการศึกษาเรียนรู้ตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น สำหรับผู้สอนต้องมีความรู้ทักษะและองค์ความรู้ต่อการเรียนการสอน รวมทั้งมีประสิทธิภาพของการใช้สื่อเพื่อการเรียนรู้ผลลัพธ์ของแต่ละปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กันส่งผลต่อคุณภาพและประสิทธิภาพการเรียนแบบผสมผสานในที่สุด

คณะพยาบาลศาสตร์ได้จัดการเรียนการสอนรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ เป็นรูปแบบผสมผสาน (Blended learning) ซึ่งจัดให้มีการเรียนรู้ทั้งแบบเผชิญหน้า และสอนผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์หรือแบบออนไลน์ โดยการเรียนรู้แบบเผชิญหน้า ประกอบด้วย การเรียนรู้แบบการใช้หุ่นจำลอง(simulation) การแสดงบทบาทสมมติ (role play) การประชุมปรึกษาทางการพยาบาล (Nursing care conference) การเชิญสตรีตั้งครรภ์มาตรวจภายในวิทยาลัย การออกไปฝึกปฏิบัติงานนอกสถาบันการศึกษา เช่น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ศูนย์แพทย์ โรงพยาบาลศูนย์ และในชุมชน สำหรับการสอนผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์หรือแบบออนไลน์ ประกอบด้วย การดู clip VDO ในหัวข้อต่างๆ เช่น การตรวจครรภ์

การทำคลอด การอาบน้ำและการตรวจร่างกายทารกแรกเกิด การจัดการความปวดในระยะคลอด การตรวจสุขภาพทารกในครรภ์ หรือการทำ NST (Non stress test) และการแปลผล เป็นต้น

โดยการเลือกวิธีการสอนหรือการเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ต่างๆจะมีการวางแผนให้เหมาะกับวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้และตามสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด 19 และคำนึงถึงความปลอดภัยของทั้งอาจารย์และ นักศึกษา และเป็นไปตามมาตรฐานของการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19

8. รายละเอียดการดำเนินการจัดการเรียนการสอนรูปแบบผสมผสานในวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ ในยุคโควิด 19

ในการจัดการเรียนการสอนในช่วงระบาดของโควิด 19 ได้มีการปรับรูปแบบการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ดังนี้ ก่อนที่จะมีการฝึกปฏิบัติ คณะได้มีชี้แจงรายละเอียดการฝึกปฏิบัติและสอบถามความสมัครใจ/การยินยอมของ นักศึกษา ผู้ปกครอง และอาจารย์ผู้ร่วมสอน โดยจัดให้มีเอกสารชี้แจงและเซ็นยินยอมที่จะฝึกปฏิบัติ ในระยะฝึกปฏิบัติ ได้มีการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบผสมผสานที่หลากหลาย ได้แก่

1. การเรียนรู้แบบการใช้หุ่นจำลอง(simulation)ในการตรวจครรภ์ ทำคลอด การตรวจร่างกายทารกแรกเกิด และการอาบน้ำทารกแรกเกิด

2. การแสดงบทบาทสมมติ (role playing) โดยให้นักศึกษาศึกษาสถานการณ์ (scenario) แล้วแสดงบทบาทตามสถานการณ์ที่ได้รับ ฝึกปฏิบัติการดูแลสตรีตั้งครรภ์ที่มาฝากครรภ์ การซักประวัติ การตรวจร่างกาย การตรวจครรภ์ การให้คำแนะนำ และการเขียนบันทึกการฝากครรภ์ หรือการใช้สมุดสีชมพู

3. คัดสรรสตริตั้งครรภ์มาตรวจภายในห้องตรวจครรภ์จำลอง (arrange a situation) เพื่อให้นักศึกษาได้ฝึกตรวจครรภ์จริง โดยมีการคัดกรองสตริตั้งครรภ์เกี่ยวกับความเสี่ยงของโรคโควิด 19 ตามมาตรการป้องกันโรค ก่อนเข้ามาในวิทยาลัย

4. เมื่อสถานการณ์การระบาดของโรคไม่รุนแรงมากนัก ได้มีการจัดให้นักศึกษาออกไปฝึกปฏิบัติงานนอกสถาบันการศึกษา เช่น ศูนย์อนามัยที่ 7 ขอนแก่น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ศูนย์แพทย์ และในชุมชน (community area)

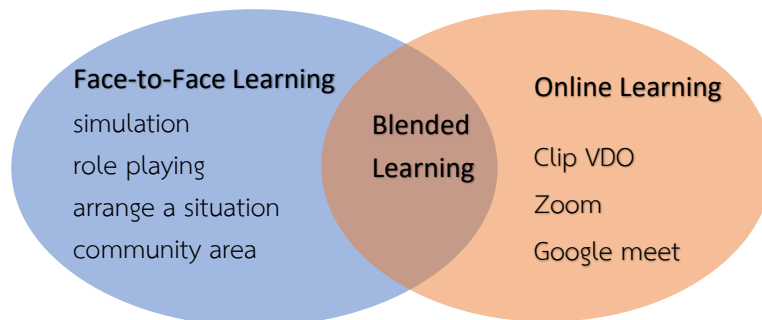

5. อาจารย์และนักศึกษาได้รับวัคซีนครบ 2 เข็ม สามารถจัดให้ฝึกปฏิบัติในโรงพยาบาลศูนย์ขอนแก่น ทั้งในระยะตั้งครรภ์ ระยะคลอด และระยะหลังคลอด เพื่อเพิ่มพูนความรู้และเก็บประสบการณ์เพิ่มเติมให้ครบตามวัตถุประสงค์รายวิชา ทั้งในระยะตั้งครรภ์ ระยะคลอด และระยะหลังคลอด ในสถานการณ์จริง

6. สำหรับการสอนผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์หรือแบบออนไลน์ ประกอบด้วย การดู clip VDO เช่น การตรวจครรภ์ การทำคลอด การอาบน้ำทารกแรกเกิด การตรวจร่างกายทารกแรกเกิด การจัดการความปวดในระยะคลอด การตรวจสุขภาพทารกในครรภ์ หรือการทำ NST (Non stress test) และการสอนผ่านโปรแกรม Zoom และ Google meet

จากดำเนินการจัดการเรียนการสอนรูปแบบผสมผสานในวิชาชีพปฏิบัติการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ในยุคโควิด 19 สามารถเขียนเป็น Model ของ Blended learning ได้ดังนี้

ภาพที่ 3 Model ของ Blended learning ในวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ในยุคโควิด 19

9. ปัจจัยความสำเร็จของการจัดรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน (Blended learning) ในครั้งนี้

- 9.1 การตั้งเป้าหมายที่ชัดเจน
- 9.2 การมีส่วนร่วมของอาจารย์ นักศึกษา ผู้ปกครอง และแหล่งฝึก
- 9.3 ความพร้อมของห้องปฏิบัติการเสมือนจริง
- 9.4 วิธีจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายทำให้ผู้เรียนสนใจใฝ่รู้
- 9.5 เจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ
- 9.6 ความพร้อมที่จะเรียนรู้ตลอดเวลา

10. ข้อจำกัดในการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน (Blended learning) ในครั้งนี้ มีดังนี้

- 10.1 การสรรหาและประสานแหล่งฝึกที่เหมาะสม และให้ความร่วมมือ/ยินยอมให้ฝึก เช่น จำนวนผู้ป่วย เพียงพอ และไม่พบผู้ป่วยโควิด 19 ในชุมชน
- 10.2 การสรรหาสตริตติ้งครรภ์ที่ยินยอมมาเป็นต้นแบบ และไม่มีความเสี่ยงของโรคโควิด 19
- 10.3 เครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่มีคุณภาพ
- 10.4 ความพร้อมของห้องปฏิบัติการเสมือนจริง

11. ผลของการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน (Blended learning) ในครั้งนี้ พบว่า สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ของรายวิชา มีการพัฒนาการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน ทั้งด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) จิตพิสัย (Affective Domain) และ ทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) นักศึกษาได้มีการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ การแก้ปัญหา การปรับตัว และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ ทั้ง 6 ด้าน รวมทั้งอาจารย์ผู้สอนได้มีการพัฒนาการสอนโดยใช้รูปแบบที่หลากหลาย นักศึกษามีความพึงพอใจกับการจัดการเรียนการสอน และได้สะท้อนว่า ทำให้มีเวลาในการศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเองมากขึ้น มีรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลายทำให้รู้สึกตื่นตัว และตื่นเต้นเมื่อได้เรียนรู้กับคนจริง ไม่ใช่เพียงสัมผัสกับหุ่นจำลอง และได้เรียนรู้กระบวนการดูแลสตริตติ้งครรภ์ ผู้คลอดและมารดาหลังคลอด จากสถานการณ์จริงเมื่อได้ฝึกปฏิบัติในโรงพยาบาลศูนย์ ขอนแก่น ศูนย์อนามัยที่ 7 ขอนแก่น ศูนย์แพทย์ และการเยี่ยมมารดาหลังคลอดในชุมชน

12. บทสรุป

การเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended learning) เป็นระบบการเรียนการสอนที่ผสมผสานกันหลายรูปแบบ ทั้งการเรียนแบบเผชิญหน้า การเรียนรู้ในห้องเรียน การเรียนรู้นอกห้องเรียนที่ผู้เรียนกับผู้สอนไม่ได้เผชิญหน้ากัน ผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ หรือจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือ E-learning ซึ่งเป็นการเรียนการสอนที่มีความยืดหยุ่น โดยมีจุดมุ่งหมายคือให้ผู้เรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนเป็นสำคัญ ซึ่งการจัดการเรียนการสอนวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดาทารกและ

การผดุงครรภ์ ของคณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยบัณฑิตเอเชียในสถานการณ์ระบาดของโรคโควิด 19 ได้มีการใช้การเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended learning) โดยมีการเรียนรู้ที่หลากหลาย ได้แก่ การเรียนรู้แบบการใช้หุ่นจำลอง(simulation) การแสดงบทบาทสมมติ (role play) การเชิญสตรีตั้งครรภ์มาตรวจภายในวิทยาลัยเพื่อให้นักศึกษาได้เห็นสภาพจริง เมื่อสถานการณ์การระบาดของโรคไม่รุนแรงมากนัก จัดให้นักศึกษาออกไปฝึกปฏิบัติงานนอกสถานการศึกษา เช่น ศูนย์อนามัยที่ 7 ขอนแก่น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ศูนย์แพทย์ และในชุมชน และเมื่อนักศึกษาและอาจารย์ได้รับวัคซีนครบ 2 เข็ม ได้จัดให้ฝึกปฏิบัติในโรงพยาบาลศูนย์ขอนแก่น เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์การดูแลสตรีทั้งในระยะตั้งครรภ์ ระยะคลอด และระยะหลังคลอด ในสถานการณ์จริง สำหรับการสอนผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์หรือแบบออนไลน์ ประกอบด้วย การดู clip VDO ในหัวข้อต่างๆ เช่น การตรวจครรภ์ การทำคลอด การอาบน้ำและการตรวจร่างกายทารกแรกเกิด การจัดการความปวดในระยะคลอด การตรวจสุขภาพทารกในครรภ์ หรือการทำ NST(Non stress test) รวมถึงการสอนผ่านโปรแกรม Zoom และ Google meet ซึ่งผลลัพธ์ของการจัดรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended learning) ทำให้เกิดความพึงพอใจ ความตื่นตัว และได้ฝึกปฏิบัติจากการเรียนรู้จากสภาพจริง นำไปสู่การเพิ่มพูนทักษะปฏิบัติทางวิชาชีพและบรรลุตามเป้าหมายของวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้

13. เอกสารอ้างอิง

- เทียน ทองแก้ว. (2563). การออกแบบการศึกษาในชีวิตวิถีใหม่ (Design- Based New Normal) : ผลกระทบจากการแพร่ระบาดของ COVID-19. วารสารครูสภาวิทยากร. 1(2). 1-10.
- พลวัฒน์ ตังเพ็ชร. (2563). ปัจจัยส่งเสริมการเกิดโรคติดเชื้ออุบัติใหม่และโรคโควิด-19. Journal of Medicine and Health Sciences.27(2).140-156
- วิราพรรณ วิโรจน์รัตน์ และพัฒน์ คุ่มทวีพร. (2547). การรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลต่อการฝึกภาคปฏิบัติบนหอผู้ป่วยในวิชาพื้นฐานการพยาบาล. วารสารพยาบาล. 2547; 53(4), 204-213.
- สุสันหา ยิ้มแย้ม และคณะ . (2558). การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. พยาบาลสาร . 42 (ฉบับพิเศษ) . 129-140.
- A K-12 Leadership series. 2009. "Blended Learning: Where Online and Face-to-Face Instruction Intersect for 21" Century Teaching and Learning." [Online] Retrieved from <http://www.blackboard.com/k12> Blended Learning_2011
- Carman, J. M. 2005. "Blended Learning Design: Five Key Ingredients." [Online] Retrieved from <http://www.agilantlearning.com/Blended Learning>
- Driscoll, M. 2002. "Blended Learning: Let's get beyond the hype." [Online] Retrieved from <http://www07.ibm.com/services/pdf/>
- Graham, C.R. (2012). Introduction to Blended Learning. (online). Available from http://www.media.wiley.com/product_data/excerpt/86/C.pdf. (April 3, 2012)
- Ginns, P. & Ellis, R. (2007) Quality in Blended Learning: Exploring the Relationship Between Online and Face-to-Face Teaching and Learning. (online) Available
- Masie, E. (2002). **Blended Learning: A Magic is in the Mix.** In The ASTD E-Learning Handbook New York: McGraw-Hill, p.58-61,
- Pennsylvania State University. (2012). [Online] Retrieved from <http://weblearning.psu.edu/blended-learning-initiative>
- University of Wolverhampton. (2012). [Online] Retrieved from <http://www.wlv.ac.uk/>

ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาระบบการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิด
สำหรับมวลชน (MOOC) เพื่อพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาสายสามัญ
การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคใต้

Study the basic Information and the Necessity of Developing an Open Online Teaching
and Learning System for the Masses (MOOC) to Develop Information Literacy Skills of
Ordinary, Non-Formal and Informal Education Students in the Southern Region

ไพโรจน์ คเชนทองสุวรรณ¹, ชัชวาล ชุมรักษา², จินตนา กลิ่นนันท³, นพเก้า ณ พัทลุง⁴

Pairote Kachantongsuwan¹, Chatchawan Chumruksa², Chintana Kasinant³, Noppakao Naphatthalung⁴

¹นิสิต ระดับดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประธานคณะกรรมการผู้รับผิดชอบหลักสูตรการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา

³ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

⁴ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

¹Doctor of Education Program in Educational Technology and Communication Faculty of Education Thaksin University

^{2,3}Educational Technology and Communication Faculty of Education Thaksin University

⁴Curriculum and Instruction Communication Faculty of Education Thaksin University

Corresponding author. Email: informationmbu@gmail.com

(Received: May 16, 2022; Revised: June 9, 2022; Accepted: August 1, 2022)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐาน และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาระบบการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) เพื่อพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาสายสามัญการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคใต้ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนสายสามัญการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดใน 14 จังหวัดภาคใต้ ปีการศึกษา 2564 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายภาคเรียนที่ 2/2564 จำนวน 398 คน ซึ่งได้จากการสุ่มตามตารางสำเร็จรูปของ Yamane (1967) และครู หรือนักวิชาการ หรือศึกษานิเทศก์ผู้จัดการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์ และดูแลระบบคอมพิวเตอร์ของสำนักงาน กศน.จังหวัด 14 จังหวัดภาคใต้ จังหวัดละ 1 คน จำนวน 14 คน โดยเลือกแบบเจาะจง(Purposive Sampling) และสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) แบบสอบถามนักศึกษากการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ภาคเรียนที่ 2/2564 14 จังหวัดภาคใต้ เพื่อสอบถามสภาพปัจจุบันประเด็นปัญหาของพฤติกรรมรู้สารสนเทศ และแนวทางการพัฒนาระบบการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) และ 2) แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อสัมภาษณ์ครู หรือนักวิชาการ หรือศึกษานิเทศก์ที่ทำหน้าที่จัดการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์ และดูแลระบบคอมพิวเตอร์ของสำนักงาน กศน.จังหวัด 14 จังหวัดภาคใต้ ถึงสภาพปัจจุบันประเด็นปัญหาของพฤติกรรมรู้สารสนเทศ และแนวทางการพัฒนาระบบการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) เพื่อพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาสายสามัญการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคใต้ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย การหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัญหา และความต้องการการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) เพื่อพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาสายสามัญการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคใต้ ด้านการใช้งานและการเรียนรู้สารสนเทศผ่านการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) และด้านการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิด

สำหรับมวลชน (MOOC)มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ส่วนความต้องการระบบการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) เพื่อพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาสายสามัญการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ด้านการใช้งาน และการเรียนรู้สารสนเทศผ่านการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) และด้านรูปแบบการใช้งานและการเรียนรู้สารสนเทศผ่านการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเช่นกัน

2. ผลการสัมภาษณ์สภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการ ของพฤติกรรมรู้สารสนเทศ และแนวทางการพัฒนาระบบการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) เพื่อพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาสายสามัญการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคใต้สรุปได้ดังนี้ 1. สภาพปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) ควรมีวิธีการเรียนการสอนระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) ให้ง่ายและเหมาะสม โดยมีองค์ประกอบ ดังนี้ 1) การเตรียมตัวของผู้เรียน 2) กิจกรรมการเรียนการสอน 3) การโต้ตอบของผู้เรียน 4) การถ่ายโยงความรู้ของผู้เรียน 2) ขั้นตอนการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) ควรให้ผ่านขั้นตอนมาสร้างเป็นรูปแบบหลักของการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) และมีรายละเอียดของแต่ละขั้นตอนให้ชัดเจนมากขึ้น 3) ควรนำกระบวนการขั้นตอนที่ 3,4,5 เป็นกระบวนการย่อยที่นำมาพร้อมกับกระบวนการการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้สารสนเทศของนักศึกษาสายสามัญการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคใต้ 4) การประเมินชิ้นงานและการประเมินทักษะการรู้สารสนเทศมีความเหมาะสมสำหรับนักศึกษา 5) ระบบการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) ควรปรับปรุงแบบให้มีความชัดเจนมีรายละเอียดมากขึ้น และ 6) เงื่อนไขการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้สารสนเทศของนักศึกษาสายสามัญการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคใต้มีความเหมาะสมเพิ่มเติมให้สอดคล้องด้านคุณธรรมจริยธรรมให้กับผู้เรียน

คำสำคัญ : ระบบการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC), ทักษะการรู้สารสนเทศ, การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคใต้

Abstracts

The objective of this research is to study the basic information. and the necessity of developing an open online teaching and learning system for the masses (MOOC) to develop information literacy skills of ordinary, non-formal and informal education students in the southern region. The sample group includes Students enrolled in general, non-formal and informal studies in the center of non-formal education and informal education in the district The Office for the Promotion of Non-Formal and Informal Education in 14 provinces in the Southern region of Academic Year 2020, at the end of semester 2/2020, 398 students, randomly selected according to the Yamane (1967) ready-made schedule and teachers or academics. or study the teaching managers through the online system and take care of the computer system of the Office of Non-National Education in 14 provinces in the southern provinces, 1 person per province, total of 14 people, by selecting a specific method (Purposive Sampling) and a simple random sampling (Simple Random Sampling).

The research instruments were 1) a questionnaire for students of non-formal and informal education at the upper secondary level, semester 2/2020 in 14 southern provinces. To inquire about the current condition and problems of information literacy behavior and guidelines for the development of online teaching and learning systems for the masses (MOOC); and 2) an in-depth interview form for teacher interviews. or academic or study a supervisor who is responsible for organizing online teaching and maintain computer systems of the Office of Non-National Education in 14 provinces in the southern provinces to the

present condition, problems of information literacy behavior and guidelines for the development of online teaching and learning systems for the masses (MOOC) to develop information literacy skills of students in the non-formal and informal and informal education courses in the southern region. The data were analyzed using descriptive statistics. It consists of finding the frequency, percentage, mean, standard deviation.

The results of the research showed that

1. Problems and needs Online teaching and learning system for the masses (MOOC) to develop information literacy skills of students in non-formal and informal education courses in the south. in the use and learning of information through online teaching, an open system for the masses (MOOC), and an online teaching management, an open system for the masses. (MOOC) is average at a high level. As for the need for an open online teaching system for the masses (MOOC) to develop information literacy skills of students in non-formal and informal education courses. The utilization and learning of information via online teaching and learning for the masses (MOOC) and the model for the use and learning of information through online teaching and learning, open for the masses (MOOC) were averaged. at a high level as well

2. Interview results of current conditions, problems, needs of information literacy behavior and guidelines for the development of online teaching and learning system, open for the masses (MOOC) to develop information literacy skills of ordinary, non-formal and informal and informal education students in the southern region, can be summarized as follows; An open teaching system for the masses (MOOC) should have a simple and appropriate approach to teaching and learning that is open for the masses (MOOC). The components are as follows: 1) learner preparation 2) teaching activities 3) learner interaction 4) learners' knowledge transfer 2) the process of online teaching, an open system for the masses (MOOC)) The steps should be used to create the main form of open online teaching for the masses (MOOC) and have more detail on each step. 3) The process steps 3,4,5 should be applied as sub-processes that are integrated with the open online teaching and learning process for the masses (MOOC) to develop information learning skills of non-formal and non-formal education students. Informal education in the southern region 4) piece evaluation and assessment of information literacy skills It is appropriate for students. 5) The online teaching and learning system for the masses (MOOC) should be revised to be clear. and 6) the conditions for online teaching, an open system for the masses (MOOC) to develop information learning skills of ordinary, non-formal and informal education students. morality and ethics for students

Keywords: Massive Open Online Teaching System (MOOC), Information Literacy Skills, Non-formal and Informal Education in Southern Thailand

1. บทนำ

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นองค์กรที่มีบทบาทหน้าที่โดยตรงในการส่งเสริมและจัดการศึกษาตลอดชีวิตให้กับประชาชน จึงแปลงนโยบายสู่การปฏิบัติภายใต้วิสัยทัศน์ “คนไทยได้รับโอกาสการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตที่เหมาะสมกับช่วงวัย สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีทักษะที่จำเป็นในโลกศตวรรษที่ 21” ยุทธศาสตร์ที่ 3 ส่งเสริมและพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาสำหรับคนทุกช่วงวัย ซึ่งกำหนดเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ 2 ประเด็น คือ 1) โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาของหน่วยงานและสถานศึกษามีความทันสมัย และมีคุณภาพ และ 2) ระบบฐานข้อมูลรายบุคคลและสารสนเทศทางการศึกษารอบคลุมถูกต้องเป็น

ปัจจุบัน และระบบเชื่อมโยงกับหน่วยงานอื่นเพื่อประโยชน์ในการจัดและบริหารการศึกษาได้ โดยมีแนวทางการพัฒนา 2 ด้าน ได้แก่ 1) พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา การจัดการเรียนการสอน การจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่นหลากหลาย สามารถเข้าถึงได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ และ 2) พัฒนาประสิทธิภาพเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาทางไกลและการศึกษาในระบบเปิด อาทิ ETV, e-Learning MOOC เพื่อเป็นเครื่องมือในการขยายการให้บริการในรูปแบบต่าง ๆ (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2560)

MOOC (Massive Open Online Course) เป็นรูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์ที่เน้นในเรื่องของปฏิสัมพันธ์การเรียนการสอนในกลุ่มผู้เรียนขนาดใหญ่โดยสื่อออนไลน์ (จินตวิทย์ คล้ายสังข์, 2556) เน้นการใช้อินเทอร์เน็ตและระบบคอมพิวเตอร์เพื่อช่วยสร้างระบบให้อาจารย์สามารถสื่อสารและมีปฏิสัมพันธ์กันมากขึ้น (ชุดิสันต์ เกิดวิบูลย์เวช, 2556) เป็นการนำเทคโนโลยีและวิธีการเรียนการสอนสมัยใหม่มาผสมผสานทำให้คนทั่วโลกสามารถเข้าถึงการศึกษาได้ผ่านช่องทางออนไลน์ เน้นให้เกิดการเข้าถึง (Accessibility) ผ่านอินเทอร์เน็ตแบบไม่เสียค่าใช้จ่ายหรือเสียค่าใช้จ่ายน้อยมาก อีกทั้งผู้เรียนยังสามารถมีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ในระหว่างการเรียนรู้และมีเสรีภาพ (Freedom) ในการเลือกวิชาที่อยากเรียนได้ตามใจชอบ และเมื่อเรียนจบหลักสูตรผู้เรียนก็จะได้รับเกียรติบัตรอิเล็กทรอนิกส์เพื่อเป็นการรับรองอีกด้วย (วรพล รัตนพันธ์, 2556) นอกจากนี้ MOOC ยังมีฟอรัม (Forum) ให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนสนทนาระหว่างนักเรียนด้วยกันหรือกับผู้สอนและผู้ช่วยสอน (ภาสกร ไหลสกุล, 2557) จึงเป็นนวัตกรรมการศึกษาในระบบเปิดที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาวิธีการเรียนการสอนออนไลน์ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนที่สนใจจากทั่วโลกสมัครเรียนรายวิชาที่สนใจโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย การพัฒนาของ MOOC จึงตอบสนองอุดมการณ์ที่เป็นการศึกษาในระบบเปิดจากแนวคิดที่ว่าความรู้ต้องมีการแบ่งปัน และความต้องการที่จะเรียนรู้ของผู้เรียนควรจะได้รับคำตอบโดยไม่ต้องมีข้อจำกัด และเพื่อเป็นการสร้างให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้สังคมที่แบ่งปันความรู้จะนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาคมโลกในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับหลักการและสาระสำคัญของรายวิชาทักษะการรู้สารสนเทศ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และหลักการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญา “คิดเป็น” และยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ผู้เรียนแต่ละคนมีธรรมชาติที่แตกต่างกัน ทั้งด้านวัย วุฒิภาวะ ความถนัด ความสนใจ วิธีการเรียนรู้ ตลอดจนมีการดำเนินชีวิตและสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน ซึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังนั้นการจัดการเรียนรู้จึงต้องยึดผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามธรรมชาติเต็มศักยภาพที่มีอยู่ และเรียนรู้อย่างมีความสุข (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2560) เพื่อเป็นการสนองนโยบายและยุทธศาสตร์ดังกล่าว พร้อมทั้งเป็นการแก้ปัญหาที่ตรงจุด การจัดการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดแบบ MOOC (Massive Open Online Course) เป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่เหมาะสมสำหรับผู้เรียน กศน. และตรงความต้องการของนักศึกษา กศน. เพราะเป้าหมายของการจัดการศึกษา กศน. จะแตกต่างกับการศึกษาในระบบและการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะระบบที่มีความยืดหยุ่นในการการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพราะการเรียนรู้ด้วยระบบเปิดนี้เป็นระบบการศึกษาที่มุ่งเน้นไปที่การเข้าถึงการศึกษาที่เหมาะสมตามความต้องการของผู้เรียนผ่านเทคโนโลยีในรูปแบบสื่อการเรียนรู้ซึ่งเรียกว่าทรัพยากรทางการศึกษาระบบเปิดหรือ OER โดยวิธีการเข้าศึกษาจะมีความยืดหยุ่นเพื่อเปิดโอกาสทางการศึกษาเป็นการศึกษาที่มีการจัดหลักสูตร ระยะเวลาในการเรียนและการวัดและประเมินผลยืดหยุ่นสอดคล้องกับสภาพความจริง และความต้องการของผู้เรียน โดยไม่จำกัดอายุ รูปแบบการเรียนการสอนหรือสถานที่ อีกทั้งการศึกษาระบบเปิดยังเป็นการส่งเสริมการใช้สื่อที่จะเปิดประสบการณ์การเรียนรู้ที่นอกเหนือจากความรู้ในห้องเรียน (ณัฐภัทร ตินเวส, 2558) ประกอบกับผู้วิจัยเป็นประธานคณะกรรมการจัดทำระบบการจัดการเรียนรู้ออนไลน์สำหรับนักศึกษา กศน. ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนออนไลน์แบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) เพื่อพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาสายสามัญการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคใต้

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐาน และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาระบบการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน(MOOC) เพื่อพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาสายสามัญการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคใต้

3. วิธีการดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม

3.1.1 นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนสายสามัญการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด ใน 14 จังหวัดภาคใต้ปีการศึกษา 2564 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายภาคเรียนที่ 2/2564 จำนวน 64,845 คน จากนั้นซึ่งได้จากการสุ่มตามตารางสำเร็จรูปของ Yamane (1967) กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาจำนวน 398 คน

3.1.2 ครู หรือนักวิชาการ หรือศึกษานิเทศก์ผู้จัดการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์ และดูแลระบบคอมพิวเตอร์ของสำนักงาน กศน.จังหวัด 14 จังหวัดภาคใต้ จังหวัดละ 1 คน จำนวน 14 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าพัฒนาระบบการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) เพื่อพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาสายสามัญ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคใต้ มีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม โดยเนื้อหาของแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา

ตอนที่ 2 ข้อมูลการใช้งานและการเรียนรู้สารสนเทศผ่านการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) ประกอบด้วย จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค และความต้องการเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศผ่านการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) จำนวน 31 ข้อ

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

รูปแบบของแบบสอบถามความคิดเห็นมี 3 ลักษณะ คือ แบบตรวจสอบรายการ (Checklist) แบบประมาณค่า (Rating Scale) และแบบปลายเปิด (Open-ended)

ในส่วนแบบสัมภาษณ์เรื่องการพัฒนาการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) เพื่อพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาสายสามัญการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคใต้ โดยมีข้อคำถาม 6 ข้อ คำถาม คือ 1) องค์ประกอบของการพัฒนาระบบการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) 2) ขั้นตอนการเรียนการสอนของการพัฒนาระบบการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) 3) กระบวนการเรียนย่อยของระบบการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) 4) วิธีการวัด และประเมินผลการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) 5) ระบบการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) 6) เงื่อนไขการเรียนรู้ของระบบการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC)

3.3 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยทำการทดสอบความเที่ยงของเนื้อหา ด้วยการนำแบบสอบถามฉบับจริงส่งให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อพิจารณาโครงสร้างแบบสอบถาม เนื้อหา ภาษาที่ใช้และค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้ง 3 ท่าน เพื่อทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา เพื่อนำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม โดยพิจารณาค่า IOC ที่มีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ซึ่งผลการตรวจสอบ พบว่า ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80 -1.00 หลังจากหาความเที่ยงตรงทางด้านเนื้อหา แล้ว ผู้วิจัยจะนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือและค่าความเชื่อมั่น โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค โดยพิจารณาค่า Cronbach's Alpha Coefficient ที่มีค่าตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป (กัลยา วาณิชยปัญญา, 2554) ซึ่งผลการทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลของผู้วิจัย มีขั้นตอนตามลำดับดังนี้

1. การเก็บข้อมูลทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณไปยังผู้อำนวยการสำนักงาน กศน.จังหวัด 14 จังหวัดภาคใต้ พร้อมแนบแบบสอบถาม และซองเอกสารพร้อมชื่อและที่อยู่ของผู้วิจัย เพื่อให้ส่งกลับคืนทางไปรษณีย์ โดยระบุระยะเวลาในการส่งแบบสอบถามกลับคืนประมาณ 2 สัปดาห์ คู่ขนานกับการจัดเก็บข้อมูลแบบ Google Form

2. ผู้วิจัยส่งเอกสารแบบสอบถาม 398 ชุด ได้รับกลับคืนมา 398 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

3. นำแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้างไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เรื่องการพัฒนาระบบการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) เพื่อพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาสายสามัญการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคใต้ จำนวน 14 คน การสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง จำนวน 14 คน จากสำนักงาน กศน.จังหวัด 14 จังหวัดภาคใต้ สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับองค์ประกอบรูปแบบ และขั้นตอนกิจกรรมการเรียนการสอน

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ข้อมูลคำถามปลายปิด (Close ended questionnaire) ข้อคำถามใช้รูปแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามแบบของ Likert Scale (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2554) โดยการวิเคราะห์หาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับคำถามปลายเปิด (Open ended questionnaire) วิเคราะห์ข้อมูลหาคำความถี่ของความคิดเห็น และนำเสนอแบบพรรณนา และสรุปผลการวิเคราะห์ในภาพรวม

4. สรุปผลการวิจัย

การพัฒนาระบบการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) เพื่อพัฒนาทักษะการสารสนเทศของนักศึกษาสายสามัญการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคใต้ สรุปผลการวิจัย ดังนี้

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการ	จำนวน (n=398)	ร้อยละ
1. เพศ		
หญิง	249	62.56
ชาย	149	37.44
2. อายุ		
15- 24 ปี	290	72.86
26 – 34 ปี	84	21.11
35 – 44 ปี	29	4.77
45 – 59 ปี	5	1.26
3. ระดับการศึกษา		
มัธยมศึกษาตอนปลาย	398	100.00

จากตารางที่ 1 จากการตอบแบบสอบถามจำนวนทั้งหมด 398 คน พบว่า นักศึกษาเพศหญิง จำนวน 249 คน คิดเป็นร้อยละ 62.56 และนักศึกษาเพศชาย จำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 37.44 ซึ่งมีอายุระหว่าง 15- 24 ปี จำนวน 290 คน คิดเป็นร้อยละ 72.86 รองลงมา อายุระหว่าง 26 – 34 ปี จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 21.11 อายุระหว่าง 35 – 44 ปี จำนวน

29 คน คิดเป็นร้อยละ 4.77 และอายุระหว่าง 45 – 59 ปี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.26 เป็นนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน 398 คน คิดเป็นร้อยละ 100

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้งานและการเรียนรู้สารสนเทศผ่านการเรียนรู้การสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC)

รายการ	จำนวน (n=398)	ร้อยละ
1. นักศึกษาเคยเรียนผ่านการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) หรือไม่		
เคย	216	54.27
ไม่เคย	182	45.73
2. นักศึกษาเคยใช้อุปกรณ์คอมพิวเตอร์พกพา เช่น โทรศัพท์มือถือ แท็บเล็ต ในการเรียนหรือไม่		
เคย	348	87.44
ไม่เคย	50	12.56
3. ปัจจุบันนักศึกษาใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตจากผู้ให้บริการเครือข่ายอินเทอร์เน็ตผ่านเครือข่ายโทรศัพท์มือถือของนักศึกษา มากน้อยเพียงใด		
ใช้งานทุกวัน	252	63.32
ใช้งานมากกว่า 3 วันต่อสัปดาห์	75	18.84
ใช้งานน้อยกว่า 3 วันต่อสัปดาห์	71	17.84
4. ปัจจุบันนักศึกษาใช้อุปกรณ์ใดในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต		
คอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ	93	23.37
คอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊ก	72	18.10
โทรศัพท์มือถือ	212	55.53
อื่นๆ แท็บเล็ต	12	3.02

จากตารางที่ 2 จากการตอบแบบสอบถามจำนวนทั้งหมด 398 คน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้งานและการเรียนรู้สารสนเทศผ่านการเรียนรู้การสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) นักศึกษาเคยเรียนผ่านรูปแบบนักศึกษาเคยเรียนผ่านการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) จำนวน 216 คน คิดเป็นร้อยละ 54.27 และไม่เคยผ่านการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) จำนวน 182 คน คิดเป็นร้อยละ 45.73 นักศึกษาเคยใช้อุปกรณ์คอมพิวเตอร์พกพา เช่น โทรศัพท์มือถือ แท็บเล็ตในการเรียน จำนวน 348 คิดเป็นร้อยละ 87.44 และไม่เคย จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 12.56 ปัจจุบันนักศึกษาใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตจากผู้ให้บริการ เครือข่ายอินเทอร์เน็ตผ่านเครือข่าย โทรศัพท์มือถือของนักศึกษา โดยมีการใช้งานทุกวัน จำนวน 252 คิดเป็นร้อยละ 63.32 รองลงมา ใช้งานมากกว่า 3 วันต่อสัปดาห์ จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 18.84 ใช้งานน้อยกว่า 3 วันต่อสัปดาห์ จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 17.84 แสดงให้เห็นว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีการใช้งานเครือข่ายอินเทอร์เน็ตจากผู้ให้บริการเครือข่ายอินเทอร์เน็ตผ่านเครือข่าย โทรศัพท์มือถือของนักศึกษาและไม่มีนักศึกษาคนใดเลยที่ไม่ได้ใช้งานเลย ปัจจุบันนักศึกษาใช้อุปกรณ์ใดในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต ดังนี้ โทรศัพท์มือถือ จำนวน 212 คน คิดเป็นร้อยละ 55.53 คอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะจำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 23.37 คอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊ก จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 18.10 และแท็บเล็ต จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.02 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่านักศึกษาโทรศัพท์มือถือในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตมากที่สุด และใช้แท็บเล็ตในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตน้อยที่สุด

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ ปัญหา และความต้องการ การเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) เพื่อพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาสายสามัญการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคใต้ ด้านการใช้งานและการเรียนรู้สารสนเทศผ่านการเรียนรู้การสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC)

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. การใช้บริการเรียนผ่านระบบออนไลน์ในระบบเปิดสำหรับมวลชนสามารถช่วยท่านค้นหาหลักสูตรการเรียนที่หลากหลายได้รวดเร็วและง่าย	4.51	0.53	มากที่สุด
2. การใช้บริการเรียนผ่านระบบออนไลน์ในระบบเปิดสำหรับมวลชนช่วยให้ท่านเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น	4.06	0.52	มาก
3. การใช้บริการเรียนผ่านระบบออนไลน์ในระบบเปิดสำหรับมวลชน มีหลักสูตรการเรียนรู้ที่ทันสมัยตลอดเวลา	4.18	0.74	มาก
4. สามารถสมัครใช้บริการเรียนผ่านระบบออนไลน์ในระบบเปิดสำหรับมวลชนได้ง่าย	3.81	0.64	มาก
5. การเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ในระบบเปิดสำหรับมวลชนทำให้ท่านสามารถแบ่งเวลาในการทำกิจกรรมอื่นได้ดีขึ้น	3.83	0.44	มาก
6. การเรียนผ่านระบบออนไลน์เปิดสำหรับมวลชนทำให้ท่านได้รับความสะดวกสบาย ไม่ต้องเดินทางไปเรียน ณ สถานที่จัดการเรียนการสอน	3.88	0.52	มาก
7. เป็นสื่อกลางที่จะช่วยเสริมสร้างความร่วมมือเพื่อแก้ปัญหาในการเรียน	4.00	0.48	มาก
8. เป็นเครื่องมือช่วยพัฒนาตนเอง ด้านสังคม เศรษฐกิจ การศึกษา ศิลปวัฒนธรรม	3.95	0.64	มาก
รวม	4.03	0.50	มาก

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ ปัญหา และความต้องการ การเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) เพื่อพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาสายสามัญการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคใต้ ด้านการใช้งานและการเรียนรู้สารสนเทศผ่านการเรียนรู้การสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($=4.03, 0.50$) เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า การใช้บริการเรียนผ่านระบบออนไลน์ในระบบเปิดสำหรับมวลชนสามารถช่วยท่านค้นหาหลักสูตรการเรียนที่หลากหลายได้รวดเร็วและง่ายมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.51, 0.53$) รองลงมา คือ การใช้บริการเรียนผ่านระบบออนไลน์ในระบบเปิดสำหรับมวลชน มีหลักสูตรการเรียนรู้ที่ทันสมัยตลอดเวลา ($\bar{X}=4.18, 0.74$) และสามารถสมัครใช้บริการเรียนผ่านระบบออนไลน์ในระบบเปิดสำหรับมวลชน ได้ง่ายมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X}=3.81, 0.64$)

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ ปัญหา และความต้องการ การเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) เพื่อพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาสายสามัญการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคใต้ ด้านการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC)

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
9. การจัดการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับ	4.53	0.51	มากที่สุด
10. การจัดการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) ทำให้การทำงานง่ายขึ้น	4.06	0.52	มาก
11. การจัดการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) สามารถเรียนรู้วิธีใช้ด้วยตนเอง	4.16	0.76	มาก
12. กิจกรรมการเรียนรู้นำไปใช้ในการเรียนการปฏิบัติได้จริง	3.78	0.64	มาก
13. กิจกรรมการเรียนรู้เอื้ออำนวยและพัฒนาความสามารถ	3.81	0.45	มาก
รวม	4.07	0.81	มาก

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ ปัญหา และความต้องการ การเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) เพื่อพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาสายสามัญการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยได้ด้านการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.07,0.81$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า การจัดการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.53,0.51$) รองลงมา คือ การจัดการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) สามารถเรียนรู้วิธีใช้ด้วยตนเอง ($\bar{X}=4.16,0.76$) และกิจกรรมการเรียนรู้นำไปใช้ในการเรียน การปฏิบัติได้จริงมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X}=3.78,0.64$)

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ ความต้องการระบบการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) เพื่อพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาสายสามัญการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ด้านการใช้งานและการเรียนรู้สารสนเทศผ่านการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC)

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. การใช้บริการเรียนผ่านระบบออนไลน์ในระบบเปิดสำหรับมวลชนสามารถช่วยท่านค้นหาหลักสูตรการเรียนที่หลากหลายได้รวดเร็วและง่าย	4.97	0.23	มากที่สุด
2. การใช้บริการเรียนผ่านระบบออนไลน์ในระบบเปิดสำหรับมวลชนช่วยให้ท่านเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น	4.33	0.50	มาก
3. การใช้บริการเรียนผ่านระบบออนไลน์ในระบบเปิดสำหรับมวลชน มีหลักสูตรการเรียนรู้อันทันสมัยตลอดเวลา	4.59	0.74	มากที่สุด
4. ท่านสามารถสมัครใช้บริการเรียนผ่านระบบออนไลน์ในระบบเปิดสำหรับมวลชนได้ง่าย มีขั้นตอน ไม่ยุ่งยากซับซ้อน	3.94	0.58	มาก
5. ท่านสามารถเรียนรู้ การใช้งานต่าง ๆ ของระบบการเรียนผ่านออนไลน์ในระบบเปิดสำหรับมวลชนได้ด้วยตนเอง ทุกที่ทุกเวลา	3.95	0.50	มาก
6. การเรียนผ่านระบบออนไลน์ในระบบเปิดสำหรับมวลชนทำให้ท่านสามารถแบ่งเวลาในการทำกิจกรรมอื่นได้ดีขึ้น	3.95	0.50	มาก
7. เพื่อแก้ปัญหาในการเรียนช่วยพัฒนาตนเองด้านสังคม เศรษฐกิจ การศึกษา	4.16	0.57	มาก
8. เป็นเครื่องมือช่วยพัฒนาตนเองด้านสังคม เศรษฐกิจ การศึกษา ศิลปวัฒนธรรม	4.30	0.64	มาก
ด้านการใช้งานและการเรียนรู้สารสนเทศผ่านการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC)			
9. การจัดการเรียนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) เปิดใช้งานได้ทุกรูปแบบ เช่น สมาร์ทโฟนเครื่องคอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต	4.97	0.23	มาก
10. การจัดการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิด สำหรับมวลชน ((MOOC) ควรมีหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้คนทั่วไปที่ไม่ใช่สมาชิก แต่มีความสนใจสามารถลงทะเบียนได้เรียนได้	4.33	0.50	มาก
11. การจัดการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) ใช้เป็นแหล่งเรียนรู้เพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะการปฏิบัติงานประกอบการเรียนของตนเอง	4.59	0.74	มาก
12. การจัดการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) ช่วยเพิ่มคุณภาพในการทำงาน	3.94	0.58	มาก
รวม	4.33	0.71	มาก

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ ความต้องการระบบการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) เพื่อพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาสายสามัญการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ด้านการใช้งานและการเรียนรู้สารสนเทศผ่านการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.33,0.71$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าการใช้บริการเรียนผ่านระบบออนไลน์ในระบบเปิดสำหรับมวลชนสามารถช่วยท่านค้นหาหลักสูตรการเรียนที่หลากหลายได้รวดเร็วและง่าย และการจัดการเรียนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) เปิดใช้งานได้ทุกรูปแบบ เช่น สมาร์ทโฟนเครื่องคอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.97,0.23$) รองลงมา คือ การใช้บริการเรียนผ่านระบบออนไลน์ในระบบเปิดสำหรับมวลชน มีหลักสูตรการเรียนรู้ที่ทันสมัยตลอดเวลาและการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) ใช้เป็นแหล่งเรียนรู้เพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะการปฏิบัติงานประกอบการเรียนของตนเอง ($\bar{X}=4.59,0.74$) และ ท่านสามารถสมัครใช้บริการเรียนผ่านระบบออนไลน์ในระบบเปิดสำหรับมวลชนได้ง่าย มีขั้นตอน ไม่ยุ่งยากซับซ้อน และการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) ช่วยเพิ่มคุณภาพในการทำงานมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X}=3.94,0.58$)

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ ความต้องการระบบการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) เพื่อพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาสายสามัญการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ด้านรูปแบบการใช้งานและการเรียนรู้สารสนเทศผ่านการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC)

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
ด้านรูปแบบการใช้งานและการเรียนรู้สารสนเทศผ่านการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC)			
13. กิจกรรมเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้พัฒนาความรู้และสามารถปฏิบัติได้จริง	4.91	0.35	มาก
14. การจัดการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) ในแต่ละชั้นมีความเหมาะสมกับผู้เรียน	4.30	0.49	มาก
15. การจัดการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการประสบการณ์ตรงของผู้เรียน	4.53	0.77	มากที่สุด
16. การจัดการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) ทำให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ได้	3.93	0.58	มาก
17. การจัดการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) ทำให้ผู้เรียนฝึกทักษะการทำงานร่วมกัน	3.95	0.50	มาก
18. การจัดการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะทางด้านเทคโนโลยี	3.95	0.50	มาก
รวม	4.26	0.71	มาก

จากตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ ความต้องการระบบการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) เพื่อพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาสายสามัญการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ด้านรูปแบบการใช้งานและการเรียนรู้สารสนเทศผ่านการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.26,0.71$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า กิจกรรมเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้พัฒนาความรู้และสามารถปฏิบัติได้จริง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.91,0.35$) รองลงมา คือ การจัดการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการประสบการณ์ตรงของผู้เรียน ($\bar{X}=4.53,0.77$) และ การจัดการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) ทำให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ได้มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X}=3.93,0.58$)

ตารางที่ 7 สรุปผลการสัมมนาสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการ ของพฤติกรรมรัฐสารสนเทศ และแนวทางการพัฒนาระบบการเรียนการสอนออนไลน์สำหรับมวลชน (MOOC) เพื่อพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาและบุคลากรที่ศึกษาตามอัธยาศัยได้

คนที่	สภาพปัจจุบันการจัดการเรียนการสอน						ขั้นตอนการเรียนการสอนออนไลน์สำหรับมวลชน (MOOC)						กระบวนการเรียนการสอนออนไลน์สำหรับเปิดสำหรับ มวลชน (MOOC)				
	ถ่ายทอด การ ใช้งาน	การ ได้ตอบ	ผู้เชี่ยวชาญ หลากหลาย	การ เรียนรู้ แบบ ร่วมมือ	ระบุ ส่วน ได้	ควบคุม การ เรียน ด้วย ตนเอง	ประเมิน/ แนะนำวิธี เรียนแบบ ออนไลน์ ระบบเปิด สำหรับ มวลชน	การเข้าถึง บทเรียน ผ่านระบบ เปิดสำหรับ มวลชน	ศึกษา เนื้อหา บทเรียน	กิจกรรม การเรียน การสอน	การ ปฏิสัมพันธ์ การเรียนรู้ ของผู้เรียน	การวัดผลและ ประเมินผล การเรียนรู้ของ ผู้เรียน	การเข้าถึง เพื่อสร้าง แรงจูงใจ	การสร้าง สัมพันธ์ทาง สังคม	การ แลกเปลี่ยน ข้อมูลความรู้	การ สร้างสรรค์ ความรู้ใหม่	การพัฒนา ความรู้
1	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
3	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
4	X	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	X	X	X	X	X
5	✓	✓	X	✓	✓	X	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
6	✓	✓	✓	✓	X	✓	✓	✓	✓	✓	✓	X	✓	✓	✓	✓	✓
7	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
8	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	X	✓	X	✓	✓
9	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
10	X	X	X	✓	✓	X	✓	✓	✓	✓	✓	✓	X	X	✓	✓	X
11	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
12	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	X	X	X	X
13	✓	✓	✓	X	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
14	✓	✓	X	✓	✓	X	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	X	✓
รวม	12 (85.71)	13 (92.85)	11 (78.57)	12 (85.71)	13 (92.85)	11 (78.57)	14 (100)	14 (100)	14 (100)	14 (100)	14 (100)	13 (92.85)	11 (78.57)	11 (78.57)	11 (78.57)	11 (78.57)	11 (78.57)

หมายเหตุ ✓ มีความเหมาะสม

X ไม่มีความเหมาะสม

ตารางที่ 7 (ต่อ)

คนที่	วิธีการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน		เงื่อนไขรูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC)		
	การประเมินชิ้นงาน	การประเมินทักษะการรู้สารสนเทศ	ระบบการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC)	การเรียนรู้ด้วยตนเองรายบุคคล	การเรียนรู้จากสื่อออนไลน์
1	✓	✓	✓	✓	✓
2	✓	✓	✓	✓	✓
3	✓	✓	✓	✓	✓
4	✓	✓	X	✓	✓
5	✓	✓	✓	✓	✓
6	✓	✓	✓	✓	✓
7	✓	✓	✓	✓	✓
8	✓	✓	✓	✓	✓
9	✓	✓	✓	✓	✓
10	✓	✓	X	✓	✓
11	✓	✓	✓	✓	✓
12	✓	✓	✓	✓	✓
13	✓	✓	✓	✓	✓
14	✓	✓	✓	✓	✓
รวม	14(100)	14(100)	12(85.71)	14(100)	14(100)

หมายเหตุ ✓ มีความเหมาะสม
X ไม่มีความเหมาะสม

จากตารางที่ 7 สรุปผลการสัมภาษณ์สภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการ ของพฤติกรรมผู้สารสนเทศ และแนวทางการพัฒนาระบบการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้สารสนเทศของนักศึกษาสายสามัญการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคใต้ได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) ควรมีวิธีการเรียนการสอนระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) ให้ง่ายและเหมาะสม โดยมีองค์ประกอบ ดังนี้ 1) การเตรียมตัวของผู้เรียน 2) กิจกรรมการเรียนการสอน 3) การโต้ตอบของผู้เรียน 4) การถ่ายโยงความรู้ของผู้เรียน

2. ขั้นตอนการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) ควรให้ขั้นตอนการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) มาสร้างเป็นรูปแบบหลักของการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) และมีรายละเอียดของแต่ละขั้นตอนให้ชัดเจนมากขึ้น

3. กระบวนการการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) ควรนำกระบวนการขั้นตอนที่ 3,4,5 เป็นกระบวนการย่อยที่นำมาร่วมกับกระบวนการการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้สารสนเทศของนักศึกษาสายสามัญการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคใต้

4. การประเมินชิ้นงานและการประเมินทักษะการเรียนรู้สารสนเทศ เหมาะสมสำหรับนักศึกษา

5. ระบบการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) ควรปรับปรุงแบบให้มีความชัดเจนมีรายละเอียดมากขึ้น

6. เงื่อนไขการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้สารสนเทศของนักศึกษาสายสามัญการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคใต้มีความเหมาะสมเพิ่มเติมให้สอดคล้องเงื่อนไขด้านคุณธรรมจริยธรรมให้กับผู้เรียน

สรุปผลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาพัฒนาเป็นร่างต้นแบบรูปแบบการเรียนการสอนระบบเปิดสำหรับมวลชน(MOOC) เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้สารสนเทศของนักศึกษาสายสามัญการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคใต้ โดยจะนำร่างต้นแบบของรูปแบบการเรียนการสอนระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้สารสนเทศของนักศึกษาสายสามัญการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคใต้ไปใช้ในขั้นตอนการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญต่อไป

5. อภิปรายผล

การอภิปรายผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาระบบการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้สารสนเทศของนักศึกษาสายสามัญการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคใต้ตามรายละเอียดดังนี้

1. นักศึกษาเพศหญิง จำนวน 249 คน และนักศึกษาเพศชาย จำนวน 149 คน ซึ่งมีอายุระหว่าง 15- 24 ปี จำนวน 290 คน อายุระหว่าง 26 – 34 ปี จำนวน 84 คน อายุระหว่าง 35 – 44 ปี จำนวน 29 คน และอายุระหว่าง 45 – 59 ปี จำนวน 5 คน เป็นนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน 398 คน

2. ข้อมูลการใช้งานและการเรียนรู้สารสนเทศผ่านการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) นักศึกษาเคยเรียนผ่านรูปแบบนักศึกษาเคยเรียนผ่านการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) จำนวน 216 คน และไม่เคยผ่านการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) จำนวน 182 คน นักศึกษาเคยใช้อุปกรณ์คอมพิวเตอร์พกพา เช่น โทรศัพท์มือถือแท็บเล็ต ในการเรียน จำนวน 348 คน และไม่เคย จำนวน 50 คน ปัจจุบันนักศึกษาใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตจากผู้ให้บริการ เครือข่ายอินเทอร์เน็ตผ่านเครือข่าย โทรศัพท์มือถือของนักศึกษา โดยมีการใช้งานทุกวัน จำนวน 252 รองลงมา ใช้งานมากกว่า 3 วันต่อสัปดาห์ จำนวน 75 คน ใช้นานน้อยกว่า 3 วันต่อสัปดาห์ จำนวน 71 คน แสดงให้เห็นว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีการใช้งานเครือข่ายอินเทอร์เน็ตจากผู้ให้บริการเครือข่ายอินเทอร์เน็ตผ่านเครือข่ายโทรศัพท์มือถือของนักศึกษาและไม่มีนักศึกษาคนใดเลยที่ไม่ได้ใช้งานเลย ปัจจุบันนักศึกษาใช้อุปกรณ์ใดในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต ดังนี้ โทรศัพท์มือถือ จำนวน

212คน คอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ จำนวน 93 คน คอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊ก จำนวน 72 คน และแท็บเล็ต จำนวน 12 คน ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่านักศึกษาโทรศัพท์มือถือในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตมากที่สุด และใช้แท็บเล็ต ในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตน้อยที่สุด

3. ผลการวิเคราะห์ ปัญหา และความต้องการ การเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) เพื่อพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาสายสามัญการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคใต้ ด้านการใช้งาน และการเรียนรู้สารสนเทศผ่านการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า การใช้บริการเรียนผ่านระบบออนไลน์ในระบบเปิดสำหรับมวลชนสามารถช่วยท่านค้นหาหลักสูตรการเรียนที่หลากหลายได้รวดเร็วและง่ายมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ การใช้บริการเรียนผ่านระบบออนไลน์ในระบบเปิดสำหรับมวลชนมีหลักสูตรการเรียนรู้ที่ทันสมัยตลอดเวลา และสามารถสมัครใช้บริการเรียนผ่านระบบออนไลน์ในระบบเปิดสำหรับมวลชน ได้ง่ายมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ส่วนด้านการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาข้อ พบว่า การจัดการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) สามารถเรียนรู้วิธีใช้ด้วยตนเอง และกิจกรรมการเรียนรู้นำไปใช้ในการเรียน การปฏิบัติได้จริงมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

4. ผลการวิเคราะห์ ความต้องการระบบการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) เพื่อพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาสายสามัญการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ด้านการใช้งานและการเรียนรู้สารสนเทศผ่านการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การใช้บริการเรียนผ่านระบบออนไลน์ในระบบเปิดสำหรับมวลชนสามารถช่วยท่านค้นหาหลักสูตรการเรียนที่หลากหลายได้รวดเร็วและง่าย และการจัดการเรียนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) เปิดใช้งานได้ทุกรูปแบบ เช่น สมาร์ทโฟน เครื่องคอมพิวเตอร์แท็บเล็ต มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ การใช้บริการเรียนผ่านระบบออนไลน์ในระบบเปิดสำหรับมวลชน มีหลักสูตรการเรียนรู้ที่ทันสมัยตลอดเวลาและการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) ใช้เป็นแหล่งเรียนรู้เพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะการปฏิบัติงานประกอบการเรียนของตนเอง และท่านสามารถสมัครใช้บริการเรียนผ่านระบบออนไลน์ในระบบเปิดสำหรับมวลชนได้ง่าย มีขั้นตอน ไม่ยุ่งยากซับซ้อน และการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) ช่วยเพิ่มคุณภาพในการทำงานมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ส่วนด้านรูปแบบการใช้งานและการเรียนรู้สารสนเทศผ่านการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า กิจกรรมเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้พัฒนาความรู้และสามารถปฏิบัติได้จริง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ การจัดการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการประสบการณ์ตรงของผู้เรียน และการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน(MOOC) ทำให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ได้มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

เนื่องจากปัจจุบันนักศึกษาส่วนใหญ่มีเครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ ทางด้านเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการสืบค้นและค้นคว้าหาข้อมูลที่สนใจเพิ่มเติมได้ เช่น คอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล แท็บเล็ต และสมาร์ทโฟนต่างๆ จึงส่งผลให้นักศึกษาต้องการการเข้าถึงแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ที่สามารถเปิดใช้งานได้ในทุกรูปแบบอย่างไม่จำกัดและไม่เสียค่าใช้จ่ายในการเข้าถึงแหล่งข้อมูลต่างๆ ได้อย่างรวดเร็วและง่ายขึ้น ดังนั้นในการออกแบบการเรียนรู้ออนไลน์แบบเปิดนั้น จึงต้องผลิตออนไลน์แบบเปิดที่สามารถแสดงผลได้ทุกอุปกรณ์ ไม่ว่าจะเป็นเครื่องคอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต และสมาร์ทโฟนต่างๆ ได้ซึ่งสอดคล้องกับนันทน์ เรืองฤทธิ์ (2558) ศึกษาสภาพและความต้องการแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ออนไลน์ในระบบเปิดสำหรับมหาชน “ด้านครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์” โดยมีผลการวิจัยพบว่า 1) ด้านสภาพการใช้งาน พบว่า นักศึกษาเคยลงทะเบียนเรียนผ่านระบบเครือข่ายจำนวน 401 คน คิดเป็นร้อยละ 84.42 นักศึกษารู้จักแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ออนไลน์แบบเปิด จำนวน 362 คน คิดเป็นร้อยละ 76.21 2) ด้านความต้องการ พบว่า นักศึกษามีความต้องการลงทะเบียนเรียนหากสถาบันจัดให้มีการเรียนด้วยแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ออนไลน์แบบเปิด เพื่อเพิ่มพูนความรู้จำนวน 428 คน คิดเป็นร้อยละ 90.11 และนักศึกษาไม่ต้องการลงทะเบียนเรียนหากสถาบันจัดให้มีการเรียนด้วยแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ออนไลน์แบบเปิดเพื่อเพิ่มพูนความรู้ จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 9.89 นักศึกษาส่วนใหญ่มีความต้องการให้จัดทำแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ออนไลน์แบบเปิดเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรายวิชาหรือการพัฒนาสมรรถนะในการทำงาน จัดทำแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ออนไลน์แบบเปิดเป็นหลักสูตรระยะสั้นที่มีประกาศนียบัตรให้แก่ ผู้ที่เรียนจบหลักสูตร

และสามารถนำไปใช้เทียบเคียงจำนวนหน่วยกิตกับการศึกษาในระบบปกติ ต้องการแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ออนไลน์แบบเปิด โดยมีความต้องการด้านการเข้าถึงมากที่สุด

5. สรุปผลการสัมภาษณ์สภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการ ของพฤติกรรมรู้สารสนเทศ และแนวทางการพัฒนาระบบการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) เพื่อพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาสายสามัญ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคใต้ได้ดังนี้ 1) สภาพปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน(MOOC) ควรมีวิธีการเรียนการสอนระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) ให้ง่ายและเหมาะสม โดยมีองค์ประกอบ ดังนี้ 1) การเตรียมตัวของผู้เรียน 2) กิจกรรมการเรียนการสอน 3) การโต้ตอบของผู้เรียน 4) การถ่ายโยงความรู้ของผู้เรียน 2) ขั้นตอนการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) ควรให้ผ่านขั้นตอนมาสร้างเป็นรูปแบบหลักของการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) และมีรายละเอียดของแต่ละขั้นตอนให้ชัดเจนมากขึ้น 3) ควรนำกระบวนการขั้นตอนที่3,4,5 เป็นกระบวนการย่อยที่นำมาพร้อมกับกระบวนการการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้สารสนเทศของนักศึกษาสายสามัญการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคใต้ 4) การประเมินชิ้นงานและการประเมินทักษะการรู้สารสนเทศ มีความเหมาะสมสำหรับนักศึกษา 5) ระบบการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) ควรปรับปรุงแบบให้มีความชัดเจน มีรายละเอียดมากขึ้น และ6) เงื่อนไขการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้สารสนเทศของนักศึกษาสายสามัญการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคใต้มีความเหมาะสมเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับด้านคุณธรรมจริยธรรมให้กับผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัย จารุมณ หนูคง และณมน จิรังสุวรรณ (2558 : 105) ศึกษาการออกแบบรูปแบบการ ผูกอบรมแบบผสมผสานร่วมกับการสอนแบบMOOC เพื่อพัฒนาทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยีสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต ผลการวิจัยพบว่า 1. รูปแบบการฝึกอบรมแบบผสมผสานร่วมกับการสอนแบบ MOOC เพื่อพัฒนาทักษะด้าน สารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นการวัดความรู้ พื้นฐานก่อน เรียน ผ่านระบบออนไลน์ 2) ขั้นการปฐมนิเทศผู้เรียนก่อนเรียนในรูปแบบสตรีมมิงมีเดีย ผ่านระบบ ออนไลน์ หรือทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบริบทของผู้เรียน 3) ขั้นการกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหา รายวิชาผ่านระบบ ออนไลน์ หรือทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบริบทของผู้เรียน 4) ขั้นผู้เรียนศึกษาเนื้อหาในรูปแบบ สตรีมมิงมีเดียผ่านระบบออนไลน์ 5) ขั้นผู้เรียนแลกเปลี่ยนปฏิสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้สอน 6) ขั้นปฏิบัติกิจกรรมตามใบงานที่ กำหนดในชั้นเรียน และให้ผู้เรียนส่งชิ้นงานในห้องเรียนและผ่านระบบออนไลน์และร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยนในชั้นเรียน และ 7) ขั้นการวัดความรู้หลังจากฝึกอบรมโดยให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบผ่านระบบออนไลน์ และโดยให้เพื่อนร่วมชั้นเรียนประเมินชิ้นงาน (Peer Assessment)

6. ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากการทำวิจัยครั้งนี้ เพื่อต้องการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัจจุบัน ปัญหาความต้องการ และแนวทางการพัฒนาระบบการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) เพื่อพัฒนาทักษะการรู้ทักษะสารสนเทศของนักศึกษาสายสามัญการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคใต้ เมื่อได้ทราบความต้องการเบื้องต้นแล้ว ทางผู้วิจัยจะได้วางแผนการจัดการพร้อมทั้งแนวทางในการพัฒนาระบบการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) เพื่อพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาสายสามัญการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคใต้ร่วมกับครูผู้สอนโดยปรับให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้งานมากที่สุด

ในการนำระบบการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) ของงานวิจัยนี้ไปใช้ จะต้องมีการปรับปรุงหรือประยุกต์รูปแบบของบทเรียนออนไลน์ให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชานั้น ๆ และสอดคล้องกับการเรียนการสอนที่ต้องการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ขั้นตอนต่าง ๆ สามารถปรับเปลี่ยนได้ให้มีความยืดหยุ่นกับเนื้อหาและระยะเวลา

7. กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณ ผศ.ดร.ชัชวาล ชุมรักษา ผศ.ดร.จินตนา กสินันท์ และผศ.ดร.นพเก้า ณ พัทลุง ที่ให้ข้อเสนอแนะคำแนะนำในการเขียนบทความฉบับนี้ให้สำเร็จและสมบูรณ์

8. เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2554). **สถิติสำหรับงานวิจัย**. กรุงเทพฯ : ภาควิชาสถิติ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- จินตวีร์ คล้ายสังข์. (2560). รายงานวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานศาสตร์การสอนตามแนวทางคอนสตรัคติวิสต์ด้วยเครื่องมือทางปัญญาเพื่อเสริมสร้างการสร้างความรู้ของผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จารุมน หนูคง และ ณมน จีรังสุวรรณ. (2558). ศึกษาการออกแบบรูปแบบการฝึกอบรมแบบผสมผสานร่วมกับการสอนแบบ MOOC เพื่อพัฒนาทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยีสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต, **วารสารวิชาการครูศาสตร์อุตสาหกรรม พระจอมเกล้าพระนครเหนือ**. 6(1), 109-110.
- ชุดิสนันต์ เกิดวิบูลย์เวช. (2556). ชุดิสนันต์ เกิดวิบูลย์เวช. 2556, MOOC ห้องเรียนออนไลน์ในศตวรรษที่ 21-รอบรู้ไอที รอบโลกเทคโนโลยี. สืบค้นเมื่อ 14 กรกฎาคม 2565 จากเว็บ, <https://www.dailynews.co.th/Content/IT/184597/MOOC>
- วรพล รัตนพันธ์. (2556). MOOC เรียนฟรีกับมหาวิทยาลัยชั้นนำของโลก. สืบค้นเมื่อ 14 กรกฎาคม 2565, จาก <http://www.vcharkarn.com/varticle/44387>.
- ณฐภัทร ดิณเวส. (2558). การศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาออนไลน์ระบบเปิดแบบ MOOC ของอุดมศึกษาไทย. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร..
- น้ามนต์ เรืองฤทธิ์. (2558). ศึกษาสภาพและความต้องการแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ออนไลน์ในระบบเปิดสำหรับมหาชน “ด้านครูศาสตร์/ศึกษาศาสตร์”. **ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ**, 8(2) ,130-136.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2560). **แนวทางการดำเนินการจัดการศึกษานอกโรงเรียน**. กรุงเทพฯ : สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย.

แนวทางการพัฒนาคุณภาพบริการของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสระแก้ว Guidelines for improving the service quality of the Sakaeo Juvenile and Family Court

วีรณัฐ พรหมสุวรรณ¹, สินีนาถ เริ่มลาวรรณ²

Weeranat Promsuwan¹, Sineenat Rermlawan²

¹ นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

² อาจารย์ หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

Master of Business Administration Program in Business Administration, Rajabhat Rajanagarindra University

Lecturer of the Master of Business Administration Program in Business Administration, Rajabhat Rajanagarindra University

Corresponding author. Email: mod.weeranat040520@gmail.com

(Received: February 5, 2023; Revised: March 1, 2023; Accepted: March 7, 2023)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของผู้รับบริการของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสระแก้ว 2) เพื่อศึกษาระดับคุณภาพการบริการของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสระแก้ว 3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพบริการของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสระแก้ว งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยแบบผสมผสาน (Mix-methodology research) โดยประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ประชาชนที่เป็นผู้รับบริการของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสระแก้ว ใช้วิธีแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental sampling) จนครบตามขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 320 คน โดยใช้สูตรคำนวณของทาโรยามาเน (Yamane) ในส่วนของการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการให้บริการของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสระแก้ว ใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Judgement selection) สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (In-Depth Interview) จำนวน 8 คน ซึ่งเป็นบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการให้บริการของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสระแก้ว สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและทดสอบสมมติฐานโดยใช้วิธีการทดสอบค่าที่ T-Test, วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 41 - 50 ปี มีสถานภาพสมรส การศึกษาสูงสุดระดับประถมศึกษาและมีอาชีพรับจ้าง/กรรมกร ส่วนในการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่าง ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และอาชีพ มีความคิดเห็นต่อคุณภาพบริการของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสระแก้ว ที่แตกต่างกัน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอาชีพ มีความคิดเห็นต่อคุณภาพบริการของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสระแก้ว ที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คุณภาพบริการของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสระแก้ว โดยรวมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.081) ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}$ = 4.339) รองลงมา คือ ด้านการเอาใจใส่ในผู้รับบริการ ($\bar{X}$ = 4.241) ด้านความเชื่อถือได้ในการบริการ ($\bar{X}$ = 4.111) และ ความเป็นรูปธรรมของบริการ ($\bar{X}$ = 3.871) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในลำดับสุดท้าย คือ ด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการ ($\bar{X}$ = 3.841) ตามลำดับ แนวทางในการพัฒนาคุณภาพบริการของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสระแก้ว ได้แก่ SPETT model ประกอบด้วย S (Staff) บุคลากรมีจิตสำนึกในการให้บริการ มีความรอบรู้และมีความชำนาญในเรื่องที่ให้บริการ มีบุคลิกภาพที่ดี และความกระตือรือร้นในการให้บริการด้วยความเต็มใจ P (Process) กระบวนการให้บริการ ด้วยความรวดเร็ว ชัดเจน ครอบคลุม และถูกต้อง E (Environment) สิ่งแวดล้อมสะอาด เป็นระเบียบ สวยงาม มีแสงสว่างเพียงพอ มีมุมสำหรับพักผ่อนหย่อนใจสำหรับช่วงที่รอรับบริการ T (Training) การฝึกอบรมบุคลากรให้มีจิตสำนึกในการให้บริการ และ T (Technology) การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เพื่อให้บริการอย่างเพียงพอ และทันสมัย

คำสำคัญ : คุณภาพบริการ, ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสระแก้ว

Abstract

The objectives of this research were to study 1) personal factors of service recipients of the Sa Kaeo Juvenile and Family Court; 2) levels of the Sa Kaeo Juvenile and Family Court's service quality; and 3) guidelines for improving the service quality of the Sa Kaeo Juvenile and Family Court. The research was mixed methods research. For the quantitative research, the sample selected using accidental sampling method was 320 service recipients of the Juvenile and Family Court in Sa Kaeo Province. The research instrument was a questionnaire. For the qualitative research, the sample selected using purposive sampling method was 8 personnel involved with the services of the Sa Kaeo Juvenile and Family Court. The sample size was calculated using Taro Yamane's formula (Yamane) (Siripong Pruittthiphan), 2010, page 203). The in-depth interview was used with key informants. and determining a specific selection method (judgment selection) By using the method of random sampling (Accidental Sampling) according to the proportion of the population to obtain the sample group that meets the specified criteria. The statistics used for data analysis were mean, percentage, standard deviation and hypothesis testing using T-Test, and one-way ANOVA.

The study found that most of the respondents were males, aged between 41 - 50 years old, with a married status, an elementary school of education, and worked as a wage or labor. According to the findings of the data analysis, the overall service quality of the Sa Kaeo provincial juvenile and family courts was high ($\bar{X}$ = 4.081). When each aspect was considered, it was found that ensuring service recipients had the highest average score ($\bar{X}$ = 4.339), followed by customer care ($\bar{X}$ = 4.241), reliability of the service ($\bar{X}$ = 4.111), concreteness of the service, and responses to service recipients ($\bar{X}$ = 3.841), respectively. The hypothesis test results revealed that different personal factors such as gender, age, status, education level, and occupation had different opinions on the Sa Kaeo Juvenile and Family Court's service quality. The personal factors regarding occupation had different opinions on the service quality of the Juvenile and Family Court in Sa Kaeo Province, with a statistical significance of .05. The guidelines for improving service quality of the Sa Kaeo Juvenile and Family Court, were SPETT model consisting of S (Staff) personnel with service awareness, knowledge and expertise in service, as well as good personality and the enthusiasm for the service, P (Process) fast, clear, comprehensive and accurate service process, E (Environment) the clean, tidy and beautiful environment, with sufficient lighting, and a leisure angle for the service cycle, T (Training) personnel training to improve service awareness, and T (Technology) T (Technology) adequate and current information technology services.

Keywords: Service Quality, Sakaeo Juvenile and Family Court

1. บทนำ

ปัจจุบันสภาพการณ์ของโลกได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี มีผลทำให้ระบบราชการไทยต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลง โดยการปรับปรุงรูปแบบและกระบวนการขั้นตอนในการบริหารจัดการใหม่ที่เน้นการบริการเชิงยุทธศาสตร์ มุ่งผลสัมฤทธิ์ ความคุ้มค่าและการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของสังคม ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญอันจะนำมาสู่การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารราชการและเสริมสร้างระบบราชการให้มีความเข้มแข็งและมีขีดสมรรถนะสูงอยู่เสมอ เพื่อให้สามารถแข่งขันกับนานาชาติประเทศได้ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, ออนไลน์, 2562)

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กำหนดให้รัฐมีหน้าที่ต้องดำเนินการดูแลและจัดสวัสดิการด้านต่างๆเป็นบริการของรัฐให้แก่ประชาชน เช่น การบริการด้านการศึกษา บริการด้านสาธารณสุข บริการด้านสาธารณูปโภคและด้านกระบวนการยุติธรรม เป็นต้น ซึ่งในแต่ละด้านเป็นมาตรฐานพื้นฐานที่รัฐควรจัดให้แก่ประชาชน อาทิ เช่น การดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปีตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนสำเร็จการศึกษาภาคบังคับ จะต้องเป็นการศึกษามีคุณภาพที่ดีโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายใดใด ด้านสาธารณสุขรัฐจัดให้มีการบริการที่มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ในเรื่องการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคและส่งเสริมและให้การสนับสนุนการพัฒนาภูมิปัญญาด้านแพทยแผนไทยให้เกิดประโยชน์ พัฒนาการบริการสาธารณสุขให้มีคุณภาพและมีมาตรฐานในระดับที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง ด้านสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อคุณภาพในการดำรงชีวิตประจำวันของประชาชนอย่างทั่วถึงตามหลักการพัฒนามั่นคงและยั่งยืน โดยโครงสร้างหรือโครงข่ายขั้นพื้นฐานอันจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนหรือเพื่อความมั่นคงของรัฐและในส่วนด้านกระบวนการยุติธรรมจะต้องมีการจัดระบบการบริหารงานกระบวนการยุติธรรมในทุกด้านให้มีประสิทธิภาพมีความเที่ยงธรรมด้วยความเท่าเทียมเสมอภาคและไม่เลือกปฏิบัติ ทั้งนี้ ประชาชนจะต้องเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และไม่เสียค่าใช้จ่ายที่สูงเกินไป (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, ออนไลน์, 2560) ทั้งนี้การบริการของภาครัฐควรมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นและมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของผู้ใช้บริการ โดยองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economic Co-Operation and Development: OECD) ได้จัดทำรายงาน Government at a Glance 2019 เพื่อวัดประสิทธิภาพของภาครัฐ (Public sector performance) และการนำนโยบายของภาครัฐไปปฏิบัติของประเทศในกลุ่ม OECD โดยมีเป้าหมายให้ภาครัฐสามารถเชื่อมโยงเข้ากับประชาชนหรือผู้รับบริการได้มากขึ้น (Reconnect with their people) สร้างความเท่าเทียม (Equality) และการเจริญเติบโตอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม (Inclusive growth) โดยใช้แนวคิดที่ว่าประชาชนเป็นศูนย์กลาง (People centric) วัดประสิทธิภาพของภาครัฐในด้านการเข้าถึง (Access) การตอบสนอง (Responsiveness) และคุณภาพในการให้บริการ (Quality) โดยวัดการบริการด้านการศึกษา (Education) ด้านสาธารณสุข (Health) ด้านสาธารณูปโภค (Utilities) และระบบยุติธรรม (Justice) เนื่องจากเป็นด้านที่กระทบต่อคุณภาพชีวิตประจำวันของประชาชน (ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2565) และจากการศึกษาของไพสิฐ พาณิชชกุลและคณะ ได้ร่วมกันศึกษาและจัดทำรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการ “การลดความเหลื่อมล้ำผ่านกระบวนการยุติธรรม” ในปี 2560 พบว่าปัจจุบันกระบวนการยุติธรรมไทยนั้นมีปัญหาหลายอย่างที่สั่งสมมาจนถึงปัจจุบัน โดยปัญหาสำคัญประการหนึ่งคือ ปัญหาเกี่ยวกับบุคลากรขาดจิตสำนึกและขาดทัศนคติที่ดีในการบริการความยุติธรรมแก่ประชาชน บุคลากรบางส่วนมีทัศนคติเชิงอำนาจนิยมและยึดติดในระบบเจ้าขุนมูลนาย การเลือกคนเข้าทำงานในกระบวนการยุติธรรม ไม่ให้ความสำคัญกับ ด้านคุณธรรมจริยธรรมเท่ากับความสามารถในด้านความรู้ (ไพสิฐ พาณิชชกุล และคณะ, 2560)

กลไกสำคัญในการขับเคลื่อนให้ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสระแก้วดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย รวดเร็วเป็นธรรมและอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้รับบริการ เพื่อสร้างความเชื่อถือ ศรัทธาและบรรลุปเป้าหมายขององค์กร จึงจำเป็นต้องมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ มีจิตใจให้การบริการที่ประทับใจ มีความกระตือรือร้นต่อการให้บริการด้วยกิริยาที่ยิ้มแย้มแจ่มใส ต้อนรับด้วยไมตรีจิตที่ดีต่อผู้รับบริการ ดังนั้น การอำนวยความสะดวกในการให้บริการแก่ประชาชนจะต้องสร้างรูปแบบการอำนวยความสะดวกหรือจัดวิธีการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการบริการของประชาชนให้สามารถสร้างความเข้าใจในการบริการระหว่างผู้ให้บริการและผู้รับบริการ รวมทั้งสามารถตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการให้ได้มากที่สุดและเพื่อให้ผู้รับบริการเกิดความพึงพอใจสูงสุด ซึ่งการบริการที่ดี คือ ผู้ให้บริการพยายามปฏิบัติงานตามหน้าที่ของตนขณะเดียวกันผู้รับบริการก็พยายามเรียกร้องการบริการที่ตนต้องการและสร้างความพึงพอใจให้กับตน แม้เป็นหน่วยงานไม่ได้สร้างผลกำไรเช่นเดียวกับหน่วยงานเอกชนแต่ผู้รับบริการเป็นผู้ที่สามารถให้คำแนะนำติชมเกี่ยวกับการบริการ ซึ่งจะส่งผลต่อภาพลักษณ์ขององค์กร ถ้าภาพลักษณ์ดีก็จะส่งผลให้เกิดขวัญกำลังใจในการทำงานขององค์กรด้วย สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานแผนงานและงบประมาณ, ออนไลน์, 2564)

จากการสังเกตของผู้วิจัยและจากการรวบรวมข้อมูลโดยสัมภาษณ์หัวหน้ากลุ่มงานช่วยพิจารณาคดีและหัวหน้ากลุ่มงานบริการประชาชนและประชาสัมพันธ์ของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสระแก้ว พบว่าการเข้ามารับบริการของประชาชนและการให้บริการของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสระแก้ว พบว่า ปัญหาที่พบเกี่ยวกับการบริการส่วนใหญ่ คือ การปฏิบัติงานของบุคลากรด้านการให้บริการแก่ประชาชน การให้คำแนะนำปรึกษาและบริการอื่นๆ ผู้รับบริการต้องรอคอยไม่สามารถเข้ารับบริการได้ทันที การให้คำปรึกษาแม้บุคลากรจะอธิบายลำดับขั้นตอนเป็นมาตรฐานเดียวกัน แต่ยังคงทำให้เกิดความสับสน

ผู้รับบริการไม่เข้าใจลำดับขั้นตอนในการรับบริการ จนเป็นเหตุให้การพิจารณาคดีเป็นไปโดยล่าช้า แม้ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสระแก้วจะได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานศาลยุติธรรมด้านวัสดุอุปกรณ์ในการสืบค้นคดีและการนำระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ก็ตาม แต่ผู้รับบริการไม่สามารถเข้าถึงระบบเทคโนโลยีต่างๆที่ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสระแก้วนำมารองรับการให้บริการได้ รวมทั้งบางช่วงเวลาบุคลากร ผู้ให้บริการมีจำนวนจำกัดและไม่เพียงพอต่อการให้บริการประชาชนที่ต้องการอย่างเร่งด่วน ทำให้เกิดความล่าช้าในการให้บริการ ดังนั้น จึงควรต้องมีการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการให้บริการเพื่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็วและถูกต้องแก่ผู้รับบริการที่มาศาล ทำให้ผู้รับบริการได้รับการบริการ มีคุณภาพและเกิดความศรัทธาต่อศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสระแก้ว ที่มีจุดมุ่งหมายหลักในการให้บริการแก่ผู้รับบริการอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ U (Uniformity) คือ ยกระดับการดำเนินงานให้เป็นมาตรฐานเดียวกันและตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว ซึ่งเป็นหนึ่งในแผนยุทธศาสตร์ของสำนักงานศาลยุติธรรม ปี 2565 – 2568 (สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานแผนงานและงบประมาณ, ออนไลน์, 2564) จะเห็นได้ว่า การบริหารราชการและการให้บริการของภาครัฐ ปัจจุบันมี นั้น เป็นการกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างราชการหรือผู้ให้บริการกับประชาชนผู้รับบริการใหม่ ซึ่งจากเดิมที่ผู้ให้บริการเป็นฝ่ายคิดหรือกำหนดมาเป็นการให้บริการตามความต้องการและเงื่อนไขเฉพาะของกลุ่มผู้รับบริการ โดยมีผู้รับบริการคือประชาชนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งแนวคิดตามที่กล่าวมานั้น มีความสำคัญมากในการสนับสนุนการเปลี่ยนกระบวนทัศน์หรือมุมมองในเรื่องของวัฒนธรรมและค่านิยมปฏิบัติราชการและการให้บริการแก่ประชาชนตามวัตถุประสงค์และยุทธศาสตร์ของการพัฒนาระบบราชการ ด้วยการสนับสนุนให้ภาครัฐคิดค้น ประยุกต์ใช้แนวคิดและเทคนิควิธีการปฏิบัติงาน ในรูปแบบต่างๆนำมาสู่การปรับปรุงคุณภาพของการบริการ และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีที่น่าประทับใจกับประชาชนผู้รับบริการและในฐานะผู้เสียภาษีอากรให้ประเทศชาติ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, ออนไลน์, 2562)

จากที่กล่าวมาข้างต้น ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสระแก้ว จึงจำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาคุณภาพการบริการเพื่อยกระดับการดำเนินงานให้เป็นมาตรฐานเดียวกันกับศาลยุติธรรมต่างๆและตอบสนองความต้องการของประชาชนหรือผู้รับบริการให้ได้รับบริการที่สะดวกและรวดเร็ว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิจัย เรื่อง “แนวทางการพัฒนาคุณภาพบริการของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสระแก้ว” เพื่อใช้เป็นแนวทางในการเสริมสร้างคุณภาพการให้บริการของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสระแก้ว ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาคุณภาพการบริการของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสระแก้ว ในอันที่จะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการบริการอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งเจ้าหน้าที่ อุปกรณ์ เทคโนโลยี สถานที่และองค์ประกอบสำคัญในการดำเนินงานของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสระแก้ว สามารถให้บริการตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการได้

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของผู้รับบริการของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสระแก้ว
- 2.2 เพื่อศึกษาระดับคุณภาพการบริการของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสระแก้ว
- 2.3 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพบริการของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสระแก้ว

3. สมมติฐาน

ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้รับบริการที่แตกต่างกัน มีผลต่อคุณภาพบริการของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสระแก้ว

4. วิธีการดำเนินการวิจัย

4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ 1) การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนที่เป็นผู้รับบริการของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสระแก้ว โดยใช้จำนวนผู้รับบริการ ณ ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสระแก้ว จำนวน 1,548 คน ข้อมูล: สถิติประชาชนที่เป็นผู้รับบริการของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสระแก้ว พ.ศ. 2564) กลุ่มตัวอย่างการวิจัยเชิงปริมาณ คือ ผู้รับบริการศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสระแก้ว โดยมีขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 320 คน โดยใช้สูตรคำนวณของทาโรยามาเน่ (Yamane) (ยูทึ่ ไทยวรรณ, 2562) โดยใช้วิธีการสุ่ม

ตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) 2) การวิจัยเชิงคุณภาพ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ บุคลากรผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการให้บริการของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสระแก้ว และกลุ่มตัวอย่างการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) ได้แก่ บุคลากรผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการให้บริการของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสระแก้ว โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (In-Depth Interview) และกำหนดวิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (judgement selection)) จำนวน 8 คน ได้แก่ 1) ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสระแก้ว เป็นข้าราชการ ตุลาการศาลยุติธรรม ระดับหัวหน้าส่วนราชการ เป็นผู้บริหารศาลมีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแลสั่งการทั้งในส่วนงานตุลาการและส่วนงานธุรการส่วนงานตุลาการ จำนวน 1 คน 2) ผู้อำนวยการสำนักงานประจำศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสระแก้ว เป็นข้าราชการศาลยุติธรรม ประเภทอำนวยการ ระดับต้น รับผิดชอบจัดการและปฏิบัติราชการในฐานะหัวหน้าระดับกองหรือเทียบเท่า มีลักษณะเกี่ยวกับการวางแผน บริหารจัดการ จัดระบบงาน อำนวยการสั่งราชการ มอบหมาย กำกับ แนะนำ ควบคุม ตรวจสอบ ประเมินผลงาน ตัดสินใจ แก้ปัญหาในงานของหน่วยงานที่รับผิดชอบ ซึ่งมีลักษณะหน้าที่ความรับผิดชอบและคุณภาพงานสูงมากและปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย จำนวน 1 คน และ 3) ข้าราชการศาลยุติธรรม ประเภทวิชาการ ระดับชำนาญการพิเศษ จำนวน 5 คน ได้แก่ หัวหน้ากลุ่มงานช่วยพิจารณาคดี หัวหน้ากลุ่มงานไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาท หัวหน้ากลุ่มงานช่วยอำนวยการ หัวหน้ากลุ่มงานบริการประชาชนและประชาสัมพันธ์ และหัวหน้ากลุ่มงานคดี และระดับชำนาญการ ได้แก่ หัวหน้ากลุ่มงานคลัง จำนวน 1 คน ปฏิบัติงานในฐานะหัวหน้างานซึ่งต้องกำกับ แนะนำ ตรวจสอบการปฏิบัติงานของผู้ร่วมปฏิบัติงาน โดยใช้ความรู้ความสามารถประสบการณ์ และความชำนาญสูงมากในงานธุรการคดีหรือธุรการทั่วไป ที่มีขอบเขตเนื้อหาของงานหลากหลายและขั้นตอนการทำงานยุ่งยาก ซับซ้อนมาก ปฏิบัติงานที่ต้องตัดสินใจหรือแก้ปัญหาที่ยากมากและปฏิบัติงานอื่นที่ได้รับมอบหมาย

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยวิเคราะห์ตัวแปรที่มีเนื้อหาของ แบบสอบถาม ในการวิจัยในครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 5 ข้อ ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพบริการของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสระแก้ว แบ่งออกเป็น 5 ด้าน จำนวน 25 ข้อ และ ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณภาพบริการของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสระแก้ว เป็นคำถามปลายเปิด (Open – end Response Questions) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถแสดงความคิดเห็นได้โดยไม่มีข้อจำกัด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interviews) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (In-Depth Interview) เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพบริการของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสระแก้ว

4.3 การหาคุณภาพเครื่องมือ

การวิจัยเชิงปริมาณ

ผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามในด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อวัดความสอดคล้องของข้อคำถามในแบบสอบถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย (Index of item-Objective Congruence: IOC) พบว่า ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามทั้งฉบับมีจำนวน 30 ข้อ มีค่าระหว่าง 0.60-1.00 ซึ่งมากกว่า 0.50 (IOC > 0.50) (Rovinelli & Hambleton, 1997) โดยรวมเท่ากับ 0.99 และผลการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง 0.950 โดยข้อคำถาม มีค่า α ไม่ต่ำกว่า 0.7 (Cronbach, L. J., 1990)

การวิจัยเชิงคุณภาพ

1. ผู้วิจัยได้ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับการสร้างแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interviews) โดยเป็นวิธีสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In depth interviews) เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพบริการของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสระแก้ว

2 ตรวจสอบความถูกต้อง โดยการนำแบบสัมภาษณ์เสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสัมภาษณ์ และพิจารณาข้อคำถามให้มีความสอดคล้องกับการวิจัย รวมถึงการเรียบเรียงและความถูกต้องในการใช้ภาษา นำข้อเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปรึกษากลับมาแก้ไขปรับปรุง เพื่อให้แบบสัมภาษณ์มีความสมบูรณ์สำหรับใช้ในงานวิจัย

4.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามขั้นตอนดังนี้

การวิจัยเชิงปริมาณ

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ถึงผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสระแก้ว เพื่อขอความอนุเคราะห์ขอใช้พื้นที่ ในการแจกแบบสอบถามแก่ผู้รับบริการศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสระแก้ว เพื่อขอความอนุเคราะห์และความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม
2. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษิตตามจำนวนที่กำหนด พร้อมรับแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเอง
3. ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกชุดและได้รับแบบสอบถามคืนมาทั้งหมด
4. นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา มาทำการหาค่าสถิติและบันทึกข้อมูลในคอมพิวเตอร์ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปต่อไป

การวิจัยเชิงคุณภาพ

1. ผู้วิจัยขอหนังสือราชการเพื่อแนะนำตัวผู้วิจัยและขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ ถึงผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสระแก้ว
2. ผู้วิจัยขอหนังสือราชการจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ถึงผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสระแก้ว เพื่อขอความอนุเคราะห์เข้าสัมภาษณ์บุคลากรผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการให้บริการของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสระแก้ว
3. ผู้วิจัยประสานกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) ทั้ง 8 ท่าน เพื่อขอสัมภาษณ์ด้วยตนเอง โดยทำการนัดหมายวัน-เวลา ซึ่งแจ้งรายละเอียดในการเก็บรวบรวมข้อมูล และขออนุญาตบันทึกเสียงระหว่างการสัมภาษณ์
4. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยจัดเรียงและนำเสนอข้อมูลตามประเด็นการศึกษา จากนั้นนำมาเขียนบรรยาย และสรุปข้อมูลการวิจัยต่อไป

4.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์หาค่าสถิติ ประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับคุณภาพบริการของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสระแก้ว ใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) โดยนำข้อมูลที่รวบรวมมาวิเคราะห์หาค่าสถิติ ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)
3. วิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างมีความคิดเห็นต่อคุณภาพบริการของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสระแก้ว แตกต่างกัน โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบกรณี 2 ตัวแปร เลือกทดสอบค่าที (T-Test) กรณีตัวแปรมากกว่า 2 ตัว ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดำเนินการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ ใช้วิธีการทดสอบของแอลเอสดี (LSD's method)
4. เมื่อได้ข้อมูลเกี่ยวกับระดับคุณภาพการบริการของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสระแก้วแล้ว ผู้วิจัยจะพิจารณาระดับคุณภาพการบริการที่มีคะแนนค่าเฉลี่ย (mean) น้อยที่สุด มาทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพบริการโดยการสัมภาษณ์ต่อไป
5. การวิจัยเชิงคุณภาพ นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มาเรียบเรียงและจัดทำให้เป็นระเบียบก่อนที่จะทำไปวิเคราะห์ เพื่อตอบตามวัตถุประสงค์งานวิจัย แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่จัดทำไว้ในลักษณะบรรยายโดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) เขียนเป็นความเรียงตามประเด็นการศึกษา และสรุปผลการศึกษากับแนวทางการพัฒนาคุณภาพบริการของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสระแก้ว

5. ผลการวิจัย

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นประชาชนที่เป็นผู้รับบริการของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสระแก้ว ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 41 - 50 ปี มีสถานภาพสมรส การศึกษาสูงสุดระดับประถมศึกษาและมีอาชีพรับจ้าง/กรรมกร

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลคุณภาพบริการของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสระแก้ว มีค่าเฉลี่ยโดยรวมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.081$) ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.339$) รองลงมา คือ ด้านการเอาใจใส่ในผู้รับบริการ ($\bar{X} = 4.241$) ด้านความเชื่อถือได้ในการบริการ ($\bar{X} = 4.111$) และด้านความเป็นรูปธรรมของบริการโดยรวม ($\bar{X} = 3.871$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในลำดับสุดท้าย คือ ด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการ ($\bar{X} = 3.841$) ตามลำดับ ทั้งนี้สามารถสรุปรายละเอียดในแต่ละด้าน โดยสรุปผลรวม ค่าเฉลี่ยอันดับแรกและอันดับสุดท้ายของแต่ละด้าน ดังนี้

5.2.1 ด้านความเป็นรูปธรรมของบริการโดยรวม มีคะแนนเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{X} = 3.871$) ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วเป็นรายข้อ พบว่า สถานที่ให้บริการมีความเป็นระเบียบ มีแสงสว่างเพียงพอเหมาะสมต่อการให้บริการ ห้องน้ำและที่นั่งรอรับบริการ สะอาดและเพียงพอ มีสัญลักษณ์หรือป้ายบอกจุดบริการแต่ละกลุ่มงานชัดเจน สามารถมองเห็นได้ง่าย ($\bar{X} = 4.231$) รองลงมา คือ บริเวณภายนอกอาคารมีความร่มรื่น สะอาด ถนนภายในมีป้ายสัญลักษณ์กำหนดทางรถยนต์ชัดเจน ลานจอดรถมีพื้นที่เพียงพอต่อผู้รับบริการ ($\bar{X} = 4.150$) ลำดับต่อมา คือ มีอุปกรณ์และเครื่องมือที่ให้บริการที่ทันสมัย เช่น เครื่องถ่ายเอกสาร เครื่องบริการค้นหาข้อมูล บริการรับส่งเอกสารทางโทรสาร เป็นต้น ($\bar{X} = 3.790$) ตามลำดับ

5.2.2 ด้านความเชื่อถือได้ในการบริการ โดยรวม มีคะแนนเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{X} = 4.111$) ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วเป็นรายข้อ พบว่า มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย มีอุปกรณ์ดับเพลิง และทางเดินหนีไฟ ($\bar{X} = 4.250$) รองลงมา คือ ผู้ให้บริการมีความรู้ความชำนาญในเรื่องที่ให้บริการและให้การบริการด้วยความรอบคอบ ถูกต้อง ชัดเจน ($\bar{X} = 4.143$) ลำดับต่อมา คือ ผู้ให้บริการมีบุคลิกภาพที่ดีแต่งกายด้วยเครื่องแต่งกายที่สุภาพ สะอาด ($\bar{X} = 4.115$) ตามลำดับ

5.2.3 ด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการโดยรวม มีคะแนนเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{X} = 3.841$) ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ให้บริการมีความกระตือรือร้นและพร้อมให้การบริการด้วยอัธยาศัยที่ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส เป็นมิตรต่อผู้รับบริการ มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.215$) รองลงมา คือ มีการให้บริการตามลำดับก่อนและหลังกรณีได้รับบริการล่าช้า มีการแจ้งสาเหตุและความคืบหน้าเป็นระยะ ($\bar{X} = 4.100$) ลำดับต่อมา คือ ผู้ให้บริการให้คำแนะนำในเรื่องที่ผู้รับบริการต้องการหรือให้ความสนใจเป็นอย่างดี ($\bar{X} = 4.031$) ตามลำดับ

5.2.4 ด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการโดยรวม มีคะแนนเฉลี่ยในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.339$) ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ให้บริการมีการตรวจสอบความถูกต้องข้อมูลของผู้รับบริการก่อนให้บริการ เช่น ชื่อ-สกุล, หมายเลขคดี ต้องการรับบริการ เป็นต้น ($\bar{X} = 4.578$) รองลงมา คือ มีการเรียกชื่อ-สกุล ของผู้รับบริการถูกต้องและเสียงดังชัดเจน ($\bar{X} = 4.553$) ลำดับต่อมา คือ มีการอธิบายการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมได้ความถูกต้องตามประกาศ ($\bar{X} = 4.193$) ตามลำดับ

5.2.5 ด้านการเอาใจใส่ในผู้รับบริการโดยรวม มีคะแนนเฉลี่ยในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.241$) ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ให้บริการใช้คำพูดที่ไพเราะ สุภาพ ให้เกียรติและเข้าใจง่าย ตรงเวลา สม่ำเสมอ ($\bar{X} = 4.381$) รองลงมา คือ มีจุดตรวจเพื่อรักษาความปลอดภัยและจุดคัดกรองเพื่อลดความเสี่ยงโรคระบาดติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ($\bar{X} = 4.309$) ลำดับต่อมา คือ มีการจัดพื้นที่สำหรับให้ผู้รับบริการได้พักผ่อนหย่อนใจระหว่างรอรับบริการ ($\bar{X} = 4.237$) ตามลำดับ

5.3 ผลการทดสอบสมมติฐาน

การทดสอบสมมติฐานตามข้อกำหนดนี้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ได้แก่ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของผู้รับบริการของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสระแก้ว 2) เพื่อศึกษาระดับคุณภาพการบริการของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสระแก้ว 3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพบริการของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสระแก้ว ซึ่งสามารถสรุปผลการศึกษาจากการทดสอบสมมติฐาน ได้ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้รับบริการที่แตกต่างกัน มีผลต่อคุณภาพบริการของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสระแก้ว จากการศึกษา พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ด้านอาชีพ มีความคิดเห็นต่อคุณภาพบริการของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสระแก้ว ที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.4 ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัยคุณภาพข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งเป็นบุคลากรผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริการของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสระแก้ว จำนวน 8 คน ผลการสัมภาษณ์ สามารถสรุปแนวทางการพัฒนาคุณภาพบริการศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสระแก้ว ได้ดังนี้

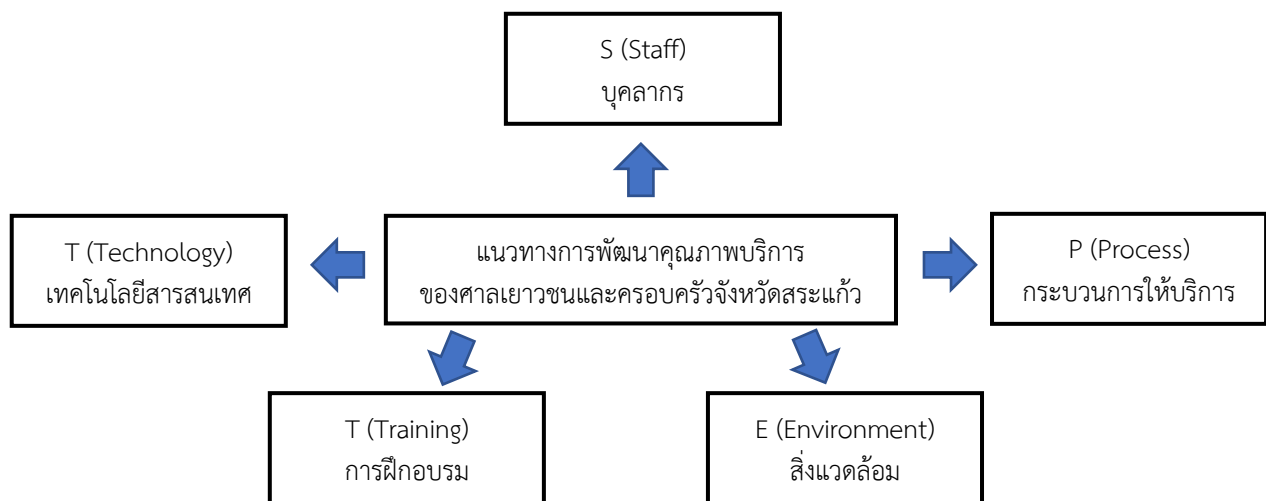
1) การตอบสนองต่อผู้รับบริการ ด้านบุคลากร (Staff) บุคลากรผู้ให้บริการควรเป็นผู้มีความรู้ ความชำนาญในเรื่องที่ให้บริการเป็นอย่างดี และมีจำนวนที่เพียงพอต่อการให้บริการ มีความรับผิดชอบ กำหนดให้มีบุคลากรผู้ให้บริการทำหน้าที่ แนะนำหรือตอบคำถามประจำจุดให้บริการ มีความรู้และมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริการประชาชน

2) การตอบสนองต่อผู้รับบริการ ด้านกระบวนการ (Process) จะต้องแนะนำผู้รับบริการอย่างถูกต้อง มีการเรียงลำดับให้บริการตามลำดับก่อนหลัง มีการจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์แสดงขั้นตอนการให้บริการและป้ายแสดงการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมต่างๆ ไว้อย่างชัดเจน เข้าใจง่าย กรณีเกิดปัญหาให้บริการล่าช้า จะต้องแจ้งสาเหตุปัญหา วิธีการแก้ไข และระยะเวลาที่สามารถแก้ไขเสร็จเรียบร้อย จัดให้มีการบริการไม่พักเที่ยง การให้บริการควรเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว (One Stop Service) มีการทำคู่มือแนะนำวิธีการใช้อุปกรณ์ในการ บริการ และมีการประชาสัมพันธ์ความรู้และกฎระเบียบต่างๆ เกี่ยวกับการบริการ โดยการแจ้งข้อมูลในกลุ่มไลน์ จัดทำรูปแบบเป็นบันทึกข้อความหรือหนังสือเวียนให้บุคลากรในองค์กรทราบ มีการกำหนดแผนการปฏิบัติงาน และติดตามผลการให้บริการ หากสาเหตุของปัญหาข้อขัดข้อง เพื่อหาทางแก้ไขหาแนวทางในการป้องกันไม่ให้เกิดซ้ำและพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นไป

3) การตอบสนองต่อผู้รับบริการ ด้านสิ่งแวดล้อม (Environment) มีการจัดมุมพักผ่อนหรือมุมอ่านหนังสือสำหรับผู้มารับบริการ สถานที่ทั้งภายนอกและภายในอาคารจะต้องสะอาด เป็นระเบียบ แสงสว่างเพียงพอเหมาะสมแก่การให้บริการ ที่มีพักระหว่างรอรับบริการและห้องน้ำเพียงพอ ผู้บริหารจะต้องเพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีและเป็นการสร้างขวัญกำลังใจในการทำงานของบุคลากร โดยจัดให้มีสวัสดิการต่างๆ แก่บุคลากร

4) การตอบสนองต่อผู้รับบริการ ด้านการฝึกอบรม (Training) มีการจัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่บุคลากรหลักสูตรการให้บริการที่ดีและหลักสูตรการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับให้บริการ โดยจัดอบรมภายในองค์กรหรือคัดเลือกบุคลากรเข้าร่วมอบรมกับหน่วยงานภายนอก รวมถึงสนับสนุนให้มีการฝึกอบรมด้วยตนเองผ่านระบบ Online หรือสนับสนุนให้มีการฝึกอบรมด้วยตนเอง (E-learning) อย่างน้อย 1 หลักสูตรในรอบประเมินเงินเดือน และมีการสนับสนุนงบประมาณสำหรับการฝึกอบรมบุคลากรให้มีความรู้ ความชำนาญการให้บริการในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวกับงาน

5) การตอบสนองต่อผู้รับบริการ ด้านเทคโนโลยี (Technology) มีการกำหนดให้มีผู้รับผิดชอบบันทึกหรือลงข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน ทันสมัย ไม่ล่าช้า และการแต่งตั้งให้มีเจ้าหน้าที่คอยตรวจสอบและตอบปัญหาเกี่ยวกับการรับบริการทางเทคโนโลยีสารสนเทศ สนับสนุนงบประมาณสำหรับบำรุงรักษาคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์ในการสืบค้นข้อมูล และการพัฒนาการระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการให้บริการ และงบประมาณสำหรับจัดฝึกอบรมพัฒนาศักยภาพบุคลากรผู้ให้บริการเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริการประชาชนผู้รับบริการ มีการประชาสัมพันธ์การให้บริการทางเทคโนโลยีสารสนเทศทางเว็บไซต์ของศาล โดยบุคลากรในศาลเป็นผู้แนะนำหรือทำเป็นแผ่นพับเพื่อการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ความรู้ประชาชนทั่วไปเรื่องการให้บริการทางเทคโนโลยีสารสนเทศทางเว็บไซต์ของศาล เมื่อนำมาวิเคราะห์เป็นแนวทางการพัฒนาคุณภาพบริการของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสระแก้วให้มีคุณภาพสูงสุด โดยสามารถสรุปเป็น โมเดล SPETT (model for improving the service quality) ได้ภาพที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 1 แนวทางการพัฒนาคุณภาพบริการของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสระแก้ว (SPETT model)

S – staff บุคลากร จะต้องมิจิตสำนึกในการให้บริการ แสดงออกด้วยมิตรไมตรี มีความรอบรู้ และมีความใฝ่รู้ มีความชำนาญในเรื่องที่ให้บริการเป็นอย่างดี ผู้ให้บริการต้องมีบุคลิกภาพที่ดี มีความกระตือรือร้นในการให้บริการด้วยความเต็มใจ

P – process กระบวนการ จะต้องดำเนินการให้บริการด้วยขั้นตอนที่กระชับ รวดเร็ว ชัดเจน ครอบคลุม แต่ต้องดำเนินการด้วยความถูกต้อง ไม่ขัดต่อกฎหมาย มีป้ายประชาสัมพันธ์แสดงขั้นตอนการให้บริการไว้อย่างชัดเจนเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าใจได้โดยง่าย จัดให้มีการบริการไม่พักเที่ยง และการให้บริการควรแล้วเสร็จ ณ จุดเดียว (One Stop Service)

E – environment สิ่งแวดล้อม สภาพแวดล้อมทั้งภายนอกและภายในของอาคารให้บริการ สะอาด เป็นระเบียบ สวยงาม มีแสงสว่างเหมาะสมกับการให้บริการ ห้องน้ำสะอาดและเพียงพอ มีมุมสำหรับพักผ่อนหย่อนใจ มีจุดบริการสำหรับให้ผู้รับบริการอ่านหนังสือระหว่างรอรับบริการ รวมถึงบรรยากาศการให้บริการจะต้องเป็นไปด้วยดี ผ่อนคลาย ไม่ตึงเครียด ลดความกังวลของผู้รับบริการได้เป็นอย่างดี

T – training การฝึกอบรม เพิ่มศักยภาพของบุคลากรด้วยการสนับสนุนให้มีการฝึกอบรมหลักสูตรจิตสำนึกในการให้บริการ หรือ หลักสูตรคุณภาพการให้บริการที่ดี และหลักสูตรการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อให้บริการประชาชน โดยการจัดฝึกอบรมภายในองค์กร ส่งบุคลากรไปอบรมกับหน่วยงานภายนอก หรือสนับสนุนให้มีการฝึกอบรมด้วยตนเองผ่านระบบออนไลน์ Online หรือ ระบบ E – learning

T – technology เทคโนโลยีสารสนเทศ มีการลงข้อมูลที่ทันสมัยเป็นปัจจุบัน ถูกต้อง เที่ยงตรง มีการตรวจสอบคุณภาพอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องให้อยู่ในสภาพที่ดีและพร้อมใช้งาน ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนผู้รับบริการทราบในเรื่องการให้บริการทางเทคโนโลยีสารสนเทศ สนับสนุนให้มีการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพและทักษะการให้บริการทางเทคโนโลยีสารสนเทศแก่บุคลากรของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสระแก้ว

6. อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษา เรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณภาพบริการของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสระแก้ว มีประเด็นน่าสนใจนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้รับบริการที่แตกต่างกัน มีผลต่อคุณภาพบริการของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสระแก้ว จากการศึกษ พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ด้านอาชีพ มีความคิดเห็นต่อคุณภาพบริการของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสระแก้ว ที่แตกต่างกันไม่สอดคล้องกับศักดิ์ชัย สุนทรา (2560) ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีเพศ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการให้บริการของสำนักงานอัยการจังหวัดยโสธร โดยรวม ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับศวพร ชุมทอง, สุพัฒพงศ์ แยมอัม, และอัครศิริ ลาปือ (2565) ผลการศึกษาพบว่า ผลการเปรียบเทียบบริบทการให้บริการที่

ส่งผลต่อแนวทางการพัฒนาการบริการสู่ความเป็นเลิศของงานทะเบียนราษฎรและงานบัตรประจำตัวประชาชน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ภาพรวมไม่แตกต่างกัน จำแนกตามความถี่ในการใช้บริการ โดยภาพรวมมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 และสุวัठी ไกรสกุล และ จุฑาภรณ์ คงรักษ์กวิน (2560) ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายของสำนักงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายจังหวัดนครพนมต่างกัน ส่วนประชาชนที่มี อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ภูมิสำเนา และจำนวนครั้งที่ใช้บริการขอความช่วยเหลือทางกฎหมายในรอบ 1 ปี ต่างกันมีความคิดเห็นต่อคุณภาพการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายของสำนักงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายจังหวัดนครพนม ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับสิทธิกร สมบูรณ์พร้อม (2563) พบว่า จำแนกตามคุณลักษณะบุคคลผู้มารับบริการจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า คุณภาพการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม ในภาพรวมไม่มีแตกต่างกัน แต่เมื่อจำแนกตามประเภทการรับบริการ พบว่า คุณภาพการให้บริการของสำนักงานทะเบียนอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม ในภาพรวมมีความแตกต่างกัน

2. ระดับคุณภาพบริการของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสระแก้ว โดยรวมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.081) สอดคล้องกับสุวัठी ไกรสกุล และจุฑาภรณ์คงรักษ์กวิน (2560) ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการความช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายของสำนักงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนจังหวัดนครพนม ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถจำแนกได้ดังนี้

2.1 ด้านความเป็นรูปธรรมของบริการโดยรวม มีคะแนนเฉลี่ยในระดับมาก เนื่องจากผู้รับบริการรับรู้จำนวน เจ้าหน้าที่ที่มีเพียงพอกับประชาชนที่มารับบริการ สถานที่ให้บริการมีอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนอย่างเหมาะสม เจ้าหน้าที่มีความรู้ความสามารถในการให้บริการ เช่น สถานที่ให้บริการมีความเป็นระเบียบ มีแสงสว่างเพียงพอเหมาะสมต่อการให้บริการ ห้องน้ำและที่นั่งรอรับบริการ สะอาดและเพียงพอ มีสัญลักษณ์หรือป้ายบอกจุดบริการแต่ละกลุ่มงานชัดเจน สามารถมองเห็นได้ง่าย บริเวณภายนอกอาคารมีความร่มรื่น สะอาด ถนนภายในมีป้ายสัญลักษณ์กำหนดทางรถยนต์ชัดเจน ลานจอดรถมีพื้นที่เพียงพอต่อผู้รับบริการ มีอุปกรณ์และเครื่องมือที่ให้บริการที่ทันสมัย เช่น เครื่องถ่ายเอกสาร เครื่องบริการค้นหาข้อมูล บริการรับส่งเอกสารทางโทรสาร ผู้ให้บริการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ให้บริการด้วยความเต็มใจ ผู้ให้บริการอธิบายให้คำแนะนำและตอบคำถามผู้รับบริการ ด้วยความสุภาพ อ่อนโยน สาเหตุนี้ส่งผลให้ผลของการศึกษา พบว่า ผู้มาใช้บริการมีความคิดเห็นในระดับมาก สอดคล้องกับสิทธิกร สมบูรณ์พร้อม (2563) พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อคุณภาพการบริการของสำนักทะเบียนอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และประชาชนมีความคิดเห็นต่อคุณภาพการบริการในด้านความเป็นรูปธรรมของบริการโดยรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

2.2 ด้านความเชื่อถือได้ในการบริการ โดยรวม มีคะแนนเฉลี่ยในระดับมาก อาจกล่าวได้ว่า เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย มีอุปกรณ์ดับเพลิงและทางเดินหนีไฟ มีความรู้ความชำนาญในเรื่องที่ให้บริการและให้การบริการด้วยความรอบคอบ ถูกต้อง ชัดเจน มีบุคลิกภาพที่ดีแต่งกายด้วยเครื่องแต่งกายที่สุภาพ สะอาด มีความเสมอภาคในการให้บริการปฏิบัติตนต่อผู้รับบริการทุกคนโดยเท่าเทียมกันไม่เลือกปฏิบัติและไม่เรียกสิ่งตอบแทน และมีอุปกรณ์หรือเครื่องมือบริการค้นหาข้อมูลมีการลงข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน สามารถค้นหาข้อมูลได้เป็นอย่างดี ทำให้ผู้มาใช้บริการเกิดความมั่นใจในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของสุวัठी ไกรสกุล และ จุฑาภรณ์คงรักษ์กวิน (2560) พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการความช่วยเหลือทางกฎหมายของสำนักคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน จังหวัดนครพนม ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก และประชาชนมีความคิดเห็นต่อคุณภาพการบริการในด้านความเชื่อถือได้ในการบริการในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก

2.3 ด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการโดยรวม มีคะแนนเฉลี่ยในระดับมาก อาจกล่าวได้ว่า ผู้รับบริการได้รับการตามวัตถุประสงค์ของการมาใช้บริการ เช่น เจ้าหน้าที่ให้บริการมีความกระตือรือร้นและพร้อมให้การบริการด้วยอัธยาศัยที่ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส เป็นมิตรต่อผู้รับบริการ มีการให้บริการตามลำดับก่อนและหลังกรณีได้รับการล่าช้ามีการแจ้งสาเหตุและความคืบหน้าเป็นระยะ ให้คำแนะนำในเรื่องที่ผู้รับบริการต้องการหรือให้ความสนใจเป็นอย่างดี มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริการ เช่น การส่งและรับเอกสารหรือการขอคัดถ่ายเอกสารผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ มีคอมพิวเตอร์อุปกรณ์ในการสืบค้นข้อมูลมีคุณภาพดีและเพียงพอต่อการให้บริการ สอดคล้องกับงานวิจัยของวิรัตน์ ชนะสิมมา และทตมัล

แสงสว่าง (2564) พบว่า ผู้รับบริการมีความคิดเห็นต่อคุณภาพการบริการโดยรวมอยู่ในระดับมาก และประชาชนมีความคิดเห็นต่อคุณภาพการบริการในด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2.4 ด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการโดยรวม มีคะแนนเฉลี่ยในระดับมากที่สุด เนื่องจากเจ้าหน้าที่ให้บริการจะมีการตรวจสอบความถูกต้องข้อมูลของผู้รับบริการก่อนให้บริการ เช่น ชื่อ-สกุล, หมายเลขคดี ต้องการรับบริการ มีการเรียกชื่อ-สกุล ของผู้รับบริการถูกต้องและเสียงดังชัดเจน มีการอธิบายการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมได้ความถูกต้องตามประกาศ ผู้ให้บริการปฏิบัติต่อผู้รับบริการเป็นอย่างดี โดยสม่ำเสมอทุกครั้งที่เข้ารับบริการ และมีตัวอย่างในการกรอกเอกสารตามแบบฟอร์ม มีเอกสารให้คำแนะนำขั้นตอนในการเข้ารับบริการหรือติดต่อกับกลุ่มงาน สอดคล้องกับสวรยา ทับชัน (2560) พบว่าการประเมินคุณภาพการให้บริการของงานทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชนของที่ทำการปกครองอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมมีคุณภาพบริการในระดับสูงมาก และประชาชนมีความคิดเห็นต่อคุณภาพการบริการในด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการโดยรวมอยู่ในระดับสูงมาก

2.5 ด้านการเอาใจใส่ในผู้รับบริการโดยรวม มีคะแนนเฉลี่ยในระดับมากที่สุด ผู้รับบริการมีความพึงพอใจในเรื่องเจ้าหน้าที่ให้บริการใช้คำพูดที่ไพเราะ สุภาพ ให้เกียรติและเข้าใจง่าย ตรงเวลา สม่ำเสมอ มีจุดตรวจเพื่อรักษาความปลอดภัยและจุดคัดกรองเพื่อลดความเสี่ยงโรคระบาดติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีการจัดพื้นที่สำหรับให้ผู้รับบริการได้พักผ่อนหย่อนใจระหว่างรอรับบริการ มีจุดบริการเพื่อสอบถามความต้องการของผู้รับบริการ มีการอธิบายลำดับขั้นตอนในการรับบริการให้ผู้รับบริการทราบโดยชัดเจน และมีการให้บริการโดยไม่พักเที่ยง เพื่อความรวดเร็วในการให้บริการ ไม่ทำให้ผู้รับบริการต้องรอคอยสอดคล้องกับสวรยา ทับชัน (2560) การประเมินคุณภาพการให้บริการของงานทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชนของที่ทำการปกครองอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมมีคุณภาพบริการในระดับสูงมาก และประชาชนมีความคิดเห็นต่อคุณภาพการบริการในด้านการเอาใจใส่ในผู้รับบริการโดยรวมอยู่ในระดับสูงมาก เช่นกัน

แนวทางการพัฒนาการคุณภาพบริการศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสระแก้ว จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 8 ท่าน สามารถสรุปเป็นแนวทางการพัฒนาคุณภาพบริการของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสระแก้วให้มีคุณภาพสูงสุด โดยสามารถสรุปเป็น โมเดล SPETT (model for improving the service quality) ได้แก่

1. S – staff บุคลากร จะต้องมิจิตสำนึกในการให้บริการ แสดงออกด้วยมิตรไมตรี มีความรอบรู้ และมีความใฝ่รู้ มีความชำนาญในเรื่องที่ให้บริการเป็นอย่างดี ผู้ให้บริการต้องมีบุคลิกภาพที่ดี มีความกระตือรือร้นในการให้บริการด้วยความเต็มใจ สอดคล้องกับสิทธิกร สมบูรณ์พร้อม (2563) ซึ่งมีแนวทางในการพัฒนาคุณภาพบริการคิดว่า เพื่อความคล่องตัวในการทำงาน ควรคัดเลือกเจ้าหน้าที่ที่มีใจรักต่อการให้บริการ บริการด้วยความเสมอภาค มีความรู้ความชำนาญในงานด้านฝ่ายบัตรประจำตัวประชาชนและงานทะเบียนราษฎร

2. P – process กระบวนการ จะต้องดำเนินการให้บริการด้วยขั้นตอนที่กระชับ เร่งด่วน ชัดเจน ครอบคลุม แต่ต้องดำเนินการด้วยความถูกต้อง ไม่ขัดต่อกฎหมาย มีป้ายแสดงขั้นตอนการให้บริการไว้อย่างชัดเจนเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าใจได้โดยง่าย และการให้บริการควรแล้วเสร็จ ณ จุดเดียว (One Stop Service) สอดคล้องกับสิทธิกร สมบูรณ์พร้อม (2563) ซึ่งมีแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการบริการด้านกระบวนการ โดยควรต้องมีการแนะนำรายละเอียดการใช้บริการแต่ละขั้นตอนเข้าใจได้ง่ายชัดเจนทุกขั้นตอนที่ควรปฏิบัติ การลดขั้นตอนการบริการต่างๆ เพื่อให้การใช้บริการกระชับและรวดเร็ว ยิ่งขึ้นกว่าเดิม และควรจัดทำป้ายแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับกระบวนการหรือขั้นตอนการบริการไว้อย่างชัดเจนเพื่อให้ประชาชนที่มารับบริการเกิดความเข้าใจขั้นตอนการดำเนินการของบุคลากรในองค์กร และสอดคล้องกับไพรวลัย รัตนมา (2560) ซึ่งมีแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการบริการด้านกระบวนการ โดยให้ปิดประกาศระยะเวลาในการปฏิบัติงานของแต่ละงานไว้อย่างชัดเจน และสามารถตรวจสอบการทำงานได้ และจัดให้มีจุดบริการจุดเดียวเบ็ดเสร็จ One Stop Service เพื่อการบริการที่รวดเร็ว

3. E – environment สิ่งแวดล้อม สภาพแวดล้อมทั้งภายนอกและภายในของอาคารให้บริการ สะอาด เป็นระเบียบ สวยงาม มีแสงสว่างเพียงพอเหมาะสมกับการให้บริการ มีมุมสำหรับพักผ่อนหย่อนใจ รวมถึงบรรยากาศการให้บริการจะต้องเป็นไปด้วยดี ผ่อนคลาย ไม่ตึงเครียด ลดความกังวลของผู้รับบริการได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับศวพร ชุมทอง, สุพัฒพงศ์ แยมอัม, และอัครศิริ ลาปือ (2565) ซึ่งมีแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการบริการนั้น ควรจัดสรรสิ่งอำนวยความสะดวกให้สอดคล้องกับผลสำรวจความต้องการของ ผู้รับบริการตามแนวทางที่กรมการปกครองกำหนด จัดซื้อจัดเก็บเอกสาร หนังสือ คู่มือการปฏิบัติงาน กฎหมายและระเบียบเพิ่มเติมเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย และควรจัดเก็บเอกสารให้เป็นระเบียบ เป็น

หมวดหมู่สวยงามและสะดวก ในการค้นหา และสอดคล้องกับ Horodecka & Odlanicka-Poczobutt (2019, pp 93-103) ซึ่งมีความคิดว่า ภาพลักษณ์ที่สวยงามและความทันสมัยในการตกแต่งห้องบริการ รวมถึงอุปกรณ์ที่ทันสมัย คือ ความใส่ใจที่มีต่อตัวบุคคลผู้มารับบริการ และบรรยากาศที่เป็นมิตร ความปลอดภัย และความมั่นใจส่งผลให้รับรู้ได้รับการบริการที่ดี

4. T – training การฝึกอบรม เพิ่มศักยภาพของบุคลากรด้วยการสนับสนุนให้มีการฝึกอบรมหลักสูตรจิตสำนึกในการให้บริการ หรือ การให้บริการคุณภาพที่ดี หรือหลักสูตรเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการให้บริการประชาชน โดยการจัดฝึกอบรมภายในองค์กร ส่งบุคลากรไปอบรมกับหน่วยงานภายนอกหรือสนับสนุนให้มีการฝึกอบรมด้วยตนเองผ่านระบบออนไลน์ Online หรือ ระบบ E - learning สอดคล้องกับสิทธิกร สมบูรณ์พร้อม (2563) ซึ่งมีแนวทางในการพัฒนาคุณภาพบริการด้านการฝึกอบรม โดยจัดให้มีการฝึกอบรมให้เจ้าหน้าที่ที่มีความชำนาญในการบริการงานด้านฝ่ายบัตรประจำตัวประชาชนและงานทะเบียนราษฎร และสอดคล้องกับศวพร ชุมทอง, สุพัฒพงศ์ แยมอิม, และอัครศิริ ลาปือ (2565) มีแนวทางการพัฒนาคุณภาพบริการโดยการ เพิ่มศักยภาพและทักษะในการปฏิบัติงานที่จำเป็นและทันสมัยให้กับบุคลากรและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานของสำนักทะเบียน อำเภอเอกสาร เช่น ฝึกอบรม สัมมนาระดมสมอง ศึกษาดูงาน อย่างต่อเนื่อง

5. T – technology เทคโนโลยีสารสนเทศ มีการลงข้อมูลที่ทันสมัย เป็นปัจจุบัน ถูกต้อง เพียงตรง ตรวจสอบคุณภาพอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องมีคุณภาพที่ดีและพร้อมใช้งานประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนผู้รับบริการทราบในเรื่องการให้บริการทางเทคโนโลยีสารสนเทศ สนับสนุนให้มีการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคลากรเรื่องการให้บริการทางเทคโนโลยีสารสนเทศของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสระแก้ว สอดคล้องกับ ศวพร ชุมทอง, สุพัฒพงศ์ แยมอิม, และอัครศิริ ลาปือ (2565) ซึ่งมีแนวทางในการพัฒนาคุณภาพบริการโดยจัดหาเทคโนโลยี วัสดุ อุปกรณ์ และครุภัณฑ์ ให้มี ความทันสมัย มีจำนวนเพียงพอต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ประชาสัมพันธ์ ความรู้ด้านงานทะเบียนราษฎรและงานบัตรประจำตัวประชาชนให้แก่ประชาชนผ่านสื่อสังคมออนไลน์เพื่อประชาชนจะได้มีความรู้ความเข้าใจเอกสารหลักฐานต่าง ๆ มาให้พร้อมไม่ต้องเสียเวลาในการมารับบริการ กรมการปกครองควรมี การออกแบบและสนับสนุนให้มีเทคโนโลยีด้านงานทะเบียนราษฎรที่ประชาชนสามารถขอรับบริการได้ด้วยตนเองโดยไม่ ต้องไปติดต่อขอรับบริการ ณ สำนักทะเบียนอำเภอ และสอดคล้องกับสิทธิกร สมบูรณ์พร้อม (2563) ซึ่งมีแนวทางการพัฒนาในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศโดยการจัดให้มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการให้บริการข้อมูลข่าวสาร มีการ แนะนำรายละเอียดการใช้บริการแต่ละขั้นตอนเข้าใจได้ง่ายชัดเจนทุกขั้นตอนที่ควรปฏิบัติ

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้

7.1.1 ควรจัดให้มีบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญในเรื่องการให้บริการทำหน้าที่รับผิดชอบในการบริการประชาชนผู้รับบริการ คอยให้คำแนะนำหรือตอบคำถามที่ผู้รับบริการให้ความสนใจประจำจุดให้บริการต่างๆ ผู้ให้บริการจะต้องให้บริการด้วยความเต็มใจ การแต่งกายจะต้องสุภาพเพื่อเป็นการให้เกียรติผู้รับบริการ สถานที่ และวิชาชีพของตน

7.1.2 กระบวนการบริการเป็นไปด้วยความรวดเร็ว กระชับ ถูกต้องและสมบูรณ์ มีการจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์แสดงขั้นตอนการให้บริการของแต่ละงานไว้อย่างชัดเจน เข้าใจง่ายการบริการควรดำเนินการให้เบ็ดเสร็จ ณ จุดบริการเดียว (One Stop Service) ในแต่ละกลุ่มงานควรจัดทำบันทึกสถิติและรายงานผู้บังคับบัญชา เพื่อหาทางแก้ปัญหาและป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาเกิดขึ้นซ้ำ

7.1.3 ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสระแก้ว ควรมีการประชาสัมพันธ์เรื่องการบริการโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศให้ประชาชนผู้รับบริการทราบ เช่น การบริการคัดถ่ายเอกสารผ่านระบบ Online เพื่ออำนวยความสะดวกไม่ต้องให้ผู้รับบริการเดินทางมาศาลด้วยตนเอง โดยการประชาสัมพันธ์หน้าเว็บไซต์ของศาล หรือบุคลากรประจำจุดบริการต่างๆ ช่วยประชาสัมพันธ์โดยการพูดคุย บอกกล่าว ให้ประชาชนผู้รับบริการทราบอีกช่องทางหนึ่ง

7.1.4 ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสระแก้ว ควรเพิ่มศักยภาพของบุคลากรภายในองค์กรเรื่องการให้บริการด้วยจิตสำนึกที่ดีและทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการให้บริการประชาชน ด้วยการจัดอบรมภายในองค์กรหรือคัดเลือกบุคลากรส่งไปฝึกอบรมกับหน่วยงานภายนอก

7.1.5 ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสระแก้ว ควรจัดสรรอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ในการสืบค้นข้อมูลให้เพียงพอต่อการให้บริการ รวมถึงจัดสรรเงินงบประมาณสำหรับพัฒนาและบำรุงรักษาอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ในการสืบค้นข้อมูลให้มีคุณภาพดี พร้อมใช้งาน

7.1.6 มีการติดตามผลการดำเนินงาน โดยการส่งการให้ผู้อำนวยความสะดวกดำเนินงานควบคู่กับหัวหน้ากลุ่มงานและคณะทำงาน การสรุปผลให้จัดทำเป็นรูปแบบบันทึกข้อความหรือรายงานนำเสนอต่อผู้บริหารตามสายการบังคับบัญชา

7.1.7 จัดสถานที่หรือมุมสำหรับให้ผู้รับบริการรอด้วยความเอาใจใส่ เช่น มุมหนังสือ โดยหาหนังสือให้ความรู้เกี่ยวกับการเกษตร การแนะนำอาชีพ หนังสือเกี่ยวกับความบันเทิงสันทนาการ

8. ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคลากร เพื่อเป็นขวัญกำลังใจในการทำงานของบุคลากรให้เกิดความรักสามัคคีกันในหมู่คณะ รัก ผูกพัน มีความภาคภูมิใจในองค์กร และเป็นการสร้างบรรยากาศที่ดีในที่ทำงาน

7.2 ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งถัดไป

7.2.1 ควรมีการจัดทำแบบสอบถามเชิงลึกเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการกับประชาชนหรือผู้มารับบริการศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสระแก้ว

7.2.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับความคาดหวังและคุณภาพการให้บริการศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสระแก้ว เพื่อให้ได้ผลการศึกษาที่สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

7.2.3 ควรศึกษาโดยเปรียบเทียบคุณภาพบริการของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสระแก้ว กับหน่วยงานราชการอื่นที่มีลักษณะการดำเนินงานเดียวกัน เพื่อจะได้ทราบถึงปัญหาในการให้บริการผู้รับบริการและเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการบริการต่อไป

8. เอกสารอ้างอิง

ไพโรวัลย์ รัตนมา. (2560, พฤศจิกายน-เมษายน). แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการประชาชนของข้าราชการศาลยุติธรรม จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร. 8(1), 24-33.

ไพสิฐ พานิชย์กุลและคณะ. (2560). โครงการลดความเหลื่อมล้ำผ่านกระบวนการยุติธรรม รวมงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ สำนักงานส่งเสริมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.)

ยุทธ ไถยวรรณ, (2562), หลักสถิติการวิจัยและการใช้โปรแกรม SPSS. (พิมพ์ครั้งที่ 6) กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ศุภพร ชุมทอง, สุพัฒพงศ์ แยมอัม, และอัครวิศิ ลาปือ (2565). แนวทางการพัฒนาการบริการสู่ความเป็นเลิศของงานทะเบียนราษฎรและงานบัตรประจำตัวประชาชน สำนักทะเบียนอำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2565). รายงานฉบับสมบูรณ์ (Final Report) ประเด็นที่ 20 การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ โครงการการพัฒนาระบบสถิติข้อมูลและตัวชี้วัดเพื่อใช้ในการบริหารราชการแผ่นดินตามยุทธศาสตร์ชาติ ของสำนักงานพัฒนาสภาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (ออนไลน์) เข้าถึงข้อมูลวันที่ 25 กรกฎาคม 2565. จาก www.unisearch.chula.ac.th/index.php/th.

ศักดิ์ชัย สุนทรา (2560, มกราคม - มิถุนายน). ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของสำนักงานอัยการจังหวัดยโสธร. วารสารมหาวิทยาลัยมหาสารคามวารสารวิทยาสาสตร์ 6 (1), 64-70

สรวรรยา ทับชัน (2560). คุณภาพการให้บริการงานทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชนของที่ทำการปกครองอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2562). ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการ (พ.ศ. 2564-2565). (ออนไลน์). เข้าถึงข้อมูลวันที่ 20 มีนาคม 2565. จาก <https://www.opdc.go.th/content/NzExMw>

สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานแผนงานและงบประมาณ. (2564). ยุทธศาสตร์ศาลยุติธรรม พ.ศ. 2565 – 2568. (ออนไลน์). เข้าถึงข้อมูลวันที่ 20 มีนาคม 2565. จาก <https://oppb.coj.go.th/th/content/category/detail/id/8/cid/12363/iid/264689>

สิทธิกร สมบูรณ์พร้อม (2563). คุณภาพการให้บริการของสำนักงานทะเบียนอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

สุวดี ไกรสกุล และ จุฬารักษ์ คังรักษ์กวี (2560, กุมภาพันธ์ - พฤษภาคม). คุณภาพการให้บริการความช่วยเหลือทางกฎหมายของสำนักคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน จังหวัดนนทบุรี. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์. 3 (1), 37-48

- Desta, B.K., (2019). Investigation of Judicial Service Quality and Customer Satisfaction: The Case of Dire Dawa City Courts, Ethiopia. *Journal of Law, Policy and Globalization* www.iiste.org ISSN 2224-3240 (Paper) ISSN 2224-3259 (Online) DOI: 10.7176/JLPG. Vol.84, 2019
- Gronroos, G. T. (1990). *Service management and marketing*. Massachusetts: Lexington Books.
- Horodecka, A. M. and Odlanicka-Poczobutt, M. (2019). Measurement of Quality Services in Courts – The SERVQUAL Method. *Scientific Papers of Silesian University of Technology: Organisation and Management Series*: No. 138.
- Moura e Sa, P.; Rosa, M.J.; Santinha, G.; Valente, C. Quality Assessment of the Services Delivered by a Court, Based on the Perceptions of Users, Magistrates, and Court Officials. *Sustainability* 2021, 13, 504. <https://doi.org/10.3390/su13020504>
- Rovinelli, R. J., & Hambleton, R. K. (1977). On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity. *Dutch Journal of Educational Research*, 2, 49-60.

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6

A Confirmatory Factor Analysis of teachers' creative leadership characteristics under
Nakhon Ratchasima Educational Service Area Office 6

วิภารัตน์ นีราราช¹, อาทิตย์ ฉัตรชัยพลรัตน์², ธิดารัตน์ เลิศวิทยากุล³

Wiparat Nirarach¹, Artit Chutchaipolrut², Thidaratana Lertwittayakul³

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ วิทยาลัยบัณฑิตเอเซีย

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ วิทยาลัยบัณฑิตเอเซีย

³ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยบัณฑิตเอเซีย

¹Nakhon Ratchasima Educational Service Area Office 6

²Asst. Prof. Dr., in Education Administration, Education and Art Liberal Faculty, College of Asian Scholars)

³Asst. Prof. Dr., Curriculum and Instruction, Nursing Faculty, College of Asian Scholars)

Corresponding author. Email: Kiknirarach@gmail.com

(Received: February 15, 2023; Revised: March 1, 2023; Accepted: March 7, 2023)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 เพื่อให้ได้องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู กลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหาร และครู รวมทั้งสิ้น 360 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยใช้สถิติการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยค่าน้ำหนักองค์ประกอบเชิงยืนยันของคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูทั้ง 4 องค์ประกอบมีค่าเป็นบวก โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0.947-0.995 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกองค์ประกอบ เมื่อเรียงลำดับตามค่าน้ำหนักองค์ประกอบจากมากไปน้อย คือ องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนา ($b=0.995$) การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ($b=0.995$) การพัฒนาตนเองและเพื่อนครู ($b=0.986$) การเป็นแบบอย่างทางการสอน ($b=0.947$) โดยแต่ละองค์ประกอบมีความผันแปรร่วมกับองค์ประกอบตัวชี้วัดคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูคิดเป็นร้อยละ 98.9, 99.1, 97.2 และ 89.8ตามลำดับ และผลจากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูทั้ง 4 องค์ประกอบ 12 ตัวชี้วัด มีสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนระหว่างโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ได้ค่าไคสแควร์ = 56.349 ($p=0.0685$) ที่องศาอิสระ (df) = 42 ดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังของการประมาณค่าความคลาดเคลื่อน (RMSEA) = 0.029 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนเปรียบเทียบ (CFI) = 0.995 และค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือมาตรฐาน (SRMR) = 0.019

คำสำคัญ : การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน; คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์, ครู

Abstract

The study focuses on 1) components and attributes of teachers' creative leadership from Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 6 explores components and attributes of teachers' creative leadership in 360 school administrators and teachers who were randomly stratified. The tool used in this phase was a 5-scale questionnaire. The data was analyzed by the Confirmatory Factor Analysis.

Components of teachers' creative leadership attributes relate to empirical data since all four confirmatory factors are positive (0.947-0.995) and show a .05 significant level. Regarding the weights of each component, there are involvement in developing ($b = 0.995$), being change agents ($b = 0.995$), self-development ($b = 0.986$), Teaching role model ($b = 0.947$). Each aforementioned component is covariant with components of creative leadership attributes as 98.9, 99.1, 97.2, and 89.8 percent, respectively. According to the findings of the CFA, 4 components and 12 indicators are relevant to empirical data, which show the goodness of fit index between the model and the empirical data, Chi-square = 56.349 ($p = 0.0685$) at $(df) = 42$. The root mean square error of approximation (RMSEA) is 0.029. The comparative fit index (CFI) is 0.995. The standardized root mean square residual (SRMR) is 0.019.

Keywords: Confirmatory Factor Analysis, Creative leadership, Teacher

1. บทนำ

ผู้นำเป็นบุคคลสำคัญที่จะสร้างพลังขับเคลื่อนองค์กรและสังคมสู่การเปลี่ยนแปลงในโลกยุคใหม่ที่มีลักษณะเป็นพลวัตมีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา ทั้งด้านเศรษฐกิจสังคม การเมือง การปกครอง เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม กระแสการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเกิดขึ้น อย่างรวดเร็ว และสอดคล้องกับ การกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ.2566-2570) ยังคงน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักปณิธานนำทางในการขับเคลื่อนและวางแผน การพัฒนาประเทศ ให้เกิดประสิทธิผล และขับเคลื่อนพลวัตการพัฒนาประเทศในมิติต่าง ๆ ไปสู่เป้าหมาย ตามยุทธศาสตร์ชาติได้อย่างเป็นรูปธรรม(สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2564) ดังนั้นทุกองค์กรจำเป็นต้องมีผู้นำที่มีศักยภาพสูง มีคุณลักษณะที่เหมาะสมและมีพลังที่จะขับเคลื่อนองค์กรให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดี และสามารถนำพาองค์กรสู่ความสำเร็จ เมื่อทุกองค์กรมีประสิทธิภาพก็จะทำให้สังคมโดยรวมสามารถก้าวทันและเตรียมความพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ได้เป็นอย่างดี นำมาซึ่งความสุข ความเจริญทุกภาคส่วนของสังคม ดังนั้นการสร้างผู้นำที่มีความสามารถและมีพลังที่จะขับเคลื่อนองค์กรสู่การเปลี่ยนแปลงอย่างสร้างสรรค์จึงเป็นสิ่งจำเป็นในโลกยุคใหม่นี้ ผู้บริหารและครูในฐานะผู้นำในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา มีความจำเป็นที่จะต้องเป็นผู้นำที่มีความสามารถในการคาดการณ์ล่วงหน้า และนำการเปลี่ยนแปลงต้องสร้างวัฒนธรรมใหม่ โดยทำให้ทุกคนสามารถแสดงภาวะผู้นำได้อย่างกว้างขวางทั่วทั้งโรงเรียนจะเต็มไปด้วยผู้นำที่สร้างควมมีประสิทธิภาพ โดยการเรียนรู้การทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วมสร้างความสำนึกในความรับผิดชอบร่วมแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ทั้งในสถานการณ์ปกติและสถานการณ์ที่เสี่ยงทำให้เกิดผลลัทธิ ในการจัดการศึกษาผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในอนาคตและเป็นที่พึงปรารถนาของสังคม (สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์, 2551) หลังยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ผู้นำยุคใหม่ต้องรู้จักคิด วิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดเรื่องใหม่ๆ และทำสิ่งใหม่ๆ ซึ่งเป็นที่มาของการคิดเชิงสร้างสรรค์ (Creative Thinking) ทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ (Formative Creative Leadership Theory) ในสถานศึกษาหนึ่งอาจมีผู้นำได้หลายคนซึ่งแสดงบทบาทการใช้ภาวะผู้นำในลักษณะต่างๆมากมาย บทบาทภาวะผู้นำจึงมิได้จำเพาะเจาะจงแต่ผู้บริหารเท่านั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 ได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดย คำนึงถึงศักยภาพ บริบทรอบตัวผู้เรียน และพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน ปรับวิธีเรียน เปลี่ยนวิธีสอน ศึกษาค้นคว้าวิจัยพัฒนา ปรับองค์ความรู้การจัดการความรู้ การบริหารจัดการด้วยเทคโนโลยี มุ่งสู่ เป้าหมายการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและยกระดับศักยภาพผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และผลการปฏิบัติงานของผู้เรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาให้แข่งขันได้ในระดับสากล แต่ปัญหาที่พบจากการจัดการศึกษา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูยังขาดทักษะการบริหารจัดการความเป็นผู้นำ จากการสัมภาษณ์ ผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครู บทบาทผู้นำเชิงสร้างสรรค์ยังไม่ปรากฏอย่างเด่นชัด เช่น บทบาทการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทั้งผู้บริหารสถานศึกษา และครู รวมถึงผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรภายในสถานศึกษา ยังไม่มีโอกาสเข้าถึงการพัฒนาดตนเองหรือ

อบรมอย่างเป็นระบบ ทั้งด้านการบริหารงานและการบริหารวิชาการ ส่งผลให้ไม่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในภาวะเสี่ยง ทั้งด้านการบริหารจัดการและการบริหาร งบประมาณ รวมถึงความตระหนักในการปฏิบัติงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน ขาดการวางแผนอย่างมีเป้าหมายที่ชัดเจน ทำให้การบริหารงานในสถานศึกษาเกิดความขัดแย้ง การทำงานมีอุปสรรค การแก้ไขปัญหา ยุ่งยากซับซ้อน ลำช้า บุคลากรขาดขวัญกำลังใจ และกลัวการเปลี่ยนแปลง ไม่ยอมรับสิ่งใหม่ๆ ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพ การจัดการศึกษาโดยภาพรวมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6 อันสืบเนื่องมาจากการขาด ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์(สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6, 2564)

จากการสะท้อนความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยมองเห็นความสำคัญและความจำเป็น ในการศึกษา องค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6 เป็นแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จ กระตุ้นให้บุคลากรทำงานร่วมกัน อย่างเต็มศักยภาพ มีความคิด ริเริ่มสร้างสรรค์ มีวุฒิภาวะในการเป็นผู้นำสูง กล้าตัดสินใจ และ มุ่งผลสำเร็จ โดยมีเป้าหมายให้เกิดการดำเนินงานจริงภายใต้ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู เกิดผลสัมฤทธิ์ของงาน และเกิดคุณภาพในการจัดการเรียนการสอน นำไปสู่การพัฒนาผู้เรียน อย่างสร้างสรรค์ ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาสู่มาตรฐานสากล

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6

3. วิธีดำเนินการวิจัย

ดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อตรวจสอบองค์ประกอบตัวบ่งชี้คุณลักษณะภาวะผู้นำ เชิงสร้างสรรค์ของครู โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmation Factor Analysis)

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6 จำนวน 1,906 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6 ที่ได้จากการกำหนด ขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ Hair et al. (1998) ที่ได้เสนอว่า จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์ 20 เท่าของตัวแปรที่ สังเกตได้

การวิจัยครั้งนี้มีพารามิเตอร์ที่ต้องการประมาณค่าจำนวน 17 พารามิเตอร์ ขนาดตัวอย่างที่เหมาะสมและ เพียงพอ จะได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างน้อย 360 คน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ซึ่งมีจำนวน เพียงพอและมากกว่าขนาดกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำ ในการเลือกกลุ่มตัวอย่างดำเนินการโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified sampling) โดยใช้โรงเรียนในแต่ละอำเภอสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6 เป็นเกณฑ์ จากนั้นสุ่มตัวอย่างจากกลุ่มย่อยแต่ละกลุ่มเพื่อเป็นสมาชิกของกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษาตามสัดส่วนผู้บริหารสถานศึกษาและครู

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามตัวบ่งชี้คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู แบบประมาณค่า 5 ระดับ สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู ด้วยการให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา จำนวน 5 คน โดยให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องของข้อคำถามกับตัวบ่งชี้คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู โดยคัดเลือก ข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence: IOC) อยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 และประเมินความตรงเชิง เนื้อหาด้วยวิธี Content Validity Index (CVI) ซึ่งได้ค่า I-CVI อยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00แล้วนำไปทดลองใช้และตรวจสอบความ เที่ยง (Reliability) ด้วยวิธีสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) มีค่าเท่ากับ 0.978

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis ; CFA) ของตัวบ่งชี้คุณลักษณะภาวะผู้นำ ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้โปรแกรม Mplus7.0 เพื่อแสดงองค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณลักษณะภาวะผู้นำดิจิทัลของ ผู้บริหารสถานศึกษา

4. ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู เป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน เพื่อตรวจสอบค่าน้ำหนักองค์ประกอบ และยืนยันองค์ประกอบตัวบ่งชี้ของคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติในโมเดลเทียบกับเกณฑ์ความสอดคล้อง

ดัชนีความสอดคล้อง	เกณฑ์ระดับความสอดคล้อง	ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติในโมเดล
χ^2	$p > 0.05$	0.0685
χ^2 / df	< 2	1.341
RMSEA	< 0.07	0.029
CFI	> 0.95	0.995
TLI	> 0.95	0.992
SRMR	< 0.08	0.019

จากตารางที่ 1 พบค่าสถิติที่วัดความสอดคล้องอยู่ในเกณฑ์ทั้งหมด แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

การวิเคราะห์ค่าน้ำหนักองค์ประกอบความเที่ยงของตัวแปรที่สังเกตได้ และสัมประสิทธิ์คะแนนองค์ประกอบคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ และค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์

องค์ประกอบของ โมเดลการวัด		เมตริกซ์น้ำหนักองค์ประกอบ			R^2
		b	SE	t	
การพัฒนาตนเองและเพื่อนครู (Sd)	Sd ₁	0.782	0.023	33.696	0.611
	Sd ₂	0.778	0.023	33.684	0.605
	Sd ₃	0.702	0.029	24.456	0.492
การมีส่วนร่วมในการพัฒนา (Pd)	Pd ₁	0.590	0.035	17.051	0.348
	Pd ₂	0.700	0.028	24.929	0.490
	Pd ₃	0.810	0.020	40.240	0.656
การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Le)	Le ₁	0.784	0.021	36.700	0.615
	Le ₂	0.802	0.020	39.146	0.643
	Le ₃	0.696	0.028	24.532	0.484
การเป็นแบบอย่างทางการสอน (St)	St ₁	0.815	0.022	36.579	0.665
	St ₂	0.764	0.026	29.326	0.584
	St ₃	0.749	0.025	30.201	0.561

* $p > .05$

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน เพื่อศึกษาองค์ประกอบตัวบ่งชี้ของคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู มี 4 องค์ประกอบ 12 ตัวบ่งชี้ พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้วัด 12 ตัวมีค่าเป็นบวกอยู่ระหว่าง 0.590-0.815 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาตัวชี้วัดในแต่ละองค์ประกอบพบว่า

องค์ประกอบการพัฒนาตนเองและเพื่อนครู (Sd) ประกอบด้วยตัวชี้วัด 3 ตัว มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.702-0.782 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกตัวชี้วัด เรียงลำดับตามค่าน้ำหนักองค์ประกอบจากมากไปน้อย คือ วิเคราะห์ตนเองโดยมีความเชื่อมั่นในการพัฒนาตนเอง (b=0.782) เป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาชีพครู (b=0.778) มีฝึกสอนงานแก่เพื่อนครู (b=0.702) ตามลำดับ

องค์ประกอบการมีส่วนร่วมในการพัฒนา (Pd) ประกอบด้วย 3 ตัวชี้วัด มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.590-0.810 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกตัวชี้วัด เรียงลำดับตามค่าน้ำหนักองค์ประกอบจากมากไปน้อย คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและผลการทำงานร่วมกันกับคณะครู (b=0.810) การมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานในด้านต่างๆ (b=0.700) การร่วมมือในการวิเคราะห์และกำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียน (b=0.590) ตามลำดับ

องค์ประกอบการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Le) ประกอบด้วย 3 ตัวชี้วัด มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.696-0.802 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกตัวชี้วัด เรียงลำดับตามค่าน้ำหนักองค์ประกอบจากมากไปน้อย คือ กล้าตัดสินใจและเป็นผู้ดำเนินการดำเนินงานที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม (b=0.802) ความคิดริเริ่มในการแก้ไขปรับปรุงสิ่งต่างๆ ให้สำเร็จลุล่วง (b=0.784) เรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเพื่อนร่วมงาน (b=0.696) ตามลำดับ

องค์ประกอบการเป็นแบบอย่างทางการสอน (St) ประกอบด้วย 3 ตัวชี้วัด มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.749-0.815 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกตัวชี้วัด เรียงลำดับตามค่าน้ำหนักองค์ประกอบจากมากไปน้อย คือ การพัฒนาปรับปรุงการสอน โดยเรียนรู้วิธีการและเทคนิคการสอนที่หลากหลายอย่างต่อเนื่อง (b=0.815) วางแผนการสอนโดยใช้เทคนิคและรูปแบบการสอนหลากหลาย (b=0.764) ส่งเสริมและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนเป็นสำคัญ (b=0.749) ตามลำดับ

ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) และสัมประสิทธิ์คะแนนองค์ประกอบของคุณลักษณะคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู แสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู

องค์ประกอบของโมเดลการวัด	เมทริกซ์น้ำหนักองค์ประกอบ			R^2
	b	SE	t	
การพัฒนาตนเองและเพื่อนครู (Sd)	0.986	0.016	63.457	0.972
การมีส่วนร่วมในการพัฒนา (Pd)	0.995	0.001	1168.552	0.989
การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Le)	0.995	0.000	2021.534	0.991
การมีส่วนร่วมในการพัฒนา (Pd)	0.947	0.019	49.123	0.898

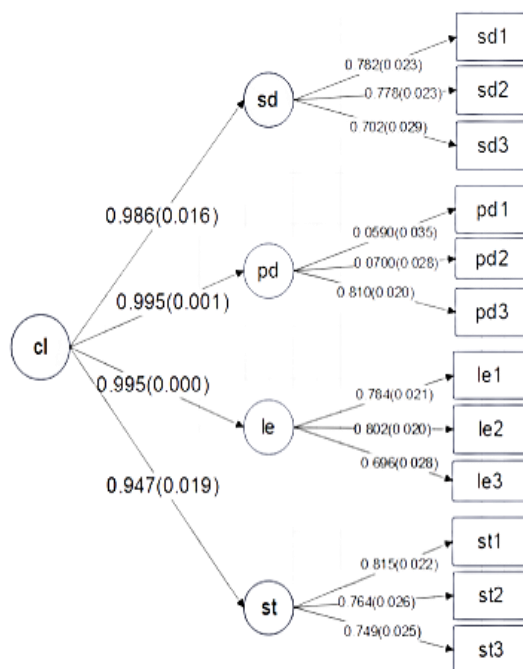
* $p > .05$

$\chi^2 = 56.349$ df = 42 $\chi^2 / df = 1.341$ p value = 0.0685

RMSEA = 0.029 CFI = 0.995 TLI = 0.992 SRMR = 0.019

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง พบว่า มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยค่าน้ำหนักองค์ประกอบเชิงยืนยันของคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูทั้ง 4 องค์ประกอบมีค่าเป็นบวก โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0.947-0.995 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกองค์ประกอบ เมื่อเรียงลำดับตามค่าน้ำหนักองค์ประกอบจากมากไปน้อย คือ องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนา (b=0.995) การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (b=0.995) การพัฒนาตนเองและเพื่อนครู (b=0.986) การเป็นแบบอย่างทางการสอน (b=0.947) โดยแต่ละองค์ประกอบมีความผันแปรร่วมกับองค์ประกอบตัวชี้วัดคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูคิดเป็นร้อยละ 98.9, 99.1, 97.2 และ 89.8ตามลำดับ และผลจากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูทั้ง 4 องค์ประกอบ 12 ตัวชี้วัด พบว่า ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนระหว่างโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ได้ค่าไคสแควร์ = 56.349 ($p=0.0685$) ที่องศาอิสระ (df)= 42 ดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังของการประมาณค่าความคลาดเคลื่อน (RMSEA) = 0.029 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนเปรียบเทียบ (CFI) = 0.995 และค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือมาตรฐาน (SRMR) = 0.019 การวิเคราะห์พบว่า

องค์ประกอบคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แสดงว่าโมเดลมีความตรงเชิงโครงสร้าง จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง ด้วย โปรแกรม Mplus 7.0 ขอนำเสนอโมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันขององค์ประกอบคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 โมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันขององค์ประกอบคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู

จากภาพที่ 1 แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู ประกอบด้วยคุณลักษณะทั้ง 4 องค์ประกอบ ที่มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งมีค่าน้ำหนักสูง ทั้ง 4 คุณลักษณะ ดังนั้นการกำหนดแนวทางในการการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 จึงสรุปตัวชี้วัดของแต่ละคุณลักษณะ ดังนี้

- 1) การมีส่วนร่วมในการพัฒนา ประกอบด้วย 3 ตัวชี้วัด ได้แก่
 - (1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและผลการทำงานร่วมกันกับคณะครู
 - (2) การมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานในด้านต่างๆ
 - (3) การร่วมมือในการวิเคราะห์และกำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียน
- 2) การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วย 3 ตัวชี้วัด ได้แก่
 - (1) ความกล้าตัดสินใจและเป็นผู้ดำเนินการดำเนินงานที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
 - (2) ความคิดริเริ่มในการแก้ไขปรับปรุงสิ่งต่างๆ ให้สำเร็จลุล่วง
 - (3) การเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเพื่อนร่วมงาน
- 3) การพัฒนาตนเองและเพื่อนครู ประกอบด้วย 3 ตัวชี้วัด ได้แก่
 - (1) การวิเคราะห์ตนเองโดยมีความเชื่อมั่นในการพัฒนาตนเอง
 - (2) การเป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาชีพครู
 - (3) การมีฝึกสอนงานแก่เพื่อนครู
- 4) การเป็นแบบอย่างทางการสอน ประกอบด้วย 3 ตัวชี้วัด ได้แก่
 - (1) การพัฒนาปรับปรุงการสอน โดยเรียนรู้วิธีการและเทคนิคการสอนที่หลากหลายอย่างต่อเนื่อง
 - (2) การวางแผนการสอนโดยใช้เทคนิคและรูปแบบการสอนหลากหลาย
 - (3) การส่งเสริมและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนเป็นสำคัญ

5. สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูทั้ง 4 องค์ประกอบ 12 ตัวชี้วัด พบว่า ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนระหว่างโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ได้ค่าไคสแควร์ = 56.349 ($p=0.0685$) ที่องศาอิสระ (df) = 42 ดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังของการประมาณค่าความคลาดเคลื่อน (RMSEA) = 0.029 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนเปรียบเทียบ (CFI) = 0.995 และค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือมาตรฐาน (SRMR) = 0.019 การวิเคราะห์พบว่า องค์ประกอบคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แสดงว่าโมเดลมีความตรงเชิงโครงสร้าง แสดงว่าองค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู 4 องค์ประกอบ 12 บ่งชี้ เป็นตัวแทนอธิบาย และสามารถนำไปใช้ในการกำหนดองค์ประกอบและคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูได้

6. อภิปรายผล

ผลการศึกษาองค์ประกอบตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู ที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ขึ้น 4 องค์ประกอบ 12 ตัวบ่งชี้ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเรียงลำดับเรียงตามน้ำหนักองค์ประกอบจากมากไปน้อย ในการเป็นตัวแทนอธิบายคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู ได้แก่ 1) การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง 2) การมีส่วนร่วมในการพัฒนา 3) การพัฒนาตนเองและเพื่อนครู และ 4) การเป็นแบบอย่างทางการสอน ซึ่งผลการวิจัยทำให้ต้ององค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู สอดคล้องกับการศึกษาของยูพา จันทวงศ์ (2559) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 องค์ประกอบและตัวชี้วัดของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูประกอบด้วย การพัฒนาตนเองและเพื่อนครู การมีส่วนร่วมในการพัฒนา การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง และการเป็นแบบอย่างทางการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และผลการศึกษายืนยันว่า คุณลักษณะของครูด้านการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความสำคัญเป็นอันดับหนึ่ง มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด สะท้อนให้เห็นว่า ครูจะแสดงพฤติกรรมหรือคุณลักษณะเชิงสร้างสรรค์ได้ต้องเริ่มจากการเปลี่ยนแปลงตนเองทั้งด้านความคิด การปฏิบัติออกจากกรอบเดิม สู่กรอบแนวคิดใหม่ที่สอดคล้องกับบริบทสังคมใหม่ และยังสอดคล้องกับการศึกษาของ กิตติพัฒน์ คำแพง (2557) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของครูกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 พบว่า ภาวะผู้นำของครู ภาวรวมอยู่ในระดับ “มาก” โดยครูการเป็นแบบอย่างทางการสอน การพัฒนาตนเองและเพื่อนครู การมีส่วนร่วมในการพัฒนา และการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง สอดคล้องกับการศึกษาของ ศิริพร กุศลสันต์ (2557) ที่ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า การเป็นครูผู้นำการเปลี่ยนแปลง เป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อการพัฒนาตนเองและผู้อื่น

อย่างไรก็ตามผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นการพัฒนาตนเองของครู แต่การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์นั้น ครูไม่สามารถดำเนินการเพียงลำพังได้ ต้องอาศัยการทำงานเป็นทีม การมีส่วนร่วม พร้อมทั้งพัฒนาตนเองควบคู่ไปกับทีม จะเห็นได้ว่า กระบวนการ PLC (Professional Learning Community) ใช้เป็นแนวทางสำหรับสถานศึกษาในการนำกระบวนการ PLC สู่การปฏิบัติ เพื่อมุ่งประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงานสู่ความเป็นเลิศ ซึ่งชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ คือการร่วมมือ ร่วมใจกันของครู และผู้บริหารโรงเรียน และหน่วยงานการศึกษาที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน จนเกิดเป็นวัฒนธรรม หรือชุมชนของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ มนตรี แยมกสิกร (2559) และ เรวณี ชัยเขวรัตน์ (2559) กล่าวถึง PLC คือ การทำงานร่วมกันเป็นทีมของครูและบุคลากรทางการศึกษา มีมุมมองและค่านิยมที่คล้ายคลึงกันร่วมกันรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของนักเรียน (collective responsibility for students learning) โดยมีการตั้งเป้าหมายร่วมกันคือเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ และพัฒนาผลลัพธ์ทางการเรียนของผู้เรียนสนทนาร่วมกันภายในกลุ่มเกี่ยวกับการปฏิบัติงานสอน และการจัดการเรียนรู้ เพื่อสะท้อนผลการปฏิบัติรวมทั้งร่วมกันเสนอแนะแนวทางการปฏิบัติที่ช่วยให้การเรียนรู้ของนักเรียนเกิดได้ดีขึ้นอย่างสร้างสรรค์การร่วมมือรวมพลัง (collaboration) เป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ชุมชนการเรียนรู้เกิดขึ้นได้อย่างเข้มแข็งและเข้มข้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ นอกจากนี้แล้วผลการวิจัยยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมเกียรติ สัจจารักษ์ (2563) ศึกษาการวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้ผ่านชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ (PLC) ของโรงเรียนเทศบาลปลูกปัญญาในพระอุปถัมภ์ฯ พบว่า คุณลักษณะสำคัญที่ได้จาก

การทำงานร่วมกันของครูในชุมชน พบว่า ครูมีการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์กันมากขึ้น กระตือรือร้นในการทางาน รับผิดชอบในการปฏิบัติงานตามวงรอบการทางาน ร่วมมือกันภายในชุมชน คิดหาวิธีการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียน มีความผูกพันต่อพันธกิจและเป้าหมายขององค์กร มีความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตร ทางานร่วมกันเป็นทีม มีความสุขและสนุกสนานใน การทำงาน ตลอดจน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้มากขึ้น นักเรียนมีความรู้ ความ เข้าใจ ในเนื้อหาที่เรียนมากขึ้น ได้คิด ได้พูด ได้ปฏิบัติ ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ มีความสนใจ ใคร่รู้ กระตือรือร้นใน การเรียน มีความสุข และสนุกในการเรียนรู้

อีกประการหนึ่งที่ผู้วิจัยค้นพบจากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูมีความสัมพันธ์กับการ บริหารงานจากผู้บริหารสถานศึกษา ครูจะสามารถแสดงพฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์และสามารถพัฒนาภาวะผู้นำได้ เกิดจาก ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาด้วยเช่นกัน โดยการสร้างแรงจูงใจ การบริหารงานแบบกัลยาณมิตร การเปิดโอกาสให้ครู สามารถแสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วม และช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน นั่นคือการสร้างวัฒนธรรมองค์กรอย่างกัลยาณมิตร จะ ส่งผลเชิงบวกต่อการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู สอดคล้องกับ การศึกษาของกุลชลี จงเจริญ (2562) ที่ได้ศึกษาแนว ทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย หลักการพัฒนา รูปแบบการพัฒนา กระบวนการพัฒนา จะมีประโยชน์ ความเป็นไปได้มี ความเหมาะสม และมีความถูกต้อง ที่จะเกิดขึ้นในการพัฒนาครูและสถานศึกษา รวมถึงผู้เรียนด้วย นอกจากนี้ ยังสอดคล้อง กับการศึกษาของ เตือนใจ สุนกุล (2563) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่าผู้บริหารต้องพัฒนา ภาวะผู้นำด้านแรงบันดาลใจ โดยการเป็นตัวอย่างที่ดีสร้างแรงจูงใจให้กับตนเอง ครูและบุคลากรในสถานศึกษาให้พร้อมที่จะ ปรับปรุงพัฒนาตนเอง สามารถดึงศักยภาพที่มีอยู่ออกมาใช้ได้อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ และพัฒนาภาวะผู้นำด้านความ ยึดหยุ่น โดยการเพิ่มการเรียนรู้เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ที่มากขึ้น ใช้ความรู้ความสามารถให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหารงาน ปรับเปลี่ยนกฎเกณฑ์ วิธีการปฏิบัติงานให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา อีกทั้งยังสามารถบรรลุความสำเร็จในการ ดำเนินงานตามพันธกิจของทิศทางการจัดการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 ในการ ส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นมืออาชีพ

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

7.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำองค์ประกอบคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ทั้ง 4 ด้าน ไปใช้ในการ พัฒนาครู โดยการบูรณาการสู่การปฏิบัติงานของครูอย่างมีส่วนร่วม กำหนดทิศทางการพัฒนาสถานศึกษาโดยใช้ภาวะผู้นำเชิง สร้างสรรค์ กับบุคลากรทุกระดับ โดยพัฒนาคุณลักษณะที่มีอยู่แล้วอย่างต่อเนื่อง และมีการประเมินผลอย่างเป็นรูปธรรม เช่น ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง การทำงานเป็นทีม การมีส่วนร่วมในการพัฒนา และการช่วยเหลือซึ่งกันและกันด้านการเรียนการ สอน เป็นต้น

7.1.2 เป็นแนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้แบบ PLC ที่ส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในสถานศึกษา

7.2 ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

7.2.1 ศึกษาผลการนำแนวทางการพัฒนาด้านภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนา ตนเองของครู

7.2.2 การนำองค์ประกอบนี้ไปประยุกต์ใช้ในโรงเรียน เพื่อพัฒนาครู ให้มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้ กระบวนการวิจัยแบบกรณีศึกษา ในโรงเรียน เพื่อให้ได้แนวปฏิบัติ (Good Practice) สำหรับโรงเรียนทั่วไปที่มีบริบทเดียวกัน

7.2.3 พัฒนาโรงเรียนนำร่องการใช้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร ครู บุคลากร และนักเรียน

8. เอกสารอ้างอิง

- กิตติพัฒน์ คำแพง. (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของครูกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- กุลชลี จงเจริญ. (2562). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขต กรุงเทพมหานครและปริมณฑล. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 12(1), 189-210.

- เตือนใจ สุนกุล และพิมลพรรณ เพชรสมบัติ. (2563). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, 5(2), 1-13.
- มนตรี แยมกสิกร. (2559). ชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ : ความท้าทายต่อการเปลี่ยนแปลงตนเองของครู Professional Learning Community: Challenges in Self – Development of Teachers การประชุมทางวิชาการของคุรุสภา ประจำปี 2559 “การวิจัยนวัตกรรมการเรียนรู้และการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน”. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ; 39-46.
- ยุพา จันทวงศ์. (2559). การพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคพื้นดิน เขต 2. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เรวณี ชัยเชวรัตน์. (2559). ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC). สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. เลขาธิการคุรุสภา, สำนักงาน. (2559). การประชุมทางวิชาการของคุรุสภา ประจำปี 2559. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.
- ศิริพร กุลสานต์. (2557). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6, สำนักงาน. (2564). แผนปฏิบัติการประจำปี 2564. นครราชสีมา: กลุ่มนโยบายและแผน.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570). จาก https://www.odd.go.th/App_Storage/navigation/files/23_0.pdf
- สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2551). ภาวะผู้นำ แบบสร้างสรรค์. ค้นเมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2564, ค้นจาก <https://www.Suthep.ricr.ac.th>.
- สมเกียรติ สัจจารักษ์. (2563). การจัดการเรียนรู้ผ่านชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ (PLC) ของโรงเรียนเทศบาลปลูกปัญญาในพระอุปถัมภ์สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอเจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดาสิริโสภาพัฒน์วดี. วารสารสังคมศาสตร์วิจัย, 11(2), กรกฎาคม-ธันวาคม.
- Hair, J.F., Black, W.C., Babin, B.J. & Anderson, R.E. (2010). **Multivariate Data Analysis**. (7th ed.). Pearson: New York Mueller